

KEMENTERIAN EKONOMI
JABATAN PERANGKAAN MALAYSIA

ISSN 2600-9900

9 772600 990005

2022 LAPORAN SOSIOEKONOMI NEGERI KELANTAN

JABATAN PERANGKAAN MALAYSIA

KEMENTERIAN EKONOMI
JABATAN PERANGKAAN MALAYSIA

LAPORAN SOSIOEKONOMI NEGERI KELANTAN 2022

Pemakluman:

Jabatan Perangkaan Malaysia (DOSM) akan menjalankan Banci Ekonomi pada tahun 2023.

DOSM amat menghargai kerjasama daripada responden untuk memberikan maklumat kepada DOSM serta menjayakan banci ini. Sila layari www.dosm.gov.my untuk maklumat lanjut.

DOSM telah melancarkan OpenDOSM NextGen sebagai platform yang menyediakan katalog data dan visualisasi bagi memudahkan pengguna menganalisis pelbagai jenis data. OpenDOSM NextGen ialah medium perkongsian data sumber terbuka dan boleh diakses melalui portal <https://open.dosm.gov.my>.

Kerajaan Malaysia telah mengisytiharkan Hari Statistik Negara (MyStats Day) pada 20 Oktober setiap tahun. Tema sambutan MyStats Day adalah "Connecting the World with Data We Can Trust".

Diterbitkan dan dicetak oleh:

Jabatan Perangkaan Malaysia

Department of Statistics Malaysia

Blok C6 & C7, Kompleks C,

Pusat Pentadbiran Kerajaan Persekutuan

62514 Putrajaya,

MALAYSIA

Tel.	: 03-8885 7000
Faks	: 03-8888 9248
Portal	: https://www.dosm.gov.my
Facebook / Twitter / Instagram	: StatsMalaysia
Emel	: info@dosm.gov.my (pertanyaan umum)
	: data@dosm.gov.my (pertanyaan & permintaan data)

Harga : RM35.00

Diterbitkan pada Ogos 2023

Hakcipta terpelihara.

Tiada bahagian daripada terbitan ini boleh diterbitkan semula, disimpan untuk pengeluaran atau ditukar dalam apa-apa bentuk atau alat apa jua pun kecuali setelah mendapat kebenaran daripada Jabatan Perangkaan Malaysia.

Pengguna yang mengeluarkan sebarang maklumat dari terbitan ini sama ada yang asal atau diolah semula hendaklah meletakkan kenyataan berikut:

"Sumber : Jabatan Perangkaan Malaysia".

ISSN 2600-9900

KATA PENGANTAR

Laporan Sosioekonomi Negeri 2022 merupakan penerbitan tahunan yang mengandungi maklumat Keluaran Dalam Negeri Kasar (KDNK) dari tahun 2015 hingga 2022 bagi 13 negeri dan 2 Wilayah Persekutuan. KDNK dianggarkan mengikut aktiviti ekonomi pada harga malar 2015 berdasarkan kaedah pengeluaran. Selain daripada KDNK, statistik indeks harga pengguna, kependudukan, tenaga buruh, pendapatan & perbelanjaan, pelancongan domestik, perdagangan serta akaun kerajaan negeri dan pihak berkuasa tempatan turut dimuatkan dalam laporan ini.

Penganggaran KDNK dilaksanakan berdasarkan rangka kerja manual antarabangsa iaitu *System of National Accounts 2008*. Selain itu, antara rujukan yang digunakan bagi penyusunan statistik-statistik lain adalah seperti *Classification of Individual Consumption According to Purpose (COICOP)*, *Manual I - Methods of Estimating Total Population for Current Dates, The Method & Materials of Demography* dan *Surveys of Economically Active Population, Employment, Unemployment and Underemployment: An ILO Manual on Concepts & Methods*. Selaras dengan perubahan pada peringkat nasional, anggaran KDNK pada tahun 2020 telah dimuktamadkan berdasarkan data terkini dan sumber-sumber lain. Semakan semula data juga dilaksanakan bagi KDNK 2021 manakala KDNK tahun 2022 merupakan data permulaan.

Laporan ini mengandungi enam bahagian utama. Bahagian pertama menerangkan senario ekonomi global, prestasi ekonomi Malaysia dan ringkasan penemuan prestasi ekonomi bagi setiap negeri. Bahagian kedua membentangkan perincian prestasi ekonomi negeri, pertumbuhan mengikut aktiviti ekonomi serta indeks harga pengguna. Seterusnya, statistik berkait demografi dan sosial seperti pendapatan & perbelanjaan, penduduk dan tenaga buruh dibentangkan dalam bahagian ketiga manakala pelancongan domestik dimuatkan di bahagian keempat laporan ini. Statistik perdagangan serta akaun kerajaan negeri dan pihak berkuasa tempatan masing-masing diperihalkan pada bahagian lima dan enam. Nota teknikal, jadual statistik dan indikator terpilih daripada kementerian dan agensi turut terkandung dalam laporan ini. Maklumat mengenai metodologi, sumber data dan glosari boleh didapati melalui portal Jabatan.

Beberapa penambahbaikan telah dibuat bagi laporan yang merupakan siri keenam ini. Antaranya penulisan berkaitan topik pendapatan dan perbelanjaan di peringkat nasional dan negeri dimasukkan pada bahagian ketiga. Selain itu, terdapat tambahan lapan belas jadual statistik dan empat indikator dimuatkan dalam laporan edisi ini.

Jabatan merakamkan setinggi-tinggi penghargaan kepada semua pihak yang telah membekalkan maklumat yang diperlukan dan menyumbang kepada kejayaan penerbitan laporan ini. Cadangan dan pandangan ke arah penambahbaikan laporan ini pada masa hadapan amatlah dihargai.

DATO' SRI DR. MOHD UZIR MAHIDIN
Ketua Perangkawan Malaysia
Ogos 2023

SINGKATAN

2008 SNA	: <i>System of National Accounts 2008</i>
b	: bilion
d.s.b.	: dan sebagainya
d.l.l.	: dan lain-lain
IHP	: Indeks Harga Pengguna
ILO	: <i>International Labour Organization</i>
IMF	: Tabung Kewangan Antarabangsa
KDNK	: Keluaran Dalam Negeri Kasar
KKM	: Kementerian Kesihatan Malaysia
MB	: Majlis Bandaraya
MD	: Majlis Daerah
MIDA	: Lembaga Pembangunan Pelaburan Malaysia
MKN	: Majlis Keselamatan Negara
MP	: Majlis Perbandaran
MPOB	: <i>Malaysian Palm Oil Board</i>
MSIC	: <i>Malaysia Standard Industrial Classification</i>
PBT	: Pihak Berkuasa Tempatan
PKP	: Perintah Kawalan Pergerakan
PKPB	: Perintah Kawalan Pergerakan Bersyarat
PKPD	: Perintah Kawalan Pergerakan Diperketatkan
PKPP	: Perintah Kawalan Pergerakan Pemulihan
ST	: Suku tahun
t.s.t.l.	: tidak disebutkan di tempat lain
t.t.t.l.	: tidak terkelas di tempat lain
UNCTAD	: <i>United Nations Conference on Trade and Development</i>
UN WESP	: <i>United Nations World Economic Situation and Prospects</i>
W.P.	: Wilayah Persekutuan

SIMBOL

..	: tidak berkenaan
-	: tidak tersedia
e	: anggaran
p	: permulaan
a	: nilai ditambah kurang daripada RM5 juta
&	: dan
r	: <i>revised</i>
t	: tahun
%	: peratus

UNIT/UKURAN

RM	: Ringgit Malaysia
USD	: Mata wang Amerika Syarikat
S\$	: Mata wang Singapura
NT\$	: Mata wang Taiwan
Won	: Mata wang Republik Korea
Kg	: Kilogram

NOTA

1. Kawasan Euro: Negara Jerman, Perancis, Ireland, Sepanyol, Itali, Greece, Belgium, Luxembourg, belanda, Austria, Portugal, Finland, Slovenia, Cyprus, Malta, Slovakia, Estonia, Latvia dan Lithuania
2. Jumlah angka komponen mungkin tidak bersamaan dengan angka jumlah kecil atau jumlah besar disebabkan pembundaran.

KANDUNGAN

i	Kata Pengantar	03	Bab 1 Pengenalalan
ii	Singkatan/Symbol	55	Bab 2 Prestasi Ekonomi Pahang
iii	Unit/Ukuran/Nota	89	Bab 3 Demografi Sosial
iv	Kandungan	119	Bab 4 Statistik Pelancongan Domestik
v	Senarai Jadual	127	Bab 5 Statistik Perdagangan
ix	Senarai Carta	135	Bab 6 Statistik Akaun Kerajaan
x	Senarai Paparan	153	Bab 7 Nota Teknikal
xi	Sorotan Utama	185	Bab 8 Jadual Statistik
		305	Bab 9 Indikator-indikator Lain Terpilih

SENARAI JADUAL

1.1	Perubahan peraturan tahunan KDNK negara terpilih (%), 2013-2022	4
1.2	Kedudukan Daya Saing Global (<i>World Competitiveness Ranking</i>) negara terpilih, 2022 dan 2023	10
1.3	Perubahan peraturan tahunan KDNK negara terpilih (%), 2022 dan unjuran 2023	12
1.4	Perubahan peraturan produktiviti buruh tahunan mengikut aktiviti ekonomi, 2021-2022	25
1.5	Perubahan peraturan KDNK suku tahunan bagi negara terpilih (%), ST1 2021-ST1 2023	32
1.6	KDNK per kapita mengikut negeri, 2021-2022 pada harga semasa (RM)	52
1.7	Perubahan peraturan KDNK mengikut negeri dan jenis aktiviti ekonomi (%), 2022	53
2.1	Statistik industri kelapa sawit, Kelantan, 2021-2022	68
2.2	Prestasi sektor Perkhidmatan, Kelantan, 2021-2022	68
2.3	Purata harga item terpilih, Kelantan, 2021-2022	74
2.4	Perubahan tahunan IHP mengikut kumpulan utama, Kelantan, 2021-2022	75
2.5	Perubahan tahunan subkumpulan makanan dan minuman bukan alkohol, Kelantan, 2021-2022	75
3.1	Bilangan dan kadar pertumbuhan penduduk tahunan, Kelantan, 2021-2022	91
3.2	Struktur umur penduduk, Kelantan, 2021-2022	91
3.3	Nisbah tanggungan, Kelantan, 2021-2022	92
3.4	Penduduk mengikut kumpulan etnik warganegara, Kelantan, 2021-2022	92
3.5	Kadar kelahiran kasar mengikut kumpulan etnik, Kelantan, 2015-2021 (setiap 1,000 penduduk)	94
3.6	Kadar kesuburan jumlah mengikut kumpulan etnik, Kelantan, 2015-2021 (setiap wanita berumur 15-49 tahun)	96
3.7	Bilangan kematian dan kadar kematian kasar, Kelantan, 2015-2021 (setiap 1,000 penduduk)	97
3.8	Kadar kematian kasar mengikut etnik, Kelantan, 2015-2021 (setiap 1,000 penduduk)	98
3.9	Penduduk bekerja mengikut kategori pekerjaan, Kelantan, 2016-2022	103
3.10	Penduduk bekerja mengikut sektor, Kelantan, 2016-2022	104
3.11	Gaji & upah bulanan, Kelantan, 2015-2021	108
3.12	Purata dan penengah gaji & upah bulanan siswazah bekerja, Kelantan, 2020-2021	113
4.1	Statistik utama pelancongan domestik, 2021-2022	121
4.2	Bilangan pelawat domestik (juta) mengikut jenis pelawat, 2021-2022	122
4.3	Bilangan kedatangan pelancong dan pelawat domestik (juta) ke Kelantan, 2021-2022	123
5.1	Eksport barangan mengikut komoditi utama Kelantan, 2015-2022	132
5.2	Import barangan mengikut komoditi utama Kelantan, 2015-2022	133
5.3	Perdagangan barangan mengikut rakan dagang utama, Kelantan, 2022	134
6.1	Hasil Kerajaan Persekutuan, 2020-2021	137
6.2	Perbelanjaan Kerajaan Persekutuan, 2020-2021	138
6.3	Perbandingan penyumbang utama hasil Kerajaan Negeri Kelantan, 2020-2021	147
6.4	Perbelanjaan mengurus Kerajaan Negeri Kelantan, 2020-2021	148
6.5	Surplus/defisit Kerajaan Negeri Kelantan, 2020-2021	148
6.6	Kedudukan kewangan PBT Kelantan, 2020-2021 - RM juta	151
8.1	KDNK mengikut jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, Malaysia, 2015-2022 - RM juta	189
8.2	KDNK mengikut jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, Malaysia, 2016-2022 - Perubahan peraturan tahunan	192
8.3	KDNK mengikut jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, Malaysia, 2015-2022 - Peratus sumbangan kepada KDNK	195
8.4	KDNK mengikut jenis perbelanjaan pada harga malar 2015, Malaysia, 2015-2022 - RM juta	198
8.5	KDNK mengikut jenis perbelanjaan pada harga malar 2015, Malaysia, 2016-2022 - Perubahan peraturan tahunan	200
8.6	KDNK mengikut jenis perbelanjaan pada harga malar 2015, Malaysia, 2015-2022 - Peratus sumbangan kepada KDNK	202
8.7	KDNK pelarasan musim mengikut jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, Malaysia, ST1 2019-ST1 2023 - RM juta	204
8.8	KDNK pelarasan musim mengikut jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, Malaysia, ST1 2019-ST1 2023 - Perubahan peraturan dari suku tahun sebelumnya	204
8.9	KDNK pelarasan musim mengikut jenis perbelanjaan pada harga malar 2015, Malaysia, ST1 2019-ST1 2023 - RM juta	205
8.10	KDNK pelarasan musim mengikut jenis perbelanjaan pada harga malar 2015, Malaysia, ST1 2019-ST1 2023 - Perubahan peraturan dari suku tahun sebelumnya	205

SENARAI JADUAL

8.11	KDNK mengikut jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, Malaysia, ST1 2019-ST1 2023 - RM juta	206
8.12	KDNK mengikut jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, Malaysia, ST1 2019-ST1 2023 - Perubahan peratusan dari suku tahun yang sama tahun sebelumnya	212
8.13	KDNK mengikut jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, Malaysia, ST1 2019-ST1 2023 - Perubahan peratusan dari suku tahun sebelumnya	218
8.14	KDNK mengikut jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, Malaysia, ST1 2019-ST1 2023 - Peratus sumbangan kepada KDNK	224
8.15	KDNK mengikut jenis perbelanjaan pada harga malar 2015, Malaysia, ST1 2020-ST1 2023 - RM juta	230
8.16	KDNK mengikut jenis perbelanjaan pada harga malar 2015, Malaysia, ST1 2020-ST1 2023 - Perubahan peratusan dari suku tahun yang sama tahun sebelumnya	232
8.17	KDNK mengikut jenis perbelanjaan pada harga malar 2015, Malaysia, ST1 2020-ST1 2023 - Perubahan peratusan dari suku tahun sebelumnya	234
8.18	KDNK mengikut jenis perbelanjaan pada harga malar 2015, Malaysia, ST1 2020-ST1 2023 - Peratus sumbangan kepada KDNK	236
8.19	KDNK mengikut negeri pada harga malar 2015, 2015-2022 - RM juta	241
8.20	KDNK mengikut negeri pada harga malar 2015, 2015-2022 - Perubahan peratusan tahunan dan peratus sumbangan kepada KDNK	241
8.21	KDNK mengikut negeri dan jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, 2015 - RM juta	242
8.22	KDNK mengikut negeri dan jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, 2015 - Peratus sumbangan kepada KDNK Malaysia	242
8.23	KDNK mengikut negeri dan jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, 2015 - Peratus sumbangan kepada KDNK negeri	243
8.24	KDNK mengikut negeri dan jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, 2016 - RM juta	244
8.25	KDNK mengikut negeri dan jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, 2016 - Perubahan peratusan tahunan	244
8.26	KDNK mengikut negeri dan jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, 2016 - Peratus sumbangan kepada KDNK Malaysia	245
8.27	KDNK mengikut negeri dan jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, 2016 - Peratus sumbangan kepada KDNK negeri	245
8.28	KDNK mengikut negeri dan jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, 2017 - RM juta	246
8.29	KDNK mengikut negeri dan jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, 2017 - Perubahan peratusan tahunan	246
8.30	KDNK mengikut negeri dan jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, 2017 - Peratus sumbangan kepada KDNK Malaysia	247
8.31	KDNK mengikut negeri dan jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, 2017 - Peratus sumbangan kepada KDNK negeri	247
8.32	KDNK mengikut negeri dan jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, 2018 - RM juta	248
8.33	KDNK mengikut negeri dan jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, 2018 - Perubahan peratusan tahunan	248
8.34	KDNK mengikut negeri dan jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, 2018 - Peratus sumbangan kepada KDNK Malaysia	249
8.35	KDNK mengikut negeri dan jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, 2018 - Peratus sumbangan kepada KDNK negeri	249
8.36	KDNK mengikut negeri dan jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, 2019 - RM juta	250
8.37	KDNK mengikut negeri dan jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, 2019 - Perubahan peratusan tahunan	250
8.38	KDNK mengikut negeri dan jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, 2019 - Peratus sumbangan kepada KDNK Malaysia	251
8.39	KDNK mengikut negeri dan jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, 2019 - Peratus sumbangan kepada KDNK negeri	251
8.40	KDNK mengikut negeri dan jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, 2020 - RM juta	254
8.41	KDNK mengikut negeri dan jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, 2020 - Perubahan peratusan tahunan	254
8.42	KDNK mengikut negeri dan jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, 2020 - Peratus sumbangan kepada KDNK Malaysia	253
8.43	KDNK mengikut negeri dan jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, 2020 - Peratus sumbangan kepada KDNK negeri	253
8.44	KDNK mengikut negeri dan jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, 2021 - RM juta	254
8.45	KDNK mengikut negeri dan jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, 2021 - Perubahan peratusan tahunan	254

SENARAI JADUAL

8.46	KDNK mengikut negeri dan jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, 2021 - Peratus sumbangan kepada KDNK Malaysia	255
8.47	KDNK mengikut negeri dan jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, 2021 - Peratus sumbangan kepada KDNK negeri	255
8.48	KDNK mengikut negeri dan jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, 2022 - RM juta	256
8.49	KDNK mengikut negeri dan jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, 2022 - Perubahan peratusan tahunan	256
8.50	KDNK mengikut negeri dan jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, 2022 - Peratus sumbangan kepada KDNK Malaysia	257
8.51	KDNK mengikut negeri dan jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, 2022 - Peratus sumbangan kepada KDNK negeri	257
8.52	KDNK mengikut negeri pada harga semasa, 2015-2022 - RM juta	258
8.53	KDNK per kapita mengikut negeri pada harga semasa, 2015-2022 - RM	258
8.54	KDNK mengikut jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, Kelantan, 2015-2022 - RM juta	259
8.55	KDNK mengikut jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, Kelantan, 2015-2022 - Perubahan peratusan tahunan dan peratus sumbangan kepada KDNK	260
8.56	Indeks Harga Pengguna mengikut negeri, 2015-2022	265
8.57	Peratus perubahan tahunan Indeks Harga Pengguna mengikut negeri, 2015-2022	265
8.58	Indeks Harga Pengguna, Kelantan, 2015-2022	266
8.59	Peratus perubahan tahunan Indeks Harga Pengguna, Kelantan, 2015-2022	266
8.60	Siri masa anggaran penduduk pertengahan tahun mengikut negeri dan jantina, Malaysia, 2015-2022	267
8.61	Ringkasan perangkaan penting mengikut negeri, Malaysia, 2021	268
8.62	Jangkaan hayat ketika lahir mengikut jantina dan negeri, 2016-2022	269
8.63	Pendapatan isi rumah kasar bulanan penengah, purata dan kadar pertumbuhan tahunan dikompaun mengikut negeri, Malaysia, 2019 dan 2022	270
8.64	Pendapatan isi rumah kasar bulanan penengah dan purata kumpulan isi rumah mengikut negeri, Malaysia, 2022	271
8.65	Agihan pendapatan kasar mengikut kumpulan isi rumah dan negeri, Malaysia, 2022	272
8.66	Pendapatan isi rumah kasar bulanan penengah, purata dan kadar pertumbuhan tahunan dikompaun mengikut strata, kumpulan etnik ketua isi rumah dan daerah pentadbiran, Kelantan, 2019-2022	273
8.67	Peratusan isi rumah mengikut kumpulan isi rumah, strata dan daerah pentadbiran, Kelantan, 2019 dan 2022	274
8.68	Peratusan isi rumah dan agihan pendapatan mengikut strata dan daerah pentadbiran, Kelantan, 2019 dan 2022	275
8.69	Pekali Gini bagi pendapatan isi rumah kasar bulanan mengikut strata dan daerah pentadbiran, Kelantan, 2019 dan 2022	276
8.70	Perbelanjaan penggunaan isi rumah bulanan penengah, purata dan kadar pertumbuhan tahunan dikompaun mengikut negeri, Malaysia, 2019 dan 2022	277
8.71	Komposisi perbelanjaan penggunaan isi rumah bulanan mengikut negeri, Malaysia, 2022	278
8.72	Perbelanjaan penggunaan isi rumah bulanan penengah, purata dan kadar pertumbuhan tahunan dikompaun mengikut kumpulan etnik ketua isi rumah dan strata, Kelantan, 2019 dan 2022	282
8.73	Perbelanjaan penggunaan isi rumah bulanan penengah dan purata mengikut daerah pentadbiran, Kelantan, 2022	282
8.74	Purata Pendapatan Garis Kemiskinan (PGK) mengikut negeri dan strata, Malaysia, 2019 dan 2022	283
8.75	Insiden kemiskinan mutlak mengikut negeri dan strata, Malaysia, 2019 dan 2022	284
8.76	Insiden kemiskinan tegar mengikut negeri dan strata, Malaysia, 2019 dan 2022	285
8.77	Insiden kemiskinan mengikut strata dan daerah pentadbiran, Kelantan, 2019 dan 2022	286
8.78	Kadar penyertaan tenaga buruh, mengikut negeri dan kumpulan umur, Malaysia, 2022	287
8.79	Penduduk bekerja mengikut negeri dan pekerjaan, Malaysia, 2022	288
8.80	Penduduk bekerja mengikut negeri dan industri, Malaysia, 2022	289
8.81	Kadar pengangguran mengikut negeri, Malaysia, 2015-2022	292
8.82	Penengah dan purata gaji & upah bulanan pekerja mengikut negeri, Malaysia 2015-2021	293
8.83	Penengah dan purata gaji & upah bulanan pekerja mengikut negeri dan jantina, Malaysia, 2015-2021	294
8.84	Statistik utama siswazah, Kelantan, 2016-2021	296
8.85	Purata gaji & upah bulanan siswazah bekerja mengikut negeri, Malaysia, 2016-2021	297
8.86	Penengah gaji & upah bulanan siswazah bekerja mengikut negeri, Malaysia, 2016-2021	297
8.87	Bilangan pelawat domestik mengikut negeri dikunjungi, 2015-2022	298
8.88	Bilangan pelancong mengikut negeri dikunjungi, 2022	299
8.89	Perdagangan luar negeri mengikut lokasi - eksport dan import, Malaysia, 2015-2022 - RM juta	300
8.90	Eksport dan import barangan mengikut pintu keluar dan masuk, Kelantan, 2015-2022 - RM juta	301
8.91	Bilangan pertubuhan/syarikat perniagaan mengikut sektor dan negeri, 2022	301
8.92	Perbelanjaan perlindungan alam sekitar mengikut negeri, Malaysia, 2017-2021	302
8.93	Perbelanjaan perlindungan alam sekitar mengikut negeri dan jenis perbelanjaan, Malaysia, 2021	302

SENARAI JADUAL

8.94	Perbelanjaan modal perlindungan alam sekitar mengikut jenis perbelanjaan, Kelantan, 2017-2021	303
8.95	Perbelanjaan operasi perlindungan alam sekitar mengikut jenis perbelanjaan, Kelantan, 2017-2021	303
8.96	Pengeluaran estet getah mengikut negeri, 2015-2022	303
8.97	Indeks Kebahagiaan Rakyat Malaysia mengikut komponen dan negeri, 2021	304
8.98	Indeks Kebahagiaan Rakyat Malaysia mengikut negeri dan strata, 2021	304
9.1	Pengeluaran kelapa sawit bagi buah tandan segar yang diterima oleh kilang mengikut negeri, 2020-2022	307
9.2	Pengeluaran minyak sawit mentah mengikut negeri, 2020-2022	307
9.3	Pengeluaran isirong sawit mengikut negeri, 2020-2022	308
9.4	Keluasan luas bertanam kelapa sawit mengikut negeri, 2020-2022	308
9.5	Bilangan hotel mengikut lokasi, Kelantan, 2022	309
9.6	Ringkasan penawaran sedia ada bilik hotel mengikut negeri, 2015-2022	309
9.7	Ringkasan penawaran sedia ada bilik hotel mengikut penarafan bintang, Kelantan, 2015-2022	310
9.8	Ringkasan jumlah luas kompleks beli-belah mengikut negeri, 2015-2022	311
9.9	Ringkasan jumlah luas pejabat tujuan khas mengikut negeri, 2015-2022	312
9.10	Ringkasan stok sedia ada, penawaran akan datang dan perancangan penawaran kediaman, kedai dan hartanah perindustrian, Kelantan, 2022	312
9.11	Ringkasan nilai transaksi hartanah mengikut kategori pemberi pindah milik dan penerima pindah milik, Kelantan, 2015-2022	313
9.12	Statistik terpilih pendidikan mengikut negeri, 2021-2022	314
9.13	Bilangan kes penyakit berjangkit, Kelantan, 2015-2021	315
9.14	Bilangan doktor, doktor gigi, jururawat, ahli farmasi dan optometris mengikut sektor dan nisbah kepada penduduk, Kelantan, 2021	315
9.15	Bilangan fasiliti kesihatan awam dan nisbah fasiliti kesihatan awam kepada penduduk, Kelantan, 2021	316
9.16	Bilangan kemasukan pesakit mengikut negeri, sektor awam*, 2015-2021	317
9.17	Bilangan kemasukan pesakit mengikut negeri, sektor swasta*, 2015-2021	317
9.18	Statistik jumlah kemalangan mengikut negeri, 2015-2022	318
9.19	Statistik utama kemalangan pekerjaan, Kelantan, 2021	318
9.20	Statistik jenayah, Kelantan, 2019-2021	320
9.21	Aliran masuk Pelabuhan Langsung Asing (FDI) mengikut rantau dan ekonomi, 2017-2022, USD juta	320
9.22	Jumlah pelaburan domestik projek pembuatan yang diluluskan mengikut negeri, Malaysia, 2019-2022	321
9.23	Jumlah pelaburan asing projek pembuatan yang diluluskan mengikut negeri, Malaysia, 2019-2022	321
9.24	Jumlah pelaburan projek pembuatan yang diluluskan mengikut negeri, Malaysia, 2019-2022	322
9.25	Jumlah pelaburan domestik projek pembuatan yang diluluskan mengikut daerah pentadbiran, Kelantan, 2019-2022	322
9.26	Jumlah pelaburan asing projek pembuatan yang diluluskan mengikut daerah pentadbiran, Kelantan, 2019-2022	323
9.27	Jumlah pelaburan projek pembuatan yang diluluskan mengikut daerah pentadbiran, Kelantan, 2019-2022	323
9.28	Jumlah pelaburan domestik projek pembuatan yang diluluskan mengikut industri, Kelantan, 2019-2022	324
9.29	Jumlah pelaburan asing projek pembuatan yang diluluskan mengikut industri, Kelantan, 2019-2022	324
9.30	Jumlah pelaburan projek pembuatan yang diluluskan mengikut industri, Kelantan, 2019-2022	325
9.31	Nilai pelaburan projek pembuatan yang diluluskan oleh penyertaan asing mengikut negara, Kelantan, 2019-2022	325
9.32	Nilai pemberian sebenar kepada kerajaan negeri, Kelantan, 2021	326
9.33	Statistik terpilih internet dan media sosial mengikut negeri, 2020	326

SENARAI CARTA

1.1	KDNK - Perubahan peratusan tahunan pada harga malar	18
1.2	KDNK mengikut kaedah pengeluaran dan perbelanjaan (% sumbangan) pada harga malar	18
1.3	Prestasi sektor Perkhidmatan, tahunan	18
1.4	Prestasi sektor Pembuatan, tahunan	19
1.5	Prestasi sektor Pertanian, tahunan	19
1.6	Prestasi sektor Pembinaan, tahunan	19
1.7	Prestasi sektor Perlombongan dan pengkuarian, tahunan	20
1.8	Prestasi perbelanjaan penggunaan akhir swasta, tahunan	20
1.9	Prestasi perbelanjaan penggunaan akhir kerajaan, tahunan	20
1.10	Prestasi pembentukan modal tetap kasar, tahunan	21
1.11	Prestasi eksport, tahunan	21
1.12	Prestasi import, tahunan	21
1.13	KDNK - Nilai ditambah dan perubahan peratusan tahunan, 2021-2023	29
1.14	KDNK pelarasan musim - Perubahan peratusan dari suku tahun sebelumnya, 2021-2023	29
1.15	Prestasi sektor Perkhidmatan, suku tahunan	29
1.16	Prestasi sektor Pembuatan, suku tahunan	29
1.17	Prestasi sektor Pertanian, suku tahunan	30
1.18	Prestasi sektor Pembinaan, suku tahunan	30
1.19	Prestasi sektor Perlombongan dan pengkuarian, suku tahunan	30
1.20	Prestasi perbelanjaan penggunaan akhir, suku tahunan	31
1.21	Prestasi pembentukan modal tetap kasar, suku tahunan	31
1.22	Prestasi eksport dan import, suku tahunan	31
1.23	Pertumbuhan KDNK bulanan, suku tahunan dan tahunan	31
1.24	Indeks Pelopor (2015=100) dan kitaran perniagaan (kawasan berlorek), Januari 1991 hingga Mei 2023	35
1.25	Sumbangan peratusan KDNK mengikut negeri dan jenis aktiviti ekonomi (%), 2022	53
2.1	Nilai dan kadar pertumbuhan KDNK, Kelantan, 2015-2022	59
2.2	Nilai ditambah dan peratus sumbangan mengikut sektor, Kelantan, 2022	59
2.3	Kadar pertumbuhan mengikut sektor, Kelantan, 2021-2022	59
2.4	Prestasi sektor Pertanian, Kelantan, 2021-2022	67
2.5	Prestasi sektor Perlombongan dan pengkuarian, Kelantan, 2015-2022	67
2.6	Peratus sumbangan sektor Pembuatan, Kelantan, 2022	67
2.7	Peratus sumbangan subsektor perdagangan borong dan runcit, Kelantan, 2022	67
2.8	Peratus sumbangan subsektor pengangkutan dan penyimpanan, Kelantan, 2022	67
2.9	Peratus sumbangan subsektor pendidikan swasta, Kelantan, 2022	67
2.10	Perubahan tahunan IHP, Kelantan, 2011-2022	75
3.1	Penduduk mengikut daerah pentadbiran, Kelantan, 2021	93
3.2	Kadar kelahiran kasar, Kelantan, 2011-2021	94
3.3	Kadar kesuburan jumlah, Kelantan, 2011-2021	96
3.4	Bilangan kematian dan kadar kematian kasar, Kelantan, 2011-2021 (setiap 1,000 penduduk)	97
3.5	Kadar kematian bayi, Kelantan, 2011-2021	97
3.6	Nisbah mortaliti ibu bersalin, Kelantan, 2011-2021	98
3.7	Tenaga buruh dan penduduk bekerja, Kelantan, 2010-2022	102
3.8	KPTB dan kadar pengangguran, Kelantan, 2010-2022	104
3.9	Kerangka analisis gaji & upah bulanan, Malaysia, 2020-2021	105
3.10	Penengah dan purata gaji & upah bulanan pekerja mengikut jantina, Malaysia, 2020-2021	106
3.11	Penengah dan purata gaji & upah bulanan pekerja mengikut industri, Malaysia, 2020-2021	106
3.12	Penengah dan purata gaji & upah bulanan pekerja mengikut negeri, Malaysia, 2020-2021	107
3.13	Statistik utama siswazah, Malaysia, 2020-2021	109
3.14	Statistik utama siswazah, Kelantan, 2020-2021	112
3.15	Statistik utama siswazah mengikut jantina, Kelantan, 2021	113
3.16	Pendapatan penengah isi rumah dan purata pertumbuhan tahunan mengikut daerah pentadbiran, Kelantan, 2019 dan 2022	115
3.17	Komposisi perbelanjaan penggunaan isi rumah, Kelantan, 2019 dan 2022	116
3.18	Perbelanjaan penggunaan isi rumah bulanan purata mengikut daerah pentadbiran, Kelantan, 2022	117
4.1	Lima negeri asal pelancong tertinggi yang berkunjung ke Kelantan, 2022	123

SENARAI CARTA

5.1	Perdagangan Kelantan dengan dunia, 2015-2022	132
6.1	Kutipan hasil kerajaan negeri, 2020-2021	139
6.2	Perbelanjaan mengurus kerajaan negeri, 2020-2021	140
6.3	Surplus/defisit mengikut negeri, 2020-2021 - RM juta	141
6.4	Prestasi kewangan 10 dewan/majlis bandaraya tertinggi (RM juta) dan pertumbuhan pendapatan (%), 2020-2021	143
6.5	Prestasi kewangan 10 majlis perbandaran tertinggi (RM juta) dan pertumbuhan pendapatan (%), 2020-2021	144
6.6	Prestasi kewangan 10 majlis daerah tertinggi (RM juta) dan pertumbuhan pendapatan (%), 2020-2021	145
6.7	Hasil Kerajaan Negeri Kelantan, 2021	146
6.8	Siri masa hasil Kerajaan Negeri Kelantan, 2015-2021	146
6.9	Siri masa perbelanjaan mengurus Kerajaan Negeri Kelantan, 2015-2021	147
6.10	Hasil cukai taksiran PBT Kelantan, 2020-2021	152

SENARAI PAPARAN

1.1	Purata harga item terpilih, Malaysia, 2021-2022	22
1.2	Tujuh penanda aras sasaran pencapaian ekonomi MADANI*	35
2.1	Nilai ditambah mengikut sektor utama Kelantan, 2022	60
2.2	Pertumbuhan sektor Pembinaan, Kelantan, 2022	63
2.3	Penyumbang utama dan pertumbuhan 2022 bagi subsektor Perkhidmatan	64
3.1	Penduduk mengikut jantina dan daerah pentadbiran, Kelantan, 2021 ('000)	93
3.2	Bilangan kelahiran hidup dan kadar kelahiran kasar mengikut daerah pentadbiran, Kelantan, 2021 (kadar bagi setiap 1,000 penduduk)	95
3.3	Tiga sebab kematian utama yang disahkan secara perubatan, Kelantan, 2021	99
3.4	Tiga sebab kematian utama yang tidak disahkan secara perubatan, Kelantan, 2021	99
3.5	Bilangan dan kadar kematian kasar mengikut daerah pentadbiran, Kelantan, 2021	100
3.6	Jangkaan hayat ketika lahir mengikut jantina, Kelantan, 2017-2022	100
3.7	Jangkaan hayat pada umur 15 tahun mengikut jantina, Kelantan, 2017-2022	101
3.8	Jangkaan hayat pada umur 65 tahun mengikut jantina, Kelantan, 2017-2022	101
3.9	Penengah dan purata gaji & upah bulanan pekerja mengikut jantina, Kelantan, 2020- 2021	108
3.10	Siswazah bekerja mengikut jenis aktiviti ekonomi, Malaysia, 2021 ('000)	110
3.11	Statistik gaji & upah siswazah mengikut kumpulan umur, Malaysia, 2020-2021	110
3.12	Statistik gaji & upah siswazah mengikut jantina, Malaysia, 2020-2021	111
3.13	Statistik gaji & upah siswazah mengikut aktiviti ekonomi, Malaysia, 2020-2021	111
3.14	Agihan pendapatan dan pendapatan isi rumah penengah mengikut kumpulan isi rumah desil, Kelantan, 2022	115
4.1	Peratus sumbangan perjalanan pelawat domestik, 2021-2022	122
4.2	Jumlah perbelanjaan mengikut jenis perjalanan, 2021-2022	123
4.3	Lima destinasi tumpuan utama pelawat domestik di Kelantan, 2022	124
4.4	Terimaan pelancongan domestik, 2020-2021	124
4.5	Terimaan daripada pelawat domestik ke Kelantan mengikut komponen, 2020-2021	125
4.6	Peratusan tujuan perjalanan pelancong ke Kelantan, 2021	125
5.1	Rakan dagangan utama, Malaysia, 2022	130
5.2	Produk yang mendorong kenaikan eksport Malaysia ke China, 2022	130
5.3	Produk yang mendorong kenaikan eksport Malaysia ke Singapura, 2022	130
5.4	Produk yang menyumbang peningkatan import dari China, 2022	131
5.5	Produk yang menyumbang peningkatan import dari Singapura, 2022	131

GLOBAL

DUNIA

2022: **3.5%**
(2021: 6.3%)

Negara Maju

2022: **2.7%**
(2021: 5.4%)

Amerika Syarikat 2.1%
Kawasan Euro 3.5%
Jepun 1.0%
United Kingdom 4.1%
Negara maju yang lain 2.7%

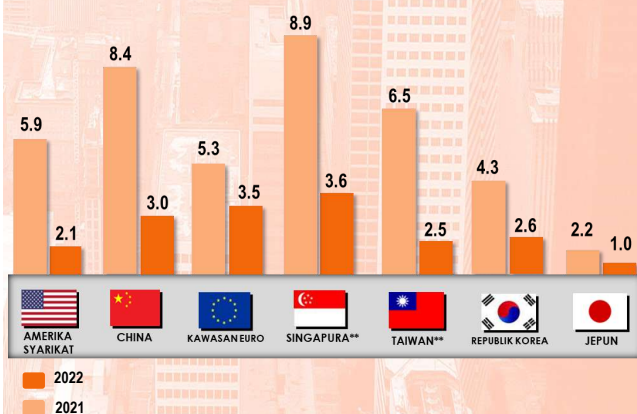
Negara EMDE*

2022: **4.0%**
(2021: 6.8%)

Emerging and Developing Asia 4.5%
Emerging and Developing Europe 0.8%
Latin America and the Caribbean 3.9%
Middle East and Central Asia 5.4%
Sub-Saharan Africa 3.9%

*Emerging Markets Developing Economies

Perubahan peratusan tahunan KDNK bagi negara terpilih (%), 2021 & 2022

- Ekonomi di peringkat global pada 2022 bertumbuh perlahan sebanyak **3.5 peratus** berbanding 6.3 peratus pada 2021.
- Ketidaktentuan ekonomi global yang disebabkan oleh konflik geopolitik, lonjakan inflasi dan gangguan rantai bekalan makanan telah mempengaruhi pertumbuhan perlahan ekonomi bagi semua negara terpilih.
- China yang masih terkesan akibat sekatan COVID-19 yang berpanjangan, kemarau yang teruk serta tekanan dalam industri hartanah yang menjejaskan penggunaan pengeluaran dan pelaburan kediaman mendorong pertumbuhan perlahan ekonomi negara ini.

Sumber: IMF, World Economic Outlook, July 2023

**IMF, World Economic Outlook, April 2023

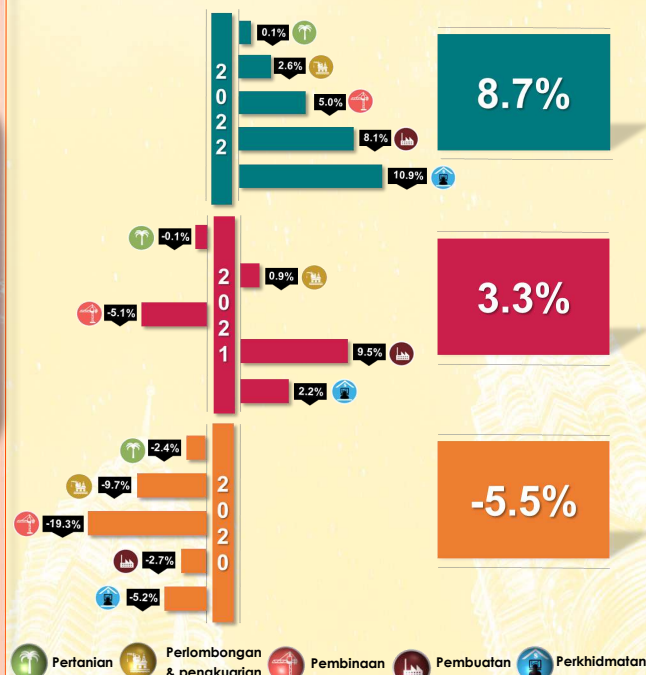
“Ekonomi dunia diunjurkan menyederhana kepada 3.0% pada tahun 2023”

Sumber: IMF, World Economic Outlook, July 2023

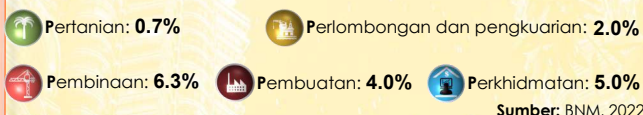
MALAYSIA

Perubahan peratusan tahunan KDNK (%), 2020-2022

KDNK Keseluruhan

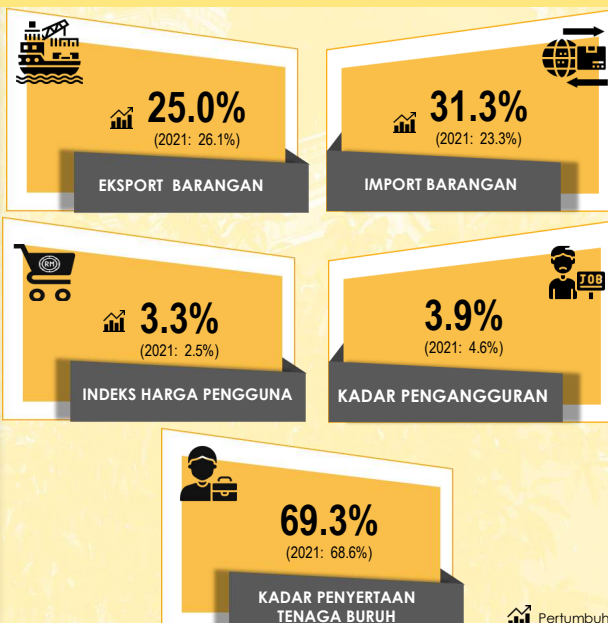

Unjuran Ekonomi Malaysia 2023

“Ekonomi Malaysia diunjur meningkat kepada 4.0% sehingga 5.0% pada tahun 2023”

Sumber: BNM, 2022

Prestasi Indikator Terpilih, 2021 & 2022

Pertumbuhan

Sumber: Laporan Sosioekonomi Negeri 2022

PRESTASI EKONOMI DAN JUMLAH PENDUDUK

KDNK

RM26.9 billion, (2021: RM25.8 billion)
4.3% (2021: 2.4%)

INDEKS HARGA PENGGUNA

2.8%
(2021: 2.4%)

JUMLAH PENDUDUK

1.83 juta
(2021: 1.81 juta)

PRESTASI EKONOMI MENGIKUT SEKTOR

Perkhidmatan

71.0%
(2021: 2.8%)

Pertanian

20.8%
(2021: 1.2%)

Pembuatan

4.8%
(2021: 2.1%)

Pembinaan

1.8%
(2021: 1.2%)

Perlombongan & Pengkuarian

8.4%
(2021: 3.1%)

Nota: Tidak termasuk duti import

STATISTIK SOSIAL

3 daerah dengan bilangan penduduk tertinggi:

Nisbah Jantina
Lelaki: **101**
Perempuan: **100**

Kota Bharu*: **555.8** ribu orang
Pasir Mas*: **230.4** ribu orang
Tumpat*: **179.9** ribu orang

Struktur Umur Penduduk

Penduduk berumur 0-14 tahun (umur muda): **29.4%**
Penduduk berumur 15-64 tahun (umur bekerja): **63.9%**
Penduduk berumur 65 tahun dan lebih (umur tua): **6.7%**

Indeks Kebahagiaan Rakyat*

7.02

Jumlah Jenayah Kekerasan*: **426**

Jumlah Jenayah Harta Benda*: **1,591**

STATISTIK PENDAPATAN & PERBELANJAAN PENGGUNAAN ISI RUMAH

PENDAPATAN

Penengah: **RM3,614**
(2019: RM3,563)
Purata: **RM4,885**
(2019: RM4,874)

PERBELANJAAN

Penengah: **RM3,048**
(2019: RM2,650)
Purata: **RM3,505**
(2019: RM3,223)

PENDAPATAN ISI RUMAH PENENGAH MENGIKUT KUMPULAN ISI RUMAH

B40 **RM2,190** (2019: RM2,301) **M40** **RM4,279** (2019: RM4,24) **T20** **RM9,449** (2019: RM9,500)

Nota:

B40 Bottom 40, Kumpulan isi rumah terendah 40 peratus dengan had pendapatan kasar kumpulan isi rumah antara RM3,060 sehingga RM6,469
M40 Middle 40, Kumpulan isi rumah pertengahan 40 peratus dengan had pendapatan kasar kumpulan isi rumah antara RM3,060 sehingga RM6,469
T20 Top 20, Kumpulan isi rumah tertinggi 20 peratus dengan had pendapatan kasar kumpulan isi rumah RM6,470 dan ke atas

STATISTIK PERDAGANGAN

Jumlah Perdagangan **RM6.0** billion
(2021: RM4.7 billion)

Eksport barangan **RM3.9** billion
(2021: RM2.7 billion) 42.1%

Import barangan **RM2.1** billion
(2021: RM1.9 billion) 9.9%

Eksport Barangan Utama **RM1.6** billion
(2021: RM0.3 billion) 41.1%

Petroleum mentah

RM0.9 billion
(2021: RM0.9 billion) 22.4%

Injap dan tiub lain, fotosel, d.l.l.

RM0.6 billion
(2021: RM0.5 billion) 14.5%

Getah asli

Import Barangan Utama **RM0.1** billion
(2021: RM0.1 billion) 6.8%

Jentera & kelengkapan khusus untuk industri tertentu & alat ganti

RM0.09 billion
(2021: RM0.09 billion) 4.2%

Injap dan tiub lain, fotosel, d.l.l.

RM0.05 billion
(2021: RM0.3 billion) 2.3%

Kristal piezo elektrik & alat ganti

STATISTIK PELANCONGAN DOMESTIK

6.63 juta pelawat domestik
(2021: 1.92 juta pelawat domestik) 245.0%
3.54 juta pelancong
(2021: 0.84 juta pelancong) 321.1%

STATISTIK AKAUN KERAJAAN*

Hasil Kerajaan Negeri Kelantan **RM773.5** juta
(2020: RM747.0 juta) 3.5%

Pendapatan PBT Tertinggi **RM64.8** juta
(2020: RM69.6 juta)

Majlis Perbandaran Kota Bharu - BRI

STATISTIK TENAGA BURUH

Bilangan Tenaga Buruh

741.3 ribu orang
(2021: 719.8 ribu orang)

Kadar Penyertaan Tenaga Buruh

58.0%
(2021: 57.3%)

Kadar Pengangguran

3.7%
(2021: 4.2%)

Gaji & Upah Bulanan*

Purata: **RM2,543**
(2020: RM2,463)
Penengah: **RM1,632**
(2020: RM1,343)

Statistik Siswazah*

Bilangan siswazah: **245.0** ribu orang
(2020: 225.0 ribu orang)
Tenaga buruh siswazah: **187.1** ribu orang
(2020: 178.6 ribu orang)

Nota:

PBT: Pihak Berkuasa Tempatan
Pertumbuhan Sumbangan
*Data tahun 2021

Sumber: Laporan Sosioekonomi Negeri Kelantan 2022

BAB 1

PENGENALAN

SENARIO EKONOMI GLOBAL

SENARIO EKONOMI MALAYSIA

PRESTASI EKONOMI NEGERI 2022

RENCANA 1 :
*ASSESSING THE RELATIONSHIP
BETWEEN MALAYSIA'S
ECONOMIC GROWTH,
TOURISM INDUSTRY AND
EXCHANGE RATE*

Ketidakstabilan ekonomi global boleh dilihat melalui prestasi ekonomi dunia yang bertumbuh lebih perlahan pada tahun 2022, iaitu 3.5 peratus berbanding 6.3 peratus pada tahun 2021 (*World Economy Outlook (WEO)*, Julai 2023).

Antara faktor utama berlakunya ketidaktentuan ekonomi global adalah ketegangan geopolitik antarabangsa disebabkan pergolakan di antara Rusia dan Ukraine yang masih berterusan sehingga kini, kadar inflasi yang semakin meningkat dan langkah mengetatkan dasar monetari yang agresif di beberapa negara. Krisis Rusia-Ukraine telah menjejaskan ekonomi yang sedang memulih dari pandemik, mencetuskan krisis kemanusiaan di Eropah, menyebabkan kenaikan harga barang makanan, tenaga dan komoditi, seterusnya memburukkan lagi tekanan inflasi global. Selepas menghadapi fasa pemulihan dari COVID-19, ekonomi global

mengalami tekanan inflasi dengan permintaan barang yang pulih dengan cepat manakala penawaran barang mengalami gangguan rantaian bekalan. Ini dapat diperhatikan melalui kadar inflasi global yang meningkat hampir dua kali ganda iaitu daripada 4.7 peratus pada tahun 2021 kepada 8.7 peratus pada tahun 2022 (WEO, Julai 2023). Kenaikan inflasi ini merupakan yang tertinggi dicatat semenjak tahun 1996. Ia menyebabkan prestasi ekonomi yang meruncing, terutama kepada negara yang berpendapatan rendah. Bank pusat di beberapa negara terpaksa menaikkan kadar faedah secara berterusan

SENARIO EKONOMI GLOBAL

**KDNK
Negara Maju***
2.7%
(2021: 5.4%)

Inflasi Global
8.7%
(2021: 4.7%)

**“ 3.5% KDNK
dunia, bertumbuh
lebih perlahan
2022 ”**

**KDNK
Kawasan Euro**
3.5%
(2021: 5.3%)

**KDNK
Amerika
Syarikat**
2.1%
(2021: 5.9%)

bertujuan mengawal inflasi daripada memberi kesan yang lebih teruk. Selain itu, penularan semula kes COVID-19 berikutan kemunculan varian baharu, Omicron pada penghujung tahun 2022 turut menjejaskan aktiviti perkhidmatan yang baru menunjukkan tanda pemulihan. Senario ini telah menjejaskan pemulihan ekonomi serta melemahkan prospek pertumbuhan di hampir kebanyakan negara, termasuk negara maju.

*Negara Maju meliputi Amerika Syarikat, Kawasan Euro, Jepun, United Kingdom dan negara maju yang lain.

Amerika Syarikat

Berdasarkan laporan *World Economy Outlook* (WEO), Julai 2023, ekonomi Amerika Syarikat bertumbuh sederhana pada kadar 2.1 peratus berbanding tahun sebelumnya (5.9%). Prestasi ini dipengaruhi oleh Perbelanjaan penggunaan peribadi yang menyederhana 2.7 peratus berbanding 8.3 peratus pada 2021 dipengaruhi oleh penyusutan Perbelanjaan barangan sebanyak negatif 0.5 peratus (2021: 12.2%) dan Perbelanjaan perkhidmatan yang menyederhana 4.5 peratus (2021: 6.3%). Sementara itu, Pelaburan tetap merosot 0.2 peratus disebabkan oleh penyusutan Pelaburan kediaman sebanyak negatif 10.6 peratus. Pada tempoh sama, komponen Perbelanjaan penggunaan kerajaan dan pelaburan kasar turut menyusut 0.6 peratus disebabkan perbelanjaan oleh Kerajaan

Persekutuan yang merosot 2.5 peratus. Dari segi prestasi sektoral, sektor Pertanian, Perlombongan, Utiliti dan Pembinaan masih merosot berbanding tahun sebelumnya. Sektor Pembuatan sebaliknya bertumbuh marginal 0.2 peratus. Manakala bagi sektor Perkhidmatan, hampir semua subsektor menunjukkan pertumbuhan perlahan berbanding 2021 kecuali Perdagangan runcit yang menyusut 3.8 peratus berbanding pertumbuhan positif 2.6 peratus pada 2021 (*Bureau of Economic Analysis* (BEA), 2023).

Amerika Syarikat yang merupakan pengeksport kedua terbesar di dunia selepas China menunjukkan prestasi perdagangan eksport yang terus kukuh, meningkat 7.1 peratus pada 2022 berbanding 6.1 peratus pada 2021. Kenaikan eksport ini disokong oleh eksport barangan dan eksport perkhidmatan

Jadual 1.1 Perubahan peratusan tahunan KDNK negara terpilih (%), 2013-2022

Negara	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Ekonomi Dunia	3.4	3.5	3.4	3.3	3.8	3.6	2.8	-2.8	6.3	3.5
Negara Maju	1.4	2.0	2.3	1.8	2.5	2.3	1.7	-4.2	5.4	2.7
Amerika Syarikat	1.8	2.3	2.7	1.7	2.2	2.9	2.3	-2.8	5.9	2.1
Kawasan Euro	-0.2	1.4	2.0	1.9	2.6	1.8	1.6	-6.1	5.3	3.5
Jerman	0.4	2.2	1.5	2.2	2.7	1.0	1.1	-3.7	2.6	1.8
Perancis	0.6	1.0	1.1	1.0	2.4	1.8	1.9	-7.9	6.4	2.5
Jepun	2.2	-0.9	1.6	0.8	1.7	0.6	-0.4	-4.3	2.2	1.0
United Kingdom	1.8	3.2	2.4	2.2	2.4	1.7	1.6	-11.0	7.6	4.1
Negara EMDE*	5.0	4.7	4.4	4.4	4.7	4.7	3.6	-1.8	6.8	4.0
China	7.8	7.4	7.0	6.9	6.9	6.8	6.0	2.2	8.4	3.0
Republik Korea	2.9	3.3	2.8	2.9	3.2	2.9	2.2	-0.7	4.3	2.6
Singapura**	4.8	3.9	3.0	3.6	4.5	3.6	1.3	-3.9	8.9	3.6
Thailand	2.7	1.0	3.1	3.4	4.2	4.2	2.1	-6.2	1.5	2.6
Filipina	6.8	6.3	6.3	7.1	6.9	6.3	6.1	-9.5	5.7	7.6
Indonesia	5.6	5.0	4.9	5.0	5.1	5.2	5.0	-2.1	3.7	5.3
Taiwan**	2.5	4.7	1.5	2.2	3.3	2.8	3.1	3.4	6.5	2.5
Malaysia	4.7	6.0	5.0	4.4	5.8	4.8	4.4	-5.5	3.3	8.7

Sumber: IMF, *World Economic Outlook*, Julai 2023 dan *National Statistics Office* (NSO)

*Emerging Markets Developing Economies

**IMF, *World Economic Outlook*, April 2023

yang masing-masing berkembang 6.3 peratus dan 8.7 peratus. Antara komoditi utama eksport perkhidmatan adalah caj penggunaan harta intelek, perkhidmatan telekomunikasi, komputer & maklumat dan perkhidmatan perniagaan lain. Sementara itu, import berkembang 8.1 peratus (2021: 14.1%), dipacu oleh pengembangan dalam kedua-dua segmen, import barangan (6.9%) dan import perkhidmatan (14.2%). Import barangan didorong oleh barangan modal bukan automotif manakala import perkhidmatan dipengaruhi kenaikan import perjalanan (*travel*) seiring dengan kelonggaran dalam sekatan perjalanan.

Menurut laporan *U.S. Bureau of Labor Statistics* (BLS) 2023, peluang pekerjaan di Amerika Syarikat telah meningkat sebanyak 11.0 juta pada 2022 dan ini telah memberi impak kepada kadar pengangguran di Amerika Syarikat yang sedikit perlahan kepada 3.6 peratus berbanding tahun sebelumnya (2021: 5.3%). Perkhidmatan penginapan & makanan, Perdagangan runcit dan Pembinaan merupakan sektor utama yang menyumbang peluang pekerjaan kepada rakyat. Ini turut disokong dengan peningkatan tenaga buruh seramai 164,966 orang pada bulan Disember 2022. Meskipun begitu, seramai 3.9 juta rakyat Amerika Syarikat masih bekerja sambil kerana jam bekerja mereka dikurangkan atau mereka tidak mendapat kerja sepenuh masa.

Kawasan Euro

Seperti yang dilaporkan oleh *International Monetary Fund* (IMF) dalam laporan *World Economic Outlook* (WEO, Julai 2023), penggerak ekonomi ketiga terbesar selepas Amerika Syarikat dan China iaitu Kawasan Euro mencatatkan KDNK 3.5 peratus pada 2022 berbanding tahun sebelumnya (5.3%). Negara-negara utama seperti Greece, Itali dan Sepanyol mencatatkan pertumbuhan masing-masing 5.9 peratus (2021: 8.4%), 3.7 peratus

Kesatuan Eropah menyumbang 14.0% daripada jumlah dagangan dunia pada tahun 2022

(2021: 7.0%) dan 5.5 peratus (2021: 5.5%). Pemulihan ekonomi negara-negara Euro ini antaranya digerakkan oleh pemulihan dalam perkhidmatan pelancongan semenjak pembukaan penuh industri pelancongan pada 2021 dan peningkatan dalam pengeluaran perindustrian di Itali dan Sepanyol.

Bagi aktiviti perdagangan, Kesatuan Eropah menyumbang 14.0 peratus daripada jumlah dagangan dunia pada 2022. Perdagangan rantau ini terjejas teruk pada tahun 2020 disebabkan oleh pandemik COVID-19, dengan kejatuhan ketara kedua-dua eksport (-9.3%) dan import (-11.5%). Walau bagaimanapun, kedua-duanya pulih dengan kukuh pada 2021 dan 2022, dengan eksport barangan bertumbuh 12.8 peratus pada 2021 dan 17.9 peratus pada 2022 manakala import barangan meningkat masing-masing 23.8 peratus dan 41.3 peratus. Ini menyebabkan Kesatuan Eropah mencatatkan defisit nilai dagangan sebanyak €431.2 bilion, mencecah paras terendah sejak permulaan siri masa pada 2002. Defisit ini disebabkan antaranya oleh peningkatan mendadak nilai import tenaga bermula akhir 2021 dan berterusan sepanjang tahun 2022. Tujuh (7) destinasi utama eksport Kesatuan Eropah adalah Amerika Syarikat, United Kingdom, China, Switzerland, Turkiye, Jepun dan Norway

yang menyumbang hampir 58.0 peratus kepada jumlah eksport rantau ini. Manakala bagi import, China merupakan rakan dagang utama dengan sumbangan 20.8 peratus, diikuti Amerika Syarikat (11.9%) dan United Kingdom (7.3%).

Di sebalik persekitaran ekonomi yang mencabar, pasaran buruh masih menunjukkan prestasi yang baik. Kadar penduduk bekerja, iaitu yang berumur antara 20 hingga 64 tahun berjumlah 193.5 juta orang, meliputi 74.6 peratus daripada kohort umur berkenaan, meningkat berbanding 72.5 peratus pada tahun sebelumnya. Dari segi jantina, lelaki mencatatkan kadar bekerja yang lebih tinggi, iaitu 80.0 peratus berbanding perempuan, 69.3 peratus. Pada tempoh yang sama, kadar pengangguran juga semakin baik dengan menunjukkan pengurangan daripada 7.7 peratus pada 2021 kepada 6.8 peratus pada 2022. Kadar pengangguran bagi lelaki adalah 6.4 peratus, lebih rendah berbanding perempuan, 7.2 peratus.

China

China yang merupakan salah satu peneraju utama ekonomi dunia mencatatkan pertumbuhan ekonomi 3.0 peratus pada 2022 berbanding 8.4 peratus pada 2021 (WEO, Julai 2023). Pertumbuhan sederhana ini direkodkan terutama pada suku kedua tahun 2022 dengan pertumbuhan marginal sebanyak 0.4 peratus (*National Bureau of Statistics (NBSC), China, 2023*). Ini disumbangkan terutamanya disebabkan penutupan (*lockdown*) bandaraya Shanghai yang merupakan bandar terbesar dan pusat utama ekonomi di China selama dua bulan, bermula April sehingga Jun, 2022. Selain itu, penutupan bandaraya Shenzen (walaupun lebih pendek berbanding Shanghai) dan langkah pengekangan penularan COVID-19 di beberapa tempat, termasuk Beijing turut memperlambatkan aktiviti ekonomi, seterusnya

mempengaruhi prestasi ekonomi China yang rendah ini. Bagi prestasi sektoral, sektor Pertanian (meliputi Tanaman, Perhutanan, Ternakan & Perikanan) dan Pembuatan berkembang lebih perlahan masing-masing 4.3 peratus (2021: 7.1%) dan 2.9 peratus (2021: 9.8%). Sebaliknya, sektor Pembinaan meningkat lebih tinggi, 5.5 peratus berbanding 2.1 peratus pada 2021. Bagi sektor Perkhidmatan, subsektor Perdagangan borong dan runcit yang merupakan penyumbang utama sektor ini merekodkan pertumbuhan perlahan 0.9 peratus (2021: 11.3%). Manakala, subsektor Pengangkutan, penyimpanan & pos menyusut 0.8 peratus diikuti Penginapan & restoran dan Hartanah masing-masing menguncup 2.3 peratus dan 5.1 peratus.

Pada tahun 2022, China kekal sebagai pedagang terbesar di dunia dengan rakan dagang utamanya ASEAN, Kesatuan Euro dan Amerika Syarikat. Menurut laporan *General Administration of Customs of People's Republic of China (GACC)*, volum barang dagangan yang diniagakan menyederhana 9.4 peratus pada 2022 (2021: 21.4%). Aktiviti eksport bernilai USD3.59 trilion, meningkat 7.0 peratus (2021: 29.9%) disokong mata wang China yang lemah dan kenaikan harga barangan yang membantu meningkatkan nilai eksport negara ini. Pada tempoh yang sama, import bernilai USD2.7 trilion, bertumbuh 1.1 peratus berbanding 30.1 peratus pada 2021. Kenaikan eksport yang lebih tinggi ini menyebabkan lebihan dagangan sebanyak USD877.6 bilion, berkembang 29.7 peratus, tertinggi pernah direkodkan sejak 1950.

Beralih kepada tenaga buruh China, menurut NBSC 2023, kadar pengangguran mulai menurun pada Disember 2022 kepada 5.5 peratus berbanding bulan sebelumnya (5.7%) memandangkan sekatan pergerakan mula dilonggarkan di China bermula Disember 2022. Seiring dengan kadar pengangguran yang semakin rendah dan tenaga buruh yang kian meningkat, peluang pekerjaan juga berkurang kepada 3.6 peratus pada 2022 berbanding 5.3 peratus pada 2021. Walau bagaimanapun, jumlah tenaga kerja yang berumur 16 tahun dan ke atas berkurang daripada 746.5 juta pada 2021 kepada 733.5 juta orang pada 2022.

Berdasarkan *World Health Organization* (WHO) 2022, pada Disember 2022, China mengalami lonjakan kes COVID-19 sebanyak 24.6 juta kes berbanding bulan sebelumnya (146.1 ribu kes). Ini menyumbang kepada peningkatan bilangan kematian sehingga 14.9 ribu orang berbanding 359 orang pada tempoh yang sama. Tahun 2022 juga menyaksikan populasi rakyat di negara ini merudum buat pertama kalinya sejak tahun 1961 kepada 1.411 bilion orang pada penghujung tahun 2022 (2021: 1.412 bilion) (NBSC, 2023).

Jepun

Berdasarkan laporan *World Economy Outlook* (WEO), Julai 2023, ekonomi Jepun meningkat 1.0 peratus pada 2022, lebih perlahan berbanding 2.2 peratus pada 2021. Ia disokong oleh Permintaan swasta (*Private demand*) yang berkembang 2.3 peratus, dengan pertumbuhan Perbelanjaan penggunaan isi rumah sebanyak 2.1 peratus dan Pelaburan modal swasta 1.8 peratus. Sebaliknya, Permintaan kerajaan (*Public demand*) merosot 0.3 peratus disebabkan kejatuhan Pelaburan awam 7.0 peratus. Pada tempoh sama, eksport barangan dan perkhidmatan meningkat 5.1 peratus, manakala import dalam kategori yang sama

berkembang lebih tinggi iaitu 8.0 peratus disebabkan peningkatan kos tenaga dan mata wang Yen yang lemah. Ini menyebabkan pertumbuhan eksport bersih menyusut pada tahun 2022 berbanding positif pada tahun 2021 (*Economic and Social Research Institute (ESRI) Cabinet Office, Government of Japan*, 2023).

Eksport barangan terus mengukuh 18.2 peratus dengan nilai 98.2 trilion Yen berbanding 21.5 peratus (83.1 trilion Yen) pada tahun sebelumnya. Prestasi ini dipacu oleh pertumbuhan eksport pengangkutan (17.7%), mesin (15.5%) dan mesin elektrik (13.3%). Antara rakan eksport utama Jepun adalah China, Amerika Syarikat, Kesatuan Eropah dan negara ASEAN. Pada tempoh sama, aktiviti import berkembang lebih tinggi mengatasi eksport iaitu 39.2 peratus dengan nilai 118.2 trilion Yen. Ia disokong oleh pertumbuhan import yang tinggi bagi bahan api mineral (96.8%), kimia (35.8%) dan mesin elektrik (26.5%). Ini menyebabkan defisit dagangan Jepun pada 2022 adalah sebanyak 19.98 trilion Yen, tertinggi pernah direkodkan selepas tahun 2014 (12.8 trilion Yen) (*Trade Statistics of Japan, Ministry of Finance*, 2023).

Sementara itu, pasaran buruh mula menunjukkan pemulihan dengan kadar tenaga buruh meningkat 62.5 peratus pada 2022 berbanding 62.1 peratus pada tahun sebelumnya (*Statistics Bureau of Japan*, 2023). Peratusan penduduk bekerja juga meningkat kepada 60.9 peratus berbanding 60.4 peratus pada 2021 yang mana kadar penduduk lelaki dan perempuan bekerja adalah masing-masing 69.4 peratus dan 53.0 peratus. Di samping itu, kadar pengangguran juga semakin rendah, 2.6 peratus berbanding 2021 (2.8%). Disember 2022 juga mencatatkan pertumbuhan gaji dibayar yang tertinggi iaitu pada kadar 4.8 peratus, yang merupakan pertumbuhan kedua tertinggi selepas tahun 1997. Pertumbuhan gaji tertinggi dicatatkan

oleh sektor Pengangkutan & aktiviti pengeposan (16.7%), diikuti Perkhidmatan peribadi & hiburan (11.8%), Hartanah & pajakan (8.1%), Pendidikan, pembelajaran & sokongan (6.7%) dan Pembinaan (6.0%).

Republik Korea

Menurut laporan *World Economy Outlook* (WEO), Julai 2023, pertumbuhan ekonomi Republik Korea pada 2022 turut berkembang perlahan pada kadar 2.6 peratus selepas meningkat 4.3 peratus pada 2021. Pertumbuhan ini dipengaruhi oleh sektor Perkhidmatan yang mana sektor ini meningkat 4.2 peratus berbanding pertumbuhan 3.8 peratus pada tahun sebelumnya. Bagi sektor Pembuatan, ia berkembang 1.4 peratus berbanding 2021 (6.9%) manakala sektor Pembinaan pula meningkat 0.3 peratus berbanding pertumbuhan negatif (-2.6%) pada tahun sebelumnya. Dari sudut Perbelanjaan pula, pertumbuhan dipengaruhi Perbelanjaan pengguna akhir yang mengukuh 4.3 peratus, disokong kedua-dua kumpulan Perbelanjaan iaitu Kerajaan (4.1%) dan Swasta (4.3%) (*Bank of Korea*, 2023).

Republik Korea yang merupakan antara enam (6) negara dengan jumlah dagangan tertinggi di dunia merekodkan jumlah dagangan sebanyak USD1.4 trilion pada 2022 dengan peningkatan 12.4 peratus berbanding 2021. Nilai eksport bernilai USD684.0 bilion, berkembang 6.1 peratus dipacu oleh peningkatan eksport semikonduktor, besi dan kenderaan bermotor masing-masing 1.0 peratus, 65.3 peratus dan 16.4 peratus. Bagi prestasi eksport dengan lima (5) rakan dagang utama, eksport ke negara ASEAN, Amerika Syarikat, Kawasan Euro dan Jepun meningkat masing-masing 14.8 peratus, 14.5 peratus, 7.1 peratus dan 1.9 peratus. Sebaliknya, eksport ke China yang merupakan rakan dagang eksport terbesar menyusut 4.4 peratus (*South Korea Ministry of Trade, Industry and Energy*

(MOTIE), 2023). Sementara itu, nilai import bernilai USD731.2 bilion, bertumbuh 18.9 peratus berbanding tahun sebelumnya (MOTIE), 2023).

Dari segi pasaran buruh pula, kadar penyertaan tenaga buruh meningkat kepada 63.3 peratus, iaitu 72.6 peratus bagi lelaki dan 54.2 peratus bagi perempuan. Bilangan tenaga buruh yang bekerja turut meningkat pada Disember 2022 iaitu seramai 27.8 juta orang dengan kadar penduduk bekerja adalah 61.3 peratus berbanding tempoh sama pada 2021 iaitu seramai 27.3 juta orang (60.4%). Sektor pekerjaan yang merekodkan bilangan pekerja tertinggi adalah sektor Perniagaan, Persendirian, Perkhidmatan awam & lain-lain (10.9 juta orang), Perdagangan borong & runcit, Penginapan & makanan (5.6 juta orang), diikuti Perlombongan & pembuatan (4.5 juta orang). Sementara itu, kadar pengangguran berkurang kepada 3.0 peratus pada Disember 2022 berbanding 3.5 peratus pada tempoh yang sama tahun sebelumnya (*Statistics Korea (KOSTAT)*, 2023).

Taiwan

Taiwan telah merekodkan pertumbuhan ekonomi pada kadar 2.5 peratus pada 2022, menyederhana berbanding 6.5 peratus pada 2021 (WEO, April 2023). Ini dipengaruhi oleh pertumbuhan perlahan bermula suku tahun pertama hingga suku tahun ketiga 2022, diikuti penyusutan marginal, negatif 0.4 peratus pada suku terakhir tahun 2022. Bagi prestasi mengikut sektor, sektor Perkhidmatan berkembang 2.4 peratus berbanding 2021, disokong oleh subsektor Informasi & komunikasi (7.4%), Pengangkutan (5.4%) dan Perdagangan borong & runcit (0.8%). Sektor Pembuatan dan Pembinaan juga meningkat perlahan berbanding 2021, masing-masing 2.0 peratus (2021: 14.6%) dan 1.5 peratus (2021: 6.5%). Sektor Pertanian pula walaupun masih menyusut, namun ia memulih kepada

negatif 1.9 peratus berbanding negatif 4.3 peratus pada tahun sebelumnya. Dari sudut Perbelanjaan, pertumbuhan ekonomi Taiwan disokong oleh Perbelanjaan pengguna akhir yang meningkat 3.6 peratus (2021: -0.4%) serta Perbelanjaan akhir kerajaan yang bertumbuh 3.4 peratus (*National Statistics Republic of China (Taiwan)*, NSRC, 2023).

Eksport barangan bagi tahun 2022 bernilai USD479.4 bilion, meliputi 1.9 peratus daripada jumlah eksport dunia, mengukuh sebanyak 7.4 peratus berbanding tahun 2021 (29.3%). Pertumbuhan ini dipacu oleh eksport komponen elektronik, menyumbang 41.7 peratus kepada nilai eksport Taiwan, yang berkembang 16.4 peratus. Sementara itu, import barangan juga meningkat 12.1 peratus kepada USD428.0 bilion disokong oleh peningkatan import komponen elektronik, 7.8 peratus dan produk mineral, 46.9 peratus (NSRC, 2023). Bagi prestasi dagangan Taiwan dengan rakan negara dagangan utama, eksport ke negara ASEAN, Jepun, Amerika Syarikat dan Eropah meningkat masing-masing 14.8 peratus, 15.1 peratus, 14.3 peratus dan 6.8 peratus berbanding 2021. Sebaliknya, eksport ke China dan Hong Kong menyusut 1.6 peratus. Bagi import, terdapat peningkatan import daripada China dan Hong Kong, ASEAN, Amerika Syarikat, Eropah dan Timur Tengah. Manakala import daripada Jepun menyusut 2.7 peratus pada tempoh yang sama.

Beralih ke perspektif pasaran buruh, kadar penyertaan tenaga buruh Taiwan mencatatkan 59.2 peratus, meningkat berbanding 2021 (59.0%). Pada tempoh sama, jumlah tenaga buruh yang bekerja mencecah 11.42 juta orang, berkurang sedikit berbanding 2021 (11.45 juta orang). Kadar pengangguran juga semakin baik, iaitu 3.7 peratus (2021: 4.0%), yang mana bilangan orang tidak memiliki pekerjaan berkurang daripada 471 ribu orang kepada 434 ribu orang pada tahun 2022.

Singapura

Pada tahun 2022, ekonomi Singapura meningkat 3.6 peratus, berkembang perlahan berbanding 8.9 peratus pada tahun 2021 (WEO, April 2023). Sektor Perkhidmatan yang merupakan penyumbang terbesar ekonomi Singapura (menyumbang 71.3%), meningkat 4.8 peratus. Ia dipacu oleh Perdagangan borong, 3.2 peratus (2021: 9.6%), Perkhidmatan lain, 5.2 peratus (2021: 5.5%) dan Informasi & komunikasi, 8.6 peratus (2021: 13.4%). Penyumbang seterusnya iaitu sektor Pembuatan, bertumbuh 2.5 peratus, lebih perlahan berbanding 13.3 peratus pada tahun sebelumnya. Ini disebabkan oleh penyusutan dalam Kluster kimia dan Bioperubatan masing-masing 5.5 peratus dan 5.0 peratus. Kejatuhan dalam Kluster kimia disebabkan oleh segmen petrokimia dan bahan kimia khusus manakala bagi Bioperubatan, disebabkan penyusutan output bagi segmen farmaseutikal dan teknologi perubatan. Sektor Pembinaan berkembang 6.7 peratus, disokong peningkatan output pembinaan oleh kedua-dua sektor, Awam dan Swasta (*Ministry of Trade and Industry (MTI)*, 2023).

Bagi jumlah dagangan, kedua-dua jumlah dagangan barangan dan perkhidmatan meningkat pada 2022 berbanding 2021. Jumlah dagangan barangan bertumbuh 17.7 peratus didorong pertumbuhan dalam eksport barangan (15.6%) dan import barangan (20.1%). Pada tempoh yang sama, jumlah dagangan Perkhidmatan turut berkembang 10.8 peratus dengan pengembangan eksport, 12.1 peratus dan import, 9.3 peratus. Pertumbuhan eksport Perkhidmatan dipengaruhi oleh Perkhidmatan pengangkutan dengan pertumbuhan 4.5 peratus dan Perkhidmatan pelancongan, 3.0 peratus.

Menyoroti prestasi tenaga buruh Singapura, *Ministry of Manpower of Singapore* melaporkan bahawa kadar penyertaan tenaga buruh di

negara ini semakin baik iaitu 67.5 peratus pada 2022 berbanding 67.2 peratus pada tahun sebelumnya. Peningkatan ini disumbangkan oleh semakin ramai penganggur yang mula mencari pekerjaan memandangkan peluang pekerjaan yang telah memulih seperti ketika pra-pandemik. Peratusan tenaga buruh yang bekerja adalah 82.7 peratus atau seramai 2.4 juta orang, turut meningkat berbanding 81.8 peratus yang direkodkan pada 2021. Bilangan penganggur pula seramai 87.6 ribu orang dengan kadar pengangguran yang semakin baik iaitu 2.1 peratus berbanding 2.7 peratus (2021). Bagi perincian mengikut kategori pekerjaan, kadar pengangguran bagi pekerjaan Profesional, pengurusan, eksekutif & teknikal (PMETs) adalah sebanyak 2.6 peratus (2021: 3.4%) manakala bukan PMETs adalah sebanyak 4.4 peratus (2021: 5.1%).

DAYA SAING GLOBAL 2023

Kedudukan Malaysia dalam Daya Saing Global 2023 meningkat lima anak tangga di kedudukan ke-27 berbanding ke-32 pada tahun lalu dengan pencapaian nilai skor 75.75 (2022: 68.79). Penambahbaikan kedudukan ini merupakan kesan daripada usaha Malaysia dalam mengukuhkan asas ekonomi, dasar dan inisiatif dalam meletakkan negara sebagai destinasi pilihan untuk pelaburan, perniagaan serta perdagangan. Menurut Laporan Daya Saing Global (*World Competitiveness 2023*) yang dikeluarkan oleh *International Institute for Management Development*, Denmark masih menduduki tangga pertama daya saing global pada 2023, diikuti Ireland di kedudukan kedua, naik sembilan anak tangga (2022: ke-11) dan Switzerland di kedudukan ketiga, namun turun satu anak tangga (2022: ke-2) (**Jadual 1.2**).

Jadual 1.2 Kedudukan Daya Saing Global (*World Competitiveness Ranking*) negara terpilih, 2022 dan 2023

Negara	2022		2023	
	Kedudukan	Skor	Kedudukan	Skor
Denmark	1	100.00	1	100.00
Ireland	11	89.52	2	99.71
Switzerland	2	98.92	3	99.13
Singapura	3	98.11	4	97.44
Belanda	6	94.29	5	95.58
Taiwan	7	93.13	6	93.11
Hong Kong	5	94.89	7	92.05
Sweden	4	97.71	8	91.86
Amerika Syarikat	10	89.88	9	91.14
UAE	12	88.67	10	90.52
Kanada	14	87.23	15	88.21
China	17	83.94	21	82.10
Jerman	15	85.68	22	80.47
Malaysia	32	68.79	27	75.75
Republik Korea	27	75.56	28	75.71
United Kingdom	23	78.45	29	75.48
Perancis	28	74.34	33	71.05
Jepun	34	66.62	35	67.84
Sepanyol	36	66.18	36	67.22

Sumber: IMD World Competitiveness Booklet, 2023

PROSPEK EKONOMI GLOBAL 2023

Melihat kepada senario ekonomi global semasa yang masih tidak menentu, *International Monetary Fund* (IMF) dalam laporan *World Economic Outlook* (WEO, Julai 2023) mengunjurkan pertumbuhan Keluaran Dalam Negeri Kasar (KDNK) dunia yang lebih rendah iaitu daripada 3.5 peratus pada 2022 kepada 3.0 peratus pada 2023. Pertumbuhan tahun 2023 dijangka lebih perlahan disebabkan oleh kesan penularan wabak COVID-19 yang masih belum tamat sepenuhnya, ditambah pergolakan Rusia-Ukraine yang masih berlanjutan telah mencetuskan krisis baharu iaitu gangguan kepada rantai bekalan makanan dan tenaga.

Sejak pencerobohan Rusia ke atas Ukraine pada tahun 2021, krisis antara dua negara ini masih lagi berlarutan sehingga kini dan telah menjejaskan rantai sumber makanan dan tenaga di beberapa wilayah. Kemelut di Ukraine ini telah memberi impak yang besar kepada prospek ekonomi jangka pendek khususnya kepada negara-negara di bawah *Commonwealth of Independent States* (CIS). Gangguan bekalan makanan dan tenaga menyebabkan peningkatan harga tenaga dan minyak, seterusnya mendorong kepada tekanan inflasi yang semakin meningkat. Oleh yang demikian, inflasi global turut diunjur meningkat pada kadar 6.8 peratus pada tahun 2023 setelah mencatatkan 8.7 peratus pada 2022 (WEO, Julai 2023). Senario ini diburukkan lagi dengan tindakan agresif beberapa negara maju yang menaikkan kadar faedah dalam jangka masa yang singkat menyebabkan kejatuhan mata wang bagi negara-negara membangun (*World Economic Situation and Prospect* (WESP), 2023).

Selari dengan kelembapan ekonomi di peringkat global, ekonomi negara maju kebanyakannya turut diunjur bertumbuh

perlahan pada tahun 2023 iaitu 1.5 peratus berbanding 2.7 peratus pada 2022. Ekonomi Amerika Syarikat dianggarkan bertumbuh lebih perlahan iaitu pada kadar 1.8 peratus (2022: 2.1%), impak daripada aktiviti Perbelanjaan pengguna yang lemah disebabkan pendapatan yang tidak menentu serta ketidaktentuan dalam pasaran buruh. Seperti Amerika Syarikat, ekonomi Kanada turut diunjur bertumbuh perlahan daripada 3.4 peratus pada tahun 2022 kepada 1.7 peratus pada tahun 2023. United Kingdom juga dijangka bertumbuh marginal 0.4 peratus pada tahun 2023 (2022: 4.1%).

Beralih ke prospek ekonomi Kawasan Euro, pertumbuhan ekonomi turut diunjurkan perlahan pada tahun 2023 iaitu pada kadar 0.9 peratus berbanding 3.5 peratus pada 2022 ekoran gangguan sumber tenaga dan gas. Negara-negara dalam Kawasan Euro seperti Perancis, Itali dan Sepanyol turut diunjurkan bertumbuh marginal, masing-masing 0.8 peratus (2022: 2.5%), 1.1 peratus (2022: 3.7%) dan 2.5 peratus (2022: 5.5%). Walau bagaimanapun ekonomi Jerman dijangka menyusut 0.3 peratus berbanding pertumbuhan positif 1.8 peratus pada tahun 2022 (WEO, Julai 2023).

Seiring kelembapan ekonomi di peringkat global, ekonomi Jepun juga dijangka bertumbuh sederhana daripada 1.0 peratus pada tahun 2022 kepada 1.4 peratus pada tahun 2023. Begitu juga Republik Korea, dijangka mengalami pertumbuhan sederhana iaitu 1.4 peratus pada tahun 2023 (2022: 2.6%). Bagi negara-negara *Emerging Market and Developing Economies* (EMDE), KDNK 2023 dijangka bertumbuh 4.0 peratus sama seperti dicatatkan pada tahun 2022. Sebaliknya pertumbuhan ekonomi bagi negara-negara *Emerging and Developing Europe* dijangka meningkat kepada 1.8 peratus berbanding pertumbuhan marginal 0.8 peratus pada tahun 2022. Ekonomi Rusia diunjurkan memulih

daripada penyusutan 2.1 peratus pada tahun 2022 kepada 1.5 peratus pada tahun 2023 disebabkan oleh kestabilan pengeksporan minyak di negara tersebut.

Pertumbuhan ekonomi bagi negara-negara *Emerging and Developing Asia* sebaliknya dijangka berkembang lebih pantas pada 2023, iaitu sebanyak 5.3 peratus berbanding 4.5 peratus yang dicatatkan pada 2022. Pertumbuhan di China misalnya, diunjur meningkat kepada 5.2 peratus berbanding 3.0 peratus pada tahun sebelumnya.

Walaupun penularan COVID-19 di China telah meningkat semula pada 2022, inisiatif Kerajaan China memperkenalkan polisi *Zero COVID-19* pada akhir tahun 2022 serta pembukaan semula aktiviti ekonomi bermula 8 Januari 2023 dijangka berupaya memulihkan pertumbuhan ekonomi di China pada tahun 2023.

Bagi negara-negara ASEAN (Filipina, Indonesia, Malaysia, Singapura dan Thailand) ekonomi dijangka bertumbuh perlahan kepada 4.6 peratus berbanding 5.5 peratus pada tahun 2022 (WEO, Julai 2023).

Jadual 1.3 Perubahan peratusan tahunan KDNK negara terpilih (%), 2022 dan unjuran 2023

Negara	2022	Unjuran 2023
Ekonomi Dunia	3.5	3.0
Negara Maju	2.7	1.5
Amerika Syarikat	2.1	1.8
Kanada	3.4	1.7
United Kingdom	4.1	0.4
Kawasan Euro	3.5	0.9
Perancis	2.5	0.8
Itali	3.7	1.1
Sepanyol	5.5	2.5
Jerman	1.8	-0.3
Jepun	1.0	1.4
Republik Korea	2.6	1.4
EMDE*	4.0	4.0
<i>Emerging and Developing Asia</i>	4.5	5.3
China	3.0	5.2
India	7.2	6.1
<i>Emerging and Developing Europe</i>	0.8	1.8
Rusia	-2.1	1.5
ASEAN**	5.5	4.6
Indonesia	5.3	5.0
Singapura***	3.6	1.5
Thailand	2.6	3.4
Malaysia	8.7	4.5

Sumber: IMF, *World Economic Outlook*, Julai 2023 dan *National Statistics Office* (NSO)

* EMDE : *Emerging Market and Developing Economies*

**ASEAN (Filipina, Indonesia, Malaysia, Singapura dan Thailand)

***IMF, *World Economic Outlook*, April 2023

Nota:

Rujukan yang diambil telah diolah bersesuaian dengan laporan ini.

FASA PERALIHAN ENDEMIK COVID-19: EKONOMI MALAYSIA BERTUMBUH KUKUH

Pembukaan semula sempadan antarabangsa negara bermula pada 1 April 2022 dan fasa peralihan ke endemik telah membantu pemulihan prestasi semua sektor ekonomi. Impaknya, ekonomi Malaysia pada tahun 2022 menunjukkan momentum pemulihan dan berada pada trajektori positif dengan merekodkan pertumbuhan Keluaran Dalam Negeri Kasar (KDNK) sebanyak 8.7 peratus yang merupakan pertumbuhan tahunan tertinggi dalam tempoh 22 tahun (2000: 8.9%) berbanding 3.3 peratus pada tahun sebelumnya. Pasaran buruh turut mendapat kesan positif apabila bilangan tenaga buruh meningkat sebanyak 1.4 peratus atau 16.02 juta orang berbanding 15.80 juta orang pada 2021 (Laporan Survei Tenaga Buruh 2022, DOSM). Seiring dengan itu, Kadar Penyertaan Tenaga Buruh (KPTB) turut berkembang kepada 69.3 peratus berbanding tahun sebelumnya (68.6%).

Persekitaran ekonomi yang semakin pulih turut mendorong jumlah dagangan Malaysia untuk terus mengekalkan prestasi yang kukuh apabila berkembang sebanyak 27.8 peratus (2021: 24.9%) dengan nilai dagangan berjumlah RM2.85 trilion. Menerusi Laporan Perangkaan Perdagangan Luar Negeri 2022 yang dikeluarkan oleh DOSM, nilai eksport telah merekodkan peningkatan 25.0 peratus kepada RM1.55 trilion berbanding tahun

SENARIO EKONOMI MALAYSIA

Indeks Harga
Pengguna
3.3%
(2021: 2.5%)

Kadar Penyertaan
Tenaga Buruh
69.3%
(2021: 68.6%)

“*Ekonomi Malaysia
2022 pulih 8.7%
berbanding
3.3% pada
tahun 2021*”

Jumlah
Perdagangan
meningkat
27.8%

Kadar
Pengangguran
3.9%
(2021: 4.6%)

sebelumnya (RM1.24 trilion). Nilai import turut bertumbuh kepada 31.3 peratus dengan mencatatkan RM1,296.1 bilion berbanding RM987.3 bilion pada tahun 2021.

Pada tahun 2022, Malaysia terus kekal sebagai destinasi pilihan para pelabur untuk mengembangkan perniagaan mereka. Para pelabur terus menunjukkan keyakinan untuk melabur di Malaysia kerana tindakan kerajaan dalam mengukuhkan pembangunan ekonomi dan menjadikan Malaysia sebagai sebuah destinasi pelaburan yang stabil.

Hasilnya, sebanyak RM264.6 bilion pelaburan telah diluluskan sepanjang tahun tersebut merangkumi RM101.3 bilion pelaburan domestik dan RM163.3 bilion pelaburan asing yang mendorong peluang pekerjaan meningkat sebanyak 33.7 peratus untuk merekodkan 140,370 peluang pekerjaan (Laporan Prestasi Pelaburan Malaysia 2022, MIDA). Pelaburan Langsung Asing (FDI) mencatatkan aliran masuk bersih sebanyak RM74.6 bilion pada tahun 2022 berbanding RM50.4 bilion pada 2021. Sektor Pembuatan kekal menjadi penyumbang utama FDI dengan merekodkan aliran masuk bersih sebanyak RM49.5 bilion manakala sektor Perkhidmatan merupakan penyumbang kedua tertinggi dengan RM23.5 bilion. Rantau Amerika menjadi penyumbang tertinggi FDI di Malaysia pada 2022 dengan aliran masuk bersih sebanyak RM42.6 bilion diikuti oleh rantau Asia dengan RM37.8 bilion (Statistik Pelaburan Langsung Asing di Malaysia 2022, DOSM).

Pertumbuhan ekonomi Malaysia yang semakin memulih ini berikutan Malaysia ke fasa peralihan endemik yang berkuatkuasa pada 1 April 2022 setelah hampir dua tahun Malaysia bergelut dengan pandemik COVID-19. Peralihan ini berjaya dicapai susulan daripada Program Vaksinasi COVID-19, Program Dos Penggalak (Booster) dan sistem perkhidmatan kesihatan yang terkawal. Pada masa yang sama, melalui Belanjawan 2022 kerajaan terus prihatin dan melindungi rakyat dengan meneruskan usaha untuk mengawal penularan COVID-19 dengan tambahan peruntukan RM4.0 bilion, yang merangkumi RM2.0 bilion bagi membiayai program vaksinasi manakala RM2.0 bilion lagi untuk meningkatkan kapasiti fasiliti perkhidmatan kesihatan awam seperti pembelian bekalan ubat, bahan guna habis, pakaian perlindungan diri (PPE) dan kit kesihatan.

Di samping itu, Kerajaan turut melaksanakan Program Vaksinasi COVID-19 kepada Kanak-kanak (PICKids) berusia 5 hingga bawah 12 tahun bermula Februari 2022. Ini berikutan, kerajaan tidak mahu hanya menumpukan kesan penularan terhadap golongan dewasa tetapi turut memberi fokus kepada kanak-kanak terutamanya setelah sesi persekolahan dibuka. PICKids ini memerlukan dua suntikan dos vaksin yang lengkap untuk memberi kesan tindak balas imuniti dan kadar keberkesanan lebih tinggi serta berpotensi memberikan perlindungan yang lebih lama. Hasilnya, sehingga 5 Oktober 2022, sebanyak 50.0 peratus daripada kumpulan itu telah mengambil sekurang-kurangnya satu dos vaksin. Manakala 43.3 peratus kanak-kanak telah lengkap menerima vaksin tersebut.

Selaras dengan pembukaan semula sempadan antarabangsa mulai 1 April 2022, rakyat Malaysia yang mempunyai dokumen perjalanan sah dibenarkan mengunjungi negara yang turut membuka pintu sempadannya. Walau bagaimanapun, beberapa protokol untuk pengembara telah ditetapkan oleh Kementerian Kesihatan Malaysia (KKM) bagi menjadikan Malaysia destinasi selamat serta mengelakkan kesesakan di pintu masuk antarabangsa. Pembukaan semula sempadan antarabangsa telah merancakkan kembali sektor pelancongan negara dengan merekodkan 10.1 juta ketibaan pelancong asing pada tahun 2022 berbanding 134.7 ribu orang pada tahun sebelumnya. Ianya telah menjana pendapatan pelancongan sebanyak RM28.2 bilion pada tahun 2022 berbanding RM0.24 bilion tahun 2021 (Kementerian Pelancongan, Seni dan Budaya, MOTAC). Perkembangan ini dilihat dapat membantu meningkatkan pemulihan ekonomi dengan lebih pantas serta memberi impak positif

kepada pertumbuhan ekonomi negara, khususnya kepada subsektor seperti Perdagangan borong & runcit, makanan & minuman dan penginapan. Tambahan itu, MOTAC melalui *Tourism Malaysia* turut melancarkan Pelan Pemulihan Pelancongan 2022 yang melibatkan pemberian dalam bentuk diskaun, baucar dan rebat bermula pada 29 April 2022 bagi menarik minat orang ramai untuk melancong dalam negara.

Inisiatif bagi merancakkan kembali pertumbuhan ekonomi Malaysia turut dimanifestasikan melalui Belanjawan 2022, dengan peruntukan sebanyak RM332.1 bilion, merangkumi RM233.5 bilion perbelanjaan mengurus, RM75.6 bilion perbelanjaan pembangunan dan RM23.0 bilion di bawah Kumpulan COVID-19. Inisiatif-inisiatif lain juga telah mendokong pertumbuhan ekonomi Malaysia seperti pelanjutan Program Pengurusan dan Ketahanan Kewangan (URUS) dari 31 Januari 2022 hingga 31 Mac 2022 bagi golongan yang masih memerlukan bantuan

dan sokongan bayaran balik pinjaman bank masing-masing.

Kerajaan turut menyalurkan pelbagai pakej bantuan untuk merancakkan aktiviti ekonomi seperti Bantuan Keluarga Malaysia (BKM) dengan peruntukan sebanyak RM8.2 bilion kepada golongan B40, M40 dan bujang, JaminKerja Keluarga Malaysia (RM4.8 bilion), pemberian subsidi dan insentif bagi industri pertanian dan perikanan (RM1.7 bilion), Program Subsidi Upah bersasar kepada pemain industri pelancongan (RM600 juta), Jalinan Digital Negara (JENDELA) dengan peruntukan sebanyak RM700 juta dan lain-lain manfaat yang memberi kelebihan kepada rakyat seterusnya membantu pemulihan ekonomi negara.

Sokongan dasar kerajaan yang konsisten ini telah menyokong pertumbuhan prestasi ekonomi Malaysia pada tahun 2022 sehingga Malaysia merekodkan pertumbuhan lebih baik dalam kesemua sektor ekonomi.

PERTUMBUHAN EKONOMI MALAYSIA 2022

Ekonomi Malaysia mengukuh dengan pertumbuhan 8.7 peratus pada tahun 2022 daripada 3.3 peratus pada tahun sebelumnya (**Carta 1.1**). Prestasi ini dipacu oleh sektor Perkhidmatan dan Pembuatan yang menyumbang 82.4 peratus daripada jumlah KDNK. Dari segi permintaan, perbelanjaan penggunaan akhir swasta kekal sebagai komponen terbesar dengan sumbangan sebanyak 60.2 peratus kepada KDNK pada tahun 2022 (**Carta 1.2**).

KDNK Malaysia pada harga semasa berjumlah RM1.79 trilion pada tahun 2022, manakala RM1.51 trilion pada harga malar. Selari dengan prestasi keseluruhan, Pendapatan Negara Kasar per kapita meningkat kepada RM53,043 daripada RM46,253 pada tahun sebelumnya.

Perkhidmatan

Sektor Perkhidmatan melonjak kepada 10.9 peratus pada tahun 2022 daripada 2.2 peratus pada tahun sebelumnya seperti di **Carta 1.3**. Prestasi ini disokong oleh pertumbuhan yang lebih kukuh dalam subsektor utama seperti perdagangan borong & runcit pada 13.5 peratus (2021: 2.0%), pengangkutan & penyimpanan pada 30.8 peratus (2021: 1.4%) dan makanan & minuman dan penginapan pada 33.0 peratus (2021: -10.4%).

Pembuatan

Sektor Pembuatan menyederhana 8.1 peratus (2021: 9.5%) pada tahun 2022 seperti di **Carta 1.4**. Pertumbuhan ini dipacu oleh komponen & papan elektronik, peralatan komunikasi dan elektronik pengguna yang bertumbuh 16.7 peratus (2021: 16.0%), kenderaan bermotor dan peralatan pengangkutan melonjak 15.1 peratus

(2021: 1.4%) dan produk petroleum bertapis pada 5.2 peratus (2021: 12.8%). Walau bagaimanapun, produk getah menyusut 16.6 peratus (2021: 21.9%) dan telah mengurangkan pertumbuhan keseluruhan sektor ini.

Pertanian

Sektor Pertanian pada tahun 2022, meningkat 0.1 peratus berbanding penurunan 0.1 peratus pada tahun 2021 (**Carta 1.5**). Prestasi ini disebabkan terutamanya oleh subsektor Kelapa sawit yang meningkat 3.8 peratus (2021: -5.6%). Walau bagaimanapun, subsektor Pertanian lain, getah serta perhutanan dan pembalakan menyusut masing-masing pada 3.2 peratus (2021: 5.9%), 19.7 peratus (2021: 8.8%) dan 3.6 peratus (2021: 2.0%).

Pembinaan

Sektor Pembinaan kembali pulih 5.0 peratus berbanding penyusutan 5.1 peratus pada tahun sebelumnya (**Carta 1.6**). Prestasi ini diterajui oleh bangunan bukan kediaman dan aktiviti pembinaan pertukangan khas yang masing-masing mencatatkan peningkatan 12.2 peratus (2021: -2.0%) dan 9.7 peratus (2021: 20.7%). Sebaliknya, kedua-dua bangunan kediaman dan kejuruteraan awam menyusut sebanyak 1.2 peratus (2021: -12.4%) dan 0.3 peratus (2021: -17.8%).

Perlombongan dan pengkuarian

Sektor Perlombongan dan pengkuarian meningkat 2.6 peratus daripada 0.9 peratus pada tahun 2021 seperti di **Carta 1.7**. Peningkatan ini disumbangkan oleh subsektor gas asli yang berkembang 5.9 peratus (2021: 7.1%) dan perlombongan lain & pengkuarian dan perkhidmatan sokongan yang meningkat 7.2 peratus (2021: -4.8%). Sementara itu, minyak mentah & kondensat menurun sebanyak 2.7 peratus (2021: -5.3%) pada tahun 2022.

Perbelanjaan penggunaan akhir swasta

Perbelanjaan penggunaan akhir swasta melonjak kepada 11.2 peratus berbanding 1.9 peratus pada tahun sebelumnya seperti di **Carta 1.8**. Pengembangan ini didorong oleh perbelanjaan penggunaan ke atas pengangkutan, restoran & hotel dan makanan & minuman bukan alkohol.

Sumbangan perbelanjaan penggunaan bagi perkhidmatan kepada jumlah perbelanjaan penggunaan swasta menurun kepada 41.3 peratus (2021: 46.0%). Sementara itu, sumbangan perbelanjaan bagi barangan meningkat kepada 58.7 peratus (2021: 54.0%) disumbangkan oleh barangan tidak tahan lama (72.2%) dan barangan tahan lama (17.2%).

Perbelanjaan penggunaan akhir kerajaan

Perbelanjaan penggunaan akhir kerajaan mencatatkan pertumbuhan sederhana 4.5 peratus berbanding 6.4 peratus pada tahun sebelumnya (**Carta 1.9**). Perbelanjaan ke atas perkhidmatan awam telah menerajui pertumbuhan memberangsangkan bagi perbelanjaan kerajaan pada tahun 2022. Walau bagaimanapun, penurunan dalam perbelanjaan ke atas kesihatan dan kemudahan perumahan & kemasyarakatan telah mengurangkan perbelanjaan kerajaan secara keseluruhannya.

**Eksport kekal kukuh
pada tahun 2022 dengan
pertumbuhan 14.5%**

Pembentukan modal tetap kasar

Pembentukan modal tetap kasar (PMTK) kembali pulih kepada 6.8 peratus pada tahun 2022 daripada kejatuhan 0.8 peratus pada tahun sebelumnya (**Carta 1.10**). Prestasi ini disebabkan oleh Jentera & peralatan yang bertumbuh 10.2 peratus (2021: 13.4%). Selain itu, Struktur dan Aset lain yang masing-masing berkembang 4.7 peratus dan 2.3 peratus juga telah menyokong prestasi sektor ini.

Sementara itu, sektor Swasta (sumbangan: 77.8%) yang meningkat kepada 7.2 peratus daripada 2.7 peratus pada tahun 2021, telah memacu momentum pertumbuhan PMTK. Tambahan lagi, sektor Awam melonjak 5.3 peratus daripada penguncupan 11.1 peratus pada tahun sebelumnya.

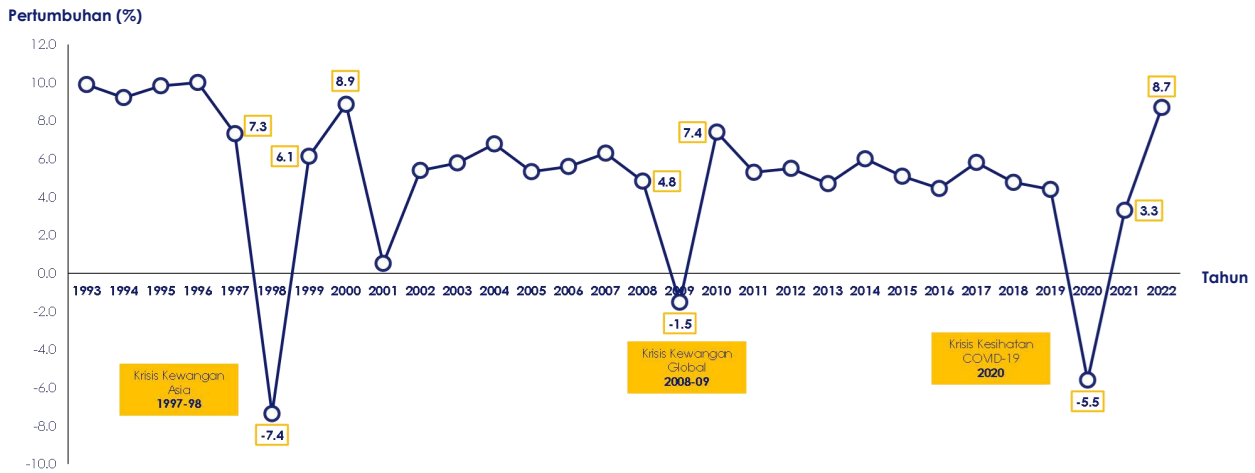
Eksport dan import

Eksport mencatatkan pertumbuhan kukuh 14.5 peratus berbanding 18.5 peratus pada tahun sebelumnya (**Carta 1.11**). Momentum pertumbuhan ini disumbangkan oleh Eksport barangan yang meningkat 11.1 peratus (2021: 21.4%) dan menyumbang sebanyak 89.9 peratus daripada jumlah Eksport. Sementara itu, Eksport perkhidmatan melonjak 56.8 peratus daripada penyusutan 8.2 peratus pada tahun 2021.

Import mengukuh kepada 15.9 peratus (2021: 21.2%), seperti di **Carta 1.12**. Kedua-dua Import barangan dan perkhidmatan merekodkan pertumbuhan dua digit 14.6 peratus dan 23.9 peratus. Import barangan menyumbang 84.8 peratus kepada Import keseluruhan.

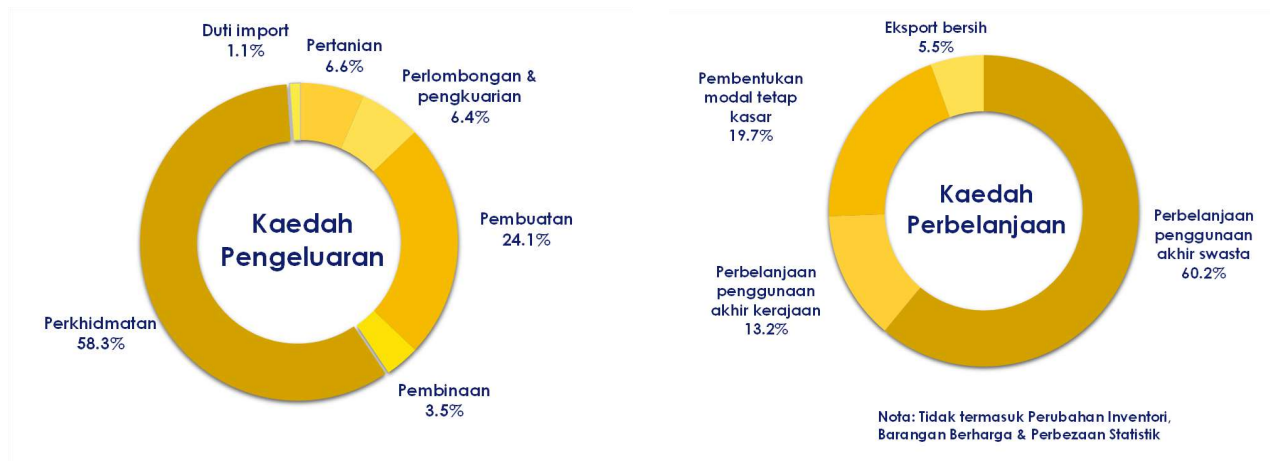
CARTA PERTUMBUHAN EKONOMI MALAYSIA 2022

Carta 1.1 KDNK - Perubahan peratusan tahunan pada harga malar

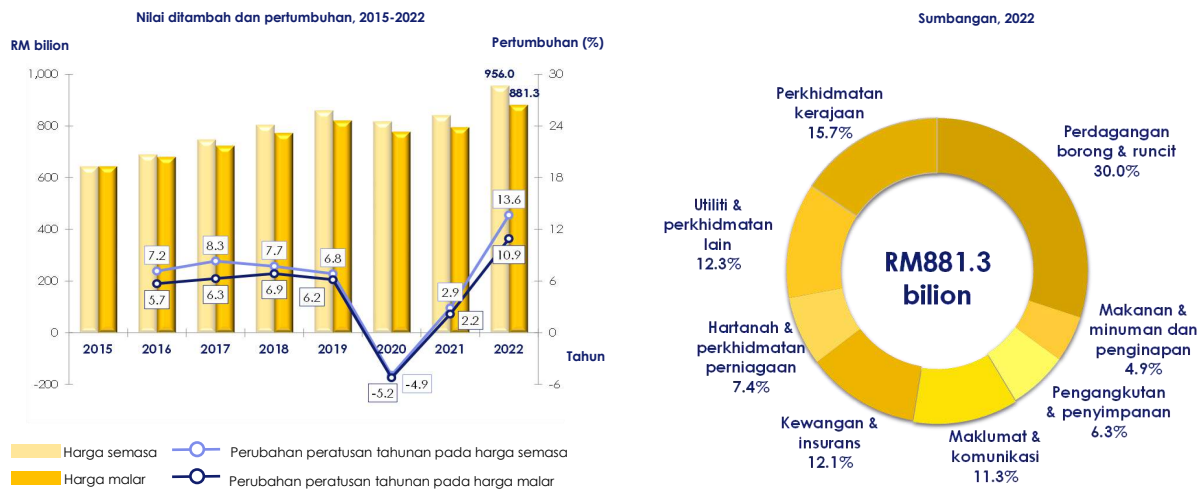

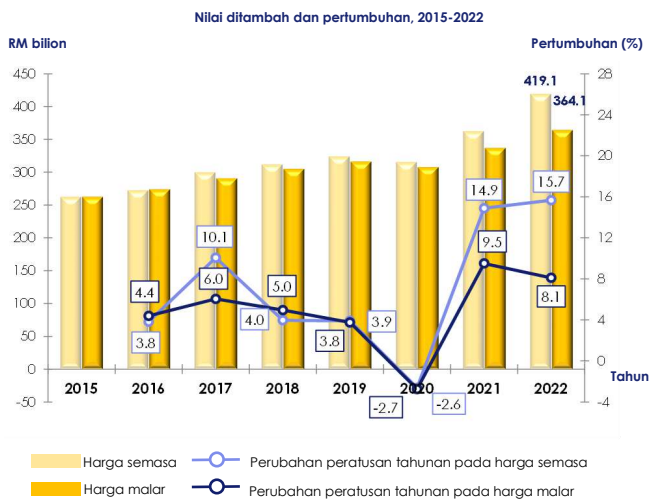
Carta 1.2 KDNK mengikut kaedah pengeluaran dan perbelanjaan (% sumbangan) pada harga malar

KDNK pada harga malar: RM1,510.9 billion

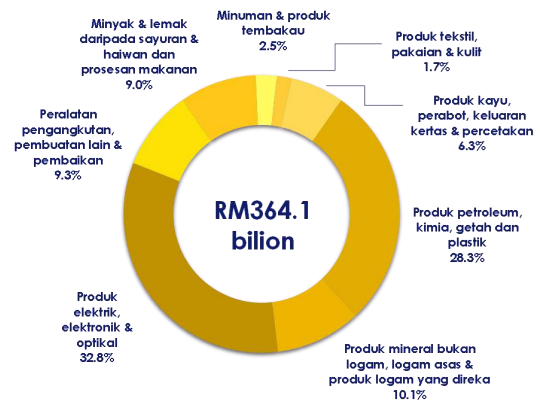
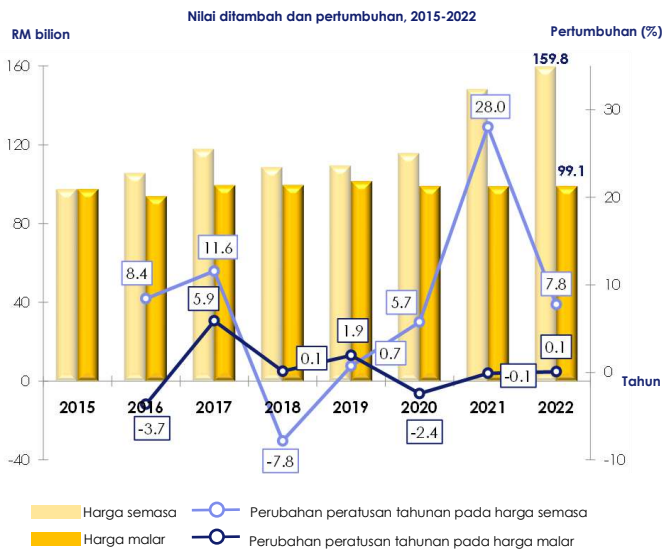

Carta 1.3 Prestasi sektor Perkhidmatan, tahunan

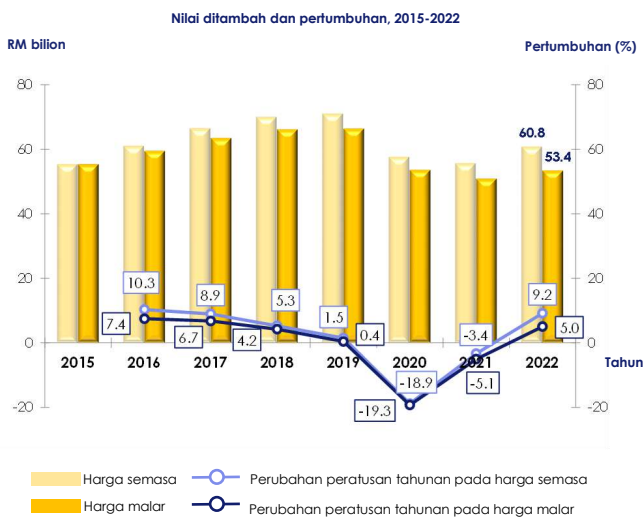

Carta 1.4 Prestasi sektor Pembuatan, tahunan

Sumbangan, 2022

Carta 1.5 Prestasi sektor Pertanian, tahunan

Sumbangan, 2022

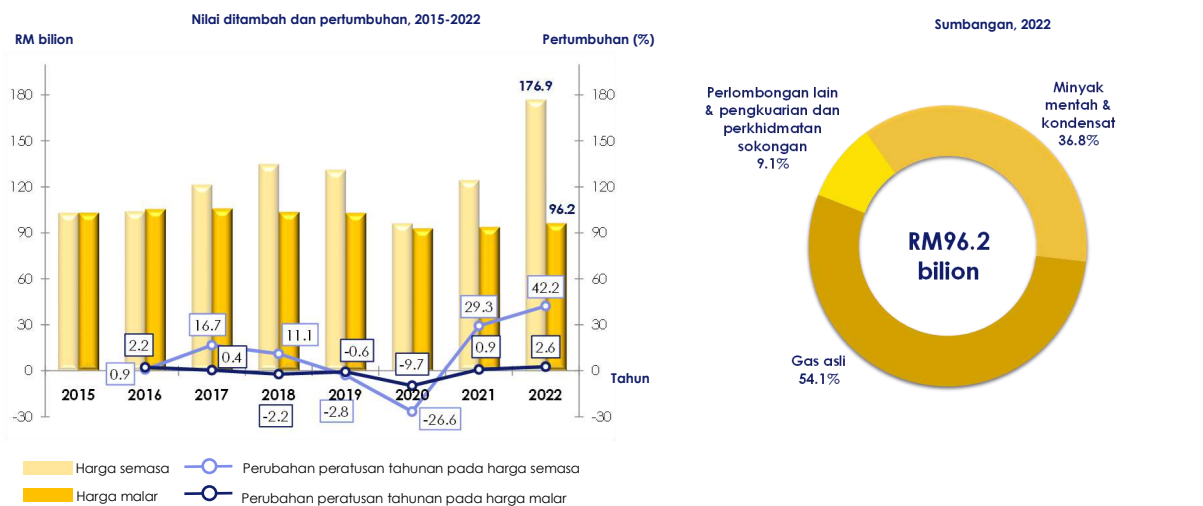
Carta 1.6 Prestasi sektor Pembinaan, tahunan

Sumbangan, 2022

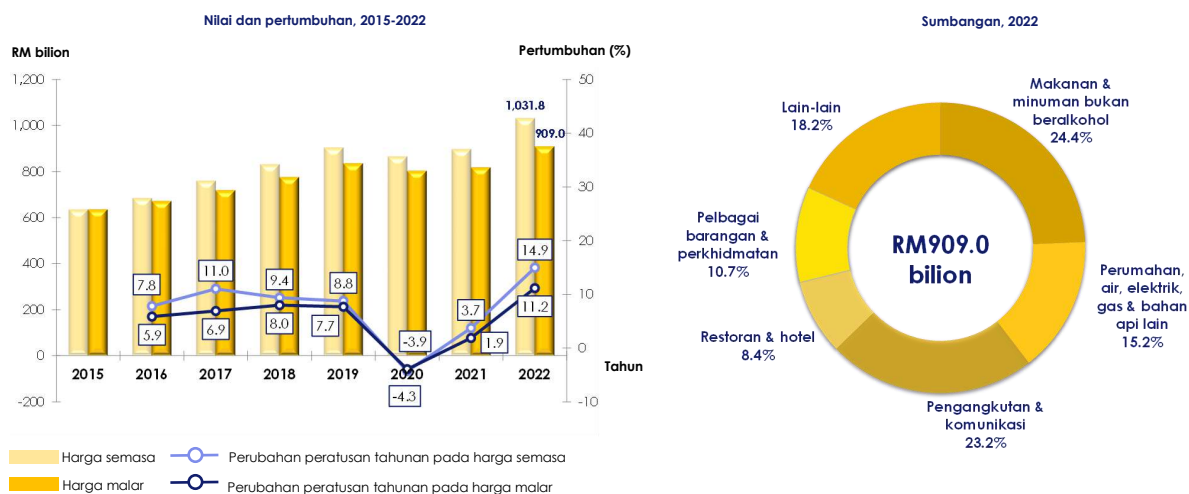

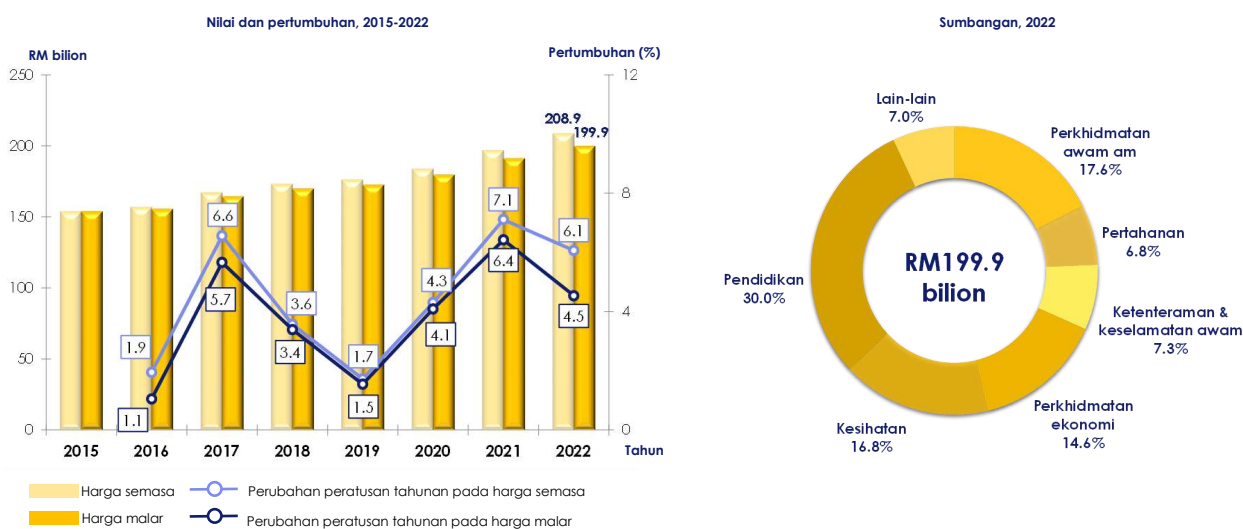
Carta 1.7 Prestasi sektor Perlombongan dan pengkuarian, tahunan

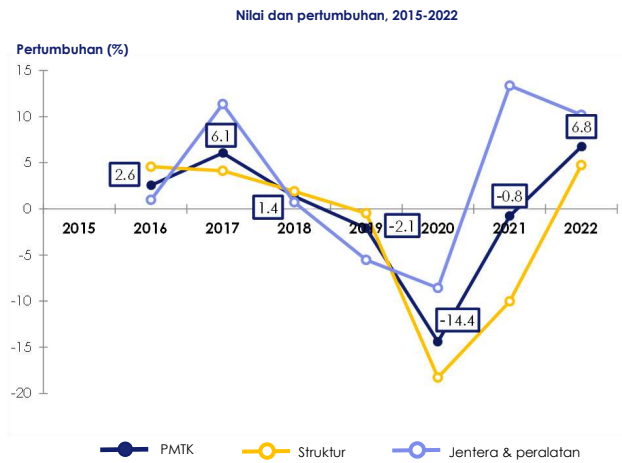

Carta 1.8 Prestasi perbelanjaan penggunaan akhir swasta, tahunan

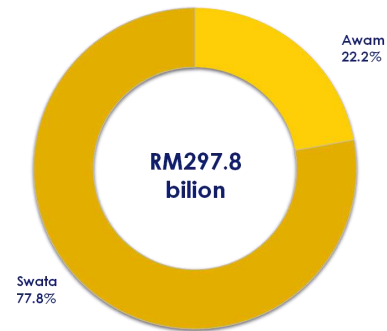
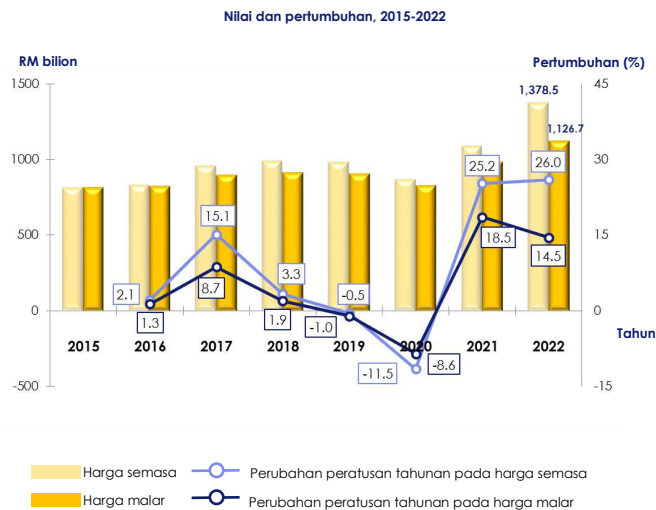

Carta 1.9 Prestasi perbelanjaan penggunaan akhir kerajaan, tahunan

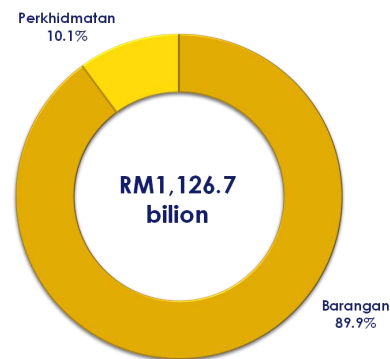
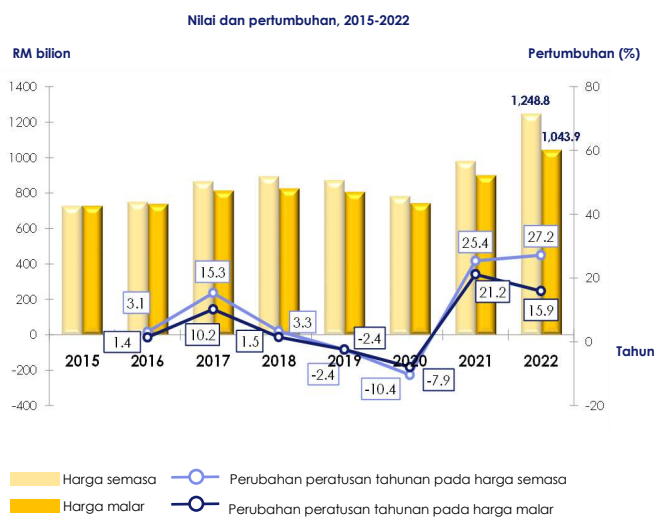

Carta 1.10 Prestasi pembentukan modal tetap kasar, tahunan

Sumbangan, 2022

Carta 1.11 Prestasi eksport, tahunan

Sumbangan, 2022

Carta 1.12 Prestasi import, tahunan

Sumbangan, 2022

Inflasi

Peningkatan inflasi global telah berlaku pada tahun 2022 akibat kenaikan harga komoditi, pengukuhan dolar Amerika Syarikat (USD) berbanding mata wang utama dan ketegangan geopolitik antara Rusia dan Ukraine. Inflasi yang diukur melalui Indeks Harga Pengguna (IHP) meningkat 3.3 peratus berbanding 2.5 peratus yang dicatatkan pada tahun sebelumnya. Kenaikan ini merupakan peningkatan kedua tertinggi dalam tempoh 10 tahun dan paras tertinggi yang dicatatkan sejak 2018.

Kenaikan kadar inflasi sebanyak 3.3 peratus ini dipengaruhi oleh peningkatan ketara dalam kumpulan Makanan & minuman (5.8%), Restoran & hotel (5.0%), Pengangkutan (4.7%) dan Hiasan, perkakasan & penyelenggaraan isi rumah (3.5%). Ini diikuti oleh Perkhidmatan rekreasi & kebudayaan (2.3%), Pelbagai barangan & perkhidmatan (2.0%) dan Perumahan, air, elektrik, gas & bahan api lain (1.8%).

Antara faktor yang mendorong kepada kenaikan inflasi kumpulan makanan & minuman termasuklah lonjakan harga gandum di peringkat global, yang mana harga gandum meningkat melebihi RM3.00 sekilogram. Bencana banjir dan tanah runtuh yang melanda turut menjejaskan bekalan produk pertanian, sekali gus menyebabkan kekurangan bekalan makanan dan kenaikan harga. Selain itu, pembukaan semula semua aktiviti ekonomi dan pemulihan sektor pelancongan turut menyumbang kepada peningkatan kadar inflasi apabila berlakunya peningkatan harga kumpulan Restoran & hotel. Purata harga petrol tanpa plumbum RON97 meningkat 50.2 peratus daripada RM2.65/liter kepada RM3.97/liter dan RON95 meningkat 1.1 peratus daripada RM2.03/liter kepada RM2.05/liter. Pada tempoh sama, purata harga diesel juga meningkat

0.5 peratus iaitu daripada RM2.14/liter pada tahun 2021 kepada RM2.15/liter pada tahun 2022. Ini mendorong kenaikan harga bagi sebahagian besar kumpulan. Selain itu, harga alat ganti kenderaan turut meningkat disebabkan gangguan bekalan alat ganti di peringkat global semenjak pandemik COVID-19 melanda dunia, krisis Rusia-Ukraine serta konflik perdagangan di antara Amerika Syarikat dan China.

Sementara itu, inflasi teras yang mengukur perubahan harga barang dan perkhidmatan, tidak termasuk makanan segar yang harganya tidak menentu serta harga barangan kawalan oleh kerajaan bertumbuh 3.0 peratus (2021: 0.7%) manakala inflasi tanpa bahan api meningkat 3.2 peratus (2021: 1.2%). Bagi perbandingan inflasi antara bandar dan luar bandar, inflasi bandar meningkat lebih pantas, iaitu 3.6 peratus (2021: 2.4%) berbanding luar bandar, yang meningkat 2.6 peratus (2021: 2.6%). Tiga negeri yang mencatatkan peningkatan inflasi tertinggi ialah W.P. Putrajaya yang meningkat 7.3 peratus (2021: 3.9%), diikuti Selangor, 4.2 peratus (2021: 2.7%) dan Johor, 3.4 peratus (2021: -2.4%). Negeri yang merekodkan peningkatan inflasi terendah pula ialah W.P. Labuan, 2.4 peratus (2021: 1.6%). Ini diikuti oleh Kedah, 2.6 peratus (2021: 2.6%) dan Melaka, 2.7 peratus (2021: 2.4%). Bagi kadar inflasi di negara serantau, Lao P.D.R mencatatkan kadar inflasi tertinggi iaitu 23.0 peratus, manakala Viet Nam mencatatkan inflasi terendah sebanyak 3.2 peratus.

Paparan 1.1 Purata harga item terpilih, Malaysia, 2021-2022

		
Ayam (kg)	Ikan kembung (kg)	Bayam (kg)
RM9.82	RM16.75	RM5.66
(2021: RM8.80)	(2021: RM15.28)	(2021: RM4.86)

Pasaran tenaga buruh

Ekonomi Malaysia pada tahun 2022 terus pulih didorong oleh permintaan luar dan domestik, kerajaan telah melaksanakan pelbagai inisiatif untuk meningkatkan peluang pekerjaan dan mengukuhkan pasaran buruh bagi menyokong pertumbuhan sosioekonomi. Fasa 4 PPN telah dilaksanakan di semua negeri pada awal 2022 membolehkan perniagaan beroperasi dengan tempoh yang lebih lama serta kelonggaran sekatan. Keadaan ini mendorong tenaga buruh mula berkembang pada awal 2022 berikutan pengoperasian semua sektor ekonomi dan aktiviti sosial. Seterusnya pembukaan sepenuhnya sempadan negara mulai April 2022 telah merancakkan lagi pertumbuhan ekonomi negara.

Berdasarkan laporan Statistik Tenaga Buruh tahun 2022 yang dikeluarkan Jabatan Perangkaan Malaysia, tenaga buruh di Malaysia pada tahun 2022 terus berkembang sebanyak 1.4 peratus (224.9 ribu orang) mencapai jumlah seramai 16.02 juta orang berbanding 15.80 juta orang pada tahun 2021. Sementara itu, kadar penyertaan tenaga buruh (KPTB) kekal pada trend meningkat, bertambah sebanyak 0.7 mata peratus kepada 69.3 peratus (2021: 68.6%). Pada tahun 2022, terdapat 15.39 juta orang penduduk bekerja, meningkat sebanyak 2.2 peratus atau 327.6 ribu orang, berbanding tahun sebelumnya (2021: 15.06 juta orang). Seterusnya, nisbah guna tenaga kepada penduduk, yang menunjukkan kemampuan ekonomi untuk mewujudkan pekerjaan, meningkat 1.1 mata peratus tahun ke tahun kepada 66.5 peratus (2021: 65.4%). Kadar pengangguran pada tahun 2022 mencatatkan penurunan sebanyak 0.7 mata peratus kepada 3.9 peratus susulan daripada

Kadar penyertaan tenaga buruh (KPTB) merekodkan peningkatan kepada 69.3%

peningkatan ekonomi yang beransur pulih dari pandemik COVID-19. Sejajar itu, bilangan penganggur menurun sebanyak 102.7 ribu orang untuk merekodkan 630.4 ribu orang penganggur (2021: 733.0 ribu orang).

Dari segi komposisi penduduk bekerja yang berjumlah 15.39 juta orang, seramai 9.41 juta orang adalah lelaki manakala selebihnya adalah perempuan (5.98 juta orang). Sektor Perkhidmatan mencatatkan bilangan penduduk bekerja tertinggi dalam sektor ekonomi dengan sumbangan sebanyak 65.0 peratus. Ini diikuti oleh sektor Pembuatan (16.8%) dan Pertanian (10.0%). Sementara itu, 7.6 peratus dan 0.5 peratus penduduk bekerja masing-masing dalam sektor Pembinaan dan Perlombongan & pengkuarian. Dari segi tahap kemahiran, pekerja separuh mahir mewakili majoriti penduduk bekerja pada 2022 (58.4%), diikuti oleh pekerja mahir (29.6%) dan pekerja berkemahiran rendah (12.0%). Dari sudut taraf pekerjaan, didominasi oleh kategori pekerja dengan liputan sebanyak 80.3 peratus diikuti oleh kategori bekerja sendiri (13.1%), majikan (3.9%) dan pekerja keluarga tanpa gaji (2.6%).

Mengikut kategori penganggur, penganggur aktif atau mereka yang bersedia untuk bekerja dan aktif mencari pekerjaan merangkumi 79.8 peratus daripada jumlah penganggur pada tahun 2022. Dalam kalangan penganggur aktif, mereka yang menganggur kurang daripada tiga bulan merangkumi 47.4 peratus, manakala mereka yang berada dalam pengangguran jangka panjang melebihi setahun adalah 8.3 peratus atau bersamaan 41.5 ribu orang. Kadar pengangguran bagi lelaki dan perempuan masing-masing menurun sebanyak 0.7 mata peratus kepada 3.8 peratus (2021: 4.5%) dan 4.1 peratus (2021: 4.8%). Kadar pengangguran bagi belia berumur 15 hingga 24 tahun meningkat sebanyak 0.4 mata peratus kepada 11.7 peratus (2021: 11.3%), merekodkan 321.2 ribu penganggur belia pada 2022.

Dari segi prestasi mengikut negeri, kadar penyertaan tenaga buruh yang lebih tinggi menunjukkan lebih banyak penyertaan buruh dalam ekonomi. Pada tahun 2022, kesemua negeri menunjukkan peningkatan dalam KPTB, dengan negeri Selangor mencatatkan kadar tertinggi iaitu pada 76.9 peratus, diikuti oleh W.P. Putrajaya (75.7%), W.P. Kuala Lumpur (72.4%), Johor dan Sabah (70.9%). Bagi kadar pengangguran mengikut negeri, kesemua negeri merekodkan penurunan pada kadar pengangguran. Pada tahun tersebut, W.P. Putrajaya mencatatkan kadar pengangguran terendah dengan 1.0 peratus, diikuti oleh negeri Melaka (1.6%) dan Pahang (2.5%).

Luar tenaga buruh

Pada tahun 2022, jumlah penduduk luar tenaga buruh mencecah seramai 7.11 juta orang, berkurang sebanyak 1.5 peratus atau bersamaan 111.3 ribu orang (2021: 7.22 juta orang). Mengikut kategori jantina, perempuan menyumbang 69.6 peratus daripada penduduk luar tenaga buruh dan lelaki menyumbang sebanyak 30.4 peratus. Bilangan luar tenaga buruh perempuan berkurang sebanyak 0.2 peratus kepada 4.95 juta orang (2021: 4.95 juta), manakala bilangan lelaki berkurang sebanyak 4.6 peratus kepada 2.16 juta orang pada tahun 2022 (2021: 2.27 juta orang).

Pada tahun tersebut, penduduk berumur 15 hingga 24 tahun merupakan kategori terbesar luar tenaga buruh iaitu pada 45.1 peratus. Majoriti kumpulan umur ini terdiri daripada golongan perempuan sebanyak 25.0 peratus manakala golongan lelaki mencatatkan 20.1 peratus.

Kategori kerja rumah/ tanggungjawab keluarga merupakan sebab utama luar tenaga buruh dengan peratus sumbangan sebanyak 44.5 peratus berbanding 45.2 peratus pada tahun 2021. Bersekolah/ latihan menduduki tempat kedua dengan peratus sumbangan sebanyak 40.9 peratus pada tahun 2022 .

“
Bilangan luar tenaga buruh perempuan **lebih ramai** berbanding luar tenaga buruh lelaki
”

Jadual 1.4 Perubahan peratusan produktiviti buruh tahunan mengikut aktiviti ekonomi (%), 2021-2022

Aktiviti ekonomi	Produktiviti nilai ditambah per jam bekerja		Produktiviti nilai ditambah per pekerja	
	2021	2022	2021	2022
Pertanian	-4.5	-1.2	-0.5	0.8
Perlombongan dan pengkuarian	-3.2	-1.2	-0.8	1.4
Pembuatan	3.1	-0.1	6.7	4.1
Pembinaan	-8.2	-2.0	-4.1	5.2
Perkhidmatan	-3.9	3.3	0.7	6.5
Produktiviti buruh	-2.4	1.8	2.0	5.4

Sumber: Jabatan Perangkaan Malaysia

Produktiviti buruh

Produktiviti buruh diukur melalui nilai ditambah per pekerja serta nilai ditambah per jam bekerja. Prestasi produktiviti buruh per pekerja meningkat 5.4 peratus pada tahun 2022 (2021: 2.0%) dengan merekodkan nilai ditambah per pekerja sebanyak RM95,858 per pekerja (2021: RM90,952 per pekerja). Sementara itu, produktiviti buruh per jam bekerja meningkat 1.8 peratus (2021: -2.4%) dengan mencatatkan nilai RM41.8 per jam berbanding RM41.1 per jam pada tahun sebelumnya (**Jadual 1.4**).

Produktiviti buruh per pekerja sektor Pembuatan meningkat, namun sederhana kepada 4.1 peratus (2021: 6.7%) dengan nilai RM133,902 per pekerja (2021: RM128,662 per pekerja).

Bagi sektor Perkhidmatan, produktiviti buruh per pekerja turut meningkat kepada 6.5 peratus (2021: 0.7%) dengan nilai RM90,636 per pekerja (2020: RM85,089 per pekerja).

Sementara itu, produktiviti buruh per pekerja sektor Pertanian meningkat marginal 0.8 peratus (2021: -0.5%) dengan nilai RM53,240 per pekerja (2021: RM52,840 per pekerja).

Sektor Perkhidmatan
mencatatkan produktiviti buruh
per jam bekerja pada kadar **3.3%**

Bagi sektor Perlombongan dan pengkuarian, produktiviti buruh per pekerja meningkat sedikit kepada 1.4 peratus (2021: -0.8%) dengan nilai RM1,267,278 per pekerja (2021: RM1,249,966 per pekerja).

Seterusnya, sektor Pembinaan mencatatkan produktiviti buruh per pekerja 5.2 peratus (2021: -4.1%) dengan nilai RM38,658 per pekerja (2020: RM36,732 per pekerja).

PERTUMBUHAN EKONOMI MALAYSIA SUKU TAHUN PERTAMA 2023

Keluaran Dalam Negeri Kasar (KDNK) Malaysia bertumbuh 5.6 peratus pada suku tahun pertama 2023 berbanding 7.1 peratus yang direkodkan pada suku tahun sebelumnya (**Carta 1.13**). Bagi terma pelarasan musim, KDNK meningkat 0.9 peratus (ST4 2022: -1.7%) seperti di **Carta 1.14**.

Dari segi penawaran, kesemua sektor ekonomi bertumbuh pada suku tahun ini terutamanya sektor Perkhidmatan dan Pembuatan. Tambahan pula, prestasi ini juga dapat dilihat dari segi permintaan, terutamanya didorong oleh Perbelanjaan penggunaan akhir swasta dan Pembentukan modal tetap kasar.

Secara keseluruhannya, KDNK Malaysia pada harga semasa berjumlah RM444.0 bilion, manakala pada harga malar bernilai RM380.9 bilion pada suku tahun ini.

Perkhidmatan

Sektor Perkhidmatan meningkat 7.3 peratus pada suku tahun ini berbanding 9.1 peratus pada suku tahun sebelumnya seperti di **Carta 1.15**. Bagi terma pelarasan musim, sektor ini bertumbuh 1.7 peratus (ST4 2022: -1.5%).

Subsektor perdagangan borong & runcit pada suku tahun ini memacu sektor Perkhidmatan dengan pertumbuhan 9.4 peratus (ST4 2022: 9.8%) disokong oleh prestasi yang baik dalam semua segmen, terutamanya perdagangan runcit pada 14.5 peratus (ST4 2022: 19.2%). Pertumbuhan ini diikuti oleh subsektor pengangkutan dan penyimpanan yang bertumbuh 17.0 peratus (ST4 2022: 23.1%) terutamanya disumbangkan oleh prestasi yang lebih baik dalam segmen

pengangkutan udara dan pengangkutan darat. Tambahan pula, subsektor perkhidmatan perniagaan mencatatkan pertumbuhan dua digit 16.2 peratus (ST4 2022: 23.7%) disokong oleh prestasi kukuh dalam kedua-dua segmen perkhidmatan profesional dan pentadbiran.

Pembuatan

Sektor Pembuatan bertumbuh 3.2 peratus daripada 3.9 peratus yang direkodkan pada suku tahun sebelumnya seperti di **Carta 1.16**. Sektor ini meningkat marginal 0.5 peratus bagi terma pelarasan musim daripada penurunan 2.6 peratus pada suku tahun keempat 2022.

Prestasi ini dipengaruhi oleh produk elektrik, elektronik dan optikal yang meningkat 3.8 peratus (ST4 2022: 9.2%), diikuti oleh peralatan pengangkutan, pembuatan lain dan pembaikan pada 7.7 peratus (ST4 2022: 4.9%) dan minyak dan lemak daripada sayuran & haiwan dan prosesan makanan pada 7.2 peratus (ST4 2022: 4.4%). Sebaliknya, Produk kayu, perabot, keluaran kertas dan percetakan menurun 4.0 peratus (ST4 2022: -2.6%) pada suku tahun ini.

Keluaran Dalam Negeri Kasar (KDNK) Malaysia bertumbuh 5.6 % pada suku tahun pertama 2023

Pertanian

Sektor Pertanian meningkat marginal 0.9 peratus berbanding 1.1 peratus pada suku tahun sebelumnya seperti di **Carta 1.17**. Walau bagaimanapun, sektor ini merosot 2.5 peratus bagi terma pelarasan musim (ST4 2022: 2.0%).

Pertumbuhan marginal ini dipengaruhi oleh subsektor kelapa sawit yang meningkat 3.4 peratus (ST4 2022: 9.6%) dan pertanian lain pulih pada 2.6 peratus (ST4 2022: -4.9%). Sebaliknya, subsektor ternakan, getah, perikanan dan perhutanan & pembalakan masing-masing menyusut 2.6 peratus, 13.5 peratus, 1.4 peratus dan 2.1 peratus.

Pembinaan

Sektor Pembinaan bertumbuh perlahan pada 7.4 peratus berbanding 10.1 peratus pada suku tahun sebelumnya seperti di **Carta 1.18**. Sektor ini pulih dengan pertumbuhan 2.9 peratus (ST4 2022: -4.1%) bagi terma pelarasan musim.

Prestasi yang memberangsangkan ini disokong oleh Kejuruteraan awam pada 15.9 peratus (ST4 2022: 18.1%), diikuti oleh aktiviti pembinaan pertukangan khas yang terus berkembang kepada 8.7 peratus (ST4 2022: 8.0%) pada suku tahun ini. Tambahan pula, bangunan bukan kediaman bertumbuh 6.4 peratus berbanding 10.7 peratus pada suku tahun sebelumnya. Namun demikian, Bangunan kediaman mencatatkan penyusutan 3.4 peratus (ST4 2022: 2.8%) pada suku tahun ini.

Perlombongan dan pengkuarian

Sektor Perlombongan dan pengkuarian menyederhana kepada 2.4 peratus daripada 6.3 peratus pada suku tahun keempat 2022 seperti di **Carta 1.19**. Bagi terma pelarasan musim, sektor ini menyusut 3.2 peratus (ST4 2022: -2.4%).

Penyederhanaan ini disebabkan oleh kesemua subsektor terutamanya minyak mentah dan kondensat yang bertumbuh 4.0 peratus (ST4 2022: 4.3%). Tambahan pula, gas asli mencatatkan pertumbuhan marginal 0.6 peratus berbanding 7.3 peratus pada suku tahun sebelumnya.

Perbelanjaan penggunaan akhir

Perbelanjaan penggunaan akhir mencatatkan pertumbuhan lebih perlahan 4.5 peratus berbanding 6.3 peratus pada suku tahun sebelumnya seperti di **Carta 1.20**.

Perbelanjaan penggunaan akhir swasta meningkat kepada 5.9 peratus (ST4 2022: 7.3%) pada suku tahun pertama 2023. Prestasi sederhana ini disokong oleh penggunaan ke atas pengangkutan, perumahan, air, elektrik, gas & bahan api lain dan makanan & minuman bukan alkohol. Bagi terma pelarasan musim, perbelanjaan penggunaan akhir swasta pulih dengan pertumbuhan 2.0 peratus (ST4 2022: -2.6%).

Perbelanjaan penggunaan akhir kerajaan merosot 2.2 peratus berbanding 3.0 peratus pada suku tahun sebelumnya dipengaruhi oleh perbelanjaan yang lebih rendah ke atas bekalan dan perkhidmatan. Bagi terma pelarasan musim, perbelanjaan penggunaan akhir kerajaan terus menyusut 1.7 peratus (ST4 2022: -1.0%) pada suku tahun ini.

Pembentukan modal tetap kasar

Pembentukan modal tetap kasar (PMTK) bertumbuh perlahan pada 4.9 peratus berbanding 8.8 peratus pada suku tahun keempat 2022 seperti di **Carta 1.21**. Bagi terma pelarasan musim, PMTK merekodkan penurunan 1.4 peratus (ST4 2022: 0.1%).

Prestasi perlahan PMTK ini disebabkan oleh struktur dan jentera & peralatan yang masing-masing bertumbuh sederhana pada 7.5 peratus (ST4 2022: 9.9%) dan 2.6 peratus (ST4 2022: 8.6%). Tambahan pula, Aset lain menyusut 0.3 peratus daripada 3.0 peratus pada suku tahun sebelumnya.

Sektor Swasta dengan sumbangan 80.6 peratus daripada PMTK, mencatatkan pertumbuhan sederhana 4.7 peratus (ST4 2022: 10.3%) pada suku tahun ini. Sementara itu, sektor Awam berkembang 5.7 peratus berbanding 6.0 peratus pada suku tahun sebelumnya.

Eksport dan import

Eksport menunjukkan prestasi merosot dengan mencatatkan penyusutan 3.3 peratus (ST4 2022: 8.6%) pada suku tahun ini. Penurunan ini dipengaruhi oleh penguncupan dalam eksport barangan (**Carta 1.22**). Bagi terma pelarasan musim, Eksport terus menurun 8.9 peratus (ST4 2022: -5.2%) pada suku tahun pertama 2023.

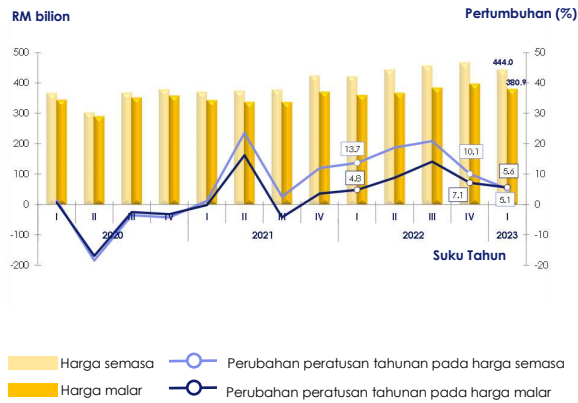
Import menyusut 6.5 peratus berbanding 7.2 peratus pada suku tahun sebelumnya disebabkan oleh kejatuhan dalam import barangan. Selain itu, bagi terma pelarasan musim, Import menguncup 7.0 peratus (ST4 2022: -6.1%).

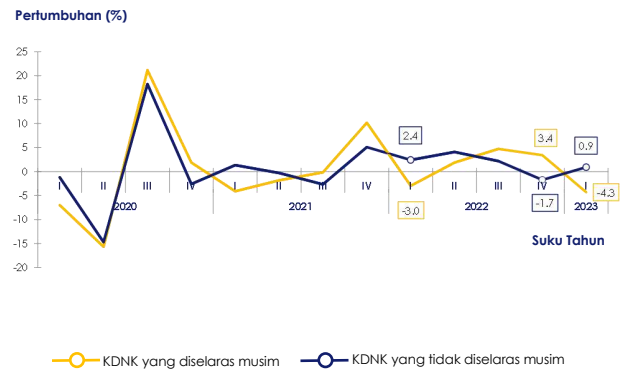

CARTA PERTUMBUHAN EKONOMI MALAYSIA SUKU TAHUN PERTAMA 2023

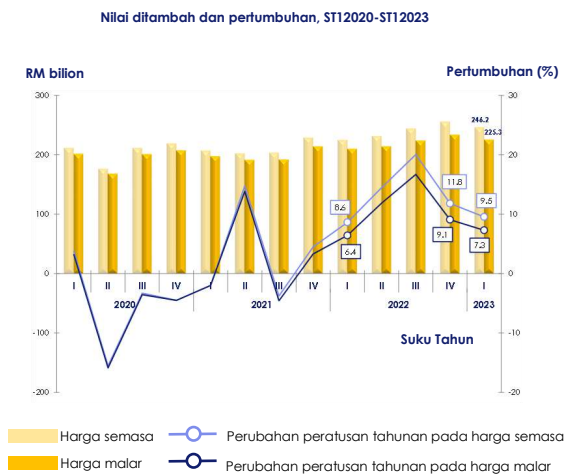
Carta 1.13 KDNK - Nilai ditambah dan perubahan peratusan tahunan, 2020-2023

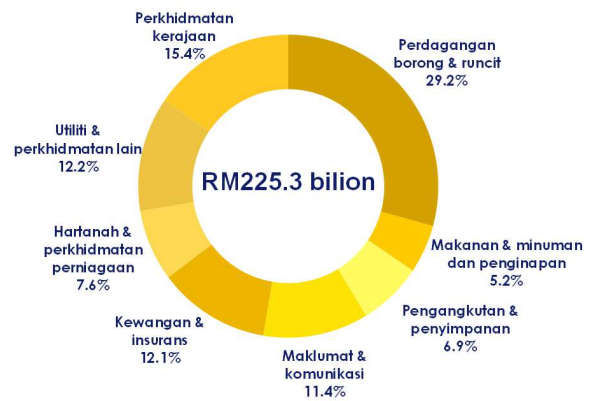
Carta 1.14 KDNK pelarasan musim - Perubahan peratusan dari suku tahun sebelumnya, 2020-2023

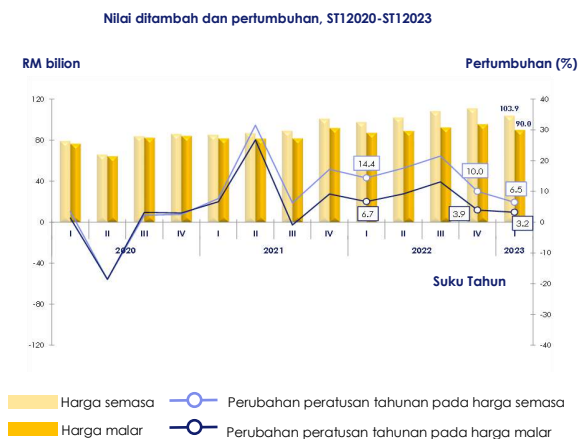
Carta 1.15 Prestasi sektor Perkhidmatan, suku tahunan

Sumbangan, ST12023

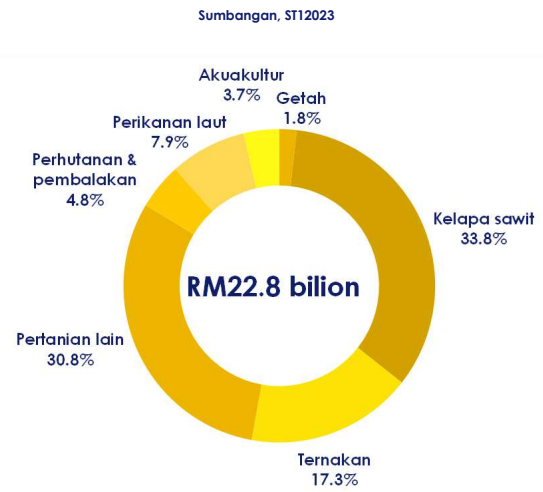
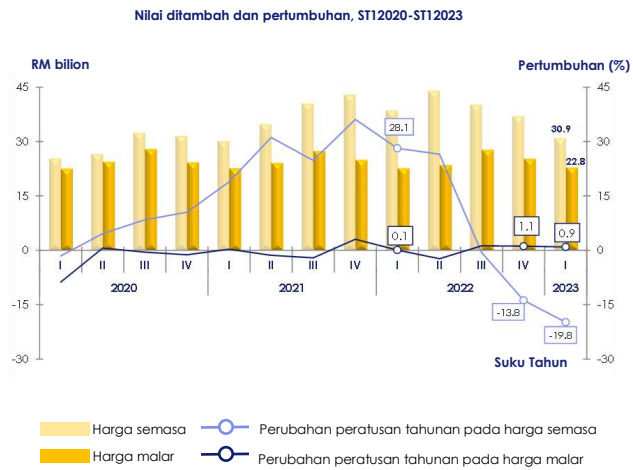
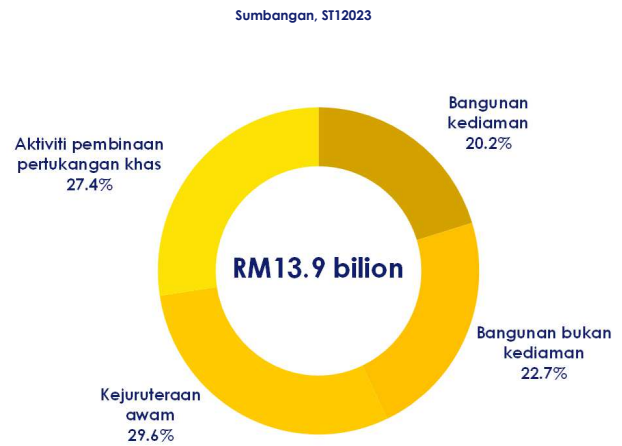
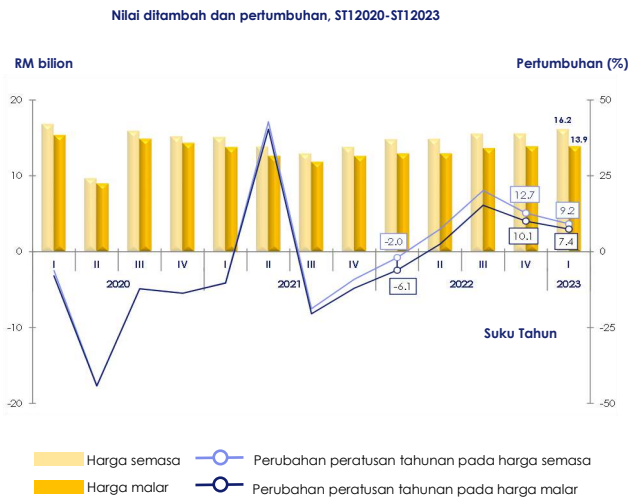
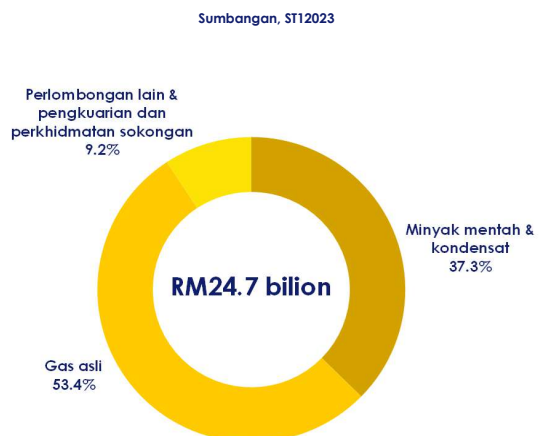
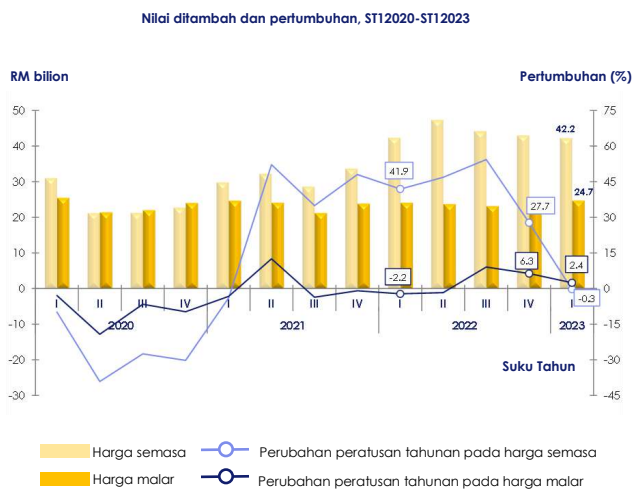

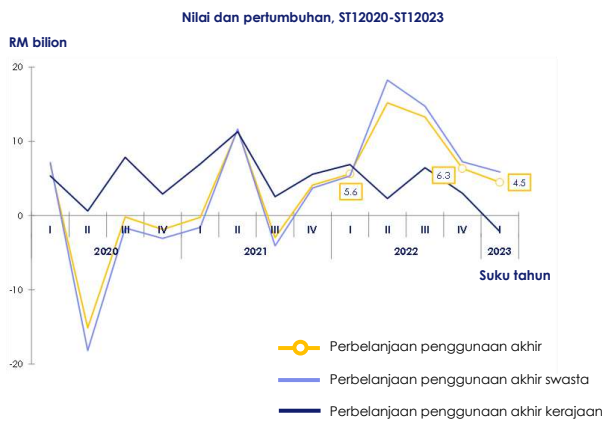
Carta 1.16 Prestasi sektor Pembuatan, suku tahunan

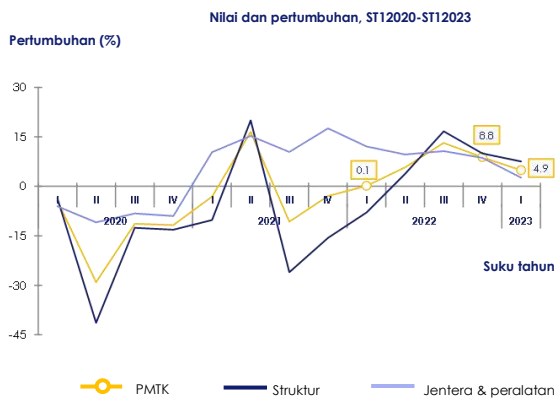
Sumbangan, ST12023

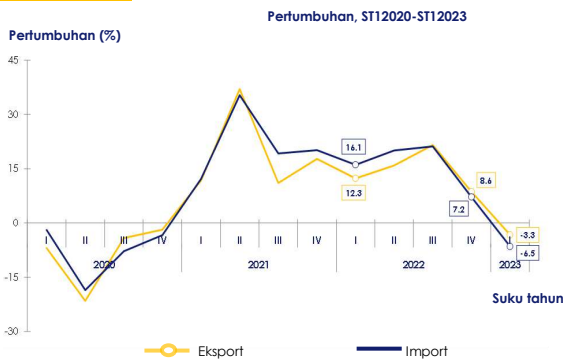
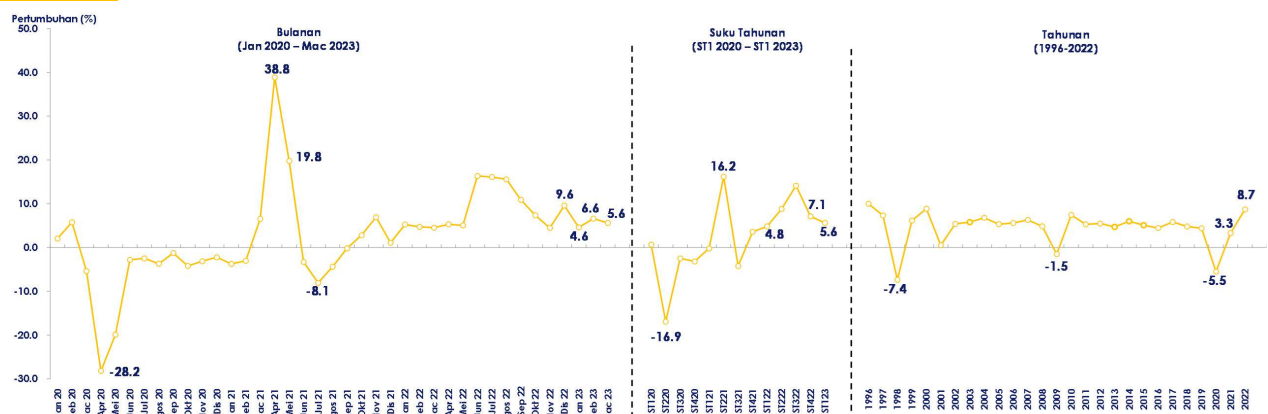
Carta 1.17 Prestasi sektor Pertanian, suku tahunan**Carta 1.18 Prestasi sektor Pembinaan, suku tahunan****Carta 1.19 Prestasi sektor Perlombongan dan pengkuarian, suku tahunan**

Carta 1.20 Prestasi perbelanjaan penggunaan akhir, suku tahunan

Sumbangan, ST12023

Carta 1.21 Prestasi pembentukan modal tetap kasar, suku tahunan

Sumbangan, ST12023

Carta 1.22 Prestasi eksport dan import, suku tahunan**Carta 1.23** Pertumbuhan KDNK bulanan, suku tahunan dan tahunan

Jadual 1.5 Perubahan peratusan KDNK suku tahunan bagi negara terpilih (%), ST1 2021 – ST1 2023

Negara	Jenis pertumbuhan	2021				2022				2023
		ST1	ST2	ST3	ST4	ST1	ST2	ST3	ST4	ST1
European Union 27	Tahunan	-0.6	13.9	4.5	5.2	5.6	4.3	2.5	1.6	1.1
	Pelarasan musim*	0.4	1.9	2.1	0.7	0.7	0.6	0.4	-0.1	0.2
United Kingdom	Tahunan	-7.7	24.4	8.5	8.9	10.6	3.8	2.0	0.6	0.2
	Pelarasan musim*	-1.1	6.5	1.7	1.5	0.5	0.1	-0.1	0.1	0.1
Amerika Syarikat	Tahunan	1.2	12.5	5.0	5.7	3.7	1.8	1.9	0.9	1.8
	Pelarasan musim**	6.3	7.0	2.7	7.0	-1.6	-0.6	3.2	2.6	2.0
Jepun	Tahunan	-1.1	7.7	1.8	0.9	0.5	1.8	1.5	0.4	1.9
	Pelarasan musim*	-0.3	0.4	-0.4	1.2	-0.7	1.4	-0.4	0.1	0.7
	Pelarasan musim**	-1.1	1.8	-1.6	5.0	-2.7	5.6	-1.5	0.4	2.7
Republik Korea	Tahunan	2.4	6.4	4.1	4.3	3.1	2.9	3.2	1.4	0.9
	Pelarasan musim*	1.8	0.9	0.1	1.4	0.7	0.8	0.2	-0.3	0.3
Hong Kong	Tahunan	8.2	7.6	5.5	4.7	-3.9	-1.2	-4.6	-4.1	2.9
	Pelarasan musim*	6.8	-2.3	0.7	-0.5	-1.8	0.1	-2.5	0.0	5.4
Taiwan	Tahunan	9.3	7.9	4.1	5.2	3.9	3.0	3.6	-0.8	-2.9
	Pelarasan musim*	2.5	-2.0	0.9	3.9	1.0	-2.3	0.9	-0.5	-0.6
	Pelarasan musim**	10.2	-7.6	3.6	16.5	3.9	-8.9	3.6	-1.9	-2.4
Singapura	Tahunan	3.9	17.3	8.7	6.6	4.0	4.5	4.0	2.1	0.4
	Pelarasan musim*	4.1	-0.7	1.2	1.9	1.4	-0.1	0.8	0.1	-0.4
China	Tahunan	18.7	8.3	5.2	4.3	4.8	0.4	3.9	2.9	4.5
	Pelarasan musim*	0.5	1.3	0.7	1.6	1.0	-1.9	3.2	0.5	2.2
Thailand	Tahunan	-2.5	7.7	-0.2	1.9	2.2	2.5	4.6	1.4	2.7
	Pelarasan musim*	0.2	0.6	-1.2	2.2	0.5	1.0	0.8	-1.1	1.9
Filipina	Tahunan	-3.8	12.0	7.0	7.9	8.0	7.5	7.7	7.1	6.4
	Pelarasan musim*	1.7	0.3	2.6	3.0	1.7	0.1	3.0	2.0	1.1
Indonesia	Tahunan	-0.7	7.1	3.5	5.0	5.0	5.5	5.7	5.0	5.0
Viet Nam	Tahunan	4.7	6.6	-6.0	5.2	5.1	7.8	13.7	5.9	3.3
Malaysia	Tahunan	-0.2	16.2	-4.2	3.6	4.8	8.8	14.1	7.1	5.6
	Pelarasan musim*	1.4	-0.3	-2.7	5.1	2.4	4.1	2.2	-1.7	0.9

Sumber: Laman sesawang Pejabat Statistik Negara (NSO) terpilih dan Laman sesawang Eurostat

Pelarasan musim* = Data KDNK yang diselaras musim

Pelarasan musim** = Kadar tahunan pelarasan musim

PROSPEK EKONOMI MALAYSIA 2023

Berdasarkan intipati laporan Tinjauan Ekonomi & Fiskal dan Anggaran Hasil 2023 yang diterbitkan oleh Kementerian Kewangan Malaysia (MOF) pada tahun 2023, ekonomi Malaysia dijangka berkembang sederhana 4.5 peratus berbanding 8.7 peratus pada tahun 2022. Unjuran ini selari dengan unjuran prospek pertumbuhan ekonomi Malaysia oleh Tabung Kewangan Antarabangsa (IMF) dan Bank Dunia yang juga menganggarkan pertumbuhan sebanyak 4.5 peratus. Sementara itu, Bank Negara Malaysia (BNM) menerusi laporan Tinjauan Ekonomi dan Monetari 2022 telah mengunjurkan ekonomi Malaysia berkembang antara 4.0 peratus hingga 5.0 peratus disokong oleh permintaan dalam negeri yang kukuh walaupun berdepan cabaran yang meningkat berikutan pertumbuhan global yang semakin perlahan. Di peringkat global, IMF menjangkakan pertumbuhan ekonomi menyederhana sebanyak 3.0 peratus pada 2023 berbanding 3.5 peratus pada tahun sebelumnya akibat daripada kadar faedah dan inflasi yang lebih tinggi. Justeru itu, pertumbuhan ekonomi Malaysia yang dijangka berkembang sederhana ini turut dipengaruhi oleh momentum pertumbuhan ekonomi global yang lebih perlahan.

Landskap ekonomi yang mencabar pada tahun 2023 turut digambarkan melalui Keluaran Dalam Negeri Kasar (KDNK) Malaysia yang merekodkan pertumbuhan lebih perlahan iaitu 5.6 peratus pada suku tahun pertama 2023 berbanding 7.1 peratus pada suku tahun sebelumnya (Penerbitan KDNK Suku Tahunan, DOSM). Prestasi ekonomi suku tahun pertama 2023 ini disokong oleh permintaan domestik yang stabil dan pemulihan dalam pasaran buruh. Walaupun berdepan dengan situasi ekonomi yang mencabar, Laporan Survei Tenaga Buruh Malaysia Suku Tahun Pertama 2023 yang diterbitkan oleh Jabatan

Perangkaan Malaysia menunjukkan pasaran buruh terus berkembang dengan bilangan tenaga buruh merekodkan 16.6 juta orang meningkat 0.6 peratus tahun ke tahun. Seiring dengan itu, kadar penyertaan tenaga buruh juga naik 0.3 mata peratus kepada 69.8 peratus. Bilangan penduduk bekerja terus meningkat 0.8 peratus kepada 16.1 juta orang dengan nisbah guna tenaga kepada penduduk meningkat 0.3 peratus kepada 67.3 peratus. Bilangan penganggur berkurang sebanyak 13.6 ribu kepada 586.9 ribu orang (ST4 2022: 600.5 ribu orang), sekali gus mencatatkan kadar pengangguran 3.5 peratus.

Seiring dengan prospek pertumbuhan ekonomi yang perlahan, prestasi perdagangan barangan Malaysia turut menyederhana pada 2023. Jumlah dagangan Malaysia menyusut 2.0 peratus pada Mei 2023 dengan mencatatkan nilai RM223.8 bilion berbanding RM228.3 bilion pada bulan yang sama tahun sebelumnya. Nilai eksport dan import masing-masing turut berkurang 0.7 peratus kepada RM119.6 bilion dan 3.3 peratus kepada RM104.2 bilion. Lebihan dagangan mencatatkan pertumbuhan positif 21.4 peratus dengan nilai RM15.4 bilion pada Mei 2023 (Perangkaan Perdagangan Luar Negeri Bulanan Mei 2023, DOSM).

Senario ekonomi negara yang mencabar ini turut digambarkan melalui indeks volumn Perdagangan borong dan runcit yang mencatatkan pertumbuhan 9.5 peratus pada suku tahun pertama 2023 untuk mencapai 147.4 mata berbanding 9.9 peratus (146.9 mata) pada suku tahun sebelumnya. Pertumbuhan ini disumbangkan oleh Perdagangan runcit sebanyak 14.7 peratus, diikuti Kenderaan bermotor dan Perdagangan borong masing-masing berkembang 11.4 peratus dan 3.5 peratus.

Sementara itu, penunjuk ekonomi iaitu Indeks Pelopor (IP) Malaysia menyusut 1.1 peratus kepada 110.3 mata pada Mei 2023 berbanding 111.5 mata pada Mei 2022 (**Carta 1.24**). Melihat kepada trend yang digambarkan oleh penurunan kadar pertumbuhan IP terlicin pada Mei 2023 iaitu kekal mencatatkan arah aliran di bawah trend 100.0 mata menunjukkan bahawa prospek ekonomi Malaysia dijangka menggalakkan dalam masa terdekat namun perlu mengambil kira cabaran global yang semakin meningkat.

Walaupun ekonomi dijangka bertumbuh perlahan, Malaysia masih menjadi destinasi pilihan pelabur untuk melabur di negara ini. Sehubungan itu, Lembaga Pembangunan Pelaburan Malaysia (MIDA) melaporkan Malaysia berjaya menarik pelaburan yang diluluskan berjumlah RM71.4 bilion dalam sektor Utama, Pembuatan dan Perkhidmatan pada suku tahun pertama 2023. Pelaburan yang diluluskan ini membabitkan 1,265 projek yang mana Pelaburan Asing menyumbang sebanyak RM37.5 bilion mewakili 52.5 peratus daripada jumlah pelaburan yang diluluskan berbanding RM27.6 bilion tempoh yang sama pada tahun 2022. Menurut MIDA, sektor Perkhidmatan merupakan tarikan utama kepada pelaburan yang diluluskan iaitu sebanyak RM53.6 bilion, diikuti sektor Pembuatan (RM15.6 bilion) dan sektor utama (RM2.1 bilion) yang seterusnya menjana sebanyak 23,977 peluang pekerjaan. DOSM turut menerbitkan statistik Pelaburan Langsung Asing (FDI) di mana pada suku pertama tahun 2023, FDI merekodkan aliran masuk bersih yang lebih rendah sebanyak RM12.0 bilion berbanding RM27.7 bilion pada suku yang sama tahun sebelumnya.

Menyedari jangkaan pertumbuhan ekonomi Malaysia yang mencabar, kerajaan telah mengambil langkah proaktif dengan mengumumkan Belanjawan 2023 yang merupakan cerminan prinsip

kebertanggungjawaban dan sistem nilai luhur yang mampu mendepani cabaran ekonomi global. Justeru, sebanyak RM388.1 bilion diperuntukkan dalam Belanjawan 2023 dengan RM289.1 bilion untuk belanja mengurus dan RM99 bilion bagi belanja pembangunan. Belanjawan 2023 ini menumpukan kepada 12 ikhtiar, antaranya adalah meminimum beban sara hidup. Sehubungan itu, kerajaan telah memperuntukkan sebanyak RM64 bilion untuk membantu kos sara hidup rakyat melalui kawalan harga barang, bantuan kewangan dan memberi perkhidmatan kepada rakyat. Antara bantuan kewangan yang disalurkan adalah Sumbangan Tunai Rahmah (STR) sehingga RM2,500 bergantung kepada bilangan anak bagi golongan B40 (berpendapatan kurang daripada RM2,500). Sumbangan tambahan sebanyak RM600 turut diberikan kepada isi rumah penerima STR termiskin mengikut data e-Kasih yang disalurkan dalam bentuk bakul makanan dan baucar barangan makanan asas bernilai RM600.

Selain itu, Belanjawan 2023 turut memberi fokus kepada perolehan pelaburan berimpak tinggi. Ini kerana, kerajaan telah meninjau dan mengenal pasti potensi besar Malaysia dalam sektor Elektrikal & elektronik (E&E) serta aeroangkasa. Oleh itu, kerajaan bercadang untuk melanjutkan galakan cukai kepada syarikat pengilangan yang memindahkan operasi ke Malaysia serta melanjutkan insentif cukai pendapatan dan elaun cukai pelaburan dalam bidang aeroangkasa bagi menggalakkan pengembangan kapasiti syarikat sedia ada dan menarik pelaburan daripada syarikat baharu. Pada masa sama, kerajaan terus komited untuk merancakkan kembali sektor pelancongan dengan peruntukan sebanyak RM250 juta bagi mempromosikan sektor pelancongan. Antaranya sejumlah RM115 juta diperuntukkan sebagai dana geran padanan untuk bekerjasama dengan industri pelancongan

dan kebudayaan. Geran padanan ini adalah untuk menggalakkan kembali aktiviti promosi pelancongan dan penganjuran acara besar seperti sukan antarabangsa dan kebudayaan. Geran ini juga turut digunakan untuk menggalakkan penerbangan carter bagi menarik pelancong dari pasaran baharu.

Bagi menstruktur semula ekonomi negara sebagai peneraju ekonomi Asia, Kerajaan telah memperkenalkan kerangka ekonomi baharu menerusi pelancaran "Ekonomi MADANI: Memperkasa Rakyat" pada 27 Julai

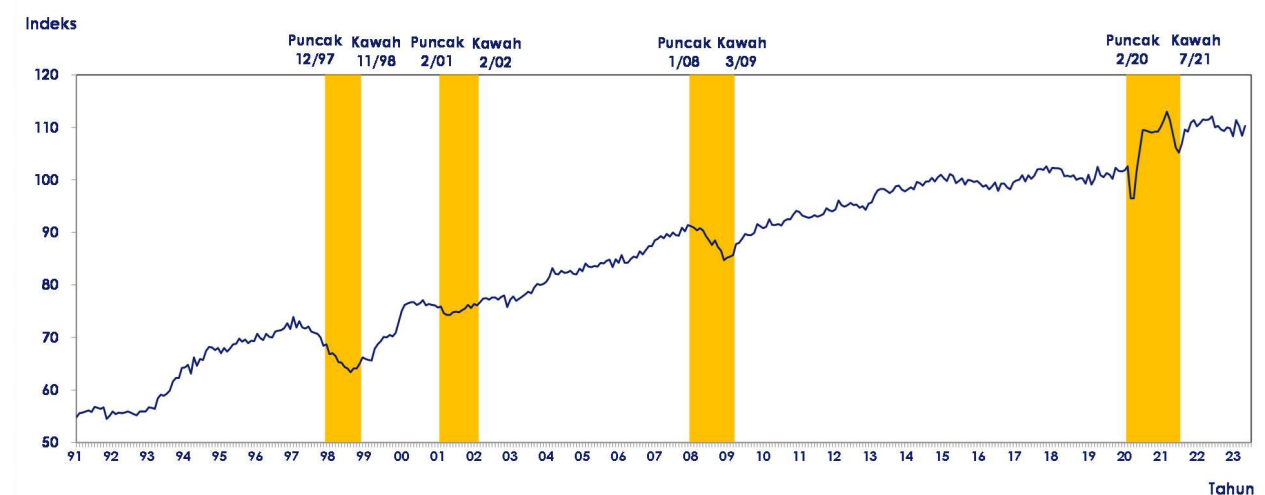
2023. Kerangka ini bertujuan untuk meningkatkan pemacuan ekonomi, menggalakkan pelaburan dan memperkukuh industri tempatan supaya lebih inovatif dan berdaya saing serta mampu dilonjakkan ke pasaran global. Implikasinya, ia akan memberi limpahan hasil kepada rakyat untuk menikmati kehidupan yang lebih berkualiti. Ekonomi MADANI menetapkan tujuh penanda aras sebagai sasaran jangka sederhana yang mahu dicapai sebelum 10 tahun seperti pada **Paparan 1.2**.

Paparan 1.2 Tujuh penanda aras sasaran pencapaian ekonomi MADANI

Sumber : Slaid Majlis Peluncuran Ekonomi MADANI Memperkasa Rakyat

Carta 1.24 Indeks Pelopor (2015=100) dan kitaran perniagaan (kawasan berlorek), Januari 1991 hingga Mei 2023

Rencana 1:**Assessing the Relationship between Malaysia's Economic Growth, Tourism Industry and Exchange Rate¹**

Sayeeda Kamaruddin

National Accounts Statistics Division, Department of Statistics, Malaysia

ABSTRACT

Economic growth, tourism industry and exchange rate of a particular country are interrelated to some extent. In this study, we investigate the relationship, presence and direction (of a significant) causal relationship between the economic growth (measured by real Gross Domestic Product, GDP), the tourism industry (measured by tourist arrival) and exchange rate in Malaysia using annual time series data from 1972 to 2019. The Johansen Cointegration Test, Vector Autoregression (VAR) and Granger causality techniques are used in this study. The results of the Johansen Cointegration Test show that there is no long-term cointegration amongst the variables studied, implying the presence of a short-run relation between GDP, tourist arrivals, and the Malaysian exchange rate. Further analysis discovered that in the short-run, GDP at lag one, tourist arrival at lag one and exchange rate at lag one positively affects the GDP. Accordingly, the Granger causality test confirmed that GDP Granger cause exchange rate, while exchange rate doesn't Granger cause GDP. In addition, the study discovered a bidirectional causality between tourist arrival and exchange rate in Malaysia.

Keywords: Causal relationship; exchange rate; Gross Domestic Product; tourist arrival; VAR

1.0 Introduction

Tourism is one of Malaysia's largest and fastest-growing industries, which contributes to the country's economic growth and employment opportunities. In 2019, Malaysia received 26.1 million inbound tourist arrivals. In terms of its value added, the Gross Value Added of Tourism Industries (GVATI) amounted to RM240.0 billion in 2019, contributing 15.9 per cent to GDP compared to 15.2 per cent in 2018. Meanwhile, tourism consumption, which comprises inbound tourism expenditure and domestic tourism expenditure, recorded RM182.1 billion, grew 6.8 per cent from 2018 (RM170.4 billion). The tourism industry employed 3.56 million persons in 2019, contributed 23.6 per cent to total employment (DOSM, 2022).

Exchange rate is also incorporated in the model having recognize it as a macroeconomic policy instruments for promoting sustainable economic growth and encouraging tourism flows as it serves as an essential factor influencing the decision of tourists regarding tourism destinations. For a country with a flexible exchange rate like Malaysia, the ringgit can periodically appreciate and depreciate. A depreciation in the ringgit hurts those who consume imported goods and services, and if sustained, can lead to a rise in the overall cost of living. At the same time, a weak ringgit could increase exporters' earnings. On the other hand, when the ringgit appreciates, it benefits those who import goods, services, and travel abroad, but hurts exporters and the domestic tourism industry (BNM, 2022).

¹ Rencana ini adalah pandangan penulis dan tidak mewakili pandangan dari Jabatan Perangkaan Malaysia.

Hence, the main objective of this paper is to investigate the relationship and causal relationships between economic growth, tourist arrival and the exchange rate of Malaysia. The remaining of this paper is organised as follows: Section 2 explains the literature review, while methodology is reported in section 3. Results and model consistency checking are presented in section 4 and 5, respectively. Finally, the last section presents the conclusion.

2.0 Literature Review

Numerous studies have been conducted to examine the causal relationship between the economic growth, tourism industry and exchange rate in a country, and the results have varied. Some studies suggest no causal relationship between the variables, others point to a unidirectional relationship, and some others indicate a bidirectional relationship between the variables.

Mahmoudinia, D, et al. (2011) investigated the long-run and causal relationship between tourism, measured by tourism receipts and economic growth in 17 Middle East, North Africa and South Asia (MENA) selected countries during 1995-2007. Using the panel cointegration technique, the results showed that in the MENA countries, there is bidirectional causality between tourism receipts and economic growth in the long and short run. In addition, they found a unidirectional causality between the exchange rate and economic growth and tourism receipts. Munir, Q., et al. (2015) also discovered a bidirectional causality between tourism and economic growth in their study of the tourism-led-growth hypothesis in Malaysia. The finding was in line with Wang L., Zhang H. and Li, W (2012), who discovered a bidirectional Granger causality between China's domestic tourism and economic growth, thus implies that the development of China's domestic tourism is the Granger cause of economic growth and that China's economic growth is the Granger cause of the development of domestic tourism as well.

Aras, O.N., et al. (2019), on the other hand, indicated that GDP, Tourism receipts and Export revenues have a long-term association and that there is a significant unidirectional relationship between tourism receipts and GDP in Cambodia. Furthermore, the study reveals that tourism policies and revenues have a greater impact on GDP than export policies and revenues. Kyara, V.C., Rahman, M.M., & Khanam, R. (2021) in their study using Tanzania's annual time series data on international tourism receipt, real Gross Domestic Product and real effective exchange rate, also confirmed a unidirectional causality from tourism development to economic growth to support their tourism-led-growth hypothesis. Suresh, J. and Senthilnathan, S.(2012) reveal the same findings that there is uni-directional causality between economic growth and tourism in their causal relationship study between economic growth and tourism earning in Sri Lanka during 1977-2012.

As for the relationship between economic growth and currency exchange rate, Olofsson, M (2019) concludes that exchange rate volatility does have a negative impact on economic growth for OECD countries. Regarding the causation between the exchange rate volatility and economic growth, the study finds that there is bidirectional granger causality between exchange rate and economic growth. Dikkaya, M and Doyar, V.V. (2017), on the other hand, found a unidirectional causalities run from exchange rate to GDP for Azerbaijan.

3.0 Methodology

Theoretical Model:

To achieve the objective of the study, we specify the following empirical model: GDP is the dependent variable while Tourist Arrival (TA) and Exchange rate (EXR) are the independent variables.

$$GDP_t = \alpha_0 + \alpha_1 TA_t + \alpha_2 EXR_t + \varepsilon_t \quad (1)$$

To obtain elasticity coefficients and remove the effect of outliers, the variables have to be transformed to logarithms. In log linear form the function becomes:

$$\log (GDP_t) = \alpha_0 + \alpha_1 \log (TA_t) + \alpha_2 \log (EXR_t) + \varepsilon_t \quad (2)$$

Where:

- GDP : Real Gross Domestic Product
- TA : Number of tourist arrival to Malaysia
- EXR : Exchange Rate per \$US (in RM)
- α_0 : Constant term
- α_1 : Coefficient of variable (TA)
- α_2 : Coefficient of variable (EXR)
- t : Time period (1972 to 2019)
- α : Constant term
- ε : Error term

Tourist Arrival is used as a proxy for the tourism industries as Hashim, A et al., (2020) have found that the most dominant factor in affecting the impact of the tourism sector on economic growth is the number of tourist arrivals.

Stationary Test:

Before carrying out a causality test on time series data, it is necessary to ensure that the series are stationary. Regression on non-stationary series generates spurious results that neither be used for forecasting nor hypothesis testing. Therefore, the Augmented Dickey-Fuller (ADF) test for a unit root will be utilised to check if the series is stationary using this hypothesis:

H_0 : Series has unit root (Series is non-stationary)

H_a : Series is stationary

After performing a stationary test, there are three likely outcomes:

1. Series are integrated of order 0 (stationary in level: no differencing needed)
2. Series are integrated of order 1 (stationary after 1st difference)
3. Series are integrated at different orders (a combination of $I(0)$ and $I(1)$)

Johansen Cointegration Test:

This procedure uses two tests to determine the number of cointegration vectors, the Maximum Eigenvalue test and the Trace test. If two variables are found to be cointegrated, there exists a long-run effect that prevents them from drifting away from each other and this will force the series to converge into long-run equilibrium. For this case, the Vector Error Correction Model (VECM) will be applied. However, if the cointegration test shows that there is no cointegration connection between the variables tested, it suggests that there is no long-run link between the variables. Thus, the VAR model must be used in the study.

Granger Causality

The Granger causality test is a test of statistical hypothesis in time series that determines the usefulness of the time series for predicting other related variable (Suresh, J. and Senthilnathan, S. (2012). A variable is said to Granger-cause another variable if it is helpful for forecasting the other variable. Furthermore, if causality is detected, it can show the direction of causation, i.e: unidirectional or bidirectional causality.

Model Consistency Checking

Lastly, model diagnostic and stability tests are conducted to test for the robustness and stability of the model. First, Jarque-Bera test is performed, which is a goodness-of-fit test of whether sample data have skewness and kurtosis matching a normal distribution (Jarque and Bera, 1980). Second, Lagrange Multiplier (LM) test proposed by Breusch and Godfrey (1981) is conducted to test for the presence of autocorrelation followed by the White test for heteroscedasticity proposed by White (1980) to ensure that the residuals are homoscedastic, i.e., that they have a uniform variance. As for model stability, it is tested using the inverse roots of the characteristic AR polynomial. The estimated VECM is stable (stationary) if all roots have modulus less than one and lie outside the unit circle.

4.0 Results

4.1 Stationary Test

First, unit root test using Augmented Dickey Fuller (ADF) is performed to test for stationarity for real GDP, Tourist Arrival and Exchange Rate.

Table 1(a) : ADF Unit Root Test

Order	Variable	ADF	Critical Value 1%	Critical Value 5%	Critical Value 10%	Prob.	Result
Level	Log Real GDP	-2.0201	-3.5777	-2.9252	-2.6007	0.2275	Non-Stationary
	Log Tourist Arrivals	-2.1514	-3.5777	-2.9252	-2.6007	0.2263	Non-Stationary
	Log Exchange Rate	-0.6263	-3.5777	-2.9252	-2.6007	0.8547	Non-Stationary
First differencing	Log Real GDP	-5.9730	-3.5812	-2.9266	-2.6014	0.0000*	Stationary
	Log Tourist Arrivals	-6.4252	-3.5812	-2.9266	-2.6014	0.0000*	Stationary
	Log Exchange Rate	-5.7409	-3.5812	-2.9266	-2.6014	0.0000*	Stationary

Note:

* Indicates significance at the 5% level

Table 1(a) summarises the ADF unit root test. It shows that unit root tests applied to all the variables in levels fail to reject the null hypothesis of the variables being non-stationary. The null hypothesis of the variables being non-stationary is rejected when the series are taken in first differences, which says that all variables are first-differenced stationary. Consequently, all the series are $I(1)$, i.e., integrated of order one.

4.2 Johansen Co-Integration Test

Cointegration analysis helps to identify long-run economic relationships between two or several variables and to avoid the risk of spurious regression. It is important because if two non-stationary variables are cointegrated, a Vector Autoregression (VAR) model in the first difference is misspecified due to the effect of a common trend. As discussed in the previous section, if a cointegration relationship is identified, the model should include residuals from the vectors (lagged by one period) in a dynamic VECM system.

In this stage, the Johansen cointegration test is utilised to identify cointegrating relationship among the variables using Johansen's Trace and Maximum Eigenvalue tests. As the Johansen methodology is a VAR-based approach, the results of which are generally found to be sensitive to the selection of the lag structure, as pointed out by Lourari, L & Gasmi, F (2016). In this study, the optimal lag length for the cointegration analysis was chosen by minimising the Akaike Information Criterion (AIC) information criteria. The selected lag length is the one that reduces autocorrelation in the model, whereby AIC criteria have suggested an optimal lag interval of 1 as displayed in Table 1(b) below.

Table 1(b) : Lag-length Criteria

Lag	LogL	LR	FPE	AIC	SC	HQ
0	108.4698	NA	1.66e-06	-4.794081	-4.672432	-4.748968
1	304.3303	356.1100	3.41e-10*	-13.28774*	-12.80114*	-13.10729*
2	308.1024	6.343910	4.35e-10	-13.05011	-12.19856	-12.73431
3	312.4448	6.710971	5.46e-10	-12.83840	-11.62190	-12.38726
4	326.8785	20.33849*	4.40e-10	-13.08539	-11.50395	-12.49891

Note:

* indicates lag order selected by the criterion

LR: sequential modified LR test statistic (each test at 5% level)

FPE: Final prediction error

AIC: Akaike information criterion

SC: Schwarz information criterion

HQ: Hannan-Quinn information criterion

Thus, Johansen-cointegration test is applied using the determined lag (1) with hypothesis as follows:

H_0 : There is no co-integration (There is no long-run relationship between variables)

H_a : There is co-integration (There is long-run relationship between variables)

The results of these tests are shown in Table 1(c).

Table 1(c): Johansen-Cointegration Test Results

Unrestricted Cointegration Rank Test (Trace)

Hypothesized No. of CE(s)	Eigenvalue	Trace Statistic	0.05 Critical Value	Prob.*
None	0.339409	35.74078	29.79707	0.0892
At most 1	0.260424	16.66822	15.49471	0.0632
At most 2	0.058870	2.791009	3.841465	0.0948

Trace test indicates no cointegrating eqn(s) at the 0.05 level

*MacKinnon-Haug-Michelis (1999) p-values

Unrestricted Cointegration Rank Test (Maximum Eigenvalue)

Hypothesized No. of CE(s)	Eigenvalue	Max-Eigen Statistic	0.05 Critical Value	Prob.*
None	0.339409	19.07256	21.13162	0.0947
At most 1	0.260424	13.87721	14.26460	0.0575
At most 2	0.058870	2.791009	3.841465	0.0948

Max-eigenvalue test indicates no cointegrating eqn(s) at the 0.05 level

*MacKinnon-Haug-Michelis (1999) p-values

From Table 1(c), both Johansen's Trace and Maximum Eigenvalue tests indicate that there is no co-integration equations between the variables at 0.05 level of significance, or there is no long-run equilibrium relationship between real GDP, Tourist arrival and Exchange rate in Malaysia. Thus, VAR model is used to study relationship between Real GDP, Tourist Arrival and Exchange Rate of Malaysia.

4.3 VAR Model

Results of the VAR model is presented in Table 1(d) below:

Table 1(d): Estimated VAR Model

	Coefficients	Standard Error	t Statistics	p-value
Dependent Variable: Log GDP				
Log GDP, lag 1	0.918352	0.03897	23.5641	0.0000*
Dependent Variable: Log Tourist Arrival				
Log Exchange rate, lag 1	0.384312	0.16051	2.39436	0.0181*
Log Tourist Arrival, lag 1	0.833788	0.10319	8.08016	0.0000*
Dependent Variable: Log Exchange Rate				
Log GDP, lag 1	0.275417	0.07088	3.88553	0.0002*
Log Exchange Rate, lag 1	0.690005	0.07685	8.97871	0.0000*
Log Tourist Arrival, lag 1	-0.150978	0.04941	3.05587	0.0027*

Note:

* denotes statistical significance at the 5% level.

Table 1(d) reveals that, Malaysia GDP at lag one is significant to explain Malaysia GDP. One per cent increase in GDP lag one will result in 0.92 per cent increase in GDP. Whereas for Tourist Arrival, it is significantly explained by Exchange Rate at lag one and its own past value (Tourist Arrival, lag one). The coefficient implies that 1 per cent increase in Exchange Rate at lag one leads to an increase of 0.38 per cent in Tourist Arrival, while 1 per cent increase in Tourist Arrival at lag one will result in an increase of 0.83 per cent in Tourist Arrival. As for Exchange Rate, it is significantly explained by all variables (GDP at lag one, Exchange Rate at lag one and Tourist Arrival at lag one). An increase of 1 per cent in GDP at lag one will increase the Exchange Rate of 0.27 per cent. An increase of 1 per cent in Exchange Rate at lag one will lead to an increase of 0.69 per cent in the Exchange Rate while an increase of 1 per cent in Tourist Arrival at lag one will lead to a decrease of 0.15 per cent in the Exchange Rate.

4.4 Granger Causality

In order to analyse the short-run causal relationships among Real GDP, Tourist Arrival and Exchange Rate, Granger causality analysis is conducted. Results are presented in Table 1(e) below.

Table 1(e): VAR Granger-Causality Test

Null Hypothesis	Obs	F-Statistic	Prob.
Log Exchange Rate does not Granger Cause Log GDP	47	0.10469	0.7478
Log GDP does not Granger Cause Log Exchange Rate		10.5649	0.0022*
Log Tourist Arrival does not Granger Cause Log GDP	47	2.62450	0.1124
Log Exchange Rate does not Granger Cause Log Tourist Arrival		3.54636	0.0663
Log Tourist Arrival does not Granger Cause Log Exchange Rate	47	5.15607	0.0281*
Log Exchange Rate does not Granger Cause Log Tourist Arrival		9.41069	0.0037*

Note:

* denotes statistical significance at the 5% level.

Results indicate the presence of a unidirectional short-run causality running from GDP to Exchange Rate. Additionally, it was discovered that there is a bidirectional short-run causality between Tourist Arrival and Exchange Rate. Meanwhile, all other combinations failed to demonstrate evidence of causal relationship in any direction.

5.0 Model Consistency Checking

In order to test the robustness and validity of the model, diagnostic tests are conducted as indicated in Table 1(f) below. Results showed that the model successfully passed the test for normality, serial correlation and heteroscedasticity. Therefore, the null hypothesis is not rejected. Thus, this model passes all the tests applied on the residuals and can be used in analyses and forecasting.

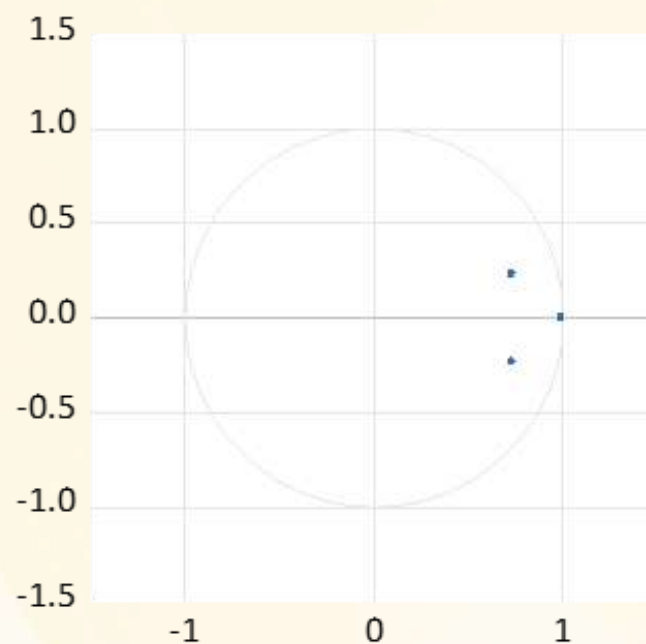
Table 1(f): Diagnostic-test Result

Test	Null Hypothesis	Prob.	Decision
Jarque-Bera	Residuals are normally distributed	>0.05	With a p-value above 5%, do not reject the H_0 . Therefore, residuals are normally distributed
LM test	No serial correlation	0.8417	With a p-value above 5%, do not reject the H_0 . Therefore, there is no serial correlation in the model.
White (CT)	No heteroscedasticity	0.0687	With a p-value above 5%, do not reject the H_0 . Therefore, there is no heteroscedasticity in the model.

Inverse Roots of AR Characteristic Polynomial

The following Chart shows that the VAR model satisfies the stability condition, since no root lies outside the unit circle.

Chart 1(a): Inverse Roots of AR Characteristics Polynomial

6.0 Conclusion

The objective of this study is to investigate the presence of relationship (whether it is short-run or long-run relation) and direction (of significant) causal relationship between Malaysia real GDP, Tourist Arrival and Exchange Rate. Results show that there exists short-run relationship between the studied variables. Further analysis using Vector Autocorrelation (VAR) model discovered that there is a positive impact of real GDP at lag one, exchange rate at lag one and tourist arrival at lag one to the GDP in the short-run term. Granger causality results confirmed a unidirectional short-run causality running from GDP to Exchange Rate, and a bidirectional causality between Tourist Arrival and Exchange Rate.

This paper can be further improvised by utilising the most recent data available. The study can also be further reinforced with other econometric techniques, including panel techniques of various developing countries, to ensure that the governments' policies and strategies for economic stability and growth are appropriate and take into account all relevant factors.

7.0 References

- Adeleye BN, Ogede JS, Rabbani MR, Adam LS, Mazhar M (2022). Moderation analysis of exchange rate, tourism and economic growth in Asia. *PLoS ONE* 17(12): e0279937. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0279937>
- Bank Negara Malaysia. <https://www.bnm.gov.my/exchange-rates>.
- Dikkaya, M and Doyar, V.V. (2017). *Causality Among Oil Prices, GDP and Exchange Rate: Evidence from Azerbaijan and Kazakhstan*.
- Ghozali Lubis, M.R, Abdul Karim, N.A.H, Tha, G.P and Ramli, N. (2017). Exchange Rate Effect on Gross Domestic Product in the Five Founding Members of ASEAN. *International Journal of Academic Research in Business and Social Sciences* 2017, Vol. 7, No. 11.
- Govdrel, T and Direkci, T.B. (2017). *The Relationship Between Tourism and Economic Growth: OECD Countries*. *International Journal of Academic Research in Economics and Management Science*. Vol.6, No.4.
- Gross Domestic Product 2015-2022 (2022). Department of Statistics Malaysia, Putrajaya, Malaysia.
- Hashim, A., Ramli, N., Jalil, N.A and Hashim, E. (2020). *Tourism and Economic Growth in Malaysia*. Universiti Pendidikan Sultan Idris, Perak.
- Kyara, V.C., Rahman, M.M., & Khanam, R. (2021). *Tourism expansion and economic growth in Tanzania: A causality analysis*. *Heliyon*, 7(4), e05560.
- Mahmoudinia, D., Soderjani, E.S. and Pourshahabi, F. (2011). *Economic Growth, Tourism Receipts and Exchange Rate in MENA zone: Using Panel Causality Technique*. 2011. *Iranian Economic Review*, Vol.15, No.29, Spring 2011.
- Munir, Q., Kogid, M., & Mifli, M. (2015). *Tourism and economic growth in Malaysia: Cointegration and causality analysis*. Retrieved from https://www.ums.edu.my/fpep/files/ECO_Others_1.pdf
- Olofsson, M (2019). *Does lower exchange rate volatility influence economic growth*. Jonkoping University.
- Suresh, J. and Senthilnathan, S. (2012). *Relationship Between Tourism and Economic Growth in Sri Lanka*. <http://ssrn.com/abstract=2373931>
- Tang, C.F. (2011). *Tourism, real output, and real effective exchange rate in Malaysia: a view from rolling sub-samples*. Chor Foon Tang. Online at <http://mpra.ub.uni-muenchen.de/29379/> MPRA Paper No. 29379, posted 09. March 2011 / 17:14
- Tourism Satellite Account (2022). Department of Statistics Malaysia, Putrajaya, Malaysia.
- Wang, L., Zhang, H., & Li, W. (2012). *Analysis of Causality between Tourism and Economic Growth Based on Computational Econometrics*. *Journal of Computers*.

PRESTASI EKONOMI MENGIKUT NEGERI, 2022

Pertumbuhan
KDNK Malaysia

8.7%

2021: 3.3%

4 negeri bertumbuh melebihi
pertumbuhan nasional

Selangor

W.P. KL*

Pulau Pinang

Pahang

6 negeri menyumbang 72.9%
kepada KDNK Nasional

Selangor

W.P. KL*

Johor

Sarawak

Pulau Pinang

Sabah

**PERTUMBUHAN DAN SUMBANGAN KELUARAN DALAM NEGERI KASAR (KDNK)
PADA HARGA MALAY 2015 (%)**

**PERTUMBUHAN DAN
SUMBANGAN¹ NEGERI TERPILIH
MENGIKUT SEKTOR (%)**

PERTANIAN

Malaysia 0.1
6.6

Johor 1.9
17.5

Sarawak 0.7
14.7

Pahang 4.9
13.8

Sabah -0.2
12.6

Perak -3.9
11.4

Kedah -0.9
5.7

**PERLOMBONGAN &
PENGKUIARIAN**

Malaysia 2.6
6.4

Supra 2.0
44.4

Sarawak 5.7
30.6

Sabah -1.3
21.1

Selangor 9.7
0.8

Johor 7.5
0.7

Pahang 9.7
0.6

PEMBUATAN

Malaysia 8.1
24.1

Selangor 9.0
32.2

Pulau Pinang 15.9
14.9

Johor 5.5
11.8

Sarawak 5.6
10.8

Negeri Sembilan 8.0
5.3

Melaka 6.8
4.6

PEMBINAAN

Malaysia 5.0
3.5

Selangor 4.1
34.1

W.P. KL* 2.0
22.9

Sarawak 4.0
8.8

Johor 15.9
7.4

Pulau Pinang 7.9
5.1

Sabah 6.2
4.7

PERKHIDMATAN

Malaysia 10.9
58.3

Selangor 13.6
26.5

W.P. KL* 10.7
24.8

Johor 10.8
8.6

Pulau Pinang 11.3
5.9

Sarawak 9.6
5.9

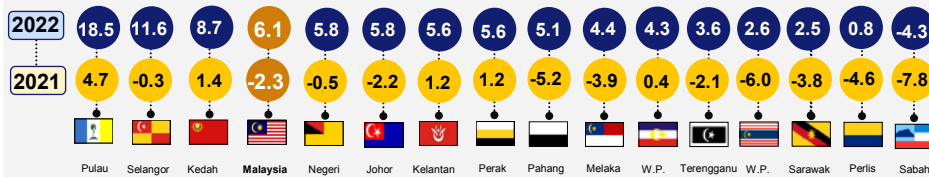
Perak 7.2
5.8

Nota.

■ Pertumbuhan (%) ● Sumbangan (%)

¹Berdasarkan sumbangan kepada nilai ditambah nasional

PERTUMBUHAN TAHUNAN KDNK BERBANDING PRA-PADEMIK 2019 (%)

*Termasuk W.P. Putrajaya W.P. : Wilayah Persekutuan KL : Kuala Lumpur
Supra merangkumi aktiviti pengeluaran yang melangkaui pusat kepentingan ekonomi utama bagi mana-mana negeri (Sektor Perlombongan & pengkuarian)

Sumber : Keluaran Dalam Negeri Kasar Mengikut Negeri, 2022
Jabatan Perangkaan Malaysia (DOSM)

PRESTASI EKONOMI NEGERI 2022

Ekonomi Malaysia terus mempamerkan daya tahan pada tahun 2022, di sebalik cabaran mendepani iklim ekonomi global yang suram. Permintaan global yang semakin meningkat bagi produk elektrik dan elektronik (E&E), terutamanya semikonduktor, litar bersepadu dan alat ganti serta produk berasaskan komoditi dan produk eksport yang pelbagai terus menyokong pertumbuhan eksport negara. Pasaran pekerjaan yang semakin kukuh disokong perkembangan pesat teknologi digital pasca pandemik COVID-19 serta peningkatan aktiviti pelancongan juga merupakan pemangkin yang merancakkan lagi prospek ekonomi yang optimis pada tahun 2022. Selain itu, beberapa dasar strategik Kerajaan, termasuk pelaksanaan gaji minimum yang lebih tinggi, pemberian pelbagai insentif serta bantuan tunai, turut meningkatkan kuasa beli pengguna, sekali gus menjana permintaan domestik yang lebih tinggi.

Dari sudut sumbangan, Selangor kekal menerajui ekonomi negara dengan sumbangan 25.5 peratus, diikuti W.P. Kuala Lumpur (15.9%), Johor (9.4%), Sarawak (9.3%), Pulau Pinang (7.4%) dan Sabah (5.4%). Enam negeri tersebut kekal sebagai penyumbang

utama KDNK nasional dengan jumlah sumbangan sebanyak 72.9 peratus (2021: 72.2%).

Pertumbuhan ekonomi mengikut negeri

Secara keseluruhan, prestasi ekonomi 2022 bagi semua negeri termasuk Wilayah Persekutuan mencatatkan peningkatan berbanding pertumbuhan tahun sebelumnya. Empat negeri merekodkan prestasi lebih baik berbanding pertumbuhan 8.7 peratus KDNK di peringkat nasional, didahului Pulau Pinang 13.1 peratus, diikuti Selangor (11.9%), Pahang (10.8%) dan W.P. Kuala Lumpur (9.2%) seperti di **Jadual 1.7**.

Sektor Perkhidmatan, yang merupakan peneraju utama ekonomi negara, menyumbang sebanyak 58.3 peratus kepada ekonomi Malaysia, menyaksikan pertumbuhan dua digit, iaitu 10.9 peratus pada 2022, meningkat daripada 2.2 peratus pada tahun sebelumnya. Pengembangan ini disokong oleh pertumbuhan memberangsangkan bagi industri berasaskan pelancongan, iaitu perdagangan borong & runcit, pengangkutan & penyimpanan, makanan & minuman dan penginapan. Selangor dan W.P. Kuala Lumpur

“**Enam negeri telah menyumbang 72.9 peratus kepada KDNK Malaysia**”

merupakan penyumbang utama, dengan kadar pertumbuhan masing-masing 13.6 peratus (2021: 2.5%) dan 10.7 peratus (2021: 1.8%).

Sektor Pembuatan iaitu penyumbang tertinggi seterusnya, menyumbang 24.1 peratus kepada KDNK nasional, mencatatkan pertumbuhan sederhana 8.1 peratus berbanding 9.5 peratus pada tahun 2021. Prestasi ini disokong oleh peningkatan dalam subsektor utama, terutamanya produk elektrik, elektronik dan optikal yang bertumbuh 14.2 peratus (2021: 14.6%) dan subsektor kelengkapan pengangkutan, pembuatan lain dan pembaikan pada 14.3 peratus (2021: 1.4%). Pasaran semikonduktor global yang telah berkembang pesat sejak beberapa tahun kebelakangan ini, memacu sektor Pembuatan di Malaysia, khususnya di Selangor (9.0%) dan Pulau Pinang (15.9%).

Sementara itu, sektor Pertanian mencatatkan pertumbuhan marginal 0.1 peratus, berbanding kejatuhan 0.1 peratus pada tahun 2021. Subsektor ternakan tumbuh 0.1 peratus manakala subsektor perikanan berkembang 2.5 peratus, mengimbangi keseluruhan sektor ini. Negeri-negeri yang menyokong pemulihan sektor ini ialah Pahang, dengan pertumbuhan 4.9 peratus, diikuti Johor (1.9%) dan Sarawak (0.7%).

Sektor Perlombongan & pengkuarian Malaysia merekodkan peningkatan 2.6 peratus (2021: 0.9%), dirangsang oleh subsektor gas asli, yang menyumbang 54.1 peratus daripada sektor tersebut. Subsektor ini meningkat sebanyak 5.9 peratus pada tahun 2022 didorong oleh peningkatan pengeluaran gas asli di Sarawak.

Sektor Pembinaan merekodkan pertumbuhan positif 5.0 peratus selepas kejatuhan 5.1 peratus pada tahun sebelumnya. Pemulihan ini

“

Semua sektor merekodkan peningkatan pada tahun 2022

”

disokong terutamanya oleh pertumbuhan kukuh dalam segmen bangunan bukan kediaman, yang berkembang 12.2 peratus serta aktiviti pertukangan khas, 9.7 peratus. Antara negeri yang menyokong prestasi sektor Pembinaan ini adalah Selangor (4.1%) dan W.P. Kuala Lumpur (2.0%).

Menyorot perspektif prestasi mengikut negeri, **Johor** mencatatkan nilai KDNK sebanyak RM142.1 bilion pada 2022 (2021: RM131.3 bilion), meningkat 8.2 peratus berbanding 2.5 peratus tahun sebelumnya. Sektor Perkhidmatan melonjak 10.8 peratus (2021: 2.9%) disebabkan pengembangan dalam subsektor Perdagangan borong & runcit, makanan & minuman dan penginapan dan subsektor Utiliti, pengangkutan dan ICT. Sektor Pembuatan juga berkembang 5.5 peratus, dengan peningkatan dalam Produk elektrik, elektronik & optikal serta Produk kayu, perabot, keluaran kertas dan percetakan. Sektor Pembinaan mengalami pertumbuhan yang ketara, berkembang sebanyak 15.9 peratus (2021: -18.0%), disebabkan pertumbuhan dua digit dalam subsektor Kejuruteraan awam. Sementara itu, sektor Pertanian meningkat 1.9 peratus (2021: 0.7%), disokong oleh peningkatan dalam Tanaman (kelapa sawit).

Ekonomi **Kedah** meningkat 7.2 peratus pada 2022, mengatasi pertumbuhan 3.2 peratus pada tahun sebelumnya. Nilai ekonomi mencecah RM50.9 bilion, meningkat berbanding RM47.5 bilion pada 2021. Sektor Perkhidmatan berkembang 8.1 peratus (2021: 2.0%), dengan sumbangan ketara oleh subsektor Perdagangan borong & runcit, makanan & minuman dan penginapan dan Utiliti, pengangkutan dan ICT. Sektor Pembuatan juga meningkat 8.1 peratus, mengatasi 6.2 peratus pada tahun sebelumnya, disumbangkan oleh peningkatan dalam Produk elektrik, elektronik & optikal serta Produk kayu, perabot, keluaran kertas dan percetakan. Sementara itu, sektor Pembinaan berkembang pesat dengan peningkatan 18.3 peratus (2021: -8.4%), didorong oleh subsektor Bangunan bukan kediaman. Sebaliknya, sektor Pertanian merosot 0.9 peratus, dipengaruhi oleh Tanaman (getah dan padi).

Prestasi ekonomi **Kelantan** berkembang 4.3 peratus (2021: 2.4%), dengan peningkatan sebanyak RM1.1 bilion. Sektor Perkhidmatan meningkat 6.8 peratus (2021: 2.8%), dipacu oleh subsektor Perdagangan borong & runcit, makanan & minuman dan penginapan dan Perkhidmatan kerajaan. Sektor Pembinaan melonjak 19.7 peratus (2021: 1.2%), sebahagian

KDNK Pahang melonjak 10.8%
disokong oleh pertumbuhan
memberangsangkan daripada sektor
Perkhidmatan

besarnya disokong oleh subsektor Kejuruteraan awam. Sementara itu, sektor Pembuatan juga berkembang 3.1 peratus (2021: 2.1%), didorong oleh peningkatan dalam Produk elektrik, elektronik & optikal. Sektor Pertanian sebaliknya menguncup 4.9 peratus disebabkan kemerosotan dalam Tanaman, terutamanya padi dan buah-buahan.

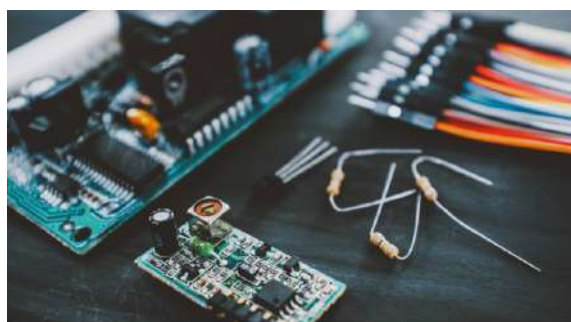
KDNK **Melaka** meningkat 8.6 peratus, mencecah RM45.5 bilion berbanding RM41.9 bilion yang dicatat pada tahun sebelumnya. Sektor Perkhidmatan mempamerkan pertumbuhan mampan 12.2 peratus, meningkat daripada 2.6 peratus pada 2021. Antara penyumbang utama pertumbuhan ini adalah subsektor Perdagangan borong & runcit, makanan & minuman dan penginapan serta Utiliti, pengangkutan dan ICT. Sektor Pembuatan turut meningkat 6.8 peratus (2021: 3.3%), dipacu oleh Peralatan pengangkutan, pembuatan lain dan pembaikan serta Produk elektrik, elektronik & optikal. Sebaliknya, sektor Pertanian jatuh 0.7 peratus (2021: -0.6%), dipengaruhi oleh penurunan dalam subsektor Tanaman (getah) dan Ternakan.

Negeri Sembilan mencatatkan nilai ekonomi RM50.8 bilion pada 2022 (2021: RM47.8 bilion), meningkat 6.4 peratus daripada 3.1 peratus pada tahun sebelumnya, dipacu oleh sektor Perkhidmatan dan Pembuatan. Sektor Perkhidmatan berkembang 7.6 peratus (2021: 2.2%), diterajui oleh Perdagangan borong & runcit, makanan & minuman dan penginapan dan Utiliti, pengangkutan dan ICT. Sektor Pembuatan turut melonjak 8.0 peratus (2021: 7.2%), berikutan pertumbuhan kukuh Produk elektrik, elektronik & optikal serta produk Petroleum, kimia, getah dan plastik.

Ekonomi **Pahang** menyaksikan pengembangan ketara pada tahun 2022, dengan nilai KDNK mencecah RM61.4 bilion, berbanding RM55.4 bilion pada tahun

sebelumnya, sekali gus mencatatkan pertumbuhan dua digit 10.8 peratus (2021: 0.9%), mengatasi pertumbuhan 8.7 peratus di peringkat nasional. Pertumbuhan terpesat direkod oleh sektor Perkhidmatan yang meningkat 16.8 peratus (2021: -1.3%), didorong oleh industri berkait pelancongan, iaitu Perdagangan borong & runcit, makanan & minuman dan penginapan serta perkhidmatan lain. Sektor Pembuatan berkembang 5.8 peratus (2021: 6.1%), disokong oleh subsektor Peralatan pengangkutan, pembuatan lain dan pembaikan. Sektor Pertanian pula melantun 4.9 peratus (2021: -0.01%), disokong oleh aktiviti Tanaman (kelapa sawit) dan Perikanan.

Pulau Pinang terus merekodkan pertumbuhan kukuh 13.1 peratus (2021: 6.9%) dengan nilai KDNK sebanyak RM112.1 bilion (2021: RM99.1 bilion). Berbeza dengan negeri-negeri lain, Pulau Pinang diterajui oleh sektor Pembuatan, yang berkembang 15.9 peratus (2021: 12.4%), disokong oleh Produk elektrik, elektronik & optikal. Pada masa yang sama, sektor Perkhidmatan meningkat 11.3 peratus (2021: 2.4%), didorong oleh subsektor Perdagangan borong & runcit, makanan & minuman dan penginapan serta Utiliti, pengangkutan dan ICT.

Pertumbuhan kukuh daripada produk elektrik, elektronik & optikal melonjakkan sektor Pembuatan Pulau Pinang kepada **15.9%**

Ekonomi **Perak** melonjak 4.3 peratus, berbanding 3.6 peratus pada tahun sebelumnya. Sektor Perkhidmatan meningkat 7.2 peratus (2021: 2.6%), diterajui subsektor Perdagangan borong & runcit, makanan & minuman dan penginapan serta Utiliti, pengangkutan dan ICT. Sektor Pembuatan meningkat 1.0 peratus (2021: 9.2%), yang mana Produk elektrik, elektronik dan optikal mengimbangi kemerosotan dalam Produk petroleum, kimia, getah dan plastik. Sebaliknya, sektor Pertanian merosot 3.9 peratus, dipengaruhi oleh penurunan dalam aktiviti Tanaman (kelapa sawit), Ternakan dan Perikanan.

KDNK **Perlis** berkembang 5.7 peratus pada 2022 (2021: 1.4%), mencatatkan nilai ekonomi RM6.2 bilion berbanding RM5.9 bilion pada tahun sebelumnya. Sektor Perkhidmatan berkembang 5.7 peratus (2021: 2.2%), disokong oleh subsektor Perdagangan borong & runcit, makanan & minuman dan penginapan serta Perkhidmatan kerajaan. Sektor Pertanian meningkat 2.2 peratus (2021: -5.9%), didorong oleh perkembangan dalam subsektor Perikanan dan Ternakan. Sektor Pembuatan berkembang 4.5 peratus (2021: 5.4%), dipacu oleh Minyak & lemak daripada sayuran & haiwan dan pemprosesan makanan.

Selangor kekal sebagai ekonomi terbesar di Malaysia, dengan nilai KDNK berjumlah RM384.9 bilion (2021: RM344.0 bilion), terus menunjukkan prestasi memberangsangkan dengan pertumbuhan 11.9 peratus, meningkat daripada 5.3 peratus yang direkod pada tahun sebelumnya. Sektor Perkhidmatan berkembang 13.6 peratus (2021: 2.5%), disokong oleh subsektor Perdagangan borong & runcit, makanan & minuman dan penginapan serta Utiliti, pengangkutan dan ICT. Sektor Pembuatan berkembang 9.0 peratus (2021: 13.1%), disokong oleh Produk elektrik, elektronik & optikal serta Peralatan pengangkutan, pembuatan lain dan

**Sektor Perkhidmatan
di W.P. Kuala Lumpur
bertumbuh dua digit
10.7%
pada tahun 2022**

pembaikan. Begitu juga, sektor Pembinaan memulih 4.1 peratus (2021: -6.3%), disebabkan oleh pertumbuhan dalam subsektor Bangunan bukan kediaman dan aktiviti Pertukangan khas.

Terengganu mencatatkan peningkatan 5.9 peratus daripada 3.7 peratus pada 2021. Sektor Perkhidmatan berkembang 6.0 peratus (2021: 1.4%), disokong oleh Perdagangan borong & runcit, makanan & minuman dan penginapan serta Perkhidmatan kerajaan. Seterusnya, sektor Pembuatan menyederhana kepada 8.2 peratus berbanding 9.5 peratus pada 2021, dipengaruhi oleh Produk petroleum, kimia, getah & plastik. Walau bagaimanapun, sektor Pertanian di Terengganu merosot 4.7 peratus (2021: -5.2%) disebabkan penguncupan dalam subsektor Tanaman (kelapa sawit dan tanaman lain) dan Ternakan.

Pada tahun 2022, KDNK **Sabah** meningkat 3.7 peratus berbanding 1.5 peratus pada tahun sebelumnya, mencatatkan nilai KDNK berjumlah RM81.9 bilion (2021: RM79.0 bilion). Sektor Perkhidmatan berkembang 8.6 peratus (2021: 2.1%), diterajui

oleh industri berorientasikan pelancongan, iaitu Perdagangan borong & runcit, makanan & minuman dan penginapan serta Utiliti, pengangkutan dan ICT. Walau bagaimanapun, sektor Perlombongan & pengkuarian menyusut 1.3 peratus (2021: 3.2%), disebabkan kejatuhan dalam subsektor Minyak mentah dan kondensat. Sektor Pertanian turut merosot 0.2 peratus (2021: -2.2%), berikutan penguncupan dalam subsektor Tanaman, terutamanya aktiviti kelapa sawit.

KDNK **Sarawak** meningkat 6.5 peratus (2021: 3.1%) dengan nilai ekonomi RM140.2 bilion (2021: RM131.6 bilion). Sektor Perkhidmatan berkembang 9.6 peratus (2021: 2.4%), diterajui oleh subsektor Utiliti, pengangkutan dan ICT serta Perdagangan borong & runcit, makanan & minuman dan penginapan. Sektor Pembuatan meningkat 5.6 peratus (2021: 11.1%), dipacu oleh Produk petroleum, kimia, getah dan plastik. Sektor Perlombongan & pengkuarian juga berkembang 5.7 peratus (2021: -2.5%) berikutan peningkatan dalam pengeluaran Gas asli. Begitu juga, sektor Pertanian meningkat 0.7 peratus (2021: -3.2%), disokong oleh subsektor Tanaman (kelapa sawit).

W.P. Kuala Lumpur yang merupakan ekonomi kedua terbesar Malaysia, dengan nilai KDNK RM239.8 bilion tumbuh 9.2 peratus berbanding pertumbuhan marginal 1.0 peratus pada tahun 2021. Ekonominya didominasi oleh sektor Perkhidmatan, berkembang 10.7 peratus (2021: 1.8%), disokong oleh subsektor Perdagangan borong & runcit, makanan & minuman dan penginapan serta Kewangan, insurans, hartanah & perkhidmatan perniagaan. Sementara itu, sektor Pembinaan pulih kepada 2.0 peratus (2021: -11.9%), sebahagian besarnya disumbangkan oleh peningkatan dalam aktiviti Pertukangan khas dan subsektor Bangunan bukan kediaman.

W.P. Labuan merekodkan pertumbuhan 4.0 peratus berbanding marginal 0.5 peratus pada tahun sebelumnya. Sektor Perkhidmatan berkembang 4.6 peratus (2021: 1.5%), disokong oleh pertumbuhan dalam subsektor Kewangan, insurans, hartanah & perkhidmatan perniagaan serta Perdagangan borong & runcit, makanan & minuman dan penginapan. Pada masa yang sama, sektor Pembuatan meningkat 1.7 peratus (2021: -1.0%), disokong oleh Produk mineral bukan logam, logam asas dan produk logam yang direka.

Struktur ekonomi mengikut negeri

Pada tahun 2022, ekonomi Malaysia didominasi oleh sektor Perkhidmatan dengan sumbangan 58.3 peratus, diikuti Pembuatan, 24.1 peratus. Begitu juga bagi komposisi ekonomi negeri, Selangor, Negeri Sembilan, Terengganu, Melaka, Kedah dan Johor diterajui oleh kedua-dua sektor ini (**Carta 1.25**). Sementara itu, sektor Perkhidmatan mendominasi ekonomi W.P. Kuala Lumpur dan W.P. Labuan dengan sumbangan melebihi 75.0 peratus, masing-masing 91.3 peratus dan 78.9 peratus. Pulau Pinang sebaliknya diterajui oleh sektor Pembuatan (48.3%), diikuti Perkhidmatan (46.7%).

Kelantan dan Perlis pula didominasi oleh sektor Perkhidmatan, diikuti Pertanian. Sektor Pertanian juga merupakan antara penyumbang utama kepada ekonomi Pahang, menyumbang 22.2 peratus, hampir sama dengan sumbangan sektor Pembuatan (22.4%), ketiga tertinggi selepas Perkhidmatan

(51.8%). Begitu juga di Perak, sektor Pertanian merupakan penyumbang ketiga tertinggi (14.1%) selepas Perkhidmatan (63.3%) dan Pembuatan (19.5%). Ekonomi Sabah dan Sarawak pula disumbangkan oleh Sektor Perlombongan & pengkuarian yang masing-masing merupakan penyumbang kedua dan ketiga tertinggi di negeri berkenaan.

KDNK per kapita

Semua tiga belas negeri dan dua Wilayah Persekutuan melaporkan peningkatan dalam prestasi KDNK per kapita berbanding tahun sebelumnya. Lima negeri mencatatkan KDNK per kapita nasional (RM54,785), iaitu W.P. Kuala Lumpur (RM126,423), W.P. Labuan (RM85,522), Sarawak (RM80,772), Pulau Pinang (RM69,591) dan Selangor (RM59,804) seperti dipaparkan dalam **Jadual 1.6**.

Jadual 1.6 KDNK per kapita mengikut negeri, 2021-2022 pada harga semasa (RM)

Negeri	2021	2022
W.P. Kuala Lumpur*	112,084	126,423
W.P. Labuan	81,652	85,522
Sarawak	66,027	80,772
Pulau Pinang	59,733	69,591
Selangor	51,980	59,804
Melaka	44,679	50,363
Negeri Sembilan	44,552	49,851
Pahang	41,335	47,127
Johor	36,505	41,001
Perak	34,399	37,031
Sabah	30,022	35,766
Terengganu	30,966	32,210
Kedah	23,597	26,061
Perlis	21,522	23,126
Kelantan	15,598	16,555
MALAYSIA	47,547	54,785

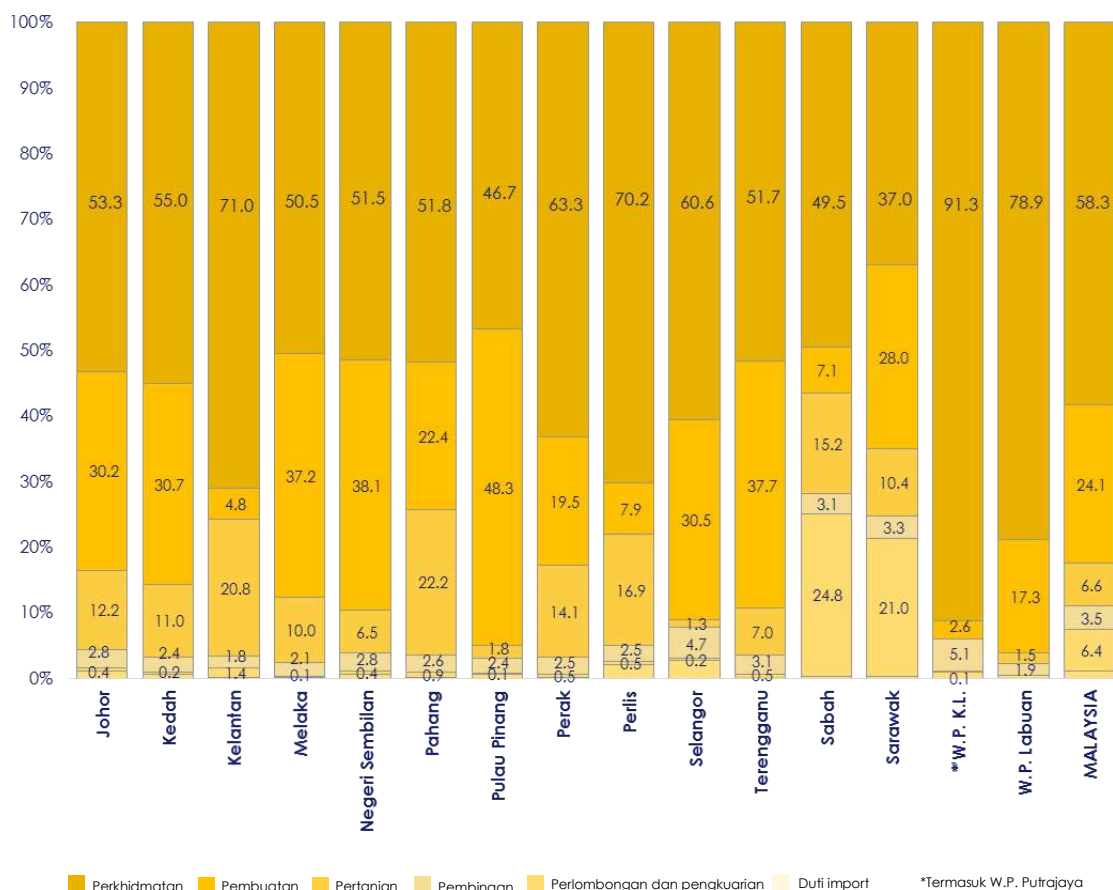
*Termasuk W.P. Putrajaya

5 negeri
melempi paras KDNK per kapita nasional pada tahun 2022

Jadual 1.7 Perubahan peratusan KDNK mengikut negeri dan jenis aktiviti ekonomi (%), 2022

NEGERI	 PERTANIAN	 PERLOMBONGAN & PENGUKUARAN	 PEMBINAAN	 PEMBUATAN	 PERKHIDMATAN	 DUTI IMPORT	 KDNK 2022
Pulau Pinang	3.4	7.9	7.9	15.9	11.3	3.0	13.1
Selangor	-1.6	9.7	4.1	9.0	13.6	32.2	11.9
Pahang	4.9	9.7	-1.0	5.8	16.8	0.8	10.8
WPKL*	..	7.7	2.0	5.3	10.7	-43.3	9.2
MALAYSIA	0.1	2.6	5.0	8.1	10.9	7.3	8.7
Melaka	-0.7	7.6	5.0	6.8	12.2	13.2	8.6
Johor	1.9	7.5	15.9	5.5	10.8	20.8	8.2
Kedah	-0.9	7.8	18.3	8.1	8.1	7.7	7.2
Sarawak	0.7	5.7	4.0	5.6	9.6	20.4	6.5
Negeri Sembilan	-0.6	7.9	5.7	8.0	7.6	-47.9	6.4
Terengganu	-4.7	8.1	3.4	8.2	6.0	-48.1	5.9
Perlis	2.2	7.2	1.1	4.5	5.7	68.4	5.7
Perak	-3.9	8.9	6.1	1.0	7.2	48.1	4.3
Kelantan	-4.9	8.4	19.7	3.1	6.8	36.7	4.3
W.P. Labuan	3.6	..	3.2	1.7	4.6	-13.3	4.0
Sabah	-0.2	-1.3	6.2	-2.5	8.6	12.6	3.7
SUPRA	..	2.0	..	..	..	..	2.0

* Termasuk W.P. Putrajaya
.. Tidak berkenaan

Carta 1.25 Sumbangan peratusan KDNK mengikut negeri dan jenis aktiviti ekonomi (%), 2022

*Termasuk W.P. Putrajaya

BAB 2

PRESTASI EKONOMI KELANTAN

SOSIOEKONOMI KELANTAN 2022

PRESTASI EKONOMI KELANTAN 2022

PRESTASI MENGIKUT SEKTOR

INDEKS HARGA PENGGUNA

RENCANA 2:
PANDEMIK DAN ENDEMIK COVID-19
- IMPAK KEPADA PASARAN TENAGA
BURUH DI KELANTAN

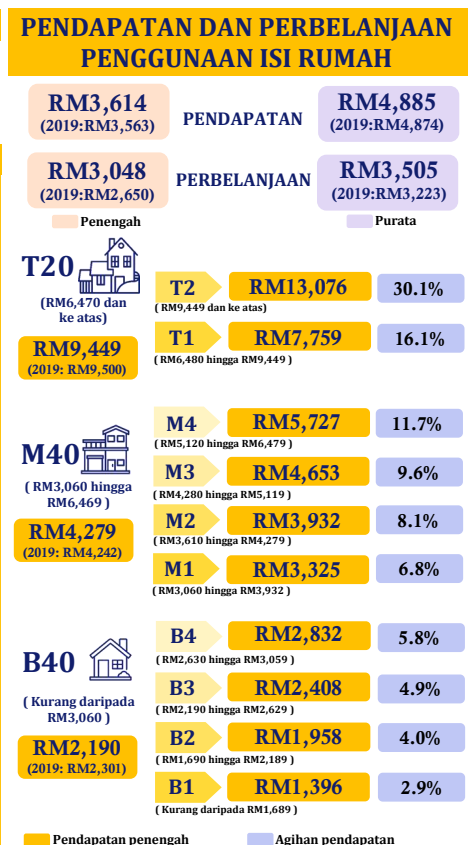
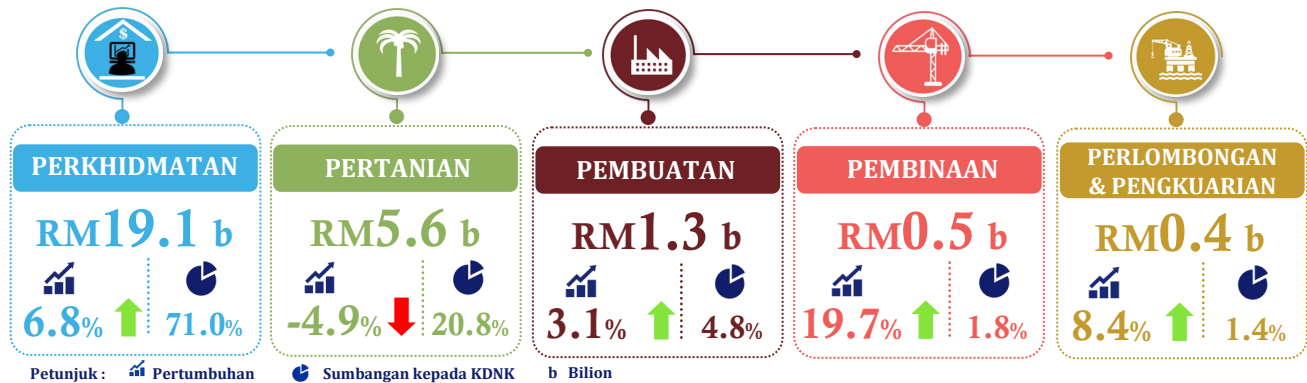

SOSIOEKONOMI KELANTAN 2022

KDNK: RM26.9 bilion
(2021: RM25.8 bilion)

4.3%
(2021: 2.4%)

PRESTASI EKONOMI KELANTAN 2022

4.3%Pertumbuhan
ekonomi Kelantan**RM26.9 bilion**Nilai KDNK pada
tahun 2022

Setelah dua tahun Malaysia dilanda pandemik COVID-19, kerajaan telah mengisytiharkan negara berada dalam fasa endemik COVID-19 pada 1 April 2022. Ianya berkuatkuasa secara serentak di semua negeri tidak terkecuali Negeri Kelantan. Oleh yang demikian, semua sektor yang dijalankan di negeri ini dapat diteruskan seperti sediakala tanpa had waktu operasi. Sehubungan itu, bagi merealisasikan impian ke arah negeri maju, kerajaan negeri telah memperuntukkan perbelanjaan mengurus sebanyak RM1.08 bilion berbanding RM1.09 bilion pada 2021. Peruntukan pembangunan pula RM428.3 juta, dibiayai di bawah peruntukan negeri dan sumber pinjaman. Antara projek pembangunan yang dilakukan untuk mengukuhkan lagi pembangunan ekonomi Kelantan ialah usaha menaik taraf Lapangan Terbang Sultan Ismail Petra yang mampu menampung kapasiti penumpang daripada 1.5 juta kepada 4.0 juta yang dijangka siap pada tahun 2025. Pembangunan Terminal Laut Bersepadu di Bandar Maritim Tok Bali juga disasar menjadi pusat pertumbuhan baharu ekonomi Kelantan menerusi insentif cukai khas serta projek berimpak tinggi.

Prestasi ekonomi Kelantan merekodkan peningkatan sebanyak 4.3 peratus pada tahun 2022 (2021: 2.4%) dengan nilai KDNK berjumlah RM26.9 bilion (2021: 25.8 bilion) (**Carta 2.1**). Sektor Perkhidmatan menjadi penyumbang utama ekonomi Kelantan dengan sumbangan sebanyak 71.0 peratus, diikuti sektor

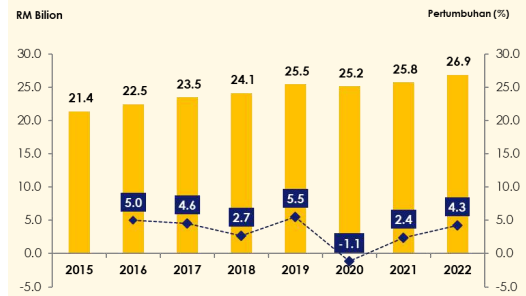
Pertanian yang merekodkan sumbangan 20.8 peratus dan sektor Pembuatan, 4.8 peratus. Sektor Pembinaan menyumbang 1.8 peratus manakala sektor Perlombongan dan pengkuarian menyumbang 1.4 peratus (**Carta 2.2**).

Sektor Perkhidmatan kekal menjadi peneraju ekonomi Kelantan dengan nilai ditambah berjumlah RM19.1 bilion (2021: 17.9 bilion), iaitu meningkat kepada 6.8 peratus (2021: 2.8%) seperti pada **Carta 2.3**. Pertumbuhan ini disokong oleh subsektor Perdagangan borong dan runcit, penginapan dan makanan & minuman yang mencatatkan pertumbuhan 12.3 peratus (2021: -0.7%). Ini dapat dilihat dari usaha kerajaan negeri yang memperuntukkan sebanyak RM30.51 juta bagi pembangunan sektor pelancongan di negeri ini. Antaranya adalah penambahbaikan infrastruktur pelancongan, naik taraf prasarana pelancongan di Pantai Irama Bachok dan pembinaan denai jelajah Ulu Sat serta agro pelancongan di Ladang Rong Chenok.

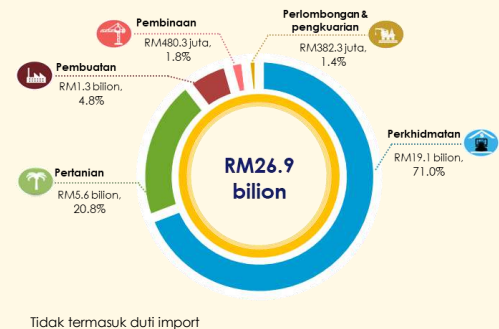
Sektor Pertanian pula mencatatkan nilai ditambah berjumlah RM5.6 bilion (2021: RM5.9 bilion) dengan penguncupan sebanyak 4.9 peratus (2021: 1.2%). Subsektor Tanaman menyumbang sebanyak 72.4 peratus kepada sektor Pertanian, jatuh 6.1 peratus pada tahun 2022. Bagi menjamin sektor Pertanian kekal menjadi antara penggerak utama ekonomi, kerajaan telah menyediakan peruntukkan sekurang-kurangnya RM21.09 juta bagi memperkasa sumber dan rantai bekalan makanan, iaitu memberi subsidi baja secara berterusan kepada petani di negeri Kelantan. Ianya juga memberi galakan pertanian kepada rakyat termasuk bantuan bagi membangunkan kawasan tanah terbiar dan lembu. Sementara itu, Jabatan Pertanian Kelantan memperuntukkan hampir RM1.0 juta bagi melaksanakan program penanaman semula pokok kelapa tua bertujuan menjadikan Kelantan sebagai antara hab pengeluaran kelapa di negara.

Carta 2.1

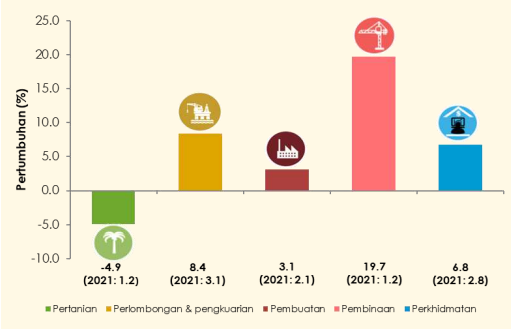
Nilai dan kadar pertumbuhan KDNK Kelantan, 2015-2022

Carta 2.2

Nilai ditambah dan peratus sumbangan mengikut sektor, Kelantan, 2022

Carta 2.3

Kadar pertumbuhan mengikut sektor, Kelantan, 2021-2022

Paparan 2.1

Nilai ditambah mengikut sektor utama Kelantan, 2022

SEKTOR PERKHIDMATAN

SEKTOR PERTANIAN

SEKTOR PEMBUATAN

SEKTOR PEMBINAAN

SEKTOR PERLOMBONGAN DAN PENGKUARIAN

Di samping itu, sektor Pembuatan juga mencatatkan peningkatan 3.1 peratus (2021: 2.1%) dengan nilai ditambah sebanyak RM1.30 bilion berbanding RM1.26 bilion pada tahun sebelumnya. Prestasi positif ini didorong oleh pertumbuhan subsektor Produk elektrik, elektronik & optikal iaitu 6.5 peratus (2021: 6.9%). Dalam usaha mengukuhkan lagi sektor ini di Kelantan, syarikat pengeluar elektronik Jepun ROHM-Wako Electronics (Malaysia) telah menjalankan pembesaran operasi fasa ketiga baru-baru ini membabitkan pelaburan tambahan RM910.0 juta. ROHM-Wako terus menambah fasiliti dan kapasiti kilangnya di Pengkalan Chepa serta membuka pengambilan hampir 400 pekerja mahir lagi. Kilang pembuatan semikonduktor ini dijangka siap pada Ogos 2023 yang akan diiktiraf sebagai fasiliti pengeluaran mesra alam yang dijana oleh teknologi penjimatan tenaga hijau.

Seterusnya, sektor Pembinaan mencatatkan nilai ditambah RM480.3 juta (2021: RM401.4 juta) dengan peningkatan pertumbuhan sebanyak 19.7 peratus berbanding 1.2 peratus pada 2021. Ia dipacu oleh subsektor kejuruteraan awam yang menyumbang sebanyak 45.6 peratus kepada sektor Pembinaan, meningkat sebanyak 49.6 peratus. Komitmen dan iltizam Kelantan dalam membangunkan negeri mengikut acuan Membangun Bersama Islam dizahirkan dengan Projek Jangka Panjang Pembangunan Madinah Ramadhan As-Salam yang merupakan sebuah bandar tersusun dan terancang berkonsepkan *Islamic Smart City* di mukim Tiong. Madinah As-Salam merupakan salah satu kompenan utama dalam Pelan Strategik Kelantan Melangkah Ke Hadapan – Keberkatan, Kemakmuran Dan Kebajikan 2016-2025.

Pada tempoh sama, nilai ditambah bagi sektor Perlombongan dan pengkuarian adalah RM382.3 juta (2021: RM352.6 juta). Sektor ini bertumbuh 8.4 peratus berbanding 3.1 peratus pada tahun sebelumnya.

PRESTASI MENGIKUT SEKTOR

SEKTOR PERTANIAN

Bagi memastikan bekalan makanan mencukupi dan selamat, sektor Pertanian di negeri perlu ditransformasi supaya menjadi sektor yang moden, dinamik dan kompetitif sebagai pengeluar utama makanan negara seterusnya menjadi jentera pertumbuhan ekonomi di negeri. Pada tahun 2022, sektor Pertanian di Kelantan mencatatkan nilai ditambah berjumlah RM5.6 bilion berbanding RM5.9 bilion pada tahun sebelumnya.

Sektor ini merupakan penyumbang kedua tertinggi kepada KDNK Kelantan, menyumbang 20.8 peratus pada tahun 2022. Subsektor Tanaman merupakan penyumbang utama sektor Pertanian di Kelantan dengan sumbangan 72.4 peratus, diikuti subsektor Perhutanan & pembalakan (16.2%), Perikanan (6.0%) dan Ternakan (5.4%) (**Carta 2.4**).

Pertumbuhan sektor ini menunjukkan penyusutan 4.9 peratus setelah bertumbuh 1.2 peratus pada tahun sebelumnya dipengaruhi oleh subsektor Tanaman. Subsektor Tanaman yang mencatatkan penyusutan 6.1 peratus berbanding 2.3 peratus pada tahun sebelumnya, disebabkan oleh penyusutan dua digit masing-masing dalam aktiviti tanaman buah-buahan dan pengeluaran padi. Sebanyak 13,300 hektar kawasan di bawah Lembaga Kemajuan Pertanian Kemubu (KADA) terjejas akibat banjir, melibatkan kerugian

mencecah RM26.7 juta (Sinar Harian, Mac 2022). Aktiviti tanaman sayur-sayuran juga dilihat menyusut berbanding pertumbuhan pada tahun 2021.

Walau bagaimanapun, komoditi kelapa sawit yang merupakan antara aktiviti tanaman yang besar di Kelantan menunjukkan peningkatan. Berdasarkan data yang dikeluarkan oleh MPOB (**Jadual 2.1**), pengeluaran buah tandan segar di Kelantan pada tahun 2022 telah mencatatkan pertumbuhan sebanyak 6.5 peratus berbanding penyusutan 7.6 peratus pada tahun sebelumnya.

Sementara itu, subsektor Perhutanan & pembalakan yang merupakan aktiviti kedua terbesar dalam sektor Pertanian Kelantan terus menyusut 0.5 peratus berbanding negatif 0.2 peratus pada tahun 2021.

Subsektor Perikanan juga mencatatkan penyusutan 4.5 peratus dipengaruhi oleh penurunan dalam aktiviti pendaratan ikan laut.

Manakala bagi subsektor Ternakan pula mencatatkan penyusutan 1.1 peratus, sama seperti tahun sebelumnya dipengaruhi oleh pengurangan dalam aktiviti ternakan lembu & kerbau, serta penyusutan dalam pengeluaran telur ayam.

SEKTOR PERLOMBONGAN DAN PENGKUARIAN

Sektor Perlombongan dan pengkuarian bagi Kelantan mencatatkan nilai ditambah sebanyak RM382.3 juta berbanding RM352.6 juta pada tahun 2021. Sektor ini menyumbang 1.4 peratus kepada KDNK Kelantan.

Pada tahun 2022, sektor ini meningkat 8.4 peratus (2021: 3.1%) seperti pada **Carta 2.5**. Peningkatan ini dirangsang oleh aktiviti pengkuarian pasir dan pemecahan batu. Selain itu, aktiviti pengkuarian granit dan batu kapur juga menyumbang kepada prestasi keseluruhan sektor ini.

SEKTOR PEMBINAAN

Kelantan mencatatkan nilai ditambah berjumlah RM480.3 juta dalam sektor Pembinaan pada tahun 2022 berbanding RM401.4 juta yang direkodkan pada tahun sebelumnya. Sektor ini menyumbang sebanyak 1.8 peratus kepada keseluruhan ekonomi Kelantan.

Sektor Pembinaan Kelantan terus mengukuh apabila merekodkan pertumbuhan 19.7 peratus berbanding 1.2 peratus pada tahun 2021, seperti yang ditunjukkan pada **Paparan 2.2**. Prestasi ini dipacu oleh peningkatan ketara dalam segmen kejuruteraan awam yang menyumbang sebanyak 45.6 peratus. Sementara itu, subsektor bangunan bukan kediaman juga bertumbuh dua angka dengan sumbangan sebanyak 19.9 peratus.

Walaupun bagaimanapun, subsektor bangunan kediaman dan aktiviti pertukangan khas yang masing-masing menyumbang sebanyak 19.3 peratus dan 12.7 peratus pula merekodkan pertumbuhan negatif.

Projek utama:

Antara projek pembinaan utama yang terdapat di Kelantan ialah:

- ♦ *Engineering, procurement, construction and commissioning contract (EPCC) of the East Coast Rail Link Project (ECRL);*
- ♦ *Central Spine Road (CSR) Pakej 3-Seksyen 3J: Kg. Seberang Jelai ke Kg. Relong;*
- ♦ *Projek Hidroelektrik Nenggiri;*
- ♦ *Projek pembangunan lembangan sungai bersepadu Sungai Kelantan Fasa 1;*
- ♦ *Pembesaran Dan Menaiktaraf Lapangan Terbang Sultan Ismail Petra;*
- ♦ *Pembinaan Bangunan Gunasama Persekutuan Kota Bharu, Tunjong;*
- ♦ *Projek Lebuhraya Kota Bharu ke Kuala Krai;*
- ♦ *Projek menyiapkan jalan raya melibatkan Simpang Pulai - Lojing - Gua Musang - Kuala Berang;*
- ♦ *Kerja-Kerja Pembinaan Istana Kelantan, Lembah Sireh;*
- ♦ *Pembinaan banhunan tambahan Kolej Matrikulasi Kelantan;*
- ♦ *Pembinaan bangunan tambahan Hospital Tanah Merah; dan*
- ♦ *Pembinaan kilang baru di Pengkalan Chepa Industrial Zone at Kota Bharu bagi ROHM WAKO Electronics (Malaysia) Sdn Bhd.*

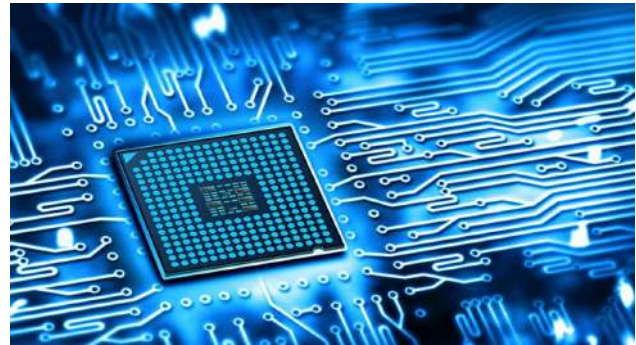
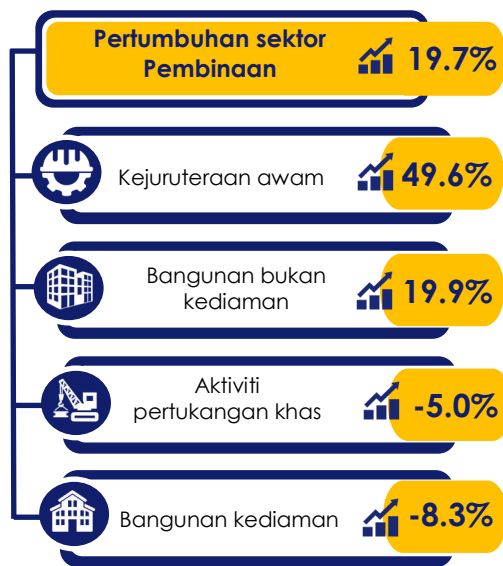
RM480.3 juta nilai ditambah dan pertumbuhan 19.7% sektor Pembinaan Kelantan pada tahun 2022

Paparan 2.2

Komposisi sektor Pembinaan, Kelantan, 2022

Selain itu, subsektor minyak dan lemak daripada sayuran & haiwan dan prosesan makanan yang merupakan antara penyumbang kepada sektor ini mencatatkan pemulihan 0.4 peratus berbanding penguncupan 11.1 peratus pada tahun sebelumnya.

Namun begitu, subsektor produk petroleum, kimia, getah dan plastik yang merupakan penyumbang kedua terbesar sektor Pembuatan Kelantan (menyumbang 19.9 peratus) merekodkan penurunan marginal 0.3 peratus berbanding pertumbuhan positif 0.6 peratus pada tahun sebelumnya. Kejatuhan ini dipengaruhi oleh produk kimia dan bahan kimia

SEKTOR PEMBUATAN

Kelantan merekodkan nilai ditambah sektor Pembuatan berjumlah RM1.30 bilion, meningkat berbanding RM1.26 bilion pada tahun sebelumnya. Sektor ini menyumbang sebanyak 4.8 peratus kepada keseluruhan ekonomi Kelantan.

Sektor Pembuatan berkembang 3.1 peratus berbanding 2.1 peratus pada tahun 2021. Subsektor produk elektrik, elektronik dan optikal yang merupakan penyumbang utama sektor Pembuatan di Kelantan dengan sumbangan 25.8 peratus bertumbuh sederhana sebanyak 6.5 peratus (2021: 6.9%).

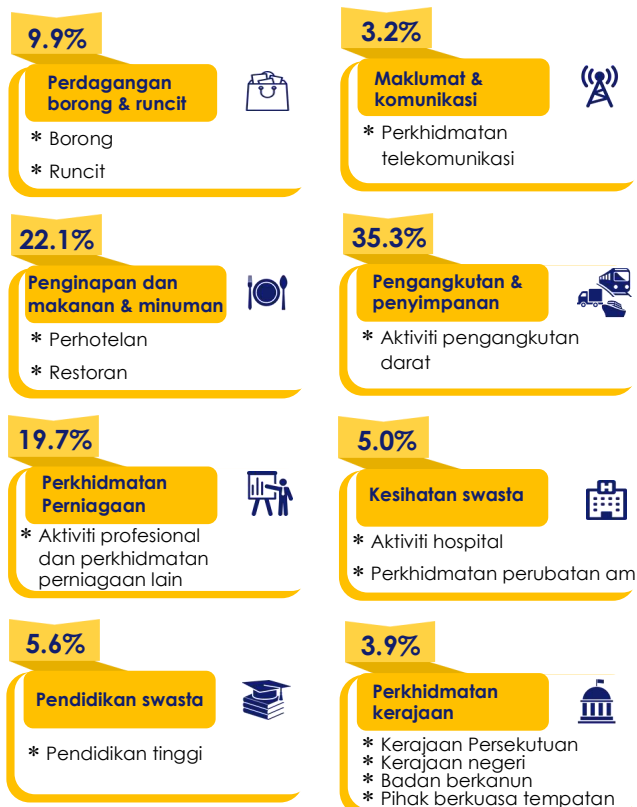
Sementara itu, peningkatan sektor ini turut disokong oleh pertumbuhan positif bagi subsektor produk kayu, perabot, keluaran kertas & percetakan (5.8%) serta produk mineral bukan logam, logam asas dan produk logam yang direka (2.0%). Sumbangan subsektor ini masing-masing adalah sebanyak 16.4 peratus dan 13.8 peratus kepada keseluruhan sektor Pembuatan seperti ditunjukkan pada **Carta 2.6**.

SEKTOR PERKHIDMATAN

Pembukaan semula sempadan antarabangsa negara pada 1 April 2022 telah mempercepat pemulihan prestasi semua sektor ekonomi. Ianya dilihat telah memberi impak positif kepada prestasi ekonomi sektor perkhidmatan di sesebuah negeri. Pada tahun 2022, sektor Perkhidmatan di Kelantan mencatatkan nilai ditambah berjumlah RM19.1 bilion (2021: RM17.9 bilion) iaitu pertambahan sebanyak RM1.2 bilion berbanding tahun sebelumnya RM0.5 bilion. Sumbangan sektor ini kepada KDNK Kelantan adalah 71.0 peratus (2021: 69.2%). Sektor ini mencatatkan pertumbuhan 6.8 peratus berbanding 2.8 peratus pada tahun sebelumnya. Prestasi mengikut subsektor dalam sektor Perkhidmatan pada **Paparan 2.3**.

Paparan 2.3

Penyumbang utama dan pertumbuhan 2022 bagi subsektor Perkhidmatan

Perdagangan borong dan runcit

Pada tahun 2022, subsektor perdagangan borong & runcit telah menyumbang 25.0 peratus kepada sektor Perkhidmatan di Kelantan. Prestasi ekonomi subsektor ini bertumbuh 9.9 peratus (2021: 1.0%) dipengaruhi oleh segmen runcit.

Segmen runcit mencatatkan pertumbuhan dua digit yang menggalakkan iaitu 12.3 peratus berbanding 1.7 peratus pada tahun sebelumnya. Prestasi positif ini dipengaruhi oleh pertumbuhan dalam aktiviti jualan runcit di stor bukan pengkhususan, diikuti jualan runcit barangan lain di stor pengkhususan dan jualan runcit makanan, minuman & tembakau di stor pengkhususan. Sumbangan segmen runcit ini kepada subsektor perdagangan borong & runcit di Kelantan adalah 53.9 peratus (**Carta 2.7**).

Sementara itu, segmen borong turut bertumbuh, namun perlahan kepada 2.3 peratus pada

tahun 2022 (2021: 3.2%) dipengaruhi oleh peningkatan dalam aktiviti lain-lain pengkhususan jual borong dan juga jual borong barangan isi rumah. Sumbangan segmen borong ini kepada subsektor perdagangan borong & runcit di Kelantan adalah 36.1 peratus.

Seterusnya, prestasi segmen kenderaan bermotor melonjak dengan ketara kepada 30.1 peratus (2021: -10.9%) dipengaruhi oleh aktiviti penyelenggaraan & pembaikan kenderaan bermotor dan juga jualan kenderaan bermotor.

Perkhidmatan maklumat dan komunikasi

Subsektor perkhidmatan maklumat dan komunikasi menyumbang 10.7 peratus kepada sektor Perkhidmatan di Kelantan. Pada tahun 2022, nilai ditambah bagi subsektor ini berjumlah RM2.0 bilion dengan mencatatkan kadar pertumbuhan 3.2 peratus berbanding 7.4 peratus pada tahun sebelumnya. Pertumbuhan prestasi ini didorong oleh segmen perkhidmatan telekomunikasi.

Segmen perkhidmatan telekomunikasi merekodkan kadar pertumbuhan sebanyak 3.3 peratus didorong oleh permintaan dalam perkhidmatan komunikasi data. Aktiviti pembelajaran, e-Kesihatan, e-Kerajaan, e-Dagang dan penggunaan platform media sosial seperti WhatsApp, Twitter dan Youtube turut merangsang kepada permintaan perkhidmatan ini.

Selain itu, antara aktiviti lain yang turut menyumbang kepada prestasi keseluruhan subsektor maklumat dan komunikasi ialah aktiviti perkhidmatan komputer & maklumat dan aktiviti penerbitan & penyiaran dengan masing-masing mencatatkan pertumbuhan sebanyak 4.5 peratus dan 2.5 peratus.

Subsektor perkhidmatan maklumat dan komunikasi Kelantan bertumbuh 3.2% pada tahun 2022

Perkhidmatan penginapan dan makanan & minuman

Subsektor penginapan di Kelantan merekodkan pertumbuhan yang ketara iaitu 111.0 peratus pada tahun 2022 (2021: -11.9%). Ini turut disokong oleh data bilangan tetamu hotel daripada Tourism Malaysia yang meningkat seramai 828.8 ribu orang atau 174.3 peratus berbanding tahun sebelumnya.

Begitu juga subsektor makanan dan minuman yang mencatatkan peningkatan 18.5 peratus (2021: -7.4%). Subsektor ini menyumbang sebanyak 6.2 peratus kepada sektor Perkhidmatan di negeri Kelantan.

Pengangkutan dan penyimpanan

Subsektor pengangkutan dan penyimpanan menyumbang sebanyak 1.9 peratus kepada keseluruhan sektor Perkhidmatan Kelantan. Aktiviti pengangkutan darat merupakan penyumbang utama dengan sumbangan 37.6 peratus, diikuti pengangkutan udara (30.1%), perkhidmatan pos & kurier (18.6%), pelabuhan & operasi penerbangan (11.6%), pengangkutan lain (2.0%) dan pengangkutan air (0.2%) seperti pada **Carta 2.8**.

Pada tahun 2022, subsektor ini menunjukkan peningkatan dua digit iaitu 35.3 peratus

berbanding penguncupan 0.2 peratus pada tahun sebelumnya. Ekosistem ekonomi yang telah dibuka sepenuhnya merancakkan pertumbuhan subsektor ini yang didorong oleh peningkatan aktiviti pengangkutan darat, perkhidmatan pos & kurier dan pengangkutan udara.

Perkhidmatan perniagaan

Subsektor perkhidmatan perniagaan di Kelantan melantun 19.7 peratus daripada negatif 9.7 peratus pada tahun 2021, disokong oleh aktiviti profesional dan perkhidmatan perniagaan lain.

Aktiviti profesional, saintifik dan teknikal kekal mendominasi subsektor ini dengan sumbangan sebanyak 76.3 peratus. Aktiviti ini berkembang 17.4 peratus pada tahun 2022 berbanding negatif 5.5 peratus pada tahun sebelumnya. Aktiviti utama yang memacu prestasi tersebut termasuklah aktiviti guaman, perakaunan dan perkhidmatan kejuruteraan. Aktiviti lain yang turut memberi impak kepada peningkatan segmen ini termasuklah perkhidmatan arkitek dan perkhidmatan juruukur tanah.

Dalam pada itu, aktiviti pentadbiran dan khidmat sokongan menyumbang sebanyak 23.7 peratus dan melonjak 27.7 peratus (2021: -21.7%) dipengaruhi oleh aktiviti agensi pengembaraan dan pembersihan am bangunan.

Perkhidmatan kesihatan swasta

Subsektor perkhidmatan kesihatan swasta menyumbang sebanyak 0.7 peratus kepada sektor Perkhidmatan di Kelantan. Subsektor ini mencatatkan pertumbuhan 5.0 peratus berbanding 5.3 peratus pada tahun 2021.

Aktiviti amalan perubatan dan pergigian merupakan penyumbang utama subsektor ini iaitu sebanyak 46.8 peratus merekodkan

pertumbuhan 6.5 peratus pada tahun 2022 (2021: 0.9%). Antara aktiviti lain yang menyumbang kepada pertumbuhan keseluruhan perkhidmatan ini adalah aktiviti hospital.

Subsektor perkhidmatan kesihatan swasta Kelantan bertumbuh 5.0% pada tahun 2022

Perkhidmatan pendidikan swasta

Subsektor perkhidmatan pendidikan swasta menyumbang 1.4 peratus kepada keseluruhan sektor Perkhidmatan Kelantan. Pada tahun 2022, subsektor ini merekodkan pertumbuhan 5.6 peratus berbanding 1.2 peratus pada tahun sebelumnya dipacu oleh aktiviti pendidikan tinggi (2022: 4.1%). Pengoperasian kesemua institusi pendidikan untuk Pengajaran dan Pembelajaran (PdP) secara bersemuka telah mendorong kepada peningkatan bagi subsektor ini.

Aktiviti pendidikan tinggi menjadi penyumbang utama dengan sumbangan 76.0 peratus seperti pada **Carta 2.9**. Seterusnya, diikuti oleh pendidikan lain (15.1%), pendidikan menengah (5.0%), pendidikan pra-sekolah dan pendidikan rendah (3.8%), dan perkhidmatan sokongan pendidikan (0.2%).

Perkhidmatan kerajaan

Perkhidmatan kerajaan dikategorikan sebagai pengeluar bukan pasaran. Nilai ditambah bagi perkhidmatan ini diperoleh daripada nilai pampasan pekerja, pencen yang diperuntukkan kepada pekerja yang sedang bekerja dan penggunaan modal tetap.

Subsektor ini meliputi empat peringkat kerajaan iaitu kerajaan persekutuan, kerajaan negeri, badan berkanun dan pihak berkuasa tempatan (PBT). Penglibatan sektor kerajaan memainkan peranan yang penting dalam pelaksanaan pembangunan ekonomi negeri.

Pada tahun 2022, nilai ditambah perkhidmatan kerajaan di Kelantan adalah sebanyak RM6.9 bilion berbanding RM6.6 bilion pada tahun sebelumnya dengan mencatatkan peningkatan sebanyak 3.9 peratus (2021: 4.5%). Perkhidmatan ini menyumbang sebanyak 36.1 peratus kepada keseluruhan sektor Perkhidmatan di negeri ini.

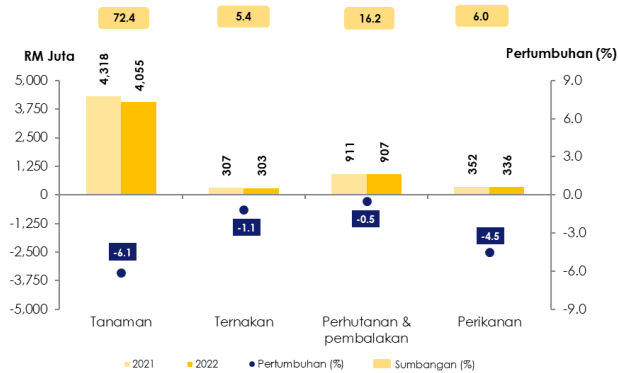

CARTA PRESTASI MENGIKUT SEKTOR

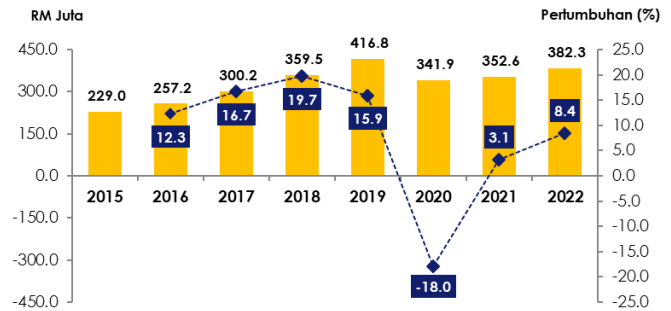
Carta 2.4

Prestasi sektor Pertanian, Kelantan, 2021-2022

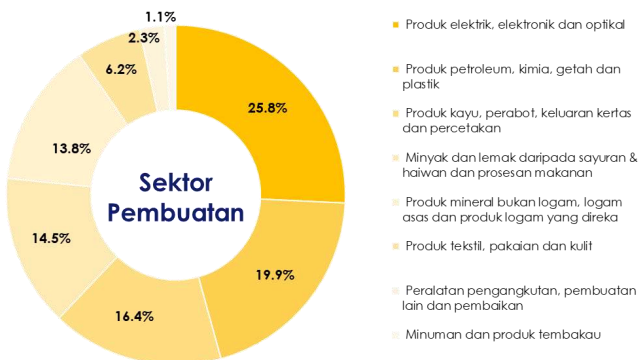
Carta 2.5

Prestasi sektor Perlombongan dan pengkuarian, Kelantan, 2015-2022

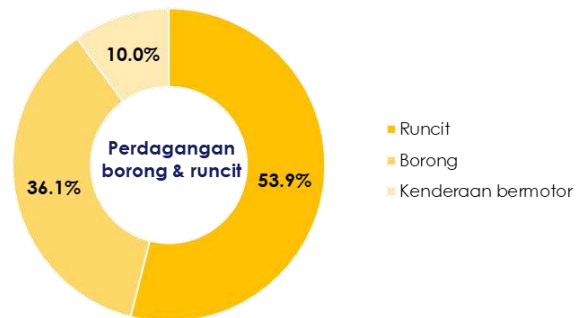
Carta 2.6

Peratus sumbangan sektor Pembuatan, Kelantan, 2022

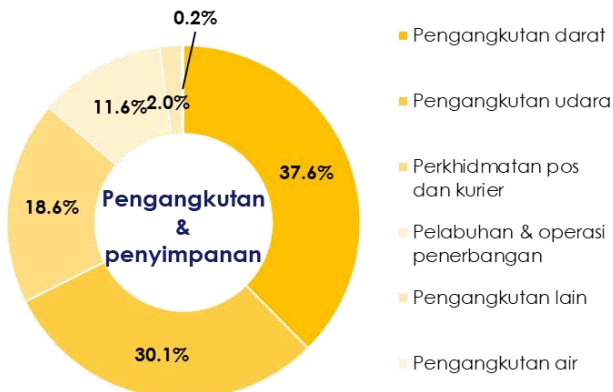
Carta 2.7

Peratus sumbangan subsektor perdagangan borong dan runcit, Kelantan, 2022

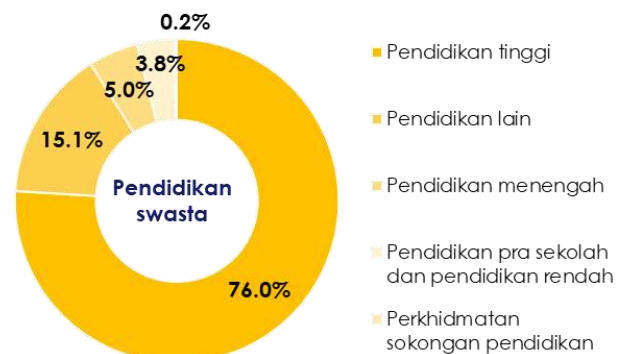
Carta 2.8

Peratus sumbangan subsektor pengangkutan dan penyimpanan, Kelantan, 2022

Carta 2.9

Peratus sumbangan subsektor pendidikan swasta, Kelantan, 2022

JADUAL PRESTASI MENGIKUT SEKTOR

Jadual 2.1 Statistik industri kelapa sawit, Kelantan, 2021-2022

Kelantan	Nilai		Pertumbuhan (%)	
	2021	2022	2021	2022
Buah tandan segar ('000 tan)	1,526	1,625	-7.6	6.5
Minyak sawit mentah ('000 tan)	314	336	-7.0	6.9
Isirong sawit ('000 tan)	75	83	-7.0	10.3
Keluasan belum matang (hektar)	27,336	22,485	-23.7	-17.7
Keluasan matang (hektar)	136,943	139,367	3.9	1.8

Sumber: MPOB

Jadual 2.2 Prestasi sektor Perkhidmatan, Kelantan, 2021-2022

Subsektor	2021 ^e			2022 ^p		
	Nilai ditambah (RM juta)	Peratus sumbangan (%)	Peratus pertumbuhan (%)	Nilai ditambah (RM juta)	Peratus sumbangan (%)	Peratus pertumbuhan (%)
Utiliti, pengangkutan dan penyimpanan, maklumat dan komunikasi	2,476	13.9	5.6	2,647	13.9	6.9
Perdagangan borong dan runcit, makanan & minuman dan penginapan	5,373	30.1	-0.7	6,033	31.6	12.3
Kewangan dan insurans, hartanah dan perkhidmatan perniagaan	1,489	8.3	5.7	1,564	8.2	5.1
Perkhidmatan-perkhidmatan lain	1,894	10.6	1.6	1,954	10.2	3.2
Perkhidmatan kerajaan	6,630	37.1	4.5	6,887	36.1	3.9
Jumlah	17,862	100.0	2.8	19,086	100.0	6.8

PELAN PEMULIHAN NEGARA (PPN)

PERINTAH KAWALAN PERGERAKAN (PKP)

Antara perkhidmatan perlu termasuklah :

1. Pasaraya/pasaraya besar
2. Kedai farmasi
3. Restoran

FASA 1

Antara perkhidmatan yang beroperasi termasuklah :

1. Kedai cuci kereta
2. Kedai elektrik & elektronik
3. Kedai perabot

FASA 2

Antara perkhidmatan yang beroperasi termasuklah :

1. Kedai barangan terpakai
2. Kedai bunga dan nurseri
3. Kedai antik

FASA 3

Antara perkhidmatan yang beroperasi termasuklah :

1. Spa
2. Rawatan kuku
3. Pusat hiburan

FASA 4

Semua sektor Perkhidmatan boleh beroperasi pada kapasiti penuh tertakluk kepada pematuhan SOP

Negeri	2021							2022				
	Jan-Mei	Jun	Julai	Ogos	Sept	Okt	Nov	Dis	Jan	April		
	PKP	FASA							Pembukaan Sempadan			
Johor		1	1	1	2	4	4	4	4	Pembukaan Sempadan		
Kedah		1	1	1	1	3	4	4	4			
Kelantan		1	2	2	2	3	3	3	4			
Melaka		1	1	1	2	4	4	4	4			
Negeri Sembilan		1	1	2	4	4	4	4	4			
Pahang		1	2	2	3	4	4	4	4			
Pulau Pinang		1	2	2	2	3	4	4	4			
Perak		1	2	2	2	3	4	4	4			
Perlis		1	2	3	3	3	4	4	4			
Selangor		1	1	1	2	4	4	4	4			
Terengganu		1	2	2	3	4	4	4	4			
Sabah		1	2	2	2	3	4	4	4			
Sarawak		1	2	3	3	3	3	3	4			
WP Kuala Lumpur		1	1	1	2	4	4	4	4			
WP Labuan		1	2	4	4	4	4	4	4			
WP Putrajaya		1	1	1	2	4	4	4	4			

Pembukaan Sempadan

Pelaksanaan PKP, PKPP, PKPB, PKPD

Sumber: MKN

KRONOLOGI KELONGGARAN PERJALANAN PELANCONG, 2022

24 JAN 2022

- Kuarantin 5 hari bagi penerima vaksin penggalak selepas tiba di Malaysia.
- Kuarantin 7 hari bagi yang cukup 2 dos tanpa dos penggalak atau 10 hari bagi yang belum lengkap divaksin
- Perlu melakukan PCR 2 hari sebelum berlepas, apabila tiba dan pada hari ke-4 atau menggunakan RTK pada hari ke-5
- Pelancong yang baru tiba dari negara berisiko perlu menjalani kuarantin di rumah dan memakai alat pengesan digital.
- Kapasiti bas dan penerbangan VTL ke Singapura dihadkan kepada 50 peratus.

• Dos Penggalak:

Kuarantin 5 hari

• 2 Dos :

Kuarantin 7 hari

• Belum lengkap

vaksinasi:

Kuarantin 10 hari

3 MAC 2022

- Pelancong VTL, Gelembung Pelancongan Antarabangsa Langkawi (LITB) dan One Stop Centre (OSC) bagi perjalanan singkat tidak perlu lagi menjalani Ujian RTK-Ag, tetapi perlu menjalankan ujian COVID-19 2 hari sebelum berlepas dan apabila tiba di Malaysia.
- Kerajaan memansuhkan RT-PCR atau RTK-Ag sebelum meninggalkan Langkawi bagi program LITB seiring dengan pembatalan ujian kendiri sepanjang tempoh kuarantin kepada pelancong UK.

Pemansuhan RT-PCR @ RTK-Ag bagi program LITB

1 APR 2022

- Pembukaan pintu sempadan kepada pelancong antarabangsa.
- Pelancong yang lengkap divaksinasi tidak perlu menjalani kuarantin, hanya perlu melakukan RT-PCR 2 hari sebelum berlepas dan RTK-Ag selepas tiba di Malaysia
- Pelancong hanya perlu mengaktifkan MySejahtera tanpa perlu memohon MyTravelPass.
- Pelancong yang masih belum lengkap divaksinasi perlu menjalani kuarantin selama 5 hari selepas ketibaan.
- Pelancong berumur 12-17 tahun tidak perlu dikuarantin tetapi perlu menjalani COVID-19 RTK-Ag dalam tempoh 24 jam selepas tiba di Malaysia.

Pembukaan pintu sempadan

1 MEI 2022

- Pelancong yang lengkap vaksinas tidak perlu menjalani ujian COVID-19 termasuk kanak-kanak berumur 12 tahun dan ke bawah serta mereka yang telah dijangkiti dalam tempoh 6-60 hari sebelum berlepas ke Malaysia.
- Pelancong yang belum lengkap vaksinas masih perlu menjalani ujian RT-PCR 2 hari sebelum berlepas dan RTK-Ag dalam tempoh 24 jam selepas tiba di Malaysia dan menjalani 5 hari kuarantin (pengecualian untuk umur 17 tahun dan ke bawah).

Tidak perlu ujian bagi yang lengkap vaksinas

1 OGOS 2022

- Pelancong yang masuk ke Malaysia tidak perlu lagi melengkapkan Kad Pelancong pada aplikasi MySejahtera.
- Sekiranya pelancong dikesan demam atau tidak sihat melalui pengimbas haba yang diletakkan pada pintu masuk antarabangsa, mereka akan dirujuk ke bahagian kesihatan untuk menjalani pemeriksaan.

Tidak perlu kemaskini kad pelancong

28 SEPT 2022

- Pemakaian pelitup muka tidak lagi diperlukan di dalam kapal terbang.
- Bagaimanapun, wanita hamil, penumpang yang berisiko tinggi seperti warga emas, kanak-kanak dan mereka yang menghadapi penyakit kronik, dan imuniti rendah digalakkan untuk memakai pelitup muka.

Tidak perlu pakai pelitup muka di kapal terbang

1 SEKTOR PENDIDIKAN & ICT

- Pelan Jalinan Digital Negara (JENDELA) Fasa 1.
- Jelajah Pendidikan Keluarga Malaysia - Bantuan pelajar B40.
- Peranti Siswa - Bantuan laptop.
- Perkhidmatan Internet Satelit Luar Bandar (PeSAT) di Kelantan.

2 SEKTOR PEMBUATAN

- Geran RM5,000 kepada PKS yang mengguna pakai teknologi digital.
- Syarikat Multinasional (MNC) layak mendapat beberapa insentif cukai, termasuk pengurangan kadar cukai korporat sebanyak 17 peratus untuk RM150,000.
- pertama pendapatan bercukai.
- MNC yang melabur di Malaysia layak mendapat beberapa geran pelaburan, termasuk geran padanan sehingga RM100 juta untuk Pengusaha Kecil dan Sederhana (PKS) milik Bumiputera.
- Geran RM10,000 kepada PKS untuk mengeksport produk dan perkhidmatan.

3 SEKTOR PELANCONGAN

- Program Subsidi Upah bersasar khusus kepada pengusaha pelancongan yang mengalami penurunan Pendapatan sekurang-kurangnya 30 peratus.
- RM600 juta diperuntuk sebagai pembiayaan khusus bagi sektor pelancongan di bawah Skim Pemulihan BPMB dan Pembiayaan Sektor Pelancongan Pelan Jana Semula Ekonomi Negara (PENJANA).
- Memperuntukkan RM85 juta bagi bantuan khas kepada lebih 20,000 pengusaha pelancongan yang berdaftar di bawah Kementerian Pelancongan, Seni dan Budaya Malaysia (MOTAC).
- Pengecualian duti ke atas aktiviti hiburan termasuk taman tema dan panggung wayang di semua Wilayah Persekutuan dan pengecualian cukai pelancongan.
- Pengecualian cukai pendapatan kepada penganjur aktiviti kesenian dan kebudayaan serta pertandingan sukan dan rekreasi bertaraf antarabangsa.
- Pelepasan khas cukai pendapatan individu bagi perbelanjaan pelancongan domestik sehingga RM1,000 dilanjutkan hingga tahun taksiran 2022.

4 LAIN-LAIN

- Bantuan RM150 juta untuk transformasi nelayan.
- Peruntukan RM1 juta khidmat guaman bantu Keluarga Malaysia tidak berkemampuan.
- RM900 juta diperuntukkan bagi modenkan sistem Imigresen negara.
- Kerajaan beri tunai RM100 seisi rumah, RM50 bujang.
- Peruntukan khas RM21 juta bangun tanah rancangan FELDA.
- Peruntukan RM50 juta untuk pertiagaan mikro berasaskan makanan.
- RM1.53 bilion untuk bantu pesawah.
- Dana RM114 juta sokong usahawan luar bandar.
- Pengurangan kadar cukai sehingga 2 mata peratusan melibatkan setiap banjaran pendapatan melebihi RM35 ribu sehingga RM100 ribu bertujuan untuk menambah pendapatan boleh guna.
- Pengekalan tarif elektrik bagi pengguna domestik.
- Bantuan Tunai Khas Kewangan Aidilfitri sebanyak RM700 kepada semua penjawat awam Gred 56 ke bawah termasuk lantikan kontrak.
- Bantuan tunai RM800 untuk tempoh 4 bulan bagi pekebun kecil getah bertujuan untuk mengurangkan beban kewangan semasa musim tengkujuh.

Sumber: <https://budget.mof.gov.my/manfaat/rakyat-kewangan.html>, <https://www.skmm.gov.my/>, Berita Harian, Metro, New Straits Times dan lain-lain

INISIATIF TERPILIH KERAJAAN NEGERI, 2022

JOHOR - Pengecualian bayaran sewa premis dan gerai milik PBT serta Peruntukan Baucar. - Pelancangan Johor. - RM2.14 juta disalurkan bagi Program Pembangunan Industri Asas Tani. - Pengecualian pembayaran lesen Perladangan Unggas Negeri Johor. - RM420 ribu diperuntukkan untuk pembangunan industri tenusu dan pembiaak-bakaan. - Insentif petrol secara one-off kepada pemandu e-hailing dan pemandu teksi.	KEDAH - Bantuan Musim Tengkujuh (BMT) - RM1.58 juta - Bantuan pertanian seperti benih & baja, jentera pertanian oleh Lembaga Kemajuan Wilayah Kedah (KEDA) - RM6.4 juta - Menyediakan tapak niaga kepada peniaga dan peniaga kecil - RM1.24 juta. - Prasarana pelancongan & pemuliharaan bangunan warisan - RM3.0 juta. - Insentif bantuan khas kepada penjawat awam berjumlah RM1,500.	MELAKA - RM30.51 juta pembangunan sektor pelancongan. - RM140.6 juta pembangunan program pendidikan. - RM6.39 juta kemajuan pertanian dan meliputi promosi pertanian dan latihan. - RM21.09 juta untuk memperkasakan sumber rantian bekalan makanan.	NEGERI SEMBILAN - Geran bantuan modal kepada pengusaha kecil pelancongan RM200 ribu. - Sara Nelayan - One-off RM1000 kepada 1,176 nelayan berdaftar (RM1,18 juta). - Menambah baik skim subsidi peralatan nelayan, petani dan penernak - RM100 ribu. - Projek industri tanaman makanan - RM690 ribu kepada 200 orang petani. - Projek kluster tanaman durian dan kelapa - RM400 ribu kepada 50 orang petani. - Pengecualian bayaran lesen beca.	PAHANG - Peruntukan RM17.09 juta kepada penernak dan industri hiliran. - Bantuan IN-KIND kepada nelayan darat - RM380 ribu. - Bantuan Prihatin Pahang (BPP 2022) - RM30 juta. - Penyediaan tawaran penginapan kreatif dengan kadar menarik oleh sektor perhotelan dengan menawarkan konsep Buy Now Travel Later. - Program Anggun Niaga bantuan one-off RM 1,000 kepada usahawan kecil ibu tunggal.	SELANGOR - Membangunkan Pusat Industri Hiliran Hasil Laut dan Agro Makanan seluas 450 ekar - RM500 juta. - Pengecualian 100 peratus bayaran caj pemajuan bagi pembinaan rumah mampu milik. - Inisiatif sektor pelancongan - RM114.6 juta - Program Geran Dana Usahawan Mikro Selangor (DUMS) - RM2.0 juta. - Pembiayaan kepada usahawan - RM120.0 juta. 50 peratus geran padanan atau pembiayaan maksimum sehingga RM5 ribu kepada PKS - RM5.0 juta.	PERLIS - Peruntukan RM658 ribu bagi Program Pertanian Hidroponik - RM500 ribu disediakan untuk pelbagai program pendidikan - Peruntukan sebanyak RM7.16 juta bagi program pelancongan. - RM695 ribu bagi pembangunan industri penernakan, produk berasaskan temakan serta agro-pelancongan temakan.	PERAK - Silver Valley Pre-Package Incentives memberikan diskaun premium tanah sehingga 30 peratus dan remisyen cukai tanah sehingga 15 peratus. - PRE Perak Sejahtera (RM47.0 juta) (keajahteraan sosial, keselamatan makanan, pendidikan, pelancongan serta rekreasi dan sukan). - Peruntukan RM3.1 juta bagi pembangunan komoditi pertanian. - Pembelian hasil pertanian daripada golongan petani, penemak dan nelayan yang terjejas.	PULAU PINANG - Peruntukan RM5 juta bagi Skim PEKA PKS 3.0. - Pembiayaan geran kepada Penang STEM (Science, Technology, Engineering and Mathematics) 4.0. - Peruntukan RM50 juta bagi projek-projek pembangunan pelancongan. - Peruntukan sebanyak RM2.0 juta kepada pemandu teksi dan pengusaha bas sekolah. - Peruntukan RM1 juta bagi Penang i4.0 Seed Fund 2.0.	TERENGGANU - Projek Pembangunan Padi - RM2.25 juta - Pembangunan sektor penernakan - RM1.42 juta. - Skim Bantuan Modal Tani (SBMT) - RM5 juta. - Bantuan peniaga kecil dan peniaga - RM500 hingga RM1,000. - Pembangunan infrastruktur tanah terbiar - RM1 juta. - Bantuan pakaian dan peralatan persekolahan - RM5 juta.	W.P. LABUAN - Insentif kepada pengusaha pertanian di Labuan di bawah program pembangunan tanaman buah-buahan jangka masa panjang, jangka masa pendek dan juga Program Pertanian Bandar. - Pembiayaan bangunan baharu Sekolah Menengah Agama Majlis Agama Islam Wilayah Persekutuan Labuan (SMA MAWP) - RM65 juta.	W.P. KL - Peruntukan pembangunan RM38 juta untuk 22 projek. - RM32.87 juta untuk program kebudayaan, kesenian dan sukan serta pelancongan dan antarabangsa. - RM90.4 juta untuk keindahan dan kecantikan bandar. - RM40 juta untuk penambahbaikan jalan dari segi laluan pejabat kaki dan basikal, lanskap, pencayaan, penanaman pokok.	SARAWAK - RM60 juta bagi membantu golongan berpendapatan rendah daripada sektor kelapa sawit dan pengusaha kecil. - RM5,000 bagi peralatan pertanian, racun dan baja. - Diskaun bil elektrik 5 peratus sehingga 25 peratus ke atas bil elektrik bulanan kepada pengguna domestik, komersil dan industri. - Pengecualian bayaran sewa kepada PKS. - Diskaun 50 peratus sewa pasar dan gerai.	SABAH - RM33.7 juta bagi pembangunan tanaman. - RM79.54 juta bagi peruntukan perbejalan tanaman. - RM227.4 juta diperuntukkan kepada sektor pelancongan. - RM9.5 juta diperuntukkan kepada Lembaga Kebudayaan Sabah. - RM400 ribu kepada persatuan-persatuan kebudayaan.	TERENGGANU - Projek Pembangunan Padi - RM2.25 juta - Pembangunan sektor penernakan - RM1.42 juta. - Skim Bantuan Modal Tani (SBMT) - RM5 juta. - Bantuan peniaga kecil dan peniaga - RM500 hingga RM1,000. - Pembangunan infrastruktur tanah terbiar - RM1 juta. - Bantuan pakaian dan peralatan persekolahan - RM5 juta.
---	---	---	--	---	---	--	--	--	--	--	--	---	--	--

Sumber: Belanjaan Kerajaan Negeri Tahun 2022, Bantuan Khas Sarawaku Sayang (BKSS) 8.0 & 9.0, Berita Harian, <https://www.wilayahku.com>, <https://www.jpwp.com>, <https://www.astroawani.com>

INDEKS HARGA PENGGUNA

Peningkatan inflasi pada tahun 2022 di seluruh dunia adalah disebabkan oleh kenaikan harga komoditi, kenaikan harga minyak global, pengukuhan dolar Amerika Syarikat (USD) berbanding mata wang utama dan isu ketegangan geopolitik antara Rusia dan Ukraine. Malaysia juga turut terjejas disebabkan oleh faktor-faktor tersebut selain dari kejadian seperti banjir dan tanah runtuh yang mengganggu bekalan produk pertanian dan menyebabkan kekurangan bekalan makanan dan kenaikan harga. Rentetan itu, Malaysia mencatatkan inflasi yang lebih tinggi iaitu 3.3 peratus pada 2022 berbanding tahun sebelumnya (2.5%). Ini merupakan peningkatan tertinggi sejak 2018.

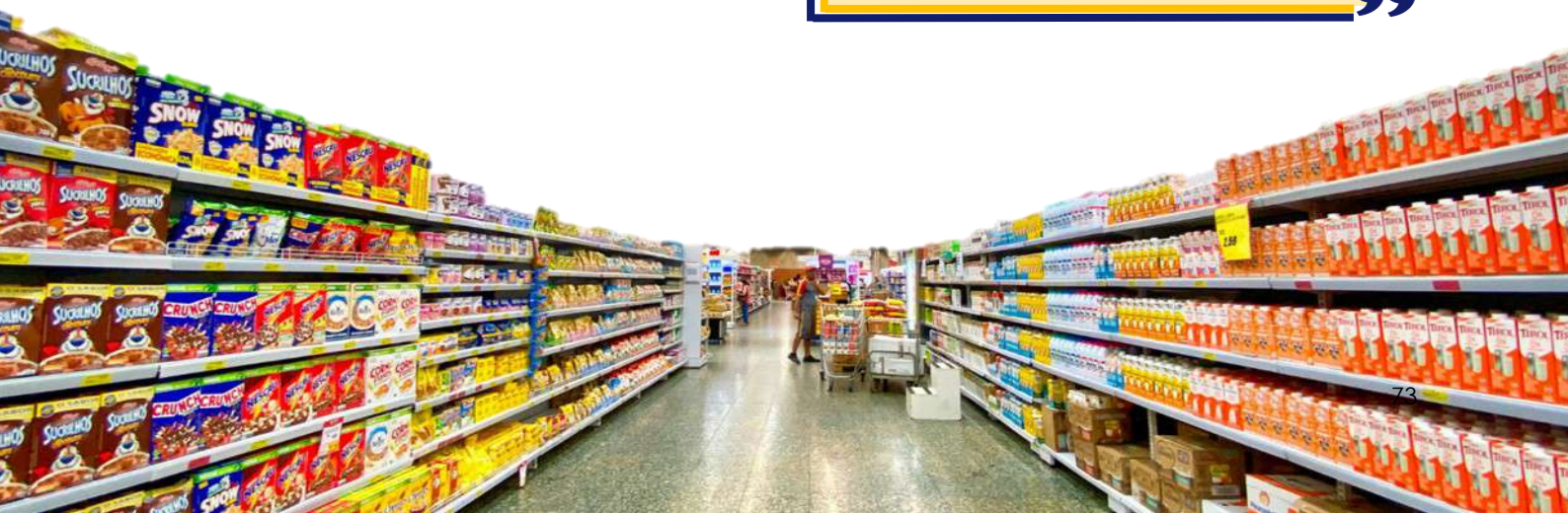
Kenaikan harga komoditi global berpunca salah satunya disebabkan oleh konflik yang berterusan antara Rusia dan Ukraine kerana kedua-dua negara ini merupakan antara pengeluar utama beberapa komoditi utama seperti gandum, jagung, minyak bunga matahari dan sebagainya. Konflik ini telah memberi kesan kepada inflasi makanan di Malaysia kerana Malaysia bergantung kepada import bagi beberapa item makanan untuk memenuhi permintaan domestik. Peningkatan kos input bagi pertanian secara tidak langsung turut memberi impak kepada kenaikan harga makanan di Malaysia.

Selain itu, peningkatan purata harga minyak mentah dunia Brent pada tahun 2022 (41.7%) kepada USD99.82 setong berbanding USD70.44 setong (2021) telah memberi kesan langsung kepada kenaikan harga petrol tanpa plumbum RON97, petrol tanpa plumbum RON95 dan diesel.

Purata harga petrol tanpa plumbum RON95 pada tahun 2022 meningkat sebanyak 1.1 peratus (RM2.05 seliter) tahun ke tahun berbanding 21.2 peratus (RM2.03 seliter) pada tahun 2021. Namun begitu, purata harga petrol tanpa plumbum RON97 meningkat ketara 32.9 peratus (RM3.97 seliter) berbanding 50.2 peratus (RM2.65 seliter) pada tahun sebelumnya.

Inflasi Kelantan meningkat perlahan kepada 2.8 peratus berbanding pada tahun 2021 (3.1%) dengan mata indeks mencatatkan 125.9 (2021: 122.5). Perbezaan inflasi di negeri ini 0.5 peratus lebih rendah berbanding inflasi Malaysia (3.3%) (**Carta 2.10**). Secara keseluruhannya, peningkatan inflasi ini disumbangkan oleh kumpulan Makanan & minuman bukan alkohol (4.5%); Restoran & hotel

Inflasi Kelantan meningkat perlahan kepada 2.8%

(3.3%); Pengangkutan (3.0%); Hiasan, Perkakasan & penyelenggaraan isi rumah (2.8%) dan Pelbagai barangan & perkhidmatan (1.8%) (**Jadual 2.4**).

Inflasi makanan & minuman bukan alkohol meningkat 4.5 peratus berbanding tahun 2021 (2.1%). Kesemua subkumpulan menunjukkan peningkatan di antara 0.4 peratus hingga 9.0 peratus. Subkumpulan Susu, keju & telur (9.0%) merupakan penyumbang utama kepada peningkatan bagi kumpulan ini. Ini diikuti oleh daging (6.6%); beras, roti & bijirin (5.3%); sayur-sayuran (3.4%); ikan segar & makanan laut (2.7%) dan minyak & lemak (2.4%) seperti yang dipaparkan di **Jadual 2.5**.

Selain itu, peningkatan inflasi di Kelantan juga disumbangkan oleh kumpulan restoran & hotel yang meningkat kepada 3.3 peratus berbanding 1.0 peratus tahun sebelumnya. Subkumpulan perbelanjaan di restoran & kafe dan perkhidmatan penginapan masing-masing menunjukkan peningkatan sebanyak 3.5 peratus (2021: 1.3%) dan 2.4 peratus (2021: -1.2%).

Inflasi pengangkutan meningkat dengan kadar perlahan kepada 3.0 peratus berbanding 13.2 peratus pada 2021. Peningkatan yang perlahan ini disebabkan terutamanya oleh subkumpulan pengurusan alat pengangkutan persendirian iaitu 3.4 peratus (2021: 16.3%).

Inflasi Makanan & minuman bukan alkohol meningkat 4.5%

Jadual 2.3 Purata harga item terpilih, Kelantan, 2021-2022

Item Terpilih	Unit	Purata Harga (RM)	
		2021	2022
Ayam bersih - standard	1 kg	7.92	9.18
Telur gred A	10 biji	3.91	4.49
Telur gred B	10 biji	3.47	4.24
Telur gred C	10 biji	3.14	4.02
Ikan kembung	1 kg	17.58	17.72
Ikan selayang	1 kg	10.65	11.36
Bawang besar (india)	1 kg	4.48	3.78
Bayam	1 kg	5.33	6.37
Sawi	1 kg	7.44	10.22
Pisang berangan	1 kg	5.46	5.61

CARTA INDEKS HARGA PENGGUNA

Carta 2.10

Perubahan tahunan IHP, Kelantan, 2011-2022

Jadual 2.4

Perubahan tahunan IHP mengikut kumpulan utama (%), Kelantan, 2021-2022

Tahun	2021	2022
Makanan & minuman bukan alkohol	2.1	4.5
Minuman alkohol & tembakau	0.2	0.2
Pakaian & kasut	-0.4	0.5
Perumahan, air, elektrik, gas & bahan api lain	2.4	1.4
Hiasan, perkakasan & penyelenggaraan isi rumah	1.5	2.8
Kesihatan	0.5	1.3
Pengangkutan	13.2	3.0
Komunikasi	0.0	-0.1
Perkhidmatan rekreasi & kebudayaan	0.4	0.7
Pendidikan	0.7	0.5
Restoran & hotel	1.0	3.3
Pelbagai barangan & perkhidmatan	0.8	1.8
Keseluruhan	3.1	2.8

Jadual 2.5

Perubahan tahunan subkumpulan makanan dan minuman bukan alkohol (%), Kelantan, 2021-2022

Tahun	2021	2022
Makanan & Minuman Bukan Alkohol	2.1	4.5
Makanan di luar rumah	1.5	5.0
Beras, roti dan bijirin	0.8	5.3
Daging	2.6	6.6
Ikan segar dan makanan laut	6.2	2.7
Susu, keju dan telur	3.7	9.0
Minyak dan lemak	2.3	2.4
Buah-buahan	-0.4	0.4
Sayur-sayuran	-0.8	3.4
Gula, jem, madu, coklat dan manisan	0.2	2.0
Keluaran makanan t.t.t.l	3.2	4.2
Kopi, teh, koko dan minuman bukan alkohol	0.4	2.4

Rencana 2:

Pandemik dan Endemik COVID-19 - Impak Kepada Pasaran Tenaga Buruh di Kelantan²

Wan Nur Hasnarizwa Wan Hasan, Nur Khuzaimah Lohman & Fareza Mohamed Sani
Jabatan Perangkaan Malaysia Negeri Kelantan

1.0 Pendahuluan

Tanggal 1 April 2022 menjadi titik penting dalam sejarah apabila negara memulakan fasa peralihan kepada endemik selepas dua tahun bergelut dengan pandemik COVID-19. Pelaksanaan Perintah Kawalan Pergerakan (PKP) semasa tempoh pandemik telah menyebabkan banyak mata pencarian terjejas dan berlakunya pemberhentian pekerja yang agak kritikal. Statistik menunjukkan peningkatan kadar pengangguran Malaysia yang melonjak daripada hanya 3.5% peratus pada 2000 kepada 4.6 peratus pada tahun 2021. Pandemik COVID-19 yang melanda dunia pada penghujung tahun 2019 dan penguatkuasaan PKP yang bermula pada 18 Mac 2020 sehingga bulan Januari 2022 telah mengubah pelbagai aspek dalam kehidupan masyarakat. Sebanyak tiga (3) fasa penguatkuasaan PKP yang melibatkan sekatan pergerakan dan penutupan perniagaan yang tidak penting seperti di Jadual 2(a);

PKP	Tarikh Kuatkuasa
PKP 1.0	18 Mac - 3 Mei 2020
PKP 2.0	13 Januari - 18 Februari 2021
	19 Februari - 4 Mac 2021
PKP 3.0	1 Jun - 14 Jun 2021

Jadual 2(a): Tempoh penguatkuasaan Perintah Kawalan Pergerakan Malaysia (PKP)

Pelbagai langkah telah diambil oleh Kerajaan selain daripada pelaksanaan PKP iaitu dengan melancarkan Program Imunisasi COVID-19 yang memberi keutamaan kepada individu berisiko tinggi dan petugas barisan hadapan terutamanya petugas kesihatan, askar dan polis. Namun begitu pandemik ini masih berlanjutan di Malaysia. Kerajaan terus mengambil langkah-langkah untuk meningkatkan pematuhan terhadap protokol kesihatan (SOP) seperti pemakaian pelitup muka, penjarakkan sosial dan amalan kebersihan yang baik. Krisis kesihatan ini telah mempengaruhi sistem politik, ekonomi dan sosial negara seterusnya mengakibatkan kesan yang sangat besar kepada gaya hidup sosial masyarakat terutamanya ketidakpastian dalam pasaran buruh.

Penutupan semua sektor ekonomi dengan pengecualian kepada beberapa perkhidmatan penting telah menyebabkan pemberhentian pekerja berikutan pengusaha tidak mampu menampung kos pengoperasian. Beberapa industri juga turut mengalami penurunan aktiviti dan penutupan sementara menyebabkan gangguan dalam rantai bekalan dan proses pengeluaran. Sektor seperti pembuatan, pembinaan dan automotif terjejas dengan pengurangan pekerjaan dan pemotongan upah. Namun begitu berlaku peningkatan permintaan terhadap perkhidmatan kesihatan, keselamatan dan perkhidmatan bersih. Malah banyak juga syarikat dan organisasi yang melaksanakan amalan kerja dari rumah (*work from home*) atau pekerjaan

² Rencana ini adalah pandangan penulis dan tidak mewakili pandangan dari Jabatan Perangkaan Malaysia

jarak jauh bagi mengurangkan penyebaran virus. Ini memberikan peluang kepada pekerja untuk terus bekerja, tetapi pendekatan ini (*work from home*) mengubah dinamik hubungan pekerjaan dan menimbulkan cabaran dalam pengurusan dan pengawasan.

Secara kasarnya impak pandemik ke atas sektor dan kumpulan pekerja adalah berbeza. Kebanyakan pekerja yang bergantung pada pekerjaan sementara, pekerja di sektor tidak formal atau pekerja asing menghadapi kesukaran yang lebih besar dan rentan terhadap kehilangan pekerjaan dan ketidakstabilan ekonomi. Maka secara tidak langsung pandemik dan endemik COVID-19 ini telah mengubah landskap pasaran tenaga buruh dengan pelbagai implikasi di Malaysia secara umumnya dan di Kelantan secara khususnya. Ia sejajar dengan kajian ini yang dibuat untuk melihat impak pasaran buruh di Kelantan sepanjang pandemik dan endemik COVID-19.

Jadual 2(b) dan 2(c) menggambarkan prestasi Keluaran Dalam Negeri Kasar (KDNK) bagi Malaysia dan Negeri Kelantan. Pertumbuhan tahunan KDNK Malaysia dan Negeri Kelantan mencatatkan nilai negatif pada tahun 2020 dimana masing-masing berkurang sebanyak 5.5 peratus dan 1.2 peratus. Pertumbuhan negatif KDNK turut memberi kesan kepada peningkatan kadar pengangguran. Walau bagaimanapun pertumbuhan ekonomi kembali pulih dengan peningkatan positif kepada 3.1 peratus bagi Malaysia dan 2.4 peratus bagi Negeri Kelantan bagi tahun 2021.

Tahun	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Malaysia	4.4	5.8	4.8	4.4	-5.5	3.1
Pertanian	-3.7	5.9	0.1	1.9	-2.4	-0.2
Perlombongan	2.2	0.4	-2.2	-0.6	-9.7	0.3
Pembuatan	4.4	6.0	5.0	3.8	-2.7	9.5
Pembinaan	7.4	6.7	4.2	0.4	-19.3	-5.2
Perkhidmatan	5.7	6.3	6.9	6.2	-5.4	1.9

Jadual 2(b): Prestasi Keluaran Dalam Negeri Kasar (KDNK) perubahan peratusan tahunan

Sumber: Laporan SosioEkonomi 2021

Jadual 2(c): Prestasi Keluaran Dalam Negeri Kasar (KDNK) negeri Kelantan perubahan peratusan

Tahun	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Kelantan	5.0	4.6	2.7	5.5	-1.2	2.4
Pertanian	3.6	3.6	-0.8	7.1	0.1	1.0
Perlombongan	12.3	16.7	19.7	15.9	-18.0	5.1
Pembuatan	2.1	9.0	0.3	1.5	-5.1	2.1
Pembinaan	29.4	-9.5	-37.7	18.1	3.5	1.2
Perkhidmatan	4.9	4.9	5.2	4.9	-1.0	2.7

tahunan

Sumber: Laporan SosioEkonomi 2021

Kadar pengangguran yang meningkat telah menjejaskan pendapatan isi rumah. Carta 2(a) menunjukkan kesan penguatkuasaan PKP terhadap pendapatan penengah isi rumah.

	MALAYSIA	KELANTAN
2020	5,209	3,010
2019	5,873	3,563
2016	5,228	3,079
2014	4,585	2,716
2012	3,626	2,276
2009	2,841	1,713
2007	2,552	1,510
2004	2,211	1,258

Carta 2(a): Pendapatan Isi Rumah Kasar Bulanan Penengah Malaysia Dan Kelantan, 2004 – 2020

Sumber: Laporan Survei Pendapatan Isi rumah dan Kemudahan Asas

Secara umumnya bermula tahun 2004, pendapatan penengah sentiasa menunjukkan peningkatan. Namun pada tahun 2020, pendapatan penengah Malaysia merekodkan pengurangan sebanyak 11.3 peratus kepada RM5,209 berbanding RM5,873 pada tahun 2019. Negeri Kelantan mencatatkan peningkatan sederhana pada tahun yang sama iaitu sebanyak 15.5 peratus kepada RM3,010 berbanding RM3,563 pada tahun 2019.

2.0 Objektif Kajian

- Menganalisis tren pasaran buruh Negeri Kelantan sebelum pandemik, semasa pandemik COVID-19 dan semasa endemik COVID-19, dan
- Mengkaji kesan pandemik ke atas tenaga buruh dalam pelbagai sektor dan impak kepada purata gaji dan upah yang diterima.

3.0 Sorotan Literatur

Pada tahun pertama Pandemik COVID-19, negara di Asia Tenggara termasuk Malaysia hampir berjaya membendung virus berkenaan dengan baik berbanding dengan negara-negara lain. Semua negara melaksanakan langkah yang ketat untuk membendung virus daripada terus merebak dengan membuat sekatan antara sempadan daerah dan negeri, penggiliran waktu bekerja dan juga tidak dibenarkan untuk mengadakan sebarang aktiviti di luar. Ekoran daripada itu, ramai yang telah kehilangan pekerjaan dan ada juga yang terpaksa mencari pekerjaan

lain demi kelangsungan hidup semasa pandemik. Ali Zarifhonarvar (2022) telah membuat kajian dan bersetuju bahawa pasaran tenaga buruh adalah yang paling terkesan semasa Pandemik COVID-19.

Ini dapat dibuktikan melalui kajian yang dibuat di Morocco yang bertajuk "*Rapid Labour Force Survey of COVID-19 Impact in Morocco*" yang diterbitkan oleh *International Labour Organization* (ILO) yang mana survei ini dibuat pada 24 Mei sehingga 21 Julai 2021 untuk melihat kesan COVID-19 ke atas isi rumah, pengusaha isi rumah dan petani di Morocco. Survei ini dibuat melalui panggilan telefon yang menggunakan pendekatan *Random Digital Dialing* (RDD) dan sasarannya adalah kepada pengguna telefon yang berumur antara 18 hingga 64 yang melibatkan seramai 2007 orang responden. Pembolehubah yang digunakan untuk survei ini adalah demografi isi rumah, peratusan penggunaan telefon bimbit di kalangan penduduk Morocco dan bilangan telefon yang dimiliki oleh setiap ahli isi rumah.

Soal selidik ini merangkumi ciri demografi dan isi rumah, status pasaran tenaga kerja, pendidikan, keselamatan makanan, pendapatan, rangkaian keselamatan sosial, sikap terhadap risiko dan penjarakkan sosial, strategi mengurangkan kebolehjangkitan dan kesihatan mental. Hasil penemuan mendapati sejak bermulanya COVID-19, kadar pengangguran meningkat sehingga 20.0 peratus pada Februari 2021, diikuti dengan peningkatan sementara pada bulan April (16.0 peratus) sebelum meningkat semula pada bulan Jun, mencapai 19.0 peratus. Kadar pengangguran di kalangan wanita meningkat dengan lebih ketara iaitu 77.0 peratus berbanding dengan lelaki. Perbandingan juga dibuat ke atas status pekerjaan sebelum wabak dan pada masa kaji selidik, pekerja sektor awam secara umumnya terhindar dari pengangguran.

Banyak kajian dan laporan yang dibuat di peringkat global mengenai impak kepada tenaga buruh apabila berlakunya serangan virus COVID-19. Kajian yang dibuat oleh *McKinsey Global Institute* yang bertajuk *The future of work after COVID-19*, (2021) telah mengkaji mengenai impak teknologi, automasi dan perubahan struktur pekerjaan terhadap pasaran buruh. Ia memberikan pandangan mengenai potensi pekerjaan baru, perubahan dalam permintaan kemahiran dan strategi untuk menghadapi transformasi buruh. Kajian ini menjelaskan bahawa sebelum COVID-19, gangguan terbesar terhadap pekerjaan adalah melibatkan wujudnya teknologi baru dan hubungan perdagangan yang berkembang.

Semasa virus melanda, dapat dilihat betapa pentingnya pekerjaan yang tidak terlibat secara langsung melalui fizikal bagi mengelakkan daripada berjangkit. Dengan menggunakan pendekatan 800 jenis pekerjaan mengikut kumpulan dan dikumpulkan di dalam 10 bidang utama sebagai sampel kajian mengikut pekerjaan yang memerlukan hubungan komunikasi antara pekerja dan pelanggan, bilangan penglibatan yang berinteraksi secara interpersonal dan juga yang perlu bekerja di dalam ruang kerja yang tertutup. Hasil kajian mendapati sebelum COVID-19, interaksi antara pekerja dan pelanggan secara fizikal tidak menjadi masalah.

Sebagai contoh di dalam sebuah hospital, doktor dan jururawat perlu berinteraksi secara terus dengan pesakit, tetapi di dalam hospital juga ada pekerja yang bekerja di bahagian pentadbiran yang mana mereka tidak berinteraksi secara fizikal dengan pesakit. Apabila kajian dibuat, semasa COVID-19 melanda pekerja yang berinteraksi secara langsung dengan

pelanggan mempunyai risiko yang lebih tinggi untuk berjangkit berbanding dengan yang tidak berinteraksi secara terus dengan pelanggan. Ini menunjukkan walaupun berada di dalam bidang kerja di bawah bumbung yang sama seperti contoh hospital, tidak semestinya semua yang bekerja di hospital mudah terkena jangkitan.

Bluedorn et al. (2021) telah mengenal pasti bahawa wabak itu mempunyai kesan yang berbeza-beza terhadap lelaki dan wanita. Dengan menggunakan sampel suku tahunan daripada 38 ekonomi pasaran maju dan baru muncul menunjukkan bahawa terdapat tahap variasi yang tinggi merentasi negara yang mana lebih daripada separuh sehingga dua pertiga menunjukkan kadar penurunan yang lebih besar dalam pekerjaan wanita berbanding dengan lelaki. Secara purata, variasi jantina dalam tempoh COVID-19 hanya bertahan satu perempat atau dua. Ia juga menunjukkan hubungan yang ketara antara isu ini dan kesan COVID-19 ke atas nisbah jantina di dalam sektor pekerjaan.

Menurut Casarico dan Lattanzio (2022) kesan jangka pendek COVID-19 terhadap aliran pasaran buruh dan bagaimana dasar pasaran buruh mempengaruhi hasil ini. Dengan menggunakan data Itali antara 2009 dan suku kedua 2020 menunjukkan bahawa, sebelum wabak peratusan pekerja wanita lebih tinggi daripada pekerja lelaki, pekerja yang lebih muda daripada pekerja yang lebih tua dan juga pekerja yang kurang berpendidikan daripada pekerja yang berpendidikan tinggi lebih banyak terlibat dengan aktiviti yang tidak penting. Namun begitu, apabila diteliti pada minggu kesembilan 2020 semasa kes pertama kematian akibat wabak tersebut dilaporkan penurunan ketara dalam pengambilan pekerja dan penamatan tempoh tamat kontrak turut dipatuhi oleh majikan. Oleh yang demikian berlaku peningkatan pemberhentian pekerja yang amat tinggi pada minggu kesembilan tahun 2020 tersebut. Namun setelah kerajaan mewujudkan beberapa dasar sepanjang tempoh pandemik, permintaan terhadap pasaran buruh kembali stabil dan kadar pengangguran juga dapat dikurangkan.

Baert et al. (2021) menyatakan cara terbaik untuk melihat pasaran buruh adalah dengan bertanya tentang pekerjaan mereka dan persepsi mereka terhadap wabak COVID-19. Dengan membuat tinjauan ke atas pekerja Belgium yang berumur 65 tahun ke bawah menunjukkan bahawa kira-kira 21.0 peratus daripada mereka bimbang akan kehilangan pekerjaan disebabkan krisis ekonomi, 14.0 peratus bimbang tentang kehilangan pekerjaan mereka dalam masa terdekat, manakala 26.0 peratus menjangkakan tidak akan menerima tawaran bekerja sekiranya COVID-19 tidak berlaku. Kebimbangan ini lebih dirasai terutamanya di kalangan pendatang.

4.0 Metodologi Kajian

Analisis bagi kajian ini menggunakan data sekunder daripada Laporan Survei Tenaga Buruh yang diterbitkan oleh Jabatan Perangkaan Malaysia bertujuan untuk mencapai objektif kajian iaitu paten sebelum, semasa dan selepas pandemik COVID-19. Data yang digunapakai dalam kajian ini adalah:

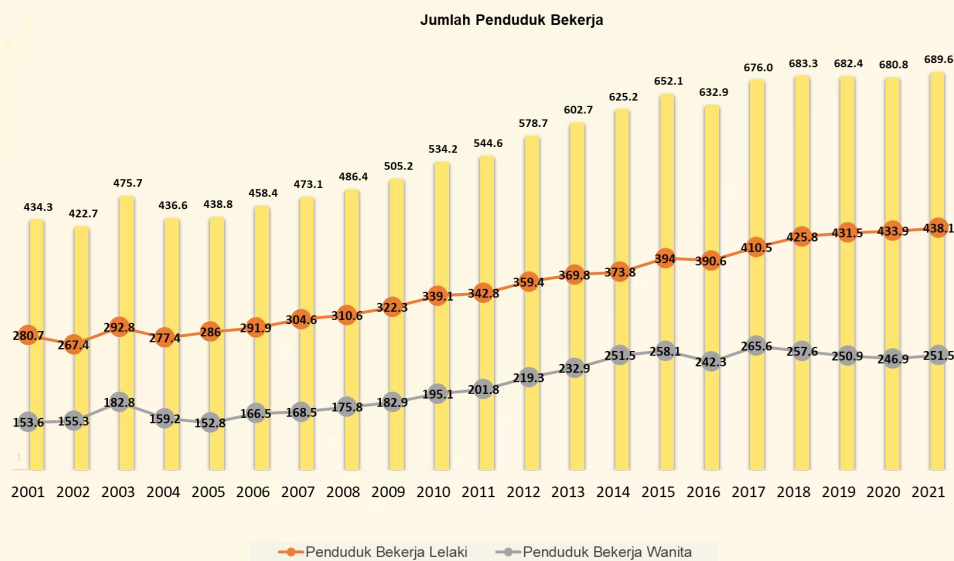
- i. Data siri masa statistik tenaga buruh meliputi tahun 2001 – 2021, dan
- ii. Data suku tahunan statistik tenaga buruh bermula suku pertama tahun 2017 sehingga suku pertama tahun 2023.

Pemerhatian difokuskan kepada data berkaitan jumlah tenaga buruh, kadar pengangguran dan kadar penyertaan tenaga buruh di Negeri Kelantan. Selain itu, data berkaitan Pendapatan Penengah dan KDNK juga digunakan untuk menyokong analisis yang dibuat. Penemuan kajian juga dibuat berdasarkan pemerhatian dan pembacaan bahan-bahan berkaitan topik yang dibincangkan.

5.0 Hasil dan Penemuan

Secara keseluruhan penduduk bekerja di Negeri Kelantan menunjukkan peningkatan dalam tempoh dua dekad (Carta 2(b)). Penduduk bekerja pada tahun 2001 direkodkan sebanyak 434,300 dimana 64.6 peratus (280,700) terdiri daripada penduduk lelaki manakala 35.8 peratus (153,600) adalah penduduk wanita. Pada tahun 2010 dan 2020 jumlah penduduk bekerja masing-masing meningkat kepada 534,200 dan 680,800 dengan majoriti penduduk bekerja adalah daripada kaum lelaki. Semasa negara berada dalam krisis pandemik pada tahun penghujung tahun 2019, jumlah penduduk bekerja hanya menunjukkan sedikit penurunan iaitu sebanyak 0.2 peratus berdasarkan tahun ke tahun (2019: 682,400). Pada ketika ini penduduk bekerja wanita merekodkan penurunan sebanyak 1.6 peratus.

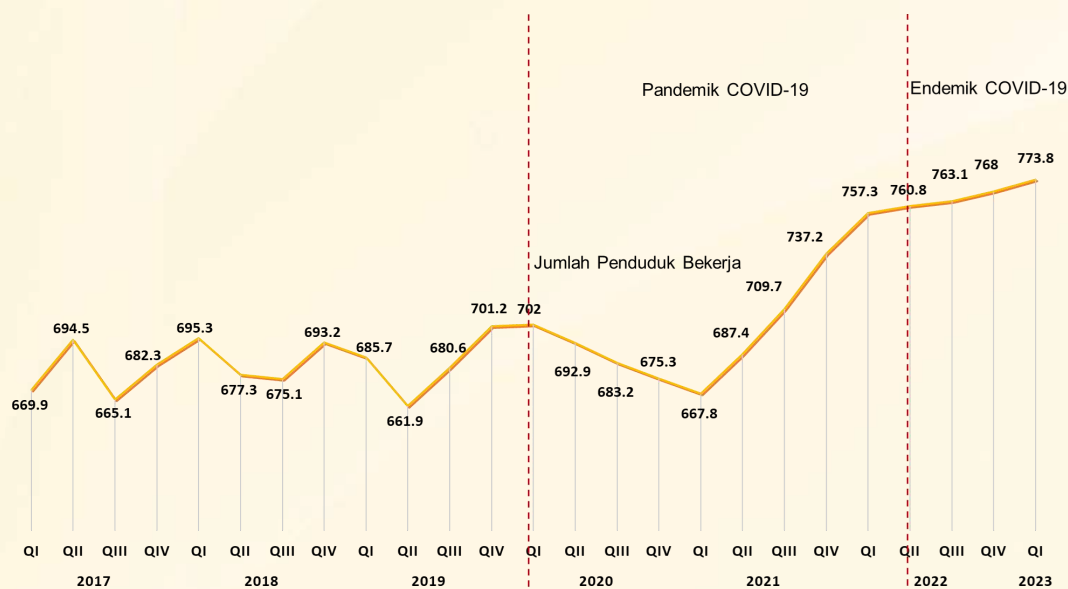

Carta 2(b): Jumlah penduduk bekerja mengikut jantina di negeri Kelantan ('000), 2001 - 2021

Sumber: Data Siri Masa Statistik Tenaga Buruh

Ekoran daripada penularan wabak yang berlaku dan pelaksanaan PKP telah mengakibatkan kebanyakan sektor pekerjaan terpaksa menghentikan operasi serta merta dan memendekkan waktu bekerja. Kesan langsung dari penguatkuasaan PKP ini mengakibatkan syarikat terpaksa membuang pekerja berikutan tidak mampu untuk menanggung kos perbelanjaan operasi termasuk pembayaran gaji pekerja. Perusahaan industri kecil dan sederhana (IKS) yang menjadi antara punca rezeki utama penduduk Negeri Kelantan terpaksa ditutup sepenuhnya. Situasi ini menyebabkan peningkatan kadar pengangguran dalam tempoh pandemik. Tahun 2020 merekodkan kadar pengangguran paling tinggi pernah dicapai dalam tempoh 20 tahun iaitu sebanyak 4.3 peratus kesan daripada COVID-19.

Carta 2(c): Jumlah Penduduk Bekerja Di Negeri Kelantan ('000), 2017 – 2023

Sumber: Laporan Survei Tenaga Buruh Suku Tahun Pertama, 2023

Carta 2(c) menunjukkan kedudukan penduduk bekerja dan kadar pengangguran di Negeri Kelantan dalam tiga (3) keadaan iaitu sebelum berlakunya COVID-19, semasa fasa pandemik dan seterusnya ketika fasa endamik. Trend positif pasaran buruh di Negeri Kelantan mula dikesan pada suku tahun kedua 2019 selepas mencatatkan rekod tidak konsisten sejak 2017. Jumlah penduduk bekerja adalah sebanyak 661.9 ribu (suku kedua 2019) melonjak ke 702.0 ribu pada suku tahun pertama 2020.

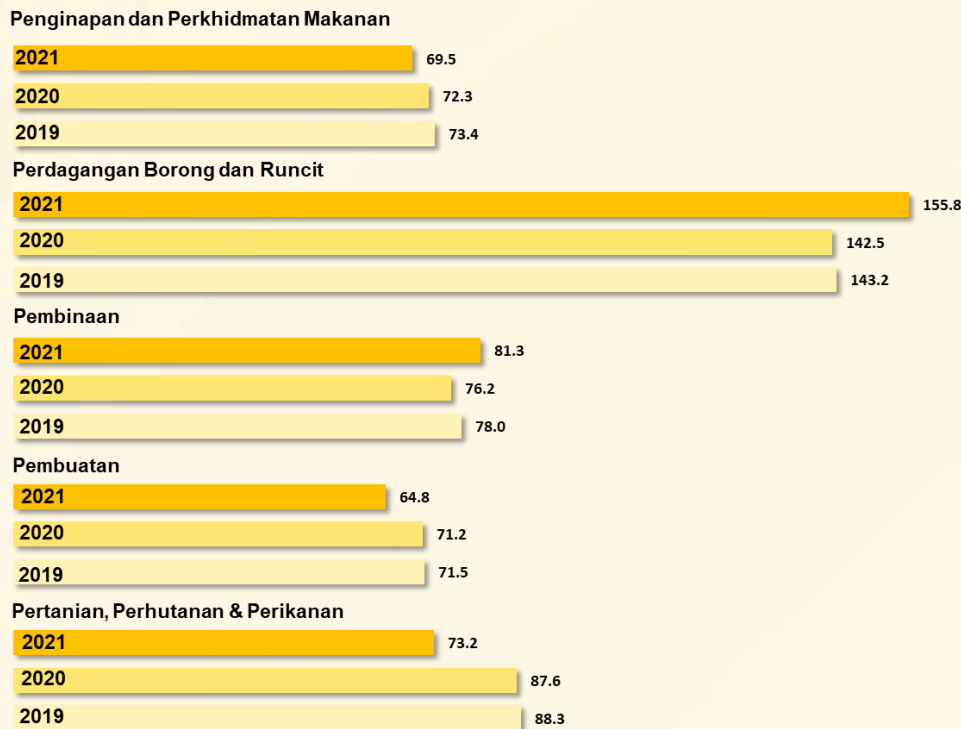
Pelaksanaan PKP yang merupakan usaha berterusan oleh kerajaan untuk mengekang rantaian penularan pandemik ini dilihat berjaya mencapai matlamatnya. Namun begitu ianya memberi impak negatif kepada pasaran buruh. Di Negeri Kelantan, jumlah penduduk bekerja mula menunjukkan penurunan pada suku kedua 2020 dengan nilai yang dicatatkan sebanyak 692.9 ribu orang. Angka ini merudum sehingga mencecah nilai 667.8 ribu orang pada suku pertama 2021. Kadar pengangguran pula mula meningkat pada suku keempat 2019. Berdasarkan data suku tahunan, kadar pengangguran paling tinggi di catatkan pada suku ketiga tahun 2021 dengan peratusan sebanyak 5.1 peratus.

Pembukaan semula beberapa sektor ekonomi dan sosial bermula suku kedua 2021 dan pembukaan sepenuhnya pada penghujung tahun 2021 mewujudkan suasana positif dalam pasaran buruh. Jumlah penduduk bekerja mula meningkat pada suku kedua tahun 2021 seramai 687.4 ribu orang. Peningkatan yang ketara dapat dilihat sepanjang tahun 2021 dimana angka tersebut mencecah 757.3 ribu orang pada awal tahun 2022. Ketika Malaysia berada dalam fasa endemik pada tahun 2022, jumlah penduduk bekerja di Negeri Kelantan terus menunjukkan peningkatan walaupun dengan trend yang agak berlahan berbanding pada suku tahun sebelumnya. Kesan daripada pelaksanaan Pelan Pemulihan Negara (PPN) yang melibatkan pembukaan sektor ekonomi dan sosial secara berperingkat, kadar pengangguran turut berkurang. Ketika dalam fasa pandemik, kadar pengangguran tertinggi dicatatkan pada suku ketiga 2021 sebanyak 5.1 peratus. Peratusan ini berkurang kepada 3.6 peratus dalam fasa endemik pada suku ketiga 2022.

Hampir semua industri pekerjaan terjejas apabila PKP dilaksanakan. Antara sektor yang paling teruk terkesan di Negeri Cik Siti Wan Kembang ini adalah sektor pelancongan, penerbangan, perusahaan kecil dan sederhana, industri kreatif, perumahan, pembuatan, pertanian dan perladangan. Pekerja samada diberhentikan, diarah mengambil cuti tanpa gaji selama beberapa bulan dan dipotong gaji. Ada juga pekerja yang berhadapan dengan masalah ketidakpastian dalam pekerjaan apabila syarikat menghentikan operasi mereka.

Carta 2 (d): Jumlah Penduduk Bekerja Di Negeri Kelantan Mengikut Sektor ('000), 2019 – 2021

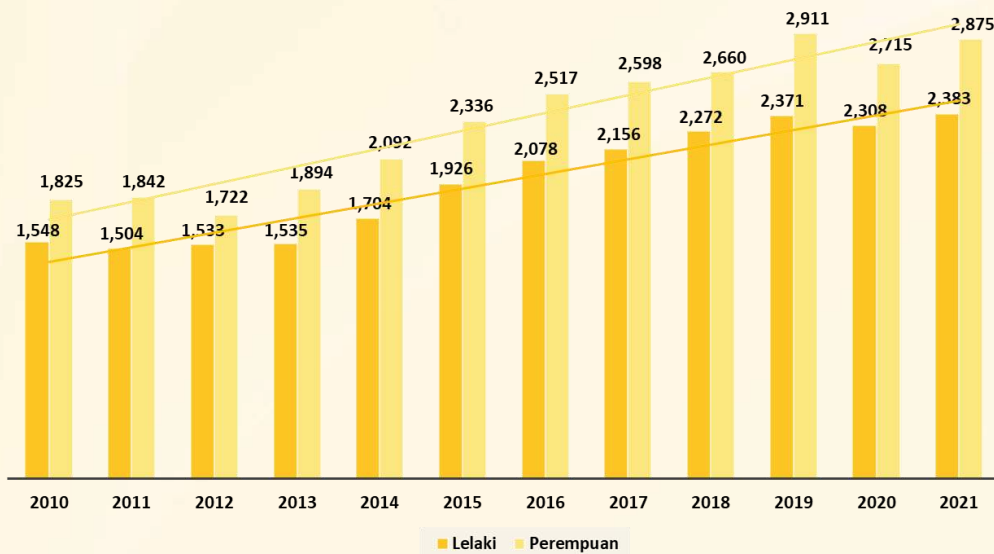

Sumber: Laporan Survei Tenaga Buruh Malaysia, 2019 - 2021

Berdasarkan lima sektor yang dikaji (Carta 2 (d)), jumlah penduduk bekerja dilihat semakin berkurang bermula tahun 2019 – 2021. Walau bagaimanapun pengecualian dapat dilihat dalam sektor perdagangan borong dan runcit dan sektor pembinaan yang mencatatkan peningkatan jumlah penduduk bekerja pada tahun 2021 masing-masing kepada 155.8 ribu dan 81.3 ribu berbanding tempoh kritikal pada tahun 2020 (142.5 ribu dan 76.2 ribu). Ini mungkin kerana kedua-dua sektor ini adalah antara sektor yang terawal diberi kelonggaran untuk beroperasi pada awal 2021.

Sektor Pertanian, perhutanan dan perikanan mencatatkan pengurangan paling ketara dengan peratus perubahan sebanyak 0.8 peratus pada tahun 2020 dan 16.4 peratus pada tahun 2021. Dalam tempoh ini pengusaha turut mengalami kerugian berikutan lambakan hasil tanaman yang akhirnya terpaksa dibuang akibat daripada sekatan pergerakan. Aktiviti pertanian juga tidak dapat dijalankan disebabkan ketiadaan pekerja. Sektor pelancongan yang menjadi tarikan pengunjung ke negeri ini turut terjejas. Kesanya industri penginapan dan perkhidmatan makanan mengalami pengurangan dalam jumlah penduduk yang bekerja dalam sektor tersebut. Dalam tempoh tiga tahun (2019 – 2021) jumlah penduduk bekerja dalam sektor ini berkurang daripada 73.4 ribu (2019) kepada 72.3 ribu (2020) seterusnya jatuh kepada 69.5 ribu (2021).

Carta 2 (e): Purata Gaji dan Upah Bulanan Negeri Kelantan Mengikut Jantina (RM), 2010 – 2021

Sumber: Penerbitan Statistik Gaji & Upah, Malaysia 2021

Dari sudut gaji dan upah, kebanyakan pengusaha terpaksa memilih untuk melaksanakan cuti tanpa gaji atau pemotongan gaji sebagai langkah survival bagi mengurangkan impak kerugian yang terpaksa ditanggung apabila operasi perniagaan tidak dapat dijalankan seperti biasa. Purata gaji dan upah bulanan yang diterima oleh rakyat kelantan pada tahun 2020 adalah RM2,463 berkurang sebanyak 4.2 peratus berbanding tahun 2019 (RM2,571). Berdasarkan Carta 2 (e), pengurangan purata gaji dan upah yang diterima oleh pekerja perempuan melebihi pekerja lelaki dimana masing-masing mencatatkan kejatuhan sebanyak 6.7 peratus dan 2.7 peratus. Purata gaji dan upah bulanan yang diterima adalah RM2,715 (perempuan) dan RM2,308 (lelaki) bagi tahun 2020 berbanding RM2,911 (perempuan) dan RM2,371 (lelaki) yang direkodkan pada tahun 2019.

Pelaksanaan pelbagai inisiatif dan program seperti Pelan Pemulihan Ekonomi Negara (PENJANA), Program Subsidi Upah dan pelbagai geran dan program pembiayaan telah dilaksanakan bagi mengurangkan impak ekonomi akibat daripada COVID-19. Aktiviti pelancongan juga turut dibuka sedikit demi sedikit dengan pematuan kepada SOP yang telah ditetapkan. Kebenaran untuk merentas negeri bermula 11 Oktober 2021 membawa kepada kesan positif kepada industri pelancongan Malaysia. Keadaan ini secara tidak langsung telah menggalakkan kembali pasaran buruh seterusnya merangsang peningkatan gaji & upah di Malaysia. Secara keseluruhan purata gaji dan upah bulanan yang diterima pada tahun 2021 meningkat 3.2 peratus kepada RM2,543 berbanding tahun 2020.

6.0 Rumusan

6.1 Ringkasan penemuan

Kesan global krisis kesihatan yang melanda dunia bermula pada penghujung tahun 2019 telah memberi impak sangat besar kepada sistem politik, ekonomi dan sosial negara.

Tidak dinafikan pelaksanaan PKP telah membawa kesan positif terhadap usaha memutuskan rantai sebaran COVID-19. Walau bagaimanapun, penutupan pelbagai sektor ekonomi dan sosial serta sekatan rentas negeri dan daerah secara langsung telah memberi kesan kepada ekonomi masyarakat dan negara. Keadaan ini turut menyebabkan ketidaktentuan dalam kedudukan tenaga buruh. Walaupun masih ada pekerja yang dapat mempertahankan pekerjaan mereka, namun begitu ramai juga yang terkesan akibat penurunan dan kehilangan sumber pendapatan.

Banyak syarikat terpaksa mengurangkan gaji malah ada juga yang mengenakan cuti tanpa gaji untuk mengatasi kesukaran kewangan. Ini telah memberikan tekanan tambahan kepada pekerja yang bergantung sepenuhnya kepada pendapatan bulanan mereka. Melalui program vaksinasi COVID-19 dan pelaksanaan Pelan Pemulihan Negara, keadaan ekonomi negara dilihat semakin baik. Pembukaan lebih banyak aktiviti perniagaan dengan pematuhan kepada prosedur operasi standard dapat memberi keseimbangan dalam usaha memulihkan ekonomi dan menjaga kesihatan rakyat.

COVID-19 bukanlah wabak pertama yang mengancam nyawa manusia sejagat. Masyarakat dunia sebelum ini turut diancam pelbagai wabak yang membawa maut seperti Wabak Justinian (tahun 540), The Black Death (abad ke 14), Wabak Huey Cocoliztli (Abad ke 16), Wabak Besar Yunnan (tahun 1855) dan wabak penyakit cacar yang telah menyebabkan kematian ratusan juta umat manusia dan menjejaskan kehidupan masyarakat ketika itu. Walau bagaimanapun terdapat perbezaan wabak-wabak ini dengan pandemik COVID-19 yang berlaku dalam era globalisasi dan revolusi teknologi. Di era Revolusi Industri 4.0 ini, perkembangan teknologi telah mewujudkan peluang pekerjaan baru. Kebanyakannya pekerjaan-pekerjaan ini lebih dikenali dan diceburi sewaktu pandemik dan kekal relevan sehingga kini.

i. Ekonomi Gig

Antara perkhidmatan yang cukup popular melibatkan *gig economy* ini adalah perkhidmatan penghantaran makan seperti FoodPanda, Grab Food, Ode dan lain-lain lagi dimana pekerjaan sebagai *rider* cukup popular di kalangan masyarakat. Kerja yang fleksibel, berpadanan dengan usaha dan bebas adalah daya penarik sesiapa sahaja tanpa mengira peringkat umur untuk menceburinya.

ii. Perunding kecergasan

Tempoh *lockdown* yang berpanjangan menyebabkan ramai berdepan dengan masalah tekanan emosi. Lebih memburukan keadaan apabila aktiviti sukan dan riadah seperti hiking dan sukan secara berkumpulan tidak dibenarkan. Maka, sebagai langkah pintas, orang ramai sanggup membayar perunding kecergasan yang mana pemantauan boleh dijalankan secara dalam talian sahaja. Malah Indeks Pekerjaan

Cognizant of the Future (CJoF) mendapati, jumlah mereka yang menceburi kerjaya itu meningkat kira-kira 28.7 peratus pada suku pertama tahun 2022

iii. Peniaga *online* dan e-dagang

Platform e-Dagang dan atas talian ini telah wujud sebelum adanya COVID-19 namun penggunaanya kurang meluas. Semasa fasa pandemik, melalui platform e-Dagang, industri PKS dan peniaga yang lain dapat menjalankan dan mengembangkan operasi secara digital dalam berhadapan norma baharu perniagaan. Antara platform e-dagang yang popular di Malaysia adalah shopee dan Lazada. Pembelian di platform tersebut memudahkan pengguna untuk membeli belah tanpa perlu keluar dari rumah.

6.2 Prospek masa hadapan

Kerajaan Kelantan telah memasuki Fasa 4 Pelan Pemulihan Negara pada 3 Januari 2022. Memetik kenyataan Menteri Pertahanan pada masa itu, iaitu Datuk Seri Hishammuddin Hussein bahawa keputusan peralihan dari satu fasa ke fasa yang lain adalah mengambil kira risiko semasa yang dilaksanakan oleh Kementerian Kesihatan Malaysia (KKM) dan Majlis Keselamatan Negara (MKN). Namun begitu beliau juga menyeru agar orang ramai tidak berada di dalam zon selesa semasa fasa 4 PPN ini kerana COVID-19 masih lagi menjadi satu ancaman kepada keselamatan dan kesihatan semua.

Selain dari membangunkan semula ekonomi yang terkesan akibat pandemik COVID-19, fokus utama kerajaan Kelantan juga adalah untuk membantu mendapatkan peluang pekerjaan. Menurut Menteri Besar Kelantan (Harian Metro, 2022) penyediaan peluang pekerjaan sudah menjadi matlamat kerajaan negeri pada tahun sebelum ini namun tidak mencapai objektif susulan pelaksanaan perintah kawalan pergerakan (PKP), justeru itu peluang Fasa 4 ini akan digunakan sebaiknya.

Pelbagai pelaksanaan dilakukan untuk merealisasikan hasrat tersebut termasuk melancarkan Bandar Perabot Gua Musang, pembangunan Ladang Solar di Danau To' Uban, Pasir Mas dan Taman Perindustrian Sistem Binaan Berindustri di Machang. Dalam masa yang sama kerajaan negeri juga telah meluluskan RM285,000 bagi membiayai Program Peningkatan Daya Saing dan Inovasi Usahawan Kelantan dengan kerjasama SIRIM Berhad. Begitu juga dengan kelulusan RM100,000 melalui Majlis Pembangunan Usahawan Kelantan (MPUK) bagi membiayai program Misi Support Usahawan.

Fasa peralihan ke endemik dan pembukaan semula sempadan antarabangsa jelas memberi kesan baik kepada ekonomi negara berbanding fasa pandemik sejak dua tahun lepas. Bertepatan dengan kedudukan negeri Kelantan yang terletak bersebelahan dengan selatan negara Thailand. Semasa fasa pandemik, rakyat Thailand dan juga rakyat Kelantan tidak dibenarkan berulang alik merentasi sempadan bagi mengelakkan wabak tersebut merebak, namun setelah beralih ke fasa endemik, rakyat Thailand dan rakyat Kelantan menarik nafas lega kerana dapat meneruskan rutin pekerjaan harian seperti biasa. Dato', Mustapa Mohamad (Bernama, 2022) berkata kuasa jual beli meningkat, jika kita pergi mana-mana pasar raya, pusat beli belah kita dapati rakyat

mula keluar untuk urusan berniaga dan membeli belah, begitu juga apabila sempadan telah dibuka ekonomi antarabangsa sedikit sebanyak turut meningkat.

Impak penularan COVID-19 dan peraturan ketat kerajaan bagi membendung pandemik sejak 2020 sememangnya sangat dirasai terutamanya dari aspek ekonomi dan sebilangan besar rakyat yang melalui fasa berkenaan adalah golongan belia yang berada di dalam kategori tenaga buruh. Oleh yang demikian pembangunan belia perlu seimbang terutama pada waktu ini dan masa depan perlu dirancang semula secara menyeluruh bagi memastikan golongan ini kekal berdaya saing dan kental menghadapi cabaran, sekaligus membantu dalam aspek kestabilan negara dan pembangunan negara bangsa.

Ia selaras dengan hasrat kerajaan menerusi prinsip Malaysia MADANI yang mana kemampanan, kesejahteraan, daya cipta, nilai hormat, keyakinan dan ihsan adalah kata kunci kepada satu agenda rakyat untuk membina masa hadapan madani kepada Malaysia. Semasa fasa endemik ini juga, dapat dilihat kadar pengangguran semakin menurun ekoran daripada peluang pekerjaan mula terbuka dalam sektor kerajaan, swasta, korporat selain pengenalan beberapa inisiatif yang diwujudkan oleh kerajaan seperti JaminKerja, MYFutureJobs serta Skim Perantisan Nasional.

7.0 Rujukan

Abdul Rashid Aziz. (2020). *Pengangguran dalam kalangan tenaga kerja semasa wabak COVID-19. Malaysian Journal Of Sosial Sciences and Humanities*, vol 5, issue 11

Bluedorn, J., Hansen, N.-J., Shibata, I., Caselli, F. and Tavares, M. M. (2021). *Gender and employment in the covid19 recession: Evidence on "she-cessions"*. IMF Working Papers. 1

Baert, S., Lippens, L., Moens, E., Sterkens, P. and Weytjens, J. (2021). *How do we think the covid-19 crisis will affect our careers (if any re-main)? SSRN Electronic Journal*.

Casarico, A. and Lattanzio, S. (2022). *The heterogeneous effects of covid- 19 on labor market flows: evidence from administrative data. Journal of Economic Inequality*, 20(3): 537–58.

<https://www.mkn.gov.my/web/ms/2022/01/03/kelantan-beralih-ke-fasa-4-ppn-hari-ini/>

<https://www.hmetro.com.my/mutakhir/2022/01/797048/kelantan-sedia-hampir-10000-peluang-pekerjaan-metrotv>

<https://www.astroawani.com/berita-malaysia/peralihan-ke-endemik-pembukaan-sempadan-bantu-tingkatkan-ekonomi-negara-357213>

<https://www.bharian.com.my/rencana/komentar/2023/03/1077143/belia-dahaga-pekerjaan-harungi-pasca-pandemik>

Jabatan Perangkaan Malaysia. *Laporan Survei Tenaga Buruh Malaysia*, 2021.

Jabatan Perangkaan Malaysia. *Laporan Survei Tenaga Buruh Malaysia Suku Tahun Pertama, 2023*.

Jabatan Perangkaan Malaysia. *Laporan Sosio Ekonomi, 2021*.

Jabatan Perangkaan Malaysia. *Laporan My Local Stats Kelantan, 2021*.

Jabatan Perangkaan Malaysia. *Laporan Survei Gaji dan Upah Malaysia, 2021*.

Jabatan Perangkaan Malaysia. <https://www.dosm.gov.my/portal-main/time-series>

Sharifah Nabilah Syed Salleh and Norma Mansor. (2022). *Women and labour force participation in Malaysia. Malaysian Journal Of Sosial Sciences and Humanities*, vol 7, issue 7

Zarifhonarvar. A. (2023). *A Survey on the Impact of COVID-19 on the Labor Market. The Journal of Social Sciences Research*, vol. 9(1), pages 1-10, 03-2023

BAB 3

DEMOGRAFI SOSIAL

PENDUDUK

KELAHIRAN

KESUBURAN

KEMATIAN

JANGKAAN HAYAT

TENAGA BURUH

GAJI & UPAH

STATISTIK SISWAZAH

PENDAPATAN DAN
PERBELANJAAN PENGGUNAAN
ISI RUMAH

Bab 03 | DEMOGRAFI SOSIAL

PENDUDUK

Bilangan dan kadar pertumbuhan penduduk

Anggaran penduduk Kelantan bertambah daripada 1.81 juta pada tahun 2021 kepada 1.83 juta pada tahun 2022 dengan kadar pertumbuhan penduduk tahunan 1.0 peratus. Komposisi penduduk warganegara pada tahun 2022 adalah 98.1 peratus daripada keseluruhan penduduk Kelantan.

Jadual 3.1 Bilangan dan kadar pertumbuhan penduduk tahunan, Kelantan, 2021-2022

Penduduk	2021	2022	Kadar pertumbuhan penduduk tahunan (%)
Bilangan penduduk ('000)	1,812.3	1,830.6	1.0

Struktur umur

Struktur umur penduduk dikategorikan kepada tiga kumpulan umur utama iaitu umur muda, umur bekerja dan umur tua. Pada tahun 2022, peratusan umur muda menurun kepada 29.4 peratus (2021: 29.7%) manakala peratusan penduduk kumpulan umur bekerja dan umur tua mencatatkan peningkatan kepada 63.9 peratus (2021: 63.7%) dan 6.7 peratus (2021: 6.6%)

Jadual 3.2 Struktur umur penduduk, Kelantan, 2021-2022

Kumpulan umur (%)	2021	2022
Penduduk berumur 0-14 tahun (umur muda)	29.7	29.4
Penduduk berumur 15-64 tahun (umur bekerja)	63.7	63.9
Penduduk berumur 65 tahun dan lebih (umur tua)	6.6	6.7

1.83 juta
Penduduk
Kelantan,
2022

Warganegara
98.1% (2022)
98.1% (2021)

**Bukan
Warganegara**
1.9% (2022)
1.9% (2021)

46.1

Nisbah tanggungan
umur muda,
2022

Nisbah Jantina

101 : 100
Lelaki Perempuan

10.5

Nisbah tanggungan
umur tua,
2022

Nisbah jantina

Nisbah jantina penduduk Kelantan kekal dari tahun 2021 hingga 2022 dengan nisbah 101 lelaki bagi setiap 100 perempuan.

Nisbah tanggungan

Jumlah nisbah tanggungan penduduk Kelantan menurun kepada 56.6 (2022) daripada 57.1 pada tahun 2021. Nisbah tanggungan umur tua menunjukkan meningkat daripada 10.4 pada tahun 2021 kepada 10.5 pada tahun 2022. Nisbah tanggungan umur muda menurun kepada 46.1 pada tahun 2022 berbanding 46.7 pada tahun 2021.

Jadual 3.3 Nisbah tanggungan, Kelantan, 2021-2022

Nisbah tanggungan	2021	2022
Umur muda	46.7	46.1
Umur tua	10.4	10.5
Jumlah	57.1	56.6

Kumpulan etnik warganegara

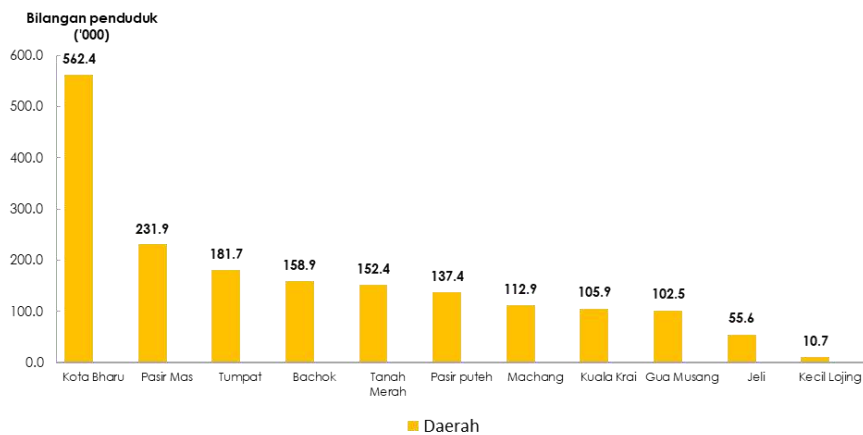
Pada tahun 2022, peratusan penduduk Bumiputera, Cina, India dan etnik Lain masing-masing kekal pada 96.6 peratus, 2.5 peratus, 0.3 peratus dan 0.6 peratus daripada keseluruhan etnik warganegara Kelantan.

Jadual 3.4 Penduduk mengikut kumpulan etnik warganegara, Kelantan, 2021-2022

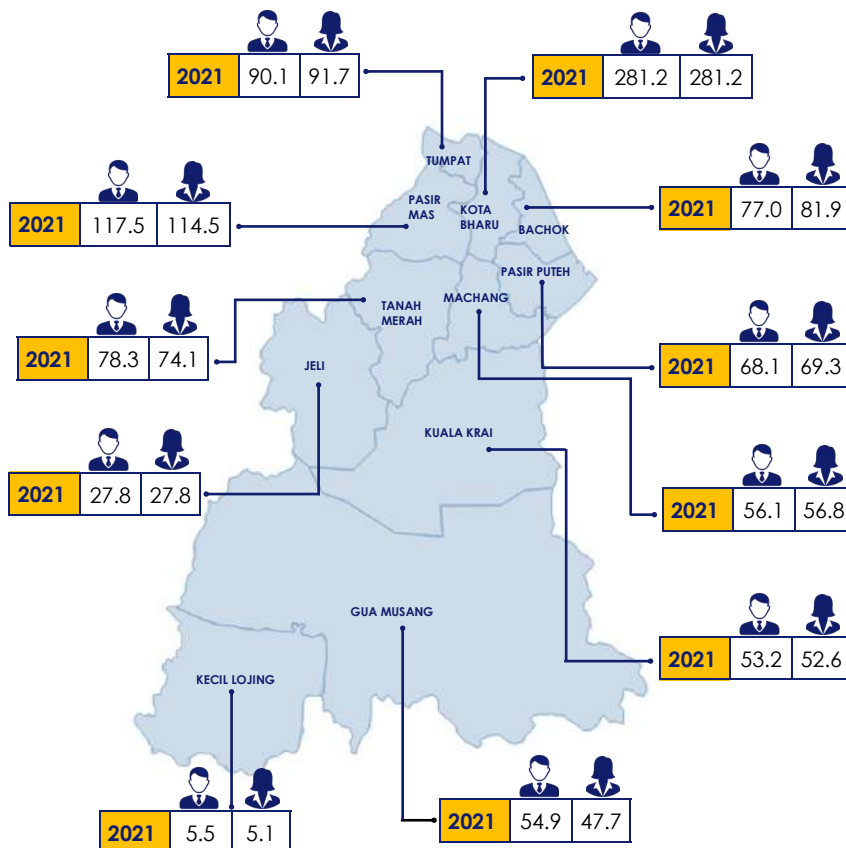
Kumpulan etnik warganegara Kelantan (%)	2021	2022
Bumiputera	96.6	96.6
Cina	2.5	2.5
India	0.3	0.3
Etnit Lain ¹	0.6	0.6

Penduduk mengikut daerah pentadbiran

Kota Bharu merupakan daerah yang mempunyai bilangan penduduk tertinggi pada tahun 2021 berbanding sepuluh daerah pentadbiran yang lain dengan jumlah penduduk pada tahun 2021 sebanyak 562.4 ribu diikuti daerah Pasir Mas (231.9 ribu) dan Tumpat (181.7 ribu). Daerah Kota Bharu mencatatkan bilangan penduduk tertinggi bagi lelaki dan perempuan pada tahun 2021 iaitu masing-masing 281.2 ribu.

Carta 3.1 Penduduk mengikut daerah pentadbiran, Kelantan, 2021

562.4 ribu
Kota Bharu mencatatkan bilangan penduduk tertinggi, 2021

Paparan 3.1 Penduduk mengikut jantina dan daerah pentadbiran, Kelantan, 2021 ('000)

10.7 ribu
Kecil Lojing mencatatkan bilangan penduduk terendah, 2021

Nota:

1. Banci Penduduk dan Perumahan Malaysia 2020.
2. Hasil tambah mungkin berbeza disebabkan oleh pembundaran.

KELAHIRAN HIDUP

19.2

Kadar kelahiran kasar
bagi setiap 1,000
penduduk, 2021

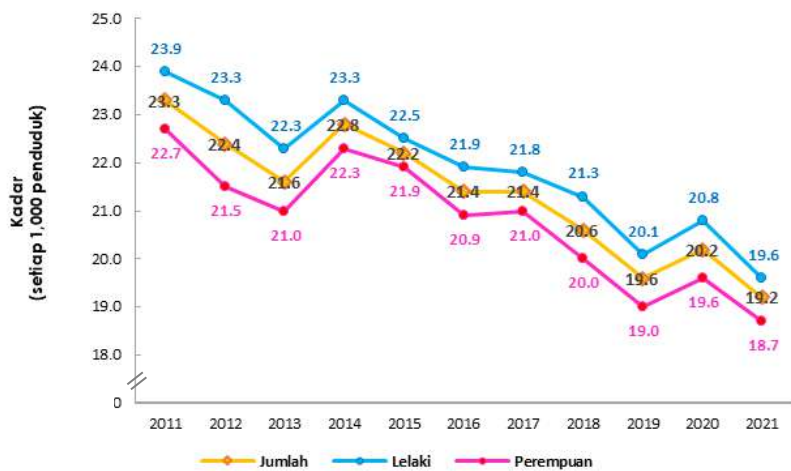
19.8

Bumiputera
Kadar kelahiran kasar
tertinggi bagi setiap
1,000 penduduk, 2021

Kadar kelahiran kasar

Kadar kelahiran kasar di Kelantan merekodkan penurunan daripada 20.2 pada 2020 kepada 19.2 pada 2021 bagi setiap 1,000 penduduk. Kadar kelahiran kasar bagi lelaki dan perempuan pada tahun 2021 turut menunjukkan penurunan berbanding 2020 iaitu masing-masing daripada 20.8 kepada 19.6 dan 19.6 kepada 18.7 kelahiran bagi setiap 1,000 penduduk.

Carta 3.2 Kadar kelahiran kasar, Kelantan, 2011-2021

Kadar kelahiran kasar mengikut kumpulan etnik

Bumiputera merekodkan kadar kelahiran kasar tertinggi pada tahun 2021 iaitu 19.8 bagi setiap 1,000 penduduk, manakala etnik India merekodkan kadar terendah iaitu 5.9 kelahiran. Kadar kelahiran kasar bagi etnik Cina dan etnik Lain pada tahun 2021 masing-masing adalah 7.1 dan 10.4 kelahiran bagi setiap 1,000 penduduk.

Jadual 3.5 Kadar kelahiran kasar mengikut kumpulan etnik, Kelantan, 2015-2021 (setiap 1,000 penduduk)

Kumpulan etnik	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Bumiputera	23.2	22.3	22.3	21.6	20.4	20.8	19.8
Cina	9.8	9.1	9.6	7.8	7.7	8.9	7.1
India	6.5	5.2	11.1	5.4	7.1	4.3	5.9
Etnik Lain ¹	7.7	8.5	8.0	7.3	8.0	11.7	10.4

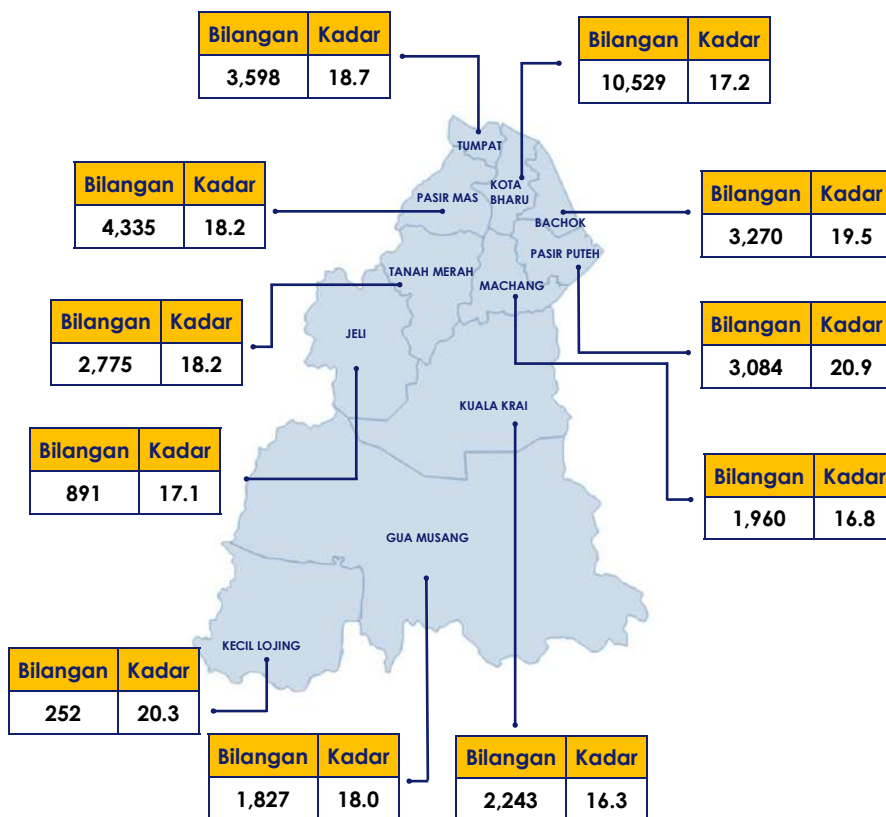
¹Termasuk bukan warganegara

Bilangan kelahiran hidup dan kadar kelahiran kasar mengikut daerah pentadbiran

Daerah Kota Bharu merekodkan bilangan kelahiran hidup tertinggi iaitu 10,529 kelahiran, manakala yang terendah direkodkan di Kecil Lojing iaitu 252 kelahiran. Kadar kelahiran kasar tertinggi direkodkan di Pasir Puteh dengan 20.9 kelahiran bagi setiap 1,000 penduduk, manakala yang terendah direkodkan di Kuala Krai iaitu 16.3 kelahiran.

Paparan 3.2 Bilangan kelahiran hidup dan kadar kelahiran kasar mengikut daerah pentadbiran, Kelantan, 2021 (setiap 1,000 penduduk)

10,529
Kota Bharu
mencatatkan bilangan
kelahiran hidup
tertinggi, 2021

20.9
Pasir Puteh
mencatatkan kadar
kelahiran kasar
tertinggi, 2021

KESUBURAN

Kadar kesuburan jumlah

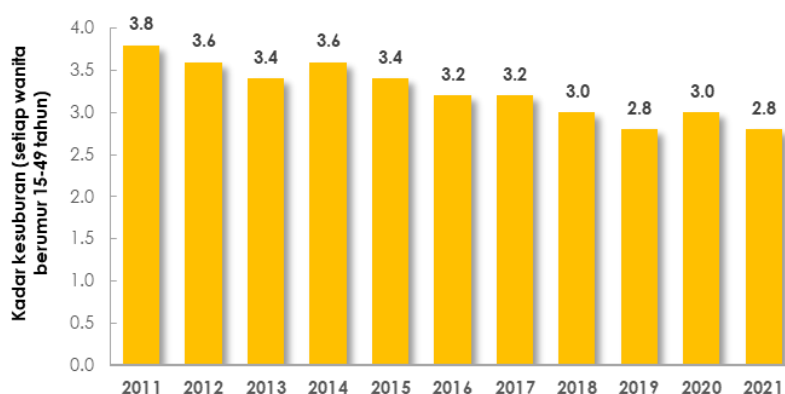
Kadar kesuburan jumlah bagi Kelantan menunjukkan penurunan daripada 3.0 bayi pada 2020 kepada 2.8 bayi pada 2021 bagi setiap wanita berumur 15 hingga 49 tahun. Carta 3.3 menunjukkan kadar kesuburan jumlah bagi Kelantan berada di atas paras penggantian iaitu purata 2.1 bayi bagi setiap wanita umur reproduktif (15-49 tahun).

2.8 bayi
Kadar kesuburan jumlah
bagi setiap wanita
berumur 15-49
tahun, 2021

**2.9 bayi
Bumiputera**
Kadar kesuburan tertinggi
bagi setiap
wanita berumur
15-49 tahun, 2021

Carta 3.3 Kadar kesuburan jumlah, Kelantan, 2011-2021

Kadar kesuburan jumlah mengikut kumpulan etnik

Kadar kesuburan jumlah bagi Bumiputera, etnik Cina dan etnik Lain menunjukkan penurunan pada tahun 2021 berbanding 2020. Bumiputera merekodkan kadar kesuburan jumlah tertinggi pada tahun 2021 iaitu 2.9 bayi bagi setiap wanita berumur 15 hingga 49 tahun, manakala kadar terendah direkodkan oleh etnik India iaitu 0.8 bayi.

Jadual 3.6 Kadar kesuburan jumlah mengikut kumpulan etnik, Kelantan, 2015-2021 (setiap wanita berumur 15-49 tahun)

Kumpulan etnik	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Bumiputera	3.6	3.4	3.4	3.2	2.9	3.1	2.9
Cina	1.7	1.6	1.6	1.3	1.3	1.5	1.2
India	1.2	0.9	1.6	0.8	1.0	0.7	0.8
Etnik Lain ¹	0.9	0.9	0.9	0.8	0.9	2.0	1.7

¹Termasuk bukan warganegara

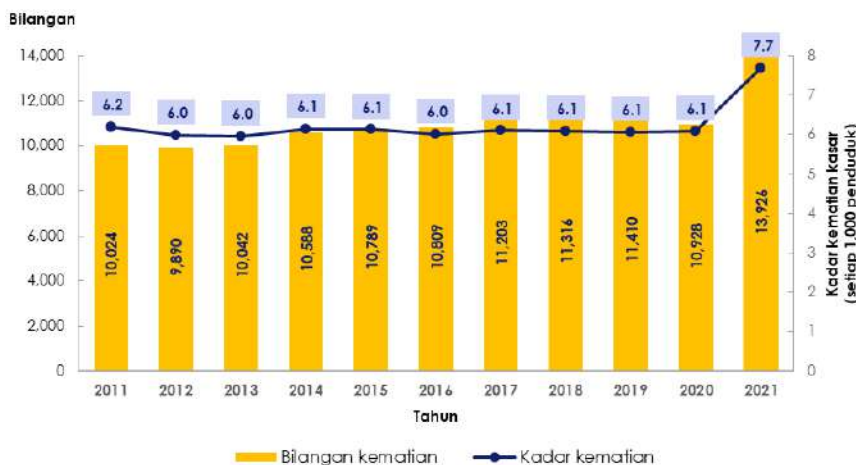

KEMATIAN

Bilangan dan kadar kematian kasar

Bilangan kematian di Kelantan direkodkan sebanyak 13,926 kematian pada tahun 2021 meningkat 27.4 peratus berbanding kematian pada tahun 2020 (10,928 kematian). Kadar kematian kasar adalah 7.7 kematian bagi setiap 1,000 penduduk (2020: 6.1 kematian).

Carta 3.4 Bilangan kematian dan kadar kematian kasar, Kelantan, 2011-2021 (setiap 1,000 penduduk)

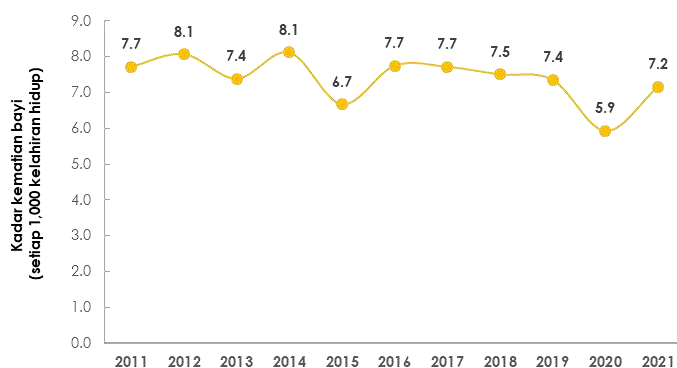
Jadual 3.7 Bilangan kematian dan kadar kematian kasar, Kelantan, 2015-2021 (setiap 1,000 penduduk)

Kematian	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Jumlah kematian	10,789	10,809	11,203	11,316	11,410	10,928	13,926
Kadar kematian kasar (Lelaki)	6.9	6.7	6.8	6.7	6.8	6.9	8.4
Kadar kematian kasar (Perempuan)	5.4	5.3	5.4	5.4	5.3	5.3	7.0

Kematian bayi

Kadar kematian bayi pada 2021 adalah 7.2 kematian, meningkat 1.2 mata berbanding 5.9 kematian bagi setiap 1,000 kelahiran hidup pada tahun 2020.

Carta 3.5 Kadar kematian bayi, Kelantan, 2011-2021

7.7 kematian
Kadar kematian kasar tertinggi bagi setiap 1,000 penduduk pada tahun 2021 sepanjang 2011-2021

Jumlah Kematian
Lelaki 7,605 (54.6%)
Perempuan 6,321 (45.4%)

7.2 kematian
Kadar kematian bayi bagi setiap 1,000 kelahiran hidup pada tahun 2021

13.5 kematian
Nisbah mortaliti ibu bersalin terendah, 2012 bagi setiap 100,000 kelahiran hidup dalam tempoh 2011-2021

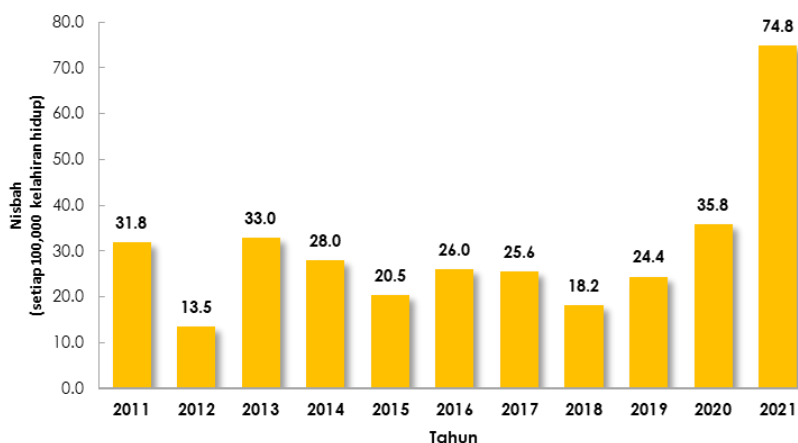

11.0 kematian Cina
Kadar kematian tertinggi bagi setiap 1,000 penduduk, 2021

Nisbah mortaliti ibu bersalin

Nisbah mortaliti ibu bersalin pada tahun 2021 meningkat kepada 74.8 kematian bagi setiap 100,000 kelahiran hidup berbanding 35.8 kematian pada tahun 2020.

Carta 3.6 Nisbah mortaliti ibu bersalin, Kelantan, 2011-2021

Kadar kematian mengikut kumpulan etnik

Etnik Cina merekodkan kadar kematian kasar tertinggi iaitu 11.0 kematian bagi setiap 1,000 penduduk pada tahun 2021, manakala etnik Lain merekodkan kadar terendah iaitu 5.1 kematian. Kadar kematian kasar bagi Bumiputera dan India pada tahun 2021 masing-masing adalah 7.7 dan 8.4 bagi setiap 1,000 penduduk.

Jadual 3.8 Kadar kematian kasar mengikut etnik, Kelantan, 2015-2021 (setiap 1,000 penduduk)

Etnik	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Bumiputera	6.2	6.1	6.2	6.2	6.1	6.1	7.7
Cina	7.0	7.5	7.4	7.3	7.1	9.6	11.0
India	5.4	5.0	7.5	5.6	6.5	4.5	8.4
Etnik Lain ¹	2.3	2.3	2.6	2.7	3.1	3.6	5.1

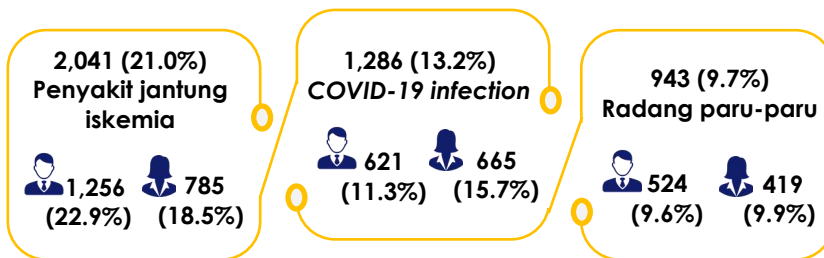
¹Termasuk bukan warganegara

Sebab kematian utama (disahkan secara perubatan)

Penyakit jantung iskemia merupakan sebab kematian yang mencatatkan peratusan kematian tertinggi iaitu 21.0 peratus (2,041 kematian). Ini diikuti oleh COVID-19 infection dan radang paru-paru iaitu masing-masing 13.2 peratus dan 9.7 peratus.

Paparan 3.3 Tiga sebab kematian utama yang disahkan secara perubatan, Kelantan, 2021

Nota: Statistik adalah merujuk kepada sebab kematian yang disahkan secara perubatan.

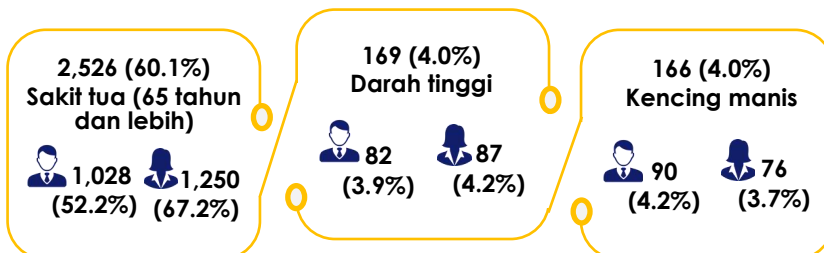
Penyakit jantung iskemia
Sebab kematian utama yang disahkan secara perubatan mencatatkan peratusan tertinggi pada 2021

Sebab kematian utama (tidak disahkan secara perubatan)

Tiga sebab kematian utama yang tidak disahkan secara perubatan pada tahun 2021 adalah sakit tua (65 tahun dan lebih) iaitu 2,526 kematian (60.1%) yang melibatkan 52.2 peratus lelaki dan 67.2 peratus perempuan. Ini diikuti oleh penyakit darah tinggi dan kencing manis dengan masing-masing sebanyak 4.0 peratus.

Paparan 3.4 Tiga sebab kematian utama yang tidak disahkan secara perubatan, Kelantan, 2021

Nota: Statistik adalah merujuk kepada sebab kematian yang tidak disahkan secara perubatan.

Sakit tua
Sebab kematian utama tidak disahkan mencatatkan peratusan tertinggi pada 2021

Bilangan dan kadar kematian kasar mengikut daerah pentadbiran

Daerah Kota Bharu mencatatkan bilangan kematian tertinggi pada tahun 2021 iaitu 4,190 kematian manakala daerah Kecil Lojing mencatatkan bilangan kematian terendah iaitu 69 kematian. Namun begitu, kadar kematian kasar tertinggi direkodkan di Pasir Puteh iaitu 8.4 kematian bagi setiap 1,000 penduduk manakala kadar terendah dicatatkan di Gua Musang 5.4 kematian bagi setiap 1,000 penduduk.

8.4

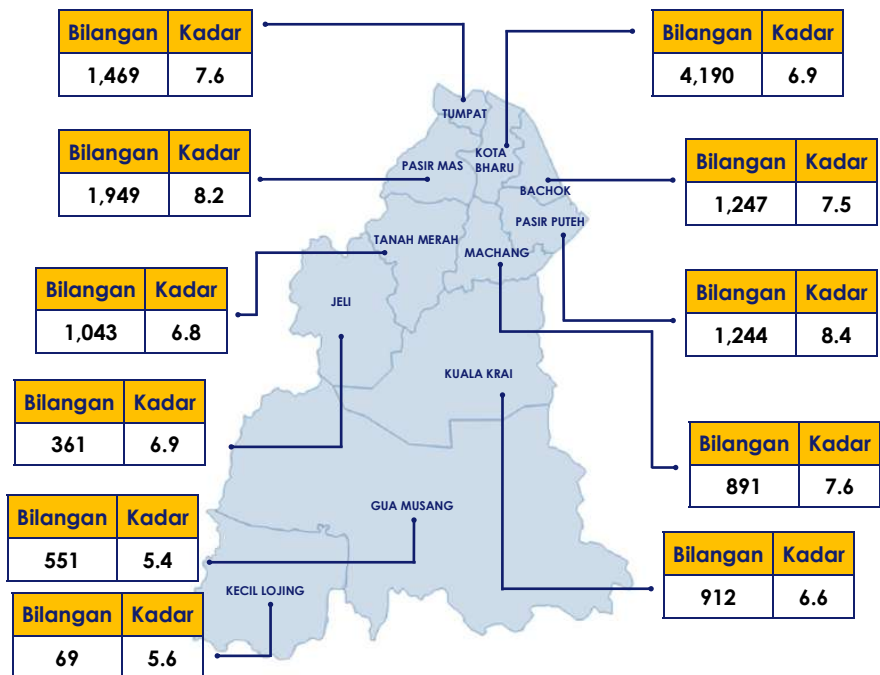
Pasir Puteh mencatatkan kadar kematian tertinggi, 2021

68.7 tahun

Jangkaan hayat ketika lahir **bayi lelaki** pada tahun 2022

Paparan 3.5 Bilangan dan kadar kematian mengikut daerah pentadbiran, Kelantan, 2021

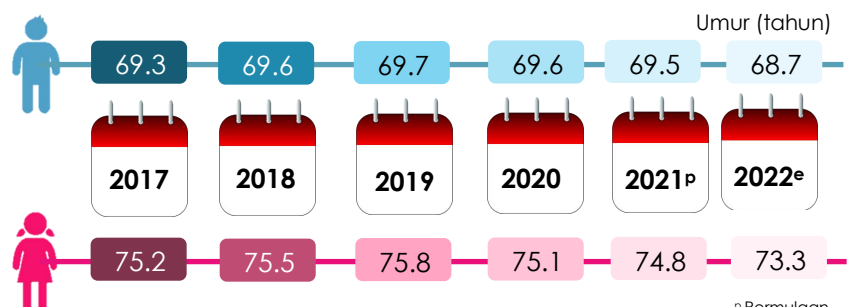
JANGKAAN HAYAT

Jangkaan hayat ketika lahir

Seorang bayi perempuan yang lahir pada tahun 2022 di Kelantan dijangka hidup lebih lama sehingga 73.3 tahun berbanding dengan seorang bayi lelaki yang dijangka hidup sehingga 68.7 tahun.

Bagi tempoh 2017 sehingga 2019, jangkaan hayat ketika lahir bagi bayi lelaki meningkat 0.4 tahun dan perempuan meningkat 0.6 tahun. Walau bagaimanapun, bagi tahun 2020 hingga 2022, jangkaan hayat ketika lahir bagi bayi lelaki menurun 0.9 tahun dan perempuan menurun 1.8 tahun. Penurunan jangkaan hayat bagi tahun 2020 hingga 2022 adalah disumbangkan oleh peningkatan lebih kematian semasa pandemik COVID-19.

Paparan 3.6 Jangkaan hayat ketika lahir mengikut jantina, Kelantan, 2017-2022

^p Permulaan

^e Anggaran

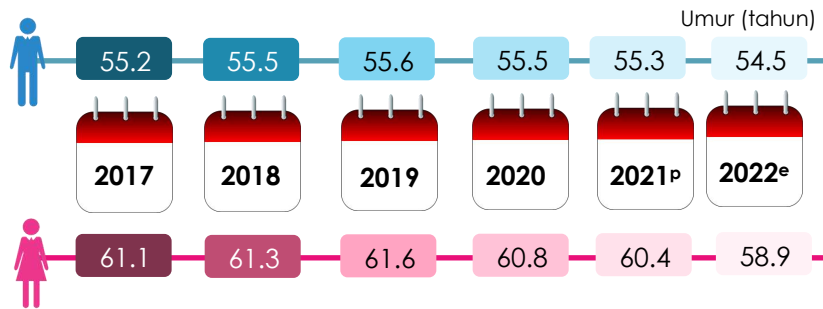
2017-2019 : Berasaskan kepada data Banci Penduduk dan Perumahan Malaysia 2010
2020-2022 : Berasaskan kepada data Banci Penduduk dan Perumahan Malaysia 2020

Jangkaan hayat pada umur 15 tahun

Lelaki dan perempuan yang mencapai umur 15 tahun pada 2022 dijangka hidup selama 54.5 tahun dan 58.9 tahun lagi. Ini bermakna, lelaki pada umur 15 tahun dijangka hidup sehingga 69.5 tahun dan perempuan dijangka hidup sehingga 73.9 tahun.

Paparan 3.7 Jangkaan hayat pada umur 15 tahun mengikut jantina, Kelantan, 2017-2022

^p Permulaan
^e Anggaran
 2017-2019 : Berasaskan kepada data Banci Penduduk dan Perumahan Malaysia 2010
 2020-2022 : Berasaskan kepada data Banci Penduduk dan Perumahan Malaysia 2020

58.9 tahun
Perempuan
 Jangkaan hayat
 pada umur 15 tahun,
 2022

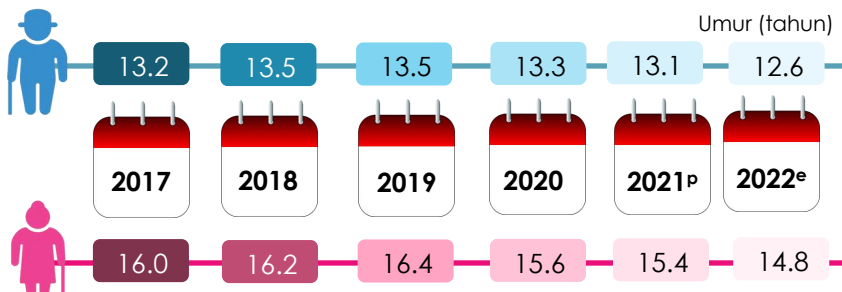

Jangkaan hayat pada umur 65 tahun

Lelaki dan perempuan yang berumur 65 tahun masing-masing dijangka hidup selama 12.6 tahun dan 14.8 tahun lagi. Ini bermakna, seorang lelaki yang berumur 65 tahun dijangka hidup sehingga 77.6 tahun dan perempuan sehingga 79.8 tahun.

Bagi tempoh 2017 sehingga 2022, perbezaan jangkaan hayat pada umur 65 tahun antara lelaki dan perempuan adalah di antara 2.2 hingga 2.9 tahun.

Paparan 3.8 Jangkaan hayat pada umur 65 tahun mengikut jantina, Kelantan, 2017-2022

^p Permulaan
^e Anggaran
 2017-2019 : Berasaskan kepada data Banci Penduduk dan Perumahan Malaysia 2010
 2020-2022 : Berasaskan kepada data Banci Penduduk dan Perumahan Malaysia 2020

12.6 tahun
Lelaki
 Jangkaan hayat
 pada umur 65 tahun,
 2022

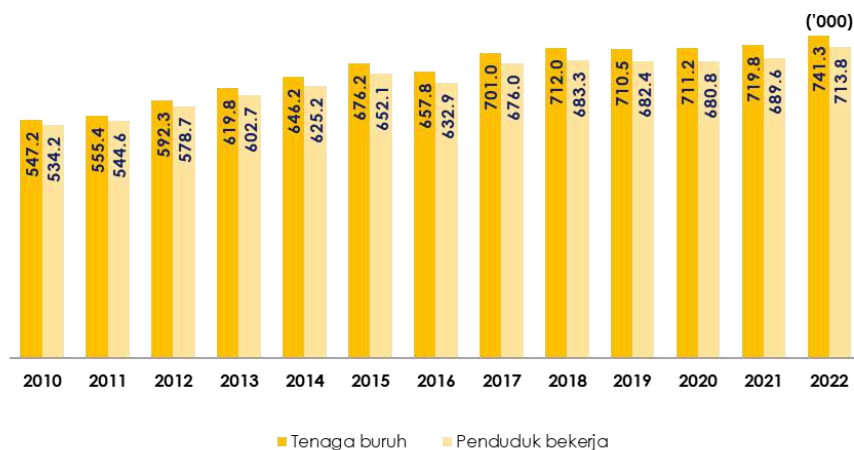
TENAGA BURUH

741.3 ribu
Tenaga buruh di
Kelantan,
2022

Tenaga Buruh

Pada tahun 2022, tenaga buruh di Kelantan meningkat 3.0 peratus berbanding pada tahun 2021. Sejumlah 741.3 ribu orang tenaga buruh direkodkan pada tahun 2022 berbanding 719.8 ribu orang pada tahun 2021. Dalam tempoh yang sama, bilangan penduduk bekerja turut meningkat kepada 713.8 ribu orang pada tahun 2022 daripada 689.6 ribu orang pada tahun 2021.

Carta 3.7 Tenaga buruh dan penduduk bekerja, Kelantan, 2010-2022

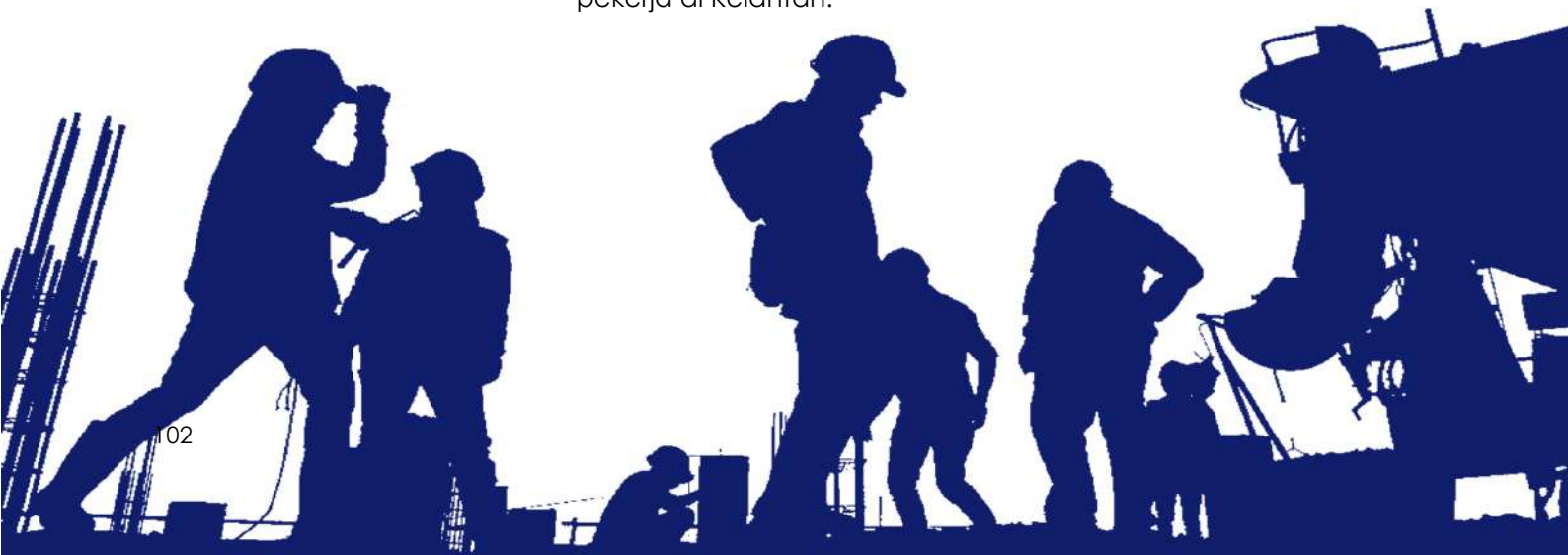

713.8 ribu
Bilangan
penduduk bekerja,
2022

Penduduk bekerja

Kategori pekerja perkhidmatan & jualan mendominasi penduduk bekerja di Kelantan dengan peratus sumbangan sebanyak 32.7 peratus pada tahun 2022. Ini diikuti oleh kategori pekerja kemahiran & pekerja pertukangan yang berkaitan dan kategori pekerja asas dengan peratus sumbangan 11.9 peratus dan 18.1 peratus. Sementara itu, kategori pekerja mahir yang merangkumi kategori pengurus, profesional dan juruteknik & profesional bersekutu meliputi 19.4 peratus daripada keseluruhan pekerja di Kelantan.

Jadual 3.9 Penduduk bekerja mengikut kategori pekerjaan, Kelantan, 2016-2022

Kategori pekerjaan	Bilangan ('000)						
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Pengurus	12.8	8.8	11.9	13.6	11.6	14.6	14.7
Profesional	69.0	61.7	72.6	73.2	70.1	88.2	76.2
Juruteknik & profesional bersekutu	41.6	45.0	41.9	43.6	45.0	57.3	47.2
Pekerja sokongan perkeranian	29.6	34.4	30.7	34.5	29.8	55.1	50.8
Pekerja perkhidmatan & jualan	193.7	214.5	215.5	202.6	209.6	204.5	233.5
Pekerja mahir pertanian, perhutanan, penternakan & perikanan	75.6	96.8	84.0	77.2	75.2	46.5	29.2
Pekerja kemahiran & pekerja pertukangan yang berkaitan	97.5	92.8	95.2	99.7	104.4	72.4	84.7
Operator mesin & loji dan pemasang	39.6	39.5	44.4	48.5	43.5	50.2	48.2
Pekerja asas	73.5	82.6	87.2	89.5	91.5	100.8	129.2
Jumlah	632.9	676.0	683.3	682.4	680.8	689.6	713.8

138.1 ribu

Bilangan pekerja mahir, 2022

Kategori pekerjaan	Komposisi (%)						
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Pengurus	2.0	1.3	1.7	2.0	1.7	2.1	2.1
Profesional	10.9	9.1	10.6	10.7	10.3	12.8	10.7
Juruteknik & profesional bersekutu	6.6	6.7	6.1	6.4	6.6	8.3	6.6
Pekerja sokongan perkeranian	4.7	5.1	4.5	5.1	4.4	8.0	7.1
Pekerja perkhidmatan & jualan	30.6	31.7	31.5	29.7	30.8	29.7	32.7
Pekerja mahir pertanian, perhutanan, penternakan & perikanan	11.9	14.3	12.3	11.3	11.0	6.7	4.1
Pekerja kemahiran & pekerja pertukangan yang berkaitan	15.4	13.7	13.9	14.6	15.3	10.5	11.9
Operator mesin & loji dan pemasang	6.3	5.8	6.5	7.1	6.4	7.3	6.8
Pekerja asas	11.6	12.2	12.8	13.1	13.4	14.6	18.1
Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

32.7%

Pekerja perkhidmatan dan jualan catat peratusan tertinggi, 2022

Seramai 478.7 ribu orang pekerja (67.1%) tertumpu di sektor Perkhidmatan pada tahun 2022 dan diikuti oleh sektor Pertanian yang merangkumi 69.1 ribu orang (9.7%), Pembinaan (90.3 ribu; 12.7%) dan Pembuatan (73.9 ribu; 10.4%). Sektor Perlombongan dan pengkuarian mencatatkan bilangan pekerja terendah iaitu seramai 1.8 ribu orang (0.2%).

478.7 ribu

Pekerja tertumpu pada
sektor Perkhidmatan,
2022

1.8 ribu

**Sektor Perlombongan
& pengkuarian**
Bilangan pekerja
terendah, 2022

58.0%

Kadar penyertaan
tenaga buruh di
Kelantan, 2022

3.7%

Kadar
pengangguran di
Kelantan, 2022

Jadual 3.10 Penduduk bekerja mengikut sektor, Kelantan, 2016-2022

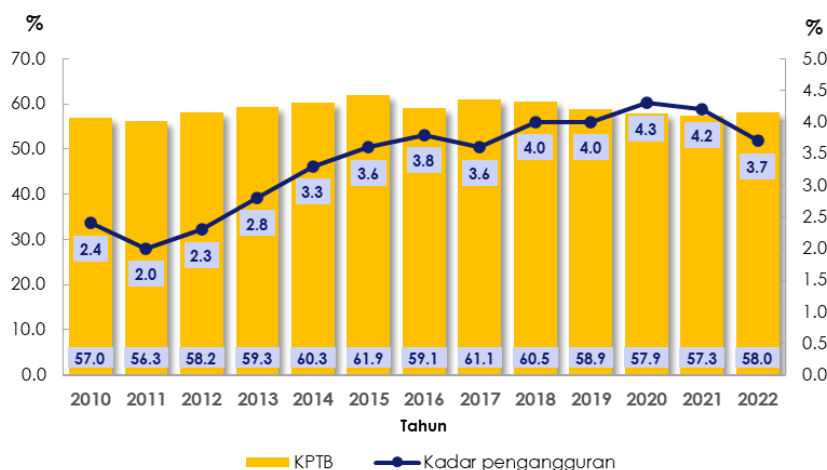
Sektor	Bilangan ('000)						
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Pertanian	79.5	100.1	95.4	88.3	87.6	73.2	69.1
Perlombongan dan pengkuarian	2.1	1.5	2.6	2.0	2.5	2.5	1.8
Pembuatan	64.4	65.1	62.8	70.5	71.2	64.8	73.9
Pembinaan	84.1	81.3	80.2	77.5	76.2	81.3	90.3
Perkhidmatan	402.8	427.9	442.3	444.0	443.3	467.8	478.7
Jumlah	632.9	676.0	683.3	682.4	680.8	689.6	713.8

Sektor	Komposisi (%)						
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Pertanian	12.6	14.8	14.0	12.9	12.9	10.6	9.7
Perlombongan dan pengkuarian	0.3	0.2	0.4	0.3	0.4	0.4	0.2
Pembuatan	10.2	9.6	9.2	10.3	10.5	9.4	10.4
Pembinaan	13.3	12.0	11.7	11.4	11.2	11.8	12.7
Perkhidmatan	63.6	63.3	64.8	65.1	65.1	67.8	67.1
Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Kadar penyertaan tenaga buruh dan kadar pengangguran

Kadar penyertaan tenaga buruh (KPTB) di Kelantan meningkat 0.7 mata peratus daripada 57.3 peratus pada tahun 2021 kepada 58.0 peratus pada tahun 2022. Sementara itu, kadar pengangguran di Kelantan juga menurun 0.5 mata peratus kepada 3.7 peratus pada tahun 2022 (2021: 4.2%).

Carta 3.8 KPTB dan kadar pengangguran, Kelantan, 2010-2022

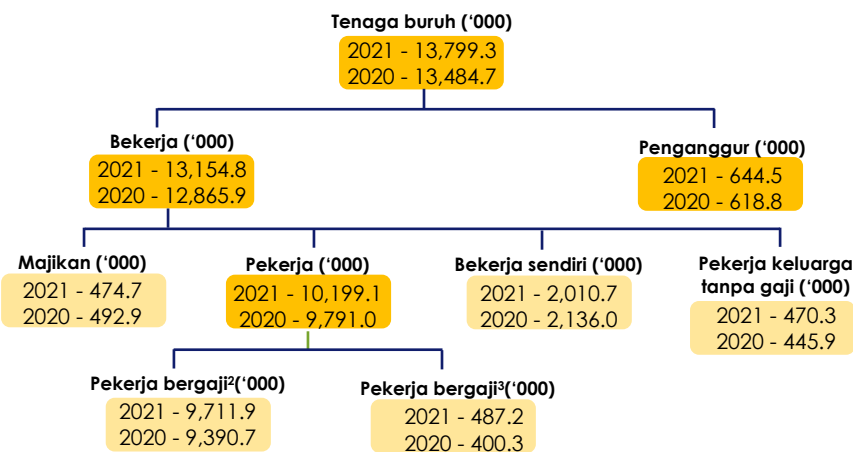
GAJI & UPAH

GAJI & UPAH MALAYSIA

Penengah dan purata gaji & upah bulanan pekerja

Bilangan penerima gaji & upah bulanan pada 2021 meningkat dengan kadar perlahan sebanyak 3.4 peratus kepada 9.7 juta orang (2020: 2.1%; 9.4 juta orang). Pada tempoh yang sama, penengah gaji & upah bulanan mencatatkan peningkatan sebanyak 9.1 peratus daripada RM2,062 kepada RM2,250. Begitu juga purata gaji & upah bulanan turut menunjukkan peningkatan daripada RM2,933 kepada RM3,037 (3.5%).

Carta 3.9 Kerangka analisis gaji & upah bulanan, Malaysia, 2020-2021

Nota:

² Bekerja sekurang-kurangnya 6 jam sehari atau sekurang-kurangnya 20 hari sebulan pada bulan rujukan

³ Bekerja sekurang-kurangnya 1 jam semasa minggu rujukan dan bekerja kurang daripada 6 jam sehari atau 20 hari sebulan pada bulan rujukan

Gaji & upah bulanan pekerja mengikut jantina

Pada 2021, penengah gaji & upah bulanan yang diterima oleh pekerja lelaki adalah RM2,315 dan pekerja perempuan RM 2,145, masing-masing meningkat sebanyak 10.6 peratus dan 6.2 peratus berbanding 2020. Purata gaji & upah bulanan pekerja lelaki naik sebanyak 4.1 peratus kepada RM3,085. Begitu juga, purata gaji dan upah bulanan bagi pekerja perempuan naik sebanyak 2.7 peratus kepada RM2,968 berbanding tahun sebelumnya.

RM 3,037
Purata gaji & upah bulanan, 2021

RM 2,250
Penengah gaji & upah bulanan, 2021

9.7 juta
Bilangan penerima gaji & upah, 2021

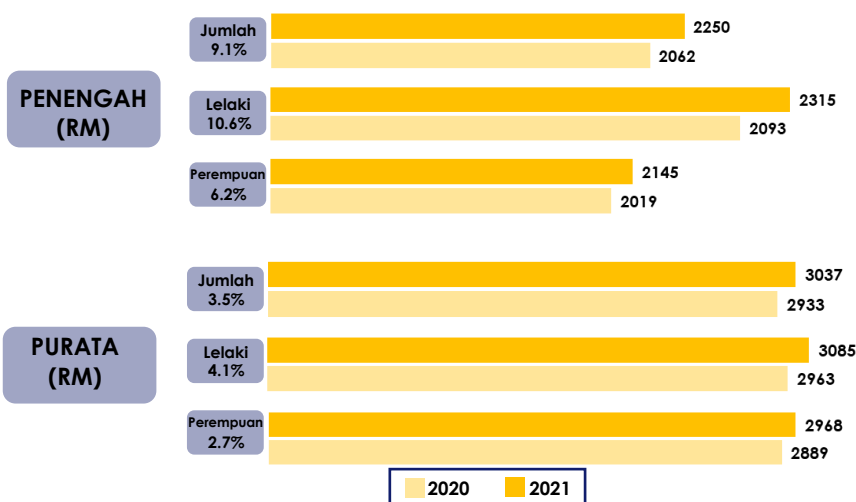

10.6%
Kadar pertumbuhan bagi **penengah** gaji & upah bulanan bagi pekerja lelaki, 2021

RM 5,550
Sektor pendidikan
Purata gaji & upah bulanan tertinggi, 2021

Carta 3.10 Penengah dan purata gaji & upah bulanan pekerja mengikut jantina, Malaysia, 2020-2021

Gaji & upah bulanan pekerja mengikut industri

Pada 2021, penengah gaji & upah bulanan tertinggi dicatatkan oleh pekerja dalam pendidikan iaitu RM5,331 diikuti aktiviti kesihatan kemanusiaan & kerja sosial dengan RM4,193. Bagi purata gaji & upah bulanan pula, pendidikan turut mencatatkan purata gaji & upah bulanan tertinggi iaitu RM5,550 diikuti perlombongan dan pengkuarian (RM5,040).

Carta 3.11 Penengah dan purata gaji & upah bulanan pekerja mengikut industri⁴, Malaysia, 2020-2021

Industri	Penengah		Purata	
	2020	2021	2020	2021
Jumlah	2,062	2,250	2,933	3,037
Pertanian, Perhutanan dan Perikanan	1,291	1,490	1,598	1,776
Perlombongan dan Pengkuarian	3,402	3,921	5,064	5,040
Pembuatan	1,908	1,976	2,542	2,606
Bekalan elektrik, gas, wap dan pendingin udara	2,784	2,993	3,596	3,401
Bekalan air; pembentungan, pengurusan sisa dan aktiviti pemulihan	2,073	2,067	2,571	2,650
Pembinaan	1,856	1,781	2,557	2,347
Perdagangan borong dan runcit, pembaikan kenderaan bermotor dan motosikal	1,514	1,697	2,011	2,063
Pengangkutan dan penyimpanan	2,062	2,091	2,481	2,576
Penginapan dan aktiviti perkhidmatan makanan dan minuman	1,293	1,581	1,795	1,950
Maklumat dan komunikasi	3,547	3,754	4,310	4,346
Aktiviti kewangan dan insurans/takaful	3,273	3,330	4,221	3,949
Aktiviti hartanah	3,037	3,255	3,570	3,636
Aktiviti profesional, saintifik dan teknikal	3,028	3,162	3,959	3,916
Aktiviti pentadbiran dan khidmat sokongan	1,393	1,692	1,992	2,040
Pentadbiran awam dan pertahanan; aktiviti keselamatan sosial	3,761	3,929	4,146	4,313
Pendidikan	5,058	5,331	5,088	5,550
Aktiviti kesihatan kemanusiaan dan kerja sosial	3,602	4,193	4,077	4,546
Kesenian, hiburan dan rekreasi	1,882	2,562	2,665	2,908
Aktiviti Perkhidmatan lain	1,593	1,735	2,124	2,016

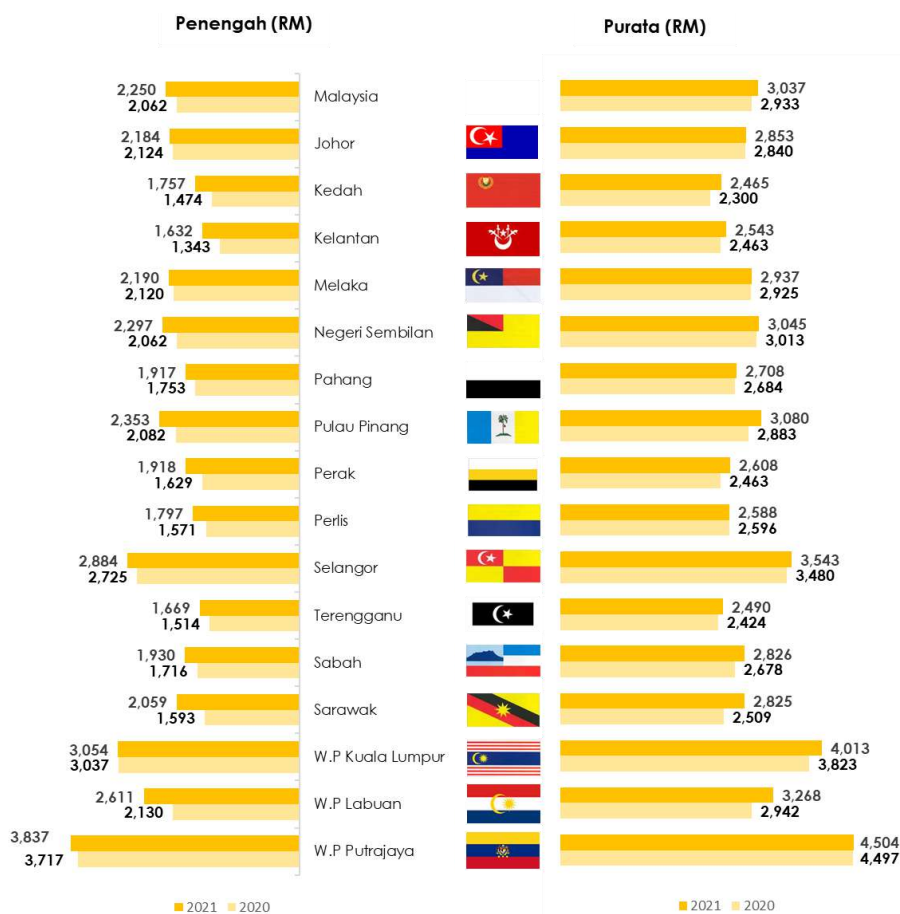
⁴Industri dikelaskan mengikut piawaian Klasifikasi Industri Malaysia (MSIC) 2008 versi 1.0

Gaji & upah bulanan pekerja mengikut negeri

Penengah dan purata gaji & upah bulanan menunjukkan peningkatan di kebanyakan negeri pada 2021. W.P. Putrajaya mencatatkan penengah dan purata gaji & upah bulanan tertinggi (penengah: RM3,837; purata: RM4,504) diikuti oleh W.P. Kuala Lumpur (penengah: RM3,054; purata: RM4,013) dan Selangor (penengah: RM2,884; purata: RM3,543).

Carta 3.12 Penengah dan purata gaji & upah bulanan pekerja mengikut negeri, Malaysia, 2020-2021

12.6%
Sarawak
Kadar pertumbuhan
purata gaji & upah
bulanan tertinggi, 2021

29.3%
Sarawak
Kadar pertumbuhan
penengah gaji & upah
bulanan tertinggi, 2021

GAJI & UPAH KELANTAN

Penemuan utama gaji & upah bulanan pekerja

Penemuan utama mendapati bilangan penerima gaji & upah bulanan pada 2021 di Kelantan adalah sebanyak 440.8 ribu orang iaitu meningkat 7.7 peratus berbanding tahun sebelumnya. Penengah gaji & upah bulanan telah menurun kepada RM1,632 berbanding RM1,343 iaitu meningkat dua angka pada kadar 21.5 peratus, manakala purata gaji & upah bulanan meningkat sebanyak 3.2 peratus kepada RM2,543 berbanding RM2,463 pada tahun 2020.

Jadual 3.11 Gaji & upah bulanan, Kelantan, 2015-2021

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Bilangan Penerima ('000)	337.7	352.9	362.1	367.5	383.9	409.5	440.8
Penengah (RM)	1,200	1,345	1,500	1,604	1,639	1,343	1,632
Purata (RM)	2,069	2,248	2,319	2,419	2,571	2,463	2,543

Gaji & upah bulanan pekerja mengikut jantina

Bilangan penerima gaji & upah bulanan bagi pekerja perempuan Kelantan merekodkan kadar pertumbuhan menurun iaitu sebanyak 8.4 peratus (142.9 ribu orang) berbanding lelaki yang meningkat sebanyak 17.6 peratus (297.9 ribu orang) pada tahun 2021. Penengah gaji & upah bulanan bagi lelaki dan perempuan naik dua angka iaitu 17.6 peratus (RM1,580) dan 39.1 peratus (RM1,825) berbanding tahun 2020. Sementara itu, purata gaji & upah bulanan pekerja lelaki dan perempuan masing-masing meningkat kepada RM2,383 (3.2%) dan RM2,875 (5.9%).

Paparan 3.9 Penengah dan purata gaji & upah bulanan pekerja mengikut jantina, Kelantan, 2020-2021

-8.4%
Kadar pertumbuhan
bilangan penerima gaji
& upah bulanan **pekerja
perempuan**, 2021

RM 2,383
Purata gaji & upah
bulanan **pekerja lelaki**,
2021

STATISTIK SISWAZAH

STATISTIK SISWAZAH MALAYSIA

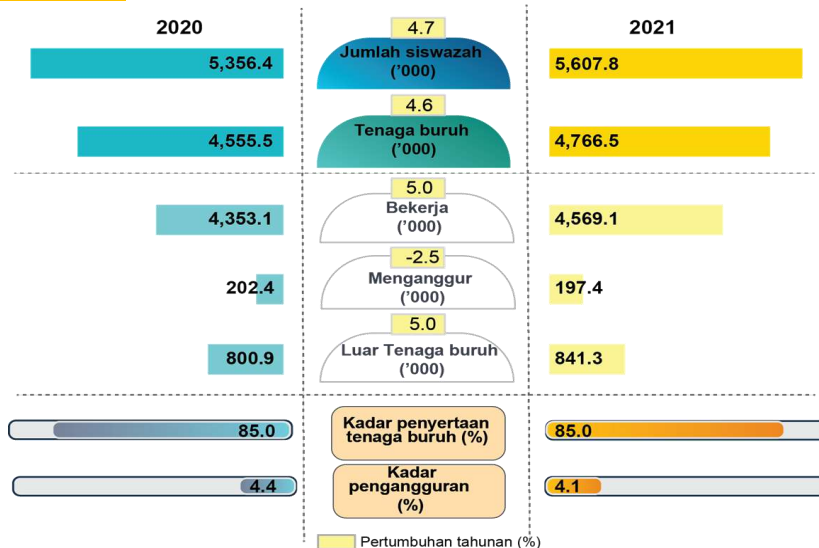
Statistik utama siswazah

Pada tahun 2021, bilangan siswazah di Malaysia meningkat sebanyak 4.7 peratus mencatatkan 5.61 juta orang berbanding tahun 2020 dengan 5.36 juta orang seperti pada Carta 3.13.

Bilangan siswazah dalam tenaga buruh yang merangkumi siswazah bekerja dan menganggur, naik 4.6 peratus kepada 4.77 juta orang (2020: 4.56 juta orang). Sementara itu, kadar penyertaan tenaga buruh siswazah (KPTBS) kekal seperti tahun sebelumnya iaitu pada 85.0 peratus.

Manakala bagi siswazah bekerja, meningkat sebanyak 5.0 peratus berbanding tahun 2020 mencatatkan 4.57 juta orang (2020: 4.35 juta orang). Sebaliknya, kadar pengangguran siswazah berkurang kepada 4.1 peratus berbanding 4.4 peratus yang direkodkan pada tahun sebelumnya.

Carta 3.13 Statistik utama siswazah, Malaysia, 2020-2021

5.6 juta
Bilangan siswazah
Malaysia, 2021

85.0%
Kadar penyertaan
tenaga buruh siswazah
Malaysia, 2021

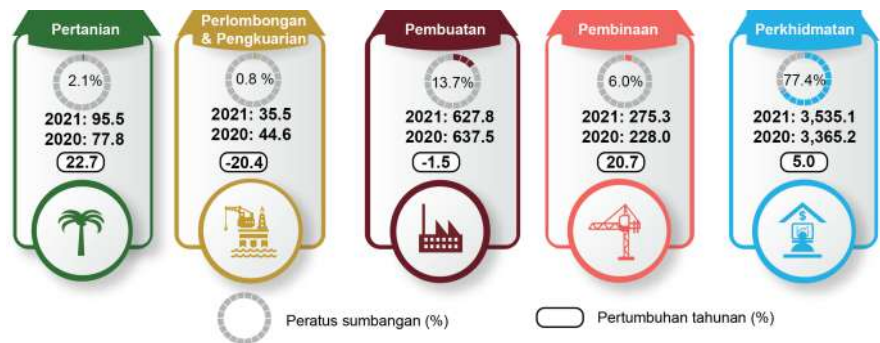
77.4%
Siswazah bekerja
berada dalam **sektor
Perkhidmatan**, 2021

RM4,582
Purata gaji & upah
bulanan
siswazah di
Malaysia, 2021

Dari perspektif aktiviti ekonomi, siswazah bekerja dalam sektor Perkhidmatan meliputi 77.4 peratus (3.54 juta orang) daripada keseluruhan siswazah bekerja. Manakala sektor Pembuatan menyumbang sebanyak 13.7 peratus (627.8 ribu orang), diikuti sektor Pembinaan, 6.0 peratus (275.3 ribu orang). Pada masa yang sama, sektor Pertanian dan Perlombongan & pengkuarian masing-masing menyumbang 2.1 peratus (95.5 ribu orang) dan 0.8 peratus (35.5 ribu orang) seperti pada Paparan 3.10.

Paparan 3.10 Siswazah bekerja mengikut jenis aktiviti ekonomi, Malaysia, 2021 ('000)

Statistik gaji & upah siswazah, Malaysia

Dari segi gaji & upah bulanan siswazah, penengah dan purata gaji & upah pada tahun 2021 masing-masing adalah sebanyak RM3,911 dan RM4,582. Penengah gaji & upah bulanan meningkat 2.5 peratus (RM 3,815) berbanding tahun 2020. Selain itu, purata gaji & upah juga naik 2.1 peratus kepada RM4,582.

Peningkatan purata dan penengah gaji & upah siswazah ini seiring dengan peningkatan umur yang mana siswazah yang berumur 45 tahun dan ke atas menerima penengah dan purata gaji & upah tertinggi iaitu sebanyak RM6,433 dan RM7,017. Selain itu, siswazah berumur 24 tahun dan ke bawah menerima penengah dan purata gaji & upah yang terendah iaitu sebanyak RM1,590 dan RM1,984 seperti pada Paparan 3.11.

Paparan 3.11 Statistik gaji & upah siswazah mengikut kumpulan umur, Malaysia, 2020-2021

Perbandingan mengikut jantina menunjukkan siswazah lelaki menerima gaji & upah bulanan lebih tinggi berbanding siswazah perempuan. Penengah gaji & upah bulanan bagi siswazah lelaki adalah RM4,034 manakala perempuan menerima RM3,680. Sementara itu, purata gaji & upah bulanan bagi siswazah lelaki adalah RM4,973 berbanding RM4,215 yang diterima oleh siswazah perempuan (Paparan 3.12).

Paparan 3.12 Statistik gaji & upah siswazah mengikut jantina, Malaysia, 2020-2021

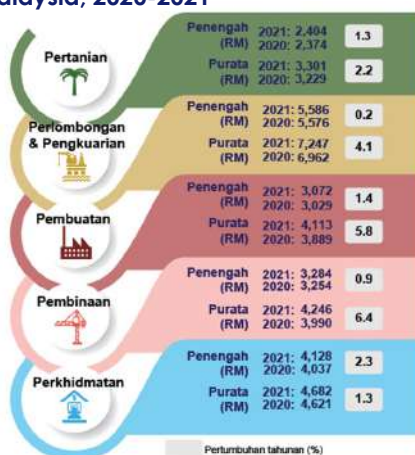
RM4,034
Penengah gaji & upah bulanan siswazah lelaki di Malaysia, 2021

Penengah gaji & upah bulanan bagi semua sektor menunjukkan pertumbuhan positif berbanding tahun 2020. Siswazah dalam sektor Perkhidmatan mengalami pertambahan penengah gaji & upah bulanan tertinggi sebanyak 2.3 peratus kepada RM4,128 (2020: RM4,037), diikuti sektor Pembuatan yang meningkat 1.4 peratus kepada RM3,072 (2020: RM3,029). Penengah gaji & upah bulanan siswazah di sektor Pertanian meningkat 1.3 peratus kepada RM2,404 (2020: RM2,374) manakala sektor Pembinaan mencatatkan peningkatan 0.9 peratus kepada RM3,284 (2020: RM3,254). Meskipun mencatatkan penengah gaji & upah bulanan tertinggi, sektor Perlombongan & pengkuarian merekodkan peningkatan marginal sebanyak 0.2 peratus kepada RM5,586 (2020: RM5,576). Sementara itu, purata gaji & upah bulanan diterima oleh siswazah di semua sektor ekonomi turut meningkat berbanding tahun sebelumnya (Paparan 3.13).

RM7,247
Sektor Perlombongan dan pengkuarian purata gaji dan upah tertinggi, 2021

Paparan 3.13 Statistik gaji & upah siswazah mengikut aktiviti ekonomi, Malaysia, 2020-2021

STATISTIK SISWAZAH KELANTAN

245.0 ribu
Bilangan
siswazah
Kelantan, 2021

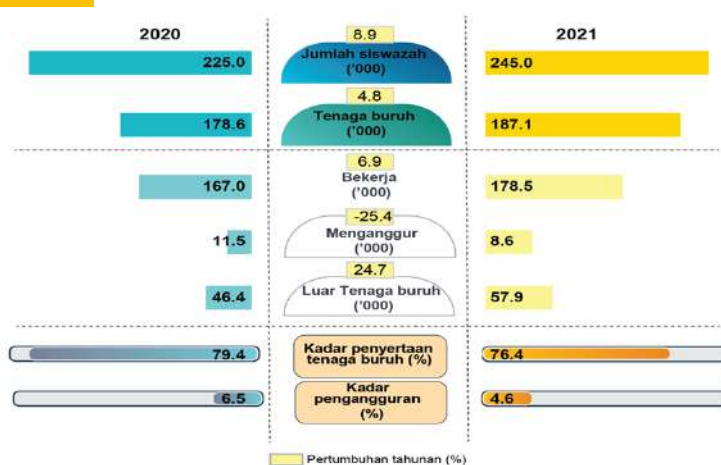

187.1 ribu
Bilangan tenaga
buruh siswazah
Kelantan, 2021

Statistik utama siswazah

Pada tahun 2021, bilangan siswazah di Kelantan adalah seramai 245.0 ribu orang, meningkat 8.9 peratus daripada 225.0 ribu orang pada tahun 2020. Dari jumlah tersebut, tenaga buruh siswazah adalah 187.1 ribu orang, meningkat 4.8 peratus berbanding tahun sebelumnya (2020: 178.6 ribu orang). Kadar penyertaan tenaga buruh siswazah (KPTBS) adalah 76.4 peratus, turun 3.0 mata peratus berbanding 79.4 peratus pada tahun 2020 seperti Carta 3.14.

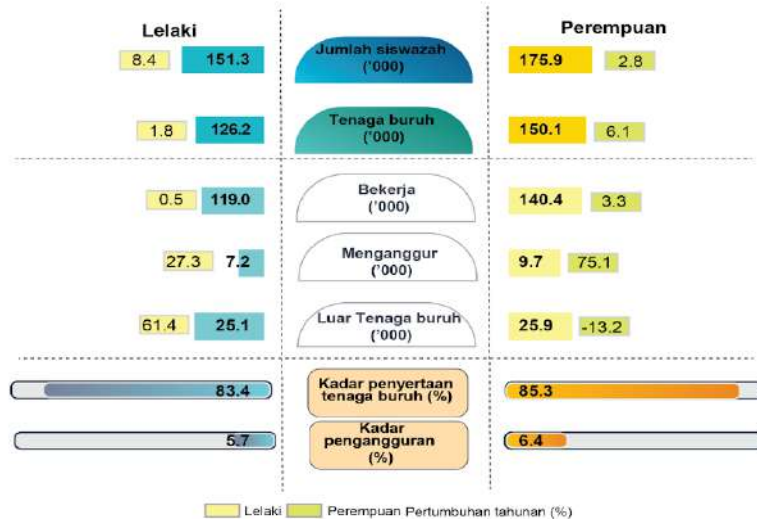
Carta 3.14 Statistik utama siswazah, Kelantan, 2020-2021

Seramai 187.1 ribu orang siswazah bekerja di Kelantan pada tahun 2021 dengan pertumbuhan tahunan 4.8 peratus (2020: 178.6 ribu orang). Sementara itu, penganggur siswazah mencatatkan bilangan sebanyak 8.6 ribu orang (2020: 11.5 ribu orang). Kadar pengangguran siswazah di Kelantan pada tahun 2021 adalah 4.6 peratus (2020: 6.5%).

Siswazah luar tenaga buruh pula merangkumi 23.6 peratus daripada jumlah siswazah di Kelantan iaitu seramai 57.9 ribu orang pada tahun 2021, meningkat 24.7 peratus daripada 46.4 ribu orang pada tahun sebelumnya.

Perbandingan mengikut jantina di Kelantan menunjukkan komposisi siswazah di Kelantan didominasi oleh perempuan dengan sumbangan 53.8 peratus (175.9 ribu orang) manakala siswazah lelaki merangkumi 46.2 peratus (151.3 ribu orang) pada tahun 2021. Kadar penyertaan tenaga buruh siswazah lelaki adalah 83.4 peratus manakala siswazah perempuan adalah 85.3 peratus. Sementara itu, kadar pengangguran siswazah lelaki lebih rendah iaitu 5.7 peratus berbanding perempuan 6.4 peratus (Carta 3.15).

Carta 3.15 Statistik utama siswazah mengikut jantina, Kelantan, 2021

1.8%
Peningkatan tenaga buruh siswazah lelaki di Kelantan, 2021

Dari segi bilangan tenaga buruh siswazah mengikut jantina, seramai 150.1 ribu siswazah perempuan direkodkan pada tahun 2021, meningkat 6.1 peratus daripada tahun sebelumnya. Sementara itu, tenaga buruh siswazah lelaki mencatatkan peningkatan 1.8 peratus kepada 126.2 ribu orang.

Siswazah bekerja lelaki di Kelantan adalah seramai 119.0 ribu orang, lebih rendah berbanding siswazah bekerja perempuan (140.4 ribu orang). Bagi komposisi penganggur siswazah, penganggur lelaki merangkumi 27.3 peratus dari keseluruhan penganggur atau 7.2 ribu orang, lebih rendah berbanding penganggur siswazah perempuan iaitu seramai 9.7 ribu orang. Melihat kepada siswazah luar tenaga buruh pula, bilangan siswazah perempuan merosot 13.2 peratus kepada 25.9 ribu orang manakala siswazah lelaki merekodkan peningkatan 61.4 peratus kepada 25.1 ribu orang.

RM 4,566
Purata gaji & upah siswazah di Kelantan, 2021

Purata dan penengah gaji & upah bulanan siswazah bekerja, Kelantan, 2021

Secara keseluruhannya, purata gaji & upah bulanan siswazah di Kelantan pada tahun 2021 adalah RM4,566 lebih tinggi dari tahun 2020 iaitu RM4,426. Sementara itu, penengah gaji & upah bulanan siswazah pula adalah RM3,898 pada tahun 2021 meningkat dari RM3,815 pada tahun sebelumnya (Jadual 3.12).

Jadual 3.12 Purata dan penengah gaji & upah bulanan siswazah bekerja, Kelantan, 2020-2021

Gaji & upah	Jumlah	
	2020 ^e	2021 ^p
Purata gaji (RM)	4,426	4,566
Penengah gaji (RM)	3,815	3,898

PENDAPATAN DAN PERBELANJAAN PENGGUNAAN ISI RUMAH

RM3,614
Pendapatan isi rumah kasar bulanan penengah Kelantan, 2022

RM4,330
Kota Bharu
Pendapatan isi rumah kasar bulanan penengah tertinggi, 2022

0.5%
Kadar pertumbuhan tahunan pendapatan kasar isi rumah bulanan penengah antara tahun 2019-2022

PENDAPATAN ISI RUMAH

Pendapatan isi rumah kasar bulanan penengah

Pendapatan isi rumah kasar bulanan penengah Kelantan telah meningkat kepada RM3,614 pada tahun 2022 berbanding RM3,563 pada tahun 2019 dengan kadar pertumbuhan tahunan sebanyak 0.5 peratus.

Pendapatan isi rumah kasar bulanan penengah mengikut daerah pentadbiran

Daerah Kota Bharu mencatatkan pendapatan isi rumah kasar bulanan penengah tertinggi iaitu RM4,330 pada 2022 (2019: RM4,171) diikuti Tumpat RM3,749 (2019: RM3,500), dan Bachok RM3,625 (2019: RM3,621). Daerah lain merekodkan pendapatan di bawah paras pendapatan isi rumah kasar bulanan penengah negeri iaitu RM3,614. Daerah tersebut adalah Pasir Mas RM3,508 (2019: RM3,341), Pasir Puteh RM3,453 (2019: RM3,458), Machang RM3,429 (2019: RM 3,708), Gua Musang RM3,342 (2019: RM2,942), Tanah Merah RM2,991 (2019: RM3,166), Jeli RM2,906 (2019: RM2,943), Kuala Krai RM2,763 (2019: RM2,896) dan Kecil Lojing RM2,630 (2019: RM3,138).

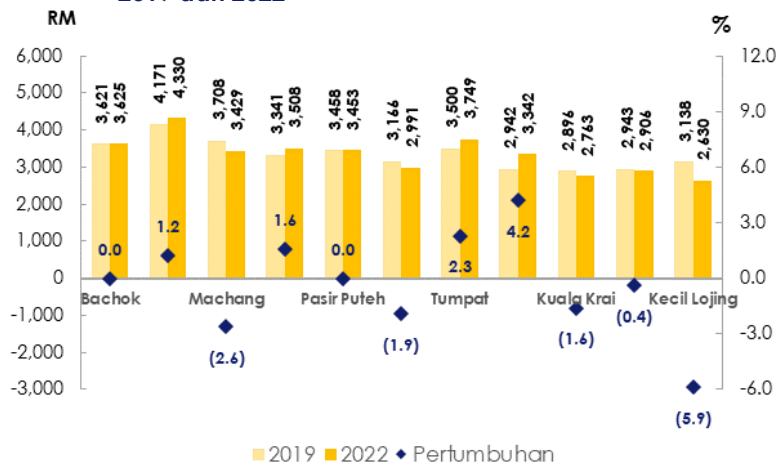
Daerah Gua Musang mencatatkan peningkatan tertinggi kadar pertumbuhan tahunan bagi pendapatan isi rumah kasar bulanan penengah iaitu 4.2 peratus diikuti Tumpat kedua tertinggi (2.3%) antara tempoh 2019 hingga 2022.

Carta 3.16

Pendapatan penengah isi rumah dan kadar pertumbuhan tahunan mengikut daerah pentadbiran, Kelantan, 2019 dan 2022

Ketaksamarataan Pendapatan

Nilai pekali Gini meningkat kepada 0.385 pada tahun 2022 daripada 0.378 pada tahun 2019. Ini menunjukkan ketidakseimbangan agihan pendapatan isi rumah di Kelantan semakin melebar.

Taburan isi rumah mengikut kumpulan pendapatan

Pembahagian isi rumah mengikut kumpulan pendapatan pula menunjukkan isi rumah T20 di Kelantan pada tahun 2022 menerima pendapatan penengah sebanyak RM9,449 diikuti isi rumah M40 (RM4,279) dan isi rumah B40 (RM2,190).

Kemiskinan

Pada tahun 2022, nilai Pendapatan Garis Kemiskinan (PGK) bagi Malaysia telah disemak semula berdasarkan keperluan semasa. Semakan ini menekankan kepada pengambilan makanan yang optimum dan sihat serta keperluan asas bukan makanan yang berkualiti.

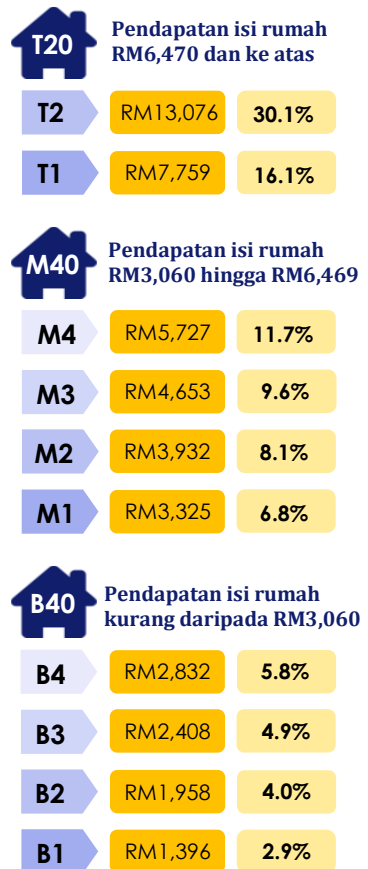
Nilai purata PGK Kelantan pada tahun 2022 ialah RM2,297 sebulan manakala purata nilai PGK makanan adalah RM1,196 sebulan dengan purata saiz isi rumah seramai 4.2 orang.

Insiden kemiskinan mutlak Kelantan meningkat daripada 12.4⁵ peratus pada 2019 kepada 13.2 peratus. Dalam tempoh yang sama, insiden kemiskinan mutlak di bandar dan luar bandar masing-masing adalah 11.6 peratus dan 14.6 peratus. Sementara itu, kemiskinan tegar direkodkan sebanyak 0.8 peratus pada tahun 2022 berbanding 1.0⁵ peratus pada 2019. Nilai kemiskinan relatif pada 2022 pula adalah 12.2 peratus berbanding 9.9 peratus pada tahun 2019.

⁵Disemak semula berdasarkan metodologi PGK 2019

Paparan 3.14

Agihan pendapatan dan pendapatan isi rumah penengah mengikut kumpulan isi rumah desil, Kelantan, 2022

Petunjuk:

- Agihan pendapatan
- Pendapatan isi rumah penengah

PERBELANJAAN PENGGUNAAN ISI RUMAH

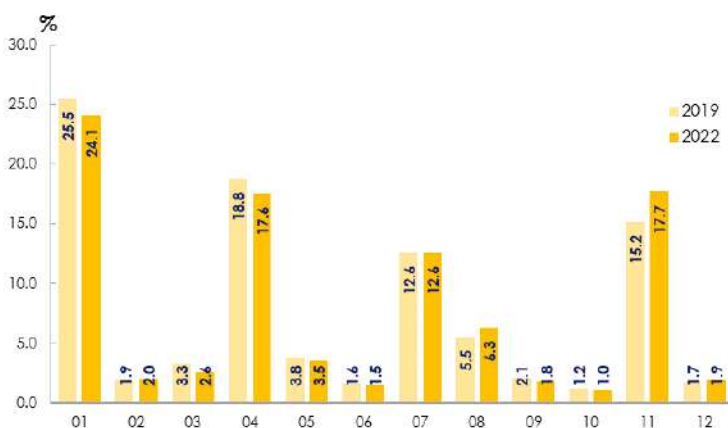
Perbelanjaan penggunaan isi rumah bulanan purata

Perbelanjaan penggunaan isi rumah bulanan purata Kelantan meningkat daripada RM3,231 pada tahun 2019 kepada RM3,505 pada tahun 2022 dengan kadar pertumbuhan tahunan sebanyak 2.7 peratus seperti pada Carta 3.17.

Komposisi perbelanjaan isi rumah

Empat kumpulan utama perbelanjaan oleh isi rumah di Kelantan kekal tidak berubah pada tahun 2022 berbanding 2019 iaitu keutamaan kepada perbelanjaan untuk makanan & minuman (24.1%), restoran & perkhidmatan penginapan (17.7%), perumahan, air, elektrik, gas & bahan api lain (17.6%) dan pengangkutan (12.6%) yang menyumbang 72.0 peratus daripada keseluruhan perbelanjaan penggunaan isi rumah seperti pada Carta 3.17.

Carta 3.17 Komposisi perbelanjaan penggunaan isi rumah, Kelantan, 2019 dan 2022

Kumpulan Utama Perbelanjaan Penggunaan

01 Makanan & minuman	08 Maklumat & komunikasi
02 Minuman alkohol & tembakau	09 Rekreasi, sukan & kebudayaan
03 Pakaian & kasut	10 Perkhidmatan pendidikan
04 Perumahan, air, elektrik, gas & bahan api lain	11 Restoran dan perkhidmatan penginapan
05 Hiasan, perkakasan & penyelenggaraan isi rumah	12 Insurans & perkhidmatan kewangan
06 Kesihatan	13 Penjagaan diri, perlindungan sosial dan pelbagai barangan & perkhidmatan
07 Pengangkutan	

Terdapat lima kumpulan yang menunjukkan peningkatan dalam komposisi perbelanjaan pada tahun 2022 berbanding 2019 iaitu Restoran & perkhidmatan penginapan (2.5 mata peratus); Maklumat & komunikasi (0.8 mata peratus); Penjagaan diri, perlindungan sosial & pelbagai barangan & perkhidmatan (0.6 mata peratus); Insurans & perkhidmatan kewangan (0.2 mata peratus) dan Minuman alkohol & tembakau (0.1 mata peratus). Di samping itu, enam kumpulan yang lain menunjukkan penurunan komposisi perbelanjaan pada tahun 2022 berbanding 2019 iaitu kumpulan Makanan & minuman

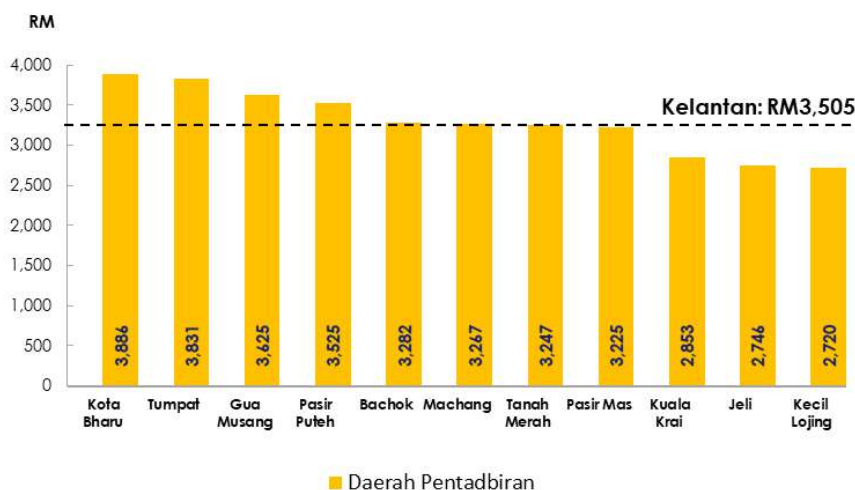

(-1.4 mata peratus); Perumahan, air, elektrik, gas & bahan api lain (-1.3 mata peratus); Pakaian & kasut (-0.7 mata peratus); Hiasan, perkakasan & penyelenggaraan isi rumah dan Rekreasi, sukan & kebudayaan (-0.3 mata peratus). Satu kumpulan perbelanjaan yang tidak berubah komposisinya pada tahun 2022 berbanding 2019 iaitu kumpulan Pengangkutan (12.6%)

Perbelanjaan penggunaan isi rumah bulanan purata mengikut daerah pentadbiran

Perbelanjaan penggunaan isi rumah bulanan purata mengikut daerah pentadbiran pula merekodkan perbelanjaan tertinggi di daerah Kota Bharu dan terendah di daerah Jeli. Secara perbandingan, empat daerah pentadbiran yang mencatatkan perbelanjaan penggunaan isi rumah bulanan purata melebihi paras negeri adalah Kota Bharu (RM3,886), Tumpat (RM3,831), Gua Musang (RM3,625) dan Pasir Puteh (RM3,525).

Carta 3.18 Perbelanjaan penggunaan isi rumah bulanan purata mengikut daerah pentadbiran, Kelantan, 2022

RM 3,886
Perbelanjaan
penggunaan isi rumah
bulanan purata tertinggi
di Kota Bharu, 2022

4 daerah
Mencatatkan perbelanjaan
penggunaan isi rumah
bulanan purata **melebihi**
paras negeri, 2022

BAB 4

STATISTIK PELANCONGAN DOMESTIK

STATISTIK PELANCONGAN
DOMESTIK MALAYSIA

STATISTIK PELANCONGAN
DOMESTIK NEGERI
KELANTAN

Bab 04 | STATISTIK PELANCONGAN DOMESTIK

STATISTIK PELANCONGAN DOMESTIK MALAYSIA

Statistik utama pelancongan domestik

Pada tahun 2022, pelancongan domestik Malaysia menunjukkan peningkatan yang signifikan bagi bilangan ketibaan pelawat dan perbelanjaan pelancongan disebabkan peningkatan perjalanan residen Malaysia setelah bergelut dengan krisis pandemik selama hampir 2 tahun. Seramai 171.6 juta pelawat domestik dicatatkan pada 2022 dengan kenaikan sebanyak 160.1 peratus berbanding tahun sebelumnya. Sementara itu, sebanyak 207.8 juta perjalanan pelancongan telah dilakukan oleh pelawat domestik di dalam negara dengan purata perjalanan meningkat daripada 1.10 perjalanan kepada 1.21 perjalanan bagi setiap pelawat.

Secara keseluruhan, perbelanjaan pelancongan domestik meningkat sebanyak 248.1 peratus pada 2022 (2021: -54.5%). Sejumlah RM64.1 bilion telah dibelanjakan bagi pelancongan domestik pada 2022 berbanding RM18.4 bilion yang direkodkan pada tahun sebelumnya. Peningkatan ini menyebabkan kenaikan dalam purata perbelanjaan mengikut perjalanan kepada RM308 berbanding RM254 pada tahun 2021. Sementara itu, purata bilangan hari menginap pada 2022 bertambah kepada 2.55 hari berbanding 2.19 hari pada tahun sebelumnya.

171.6 juta
Jumlah pelawat domestik, 2022

Bilangan ketibaan pelawat dan perbelanjaan meningkat pada tahun 2022

RM 64.1 bilion
Perbelanjaan pelawat domestik, 2022

Jadual 4.1 Statistik utama pelancongan domestik, 2021-2022

Statistik utama	2021	2022	Perubahan tahunan (%)
Bilangan pelawat ¹ (juta)	66.0	171.6	160.1
Bilangan perjalanan (juta)	72.4	207.8	187.0
Jumlah perbelanjaan (RM bilion)	18.4	64.1	248.1
Purata perbelanjaan (RM)	254	308	21.3
Purata bilangan hari menginap (hari)	2.19	2.55	16.6
Purata perjalanan	1.10	1.21	10.3

¹ Jumlah ini adalah termasuk pelawat yang sama yang melakukan satu atau lebih perjalanan pada tahun tersebut.

337.1%
Kenaikan
bilangan pelancong
pada tahun 2022

65.4%
Sumbangan
perjalanan harian
pada tahun 2022

Pelawat domestik

Bilangan pelawat harian pada tahun 2022 adalah seramai 106.5 juta orang dengan peningkatan sebanyak 108.5 peratus berbanding tahun sebelumnya. Sementara itu, bilangan pelancong meningkat daripada 14.9 juta orang pada tahun 2021 kepada 65.1 juta orang (337.1%) seperti pada **Jadual 4.2**.

Jadual 4.2 Bilangan pelawat domestik (juta) mengikut jenis pelawat, 2021-2022

Jenis pelawat	2021	2022	Perubahan tahunan (%)
Pelawat harian	51.1	106.5	108.5
Pelancong	14.9	65.1	337.1
Jumlah	66.0	171.6	160.1

Perjalanan pelancongan domestik

Perjalanan pelancongan domestik terdiri daripada perjalanan harian dan perjalanan bermalam. Pada tahun 2022, peratus sumbangan perjalanan harian dan bermalam masing-masing adalah 65.4 peratus (135.9 juta perjalanan) dan 34.6 peratus (72.0 juta perjalanan). Sumbangan perjalanan bermalam meningkat sebanyak 13.1 mata peratus berbanding 21.5 peratus yang dicatatkan pada 2021 (Paparan 4.1).

Paparan 4.1 Peratus sumbangan perjalanan pelawat domestik, 2021-2022

Perjalanan Harian

2022	65.4%
2021	78.5%

Perjalanan Bermalam

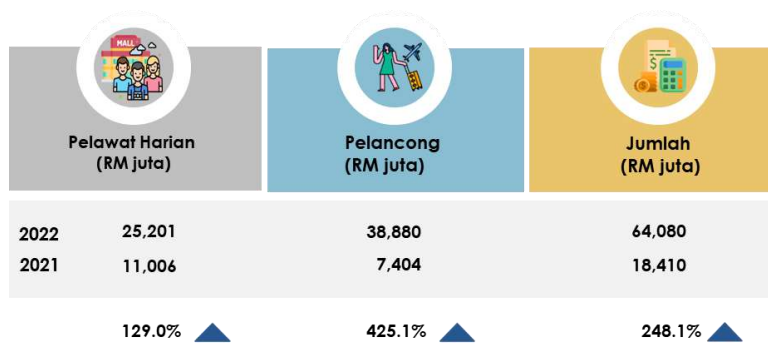
2022	34.6%
2021	21.5%

Perbelanjaan pelancongan domestik

Perbelanjaan pelancongan domestik disumbangkan oleh perbelanjaan pelawat harian dan pelancong. Ekoran daripada penamatan sekatan perjalanan, jumlah perbelanjaan pelawat harian dan pelancong masing-masing merekodkan peningkatan signifikan pada tahun 2022. Perbelanjaan pelancong meningkat sebanyak 425.1 peratus berbanding pada tahun sebelumnya. Sementara itu, perbelanjaan pelawat harian meningkat 129.0 peratus kepada RM25.2 bilion (2021: RM11.0 bilion) seperti pada Paparan 4.2.

Paparan 4.2 Jumlah perbelanjaan mengikut jenis perjalanan, 2021-2022

248.1%
Perbelanjaan
pelancongan
domestik meningkat
pada 2022

STATISTIK PELANCONGAN DOMESTIK KELANTAN

Kedatangan pelawat, 2022

Kelantan menerima seramai 6.63 juta pelawat domestik pada 2022 berbanding 1.92 juta pelawat yang telah direkodkan pada tahun sebelumnya. Peningkatan bilangan pelawat didorong oleh kenaikan bilangan pelancong sebanyak 321.1 peratus iaitu kepada 3.54 juta pelancong berbanding 0.84 juta pelancong pada tahun 2021 seperti pada Jadual 4.3.

6.68 juta
Ketibaan pelawat
domestik di
Kelantan pada 2022

Jadual 4.3 Bilangan kedatangan pelancong dan pelawat domestik (juta) ke Kelantan, 2021-2022

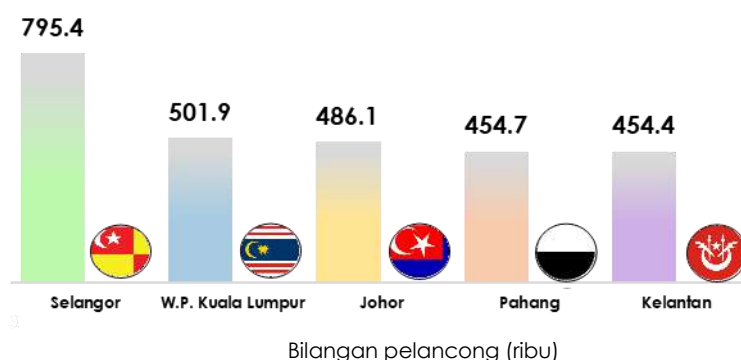
Jenis pelawat	2021	2022	Perubahan tahunan (%)
Pelancong	0.84	3.54	321.1
Pelawat domestik	1.92	6.63	245.3

Selangor
Negeri asal pelancong
yang paling ramai
berkunjung ke
Kelantan, 2022

Negeri asal pelancong, 2022

Carta 4.1 memaparkan lima negeri asal pelancong tertinggi yang mengunjungi negeri Kelantan pada tahun 2022. Berdasarkan survei, pelancong berasal dari negeri Selangor adalah yang tertinggi, iaitu sebanyak 0.80 juta pelancong. Ini diikuti oleh pelancong dari W.P. Kuala Lumpur (0.50 juta pelancong), Johor (0.49 juta pelancong), Pahang (0.45 juta pelancong) dan Kelantan (0.45 juta pelancong).

Carta 4.1 Lima negeri asal pelancong tertinggi yang berkunjung ke Kelantan, 2022

0.8 juta
Pelancong dari **Selangor**
yang mengunjungi
Kelantan pada tahun
2022

**Aeon Lembah
Sireh**
Destinasi tumpuan
utama pelawat domestik
pada tahun 2022

Destinasi tumpuan utama pelawat domestik, 2022

Paparan 4.3 menunjukkan lima destinasi tumpuan utama pelawat domestik di Kelantan pada tahun 2022, iaitu Aeon Lembah Sireh, Pantai Cahaya Bulan, KB Mall, Pasar Siti Khadijah dan Pantai Irama.

Paparan 4.3 Lima destinasi tumpuan utama pelawat domestik di Kelantan, 2022

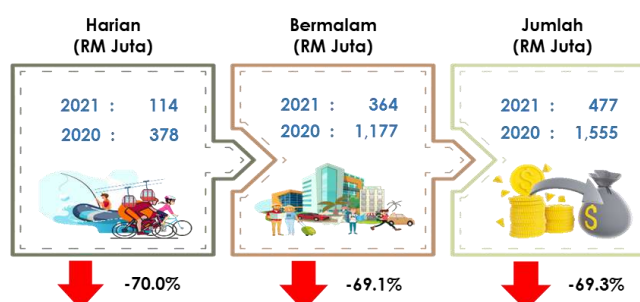

Terimaan pelancongan domestik, 2021

Pada tahun 2021, dari segi nilai terimaan, sejumlah RM0.48 bilion telah dibelanjakan oleh pelawat domestik semasa berkunjung ke Kelantan berbanding tahun sebelumnya RM1.56 bilion. Trend penurunan ini disumbangkan oleh pengurangan jumlah terimaan bagi perjalanan bermalam dan harian masing-masing sebanyak 69.1 peratus dan 70.0 peratus seperti pada Paparan 4.4.

Sementara itu, purata terimaan per perjalanan pada 2021 merekodkan peningkatan kepada RM242 berbanding nilai yang telah dicatatkan pada tahun sebelumnya iaitu RM237.

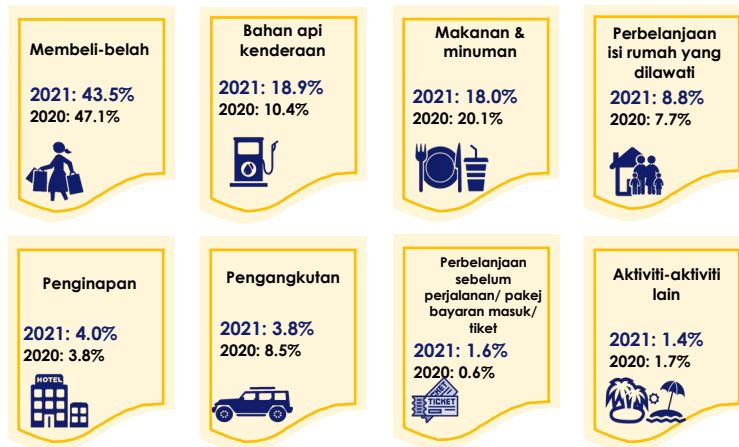
Paparan 4.4 Terimaan pelancongan domestik, 2020-2021

Bagi jumlah terimaan mengikut komponen pula, membeli-belah mencatatkan sumbangan tertinggi iaitu 43.5 peratus daripada jumlah terimaan (2020: 47.1%). Ini diikuti oleh pembelian bahan api kenderaan (18.9%), makanan dan minuman (18.0%) dan perbelanjaan oleh isi rumah yang dilawati (8.8%) seperti pada Paparan 4.5.

Paparan 4.5 Terimaan daripada pelawat domestik ke Kelantan mengikut komponen, 2020-2021

Tujuan perjalanan, 2021

Pada tahun 2021, majoriti pelancong berkunjung ke Kelantan untuk tujuan melawat saudara-mara & rakan iaitu sebanyak 71.4 peratus seperti Paparan 4.6. Ini diikuti oleh perjalanan bagi tujuan percutian/ mengisi masa lapang/ berehat (14.3%) dan membeli-belah (10.2%).

Paparan 4.6 Peratusan tujuan perjalanan Kelantan, 2021

RM 0.48 bilion
Nilai terimaan yang dibelanjakan oleh pelawat domestik ke Kelantan, 2021

43.5%
Jumlah terimaan tertinggi dicatatkan oleh komponen membeli-belah, 2021

71.4%
Melawat saudara mara & rakan merupakan tujuan utama pelancong berkunjung ke Kelantan, 2021

BAB 5

STATISTIK PERDAGANGAN

STATISTIK PERDAGANGAN
MALAYSIA

STATISTIK PERDAGANGAN
KELANTAN

Bab 05

STATISTIK PERDAGANGAN

STATISTIK PERDAGANGAN MALAYSIA

Jumlah perdagangan

Malaysia mencatatkan jumlah perdagangan bernilai RM2.85 trilion, meningkat 27.8 peratus atau RM619.4 bilion pada tahun 2022 berbanding RM2.23 trilion pada tahun sebelumnya. Nilai eksport Malaysia berjumlah RM1.55 trilion, manakala jumlah import sebanyak RM1.30 trilion, sekali gus mendorong lebih perdagangan Malaysia berjumlah RM255.5 bilion, meningkat 0.7 peratus daripada RM253.7 bilion pada tahun 2021.

Peningkatan jumlah perdagangan berlaku di semua negeri terutamanya Johor yang meningkat RM180.9 bilion, diikuti Pulau Pinang (RM168.9 bilion), Selangor (RM78.3 bilion), Sarawak (RM56.2 bilion), Kedah (RM30.6 bilion), W.P. Kuala Lumpur (RM18.4 bilion), Melaka (RM16.9 bilion), Negeri Sembilan (RM15.1 bilion), Sabah (RM10.9 bilion), Pahang (RM10.2 bilion) dan W.P. Labuan (RM9.6 bilion).

Eksport

Pada tahun 2022, eksport meningkat 25.0 peratus kepada RM1.55 trilion dipengaruhi oleh peningkatan eksport produk utama seperti di bawah:

1

Litar elektronik bersepadu yang menyumbang 19.4 peratus daripada jumlah eksport, meningkat RM74.4 bilion (32.8%) kepada RM301.7 bilion.

2

Keluaran petroleum bertapis yang merangkumi 9.8 peratus daripada jumlah eksport, naik RM65.5 bilion atau 76.0 peratus kepada RM151.7 bilion.

3

Gas asli cecair - LNG menyumbang 4.4 peratus daripada jumlah eksport meningkat sebanyak RM29.8 bilion (78.0%) kepada RM68.0 bilion.

“Peningkatan jumlah perdagangan terutamanya di Johor dan Pulau Pinang”

“RM **2.85** trilion
Jumlah perdagangan Malaysia, 2022”

Eksport mengikut negara destinasi

Dua destinasi utama eksport Malaysia pada 2022 ialah Singapura dan China.

Paparan 5.1 Rakan dagangan utama, Malaysia, 2022

China

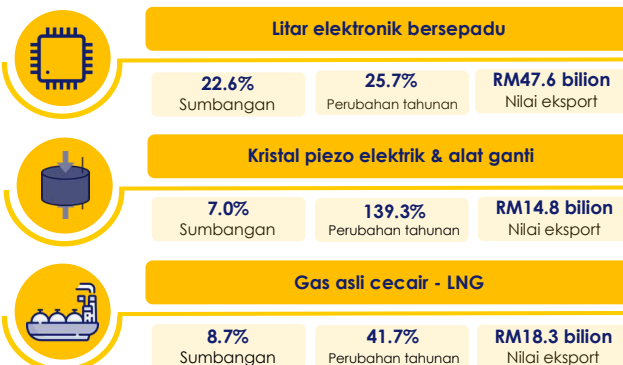
Eksport	RM210.6 b	↑ 9.4%
Import	RM276.5 b	↑ 20.7%

Singapura

Eksport	RM232.6 b	↑ 33.7%
Import	RM135.6 b	↑ 44.9%

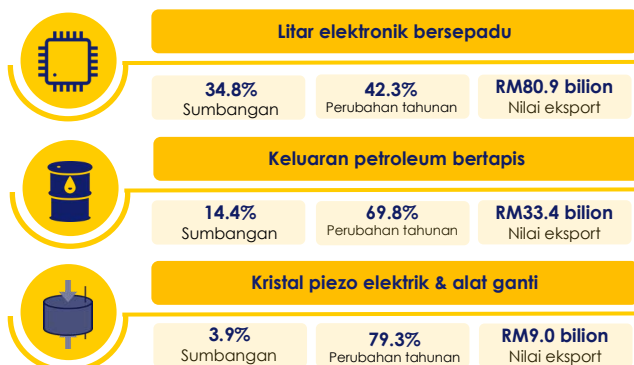
Eksport ke China yang merangkumi 13.6 peratus daripada eksport Malaysia meningkat 9.4 peratus kepada RM210.6 bilion. Peningkatan ini didorong oleh eksport yang lebih tinggi bagi produk seperti Paparan 5.2.

Paparan 5.2 Produk yang mendorong kenaikan eksport Malaysia ke China, 2022

Eksport ke Singapura yang meliputi 15.0 peratus daripada eksport Malaysia pada 2022 meningkat 33.7 peratus kepada RM232.6 bilion berbanding 2021. Produk utama yang menyumbang kepada peningkatan tersebut adalah litar elektronik bersepadu, keluaran petroleum bertapis dan kristal piezo elektrik & alat ganti seperti Paparan 5.3.

Paparan 5.3 Produk yang mendorong kenaikan eksport Malaysia ke Singapura, 2022

Singapura & China

Destinasi utama eksport Malaysia

13.6%

Peratusan eksport ke China pada tahun 2022

Import

Import Malaysia merekodkan nilai RM1.30 trilion pada tahun 2022, meningkat sebanyak RM308.8 bilion atau 31.3 peratus (2021: RM987.3 bilion). Produk utama yang mendorong peningkatan ini adalah:

1

Keluaran petroleum bertapis yang merangkumi 10.8 peratus daripada jumlah import, naik RM56.9 bilion atau 68.7 peratus kepada RM139.8 bilion

2

Litar elektronik bersepadu menyumbang 14.3 peratus daripada jumlah import, meningkat sebanyak RM47.2 bilion (34.1%) kepada RM185.7 bilion

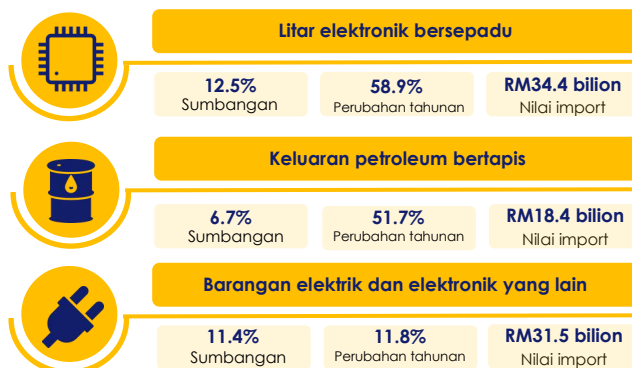
3

Petroleum mentah menyumbang 4.1 peratus daripada jumlah import, meningkat sebanyak RM38.8 bilion (274.6%) kepada RM52.9 bilion

Import mengikut negara asal

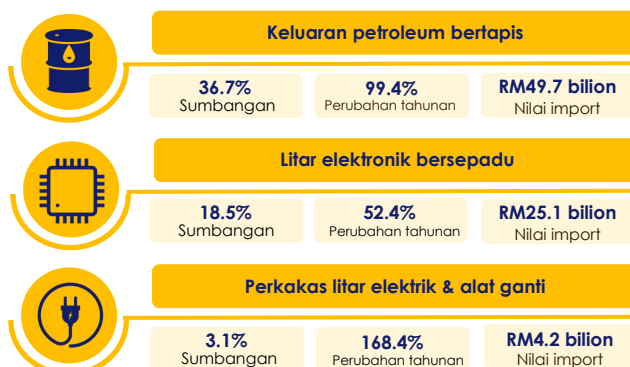
Import dari China bernilai RM276.5 bilion (21.3% dari jumlah import Malaysia) meningkat RM47.5 bilion (20.7%) berbanding tahun sebelumnya. Produk utama yang menyumbang kepada peningkatan tersebut adalah seperti pada Paparan 5.4.

Paparan 5.4 Produk yang menyumbang peningkatan import dari China, 2022

Import dari Singapura bernilai RM135.6 bilion (10.5% dari jumlah import Malaysia) meningkat RM42.0 bilion (+44.9%) berbanding tahun sebelumnya. Produk utama yang menyumbang kepada peningkatan tersebut adalah seperti Paparan 5.5.

Paparan 5.5 Produk yang menyumbang peningkatan import dari Singapura, 2022

RM **1.30** trilion
Jumlah
import Malaysia,
2022

RM **276.5** bilion
Nilai import
dari **China**,
2022

RM **135.6** bilion
Nilai import
dari **Singapura**,
2022

SOROTAN PERDAGANGAN KELANTAN

RM 6.0 bilion
Jumlah perdagangan
Kelantan, 2022

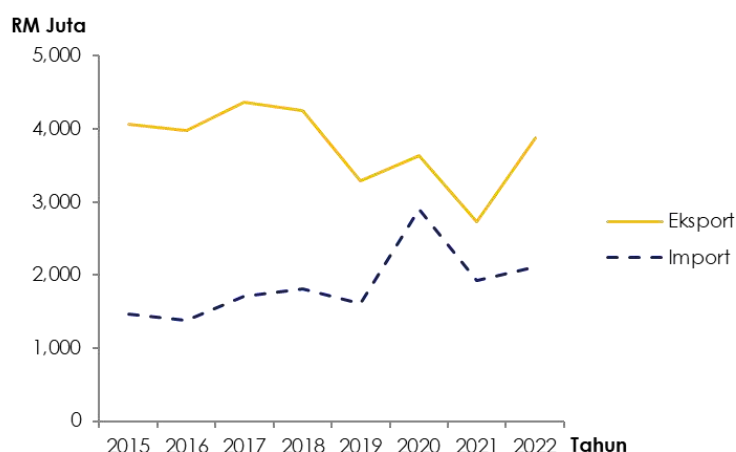

RM 3.9 bilion
Jumlah eksport
barangan
Kelantan, 2022

Eksport dan Import Utama

Jumlah perdagangan Kelantan pada tahun 2022 bernilai RM6.0 bilion. Nilai eksport Kelantan berjumlah RM3.9 bilion pada tahun 2022, meningkat sebanyak 42.1 peratus berbanding RM2.7 bilion pada tahun sebelumnya. Sementara itu, nilai import Kelantan juga meningkat 9.9 peratus kepada RM2.1 bilion berbanding RM1.9 bilion pada tahun 2021.

Carta 5.1 Perdagangan Kelantan dengan dunia, 2015-2022^P

Eksport Barangan

Antara eksport barangan utama Kelantan pada tahun 2022 adalah petroleum mentah yang bernilai RM1.6 bilion dengan pertumbuhan positif 466.5 peratus. Injap dan tiub lain, fotosel, d.l.l. pula menurun 0.8 peratus dan getah asli meningkat 3.1 peratus. Seterusnya, kayu gergaji meningkat 8.0 peratus dan sarung tangan getah menurun 77.1 peratus.

Jadual 5.1 Eksport barangan mengikut komoditi utama Kelantan, 2015-2022^P

Komoditi utama	Eksport barangan (RM juta)								Peratus perubahan 2022 ^P /2021
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022 ^P	
Jumlah eksport barangan	4,061	3,981	4,361	4,246	3,282	3,638	2,734	3,884	42.1
Petroleum mentah	1,370	1,394	1,026	1,087	1,037	834	282	1,596	466.5
Injap dan tiub lain, fotosel, d.l.l.	696	609	869	914	242	801	876	869	-0.8
Getah asli	427	315	417	292	416	326	545	562	3.1
Kayu gergaji	235	297	287	266	241	161	152	164	8.0
Sarung tangan getah	413	483	550	493	430	453	248	57	-77.1

Destinasi eksport utama Kelantan pada tahun 2022 adalah Thailand dengan jumlah eksport bernilai RM1.9 bilion, diikuti China dengan RM0.8 bilion. Selain itu, eksport ke Jepun bernilai RM0.4 bilion manakala eksport ke Hong Kong dan India masing-masing bernilai RM0.12 bilion dan RM0.10 bilion.

Import Barangan

Antara import barangan utama Kelantan pada tahun 2022 adalah jentera & kelengkapan khusus untuk industri tertentu & alat ganti yang meningkat 41.7 peratus, diikuti oleh injap dan tiub lain, fotosel, d.l.l. yang menurun 1.2 peratus dan kristal piezo elektrik & alat ganti menurun 82.8 peratus. Selain itu, penurunan turut direkodkan oleh ikan, segar, didinginkan atau disejukbekukan sebanyak 20.3 peratus serta sayur-sayuran menurun 7.2 peratus.

Pada tahun 2022, sumber import utama Kelantan adalah daripada Jepun (RM0.60 bilion) dan Thailand (RM0.56 bilion), diikuti oleh Côte d'Ivoire (RM0.19 bilion), China (RM0.18 bilion) dan Myanmar (RM0.1 bilion).

Jadual 5.2 Import barangan mengikut komoditi utama Kelantan, 2015-2022^P

Komoditi utama	Import barangan (RM juta)								Peratus perubahan 2022 ^P /2021
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022 ^P	
Jumlah import barangan	1,468	1,375	1,710	1,806	1,602	2,904	1,926	2,117	9.9
Jentera & kelengkapan khusus untuk industri tertentu & alat ganti	41	45	131	128	85	86	101	143	41.7
Injap dan tiub lain, fotosel, d.l.l.	55	58	112	90	72	70	90	89	-1.2
Kristal piezo elektrik & alat ganti	88	151	111	232	163	278	288	50	-82.8
Ikan, segar, didinginkan atau disejukbekukan	57	50	37	41	32	25	45	36	-20.3
Sayur-sayuran	23	22	26	28	27	34	38	35	-7.2

Rakan Dagang Utama

Thailand merupakan rakan dagang dua hala terbesar dengan Kelantan yang menyumbang sebanyak 40.3 peratus (RM2.4 bilion) daripada jumlah perdagangan. China (RM1.01 bilion) adalah rakan dagang kedua terbesar, diikuti oleh Jepun (RM0.95 bilion), Côte d'Ivoire (RM0.19 bilion) dan Singapura (RM0.17 bilion).

RM2.1 bilion
Jumlah import barangan Kelantan, 2022

41.7%
Import jentera & kelengkapan khusus untuk industri tertentu & alat ganti meningkat pada 2022

Thailand
Rakan dagangan dua hala terbesar Kelantan

Imbangan Perdagangan

Imbangan perdagangan dua hala **Kelantan** dengan **Thailand** mencatatkan lebih

Imbangan perdagangan dua hala **Kelantan** dengan **Jepun** merekodkan defisit

Dari sudut imbangan perdagangan dua hala, Kelantan mencatatkan eksport sebanyak RM1.9 bilion ke Thailand, sementara import Kelantan dari Thailand sebanyak RM0.6 bilion. Perbezaan dari segi nilai eksport dan import memberi manfaat kepada Kelantan sebanyak RM1.3 bilion. Imbangan perdagangan dua hala Kelantan dengan China dan Singapura pada tahun 2022 juga mencatatkan lebih masing-masing sebanyak RM0.7 bilion dan RM0.02 bilion. Walau bagaimanapun, nilai import daripada negara Jepun dan Côte d'Ivoire yang melebihi nilai eksport telah mendorong kepada defisit perdagangan masing-masing sebanyak RM0.3 bilion dan RM0.2 bilion.

Jadual 5.3 Perdagangan barangan mengikut rakan dagang utama, Kelantan, 2022^p

Komoditi utama	Eksport		Import		Eksport bersih	Jumlah perdagangan		
	RM juta	Peratus sumbangan (%)	RM juta	Peratus sumbangan (%)	RM juta	RM juta	Peratus sumbangan (%)	Kedudukan
Seluruh Dunia	3,884	100.0	2,117	100.0	1,767	6,001	100.0	
Thailand	1,857	47.8	563	26.6	1,294	2,420	40.3	1
China	837	21.5	175	8.3	662	1,012	16.9	2
Jepun	351	9.0	602	28.5	-251	954	15.9	3
Côte d'Ivoire	n.a.	n.a.	187	8.8	-187	187	3.1	4
Singapura	94	2.4	71	3.4	23	166	2.8	5

Nota:

Eksport diperuntukkan kepada negeri berdasarkan negeri asal dalam Malaysia di mana peringkat akhir pengeluaran berlaku. Sebaliknya, import diperuntukkan kepada negeri berdasarkan negeri destinasi terakhir (iaitu negeri di mana barangan dikeluarkan daripada kawalan Kastam, tetapi tidak semestinya di mana barangan itu akhirnya dijual atau digunakan. Dalam hal ini, negeri pemuatan/pelepasan boleh digunakan sebagai proksi bagi negeri asal/destinasi akhir yang sebenar.

BAB 6

STATISTIK AKAUN KERAJAAN

STATISTIK AKAUN KERAJAAN
PERSEKUTUAN

STATISTIK AKAUN KERAJAAN
NEGERI

PIHAK BERKUASA TEMPATAN

STATISTIK AKAUN KERAJAAN
NEGERI KELANTAN

Bab 06

STATISTIK AKAUN KERAJAAN PERSEKUTUAN DAN NEGERI

Tahun 2021 merupakan tahun pemulihan selepas kemelesetan ekonomi yang melanda di seluruh dunia disebabkan oleh ketidakpastian di dalam sentimen ekonomi dunia akibat konflik perdagangan antara kuasa-kuasa besar dan penularan pandemik COVID-19.

Secara keseluruhannya, prestasi kewangan Kerajaan Persekutuan terutamanya dalam kutipan hasil mencatatkan peningkatan, dipacu oleh pembukaan sektor ekonomi secara meluas serta pemulihan pendapatan syarikat.

Hasil Kerajaan Persekutuan mencatatkan pertumbuhan 3.9 peratus pada tahun 2021. Jumlah hasil tersebut meningkat sebanyak RM8.7 bilion iaitu daripada RM225.1 bilion pada tahun 2020 kepada RM233.8 bilion pada tahun 2021 seperti pada Jadual 6.1.

Jadual 6.1 Hasil Kerajaan Persekutuan, 2020-2021

Hasil	RM bilion		Pertumbuhan (%)
	2020	2021	
Hasil cukai	154.4	173.7	12.5
Hasil bukan cukai	62.0	51.1	-17.6
Terimaan bukan hasil	8.0	8.4	5.7
Hasil Wilayah Persekutuan	0.7	0.5	-23.8
Jumlah hasil	225.1	233.8	3.9

Sumber: Jabatan Akauntan Negara Malaysia

Peningkatan ini didorong oleh pertumbuhan komponen kutipan hasil cukai yang mencatatkan peningkatan memberangsangkan. Hasil cukai mendominasi kutipan hasil Kerajaan Persekutuan dengan sumbangan sebanyak 74.3 peratus dan merekodkan peningkatan 12.5 peratus.

RM233.8 bilion
Jumlah hasil
Kerajaan Persekutuan
pada tahun 2021

12.5%
Peningkatan pertumbuhan
hasil cukai pada
tahun 2021

7.2%
Kenaikan perbelanjaan
Kerajaan Persekutuan
pada tahun 2021

RM10.4 bilion
Pertambahan perbelanjaan
dalam pemberian dan
kenaikan bayaran pada
tahun 2021

Perbelanjaan Kerajaan Persekutuan

Jumlah perbelanjaan Kerajaan Persekutuan meningkat kepada RM295.8 bilion pada tahun 2021 seperti pada Jadual 6.2. Peningkatan ini didorong oleh perbelanjaan pembangunan yang bertambah sebanyak 25.1 peratus iaitu kepada RM64.3 bilion daripada RM51.4 bilion pada tahun 2020.

Sementara itu, perbelanjaan mengurus turut mencatatkan peningkatan sebanyak 3.1 peratus iaitu daripada RM224.6 bilion pada tahun 2020 kepada RM231.5 bilion pada tahun 2021. Pemberian dan kenaikan bayaran merupakan antara penyumbang kepada kenaikan perbelanjaan mengurus Kerajaan Persekutuan dengan pertambahan sebanyak RM10.4 bilion atau 9.4 peratus daripada RM111.2 bilion kepada RM121.6 bilion pada tahun 2021.

Jadual 6.2 Perbelanjaan Kerajaan Persekutuan, 2020-2021

Perbelanjaan	RM bilion		Pertumbuhan (%)
	2020	2021	
Perbelanjaan mengurus	224.6	231.5	3.1
Perbelanjaan pembangunan	51.4	64.3	25.1
Jumlah perbelanjaan	276.0	295.8	7.2

Sumber: Jabatan Akauntan Negara Malaysia

Perbelanjaan Kumpulan Wang COVID-19

Kumpulan Wang COVID-19 telah diwartakan pada 26 Oktober 2020 sebagai salah satu inisiatif menghadapi wabak COVID-19 yang diperuntukkan dalam Akta Langkah-langkah Sementara bagi Pembiayaan Kerajaan (Penyakit Koronavirus 2019 (COVID-19)) 2020 [Akta 830]. Pelbagai insentif yang dilaksanakan antaranya Pakej Bantuan Perlindungan Ekonomi dan Rakyat Malaysia (PERMAL), Program Strategik Memperkasa Rakyat dan Ekonomi (PEMERKASA), Program Strategik Memperkasa Rakyat dan Ekonomi Tambahan (PEMERKASA+) dan Pakej Perlindungan Rakyat dan Pemulihan Ekonomi (PEMULIH). Pada tahun 2021, sebanyak RM37.7 bilion telah dibelanjakan di bawah pakej rangsangan ekonomi dan pelan pemulihan ekonomi.

Perbelanjaan tertinggi adalah melibatkan pemberian tunai, subsidi dan geran kepada golongan sasaran. Perbelanjaan ini meliputi program Bantuan Prihatin Nasional, Program Subsidi Upah, Insentif Pengekalan Pekerjaan, Pengambilan Pekerja dan Bantuan Latihan serta Geran PRIHATIN PKS yang berjumlah RM28.3 bilion daripada jumlah perbelanjaan tahun 2021.

STATISTIK AKAUN KERAJAAN NEGERI

Hasil kerajaan negeri

Kerajaan negeri memperoleh hasil daripada hasil cukai, hasil bukan cukai dan terimaan bukan hasil yang meliputi beberapa sumber seperti hasil tanah, hasil hutan, hasil daripada lesen, duti hiburan dan bayaran lain.

Pada tahun 2021, Kerajaan Negeri Sarawak mencatatkan kutipan hasil tertinggi berjumlah RM7.6 bilion (2020: RM10.6 bilion) seperti pada Carta 6.1. Walau bagaimanapun, kutipan hasil ini mengalami penyusutan 28.4 peratus disebabkan oleh penguncupan hasil cukai sebanyak 33.9 peratus pada tahun 2021.

Berbeza dengan Kerajaan Negeri Sabah yang merekodkan kutipan hasil kedua tertinggi dengan peningkatan 51.8 peratus pada tahun 2021. Pertumbuhan ini juga merupakan pertumbuhan terbesar pada tahun 2021 yang didorong oleh kenaikan dalam hasil cukai sebanyak RM1,736.6 juta iaitu meningkat 139.7 peratus dari tahun sebelumnya.

Pada masa yang sama, Kerajaan Negeri Selangor juga merekodkan peningkatan hasil sebanyak RM26.4 juta dengan nilai hasil berjumlah RM2.3 bilion. Secara keseluruhannya, hampir kesemua negeri merekodkan peningkatan dalam kutipan hasil kecuali Sarawak, Terengganu, Johor dan Negeri Sembilan.

RM 7.6 bilion
Sarawak
kutipan hasil tertinggi
pada tahun 2021

RM 5.5 bilion
Sabah kutipan hasil
kedua tertinggi
pada tahun 2021

Carta 6.1 Kutipan hasil kerajaan negeri, 2020-2021

Sumber: Laporan Ketua Audit Negara, Jabatan Audit Negara Malaysia

“
RM11.3 bilion
Sarawak mencatatkan
perbelanjaan mengurus
tertinggi
”

“
6 negeri
mencatatkan
peningkatan dalam
perbelanjaan mengurus
”

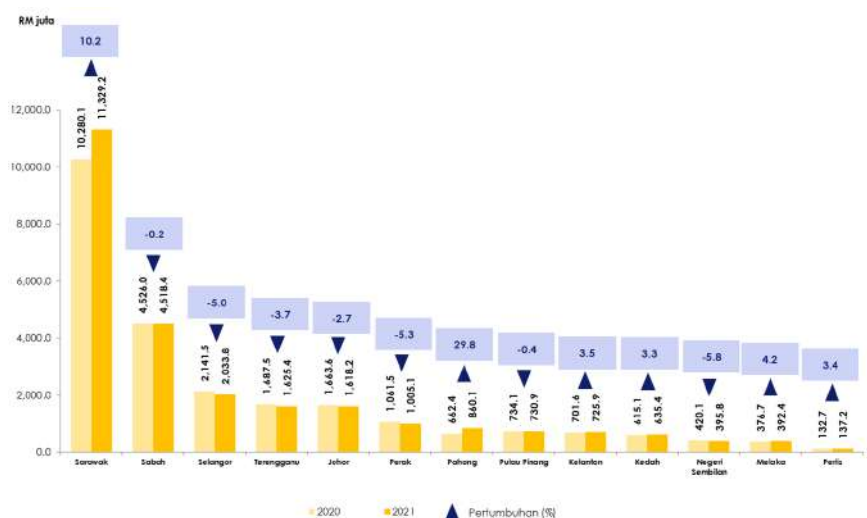
Perbelanjaan mengurus kerajaan negeri

Hasil kerajaan negeri merupakan sumber utama yang digunakan bagi tujuan perbelanjaan mengurus. Pada tahun 2021, Kerajaan Negeri Sarawak mencatatkan perbelanjaan mengurus tertinggi berjumlah RM11.3 bilion berbanding RM10.3 bilion pada tahun 2020 dengan pertambahan sebanyak RM1.0 bilion atau meningkat 10.2 peratus berbanding tahun sebelumnya (Carta 6.2). Peningkatan perbelanjaan mengurus ini didorong oleh kenaikan dalam perbelanjaan lain serta pemberian dan kenaikan bayaran tetap.

Sementara itu, Kerajaan Negeri Sabah pula memperuntukkan sebanyak RM4.5 bilion pada tahun 2021 bagi perbelanjaan mengurus. Negeri ini mencatatkan penurunan dalam perbelanjaan sebanyak 0.2 peratus, dipengaruhi oleh penurunan dalam pemberian dan kenaikan bayaran tetap yang berkurang sebanyak RM216.7 juta.

Selain Sarawak, lima lagi negeri yang mencatatkan peningkatan dalam perbelanjaan mengurus pada tahun 2021 iaitu Kerajaan Negeri Pahang yang meningkat 29.8 peratus iaitu sebanyak RM860.1 juta, diikuti Kerajaan Negeri Kelantan (RM725.9 juta), Kerajaan Negeri Kedah (RM635.4 juta), Kerajaan Negeri Melaka (RM392.4 juta) dan Kerajaan Negeri Perlis (RM137.2 juta).

Carta 6.2 Perbelanjaan mengurus kerajaan negeri, 2020-2021

Sumber: Laporan Ketua Audit Negara, Jabatan Audit Negara Malaysia

Surplus/defisit kerajaan negeri

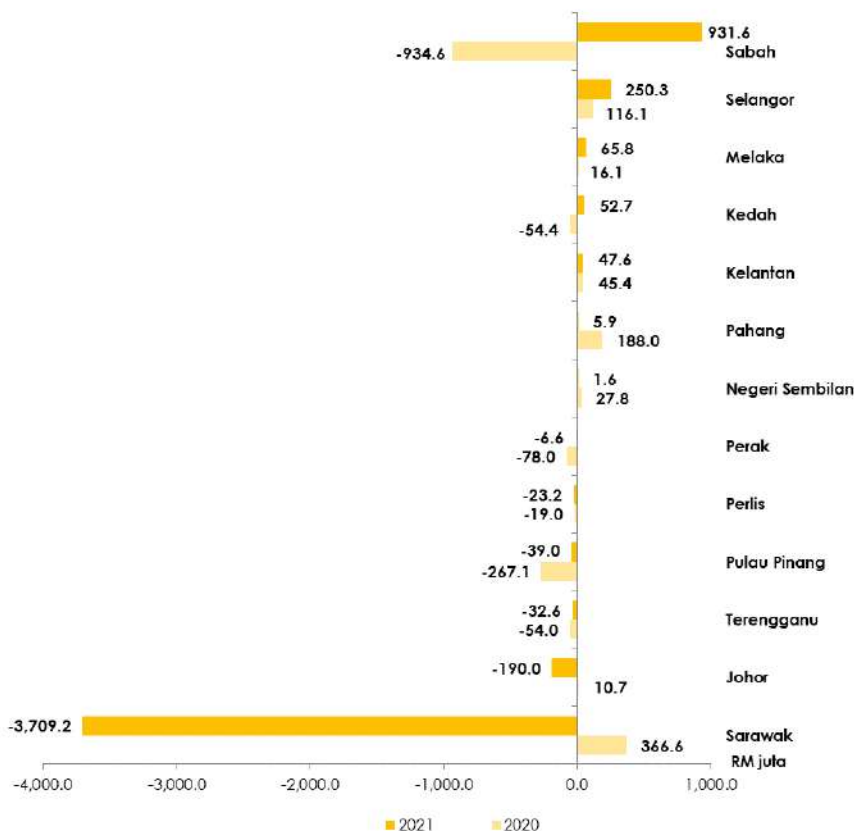
Penyata Akaun Hasil Disatukan menunjukkan jumlah hasil dan perbelanjaan mengurus kerajaan negeri bagi satu tahun kewangan. Secara keseluruhan, analisis mendapati bahawa Kerajaan Negeri Sabah mencatatkan surplus terbesar berjumlah RM931.6 juta pada tahun 2021 berbanding defisit sejumlah RM934.6 juta pada tahun 2020. Surplus ini dipacu oleh peningkatan hasil cukai.

Sebaliknya, Kerajaan Negeri Sarawak mencatatkan defisit terbesar berjumlah RM3.7 bilion pada tahun 2021 berbanding surplus sebanyak RM366.6 juta pada tahun 2020. Defisit ini dipengaruhi oleh penurunan dalam hasil cukai dan peningkatan dalam perbelanjaan lain. Secara keseluruhan, tujuh negeri merekodkan surplus pada tahun 2021, manakala enam negeri memperoleh defisit seperti di Carta 6.3.

7 negeri
mencatatkan **surplus**
pada tahun 2021

Carta 6.3 Surplus/defisit mengikut negeri, 2020-2021 - RM juta

RM 0.9 bilion
Surplus bagi Kerajaan
Negeri Sabah
pada tahun 2021

Sumber: Laporan Ketua Audit Negara, Jabatan Audit Negara Malaysia

PIHAK BERKUASA TEMPATAN

155 PBT

19 Dewan/majlis bandaraya

40 Majlis perbandaran

91 Majlis daerah

5 Agensi diberi kuasa PBT

RM2.4 bilion

Pendapatan **DBKL**
pada tahun 2021

Terdapat 155 Pihak Berkuasa Tempatan (PBT) di Malaysia yang terdiri daripada dewan/majlis bandaraya (DB/MB), majlis perbandaran (MP) dan majlis daerah (MD). Dewan/majlis bandaraya merangkumi 19 PBT manakala majlis perbandaran dan majlis daerah masing-masing sebanyak 40 dan 91 PBT dengan fungsi, tugas atau bidang kuasa yang berbeza antara satu sama lain. Selain itu, lima badan lain yang diberi kuasa oleh kerajaan negeri untuk melaksanakan fungsi PBT seperti PBT Taman Perindustrian Hi-Tech Kulim, Perbadanan Putrajaya, Perbadanan Labuan, Lembaga Pembangunan Tioman dan Lembaga Bandaran Kudat.

Sementara itu, prestasi kewangan PBT diukur berdasarkan pendapatan yang diperoleh daripada hasil kutipan cukai taksiran. Kutipan cukai taksiran ini lazimnya akan dikenakan ke atas pegangan seperti kediaman, kedai, bangunan perniagaan, pejabat bukan milik kerajaan, kilang, hotel dan sebagainya.

Prestasi kewangan PBT

Berikut adalah PBT yang memperoleh pendapatan tertinggi mengikut tiga kategori PBT iaitu dewan/majlis bandaraya, majlis perbandaran dan majlis daerah:

a. Dewan/majlis bandaraya

Daripada keseluruhan 19 dewan/majlis bandaraya, 10 dewan/majlis bandaraya mencatatkan prestasi kewangan tertinggi melibatkan pihak berkuasa tempatan W.P. Kuala Lumpur, Johor, Negeri Sembilan, Selangor, Perak dan Pulau Pinang.

Secara umumnya, daripada 10 PBT tersebut, enam dewan/majlis bandaraya mencatatkan prestasi yang lebih baik pada tahun 2021. Namun, empat dewan/majlis bandaraya memperlihatkan penyusutan terdiri daripada Dewan Bandaraya Kuala Lumpur (DBKL), Majlis Bandaraya Petaling Jaya, Majlis Bandaraya Pulau Pinang dan Majlis Bandaraya Subang Jaya seperti di Carta 6.4.

Melihat dari aspek pendapatan, DBKL merekodkan pendapatan tertinggi sebanyak RM2.4 bilion meskipun bertumbuh pada paras negatif 19.9 peratus pada tahun 2021. Selain itu, dua PBT di Johor iaitu Majlis Bandaraya Johor Bahru memperoleh pendapatan sebanyak RM605.3 juta dan merupakan PBT kedua terting-

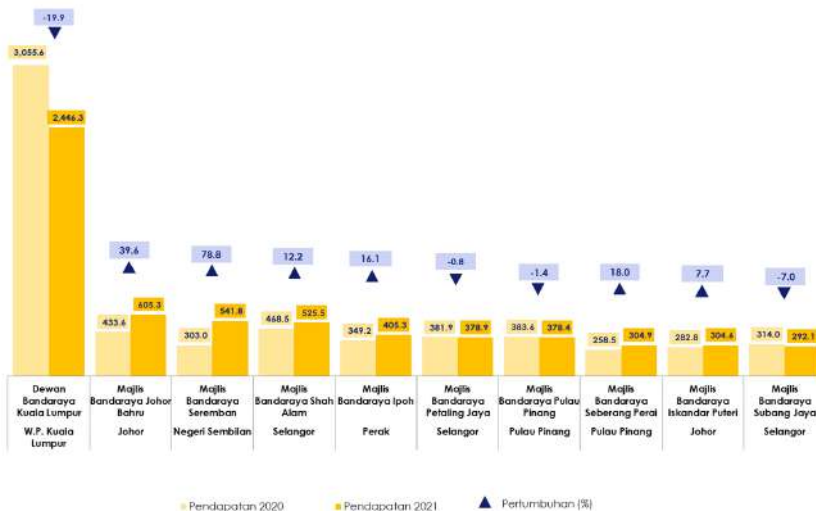

gi dalam kelompok dewan/majlis bandaraya, manakala Majlis Bandaraya Iskandar Puteri merekodkan pendapatan sebanyak RM304.6 juta.

Selain itu, tiga PBT daripada Selangor iaitu Majlis Bandaraya Shah Alam, Majlis Bandaraya Petaling Jaya dan Majlis Bandaraya Subang Jaya masing-masing memperoleh pendapatan sebanyak RM525.5 juta, RM378.9 juta dan RM292.1 juta. Sementara itu, dua PBT Pulau Pinang iaitu Majlis Bandaraya Pulau Pinang dan Majlis Bandaraya Seberang Perai mencatatkan pendapatan berjumlah RM378.4 juta dan RM304.9 juta. Pada masa yang sama, Majlis Bandaraya Seremban dan Majlis Bandaraya Ipoh masing-masing merekodkan pendapatan sebanyak RM541.8 juta dan RM405.3 juta pada tahun 2021.

Carta 6.4

Prestasi kewangan 10 dewan/majlis bandaraya tertinggi (RM juta) dan pertumbuhan pendapatan (%), 2020-2021

Sumber: Jabatan Audit Negara Malaysia
Penyata Kewangan PBT, Pejabat Setiausaha Kerajaan Negeri

b. Majlis perbandaran

Daripada keseluruhan 40 majlis perbandaran, 10 majlis perbandaran dengan prestasi kewangan tertinggi terdiri daripada pihak berkuasa tempatan di Selangor, Johor, Perak dan Terengganu (Carta 6.5).

Pada tahun 2021, Majlis Perbandaran Klang memperoleh pendapatan tertinggi iaitu RM279.0 juta, menurun sedikit berbanding tahun 2020 sebanyak RM284.1 juta dengan pertumbuhan negatif 1.8 peratus.

Pada masa yang sama, terdapat enam lagi majlis perbandaran di Selangor berada dalam kelompok penyumbang tertinggi di

12.2%
Pertumbuhan positif
MB Shah Alam
pada tahun 2021

19.9%
Pengurangan
pendapatan **DBKL**
pada tahun 2021

104.9%
Pertumbuhan pendapatan
MP Kulai
pada tahun 2021

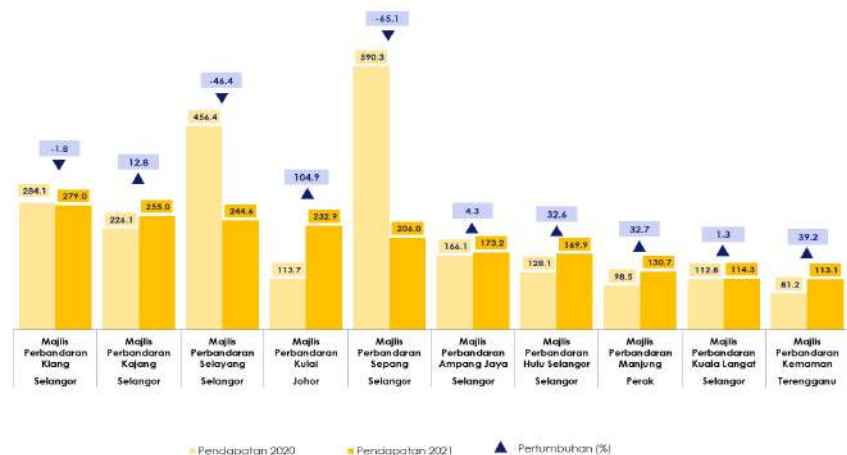
RM113.1 juta
Pendapatan
MP Kemaman
pada tahun 2021

kalangan majlis perbandaran iaitu Majlis Perbandaran Kajang (RM255.0 juta), Majlis Perbandaran Selayang (RM244.6 juta), Majlis Perbandaran Sepang (RM206.0 juta), Majlis Perbandaran Ampang Jaya (RM173.2 juta), Majlis Perbandaran Hulu Selangor (RM169.9 juta) dan Majlis Perbandaran Kuala Langat (RM114.3 juta).

Bagi prestasi kewangan di Johor, Majlis Perbandaran Kulai merekodkan pendapatan sebanyak RM232.9 juta, meningkat daripada RM113.7 juta pada tahun sebelumnya dengan pertumbuhan sebanyak 104.9 peratus.

Beralih ke negeri Perak, majlis perbandaran yang mencatatkan pendapatan tertinggi iaitu Majlis Perbandaran Manjung merekodkan pertumbuhan 32.7 peratus menjadikan pendapatan pada tahun 2021 berjumlah RM130.7 juta. Di Terengganu pula, Majlis Perbandaran Kemaman mencatatkan pertumbuhan 39.2 peratus daripada RM81.2 juta kepada RM113.1 juta pada tahun 2021.

Carta 6.5 Prestasi kewangan 10 majlis perbandaran tertinggi (RM juta) dan pertumbuhan pendapatan (%), 2020-2021

Sumber: Jabatan Audit Negara Malaysia
Penyata Kewangan PBT, Pejabat Setiausaha Kerajaan Negeri

c. Majlis daerah

Daripada 91 majlis daerah, 10 majlis daerah menunjukkan prestasi kewangan tertinggi terdiri daripada pihak berkuasa tempatan di Johor, Perak, Negeri Sembilan, Kedah dan Pahang.

Secara keseluruhannya, daripada 10 majlis daerah tersebut dua majlis daerah menunjukkan penurunan pendapatan iaitu Majlis Daerah Kerian dan Majlis Daerah Rompin.

Di Johor terdapat dua majlis daerah merekodkan prestasi kewangan tertinggi dalam kelompok majlis daerah iaitu Majlis Daerah Tangkak dengan pendapatan sebanyak RM81.1 juta pada tahun 2021 seperti pada Carta 6.6. Ini diikuti dengan Majlis Daerah Kota Tinggi dengan pendapatan berjumlah RM61.1 juta.

Terdapat lima majlis daerah di Perak yang berada di dalam kategori 10 pendapatan tertinggi iaitu Majlis Daerah Kerian dengan merekodkan prestasi kewangan berjumlah RM42.8 juta, diikuti Majlis Daerah Batu Gajah dengan perolehan pendapatan RM42.7 juta pada tahun 2021. Ini diikuti oleh Majlis Daerah Kampar (RM35.9 juta), Majlis Daerah Perak Tengah (RM33.4 juta) dan Majlis Daerah Tanjong Malim (RM32.9 juta).

Sementara itu, Majlis Daerah Rembau di Negeri Sembilan menunjukkan peningkatan pendapatan RM35.1 juta meningkat daripada RM21.4 juta dengan pertumbuhan yang memberangsangkan sebanyak 64.0 peratus.

Pada masa yang sama, Majlis Daerah Baling mencatatkan perolehan pendapatan sebanyak RM31.7 juta daripada RM15.4 juta tahun sebelumnya manakala Majlis Daerah Rompin memperoleh pendapatan berjumlah RM29.7 juta pada tahun

64.0%
Pertumbuhan pendapatan
MD Rembau
pada tahun 2021

RM81.1 juta
Pendapatan **MD Tangkak**
pada tahun 2021

Carta 6.6

Prestasi kewangan 10 majlis daerah tertinggi (RM juta) dan pertumbuhan pendapatan (%), 2020-2021

Sumber: Jabatan Audit Negara Malaysia
Penyata Kewangan PBT, Pejabat Setiausaha Kerajaan Negeri

STATISTIK AKAUN KERAJAAN NEGERI KELANTAN

Hasil Kerajaan Negeri Kelantan

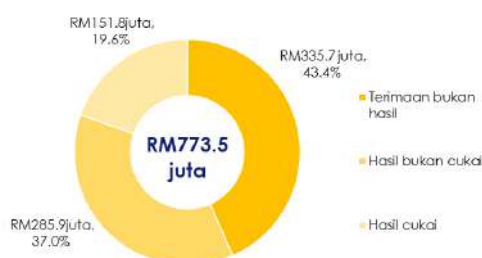
Hasil kerajaan negeri merupakan sumber utama yang akan digunakan bagi tujuan perbelanjaan mengurus dan pembangunan. Pada tahun 2021, kutipan hasil Kerajaan Negeri Kelantan adalah sebanyak RM773.5 juta. Penyumbang tertinggi dalam kutipan hasil kerajaan ini adalah daripada terimaan bukan hasil dengan sumbangan sebanyak 43.4 peratus seperti pada Carta 6.7.

“
RM 773.5 juta
Hasil Kerajaan Negeri Kelantan pada tahun 2021
”

“
43.4%
Sumbangan terimaan bukan hasil pada tahun 2021
”

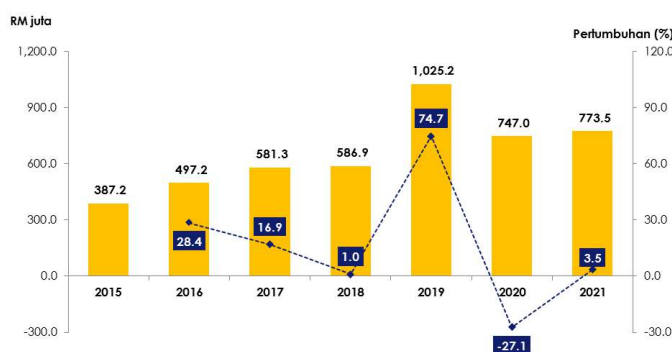
Carta 6.7 Hasil Kerajaan Negeri Kelantan, 2021

Sumber: Laporan Ketua Audit Negara, Jabatan Audit Negara Malaysia

Secara keseluruhan, hasil yang dikutip oleh kerajaan negeri pada tahun 2021 merekodkan peningkatan iaitu sebanyak 3.5 peratus daripada RM747.0 juta kepada RM773.5 juta (Carta 6.8). Peningkatan ini didorong oleh kenaikan dalam penerimaan hasil bukan cukai dan hasil cukai yang bertambah masing-masing sebanyak RM54.6 juta dan RM15.7 juta.

Carta 6.8 Siri masa hasil Kerajaan Negeri Kelantan, 2015-2021

Sumber: Laporan Ketua Audit Negara, Jabatan Audit Negara Malaysia

Hasil Kerajaan Negeri Kelantan disumbangkan oleh lima sumber utama dengan sumbangan tertinggi iaitu pemberian wang ehsan bernilai RM201.0 juta diikuti premium tanah yang lain yang berjumlah RM121.7 juta. Tiga lagi sumber hasil yang menyumbang kepada pendapatan negeri Kelantan adalah cukai tanah semasa/berulang, pemberian 50% kos pengurusan jabatan negeri dan lebih dari akaun amanah yang lain seperti pada Jadual 6.3.

Jadual 6.3 Perbandingan penyumbang utama hasil Kerajaan Negeri Kelantan, 2020-2021

Penyumbang utama hasil	RM juta	
	2020	2021
Pemberian wang ehsan	196.5	201.0
Premium tanah yang lain	81.8	121.7
Cukai tanah semasa/ berulang	76.7	75.1
Pemberian 50% kos pengurusan jabatan negeri	17.9	39.6
Lebih dari akaun amanah yang lain	68.6	32.0
Jumlah	441.4	469.5

Sumber: Laporan Ketua Audit Negara, Jabatan Audit Negara Malaysia

Perbelanjaan mengurus Kerajaan Negeri Kelantan

Perbelanjaan mengurus terdiri daripada bayaran emolumen, perkhidmatan dan bekalan, aset, pemberian dan kenaikan bayaran tetap dan perbelanjaan lain. Peruntukan yang diluluskan bagi perbelanjaan mengurus pada tahun 2021 berjumlah RM1,152.0 juta. Sejumlah RM725.9 juta atau 63.0 peratus telah dibelanjakan daripada jumlah peruntukan yang diluluskan (Carta 6.9).

Carta 6.9 Siri masa perbelanjaan mengurus Kerajaan Negeri Kelantan, 2015-2021

Sumber: Laporan Ketua Audit Negara, Jabatan Audit Negara Malaysia

RM121.7 juta
Jumlah hasil
premium tanah
pada tahun
2021

3.5%
Peningkatan
perbelanjaan mengurus
Kelantan, 2021

3.5%
Peningkatan perbelanjaan pemberian dan kenaikan bayaran tetap pada tahun 2021

RM47.6 juta
Surplus Kerajaan Negeri Kelantan pada tahun 2021

Pada keseluruhannya, perbelanjaan mengurus Kerajaan Negeri Kelantan mencatatkan peningkatan sebanyak RM24.3 juta iaitu meningkat 3.5 peratus iaitu daripada RM701.6 juta pada tahun 2020 kepada RM725.9 juta pada tahun 2021 (Jadual 6.4).

Pemberian dan kenaikan bayaran tetap Kerajaan Negeri Kelantan merupakan penyumbang terbesar kepada peningkatan perbelanjaan mengurus dengan kenaikan sebanyak RM12.9 juta. Kesemua perbelanjaan iaitu emolumen, perkhidmatan dan bekalan, aset dan perbelanjaan lain turut menyumbang kepada peningkatan perbelanjaan mengurus ini.

Jadual 6.4 Perbelanjaan mengurus Kerajaan Negeri Kelantan, 2020-2021

Butiran perbelanjaan	RM juta		Perubahan	
	2020	2021	RM juta	%
Emolumen	178.7	184.8	6.1	3.4
Perkhidmatan dan bekalan	125.2	129.7	4.5	3.6
Aset	24.0	24.6	0.6	2.7
Pemberian dan kenaikan bayaran tetap	372.4	385.3	12.9	3.5
Perbelanjaan lain	1.3	1.5	0.2	16.4
Jumlah	701.6	725.9	24.3	3.5

Sumber: Laporan Ketua Audit Negara, Jabatan Audit Negara Malaysia

Surplus/defisit Kerajaan Negeri Kelantan

Kerajaan Negeri Kelantan mengakhiri tahun kewangan 2021 dengan surplus semasa berjumlah RM47.6 juta berbanding surplus berjumlah RM45.4 juta pada tahun 2020 seperti di Jadual 6.5.

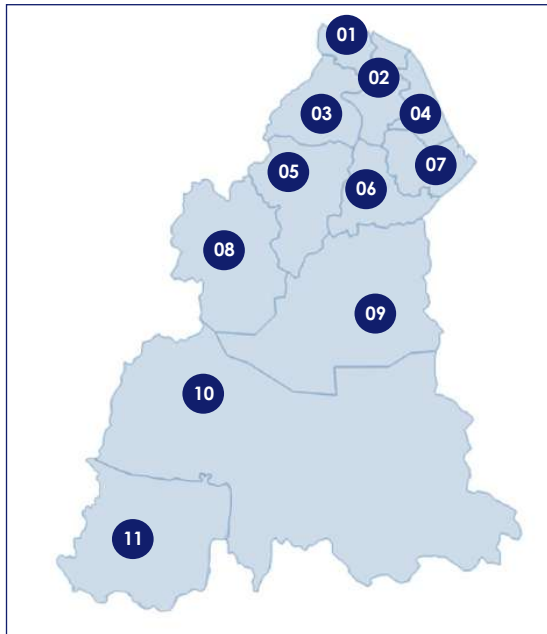
Jadual 6.5 Surplus/defisit Kerajaan Negeri Kelantan, 2020-2021

Butiran	RM juta		Perubahan	
	2020	2021	RM juta	%
Hasil	747.0	773.5	26.5	3.5
Perbelanjaan mengurus	701.6	725.9	24.3	3.5
Surplus/defisit	45.4	47.6	2.2	4.8

Sumber: Laporan Ketua Audit Negara, Jabatan Audit Negara Malaysia

PIHAK BERKUASA TEMPATAN DI KELANTAN

KUALA KRAI

mempunyai dua PBT iaitu **MD Kuala Krai**, dan **MD Dabong**

MP KOTA BHARU-BRI

merekodkan pendapatan **tertinggi** pada tahun 2021 iaitu **RM64.8 juta**

01 TUMPAT

MD TUMPAT
 RM15.6 juta
 181.7

03 PASIR MAS

MD PASIR MAS
 RM16.4 juta
 231.9

06 MACHANG

MD MACHANG
 RM10.5 juta
 112.9

09 KUALA KRAI

MD KUALA KRAI
 RM16.6 juta
 105.9

02 KOTA BHARU

MP KOTA BHARU –BRI
 RM64.8 juta
 562.4

MD KETEREH
 RM15.3 juta

04 BACHOK

MD BACHOK
 RM11.1 juta
 158.9

07 PASIR PUTEH

MD PASIR PUTEH
 RM15.8 juta
 137.4

10 GUA MUSANG

MD GUA MUSANG
 RM18.0 juta
 102.5

05 TANAH MERAH

MD TANAH MERAH
 RM16.0 juta
 152.4

08 JELI

MD JELI
 RM8.7 juta
 55.6

11 KECIL LOJING

10.7

Nota:

- 1. Banci Penduduk dan Perumahan Malaysia 2020
- 2. Hasil tambah mungkin berbeza disebabkan oleh pembundaran

Pihak berkuasa tempatan

Pendapatan PBT 2021

Jumlah penduduk 2021 ('000)

Pihak berkuasa tempatan Kelantan

“
RM 64.8 juta
 Pendapatan
MP Kota Bharu - BRI
 pada tahun 2021
 ”

“
RM 7.4 juta
 Surplus bagi
MD Kuala Krai
 pada tahun 2021
 ”

Pada tahun 2021, Majlis Perbandaran Kota Bharu mencatatkan perolehan pendapatan sebanyak RM64.8 juta yang juga merupakan pendapatan tertinggi bagi keseluruhan PBT di Kelantan. Pendapatan PBT ini pada tahun 2021 menurun sebanyak 6.8 peratus berbanding tahun sebelumnya. Di samping itu, perbelanjaan PBT ini juga merekodkan pengurangan dari tahun sebelumnya dengan penurunan 0.8 peratus. Secara keseluruhannya, Majlis Perbandaran Kota Bharu merekodkan defisit sebanyak RM2.6 juta pada tahun 2021.

Sementara itu, Dalam kumpulan majlis daerah, Majlis Daerah Gua Musang merupakan majlis daerah yang mempunyai pendapatan tertinggi bagi tahun 2021 dengan pendapatan sebanyak RM18.0 juta, menurun 2.5 peratus dari tahun sebelumnya. Pertumbuhan tertinggi direkodkan oleh Majlis Daerah Kuala Krai dengan pertumbuhan 41.7 peratus dengan perolehan pendapatan RM16.6 juta. Dua lagi majlis daerah yang merekodkan pertumbuhan positif ialah Majlis Daerah Ketereh (RM15.3 juta) dan Majlis Daerah Bachok (RM11.1 juta).

Namun, tujuh lagi majlis daerah yang menunjukkan penurunan pendapatan iaitu Majlis Daerah Pasir Mas (RM16.4 juta), Majlis Daerah Tanah Merah (RM16.0 juta), Majlis Daerah Pasir Puteh (RM15.8 juta), Majlis Daerah Tumpat (RM15.6 juta), Majlis Daerah Machang (RM10.5 juta), Majlis Daerah Jeli (RM8.7 juta) dan Majlis Daerah Dabong (RM4.5 juta).

Surplus tertinggi direkodkan oleh Majlis Daerah Kuala Krai sebanyak RM7.4 juta, manakala Majlis Daerah Pasir Puteh menunjukkan defisit tertinggi untuk tahun 2021 yang berjumlah RM6.7 juta.

Jadual 6.6 Kedudukan kewangan PBT Kelantan, 2020-2021 - RM juta

Pihak berkuasa tempatan	2020			2021		
	Pendapatan	Perbelanjaan	Surplus/defisit	Pendapatan	Perbelanjaan	Surplus/defisit
MP Kota Bharu - BRI	69.6	67.9	1.6	64.8	67.4	-2.6
MD Gua Musang	18.4	12.2	6.2	18.0	14.0	3.9
MD Kuala Krai	11.7	9.3	2.4	16.6	9.2	7.4
MD Pasir Mas	23.5	21.1	2.5	16.4	19.4	-3.0
MD Tanah Merah	18.3	18.0	0.4	16.0	18.3	-2.4
MD Pasir Puteh	20.3	23.8	-3.5	15.8	22.5	-6.7
MD Tumpat	34.3	18.6	15.8	15.6	17.4	-1.8
MD Ketereh	13.8	15.7	-1.9	15.3	16.1	-0.8
MD Bachok	10.2	9.9	0.3	11.1	8.4	2.7
MD Machang	14.4	10.1	4.3	10.5	7.6	2.9
MD Jeli	15.4	17.3	-1.8	8.7	10.1	-1.3
MD Dabong	6.0	3.8	2.3	4.5	4.2	0.3
Jumlah	256.0	227.8	28.3	213.3	214.7	-1.4

Sumber: Jabatan Audit Negara Malaysia

Sebahagian daripada pendapatan PBT di Kelantan diperoleh daripada hasil kutipan cukai taksiran ke atas penduduk. Cukai taksiran merupakan cukai tahunan yang dikenakan terhadap harta pegangan di bawah kawasan pentadbiran PBT mengikut Akta Kerajaan Tempatan 1976 dan menjadi penyumbang utama kepada hasil pendapatan PBT. Cukai ini dikenakan ke atas pegangan seperti kediaman, kedai, bangunan perniagaan, pejabat bukan milik kerajaan, kilang, hotel dan sebagainya.

Penyumbang utama bagi kutipan hasil cukai taksiran dicatatkan oleh Majlis Perbandaran Kota Bharu, Majlis Daerah Gua Musang dan Majlis Daerah Tanah Merah seperti pada Carta 6.10. Ketiga-tiga PBT ini menyumbang sebanyak 67.8 peratus kepada hasil cukai taksiran di Kelantan.

“
RM 73.5 juta
 Jumlah hasil cukai
 taksiran di Kelantan
 pada tahun 2021
 ”

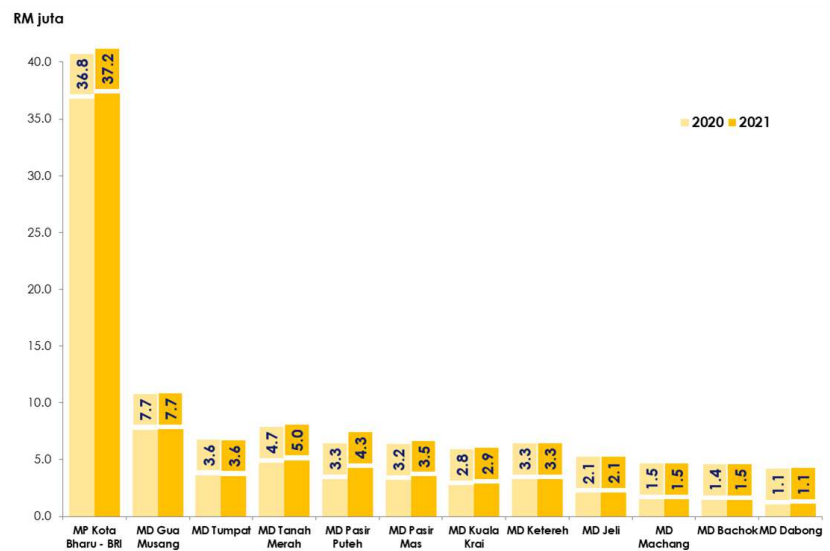
“
RM 5.0 juta
 Kutipan hasil cukai
 taksiran **MD Gua
 Musang** pada tahun
 2021
 ”

Secara keseluruhan, sepuluh PBT menunjukkan peningkatan jumlah kutipan cukai taksiran. Kutipan tertinggi direkodkan oleh Majlis Perbandaran Kota Bharu dengan kutipan bernilai RM37.2 juta. Kutipan cukai taksiran ini meningkat dari tahun sebelumnya dengan bertumbuh 1.2 peratus dari RM36.8 juta kepada RM37.2 juta. Manakala dua lagi majlis daerah merekodkan penurunan iaitu Majlis Daerah Machang (RM1.5 juta) dan Majlis Daerah Tumpat (RM3.6 juta)

Perolehan cukai taksiran tertinggi dalam kumpulan majlis daerah direkodkan oleh Majlis Daerah Gua Musang berjumlah RM7.7 juta bertumbuhan 0.2 peratus dari tahun sebelumnya.

Carta 6.10 Hasil cukai taksiran PBT Kelantan, 2020-2021

Sumber: Jabatan Audit Negara Malaysia

BAB 7

NOTA TEKNIKAL

AKAUN NEGARA
INDEKS HARGA PENGGUNA
PENDUDUK

TENAGA BURUH
GAJI & UPAH

STATISTIK SISWAZAH

PELANCONGAN DOMESTIK

STATISTIK PERDAGANGAN

PENDAPATAN DAN PERBELANJAAN
PERBELANJAAN ISI RUMAH

AKAUN NEGARA

KONSEP

1. PENGENALAN

DEFINISI

Penyusunan Keluaran Dalam Negeri Kasar (KDNK) mengikut negeri di Malaysia merangkumi 13 buah negeri, W.P. Kuala Lumpur (termasuk W.P. Putrajaya) dan W.P. Labuan. Penerbitan ini menyediakan anggaran tahunan pada harga malar 2015 bagi tahun 2015 hingga 2022 mengikut kaedah pengeluaran. Konsep dan kaedah yang digariskan adalah berasaskan 2008 SNA yang ditakrifkan oleh Pertubuhan Bangsa-Bangsa Bersatu.

2. KONSEP KELUARAN DALAM NEGERI KASAR

KDNK boleh diukur dengan menggunakan tiga kaedah iaitu, kaedah pengeluaran (penjumlahan nilai ditambah), perbelanjaan (penjumlahan perbelanjaan akhir) dan pendapatan (penjumlahan pendapatan yang diagihkan oleh unit pengeluar residen). Walau bagaimanapun, penerbitan ini hanya menumpu kepada kaedah pengeluaran sahaja.

Pada asasnya KDNK ialah konsep nilai ditambah. Ia adalah jumlah nilai ditambah bagi semua pengeluar residen ditambah dengan cukai dan ditolak subsidi atas produk yang tidak termasuk dalam pengiraan output.

2.1 Pendekatan pengeluaran

KDNK berasaskan pendekatan pengeluaran (output) boleh didefinisikan sebagai jumlah nilai barangan dan perkhidmatan yang dikeluarkan di Malaysia setelah ditolak dengan barangan dan perkhidmatan yang digunakan dalam proses pengeluaran (penggunaan perantaraan) sebelum ditolak penggunaan modal tetap.

Kaedah ini turut dikenali sebagai kaedah nilai ditambah kerana ia bersamaan dengan penjumlahan nilai ditambah iaitu jumlah perbezaan di antara nilai output kasar unit pengeluaran residen (yang diukur dalam harga pengeluar) dengan nilai penggunaan perantaraan (yang diukur dalam nilai pembeli) dan ditambah dengan duti import. Perbezaan antara output kasar dengan penggunaan perantaraan adalah nilai ditambah. Kaedah ini akan dapat menunjukkan sumbangan setiap aktiviti ekonomi terhadap keseluruhan KDNK.

Unit pengeluaran dianggap sebagai residen yang mana individu atau isi rumah yang tinggal atau menetap di sesebuah negeri bagi tempoh tidak kurang dari satu tahun, manakala bagi pertubuhan pula ialah apabila ia mengekalkan pusat

AKAUN NEGARA

KONSEP

DEFINISI

kepentingan ekonominya di wilayah ekonomi negeri tersebut sepanjang tempoh rujukan berkenaan. Wilayah ekonomi adalah terdiri daripada mana-mana kawasan geografi yang ditadbir oleh kerajaan negeri, di mana orang, barang, perkhidmatan dan modal adalah bergerak secara bebas. KDNK pada harga pasaran/pembeli mewakili keputusan akhir daripada aktiviti pengeluaran oleh unit pengeluar residen.

Sesuatu unit institusi dianggap residen bagi sesebuah wilayah ekonomi apabila wujudnya perkaitan yang kuat antara unit institusi tersebut di wilayah ekonomi tertentu, dengan kata lain pusat kepentingan ekonomi utama (2008 SNA).

2.2 Pusat kepentingan ekonomi utama

Pusat kepentingan ekonomi utama merangkumi kawalan efektif sesebuah kerajaan negeri terhadap aktiviti ekonomi yang dilakukan khususnya ke atas hak pemilikan. Wilayah ekonomi adalah termasuk tanah, ruang udara, pengairan, hak ke atas perikanan, minyak atau mineral. Biasanya, kawalan efektif kerajaan negeri boleh dilihat melalui pemberian lesen, kawalan operasi dan sebagainya.

Sesuatu unit institusi mempunyai pusat kepentingan ekonomi yang dominan dalam sesebuah wilayah ekonomi apabila wujudnya lokasi, tempat kediaman, tempat pengeluaran atau lain-lain premis. Setiap unit tersebut terlibat dalam aktiviti ekonomi dan transaksi berskala besar bagi satu tempoh masa yang panjang.

Berdasarkan 2008 SNA, terdapat tiga jenis unit institusi iaitu yang mempunyai pusat kepentingan ekonomi dan kebanyakan aktiviti adalah di dalam lingkungan satu wilayah; unit pelbagai wilayah dengan pusat kepentingannya di beberapa wilayah tetapi bukan seluruh negara; dan unit yang beroperasi pada peringkat nasional, iaitu pusat kepentingannya tidak boleh dikaitkan dengan kedudukan geografi (negeri Supra).

2.3 Negeri Supra

Negeri Supra pada peringkat negeri adalah bersamaan dengan organisasi luar wilayah pada peringkat nasional. Di Malaysia, negeri Supra merangkumi aktiviti pengeluaran yang melangkaui pusat kepentingan ekonomi utama bagi mana-mana negeri.

AKAUN NEGARA

KONSEP

2.4 KDNK pada harga malar

DEFINISI

KDNK pada harga malar adalah nilai KDNK tanpa kesan harga berdasarkan tingkat harga terpilih pada tahun rujukan/asas. Sebagai satu kaedah mengukur pengeluaran, KDNK mengukur jumlah nilai pengeluaran barangan dan perkhidmatan oleh residen sesebuah negara dalam tempoh tertentu sebelum ditolak peruntukan untuk penggunaan modal tetap.

Pengukuran nilai barangan dan perkhidmatan dalam bentuk wang (Ringgit Malaysia) bergantung kepada perubahan harga dan kuantiti. Pengasingan kesan harga daripada penganggaran nilai adalah penting bagi membolehkan perbandingan sebenar iaitu perubahan tingkat/kuantiti barang dan perkhidmatan yang berlaku dalam aktiviti ekonomi dapat diukur.

Kaedah deflasi terbahagi kepada deflasi tunggal dan deflasi berganda digunakan untuk mendapatkan siri harga malar. Kaedah deflasi tunggal mengeluarkan pengaruh harga daripada output atau input yang telah dianggarkan manakala kaedah deflasi berganda pula mengeluarkan pengaruh harga daripada kedua-dua output dan input. Oleh yang demikian, nilai ditambah adalah perbezaan daripada hasil tolak output dan input. Kaedah deflasi berganda digunakan secara meluas dalam KDNK bagi kaedah pengeluaran.

3. SKOP DAN LIPUTAN

Penyusunan KDNK mengikut negeri mengguna pakai *MSIC 2008* sebagai asas penyusunan. Ini adalah sejajar dengan liputan banci dan penyiasatan yang dijalankan oleh Jabatan Perangkaan Malaysia. *MSIC 2008* adalah berasaskan *ISIC Rev. 4*. Walau bagaimanapun, bagi tujuan penyusunan ini, aktiviti ekonomi telah diagregatkan mengikut ketersediaan data.

4. SEMAKAN DAN PENYELARASAN

KDNK negeri bagi tahun 2020 telah dimuktamadkan berdasarkan data terkini antaranya penyiasatan tahunan dan penyata kewangan syarikat.

Bagi tahun 2021, semakan adalah berdasarkan data terkini banci/penyiasatan tahunan/dwi tahunan dan akaun syarikat/perusahaan individu.

AKAUN NEGARA

KONSEP

DEFINISI

Penyusunan bagi tahun 2022 adalah berdasarkan maklumat terkini seperti penyiasatan suku tahunan dan data sekunder daripada pelbagai agensi.

5. EKSPORT DAN IMPORT

Pintu keluar dan masuk.

Pintu keluar dan masuk merujuk kepada laluan untuk keluar atau masuk dari negara ini sama ada melalui laut, udara atau tanah (termasuk saluran paip dan kabel).

Nilai eksport atau import mengikut negeri berdasarkan pintu keluar dan masuk tidak menggambarkan eksport atau import oleh negeri berkenaan sebaliknya hanya melalui pintu keluar dan masuk di negeri tersebut sahaja. Sebagai contoh, sesuatu barangan mungkin dikeluarkan oleh syarikat di negeri A dan dieksport melalui pintu keluar di negeri B. Berdasarkan pintu keluar dan masuk, nilai eksport tersebut akan dilaporkan oleh negeri B.

Nilai eksport atau import mengikut pintu keluar dan masuk tidak dilaporkan bagi negeri yang mempunyai kurang daripada tiga pintu keluar dan masuk.

INDEKS HARGA PENGGUNA

KONSEP

1. INDEKS HARGA PENGGUNA

DEFINISI

IHP mengukur perubahan peratus kos pembelian mengikut masa bagi "bakul" tetap barangan dan perkhidmatan yang mewakili corak purata pembelian oleh sekumpulan penduduk pada sesuatu tempoh masa yang ditetapkan. "Bakul" ini merujuk kepada barangan dan perkhidmatan yang mempunyai kualiti dan kuantiti yang seakan-akan sama atau tidak berubah, mengandungi item yang berada lama atau boleh diukur secara berterusan di pasaran berbanding dengan masa. Perubahan harga barangan yang berlaku dalam bakul ini adalah disebabkan oleh perubahan harga yang sebenarnya sahaja, iaitu perubahan harga ini tidak berkaitan langsung dengan perubahan pada kuantiti atau kualiti barangan dan perkhidmatan tersebut.

Barangan dan perkhidmatan yang diliputi dalam "bakul" ini adalah luas, dikelaskan berpandu kepada United Nations "Classification of Individual Consumption According to Purpose (COICOP)" dalam dua belas kumpulan berikut:

- Makanan & minuman bukan alkohol
- Minuman alkohol & tembakau
- Pakaian & kasut
- Perumahan, air, elektrik, gas & bahan api lain
- Hiasan, perkakasan & penyelenggaraan isi rumah
- Kesihatan
- Pengangkutan
- Komunikasi
- Perkhidmatan rekreasi & kebudayaan
- Pendidikan
- Restoran & hotel
- Pelbagai barangan & perkhidmatan

PENDUDUK

KONSEP

DEFINISI

1. PENDUDUK

1.1 Pertumbuhan penduduk

Pertumbuhan penduduk adalah perubahan penduduk sejajar dengan perubahan masa dan boleh dikira sebagai perubahan bilangan individu dalam penduduk menggunakan "per unit masa" sebagai pengukuran.

Formula:

$$\text{Purata kadar pertumbuhan penduduk tahunan} = \frac{1}{n} \ln \frac{P_{t+n}}{P_t} \times 100$$

di mana;

- P_t = bilangan penduduk pada tahun t ;
- P_{t+n} = bilangan penduduk pada tahun $t+n$;
- n = bilangan tahun; dan
- $\ln$ = logaritma asli

1.2 Kepadatan penduduk

Kepadatan penduduk sekilometer persegi telah dikira sebagai nisbah bilangan penduduk sesuatu kawasan geografi kepada keluasan dalam kilometer persegi bagi kawasan yang sama.

1.3 Agama

Merujuk kepada pengenalan atau perkaitan seseorang individu kepada satu set atau sistem kepercayaan dan amalan kepercayaan tersebut.

1.4 Etnik

Pengelasan etnik adalah seperti berikut:

Malaysia dan Semenanjung Malaysia	Sabah dan W.P. Labuan	Sarawak
Warganegara Malaysia	Warganegara Malaysia	Warganegara Malaysia
Bumiputera Melayu	Bumiputera Melayu	Bumiputera Melayu
Bumiputera Lain	Kadazan/ Dusun	Iban
	Bajau	Bidayuh
	Murut	Melanau
	Bumiputera Lain	Bumiputera Lain
Cina	Cina	Cina
India	India	India
Lain-lain	Lain-lain	Lain-lain
Bukan Warganegara Malaysia	Bukan Warganegara Malaysia	Bukan Warganegara Malaysia

PENDUDUK

KONSEP

DEFINISI

1.5 Anggaran penduduk antara banci

Anggaran penduduk antara banci adalah anggaran penduduk bagi tarikh rujukan antara dua banci dan merupakan data siri masa anggaran penduduk yang muktamad. Data ini diselaraskan semula bagi setiap sepuluh tahun iaitu selepas Banci Penduduk dan Perumahan dijalankan menggunakan set data kelahiran dan kematian muktamad. Kaedah yang digunakan adalah kaedah ketakatan ke hadapan dan ketakatan berbalik.

1.6 Anggaran penduduk semasa

Anggaran penduduk semasa merujuk kepada saiz penduduk semasa di sesuatu kawasan. Anggaran ini dikira setiap tahun dan kaedah yang digunakan adalah kaedah komponen kohort iaitu pengiraannya berdasarkan perubahan komponen penduduk iaitu kelahiran, kematian serta migrasi dalaman dan antarabangsa bagi tahun semasa. Anggaran ini memberi gambaran tentang pertumbuhan dan perubahan penduduk dari segi struktur dan komposisinya.

1.7 Unjuran penduduk

Unjuran penduduk adalah anggaran penduduk yang diunjurkan untuk masa depan. Unjuran ini dikira setiap sepuluh tahun iaitu selepas Banci Penduduk dan Perumahan dijalankan. Kaedah komponen kohort yang terdiri daripada kelahiran, kematian dan migrasi bersih digunakan dalam membuat unjuran ini. Unjuran penduduk memberi gambaran tentang kemungkinan perubahan penduduk berdasarkan andaian kelahiran, kematian, migrasi dalaman dan antarabangsa masa depan.

1.8 Nisbah jantina

Merujuk kepada bilangan lelaki bagi setiap 100 perempuan.

1.9 Umur penengah

Umur penengah ialah umur yang membahagikan taburan penduduk kepada dua kumpulan yang sama saiznya, di mana separuh daripadanya berada di bawah umur ini, manakala separuh lagi melebihi umur tersebut.

PENDUDUK

KONSEP

DEFINISI

1.10 Jumlah nisbah tanggungan

Merujuk kepada nisbah bilangan penduduk yang berumur bawah 15 tahun dan yang berumur 65 tahun dan lebih kepada bilangan penduduk yang berumur 15-64 tahun.

Formula:

$$\text{Jumlah nisbah tanggungan} = \frac{(\text{Bilangan penduduk umur bawah 15 tahun} + \text{bilangan penduduk umur 65 tahun dan lebih}) \text{ dalam tahun, } t}{\text{Bilangan penduduk umur 15-64 tahun dalam tahun, } t} \times 100$$

1.11 Nisbah tanggungan umur muda

Merujuk kepada nisbah bilangan penduduk yang berumur bawah 15 tahun kepada bilangan penduduk yang berumur 15-64 tahun.

Formula:

$$\text{Nisbah tanggungan umur muda} = \frac{\text{Bilangan penduduk umur bawah 15 tahun dalam tahun, } t}{\text{Bilangan penduduk umur 15-64 tahun dalam tahun, } t} \times 100$$

1.12 Nisbah tanggungan umur tua

Merujuk kepada nisbah bilangan penduduk yang berumur 65 tahun dan lebih kepada bilangan penduduk yang berumur 15-64 tahun.

Formula:

$$\text{Nisbah tanggungan umur tua} = \frac{\text{Bilangan penduduk umur 65 tahun dan lebih dalam tahun, } t}{\text{Bilangan penduduk umur 15-64 tahun dalam tahun, } t} \times 100$$

PENDUDUK

KONSEP

DEFINISI

2. PERANGKAAN PENTING

2.1 Kelahiran hidup

Merujuk kepada kelahiran yang bernyawa semasa dilahirkan walaupun hanya seketika.

Formula:

$$\text{Kadar kelahiran kasar} = \frac{\text{Bilangan kelahiran hidup dalam tahun, } t}{\text{Bilangan penduduk pertengahan tahun dalam tahun, } t} \times 1,000$$

2.2 Kadar kesuburan jumlah

Merujuk kepada purata bilangan anak yang akan dilahirkan sekiranya seseorang perempuan terus hidup sehingga akhir tempoh reproduktifnya dan di sepanjang tempoh itu tertakluk kepada kadar kesuburan umur tertentu bagi sesuatu tahun.

[Kadar ini diperoleh dengan menjumlahkan kadar kesuburan umur tertentu perempuan yang berumur 15-49 tahun (mengikut kumpulan umur lima tahun) dan didarabkan dengan 5].

Formula:

$$\text{Kadar kesuburan jumlah} = 5 \sum_i (\text{kadar kesuburan umur tertentu})$$

di mana: $i = (15-19), (20-24), \dots, (45-49)$

2.3 Kematian bayi

Merujuk kepada kematian bayi yang berumur kurang daripada 1 tahun.

Formula:

$$\text{Kadar mortaliti bayi} = \frac{\text{Bilangan kematian umur kurang daripada 1 tahun dalam tahun, } t}{\text{Bilangan kelahiran hidup dalam tahun, } t} \times 1,000$$

PENDUDUK

KONSEP

2.4 Kematian ibu bersalin

DEFINISI

Merujuk kepada kematian seorang wanita yang hamil, ketika melahirkan anak sehingga 42 hari selepas melahirkan anak atau keguguran akibat daripada proses kehamilan dan pengendaliannya atau penyakit-penyakit yang menjejaskan kesihatan ibu dan bukan dari penyebab-penyebab kemalangan atau kebetulan.

Formula:

$$\text{Nisbah mortaliti ibu bersalin} = \frac{\text{Bilangan kematian yang disebabkan oleh kesulitan semasa hamil atau semasa melahirkan anak atau kematian dalam tempoh 42 hari selepas bersalin dalam tahun, t}}{\text{Bilangan kelahiran hidup dalam tahun, t}} \times 100,000$$

3. JANGKAAN HAYAT

3.1 Jangkaan hayat

Purata baki umur (tahun) seseorang dijangka akan dapat hidup pada permulaan umur tertentu.

3.2 Jangkaan hayat ketika lahir

Jangkaan purata bilangan tahun seseorang bayi yang baru lahir akan hidup dengan mengandaikan corak kadar kematian pada umur tertentu yang tetap.

TENAGA BURUH

KONSEP

1. SURVEI TENAGA BURUH

DEFINISI

Survei Tenaga Buruh menggunakan pendekatan taraf sebenar yang mana seseorang itu dikelaskan berasaskan kegiatannya dalam tenaga buruh semasa minggu rujukan. Taraf aktiviti ini terbahagi kepada kategori berikut:

i) Tenaga buruh

Tenaga buruh merujuk kepada penduduk dalam kumpulan umur bekerja sama ada bekerja atau menganggur.

ii) Bekerja

Semua orang yang bekerja sekurang-kurangnya sejam semasa minggu rujukan untuk mendapatkan upah, keuntungan atau keuntungan keluarga sama ada sebagai majikan, pekerja, bekerja sendiri atau pekerja keluarga tanpa gaji. Mereka juga dianggap bekerja jika:

a. Tidak bekerja semasa minggu rujukan disebabkan sakit, kecederaan, tiada upaya, cuaca buruk, bercuti, pertelingkahan buruh dan sebab-sebab sosial atau keagamaan tetapi mempunyai pekerjaan, ladang, perusahaan atau perusahaan keluarga lain untuk kembali bekerja.

b. Tidak bekerja buat sementara waktu tetapi bergaji dan pasti akan dipanggil bekerja semula.

c. Bekerja kurang daripada 30 jam semasa minggu rujukan disebabkan bentuk kerja atau disebabkan kurang kerja dan berkeupayaan serta sanggup menerima tambahan bilangan jam bekerja. Kumpulan ini merupakan guna tenaga tidak penuh.

Mereka yang bekerja lebih daripada 30 jam semasa minggu rujukan merupakan guna tenaga penuh.

iii) Menganggur

Penganggur adalah mereka yang tidak bekerja semasa minggu rujukan dan dikelaskan kepada dua kumpulan iaitu penganggur aktif dan penganggur tidak aktif.

TENAGA BURUH

KONSEP

DEFINISI

Penganggur aktif adalah mereka yang bersedia untuk bekerja dan aktif mencari pekerjaan dalam minggu rujukan.

Penganggur tidak aktif adalah mereka yang berada dalam kategori berikut:

- a. Tidak mencari pekerjaan dalam minggu rujukan kerana percaya tidak terdapat pekerjaan atau pun tidak berkecayuan.
- b. Mungkin mencari pekerjaan jika tidak kerana sakit atau keadaan cuaca.
- c. Telah mencari pekerjaan sebelum minggu rujukan dan sedang menunggu jawapan permohonan pekerjaan.

iv) Luar tenaga buruh

Penduduk yang tidak dikelaskan sebagai bekerja atau menganggur dikategorikan sebagai luar tenaga buruh. Kategori ini terdiri daripada suri rumah, pelajar (termasuk mereka yang akan melanjutkan pelajaran), mereka yang telah bersara, tidak berkeupayaan dan mereka yang tidak berminat untuk mencari pekerjaan.

Aktiviti ekonomi penduduk pada keseluruhannya bergantung kepada ciri-ciri demografi sesuatu populasi. Dengan itu, pecahan mereka yang aktif secara ekonomi berbeza di antara kumpulan-kumpulan kecil penduduk tersebut. Perbezaan ini diukur dengan kadar aktiviti tertentu yang dikenali sebagai kadar penyertaan tenaga buruh.

2. KADAR PENYERTAAN TENAGA BURUH

Kadar penyertaan tenaga buruh ditakrifkan sebagai perkadaran penduduk dalam tenaga buruh kepada penduduk dalam umur bekerja (15–64 tahun) dalam bentuk peratusan. Formulanya adalah seperti berikut:

TENAGA BURUH

KONSEP

DEFINISI

$$\text{Kadar penyertaan tenaga buruh} = \frac{\text{Bilangan penduduk dalam tenaga buruh}}{\text{Bilangan penduduk umur bekerja (15–64 tahun)}} \times 100$$

3. KADAR PENGANGGURAN

Kadar pengangguran ialah perkadaran penduduk yang menganggur kepada jumlah penduduk di dalam tenaga buruh. Kadar ini mengukur peratus penduduk di dalam tenaga buruh yang tidak bekerja. Kadar pengangguran dikira menggunakan formula berikut:

$$\text{Kadar pengangguran} = \frac{\text{Bilangan penganggur}}{\text{Bilangan penduduk dalam tenaga buruh}} \times 100$$

GAJI & UPAH

KONSEP

1. SURVEI GAJI & UPAH

DEFINISI

Survei Gaji & Upah dijalankan dalam tempoh Januari hingga Disember untuk menyediakan statistik gaji & upah di peringkat nasional dan negeri serta kawasan bandar dan luar bandar. Pendekatan yang lengkap dan sistematik dalam pengumpulan dan prosesan data dikekalkan dari semasa ke semasa dengan tujuan untuk mendapatkan perbandingan statistik siri masa.

Maklumat gaji & upah yang dipungut adalah merujuk kepada pekerjaan utama yang dilakukan oleh pekerja kerajaan atau swasta dalam bulan rujukan. Maklumat kadar upah dapat digunakan untuk mengukur perbezaan upah dan juga menilai kaitan gaji & upah dengan mobiliti buruh.

Statistik gaji & upah yang dipaparkan dalam laporan ini adalah merujuk kepada kadar upah merangkumi gaji pokok, elaun sara hidup dan lain-lain elaun dalam bentuk tunai atau mata benda seperti makanan dan penginapan percuma atau konsesi yang dibayar secara tetap dan berkala serta bayaran kerja lebih masa. Walau bagaimanapun, ia tidak termasuk bonus dan gratuiti, elaun keluarga dan lain-lain bayaran keselamatan sosial oleh majikan.

2. OBJEKTIF SURVEI

Objektif utama Survei Gaji & Upah ialah untuk mendapatkan kadar upah daripada pekerjaan utama melalui pendekatan isi rumah. Indikator utama gaji & upah bulanan daripada survei ini merupakan maklumat penting pasaran buruh yang dapat digunakan oleh agensi kerajaan sebagai input dalam perancangan dan pembentukan polisi serta pelaksanaan program berkaitan pembangunan sumber manusia dan sosial.

3. SKOP DAN LIPUTAN

Populasi Survei Gaji & Upah adalah sama dengan Survei Tenaga Buruh (STB) iaitu meliputi kedua-dua kawasan bandar dan luar bandar bagi daerah pentadbiran dalam semua negeri di Malaysia. Definisi populasi survei meliputi Penduduk yang tinggal di tempat kediaman (TK) persendirian dan tidak termasuk mereka yang tinggal di TK institusi seperti hotel, asrama, hospital, penjara, rumah tumpangan dan pekerja yang tinggal di rumah kongsi.

GAJI & UPAH

KONSEP

DEFINISI

Bagi tujuan analisis, Survei Gaji & Upah mengambil maklumat pekerja yang berumur 15 hingga 64 tahun. Ini selari dengan analisis STB yang mengguna pakai kumpulan umur tersebut bagi mengukur penduduk yang aktif dalam ekonomi.

4. RANGKA PENSAMPELAN

Rangka yang digunakan bagi pemilihan sampel Survei Gaji & Upah adalah berdasarkan Rangka Pensampelan Isi Rumah yang terdiri daripada blok penghitungan (BP) yang diwujudkan untuk Banci Penduduk dan Perumahan dan dikemas kini dari semasa ke semasa.

STATISTIK SISWAZAH

KONSEP

1. SISWAZAH

DEFINISI

Merujuk kepada individu berumur 15 tahun dan lebih yang memiliki sijil tertinggi yang diperoleh daripada universiti, kolej, politeknik, badan yang diiktiraf atau setaraf, dengan tempoh pengajian sekurang-kurangnya dua tahun. Siswazah dikelaskan kepada dua kategori iaitu siswazah yang memiliki diploma dan ijazah.

i) Diploma

Merujuk kepada sijil dan diploma atau setaraf yang diterima daripada universiti, kolej, diploma politeknik, badan yang diiktiraf atau setaraf. Tempoh pengajian untuk memperoleh diploma atau sijil adalah sekurang-kurangnya dua tahun.

ii) Ijazah

Ijazah merujuk kepada semua ijazah universiti (Sarjana Muda, Sarjana atau Doktor Falsafah) yang diperoleh daripada institusi pengajian tinggi awam dan swasta yang diiktiraf di Malaysia dan di luar negara.

2. KADAR PENYERTAAN TENAGA BURUH SISWAZAH (KPTBS)

Aktiviti ekonomi penduduk pada keseluruhannya bergantung kepada ciri-ciri demografi sesuatu populasi. Dengan itu, pecahan mereka yang aktif secara ekonomi berbeza di antara kumpulan-kumpulan kecil penduduk tersebut. Perbezaan ini diukur dengan kadar aktiviti tertentu yang dikenali sebagai kadar penyertaan tenaga buruh.

Bagi siswazah, KPTBS ditakrifkan sebagai perkadaran siswazah dalam tenaga buruh kepada jumlah siswazah umur bekerja (15 tahun dan lebih) yang dilaporkan dalam peratusan seperti berikut:

$$\begin{array}{l} \text{Kadar} \\ \text{penyertaan} \\ \text{tenaga} \\ \text{buruh} \\ \text{siswazah} \end{array} = \frac{\begin{array}{l} \text{Bilangan siswazah dalam} \\ \text{tenaga buruh} \end{array}}{\begin{array}{l} \text{Bilangan siswazah dalam umur} \\ \text{bekerja (15 tahun dan lebih)} \end{array}} \times 100$$

STATISTIK SISWAZAH

KONSEP

3. KADAR PENGANGGURAN SISWAZAH

DEFINISI

Kadar pengangguran siswazah ialah perkadaran siswazah menganggur kepada bilangan siswazah dalam tenaga buruh. Kadar ini mengukur peratus siswazah di dalam tenaga buruh yang tidak bekerja. Kadar pengangguran siswazah adalah dikira menggunakan formula berikut:

$$\text{Kadar pengangguran siswazah} = \frac{\text{Bilangan siswazah menganggur}}{\text{Bilangan siswazah dalam tenaga buruh}} \times 100$$

4. STATUS AKTIVITI SISWAZAH

Status aktiviti seseorang siswazah adalah berdasarkan kepada kegiatan aktiviti dalam pasaran buruh. Status siswazah dikategorikan seperti berikut:

- i) Tenaga buruh siswazah
Merujuk kepada siswazah berumur 15 tahun dan lebih sama ada bekerja atau menganggur.
- ii) Siswazah bekerja
Siswazah yang bekerja sekurang-kurangnya sejam semasa minggu rujukan untuk mendapatkan upah, keuntungan atau keuntungan keluarga sama ada sebagai majikan, pekerja, bekerja sendiri atau pekerja keluarga tanpa gaji. Mereka juga dianggap bekerja jika:
 - a. Tidak bekerja semasa minggu rujukan disebabkan sakit, kecederaan, tiada upaya, cuaca buruk, bercuti, pertelingkahan buruh dan sebab-sebab sosial atau keagamaan tetapi mempunyai pekerjaan, ladang, perusahaan atau perusahaan keluarga lain untuk kembali bekerja;
 - b. Tidak bekerja buat sementara waktu tetapi bergaji dan pasti akan dipanggil bekerja semula;
 - c. Bekerja kurang daripada 30 jam semasa minggu rujukan disebabkan bentuk kerja atau disebabkan kurang kerja serta sanggup menerima tambahan bilangan jam bekerja. Kumpulan ini merupakan guna tenaga tidak penuh.

STATISTIK SISWAZAH

KONSEP

DEFINISI

Mereka yang bekerja lebih daripada 30 jam semasa minggu rujukan merupakan guna tenaga penuh.

iii) Siswazah menganggur

Siswazah menganggur adalah mereka yang tidak bekerja semasa minggu rujukan dan dapat dikelaskan kepada dua kumpulan iaitu:

Penganggur aktif	Penganggur tidak aktif
Siswazah yang bersedia untuk bekerja dan aktif mencari pekerjaan dalam minggu rujukan.	i. Tidak mencari pekerjaan dalam minggu rujukan kerana percaya tidak terdapat pekerjaan atau pun tidak berkecayaan. ii. Mungkin mencari pekerjaan jika tidak kerana sakit atau keadaan cuaca. iii. Telah mencari pekerjaan sebelum minggu rujukan dan sedang menunggu jawapan permohonan pekerjaan

iv) Siswazah luar tenaga buruh

Siswazah yang tidak dikelaskan sebagai bekerja atau menganggur dikategorikan sebagai siswazah luar tenaga buruh. Kategori ini terdiri daripada suri rumah, pelajar (termasuk mereka yang akan melanjutkan pelajaran), mereka yang telah bersara, tidak berkeupayaan dan mereka yang tidak berminat untuk mencari pekerjaan.

PELANCONGAN DOMESTIK

KONSEP

DEFINISI

1. OBJEKTIF SURVEI

Objektif utama Survei Pelancongan Domestik ialah untuk mengumpul maklumat berkaitan profil serta corak perbelanjaan pelancongan domestik. Maklumat yang diperoleh digunakan untuk membantu kerajaan dalam merancang dan menggubal dasar pelancongan negara. Data yang dikumpul juga adalah bertujuan untuk memberi input kepada penyusunan Akaun Satelit Pelancongan (TSA) yang dibangunkan oleh Jabatan Perangkaan Malaysia dan memenuhi permintaan data daripada agensi-agensi berkaitan industri pelancongan.

2. KAEDAH PENGUMPULAN

Survei Pelancongan Domestik dijalankan melalui kaedah temuramah secara bersemuka dengan responden. Dalam tempoh survei, penemuramah yang terlatih akan melawat isi rumah di tempat kediaman terpilih untuk mengumpul maklumat pelancongan domestik termasuk butir-butir demografi semua ahli isi rumah. Semakan kualiti dijalankan dengan mengadakan lawatan semula bagi isi rumah terpilih untuk memastikan borang soal selidik lengkap diisi.

3. DATA YANG DIPUNGUT

Soalan-soalan berikut akan ditanya bagi ahli isi rumah yang melakukan perjalanan pelancongan domestik:

- a) Jenis perjalanan;
 - Perjalanan harian;
 - Perjalanan bermalam;
- b) Pendapatan bulanan;
- c) Bilangan hari bagi setiap perjalanan bermalam;
- d) Destinasi utama;
- e) Tujuan utama;
- f) Aktiviti utama; dan
- g) Perbelanjaan perjalanan pelancongan.

4. TEMPOH RUJUKAN

Pengumpulan data dibuat mengikut bulan rujukan dari bulan Januari hingga Disember. Maklumat yang dikumpulkan merujuk kepada bulan semasa.

5. SKOP DAN LIPUTAN

Survei Pelancongan Domestik meliputi kedua-dua kawasan bandar dan luar bandar bagi negeri-negeri di Malaysia. Survei ini meliputi residen yang tinggal di tempat kediaman persendirian dan tidak termasuk mereka yang tinggal di institusi-institusi seperti hotel, asrama, hospital, penjara, berek tentera dan rumah tumpangan.

PELANCONGAN DOMESTIK

KONSEP

DEFINISI

Bagi tujuan pelaporan, hanya maklumat lengkap residen yang berumur 15 tahun dan ke atas yang ada melakukan perjalanan pelancongan domestik dipungut.

6. PELAWAT DOMESTIK

Pelawat domestik ditakrifkan sebagai residen atau mereka yang tinggal di Malaysia sekurang-kurangnya setahun termasuk ekspatriat dan bukan warganegara, yang melakukan perjalanan di luar persekitaran biasanya dalam tempoh kurang daripada setahun untuk tujuan perniagaan, mengisi masa lapang atau urusan peribadi selain untuk diambil bekerja di tempat yang dilawati. Pelawat domestik terdiri daripada pelancong dan pelawat harian.

- i) Pelancong merujuk kepada mereka yang melakukan perjalanan di dalam Malaysia sekurang-kurangnya satu malam (24 jam); manakala
- ii) Pelawat harian merujuk kepada mereka yang melakukan perjalanan di dalam Malaysia kurang daripada 24 jam.

7. PERJALANAN PELANCONGAN

Perjalanan pelancongan ditakrifkan sebagai perjalanan pelawat ke sesebuah tempat di luar dari persekitaran biasa mereka dalam tempoh tidak lebih dari satu tahun dengan tujuan utama (sama ada urusan perniagaan, percutian atau urusan peribadi) selain untuk diambil bekerja oleh residen di tempat yang dilawati.

Perjalanan pelancongan domestik merujuk kepada perjalanan ke sesuatu destinasi utama di dalam negara residen pelawat berkenaan.

Perjalanan pelancongan domestik terbahagi kepada dua:

- i) Perjalanan harian

Perjalanan keluar dari rumah yang jaraknya 50 km dan lebih pergi dan balik serta mengambil masa 4 jam dan lebih. Bagi jarak yang kurang dari 50 km pergi dan balik, masa yang digunakan hendaklah 4 jam dan lebih serta menggunakan kemudahan pelancongan seperti kemudahan pengangkutan, penginapan, makanan & minuman atau rekreasi.

PELANCONGAN DOMESTIK

KONSEP

DEFINISI

ii) Perjalanan bermalam

Perjalanan yang melibatkan seseorang meninggalkan tempat kediamannya sekurang-kurangnya untuk tempoh satu malam (24 jam) dengan tujuan perjalanan berkaitan dengan aktiviti pelancongan serta menggunakan kemudahan pelancongan. Perjalanan tersebut mestilah dalam tempoh kurang dari 12 bulan.

8. KEMUDAHAN
PELANCONGAN

Kemudahan pelancongan adalah segala kemudahan yang membantu dalam menjayakan aktiviti pelancongan seperti kemudahan penginapan, makanan & minuman dan pengangkutan.

9. AKTIVITI
PELANCONGAN

Aktiviti pelancongan adalah merujuk kepada perkara yang dilakukan semasa melancong atau semasa melakukan perjalanan pelancongan.

10. PERBELANJAAN
PELANCONGAN
DOMESTIK

Perbelanjaan pelancongan domestik merujuk kepada perbelanjaan yang dikeluarkan oleh pelawat domestik dalam sesebuah negara. Ia merujuk kepada jumlah yang dibayar bagi perolehan penggunaan barangan & perkhidmatan dan barang berharga, untuk kegunaan sendiri atau untuk diberi ketika dan semasa perjalanan pelancongan. Ini termasuk perbelanjaan yang dilakukan sendiri dan perbelanjaan yang dibayar oleh orang lain (contoh: majikan). Walau bagaimanapun, perbelanjaan berikut dikecualikan daripada perbelanjaan pelancongan domestik:

- Pembelian aset kewangan dan aset bukan kewangan, termasuk tanah dan hartanah, tetapi barangan berharga dikecualikan; dan
- Perbelanjaan barang-barang bagi tujuan untuk dijual semula samada bagi pihak ketiga (pengeluar atau lain-lain) atau keuntungan sendiri.

Bagi pelancongan domestik, komponen perbelanjaan adalah seperti berikut:

i) Membeli-belah

Pembelian barang-barang termasuk pembelian barangan berharga seperti barangan kemas, lukisan dan lain-lain.

PELANCONGAN DOMESTIK

KONSEP

DEFINISI

- ii) Pembelian bahan api kenderaan
Petrol, diesel dan *Natural Gas Vehicle* (NGV).
- iii) Pengangkutan
Termasuk tambang kapal terbang, bas, teksi/*e-hailing* (contoh: Grab), feri, bot, sampan atau keretapi. Ia turut meliputi perkhidmatan kereta sewa, bayaran tol dan bayaran tempat letak kereta.
- iv) Makanan & minuman
Perbelanjaan makanan & minuman di restoran, kafe atau gerai makan.
- v) Penginapan
Pembayaran hotel, motel, chalet, pangsapuri, rumah rehat, inap desa atau lain-lain jenis penginapan berbayar.
- vi) Pakej
Bayaran pakej yang disediakan oleh operator pelancongan atau agensi pelancongan.
- vii) Bayaran masuk atau tiket
Perbelanjaan bagi aktiviti kesenian dan rekreasi seperti bayaran masuk taman tema, zoo, wayang gambar, konsert, teater dan lain-lain.
- viii) Aktiviti lain
Perbelanjaan bagi aktiviti sukan, rawatan di klinik/hospital, pusat kesihatan, aktiviti spa, bayaran pendaftaran bagi seminar/pertandingan, perjudian dan lain-lain.
- ix) Perbelanjaan oleh isi rumah yang dilawati
Perbelanjaan ini termasuk perbelanjaan yang dinilai bagi penginapan serta makanan & minuman yang disediakan di rumah saudara atau rakan. Perbelanjaan ini tidak diambil kira di dalam penyusunan TSA.

11. DESTINASI UTAMA

Destinasi utama perjalanan pelancongan ditakrifkan sebagai tempat di mana tujuan utama perjalanan tersebut dilakukan. Walau bagaimanapun, sekiranya tiada destinasi utama yang dapat diberikan oleh pelawat, maka destinasi utama akan dikelaskan berdasarkan masa yang diambil semasa berada di

PELANCONGAN DOMESTIK

KONSEP

DEFINISI

destinasi tersebut. Seterusnya, jika pelawat masih tidak dapat menetapkan destinasi utama maka destinasi utama ditetapkan berdasarkan jarak yang paling jauh dengan tempat tinggal biasa.

12. PURATA PERBELANJAAN PER PERJALANAN

Merujuk kepada perbelanjaan per pelawat bagi setiap perjalanan. Pengiraan dibuat dengan membahagikan jumlah perbelanjaan dengan jumlah bilangan perjalanan.

$$\text{Purata perbelanjaan per} = \frac{\sum \text{Perbelanjaan}}{\sum \text{Bilangan perjalanan}}$$

13. PURATA BILANGAN HARI MENGINAP

Merujuk kepada bilangan hari menginap bagi setiap perjalanan. Pengiraan dibuat dengan membahagikan jumlah bilangan malam dengan jumlah bilangan perjalanan bermalam.

$$\text{Purata bilangan hari menginap} = \frac{\sum \text{Bilangan malam}}{\sum \text{Bilangan perjalanan bermalam}}$$

14. TUJUAN UTAMA PERJALANAN

Tujuan utama perjalanan bermaksud sebab utama responden melakukan perjalanan tersebut. Pengelasan perjalanan berdasarkan tujuan utama adalah seperti berikut:

- a) Melawat rakan dan saudara mara;
- b) Percutian atau mengisi masa lapang atau berehat;
- c) Hiburan atau menghadiri acara khas atau sukan;
- d) Membeli-belah;
- e) Rawatan perubatan atau penjagaan diri;
- f) Urusan rasmi atau pendidikan;
- g) Amal ibadat atau melawat rumah ibadat; dan
- h) Perjalanan insentif atau lain-lain.

STATISTIK PERDAGANGAN

KONSEP

1. PENGENALAN

DEFINISI

Statistik ini meliputi perdagangan luar negeri Malaysia (barangan) berkaitan import dan eksport di peringkat negeri dengan seluruh dunia. Di samping itu, ia menyediakan statistik terperinci bagi setiap negeri mengikut komoditi utama atau terpilih, negara asal dan destinasi.

2. SKOP DAN LIPUTAN

2.1 Aliran perdagangan negeri

Eksport diperuntukkan kepada negeri berdasarkan negeri asal (iaitu negeri dalam Malaysia di mana peringkat akhir pengeluaran atau pembuatan berlaku). Sebaliknya, import diperuntukkan kepada negeri berdasarkan negeri destinasi terakhir (iaitu negeri di mana barangan dikeluarkan daripada kawalan Kastam, tetapi tidak semestinya di mana barangan itu akhirnya dijual atau digunakan).

Ketepatan dalam pelaporan negeri asal dan negeri destinasi akhir dalam dokumentasi oleh pihak Jabatan Kastam Diraja Malaysia (JKDM) memberi kesan kepada kualiti statistik perdagangan barangan mengikut negeri. Dalam hal ini, negeri pemuatan/pelepasan akan digunakan sebagai proksi bagi negeri asal/destinasi akhir yang sebenar.

2.2 Eksport dan import di kawasan Supra dan Wilayah Persekutuan

Aktiviti eksport dan import yang berlaku di kawasan Supra (merangkumi aktiviti pengeluaran yang melangkaui pusat kepentingan ekonomi utama bagi mana-mana negeri) atau periklanan yang dilakukan oleh ejen penghantar tidak termasuk.

Nilai import atau eksport bagi W.P. Kuala Lumpur adalah termasuk W.P. Putrajaya.

3. SUMBER DATA

3.1 Data perdagangan barangan antarabangsa:

- Pengiklanan import dan eksport yang diluluskan oleh Jabatan Kastam Diraja Malaysia (JKDM) dan Pihak Berkuasa Zon Bebas.
- Keterangan mengenai pengiriman bungkusan pos atau kurier yang dibekalkan oleh JKDM, Pos Malaysia Berhad dan Keretapi Tanah Melayu Berhad (KTMB).
- Penyata dan pengiklanan eksport mengenai *bunkers* dan *stores* yang dibekalkan kepada kapal laut dan

STATISTIK PERDAGANGAN

KONSEP

DEFINISI

kapal terbang yang dikeluarkan atau diluluskan oleh JKDM, Penerbangan Malaysia Berhad (MAB) dan syarikat-syarikat petroleum.

- d. Penyata penjualan barangan yang dibekalkan oleh pengusaha-pengusaha kedai bebas cukai.
- e. Penyata jualan dan belian elektrik yang dikeluarkan oleh syarikat pengeluar tenaga.

3.2 Malaysia Statistical Business Register (MSBR)

Senarai syarikat perniagaan yang mana ia merupakan satu daftar lengkap perniagaan dan syarikat yang beroperasi di Malaysia. MSBR merangkumi semua senarai pertubuhan yang berdaftar berdasarkan pendaftaran syarikat (ROC), pendaftaran perniagaan (ROB) dan *Limited Liability Partnership* (LLP) yang berdaftar dengan Suruhanjaya Syarikat Malaysia (SSM) serta pertubuhan yang berdaftar dengan Pihak Berkuasa Tempatan dan badan-badan professional.

4. KONSEP DAN DEFINISI

Konsep dan definisi yang digunapakai untuk menyusun perangkaan ini berdasarkan *International Merchandise Trade Statistics: Concepts and Definitions* 2010 (IMTS 2010) yang dikeluarkan oleh Pertubuhan Bangsa-Bangsa Bersatu.

4.1 Import

Sesuatu barang dianggap sebagai import apabila ianya dibawa masuk ke dalam negara, sama ada terus ataupun disimpan di gudang-gudang yang dikawal tanpa mengira sama ada barang tersebut adalah untuk kegunaan sendiri, diproses, digunakan dalam perkilangan ataupun untuk dieksport semula ke negara lain.

4.2 Eksport

Sesuatu barang (keluaran atau buatan tempatan atau diimport untuk dieksport semula) dianggap sebagai eksport apabila ianya dibawa keluar dari negara.

5. ASAS PENILAIAN

5.1 Import

Import dinilai mengikut c.i.f. (*cost, insurance and freight* - kos, insuran dan tambang), iaitu nilai barangan di pasaran di sempadan perangkaan/kastam negara pengimport termasuk semua perbelanjaan insuran dan

STATISTIK PERDAGANGAN

KONSEP

DEFINISI

tambang semasa dalam perjalanan tetapi kos pemunggaran dari alat pengangkutan tidak diambil kira kecuali kos tersebut ditanggung sendiri oleh pengangkut.

5.2 Eksport

Eksport dinilai mengikut f.o.b. (*free on board*), iaitu nilai barangan di pasaran di sempadan perangkaan atau kastam negara pengeksport termasuk semua perbelanjaan pengangkutan ke sempadan tersebut, duti eksport dan duti lain yang perlu dibayar serta kos untuk memunggah barang ke atas alat pengangkutan kecuali kos terakhir itu ditanggung sendiri oleh pengangkut.

6. KLASIFIKASI BARANG DAGANGAN

Pengelasan eksport dan import adalah mengikut *Standard International Trade Classification (SITC)*, Rev. 4.

7. NEGARA ASAL DAN DESTINASI

7.1 Import

Import dikelaskan mengikut negara asal barangan, iaitu negara di mana barangan itu dibentuk dengan lengkap seperti mana ianya diimport masuk ke dalam negara.

7.2 Eksport

Eksport dikelaskan mengikut negara yang dituju, iaitu negara di mana barangan itu dijangka akan digunakan; berdasarkan sejauh mana maklumat ini dapat ditentukan pada masa ianya dieksport.

PENDAPATAN & PERBELANJAAAN PENGUNAAN ISI RUMAH

KONSEP

DEFINISI

1. PERBELANJAAN ISI RUMAH

Definisi perbelanjaan isi rumah (IR) yang digunapakai dalam penyiasatan ini adalah mengikut konsep dan garis panduan oleh *United Nations* menerusi penerbitan *A System of National Accounts, 2008* oleh *United Nations* dan *Framework for Statistics on the Distribution of Household Income, Consumption and Wealth, 2013* yang diterbitkan oleh *Organisation for Economic Co-operation and Development* (OECD). Perbelanjaan IR ini boleh dibahagikan kepada dua jenis iaitu perbelanjaan penggunaan dan perbelanjaan bukan penggunaan.

2. PERBELANJAAN PENGUNAAN ISI RUMAH

Perbelanjaan penggunaan IR adalah segala perbelanjaan untuk kegunaan persendirian ke atas barangan dan perkhidmatan sepanjang tempoh rujukan. Perbelanjaan ini termasuk:

Semua perbelanjaan sama ada tunai atau kredit oleh ahli-ahli IR ke atas barangan dan perkhidmatan untuk kegunaan persendirian. Jenis perbelanjaan ini termasuk juga cukai-cukai yang dibayar untuk mendapatkan definisi perbelanjaan isi rumah yang digunapakai dalam penyiasatan ini adalah mengikut konsep dan garis panduan oleh *United Nations* menerusi penerbitan *A System of National Accounts, 2008* oleh *United Nations* dan *Framework for Statistics on the Distribution of Household Income, Consumption and Wealth, 2013* yang diterbitkan oleh *Organisation for Economic Co-operation and Development* (OECD). Perbelanjaan IR ini boleh dibahagikan kepada dua jenis iaitu perbelanjaan penggunaan dan perbelanjaan bukan penggunaan.

Perbelanjaan penggunaan IR adalah segala perbelanjaan untuk kegunaan persendirian ke atas barangan dan perkhidmatan sepanjang tempoh rujukan. Perbelanjaan ini termasuk:

- i) Semua perbelanjaan sama ada tunai atau kredit oleh ahli-ahli IR ke atas barangan dan perkhidmatan untuk kegunaan persendirian. Jenis perbelanjaan ini termasuk juga cukai-cukai yang dibayar untuk mendapatkan barangan dan perkhidmatan tersebut.

PENDAPATAN & PERBELANJAAAN PENGUNAAN ISI RUMAH

KONSEP

DEFINISI

- ii) Semua barangan, perkhidmatan dan kemudahan yang diterima dalam bentuk mata benda sama ada secara percuma atau konsesi, diambil kira sebagai perbelanjaan. Contohnya, makanan dan tempat penginapan percuma atau dengan bayaran konsesi. Nilai daripada makanan dan tempat penginapan tersebut dikira sebagai perbelanjaan kepada IR berkenaan;
- iii) Barangan penggunaan sendiri. Contohnya sayur-sayuran hasil tanaman sendiri atau barangan yang diambil dari kedai runcit sendiri untuk kegunaan persendirian perlu dibuat imputasi mengikut harga runcit. Nilai harga tersebut dikira sebagai perbelanjaan IR berkenaan; dan
- iv) Nilai sewa bersih rumah yang diduduki oleh pemiliknya juga diambil kira sebagai perbelanjaan. Nilai sewa tersebut perlu dibuat imputasi mengikut nilai sewa pasaran semasa untuk jenis rumah yang sama di kawasan yang sama.

3. PERKARA-PERKARA YANG TIDAK TERMASUK DALAM PERBELANJAAN ISI RUMAH

Perkara-perkara yang TIDAK TERMASUK dalam perbelanjaan IR adalah seperti berikut:

- i) Perbelanjaan untuk makanan, penginapan, perjalanan dan hiburan semasa bertugas sama ada untuk perniagaan atau urusan kerajaan, perbelanjaan pakaian seragam, peralatan & kelengkapan kerja dan lain-lain untuk kegunaan pekerjaan yang dibayar oleh seorang kakitangan berkaitan dengan perniagaan majikannya dan dibayar balik oleh majikan.
- ii) Perkhidmatan yang diberi percuma kepada orang awam contohnya perkhidmatan rekreasi dan kebudayaan di taman permainan kanak-kanak dan tempat letak kereta awam percuma.

PENDAPATAN & PERBELANJAAAN PENGUNAAN ISI RUMAH

KONSEP

DEFINISI

4. PENGELASAN ITEM PERBELANJAAAN

Perbelanjaan diklasifikasikan kepada 13 kumpulan utama mengikut *Classification of Individual Consumption According to Purpose (COICOP)*, United Nations:

- 01 Makanan & minuman
- 02 Minuman alkohol & tembakau
- 03 Pakaian & kasut
- 04 Perumahan, air, elektrik, gas & bahan api lain
- 05 Hiasan, perkakasan & penyelenggaraan IR
- 06 Kesihatan
- 07 Pengangkutan
- 08 Maklumat & komunikasi
- 09 Rekreasi, sukan & kebudayaan
- 10 Perkhidmatan pendidikan
- 11 Restoran dan perkhidmatan penginapan
- 12 Insurans & perkhidmatan kewangan
- 13 Penjagaan diri, perlindungan sosial dan pelbagai barangan & perkhidmatan; dan
- 90 Perbelanjaan bukan penggunaan isi rumah

Walau bagaimanapun, dalam penerbitan ini, item-item perbelanjaan penggunaan merangkumi 13 kumpulan utama (01 - 13) sahaja.

5. PENDAPATAN

Maklumat pendapatan yang terperinci diperoleh daripada ahli IR yang menerima pendapatan. Konsep dan definisi pendapatan yang digunakan dalam penyiasatan ini adalah merujuk kepada *Canberra Group Handbook on Household Income Statistics, Second Edition (2011)* yang diterbitkan oleh United Nations. Punca pendapatan adalah merangkumi:

i) Pekerjaan bergaji

Pendapatan pekerjaan bergaji boleh diterima dalam bentuk wang tunai atau dalam bentuk barangan dan perkhidmatan. Ini termasuk upah dan gaji untuk masa bekerja dan kerja yang dilakukan, bonus tunai dan ganjaran, komisen dan tips, elaun pengarah, bonus perkongsian keuntungan dan lain-lain bentuk pembayaran keuntungan yang berkaitan dan barangan &

PENDAPATAN & PERBELANJAAAN PENGUNAAN ISI RUMAH

KONSEP

DEFINISI

perkhidmatan percuma atau subsidi daripada majikan (termasuk makanan percuma/konsesi).

ii) Bekerja sendiri

Pendapatan yang diterima oleh individu hasil daripada bekerja sendiri. Pendapatan bersih daripada bekerja sendiri termasuk keuntungan atau kerugian yang terakru kepada pemilik atau rakan kongsi atau mereka yang bekerja dalam perusahaan yang tidak diperbadankan. Ia juga termasuk anggaran nilai barangan dan perkhidmatan yang diperoleh melalui pertukaran barang serta barangan atau tanaman/ternakan yang dihasilkan untuk kegunaan sendiri, setelah ditolak kos perbelanjaan. Asas untuk mengukur pendapatan daripada bekerja sendiri dalam statistik pendapatan IR adalah berdasarkan konsep pendapatan bersih, iaitu, nilai output kasar ditolak kos operasi dan selepas pelarasan bagi susut nilai aset yang digunakan dalam pengeluaran. Keuntungan berlaku apabila penerimaan adalah lebih besar daripada perbelanjaan operasi, manakala kerugian berlaku apabila perbelanjaan operasi adalah lebih besar daripada penerimaan.

BAB 8

JADUAL STATISTIK

AKAUN NEGARA

INDEKS HARGA PENGGUNA

PENDUDUK

PENDAPATAN DAN PERBELANJAAN

TENAGA BURUH

STATISTIK SISWAZAH

STATISTIK PELANCONGAN

EKSPORT DAN IMPORT

STATISTIK PERTUBUHAN PERNIAGAAN

ALAM SEKITAR

INDEKS KEBAHAGIAAN RAKYAT

JADUAL STATISTIK

KDNK MALAYSIA TAHUNAN

KDNK MALAYSIA SUKU TAHUNAN

Jadual 8.1: KDNK mengikut jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, Malaysia, 2015-2022 - RM juta

Jenis aktiviti ekonomi	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021 ^e	2022 ^p
1. Pertanian	97,539	93,977	99,509	99,637	101,573	99,109	99,000	99,073
1.1 Getah	3,348	3,138	3,432	2,829	3,002	2,444	2,230	1,790
1.2 Kelapa sawit	37,853	33,063	38,366	37,664	38,239	36,869	34,789	36,120
1.3 Ternakan	12,694	13,154	13,827	14,584	15,459	16,002	16,495	16,510
1.3.1 Ternakan ayam dan itik	7,683	8,015	8,330	8,669	9,267	9,683	9,993	10,092
1.3.2 Lembu/kerbau	1,058	1,044	1,029	1,037	1,101	1,199	1,258	1,235
1.3.3 Ternakan lain	3,953	4,096	4,468	4,878	5,091	5,120	5,244	5,184
1.4 Pertanian lain	22,652	23,547	24,293	25,349	26,369	27,367	28,995	28,067
1.4.1 Padi	2,205	2,246	2,225	2,362	2,363	2,388	2,423	2,184
1.4.2 Sayur-sayuran	9,541	10,031	10,400	10,837	11,374	12,152	13,320	12,834
1.4.3 Buah-buahan	4,155	4,286	4,414	4,613	4,760	4,929	5,335	5,114
1.4.4 Tanaman makanan	5,718	5,927	6,143	6,395	6,694	6,687	6,677	6,633
1.4.5 Lain-lain	1,032	1,057	1,112	1,142	1,178	1,212	1,240	1,303
1.5 Perhutanan dan pembalakan	8,810	8,642	7,266	6,986	6,382	5,140	5,241	5,054
1.6 Perikanan	12,181	12,433	12,325	12,225	12,122	11,286	11,250	11,532
1.6.1 Perikanan laut	8,007	8,380	8,093	8,081	8,054	7,293	7,266	7,245
1.6.2 Akuakultur	4,175	4,053	4,231	4,144	4,068	3,992	3,984	4,287
2. Perlombongan dan pengkuarian	103,059	105,368	105,838	103,557	102,887	92,879	93,717	96,199
2.1 Minyak mentah dan kondensat	46,526	46,821	45,807	45,430	42,460	38,430	36,410	35,409
2.2 Gas asli	49,119	50,607	51,492	49,322	50,643	45,896	49,166	52,065
2.3 Perlombongan lain & pengkuarian dan perkhidmatan sokongan	7,414	7,940	8,539	8,806	9,784	8,554	8,142	8,726
3. Pembuatan	262,379	273,899	290,464	304,843	316,283	307,606	336,839	364,131
3.1 Minyak dan lemak daripada sayuran & haiwan	11,713	11,336	13,326	13,319	13,178	12,771	11,618	11,381
3.2 Prosesan makanan	13,428	14,233	15,094	16,149	17,270	18,110	19,898	21,474
3.3 Minuman	4,152	4,557	4,975	5,133	5,282	4,526	4,975	5,624
3.4 Produk tembakau	3,445	3,553	3,624	3,686	3,899	3,183	2,781	3,438
3.5 Tekstil dan pakaian	4,296	4,584	4,960	5,178	5,466	4,809	5,132	5,294
3.6 Kulit dan produk berkaitan	627	680	722	748	786	635	705	877
3.7 Keluaran kayu	6,471	6,699	6,938	7,323	7,691	6,768	7,383	7,903
3.8 Kertas dan produk kertas	3,895	4,066	4,287	4,473	4,672	4,547	5,238	5,637
3.9 Percetakan dan pengeluaran semula media rakaman	3,492	3,687	3,863	4,013	4,182	3,974	4,107	4,364
3.10 Produk petroleum bertapis	34,341	35,522	36,750	37,962	39,026	35,286	39,814	41,904
3.11 Bahan kimia & produk kimia dan produk farmaseutikal	28,572	30,239	31,612	33,071	33,767	32,201	35,532	36,580
3.12 Produk getah	6,415	6,642	7,062	7,419	7,939	12,076	14,722	12,285
3.13 Produk plastik	8,979	9,314	9,575	9,966	10,250	10,521	11,779	12,103
3.14 Produk mineral bukan logam	10,321	10,778	11,265	11,887	12,438	10,569	10,705	11,706
3.15 Logam asas	7,311	7,476	7,865	8,176	8,498	8,055	8,297	8,807
3.16 Produk logam yang direka	13,940	14,653	15,387	16,161	16,780	14,173	15,139	16,191
3.17 Jentera dan peralatan	8,294	8,753	9,203	9,690	10,075	10,212	11,291	12,007
3.18 Komputer dan kelengkapan peranti	5,388	5,625	5,240	5,456	5,715	5,637	6,407	6,730

Jadual 8.1: KDNK mengikut jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, Malaysia, 2015-2022 (samb.)
- RM juta

Jenis aktiviti ekonomi	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021 ^e	2022 ^a
3.19 Kelengkapan elektrik	5,294	5,600	6,060	6,115	6,293	6,317	7,187	7,924
3.20 Komponen & papan elektronik, peralatan komunikasi dan elektronik pengguna	46,698	50,641	55,731	59,699	61,671	63,889	74,092	86,501
3.21 Pembuatan peralatan perubatan, ketepatan & optik, jam tangan dan jam	4,571	4,937	4,983	5,357	5,379	5,307	5,768	6,452
3.22 Kenderaan bermotor dan peralatan pengangkutan	23,066	22,120	23,139	24,582	26,171	24,935	25,275	29,104
3.23 Perabot	3,927	4,318	4,569	4,761	5,140	4,785	4,613	5,058
3.24 Pembuatan lain dan pembaikan & pemasangan mesin dan kelengkapan	3,745	3,887	4,234	4,516	4,716	4,320	4,380	4,785
4. Pembinaan	55,382	59,508	63,522	66,194	66,453	53,616	50,889	53,441
4.1 Bangunan kediaman	15,246	16,549	16,988	15,812	15,352	12,819	11,228	11,099
4.2 Bangunan bukan kediaman	15,360	15,197	15,537	15,348	14,188	11,945	11,711	13,145
4.3 Kejuruteraan awam	15,373	17,791	20,253	23,354	24,823	17,836	14,658	14,618
4.4 Aktiviti pembinaan pertukangan khas	9,402	9,972	10,743	11,681	12,089	11,015	13,292	14,580
5. Perkhidmatan	643,883	680,561	723,361	772,990	820,576	777,693	794,552	881,310
5.1 Utiliti	31,710	33,412	34,396	36,109	38,326	37,950	39,025	40,337
5.1.1 Elektrik dan gas	25,774	27,075	27,671	28,932	30,596	29,610	30,203	31,300
5.1.2 Air, pembetulan dan pengurusan sisa	5,936	6,337	6,725	7,177	7,731	8,341	8,821	9,037
5.2 Perdagangan borong dan runcit	184,023	195,707	209,885	227,166	242,704	228,561	233,144	264,511
5.2.1 Perdagangan borong	82,183	89,007	94,906	101,927	107,690	102,246	105,879	109,643
5.2.2 Perdagangan runcit	78,555	84,103	92,077	101,471	110,245	103,999	107,147	126,712
5.2.3 Kenderaan bermotor	23,285	22,598	22,902	23,769	24,769	22,315	20,118	28,157
5.3 Makanan & minuman dan penginapan	36,219	38,831	41,748	45,502	49,821	36,539	32,731	43,547
5.3.1 Makanan dan minuman	28,352	30,575	33,043	36,263	39,971	31,675	29,061	35,285
5.3.2 Penginapan	7,867	8,256	8,704	9,239	9,851	4,864	3,670	8,262
5.4 Pengangkutan dan penyimpanan	42,057	44,463	47,212	50,208	53,632	42,078	42,653	55,799
5.4.1 Pengangkutan darat	10,246	10,936	11,695	12,518	13,463	9,830	10,019	13,651
5.4.2 Pengangkutan air	6,081	6,169	6,304	6,464	6,625	6,006	6,217	6,861
5.4.3 Pengangkutan udara	5,734	5,904	6,093	6,210	6,388	2,113	1,441	4,883
5.4.4 Pelabuhan dan operasi lapangan terbang	5,817	6,230	6,735	7,308	7,946	7,082	7,250	8,734
5.4.5 Operasi lebuh raya	6,100	6,621	7,146	7,719	8,378	7,190	7,041	9,020
5.4.6 Aktiviti sokongan untuk pengangkutan	6,320	6,733	7,230	7,787	8,417	7,048	7,485	9,157
5.4.7 Pos dan kurier	1,759	1,869	2,009	2,203	2,414	2,809	3,200	3,493
5.5 Maklumat dan komunikasi	62,303	67,301	73,113	79,110	84,225	89,203	94,639	99,576
5.5.1 Aktiviti penerbitan dan penyiaran	6,646	6,875	7,374	7,785	8,091	7,222	7,140	7,735
5.5.2 Telekomunikasi	40,999	44,870	49,058	53,346	57,104	62,387	67,496	70,546
5.5.3 Aktiviti komputer dan perkhidmatan maklumat	14,657	15,556	16,682	17,979	19,031	19,594	20,003	21,296
5.6 Kewangan	60,018	60,888	63,973	66,485	69,388	70,952	77,433	79,332
5.6.1 Pengantara kewangan	50,787	51,534	53,835	56,116	58,507	58,675	64,819	67,374
5.6.2 Lain-lain pengantara kewangan dan aktiviti sokongan kewangan	9,231	9,353	10,137	10,369	10,881	12,277	12,615	11,958

**Jadual 8.1: KDNK mengikut jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, Malaysia, 2015-2022 (samb.)
- RM juta**

Jenis aktiviti ekonomi	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021^e	2022^p
5.7 Insurans	18,616	19,835	20,559	22,604	23,970	25,150	28,406	27,335
5.7.1 Insurans dan tabungan pencen	18,028	19,232	19,948	21,974	23,362	24,591	27,816	26,675
5.7.2 Aktiviti sokongan insurans	587	603	611	629	608	559	590	660
5.8 Hartanah	17,561	18,412	19,393	20,381	21,433	17,766	15,497	19,915
5.9 Perkhidmatan perniagaan	33,869	36,553	39,739	43,364	47,330	40,999	37,591	45,228
5.9.1 Profesional, saintifik dan teknikal	22,928	24,829	27,158	29,800	32,710	30,041	28,279	33,129
5.9.2 Pentadbiran dan khidmat sokongan	10,942	11,724	12,580	13,564	14,620	10,959	9,312	12,099
5.10 Kediaman yang didiami oleh pemilik	26,271	27,491	28,796	30,131	31,514	32,606	33,104	33,625
5.11 Perkhidmatan kemasyarakatan, sosial dan persendirian	29,968	31,537	33,313	35,458	37,788	29,589	27,342	32,497
5.11.1 Perkhidmatan kesihatan swasta	8,028	8,473	8,965	9,504	10,070	9,454	10,204	11,072
5.11.2 Perkhidmatan pendidikan swasta	9,233	9,856	10,501	11,156	11,801	10,994	10,691	11,440
5.11.3 Perkhidmatan swasta lain	12,707	13,208	13,846	14,798	15,917	9,141	6,447	9,984
5.12 Perkhidmatan kerajaan	99,783	104,620	109,694	114,891	118,804	124,699	131,484	138,015
5.12.1 Perkhidmatan awam am	16,180	16,725	15,881	14,724	14,241	12,147	13,715	21,877
5.12.2 Pertahanan	8,723	8,743	9,025	7,910	7,801	8,148	8,194	8,331
5.12.3 Ketenteraman dan keselamatan awam	10,246	9,937	10,335	10,438	9,707	10,204	10,707	10,669
5.12.4 Perkhidmatan ekonomi	8,226	8,666	9,356	14,401	16,097	17,669	18,545	19,106
5.12.5 Perlindungan alam sekitar	367	367	395	322	333	421	431	441
5.12.6 Kemudahan perumahan dan kemasyarakatan	1,247	1,485	1,859	2,410	2,952	3,897	4,994	3,584
5.12.7 Kesihatan	13,131	14,647	15,816	16,577	17,650	19,652	21,367	20,217
5.12.8 Rekreasi, kebudayaan dan keagamaan	1,809	1,811	2,064	1,711	2,193	2,256	2,428	2,806
5.12.9 Pendidikan	38,728	41,095	43,627	44,296	46,115	47,583	48,507	48,943
5.12.10 Perlindungan sosial	1,126	1,144	1,337	2,102	1,716	2,722	2,596	2,040
5.13 Institusi bukan keuntungan yang berkhidmat kepada isi rumah	320	329	341	354	373	460	511	593
5.14 Perkhidmatan domestik bagi isi rumah	1,165	1,181	1,199	1,227	1,268	1,141	993	1,000
6. Tambah: Duti import	14,699	16,000	18,076	16,546	16,179	15,346	15,646	16,785
KDNK pada harga pembeli	1,176,941	1,229,312	1,300,769	1,363,766	1,423,952	1,346,249	1,390,644	1,510,939

Jadual 8.2: KDNK mengikut jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, Malaysia, 2016-2022
- Perubahan peratusan tahunan

(%)

Jenis aktiviti ekonomi	2016	2017	2018	2019	2020	2021 ^e	2022 ^p
1. Pertanian	-3.7	5.9	0.1	1.9	-2.4	-0.1	0.1
1.1 Getah	-6.3	9.3	-17.6	6.1	-18.6	-8.8	-19.7
1.2 Kelapa sawit	-12.7	16.0	-1.8	1.5	-3.6	-5.6	3.8
1.3 Ternakan	3.6	5.1	5.5	6.0	3.5	3.1	0.1
1.3.1 Ternakan ayam dan itik	4.3	3.9	4.1	6.9	4.5	3.2	1.0
1.3.2 Lembu/kerbau	-1.3	-1.5	0.8	6.1	8.9	5.0	-1.9
1.3.3 Ternakan lain	3.6	9.1	9.2	4.4	0.6	2.4	-1.2
1.4 Pertanian lain	4.0	3.2	4.3	4.0	3.8	5.9	-3.2
1.4.1 Padi	1.8	-1.0	6.2	0.1	1.1	1.4	-9.9
1.4.2 Sayur-sayuran	5.1	3.7	4.2	5.0	6.8	9.6	-3.7
1.4.3 Buah-buahan	3.2	3.0	4.5	3.2	3.5	8.3	-4.2
1.4.4 Tanaman makanan	3.7	3.6	4.1	4.7	-0.1	-0.2	-0.7
1.4.5 Lain-lain	2.5	5.1	2.7	3.1	2.9	2.3	5.0
1.5 Perhutanan dan pembalakan	-1.9	-15.9	-3.9	-8.6	-19.5	2.0	-3.6
1.6 Perikanan	2.1	-0.9	-0.8	-0.8	-6.9	-0.3	2.5
1.6.1 Perikanan laut	4.7	-3.4	-0.2	-0.3	-9.4	-0.4	-0.3
1.6.2 Akuakultur	-2.9	4.4	-2.1	-1.8	-1.9	-0.2	7.6
2. Perlombongan dan pengkuarian	2.2	0.4	-2.2	-0.6	-9.7	0.9	2.6
2.1 Minyak mentah dan kondensat	0.6	-2.2	-0.8	-6.5	-9.5	-5.3	-2.7
2.2 Gas asli	3.0	1.7	-4.2	2.7	-9.4	7.1	5.9
2.3 Perlombongan lain & pengkuarian dan perkhidmatan sokongan	7.1	7.5	3.1	11.1	-12.6	-4.8	7.2
3. Pembuatan	4.4	6.0	5.0	3.8	-2.7	9.5	8.1
3.1 Minyak dan lemak daripada sayuran & haiwan	-3.2	17.6	-0.1	-1.1	-3.1	-9.0	-2.0
3.2 Prosesan makanan	6.0	6.1	7.0	6.9	4.9	9.9	7.9
3.3 Minuman	9.8	9.2	3.2	2.9	-14.3	9.9	13.0
3.4 Produk tembakau	3.1	2.0	1.7	5.8	-18.4	-12.6	23.6
3.5 Tekstil dan pakaian	6.7	8.2	4.4	5.5	-12.0	6.7	3.1
3.6 Kulit dan produk berkaitan	8.4	6.2	3.6	5.0	-19.2	11.1	24.3
3.7 Keluaran kayu	3.5	3.6	5.5	5.0	-12.0	9.1	7.0
3.8 Kertas dan produk kertas	4.4	5.4	4.3	4.5	-2.7	15.2	7.6
3.9 Percetakan dan pengeluaran semula media rakaman	5.6	4.8	3.9	4.2	-5.0	3.3	6.2
3.10 Produk petroleum bertapis	3.4	3.5	3.3	2.8	-9.6	12.8	5.2
3.11 Bahan kimia & produk kimia dan produk farmaseutikal	5.8	4.5	4.6	2.1	-4.6	10.3	2.9
3.12 Produk getah	3.5	6.3	5.1	7.0	52.1	21.9	-16.6
3.13 Produk plastik	3.7	2.8	4.1	2.8	2.6	12.0	2.7
3.14 Produk mineral bukan logam	4.4	4.5	5.5	4.6	-15.0	1.3	9.3
3.15 Logam asas	2.2	5.2	4.0	3.9	-5.2	3.0	6.1
3.16 Produk logam yang direka	5.1	5.0	5.0	3.8	-15.5	6.8	6.9
3.17 Jentera dan peralatan	5.5	5.2	5.3	4.0	1.4	10.6	6.3
3.18 Komputer dan kelengkapan peranti	4.4	-6.8	4.1	4.8	-1.4	13.7	5.0

Jadual 8.2: KDNK mengikut jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, Malaysia, 2016-2022 (samb.)
- Perubahan peratusan tahunan

	(%)						
Jenis aktiviti ekonomi	2016	2017	2018	2019	2020	2021 ^e	2022 ^p
3.19 Kelengkapan elektrik	5.8	8.2	0.9	2.9	0.4	13.8	10.2
3.20 Komponen & papan elektronik, peralatan komunikasi dan elektronik pengguna	8.4	10.1	7.1	3.3	3.6	16.0	16.7
3.21 Pembuatan peralatan perubatan, ketepatan & optik, jam tangan dan jam	8.0	0.9	7.5	0.4	-1.3	8.7	11.8
3.22 Kenderaan bermotor dan peralatan pengangkutan	-4.1	4.6	6.2	6.5	-4.7	1.4	15.1
3.23 Perabot	9.9	5.8	4.2	8.0	-6.9	-3.6	9.6
3.24 Pembuatan lain dan pembaikan & pemasangan mesin dan kelengkapan	3.8	8.9	6.6	4.4	-8.4	1.4	9.2
4. Pembinaan	7.4	6.7	4.2	0.4	-19.3	-5.1	5.0
4.1 Bangunan kediaman	8.5	2.7	-6.9	-2.9	-16.5	-12.4	-1.2
4.2 Bangunan bukan kediaman	-1.1	2.2	-1.2	-7.6	-15.8	-2.0	12.2
4.3 Kejuruteraan awam	15.7	13.8	15.3	6.3	-28.1	-17.8	-0.3
4.4 Aktiviti pembinaan pertukangan khas	6.1	7.7	8.7	3.5	-8.9	20.7	9.7
5. Perkhidmatan	5.7	6.3	6.9	6.2	-5.2	2.2	10.9
5.1 Utiliti	5.4	2.9	5.0	6.1	-1.0	2.8	3.4
5.1.1 Elektrik dan gas	5.0	2.2	4.6	5.8	-3.2	2.0	3.6
5.1.2 Air, pembetulan dan pengurusan sisa	6.7	6.1	6.7	7.7	7.9	5.8	2.4
5.2 Perdagangan borong dan runcit	6.3	7.2	8.2	6.8	-5.8	2.0	13.5
5.2.1 Perdagangan borong	8.3	6.6	7.4	5.7	-5.1	3.6	3.6
5.2.2 Perdagangan runcit	7.1	9.5	10.2	8.6	-5.7	3.0	18.3
5.2.3 Kenderaan bermotor	-3.0	1.3	3.8	4.2	-9.9	-9.8	40.0
5.3 Makanan & minuman dan penginapan	7.2	7.5	9.0	9.5	-26.7	-10.4	33.0
5.3.1 Makanan dan minuman	7.8	8.1	9.7	10.2	-20.8	-8.3	21.4
5.3.2 Penginapan	4.9	5.4	6.1	6.6	-50.6	-24.6	125.1
5.4 Pengangkutan dan penyimpanan	5.7	6.2	6.3	6.8	-21.5	1.4	30.8
5.4.1 Pengangkutan darat	6.7	6.9	7.0	7.6	-27.0	1.9	36.2
5.4.2 Pengangkutan air	1.4	2.2	2.5	2.5	-9.3	3.5	10.4
5.4.3 Pengangkutan udara	3.0	3.2	1.9	2.9	-66.9	-31.8	239.0
5.4.4 Pelabuhan dan operasi lapangan terbang	7.1	8.1	8.5	8.7	-10.9	2.4	20.5
5.4.5 Operasi lebuh raya	8.5	7.9	8.0	8.5	-14.2	-2.1	28.1
5.4.6 Aktiviti sokongan untuk pengangkutan	6.5	7.4	7.7	8.1	-16.3	6.2	22.3
5.4.7 Pos dan kurier	6.2	7.5	9.6	9.6	16.4	13.9	9.2
5.5 Maklumat dan komunikasi	8.0	8.6	8.2	6.5	5.9	6.1	5.2
5.5.1 Aktiviti penerbitan dan penyiaran	3.4	7.3	5.6	3.9	-10.7	-1.1	8.3
5.5.2 Telekomunikasi	9.4	9.3	8.7	7.0	9.3	8.2	4.5
5.5.3 Aktiviti komputer dan perkhidmatan maklumat	6.1	7.2	7.8	5.8	3.0	2.1	6.5
5.6 Kewangan	1.4	5.1	3.9	4.4	2.3	9.1	2.5
5.6.1 Pengantara kewangan	1.5	4.5	4.2	4.3	0.3	10.5	3.9
5.6.2 Lain-lain pengantara kewangan dan aktiviti sokongan kewangan	1.3	8.4	2.3	4.9	12.8	2.7	-5.2

Jadual 8.2: KDNK mengikut jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, Malaysia, 2016-2022 (samb.)
- Perubahan peratusan tahunan

(%)

Jenis aktiviti ekonomi	2016	2017	2018	2019	2020	2021 ^e	2022 ^p
5.7 Insurans	6.5	3.6	9.9	6.0	4.9	12.9	-3.8
5.7.1 Insurans dan tabungan pencen	6.7	3.7	10.2	6.3	5.3	13.1	-4.1
5.7.2 Aktiviti sokongan insurans	2.7	1.3	3.0	-3.5	-8.0	5.5	11.9
5.8 Hartanah	4.8	5.3	5.1	5.2	-17.1	-12.8	28.5
5.9 Perkhidmatan perniagaan	7.9	8.7	9.1	9.1	-13.4	-8.3	20.3
5.9.1 Profesional, saintifik dan teknikal	8.3	9.4	9.7	9.8	-8.2	-5.9	17.2
5.9.2 Pentadbiran dan khidmat sokongan	7.1	7.3	7.8	7.8	-25.0	-15.0	29.9
5.10 Kediaman yang didiami oleh pemilik	4.6	4.7	4.6	4.6	3.5	1.5	1.6
5.11 Perkhidmatan kemasyarakatan, sosial dan persendirian	5.2	5.6	6.4	6.6	-21.7	-7.6	18.9
5.11.1 Perkhidmatan kesihatan swasta	5.5	5.8	6.0	5.9	-6.1	7.9	8.5
5.11.2 Perkhidmatan pendidikan swasta	6.7	6.5	6.2	5.8	-6.8	-2.8	7.0
5.11.3 Perkhidmatan swasta lain	3.9	4.8	6.9	7.6	-42.6	-29.5	54.9
5.12 Perkhidmatan kerajaan	4.8	4.8	4.7	3.4	5.0	5.4	5.0
5.12.1 Perkhidmatan awam am	3.4	-5.0	-7.3	-3.3	-14.7	12.9	59.5
5.12.2 Pertahanan	0.2	3.2	-12.4	-1.4	4.4	0.6	1.7
5.12.3 Ketenteraman dan keselamatan awam	-3.0	4.0	1.0	-7.0	5.1	4.9	-0.4
5.12.4 Perkhidmatan ekonomi	5.4	8.0	53.9	11.8	9.8	5.0	3.0
5.12.5 Perlindungan alam sekitar	-0.1	7.8	-18.7	3.4	26.5	2.5	2.2
5.12.6 Kemudahan perumahan dan kemasyarakatan	19.1	25.2	29.7	22.5	32.0	28.1	-28.2
5.12.7 Kesihatan	11.5	8.0	4.8	6.5	11.3	8.7	-5.4
5.12.8 Rekreasi, kebudayaan dan keagamaan	0.1	13.9	-17.1	28.2	2.9	7.6	15.6
5.12.9 Pendidikan	6.1	6.2	1.5	4.1	3.2	1.9	0.9
5.12.10 Perlindungan sosial	1.6	16.9	57.2	-18.4	58.6	-4.7	-21.4
5.13 Institusi bukan keuntungan yang berkhidmat kepada isi rumah	2.9	3.6	3.8	5.2	23.3	11.2	15.9
5.14 Perkhidmatan domestik bagi isi rumah	1.4	1.5	2.3	3.4	-10.0	-13.0	0.6
6. Tambah: Duti import	8.8	13.0	-8.5	-2.2	-5.2	2.0	7.3
KDNK pada harga pembeli	4.4	5.8	4.8	4.4	-5.5	3.3	8.7

Jadual 8.3: KDNK mengikut jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, Malaysia, 2015-2022
- Peratus sumbangan kepada KDNK

(%)

Jenis aktiviti ekonomi	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021 ^e	2022 ^p
1. Pertanian	8.3	7.6	7.6	7.3	7.1	7.4	7.1	6.6
1.1 Getah	0.3	0.3	0.3	0.2	0.2	0.2	0.2	0.1
1.2 Kelapa sawit	3.2	2.7	2.9	2.8	2.7	2.7	2.5	2.4
1.3 Ternakan	1.1	1.1	1.1	1.1	1.1	1.2	1.2	1.1
1.3.1 Ternakan ayam dan itik	0.7	0.7	0.6	0.6	0.7	0.7	0.7	0.7
1.3.2 Lembu/kerbau	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1
1.3.3 Ternakan lain	0.3	0.3	0.3	0.4	0.4	0.4	0.4	0.3
1.4 Pertanian lain	1.9	1.9	1.9	1.9	1.9	2.0	2.1	1.9
1.4.1 Padi	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2	0.1
1.4.2 Sayur-sayuran	0.8	0.8	0.8	0.8	0.8	0.9	1.0	0.8
1.4.3 Buah-buahan	0.4	0.3	0.3	0.3	0.3	0.4	0.4	0.3
1.4.4 Tanaman makanan	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.4
1.4.5 Lain-lain	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1
1.5 Perhutanan dan pembalakan	0.7	0.7	0.6	0.5	0.4	0.4	0.4	0.3
1.6 Perikanan	1.0	1.0	0.9	0.9	0.9	0.8	0.8	0.8
1.6.1 Perikanan laut	0.7	0.7	0.6	0.6	0.6	0.5	0.5	0.5
1.6.2 Akuakultur	0.4	0.3	0.3	0.3	0.3	0.3	0.3	0.3
2. Perlombongan dan pengkuarian	8.8	8.6	8.1	7.6	7.2	6.9	6.7	6.4
2.1 Minyak mentah dan kondensat	4.0	3.8	3.5	3.3	3.0	2.9	2.6	2.3
2.2 Gas asli	4.2	4.1	4.0	3.6	3.6	3.4	3.5	3.4
2.3 Perlombongan lain & pengkuarian dan perkhidmatan sokongan	0.6	0.6	0.7	0.6	0.7	0.6	0.6	0.6
3. Pembuatan	22.3	22.3	22.3	22.4	22.2	22.8	24.2	24.1
3.1 Minyak dan lemak daripada sayuran & haiwan	1.0	0.9	1.0	1.0	0.9	0.9	0.8	0.8
3.2 Prosesan makanan	1.1	1.2	1.2	1.2	1.2	1.3	1.4	1.4
3.3 Minuman	0.4	0.4	0.4	0.4	0.4	0.3	0.4	0.4
3.4 Produk tembakau	0.3	0.3	0.3	0.3	0.3	0.2	0.2	0.2
3.5 Tekstil dan pakaian	0.4	0.4	0.4	0.4	0.4	0.4	0.4	0.4
3.6 Kulit dan produk berkaitan	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.0	0.1	0.1
3.7 Keluaran kayu	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5
3.8 Kertas dan produk kertas	0.3	0.3	0.3	0.3	0.3	0.3	0.4	0.4
3.9 Percetakan dan pengeluaran semula media rakaman	0.3	0.3	0.3	0.3	0.3	0.3	0.3	0.3
3.10 Produk petroleum bertapis	2.9	2.9	2.8	2.8	2.7	2.6	2.9	2.8
3.11 Bahan kimia & produk kimia dan produk farmaseutikal	2.4	2.5	2.4	2.4	2.4	2.4	2.6	2.4
3.12 Produk getah	0.5	0.5	0.5	0.5	0.6	0.9	1.1	0.8
3.13 Produk plastik	0.8	0.8	0.7	0.7	0.7	0.8	0.8	0.8
3.14 Produk mineral bukan logam	0.9	0.9	0.9	0.9	0.9	0.8	0.8	0.8
3.15 Logam asas	0.6	0.6	0.6	0.6	0.6	0.6	0.6	0.6
3.16 Produk logam yang direka	1.2	1.2	1.2	1.2	1.2	1.1	1.1	1.1
3.17 Jentera dan peralatan	0.7	0.7	0.7	0.7	0.7	0.8	0.8	0.8
3.18 Komputer dan kelengkapan peranti	0.5	0.5	0.4	0.4	0.4	0.4	0.5	0.4

Jadual 8.3: KDNK mengikut jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, Malaysia, 2015-2022 (samb.)
- Peratus sumbangan kepada KDNK

(%)

Jenis aktiviti ekonomi	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021 ^e	2022 ^p
3.19 Kelengkapan elektrik	0.4	0.5	0.5	0.4	0.4	0.5	0.5	0.5
3.20 Komponen & papan elektronik, peralatan komunikasi dan elektronik pengguna	4.0	4.1	4.3	4.4	4.3	4.7	5.3	5.7
3.21 Pembuatan peralatan perubatan, ketepatan & optik, jam tangan dan jam	0.4	0.4	0.4	0.4	0.4	0.4	0.4	0.4
3.22 Kenderaan bermotor dan peralatan pengangkutan	2.0	1.8	1.8	1.8	1.8	1.9	1.8	1.9
3.23 Perabot	0.3	0.4	0.4	0.3	0.4	0.4	0.3	0.3
3.24 Pembuatan lain dan pembaikan & pemasangan mesin dan kelengkapan	0.3	0.3	0.3	0.3	0.3	0.3	0.3	0.3
4. Pembinaan	4.7	4.8	4.9	4.9	4.7	4.0	3.7	3.5
4.1 Bangunan kediaman	1.3	1.3	1.3	1.2	1.1	1.0	0.8	0.7
4.2 Bangunan bukan kediaman	1.3	1.2	1.2	1.1	1.0	0.9	0.8	0.9
4.3 Kejuruteraan awam	1.3	1.4	1.6	1.7	1.7	1.3	1.1	1.0
4.4 Aktiviti pembinaan pertukangan khas	0.8	0.8	0.8	0.9	0.8	0.8	1.0	1.0
5. Perkhidmatan	54.7	55.4	55.6	56.7	57.6	57.8	57.1	58.3
5.1 Utiliti	2.7	2.7	2.6	2.6	2.7	2.8	2.8	2.7
5.1.1 Elektrik dan gas	2.2	2.2	2.1	2.1	2.1	2.2	2.2	2.1
5.1.2 Air, pembetulan dan pengurusan sisa	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.6	0.6	0.6
5.2 Perdagangan borong dan runcit	15.6	15.9	16.1	16.7	17.0	17.0	16.8	17.5
5.2.1 Perdagangan borong	7.0	7.2	7.3	7.5	7.6	7.6	7.6	7.3
5.2.2 Perdagangan runcit	6.7	6.8	7.1	7.4	7.7	7.7	7.7	8.4
5.2.3 Kenderaan bermotor	2.0	1.8	1.8	1.7	1.7	1.7	1.4	1.9
5.3 Makanan & minuman dan penginapan	3.1	3.2	3.2	3.3	3.5	2.7	2.4	2.9
5.3.1 Makanan dan minuman	2.4	2.5	2.5	2.7	2.8	2.4	2.1	2.3
5.3.2 Penginapan	0.7	0.7	0.7	0.7	0.7	0.4	0.3	0.5
5.4 Pengangkutan dan penyimpanan	3.6	3.6	3.6	3.7	3.8	3.1	3.1	3.7
5.4.1 Pengangkutan darat	0.9	0.9	0.9	0.9	0.9	0.7	0.7	0.9
5.4.2 Pengangkutan air	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.4	0.4	0.5
5.4.3 Pengangkutan udara	0.5	0.5	0.5	0.5	0.4	0.2	0.1	0.3
5.4.4 Pelabuhan dan operasi lapangan terbang	0.5	0.5	0.5	0.5	0.6	0.5	0.5	0.6
5.4.5 Operasi lebuhraya	0.5	0.5	0.5	0.6	0.6	0.5	0.5	0.6
5.4.6 Aktiviti sokongan untuk pengangkutan	0.5	0.5	0.6	0.6	0.6	0.5	0.5	0.6
5.4.7 Pos dan kurier	0.1	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2
5.5 Maklumat dan komunikasi	5.3	5.5	5.6	5.8	5.9	6.6	6.8	6.6
5.5.1 Aktiviti penerbitan dan penyiaran	0.6	0.6	0.6	0.6	0.6	0.5	0.5	0.5
5.5.2 Telekomunikasi	3.5	3.7	3.8	3.9	4.0	4.6	4.9	4.7
5.5.3 Aktiviti komputer dan perkhidmatan maklumat	1.2	1.3	1.3	1.3	1.3	1.5	1.4	1.4
5.6 Kewangan	5.1	5.0	4.9	4.9	4.9	5.3	5.6	5.3
5.6.1 Pengantara kewangan	4.3	4.2	4.1	4.1	4.1	4.4	4.7	4.5
5.6.2 Lain-lain pengantara kewangan dan aktiviti sokongan kewangan	0.8	0.8	0.8	0.8	0.8	0.9	0.9	0.8

Jadual 8.3: KDNK mengikut jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, Malaysia, 2015-2022 (samb.)
- Peratus sumbangan kepada KDNK

(%)

Jenis aktiviti ekonomi	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021 ^e	2022 ^p
5.7 Insurans	1.6	1.6	1.6	1.7	1.7	1.9	2.0	1.8
5.7.1 Insurans dan tabungan pencen	1.5	1.6	1.5	1.6	1.6	1.8	2.0	1.8
5.7.2 Aktiviti sokongan insurans	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
5.8 Hartanah	1.5	1.5	1.5	1.5	1.5	1.3	1.1	1.3
5.9 Perkhidmatan perniagaan	2.9	3.0	3.1	3.2	3.3	3.0	2.7	3.0
5.9.1 Profesional, saintifik dan teknikal	1.9	2.0	2.1	2.2	2.3	2.2	2.0	2.2
5.9.2 Pentadbiran dan khidmat sokongan	0.9	1.0	1.0	1.0	1.0	0.8	0.7	0.8
5.10 Kediaman yang didiami oleh pemilik	2.2	2.2	2.2	2.2	2.2	2.4	2.4	2.2
5.11 Perkhidmatan kemasyarakatan, sosial dan persendirian	2.5	2.6	2.6	2.6	2.7	2.2	2.0	2.2
5.11.1 Perkhidmatan kesihatan swasta	0.7	0.7	0.7	0.7	0.7	0.7	0.7	0.7
5.11.2 Perkhidmatan pendidikan swasta	0.8	0.8	0.8	0.8	0.8	0.8	0.8	0.8
5.11.3 Perkhidmatan swasta lain	1.1	1.1	1.1	1.1	1.1	0.7	0.5	0.7
5.12 Perkhidmatan kerajaan	8.5	8.5	8.4	8.4	8.3	9.3	9.5	9.1
5.12.1 Perkhidmatan awam am	1.4	1.4	1.2	1.1	1.0	0.9	1.0	1.4
5.12.2 Pertahanan	0.7	0.7	0.7	0.6	0.5	0.6	0.6	0.6
5.12.3 Ketenteraman dan keselamatan awam	0.9	0.8	0.8	0.8	0.7	0.8	0.8	0.7
5.12.4 Perkhidmatan ekonomi	0.7	0.7	0.7	1.1	1.1	1.3	1.3	1.3
5.12.5 Perlindungan alam sekitar	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
5.12.6 Kemudahan perumahan dan kemasyarakatan	0.1	0.1	0.1	0.2	0.2	0.3	0.4	0.2
5.12.7 Kesihatan	1.1	1.2	1.2	1.2	1.2	1.5	1.5	1.3
5.12.8 Rekreasi, kebudayaan dan keagamaan	0.2	0.1	0.2	0.1	0.2	0.2	0.2	0.2
5.12.9 Pendidikan	3.3	3.3	3.4	3.2	3.2	3.5	3.5	3.2
5.12.10 Perlindungan sosial	0.1	0.1	0.1	0.2	0.1	0.2	0.2	0.1
5.13 Institusi bukan keuntungan yang berkhidmat kepada isi rumah	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
5.14 Perkhidmatan domestik bagi isi rumah	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1
6. Tambah: Duti import	1.2	1.3	1.4	1.2	1.1	1.1	1.1	1.1
KDNK pada harga pembeli	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Jadual 8.4: KDNK mengikut jenis perbelanjaan pada harga malar 2015, Malaysia, 2015-2022 - RM juta

Jenis perbelanjaan	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021 ^e	2022 ^p
1. Perbelanjaan penggunaan akhir swasta	635,099	672,260	718,702	776,054	835,714	802,747	817,756	908,974
1.1 Perbelanjaan penggunaan akhir swasta mengikut tujuan								
1.1.1 Makanan dan minuman bukan alkohol	138,568	147,711	158,811	170,931	184,684	195,369	207,066	221,369
1.1.2 Minuman alkohol dan tembakau	12,627	11,745	11,946	12,218	12,451	12,185	11,922	11,776
1.1.3 Pakaian dan kasut	20,007	22,075	24,726	27,949	31,424	27,503	27,744	32,303
1.1.4 Perumahan, air, elektrik, gas dan bahan api lain	99,383	105,778	110,969	116,503	121,970	126,625	130,030	138,145
1.1.5 Hiasan, perkakasan dan penyelenggaraan isi rumah	34,319	36,075	38,313	41,152	44,027	39,328	39,730	43,614
1.1.6 Kesihatan	17,299	18,304	19,409	20,706	22,045	20,989	22,527	25,703
1.1.7 Pengangkutan	85,254	90,850	94,984	100,113	108,445	93,462	87,496	116,321
1.1.8 Komunikasi	49,380	54,289	59,910	66,038	71,706	77,522	85,875	94,692
1.1.9 Perkhidmatan rekreasi dan kebudayaan	43,276	45,174	47,718	51,428	55,714	28,548	23,193	33,884
1.1.10 Pendidikan	14,092	14,835	15,723	16,658	17,572	16,455	15,822	17,100
1.1.11 Restoran dan hotel	66,155	70,745	76,089	82,970	90,926	66,709	60,696	76,209
1.1.12 Pelbagai barangan dan perkhidmatan	81,550	85,256	90,063	95,812	101,206	89,929	90,315	96,877
1.1.13 Pembelian oleh residen di luar negeri	41,319	42,149	45,336	47,831	49,927	19,307	14,837	28,566
1.1.14 Tolak: Pembelian oleh isi rumah bukan residen dalam pasaran domestik	68,675	73,288	75,868	74,846	76,996	11,899	319	28,543
1.1.15 Perbelanjaan penggunaan akhir institusi bukan keuntungan yang berkhidmat kepada isi rumah	546	562	574	590	613	714	822	959
1.2 Penggunaan perseorangan kerajaan am	60,016	60,794	61,244	60,530	63,779	67,048	69,819	66,874
1.2.1 Perkhidmatan kesihatan	15,919	16,354	13,265	12,341	13,765	16,556	17,573	14,790
1.2.2 Perkhidmatan pendidikan	42,655	42,914	46,293	45,741	47,820	47,640	49,031	49,390
1.2.3 Perkhidmatan sosial	1,442	1,526	1,686	2,448	2,194	2,853	3,215	2,694
1.3 Penggunaan akhir sebenar isi rumah	695,115	733,054	779,946	836,583	899,493	869,796	887,575	975,848
1.4 Perbelanjaan penggunaan akhir isi rumah mengikut kategori penggunaan	634,553	671,698	718,127	775,463	835,101	802,034	816,934	908,015
1.4.1 Barangan	311,195	329,266	348,995	374,338	401,442	426,635	441,256	532,577
1.4.1.1 Barangan tidak tahan lama	232,933	246,525	261,675	280,088	300,471	313,719	326,812	384,505
1.4.1.2 Barangan separa tahan lama	31,089	33,904	36,856	40,006	43,455	46,992	47,268	56,417
1.4.1.3 Barangan tahan lama	47,173	48,836	50,463	54,244	57,516	65,924	67,177	91,655
1.4.2 Perkhidmatan	323,358	342,432	369,132	401,126	433,659	375,399	375,678	375,438
2. Perbelanjaan penggunaan akhir kerajaan	154,021	155,640	164,450	170,030	172,659	179,721	191,268	199,943
2.1 Perkhidmatan awam am	28,617	29,448	29,799	25,984	25,008	22,295	25,343	35,207
2.2 Pertahanan	16,812	16,825	16,049	12,709	10,854	13,577	13,599	13,529
2.3 Ketenteraman dan keselamatan awam	14,173	13,770	14,304	15,086	14,533	14,948	15,400	14,586
2.4 Perkhidmatan ekonomi	15,652	15,583	16,814	24,130	25,780	27,535	28,958	29,188
2.5 Perlindungan alam sekitar	557	574	894	599	637	791	840	900
2.6 Kemudahan perumahan dan kemasyarakatan	1,890	2,567	3,208	4,378	4,619	5,470	6,654	5,379
2.7 Kesihatan	23,787	23,728	25,167	26,671	28,610	31,167	34,832	33,510
2.8 Rekreasi, kebudayaan dan keagamaan	3,108	3,062	3,574	3,180	4,024	4,086	4,544	5,008
2.9 Pendidikan	47,983	48,558	52,954	54,845	56,401	57,001	57,884	59,940
2.10 Perlindungan sosial	1,442	1,526	1,686	2,448	2,194	2,853	3,215	2,694

Jadual 8.4: KDNK mengikut jenis perbelanjaan pada harga malar 2015, Malaysia, 2015-2022 (samb.) - RM juta

Jenis perbelanjaan	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021 ^e	2022 ^p
3. Pembentukan modal tetap kasar	304,423	312,190	331,093	335,592	328,536	281,175	278,982	297,816
3.1 Pembentukan modal tetap kasar mengikut jenis aset								
3.1.1 Struktur	174,240	182,203	189,713	193,330	192,423	157,257	141,502	148,217
3.1.2 Jentera dan peralatan	102,399	103,405	115,158	115,975	109,562	100,173	113,551	125,130
3.1.3 Aset lain	27,784	26,581	26,221	26,288	26,551	23,745	23,929	24,469
3.2 Pembentukan modal tetap kasar mengikut sektor								
3.2.1 Awam	106,274	105,213	105,499	100,249	89,508	70,522	62,674	65,985
3.2.2 Swasta	198,150	206,977	225,594	235,343	239,027	210,653	216,308	231,830
4. Perubahan inventori dan barangan berharga*	-5,195	297	1,032	-8,678	-13,883	-4,464	19,060	21,465
5. Eksport barangan dan perkhidmatan	817,370	828,155	900,064	917,462	907,877	830,157	984,094	1,126,661
5.1 Eksport barangan	681,275	685,228	750,508	768,846	756,343	751,100	911,525	1,012,837
5.2 Eksport perkhidmatan	136,095	142,927	149,556	148,616	151,534	79,057	72,569	113,823
6. Tolak: Import barangan dan perkhidmatan	728,778	739,230	814,571	826,694	806,952	743,087	900,516	1,043,918
6.1 Import barangan	572,051	578,719	644,246	662,747	647,361	623,825	772,112	884,831
6.2 Import perkhidmatan	156,727	160,511	170,325	163,947	159,590	119,262	128,404	159,087
Perbelanjaan atas KDNK pada harga	1,176,941	1,229,312	1,300,769	1,363,766	1,423,952	1,346,249	1,390,644	1,510,939

*Termasuk perbezaan statistik

Jadual 8.5: KDNK mengikut jenis perbelanjaan pada harga malar 2015, Malaysia, 2016-2022
- Perubahan peratusan tahunan

(%)

Jenis perbelanjaan	2016	2017	2018	2019	2020	2021 ^e	2022 ^p
1. Perbelanjaan penggunaan akhir swasta	5.9	6.9	8.0	7.7	-3.9	1.9	11.2
1.1 Perbelanjaan penggunaan akhir swasta mengikut tujuan							
1.1.1 Makanan dan minuman bukan alkohol	6.6	7.5	7.6	8.0	5.8	6.0	6.9
1.1.2 Minuman alkohol dan tembakau	-7.0	1.7	2.3	1.9	-2.1	-2.2	-1.2
1.1.3 Pakaian dan kasut	10.3	12.0	13.0	12.4	-12.5	0.9	16.4
1.1.4 Perumahan, air, elektrik, gas dan bahan api lain	6.4	4.9	5.0	4.7	3.8	2.7	6.2
1.1.5 Hiasan, perkakasan dan penyelenggaraan isi rumah	5.1	6.2	7.4	7.0	-10.7	1.0	9.8
1.1.6 Kesihatan	5.8	6.0	6.7	6.5	-4.8	7.3	14.1
1.1.7 Pengangkutan	6.6	4.6	5.4	8.3	-13.8	-6.4	32.9
1.1.8 Komunikasi	9.9	10.4	10.2	8.6	8.1	10.8	10.3
1.1.9 Perkhidmatan rekreasi dan kebudayaan	4.4	5.6	7.8	8.3	-48.8	-18.8	46.1
1.1.10 Pendidikan	5.3	6.0	5.9	5.5	-6.4	-3.8	8.1
1.1.11 Restoran dan hotel	6.9	7.6	9.0	9.6	-26.6	-9.0	25.6
1.1.12 Pelbagai barangan dan perkhidmatan	4.5	5.6	6.4	5.6	-11.1	0.4	7.3
1.1.13 Pembelian oleh residen di luar negeri	2.0	7.6	5.5	4.4	-61.3	-23.2	92.5
1.1.14 Tolak: Pembelian oleh isi rumah bukan residen dalam pasaran domestik	6.7	3.5	-1.3	2.9	-84.5	-97.3	8,838.2
1.1.15 Perbelanjaan penggunaan akhir institusi bukan keuntungan yang berkhidmat kepada isi rumah	2.9	2.2	2.8	3.9	16.4	15.2	16.7
1.2 Penggunaan perseorangan kerajaan am	1.3	0.7	-1.2	5.4	5.1	4.1	-4.2
1.2.1 Perkhidmatan kesihatan	2.7	-18.9	-7.0	11.5	20.3	6.1	-15.8
1.2.2 Perkhidmatan pendidikan	0.6	7.9	-1.2	4.5	-0.4	2.9	0.7
1.2.3 Perkhidmatan sosial	5.9	10.5	45.2	-10.4	30.0	12.7	-16.2
1.3 Penggunaan akhir sebenar isi rumah	5.5	6.4	7.3	7.5	-3.3	2.0	9.9
1.4 Perbelanjaan penggunaan akhir isi rumah mengikut kategori penggunaan	5.9	6.9	8.0	7.7	-4.0	1.9	11.1
1.4.1 Barangan	5.8	6.0	7.3	7.2	6.3	3.4	20.7
1.4.1.1 Barangan tidak tahan lama	5.8	6.1	7.0	7.3	4.4	4.2	17.7
1.4.1.2 Barangan separa tahan lama	9.1	8.7	8.5	8.6	8.1	0.6	19.4
1.4.1.3 Barangan tahan lama	3.5	3.3	7.5	6.0	14.6	1.9	36.4
1.4.2 Perkhidmatan	5.9	7.8	8.7	8.1	-13.4	0.1	-0.1
2. Perbelanjaan penggunaan akhir kerajaan	1.1	5.7	3.4	1.5	4.1	6.4	4.5
2.1 Perkhidmatan awam am	2.9	1.2	-12.8	-3.8	-10.8	13.7	38.9
2.2 Pertahanan	0.1	-4.6	-20.8	-14.6	25.1	0.2	-0.5
2.3 Ketenteraman dan keselamatan awam	-2.8	3.9	5.5	-3.7	2.9	3.0	-5.3
2.4 Perkhidmatan ekonomi	-0.4	7.9	43.5	6.8	6.8	5.2	0.8
2.5 Perlindungan alam sekitar	3.1	55.8	-33.1	6.3	24.3	6.2	7.1
2.6 Kemudahan perumahan dan kemasyarakatan	35.8	25.0	36.5	5.5	18.4	21.6	-19.2
2.7 Kesihatan	-0.2	6.1	6.0	7.3	8.9	11.8	-3.8
2.8 Rekreasi, kebudayaan dan keagamaan	-1.5	16.7	-11.0	26.5	1.5	11.2	10.2
2.9 Pendidikan	1.2	9.1	3.6	2.8	1.1	1.5	3.6
2.10 Perlindungan sosial	5.9	10.5	45.2	-10.4	30.0	12.7	-16.2

Jadual 8.5: KDNK mengikut jenis perbelanjaan pada harga malar 2015, Malaysia, 2016-2022 (samb.)
- Perubahan peratusan tahunan

(%)

Jenis perbelanjaan	2016	2017	2018	2019	2020	2021 ^e	2022 ^p
3. Pembentukan modal tetap kasar	2.6	6.1	1.4	-2.1	-14.4	-0.8	6.8
3.1 Pembentukan modal tetap kasar mengikut jenis aset							
3.1.1 Struktur	4.6	4.1	1.9	-0.5	-18.3	-10.0	4.7
3.1.2 Jentera dan peralatan	1.0	11.4	0.7	-5.5	-8.6	13.4	10.2
3.1.3 Aset lain	-4.3	-1.4	0.3	1.0	-10.6	0.8	2.3
3.2 Pembentukan modal tetap kasar mengikut sektor							
3.2.1 Awam	-1.0	0.3	-5.0	-10.7	-21.2	-11.1	5.3
3.2.2 Swasta	4.5	9.0	4.3	1.6	-11.9	2.7	7.2
4. Perubahan inventori dan barangan berharga*	..	..	..	..	..	..	..
5. Eksport barangan dan perkhidmatan	1.3	8.7	1.9	-1.0	-8.6	18.5	14.5
5.1 Eksport barangan	0.6	9.5	2.4	-1.6	-0.7	21.4	11.1
5.2 Eksport perkhidmatan	5.0	4.6	-0.6	2.0	-47.8	-8.2	56.8
6. Tolak: Import barangan dan perkhidmatan	1.4	10.2	1.5	-2.4	-7.9	21.2	15.9
6.1 Import barangan	1.2	11.3	2.9	-2.3	-3.6	23.8	14.6
6.2 Import perkhidmatan	2.4	6.1	-3.7	-2.7	-25.3	7.7	23.9
Perbelanjaan atas KDNK pada harga pembeli	4.4	5.8	4.8	4.4	-5.5	3.3	8.7

*Termasuk perbezaan statistik

Jadual 8.6: KDNK mengikut jenis perbelanjaan pada harga malar 2015, Malaysia, 2015-2022
- Peratus sumbangan kepada KDNK

(%)

Jenis perbelanjaan	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021 ^e	2022 ^p
1. Perbelanjaan penggunaan akhir swasta	54.0	54.7	55.3	56.9	58.7	59.6	58.8	60.2
1.1 Perbelanjaan penggunaan akhir swasta mengikut tujuan								
1.1.1 Makanan dan minuman bukan alkohol	11.8	12.0	12.2	12.5	13.0	14.5	14.9	14.7
1.1.2 Minuman alkohol dan tembakau	1.1	1.0	0.9	0.9	0.9	0.9	0.9	0.8
1.1.3 Pakaian dan kasut	1.7	1.8	1.9	2.0	2.2	2.0	2.0	2.1
1.1.4 Perumahan, air, elektrik, gas dan bahan api lain	8.4	8.6	8.5	8.5	8.6	9.4	9.4	9.1
1.1.5 Hiasan, perkakasan dan penyelenggaraan isi rumah	2.9	2.9	2.9	3.0	3.1	2.9	2.9	2.9
1.1.6 Kesihatan	1.5	1.5	1.5	1.5	1.5	1.6	1.6	1.7
1.1.7 Pengangkutan	7.2	7.4	7.3	7.3	7.6	6.9	6.3	7.7
1.1.8 Komunikasi	4.2	4.4	4.6	4.8	5.0	5.8	6.2	6.3
1.1.9 Perkhidmatan rekreasi dan kebudayaan	3.7	3.7	3.7	3.8	3.9	2.1	1.7	2.2
1.1.10 Pendidikan	1.2	1.2	1.2	1.2	1.2	1.2	1.1	1.1
1.1.11 Restoran dan hotel	5.6	5.8	5.8	6.1	6.4	5.0	4.4	5.0
1.1.12 Pelbagai barangan dan perkhidmatan	6.9	6.9	6.9	7.0	7.1	6.7	6.5	6.4
1.1.13 Pembelian oleh residen di luar negeri	3.5	3.4	3.5	3.5	3.5	1.4	1.1	1.9
1.1.14 Tolak: Pembelian oleh isi rumah bukan residen dalam pasaran domestik	5.8	6.0	5.8	5.5	5.4	0.9	0.0	1.9
1.1.15 Perbelanjaan penggunaan akhir institusi bukan keuntungan yang berkhidmat kepada isi rumah	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.1	0.1	0.1
1.2 Penggunaan perseorangan kerajaan am	5.1	4.9	4.7	4.4	4.5	5.0	5.0	4.4
1.2.1 Perkhidmatan kesihatan	1.4	1.3	1.0	0.9	1.0	1.2	1.3	1.0
1.2.2 Perkhidmatan pendidikan	3.6	3.5	3.6	3.4	3.4	3.5	3.5	3.3
1.2.3 Perkhidmatan sosial	0.1	0.1	0.1	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2
1.3 Penggunaan akhir sebenar isi rumah	59.1	59.6	60.0	61.3	63.2	64.6	63.8	64.6
1.4 Perbelanjaan penggunaan akhir isi rumah mengikut kategori penggunaan	53.9	54.6	55.2	56.9	58.6	59.6	58.7	60.1
1.4.1 Barangan	26.4	26.8	26.8	27.4	28.2	31.7	31.7	35.2
1.4.1.1 Barangan tidak tahan lama	19.8	20.1	20.1	20.5	21.1	23.3	23.5	25.4
1.4.1.2 Barangan separa tahan lama	2.6	2.8	2.8	2.9	3.1	3.5	3.4	3.7
1.4.1.3 Barangan tahan lama	4.0	4.0	3.9	4.0	4.0	4.9	4.8	6.1
1.4.2 Perkhidmatan	27.5	27.9	28.4	29.4	30.5	27.9	27.0	24.8
2. Perbelanjaan penggunaan akhir kerajaan	13.1	12.7	12.6	12.5	12.1	13.3	13.8	13.2
2.1 Perkhidmatan awam am	2.4	2.4	2.3	1.9	1.8	1.7	1.8	2.3
2.2 Pertahanan	1.4	1.4	1.2	0.9	0.8	1.0	1.0	0.9
2.3 Ketenteraman dan keselamatan awam	1.2	1.1	1.1	1.1	1.0	1.1	1.1	1.0
2.4 Perkhidmatan ekonomi	1.3	1.3	1.3	1.8	1.8	2.0	2.1	1.9
2.5 Perlindungan alam sekitar	0.0	0.0	0.1	0.0	0.0	0.1	0.1	0.1
2.6 Kemudahan perumahan dan kemasyarakatan	0.2	0.2	0.2	0.3	0.3	0.4	0.5	0.4
2.7 Kesihatan	2.0	1.9	1.9	2.0	2.0	2.3	2.5	2.2
2.8 Rekreasi, kebudayaan dan keagamaan	0.3	0.2	0.3	0.2	0.3	0.3	0.3	0.3
2.9 Pendidikan	4.1	3.9	4.1	4.0	4.0	4.2	4.2	4.0
2.10 Perlindungan sosial	0.1	0.1	0.1	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2

Jadual 8.6: KDNK mengikut jenis perbelanjaan pada harga malar 2015, Malaysia, 2015-2022 (samb.)
- Peratus sumbangan kepada KDNK

(%)

Jenis perbelanjaan	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021 ^e	2022 ^p
3. Pembentukan modal tetap kasar	25.9	25.4	25.5	24.6	23.1	20.9	20.1	19.7
3.1 Pembentukan modal tetap kasar mengikut jenis aset								
3.1.1 Struktur	14.8	14.8	14.6	14.2	13.5	11.7	10.2	9.8
3.1.2 Jentera dan peralatan	8.7	8.4	8.9	8.5	7.7	7.4	8.2	8.3
3.1.3 Aset lain	2.4	2.2	2.0	1.9	1.9	1.8	1.7	1.6
3.2 Pembentukan modal tetap kasar mengikut sektor								
3.2.1 Awam	9.0	8.6	8.1	7.4	6.3	5.2	4.5	4.4
3.2.2 Swasta	16.8	16.8	17.3	17.3	16.8	15.6	15.6	15.3
4. Perubahan inventori dan barangan berharga*	-0.4	0.0	0.1	-0.6	-1.0	-0.3	1.4	1.4
5. Eksport barangan dan perkhidmatan	69.4	67.4	69.2	67.3	63.8	61.7	70.8	74.6
5.1 Eksport barangan	57.9	55.7	57.7	56.4	53.1	55.8	65.5	67.0
5.2 Eksport perkhidmatan	11.6	11.6	11.5	10.9	10.6	5.9	5.2	7.5
6. Tolak: Import barangan dan perkhidmatan	61.9	60.1	62.6	60.6	56.7	55.2	64.8	69.1
6.1 Import barangan	48.6	47.1	49.5	48.6	45.5	46.3	55.5	58.6
6.2 Import perkhidmatan	13.3	13.1	13.1	12.0	11.2	8.9	9.2	10.5
Perbelanjaan atas KDNK pada harga pembeli	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

*Termasuk perbezaan statistik

Jadual 8.7: KDNK pelarasan musim mengikut jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, Malaysia, ST1 2019-ST1 2023 - RM juta

Jenis aktiviti ekonomi		Pertanian	Perlombongan dan pengkuarian	Pembuatan	Pembinaan	Perkhidmatan	Tambah: Duti import	KDNK pada harga pembeli
2019	I	26,667	25,783	77,913	16,477	199,022	3,976	349,838
	II	25,174	26,330	80,026	17,078	206,162	4,240	359,011
	III	25,261	25,435	79,851	16,869	208,842	4,296	360,555
	IV	24,471	25,340	78,492	16,028	206,551	3,667	354,549
2020	I	24,315	24,694	78,415	15,266	204,178	3,429	350,298
	II	25,320	21,270	65,773	9,522	173,364	3,499	298,748
	III	25,166	23,807	83,121	15,016	202,075	4,027	353,212
	IV	24,308	23,109	80,297	13,812	198,075	4,390	343,991
2021	I	24,398	23,784	83,243	13,620	199,482	4,113	348,640
	II	24,881	23,988	83,727	13,249	197,696	4,111	347,653
	III	24,591	22,985	82,165	12,007	193,146	3,505	338,399
	IV	25,132	22,990	87,466	12,069	204,113	3,886	355,655
2022	I	24,509	23,175	88,429	12,766	211,468	3,973	364,320
	II	24,219	23,598	91,620	13,540	221,934	4,269	379,179
	III	24,884	25,078	93,223	13,879	226,015	4,343	387,422
	IV	25,392	24,484	90,823	13,316	222,521	4,184	380,719
2023	I	24,758	23,699	91,279	13,702	226,356	4,413	384,207

Jadual 8.8: KDNK pelarasan musim mengikut jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, Malaysia, ST1 2019-ST1 2023 - Perubahan peratusan dari suku tahun sebelumnya

(%)

Jenis aktiviti ekonomi		Pertanian	Perlombongan dan pengkuarian	Pembuatan	Pembinaan	Perkhidmatan	Tambah: Duti import	KDNK pada harga pembeli
2019	I	3.9	- 1.0	1.5	1.9	1.6	- 2.3	1.5
	II	- 5.6	2.1	2.7	3.6	3.6	6.6	2.6
	III	0.3	- 3.4	- 0.2	- 1.2	1.3	1.3	0.4
	IV	- 3.1	- 0.4	- 1.7	- 5.0	- 1.1	- 14.7	- 1.7
2020	I	- 0.6	- 2.5	- 0.1	- 4.7	- 1.1	- 6.5	- 1.2
	II	4.1	- 13.9	- 16.1	- 37.6	- 15.1	2.0	- 14.7
	III	- 0.6	11.9	26.4	57.7	16.6	15.1	18.2
	IV	- 3.4	- 2.9	- 3.4	- 8.0	- 2.0	9.0	- 2.6
2021	I	0.4	2.9	3.7	- 1.4	0.7	- 6.3	1.4
	II	2.0	0.9	0.6	- 2.7	- 0.9	0.0	- 0.3
	III	- 1.2	- 4.2	- 1.9	- 9.4	- 2.3	- 14.7	- 2.7
	IV	2.2	0.0	6.5	0.5	5.7	10.9	5.1
2022	I	- 2.5	0.8	1.1	5.8	3.6	2.2	2.4
	II	- 1.2	1.8	3.6	6.1	4.9	7.5	4.1
	III	2.7	6.3	1.7	2.5	1.8	1.7	2.2
	IV	2.0	- 2.4	- 2.6	- 4.1	- 1.5	- 3.7	- 1.7
2023	I	- 2.5	- 3.2	0.5	2.9	1.7	5.5	0.9

Jadual 8.9: KDNK pelarasan musim mengikut jenis perbelanjaan pada harga malar 2015, Malaysia, ST1 2019-ST1 2023 - RM juta

Jenis perbelanjaan		Perbelanjaan penggunaan akhir swasta	Perbelanjaan penggunaan akhir kerajaan	Pembentukan modal tetap kasar	Eksport barangan dan perkhidmatan	Import barangan dan perkhidmatan	Perbelanjaan atas KDNK pada harga pembeli
2019	I	200,386	42,987	80,164	227,381	198,290	349,838
	II	211,220	42,795	83,989	229,974	204,085	359,011
	III	212,912	43,032	83,279	228,421	203,023	360,555
	IV	211,197	43,846	81,103	222,101	201,553	354,549
2020	I	213,039	44,576	75,130	211,425	194,395	350,298
	II	175,082	43,027	59,419	180,438	165,413	298,748
	III	210,454	46,456	74,723	219,067	186,863	353,212
	IV	204,173	45,662	71,904	219,227	196,416	343,991
2021	I	207,595	47,316	71,955	235,872	217,801	348,640
	II	196,930	48,026	69,875	246,547	223,516	347,653
	III	202,014	47,498	67,027	243,328	222,811	338,399
	IV	210,724	48,417	69,708	258,170	236,291	355,655
2022	I	218,007	50,326	71,674	264,613	252,424	364,320
	II	233,653	49,192	74,126	285,575	268,120	379,179
	III	231,914	50,519	75,964	295,946	270,085	387,422
	IV	225,862	49,992	76,036	280,704	253,706	380,719
2023	I	230,457	49,121	75,002	255,779	235,910	384,207

Jadual 8.10: KDNK pelarasan musim mengikut jenis perbelanjaan pada harga malar 2015, Malaysia, ST1 2019-ST1 2023 - Perubahan peratusan dari suku tahun sebelumnya

(%)

Jenis perbelanjaan		Perbelanjaan penggunaan akhir swasta	Perbelanjaan penggunaan akhir kerajaan	Pembentukan modal tetap kasar	Eksport barangan dan perkhidmatan	Import barangan dan perkhidmatan	Perbelanjaan atas KDNK pada harga pembeli
2019	I	1.5	- 1.3	- 3.1	- 0.9	- 3.1	1.5
	II	5.4	- 0.4	4.8	1.1	2.9	2.6
	III	0.8	0.6	- 0.8	- 0.7	- 0.5	0.4
	IV	- 0.8	1.9	- 2.6	- 2.8	- 0.7	- 1.7
2020	I	0.9	1.7	- 7.4	- 4.8	- 3.6	- 1.2
	II	-17.8	- 3.5	- 20.9	- 14.7	- 14.9	- 14.7
	III	20.2	8.0	25.8	21.4	13.0	18.2
	IV	- 3.0	- 1.7	- 3.8	0.1	5.1	- 2.6
2021	I	1.7	3.6	0.1	7.6	10.9	1.4
	II	- 5.1	1.5	- 2.9	4.5	2.6	- 0.3
	III	2.6	- 1.1	- 4.1	- 1.3	- 0.3	- 2.7
	IV	4.3	1.9	4.0	6.1	6.0	5.1
2022	I	3.5	3.9	2.8	2.5	6.8	2.4
	II	7.2	- 2.3	3.4	7.9	6.2	4.1
	III	- 0.7	2.7	2.5	3.6	0.7	2.2
	IV	- 2.6	- 1.0	0.1	- 5.2	- 6.1	- 1.7
2023	I	2.0	- 1.7	- 1.4	- 8.9	- 7.0	0.9

* Komponen perubahan inventori, barangan berharga dan perbezaan statistik tidak ditunjukkan di dalam jadual

Jadual 8.11: KDNK mengikut jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, Malaysia, ST1 2019-ST1 2023
- RM juta

Jenis aktiviti ekonomi	2019	2020	2021 ^e	2022 ^p	2019			
					I	II	III	IV
1. Pertanian	101,573	99,109	99,000	99,073	24,707	24,266	28,082	24,519
1.1 Getah	3,002	2,444	2,230	1,790	857	566	821	757
1.2 Kelapa sawit	38,239	36,869	34,789	36,120	9,544	8,916	10,537	9,242
1.3 Ternakan	15,459	16,002	16,495	16,510	3,558	3,705	4,078	4,118
1.4 Pertanian lain	26,369	27,367	28,995	28,067	6,291	6,627	7,377	6,074
1.5 Perhutanan dan pembalakan	6,382	5,140	5,241	5,054	1,576	1,662	1,750	1,394
1.6 Perikanan laut	8,054	7,293	7,266	7,245	2,036	1,815	2,386	1,817
1.7 Akuakultur	4,068	3,992	3,984	4,287	845	974	1,132	1,117
2. Perlombongan dan pengkuarian	102,887	92,879	93,717	96,199	26,216	26,483	23,567	26,622
2.1 Minyak mentah dan kondensat	42,460	38,430	36,410	35,409	11,278	11,121	9,382	10,679
2.2 Gas asli	50,643	45,896	49,166	52,065	12,807	12,852	11,634	13,351
2.3 Perlombongan lain & pengkuarian dan perkhidmatan sokongan	9,784	8,554	8,142	8,726	2,131	2,510	2,551	2,591
3. Pembuatan	316,283	307,606	336,839	364,131	75,627	79,005	79,922	81,729
3.1 Minyak dan lemak daripada sayuran & haiwan	13,178	12,771	11,618	11,381	3,240	3,248	3,041	3,649
3.2 Prosesan makanan	17,270	18,110	19,898	21,474	3,781	4,375	4,766	4,348
3.3 Minuman	5,282	4,526	4,975	5,624	1,126	1,439	1,371	1,345
3.4 Produk tembakau	3,899	3,183	2,781	3,438	820	1,203	1,045	831
3.5 Tekstil dan pakaian	5,466	4,809	5,132	5,294	1,248	1,464	1,371	1,383
3.6 Kulit dan produk berkaitan	786	635	705	877	202	246	186	151
3.7 Keluaran kayu	7,691	6,768	7,383	7,903	1,868	1,863	2,010	1,950
3.8 Kertas dan produk kertas	4,672	4,547	5,238	5,637	1,169	1,272	1,209	1,021
3.9 Percetakan dan pengeluaran semula media rakaman	4,182	3,974	4,107	4,364	1,151	962	928	1,140
3.10 Produk petroleum bertapis	39,026	35,286	39,814	41,904	9,524	9,757	9,551	10,194
3.11 Bahan kimia & produk kimia dan produk farmaseutikal	33,767	32,201	35,532	36,580	8,063	7,950	8,712	9,042
3.12 Produk getah	7,939	12,076	14,722	12,285	1,454	1,979	2,231	2,274
3.13 Produk plastik	10,250	10,521	11,779	12,103	2,344	2,316	3,076	2,515
3.14 Produk mineral bukan logam	12,438	10,569	10,705	11,706	2,754	3,346	3,337	3,001
3.15 Logam asas	8,498	8,055	8,297	8,807	1,781	2,280	2,275	2,163
3.16 Produk logam yang direka	16,780	14,173	15,139	16,191	4,086	4,608	4,180	3,905
3.17 Jentera dan peralatan	10,075	10,212	11,291	12,007	3,215	2,334	2,375	2,151
3.18 Komputer dan kelengkapan peranti	5,715	5,637	6,407	6,730	1,459	1,423	1,390	1,443
3.19 Kelengkapan elektrik	6,293	6,317	7,187	7,924	1,541	1,789	1,298	1,665
3.20 Komponen & papan elektronik, peralatan komunikasi dan elektronik pengguna	61,671	63,889	74,092	86,501	15,990	14,687	15,117	15,877
3.21 Pembuatan peralatan perubatan, ketetapan & optik, jam tangan dan jam	5,379	5,307	5,768	6,452	984	1,416	1,418	1,562
3.22 Kenderaan bermotor dan peralatan pengangkutan	26,171	24,935	25,275	29,104	5,532	6,722	6,296	7,620
3.23 Perabot	5,140	4,785	4,613	5,058	1,342	1,362	1,239	1,196
3.24 Pembuatan lain dan pembaikan & pemasangan mesin dan kelengkapan	4,716	4,320	4,380	4,785	954	962	1,499	1,301

Jadual 8.11: KDNK mengikut jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, Malaysia, ST1 2019-ST1 2023 (samb.)
- RM juta

Jenis aktiviti ekonomi	2019	2020	2021 ^e	2022 ^p	2019			
					I	II	III	IV
4. Pembinaan	66,453	53,616	50,889	53,441	16,704	16,161	16,967	16,620
4.1 Bangunan kediaman	15,352	12,819	11,228	11,099	3,917	3,566	3,858	4,012
4.2 Bangunan bukan kediaman	14,188	11,945	11,711	13,145	3,508	3,360	3,339	3,981
4.3 Kejuruteraan awam	24,823	17,836	14,658	14,618	6,246	6,082	6,770	5,726
4.4 Aktiviti pembinaan pertukangan khas	12,089	11,015	13,292	14,580	3,034	3,153	2,999	2,902
5. Perkhidmatan	820,576	777,693	794,552	881,310	195,144	199,852	208,474	217,106
5.1 Elektrik dan gas	30,596	29,610	30,203	31,300	7,432	7,725	7,787	7,652
5.2 Air, pembetulan dan pengurusan sisa	7,731	8,341	8,821	9,037	1,897	1,886	1,945	2,003
5.3 Perdagangan borong	107,690	102,246	105,879	109,643	23,869	26,142	28,849	28,830
5.4 Perdagangan runcit	110,245	103,999	107,147	126,712	26,408	26,282	27,386	30,169
5.5 Kenderaan bermotor	24,769	22,315	20,118	28,157	5,499	5,629	7,042	6,600
5.6 Makanan dan minuman	39,971	31,675	29,061	35,285	9,495	9,681	9,895	10,901
5.7 Penginapan	9,851	4,864	3,670	8,262	2,298	2,394	2,555	2,603
5.8 Pengangkutan dan penyimpanan	53,632	42,078	42,653	55,799	12,902	13,157	13,472	14,101
5.9 Maklumat dan komunikasi	84,225	89,203	94,639	99,576	20,468	21,164	21,504	21,090
5.10 Kewangan	69,388	70,952	77,433	79,332	16,961	16,967	17,440	18,020
5.11 Insurans	23,970	25,150	28,406	27,335	6,089	5,709	5,877	6,295
5.12 Hartanah	21,433	17,766	15,497	19,915	5,219	5,324	5,427	5,462
5.13 Perkhidmatan perniagaan	47,330	40,999	37,591	45,228	11,329	11,836	11,642	12,522
5.14 Perkhidmatan kesihatan swasta	10,070	9,454	10,204	11,072	2,395	2,564	2,554	2,558
5.15 Perkhidmatan pendidikan swasta	11,801	10,994	10,691	11,440	2,760	2,872	3,094	3,074
5.16 Perkhidmatan lain	49,072	43,347	41,055	45,202	12,082	12,113	12,358	12,519
5.17 Perkhidmatan kerajaan	118,804	124,699	131,484	138,015	28,042	28,408	29,647	32,707
6. Tambah: Duti import	16,179	15,346	15,646	16,785	3,976	4,142	4,106	3,956
KDNK pada harga pembeli	1,423,952	1,346,249	1,390,644	1,510,939	342,373	349,910	361,117	370,552

**Jadual 8.11: KDNK mengikut jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, Malaysia, ST1 2019-ST1 2023 (samb.)
- RM juta**

Jenis aktiviti ekonomi	2020				2021			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV
1. Pertanian	22,532	24,421	27,938	24,218	22,596	24,090	27,356	24,958
1.1 Getah	701	441	625	678	612	443	627	548
1.2 Kelapa sawit	7,440	9,589	10,816	9,024	7,177	8,547	9,613	9,453
1.3 Ternakan	3,849	3,753	4,157	4,242	3,978	3,974	4,284	4,259
1.4 Pertanian lain	6,653	6,846	7,652	6,217	7,041	7,270	8,123	6,561
1.5 Perhutanan dan pembalakan	1,195	1,281	1,409	1,256	1,183	1,280	1,437	1,341
1.6 Perikanan laut	1,855	1,550	2,136	1,752	1,781	1,593	2,181	1,710
1.7 Akuakultur	838	961	1,143	1,050	825	983	1,091	1,085
2. Perlombongan dan pengkuarian	25,460	21,387	22,009	24,023	24,630	24,073	21,207	23,807
2.1 Minyak mentah dan kondensat	10,892	9,032	9,094	9,411	9,775	9,594	8,281	8,760
2.2 Gas asli	12,430	10,510	10,776	12,180	12,746	12,820	10,987	12,612
2.3 Perlombongan lain & pengkuarian dan perkhidmatan sokongan	2,138	1,844	2,139	2,432	2,109	1,660	1,938	2,435
3. Pembuatan	76,635	64,343	82,446	84,182	81,710	81,543	81,697	91,889
3.1 Minyak dan lemak daripada sayuran & haiwan	2,692	3,732	3,364	2,983	2,324	3,106	2,963	3,225
3.2 Prosesan makanan	4,087	4,559	4,990	4,473	4,436	5,011	5,440	5,011
3.3 Minuman	1,121	909	1,246	1,251	1,141	1,251	1,190	1,393
3.4 Produk tembakau	799	386	1,112	886	864	753	215	949
3.5 Tekstil dan pakaian	1,293	862	1,281	1,374	1,312	1,159	1,231	1,431
3.6 Kulit dan produk berkaitan	209	136	145	145	219	222	115	149
3.7 Keluaran kayu	1,910	1,091	1,841	1,926	1,896	1,700	1,690	2,096
3.8 Kertas dan produk kertas	1,162	1,025	1,279	1,081	1,289	1,294	1,394	1,260
3.9 Percetakan dan pengeluaran semula media rakaman	1,167	677	955	1,175	1,220	869	831	1,188
3.10 Produk petroleum bertapis	9,880	7,176	8,740	9,489	9,425	9,605	10,409	10,375
3.11 Bahan kimia & produk kimia dan produk farmaseutikal	8,230	6,838	8,358	8,775	8,749	7,921	9,137	9,724
3.12 Produk getah	1,753	2,922	3,622	3,779	3,027	4,351	3,952	3,392
3.13 Produk plastik	2,339	2,131	3,348	2,704	2,651	2,578	3,646	2,904
3.14 Produk mineral bukan logam	2,741	1,789	3,077	2,961	2,811	2,443	2,430	3,021
3.15 Logam asas	1,796	1,669	2,354	2,237	1,861	2,022	2,045	2,369
3.16 Produk logam yang direka	4,079	2,671	3,720	3,703	4,032	3,706	3,385	4,017
3.17 Jentera dan peralatan	3,201	2,232	2,535	2,244	3,367	2,628	2,684	2,612
3.18 Komputer dan kelengkapan peranti	1,361	1,150	1,555	1,572	1,489	1,563	1,617	1,738
3.19 Kelengkapan elektrik	1,530	1,676	1,390	1,720	1,643	2,102	1,487	1,956
3.20 Komponen & papan elektronik, peralatan komunikasi dan elektronik pengguna	16,561	13,355	16,638	17,335	18,608	17,086	18,004	20,395
3.21 Pembuatan peralatan perubatan, ketetapan & optik, jam tangan dan jam	989	1,311	1,439	1,568	1,040	1,540	1,441	1,747
3.22 Kenderaan bermotor dan peralatan pengangkutan	5,419	4,569	6,663	8,284	5,923	6,482	4,431	8,439
3.23 Perabot	1,360	890	1,294	1,242	1,417	1,245	779	1,172
3.24 Pembuatan lain dan pembaikan & pemasangan mesin dan kelengkapan	956	588	1,501	1,275	967	905	1,181	1,327

**Jadual 8.11: KDNK mengikut jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, Malaysia, ST1 2019-ST1 2023 (samb.)
- RM juta**

Jenis aktiviti ekonomi	2020				2021			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV
4. Pembinaan	15,377	9,003	14,890	14,346	13,786	12,639	11,843	12,620
4.1 Bangunan kediaman	3,605	2,215	3,414	3,584	3,439	2,585	2,486	2,718
4.2 Bangunan bukan kediaman	3,134	2,209	2,849	3,754	2,944	2,991	2,466	3,310
4.3 Kejuruteraan awam	5,923	2,454	5,629	3,830	4,223	3,695	3,620	3,120
4.4 Aktiviti pembinaan pertukangan khas	2,714	2,124	2,998	3,178	3,180	3,369	3,271	3,472
5. Perkhidmatan	201,339	168,097	201,009	207,248	197,305	191,355	191,818	214,074
5.1 Elektrik dan gas	7,414	6,966	7,595	7,635	7,386	7,486	7,351	7,979
5.2 Air, pembetulan dan pengurusan sisa	1,936	2,076	2,141	2,188	2,126	2,188	2,235	2,272
5.3 Perdagangan borong	24,699	20,960	27,811	28,776	24,948	25,037	27,019	28,874
5.4 Perdagangan runcit	27,022	20,858	26,794	29,325	27,221	25,259	24,787	29,881
5.5 Kenderaan bermotor	5,236	2,878	7,325	6,876	5,694	3,821	3,343	7,260
5.6 Makanan dan minuman	9,786	6,616	7,585	7,688	7,492	7,064	6,743	7,762
5.7 Penginapan	2,195	500	1,157	1,013	894	729	554	1,492
5.8 Pengangkutan dan penyimpanan	12,706	7,269	11,237	10,865	10,584	10,011	9,907	12,150
5.9 Maklumat dan komunikasi	21,830	22,162	22,622	22,589	23,163	23,403	23,985	24,089
5.10 Kewangan	17,653	15,391	18,803	19,105	19,584	19,665	18,850	19,334
5.11 Insurans	6,579	5,990	5,857	6,725	7,364	6,648	6,879	7,515
5.12 Hartanah	5,310	3,659	4,470	4,327	4,352	3,682	3,710	3,753
5.13 Perkhidmatan perniagaan	11,853	9,323	9,985	9,837	9,771	9,567	8,542	9,711
5.14 Perkhidmatan kesihatan swasta	2,453	2,101	2,442	2,458	2,340	2,553	2,609	2,702
5.15 Perkhidmatan pendidikan swasta	2,885	2,524	2,825	2,759	2,630	2,643	2,691	2,727
5.16 Perkhidmatan lain	12,196	9,422	10,918	10,811	10,532	10,181	9,488	10,855
5.17 Perkhidmatan kerajaan	29,586	29,401	31,442	34,270	31,222	31,420	33,124	35,718
6. Tambah: Duti import	3,347	3,435	3,844	4,720	3,978	4,068	3,365	4,235
KDNK pada harga pembeli	344,690	290,686	352,137	358,736	344,005	337,770	337,286	371,583

Jadual 8.11: KDNK mengikut jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, Malaysia, ST1 2019-ST1 2023 (samb.)
- RM juta

Jenis aktiviti ekonomi	2022				2023
	I	II	III	IV	I
1. Pertanian	22,610	23,526	27,697	25,240	22,816
1.1 Getah	473	367	522	428	410
1.2 Kelapa sawit	7,456	8,209	10,099	10,356	7,712
1.3 Ternakan	4,042	3,905	4,398	4,166	3,937
1.4 Pertanian lain	6,837	7,170	7,823	6,237	7,016
1.5 Perhutanan dan pembalakan	1,109	1,211	1,465	1,268	1,086
1.6 Perikanan laut	1,843	1,585	2,138	1,678	1,814
1.7 Akuakultur	850	1,078	1,252	1,107	842
2. Perlombongan dan pengkuarian	24,087	23,666	23,133	25,314	24,675
2.1 Minyak mentah dan kondensat	8,863	8,975	8,435	9,136	9,213
2.2 Gas asli	13,096	12,937	12,494	13,538	13,180
2.3 Perlombongan lain & pengkuarian dan perkhidmatan sokongan	2,127	1,754	2,204	2,640	2,282
3. Pembuatan	87,181	89,039	92,399	95,513	89,996
3.1 Minyak dan lemak daripada sayuran & haiwan	2,328	2,819	2,952	3,282	2,642
3.2 Prosesan makanan	4,768	5,500	5,893	5,313	4,962
3.3 Minuman	1,224	1,519	1,459	1,422	1,204
3.4 Produk tembakau	898	1,065	648	827	1,036
3.5 Tekstil dan pakaian	1,381	1,210	1,304	1,399	1,378
3.6 Kulit dan produk berkaitan	224	268	209	176	241
3.7 Keluaran kayu	2,071	1,891	2,004	1,937	1,896
3.8 Kertas dan produk kertas	1,395	1,404	1,558	1,281	1,445
3.9 Percetakan dan pengeluaran semula media rakaman	1,237	970	900	1,257	1,281
3.10 Produk petroleum bertapis	9,665	9,877	11,506	10,857	10,270
3.11 Bahan kimia & produk kimia dan produk farmaseutikal	8,925	8,298	9,482	9,874	9,158
3.12 Produk getah	2,362	3,380	3,444	3,099	2,191
3.13 Produk plastik	2,789	2,685	3,837	2,792	2,545
3.14 Produk mineral bukan logam	2,974	2,771	2,884	3,077	3,073
3.15 Logam asas	1,989	2,213	2,232	2,372	2,021
3.16 Produk logam yang direka	4,204	4,033	3,803	4,151	4,390
3.17 Jentera dan peralatan	3,589	2,787	2,978	2,654	3,627
3.18 Komputer dan kelengkapan peranti	1,624	1,699	1,777	1,630	1,498
3.19 Kelengkapan elektrik	1,882	2,250	1,688	2,103	1,920
3.20 Komponen & papan elektronik, peralatan komunikasi dan elektronik pengguna	21,949	20,390	21,451	22,712	23,054
3.21 Pembuatan peralatan perubatan, ketetapan & optik, jam tangan dan jam	1,115	1,656	1,718	1,962	1,200
3.22 Kenderaan bermotor dan peralatan pengangkutan	6,062	7,875	6,303	8,864	6,565
3.23 Perabot	1,522	1,467	975	1,094	1,354
3.24 Pembuatan lain dan pembaikan & pemasangan mesin dan kelengkapan	1,000	1,013	1,392	1,380	1,044

**Jadual 8.11: KDNK mengikut jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, Malaysia, ST1 2019-ST1 2023 (samb.)
- RM juta**

Jenis aktiviti ekonomi	2022				2023
	I	II	III	IV	I
4. Pembinaan	12,945	12,953	13,655	13,889	13,906
4.1 Bangunan kediaman	2,916	2,657	2,733	2,793	2,816
4.2 Bangunan bukan kediaman	2,971	3,293	3,219	3,663	3,162
4.3 Kejuruteraan awam	3,548	3,400	3,985	3,685	4,114
4.4 Aktiviti pembinaan pertukangan khas	3,510	3,603	3,718	3,748	3,815
5. Perkhidmatan	209,973	214,034	223,829	233,475	225,254
5.1 Elektrik dan gas	7,571	7,874	7,967	7,889	7,501
5.2 Air, pembetulan dan pengurusan sisa	2,178	2,190	2,340	2,328	2,266
5.3 Perdagangan borong	25,262	26,377	28,951	29,052	26,097
5.4 Perdagangan runcit	28,679	30,706	31,716	35,610	32,829
5.5 Kenderaan bermotor	6,237	6,353	7,777	7,790	6,937
5.6 Makanan dan minuman	8,747	8,792	8,831	8,915	9,069
5.7 Penginapan	1,664	1,743	2,189	2,665	2,591
5.8 Pengangkutan dan penyimpanan	13,282	13,579	13,983	14,956	15,539
5.9 Maklumat dan komunikasi	24,632	24,782	25,073	25,090	25,574
5.10 Kewangan	19,151	19,695	20,368	20,118	19,683
5.11 Insurans	7,511	6,218	6,472	7,134	7,493
5.12 Hartanah	4,932	4,956	4,997	5,030	5,028
5.13 Perkhidmatan perniagaan	10,505	11,153	11,563	12,007	12,202
5.14 Perkhidmatan kesihatan swasta	2,707	2,718	2,783	2,865	2,942
5.15 Perkhidmatan pendidikan swasta	2,723	2,798	2,931	2,987	2,981
5.16 Perkhidmatan lain	11,156	11,143	11,365	11,538	11,812
5.17 Perkhidmatan kerajaan	33,037	32,956	34,521	37,501	34,713
6. Tambah: Duti import	3,808	4,228	4,171	4,577	4,211
KDNK pada harga pembeli	360,603	367,444	384,884	398,008	380,860

Jadual 8.12: KDNK mengikut jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, Malaysia, ST1 2019-ST1 2023
- Perubahan peratusan dari suku tahun yang sama tahun sebelumnya

(%)

Jenis aktiviti ekonomi	2019	2020	2021 ^e	2022 ^p	2019			
					I	II	III	IV
1. Pertanian	1.9	-2.4	-0.1	0.1	6.0	4.2	3.7	-5.5
1.1 Getah	6.1	-18.6	-8.8	-19.7	12.0	2.1	7.2	1.8
1.2 Kelapa sawit	1.5	-3.6	-5.6	3.8	9.8	9.5	8.4	-16.9
1.3 Ternakan	6.0	3.5	3.1	0.1	4.6	5.7	6.2	7.3
1.4 Pertanian lain	4.0	3.8	5.9	-3.2	2.5	3.6	3.6	6.8
1.5 Perhutanan dan pembalakan	-8.6	-19.5	2.0	-3.6	1.9	-6.7	-9.5	-19.0
1.6 Perikanan laut	-0.3	-9.4	-0.4	-0.3	8.4	-2.8	-3.5	-2.5
1.7 Akuakultur	-1.8	-1.9	-0.2	7.6	-3.9	-6.9	-8.3	13.4
2. Perlombongan dan pengkuarian	-0.6	-9.7	0.9	2.6	0.1	2.4	-2.8	-2.4
2.1 Minyak mentah dan kondensat	-6.5	-9.5	-5.3	-2.7	-4.7	-4.9	-11.6	-5.4
2.2 Gas asli	2.7	-9.4	7.1	5.9	4.7	6.1	2.9	-2.3
2.3 Perlombongan lain & pengkuarian dan perkhidmatan sokongan	11.1	-12.6	-4.8	7.2	0.7	22.5	10.2	11.4
3. Pembuatan	3.8	-2.7	9.5	8.1	4.1	4.3	3.6	3.0
3.1 Minyak dan lemak daripada sayuran & haiwan	-1.1	-3.1	-9.0	-2.0	11.1	1.1	-8.4	-5.8
3.2 Prosesan makanan	6.9	4.9	9.9	7.9	0.4	7.1	10.8	8.6
3.3 Minuman	2.9	-14.3	9.9	13.0	2.2	3.2	3.1	3.0
3.4 Produk tembakau	5.8	-18.4	-12.6	23.6	8.2	5.8	4.6	5.1
3.5 Tekstil dan pakaian	5.5	-12.0	6.7	3.1	5.0	5.9	5.5	5.9
3.6 Kulit dan produk berkaitan	5.0	-19.2	11.1	24.3	3.1	5.7	6.1	5.1
3.7 Keluaran kayu	5.0	-12.0	9.1	7.0	5.1	4.6	5.9	4.5
3.8 Kertas dan produk kertas	4.5	-2.7	15.2	7.6	3.7	4.9	4.6	4.5
3.9 Percetakan dan pengeluaran semula media rakaman	4.2	-5.0	3.3	6.2	5.2	4.5	5.3	2.1
3.10 Produk petroleum bertapis	2.8	-9.6	12.8	5.2	2.9	3.0	3.1	2.3
3.11 Bahan kimia & produk kimia dan produk farmaseutikal	2.1	-4.6	10.3	2.9	2.1	2.3	2.2	1.9
3.12 Produk getah	7.0	52.1	21.9	-16.6	6.6	7.8	7.1	6.4
3.13 Produk plastik	2.8	2.6	12.0	2.7	5.1	4.0	0.7	2.4
3.14 Produk mineral bukan logam	4.6	-15.0	1.3	9.3	5.1	4.7	4.6	4.2
3.15 Logam asas	3.9	-5.2	3.0	6.1	3.1	3.8	3.8	4.8
3.16 Produk logam yang direka	3.8	-15.5	6.8	6.9	3.7	4.3	4.1	3.2
3.17 Jentera dan peralatan	4.0	1.4	10.6	6.3	3.1	3.0	5.5	4.5
3.18 Komputer dan kelengkapan peranti	4.8	-1.4	13.7	5.0	3.7	11.9	11.8	-6.0
3.19 Kelengkapan elektrik	2.9	0.4	13.8	10.2	4.9	2.5	-0.1	3.9
3.20 Komponen & papan elektronik, peralatan komunikasi dan elektronik pengguna	3.3	3.6	16.0	16.7	4.3	4.0	2.2	2.7
3.21 Pembuatan peralatan perubatan, ketetapan & optik, jam tangan dan jam	0.4	-1.3	8.7	11.8	-6.6	0.6	2.5	3.1
3.22 Kenderaan bermotor dan peralatan pengangkutan	6.5	-4.7	1.4	15.1	6.9	7.7	7.4	4.3
3.23 Perabot	8.0	-6.9	-3.6	9.6	7.9	8.1	6.9	9.0
3.24 Pembuatan lain dan pembaikan & pemasangan mesin dan kelengkapan	4.4	-8.4	1.4	9.2	6.6	1.1	3.3	6.8

Jadual 8.12: KDNK mengikut jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, Malaysia, ST1 2019-ST1 2023 (samb.)
- Perubahan peratusan dari suku tahun yang sama tahun sebelumnya

(%)

Jenis aktiviti ekonomi	2019	2020	2021 ^e	2022 ^p	2019			
					I	II	III	IV
4. Pembinaan	0.4	-19.3	-5.1	5.0	0.6	1.1	-1.4	1.3
4.1 Bangunan kediaman	-2.9	-16.5	-12.4	-1.2	-7.9	-1.7	-3.8	2.4
4.2 Bangunan bukan kediaman	-7.6	-15.8	-2.0	12.2	-2.6	-6.7	-11.8	-8.7
4.3 Kejuruteraan awam	6.3	-28.1	-17.8	-0.3	7.6	5.2	5.5	7.0
4.4 Aktiviti pembinaan pertukangan khas	3.5	-8.9	20.7	9.7	2.9	6.0	0.3	4.8
5. Perkhidmatan	6.2	-5.2	2.2	10.9	6.4	6.1	5.9	6.2
5.1 Elektrik dan gas	5.8	-3.2	2.0	3.6	6.5	6.0	5.4	5.2
5.2 Air, pembetulan dan pengurusan sisa	7.7	7.9	5.8	2.4	9.8	8.6	6.4	6.3
5.3 Perdagangan borong	5.7	-5.1	3.6	3.6	5.2	4.9	6.3	6.0
5.4 Perdagangan runcit	8.6	-5.7	3.0	18.3	9.7	9.3	8.2	7.5
5.5 Kenderaan bermotor	4.2	-9.9	-9.8	40.0	5.2	4.7	2.7	4.5
5.6 Makanan dan minuman	10.2	-20.8	-8.3	21.4	10.3	10.0	10.0	10.6
5.7 Penginapan	6.6	-50.6	-24.6	125.1	6.4	6.6	6.6	6.9
5.8 Pengangkutan dan penyimpanan	6.8	-21.5	1.4	30.8	6.6	7.0	6.8	6.8
5.9 Maklumat dan komunikasi	6.5	5.9	6.1	5.2	7.1	6.2	6.0	6.7
5.10 Kewangan	4.4	2.3	9.1	2.5	2.2	5.3	4.1	5.8
5.11 Insurans	6.0	4.9	12.9	-3.8	12.1	3.2	4.9	4.1
5.12 Hartanah	5.2	-17.1	-12.8	28.5	4.9	5.1	5.0	5.6
5.13 Perkhidmatan perniagaan	9.1	-13.4	-8.3	20.3	8.8	9.3	9.1	9.4
5.14 Perkhidmatan kesihatan swasta	5.9	-6.1	7.9	8.5	5.6	5.5	6.5	6.2
5.15 Perkhidmatan pendidikan swasta	5.8	-6.8	-2.8	7.0	5.6	5.8	5.8	6.0
5.16 Perkhidmatan lain	5.5	-11.7	-5.3	10.1	5.6	5.2	5.5	5.8
5.17 Perkhidmatan kerajaan	3.4	5.0	5.4	5.0	4.0	3.4	2.6	3.6
6. Tambah: Duti import	-2.2	-5.2	2.0	7.3	-20.4	-3.0	33.6	-5.9
KDNK pada harga pembeli	4.4	-5.5	3.3	8.7	4.7	4.9	4.5	3.6

Jadual 8.12: KDNK mengikut jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, Malaysia, ST1 2019-ST1 2023 (samb.)
- Perubahan peratusan dari suku tahun yang sama tahun sebelumnya

(%)

Jenis aktiviti ekonomi	2020				2021			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV
1. Pertanian	-8.8	0.6	-0.5	-1.2	0.3	-1.4	-2.1	3.1
1.1 Getah	-18.3	-22.1	-24.0	-10.4	-12.7	0.5	0.4	-19.1
1.2 Kelapa sawit	-22.0	7.5	2.6	-2.4	-3.5	-10.9	-11.1	4.8
1.3 Ternakan	8.2	1.3	1.9	3.0	3.4	5.9	3.0	0.4
1.4 Pertanian lain	5.8	3.3	3.7	2.4	5.8	6.2	6.2	5.5
1.5 Perhutanan dan pembalakan	-24.2	-22.9	-19.5	-9.9	-1.0	-0.1	2.0	6.8
1.6 Perikanan laut	-8.9	-14.6	-10.5	-3.6	-4.0	2.8	2.1	-2.4
1.7 Akuakultur	-0.8	-1.4	1.0	-6.0	-1.6	2.3	-4.6	3.3
2. Perlombongan dan pengkuarian	-2.9	-19.2	-6.6	-9.8	-3.3	12.6	-3.6	-0.9
2.1 Minyak mentah dan kondensat	-3.4	-18.8	-3.1	-11.9	-10.3	6.2	-8.9	-6.9
2.2 Gas asli	-2.9	-18.2	-7.4	-8.8	2.5	22.0	2.0	3.6
2.3 Perlombongan lain & pengkuarian dan perkhidmatan sokongan	0.3	-26.5	-16.1	-6.1	-1.4	-10.0	-9.4	0.1
3. Pembuatan	1.3	-18.6	3.2	3.0	6.6	26.7	-0.9	9.2
3.1 Minyak dan lemak daripada sayuran & haiwan	-16.9	14.9	10.6	-18.2	-13.6	-16.8	-11.9	8.1
3.2 Prosesan makanan	8.1	4.2	4.7	2.9	8.5	9.9	9.0	12.0
3.3 Minuman	-0.5	-36.9	-9.1	-7.0	1.8	37.7	-4.4	11.3
3.4 Produk tembakau	-2.5	-68.0	6.4	6.6	8.1	95.4	-80.7	7.0
3.5 Tekstil dan pakaian	3.6	-41.1	-6.6	-0.7	1.5	34.4	-3.9	4.2
3.6 Kulit dan produk berkaitan	3.5	-44.9	-22.3	-3.9	4.7	63.8	-20.4	2.5
3.7 Keluaran kayu	2.3	-41.5	-8.4	-1.2	-0.7	55.8	-8.2	8.8
3.8 Kertas dan produk kertas	-0.6	-19.4	5.7	5.8	10.9	26.3	9.0	16.6
3.9 Percetakan dan pengeluaran semula media rakaman	1.4	-29.6	2.9	3.0	4.5	28.4	-13.0	1.1
3.10 Produk petroleum bertapis	3.7	-26.5	-8.5	-6.9	-4.6	33.8	19.1	9.3
3.11 Bahan kimia & produk kimia dan produk farmaseutikal	2.1	-14.0	-4.1	-3.0	6.3	15.8	9.3	10.8
3.12 Produk getah	20.5	47.6	62.3	66.2	72.7	48.9	9.1	-10.2
3.13 Produk plastik	-0.2	-8.0	8.9	7.5	13.3	21.0	8.9	7.4
3.14 Produk mineral bukan logam	-0.4	-46.5	-7.8	-1.3	2.5	36.5	-21.0	2.0
3.15 Logam asas	0.9	-26.8	3.5	3.4	3.6	21.2	-13.1	5.9
3.16 Produk logam yang direka	-0.2	-42.0	-11.0	-5.2	-1.2	38.7	-9.0	8.5
3.17 Jentera dan peralatan	-0.4	-4.4	6.7	4.3	5.2	17.8	5.9	16.4
3.18 Komputer dan kelengkapan peranti	-6.7	-19.2	11.8	8.9	9.4	35.9	4.0	10.6
3.19 Kelengkapan elektrik	-0.7	-6.3	7.2	3.3	7.4	25.4	6.9	13.7
3.20 Komponen & papan elektronik, peralatan komunikasi dan elektronik pengguna	3.6	-9.1	10.1	9.2	12.4	27.9	8.2	17.6
3.21 Pembuatan peralatan perubatan, ketetapan & optik, jam tangan dan jam	0.4	-7.4	1.5	0.4	5.2	17.4	0.2	11.5
3.22 Kenderaan bermotor dan peralatan pengangkutan	-2.0	-32.0	5.8	8.7	9.3	41.9	-33.5	1.9
3.23 Perabot	1.3	-34.7	4.5	3.8	4.2	40.0	-39.8	-5.6
3.24 Pembuatan lain dan pembaikan & pemasangan mesin dan kelengkapan	0.3	-38.8	0.1	-2.0	1.1	53.9	-21.3	4.1

Jadual 8.12: KDNK mengikut jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, Malaysia, ST1 2019-ST1 2023 (samb.)
- Perubahan peratusan dari suku tahun yang sama tahun sebelumnya

(%)

Jenis aktiviti ekonomi	2020				2021			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV
4. Pembinaan	-7.9	-44.3	-12.2	-13.7	-10.3	40.4	-20.5	-12.0
4.1 Bangunan kediaman	-8.0	-37.9	-11.5	-10.7	-4.6	16.7	-27.2	-24.2
4.2 Bangunan bukan kediaman	-10.6	-34.2	-14.7	-5.7	-6.1	35.4	-13.4	-11.8
4.3 Kejuruteraan awam	-5.2	-59.6	-16.9	-33.1	-28.7	50.5	-35.7	-18.5
4.4 Aktiviti pembinaan pertukangan khas	-10.5	-32.6	0.0	9.5	17.2	58.6	9.1	9.2
5. Perkhidmatan	3.2	-15.9	-3.6	-4.5	-2.0	13.8	-4.6	3.3
5.1 Elektrik dan gas	-0.2	-9.8	-2.5	-0.2	-0.4	7.5	-3.2	4.5
5.2 Air, pembetulan dan pengurusan sisa	2.0	10.1	10.1	9.2	9.8	5.4	4.4	3.9
5.3 Perdagangan borong	3.5	-19.8	-3.6	-0.2	1.0	19.5	-2.8	0.3
5.4 Perdagangan runcit	2.3	-20.6	-2.2	-2.8	0.7	21.1	-7.5	1.9
5.5 Kenderaan bermotor	-4.8	-48.9	4.0	4.2	8.8	32.7	-54.4	5.6
5.6 Makanan dan minuman	3.1	-31.7	-23.3	-29.5	-23.4	6.8	-11.1	1.0
5.7 Penginapan	-4.5	-79.1	-54.7	-61.1	-59.3	45.6	-52.1	47.4
5.8 Pengangkutan dan penyimpanan	-1.5	-44.7	-16.6	-22.9	-16.7	37.7	-11.8	11.8
5.9 Maklumat dan komunikasi	6.7	4.7	5.2	7.1	6.1	5.6	6.0	6.6
5.10 Kewangan	4.1	-9.3	7.8	6.0	10.9	27.8	0.3	1.2
5.11 Insurans	8.0	4.9	-0.3	6.8	11.9	11.0	17.5	11.7
5.12 Hartanah	1.7	-31.3	-17.6	-20.8	-18.0	0.6	-17.0	-13.3
5.13 Perkhidmatan perniagaan	4.6	-21.2	-14.2	-21.4	-17.6	2.6	-14.5	-1.3
5.14 Perkhidmatan kesihatan swasta	2.4	-18.1	-4.4	-3.9	-4.6	21.5	6.8	9.9
5.15 Perkhidmatan pendidikan swasta	4.5	-12.1	-8.7	-10.2	-8.8	4.7	-4.8	-1.2
5.16 Perkhidmatan lain	0.9	-22.2	-11.7	-13.6	-13.6	8.1	-13.1	0.4
5.17 Perkhidmatan kerajaan	5.5	3.5	6.1	4.8	5.5	6.9	5.3	4.2
6. Tambah: Duti import	-15.8	-17.1	-6.4	19.3	18.9	18.4	-12.5	-10.3
KDNK pada harga pembeli	0.7	-16.9	-2.5	-3.2	-0.2	16.2	-4.2	3.6

Jadual 8.12: KDNK mengikut jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, Malaysia, ST1 2019-ST1 2023 (samb.)
- Perubahan peratusan dari suku tahun yang sama tahun sebelumnya

Jenis aktiviti ekonomi	2022				2023
					(%)
	I	II	III	IV	I
1. Pertanian	0.1	-2.3	1.2	1.1	0.9
1.1 Getah	-22.6	-17.2	-16.8	-21.9	-13.5
1.2 Kelapa sawit	3.9	-3.9	5.1	9.6	3.4
1.3 Temakan	1.6	-1.7	2.7	-2.2	-2.6
1.4 Pertanian lain	-2.9	-1.4	-3.7	-4.9	2.6
1.5 Perhutanan dan pembalakan	-6.2	-5.4	2.0	-5.5	-2.1
1.6 Perikanan laut	3.5	-0.5	-2.0	-1.9	-1.6
1.7 Akuakultur	3.1	9.7	14.7	2.1	-0.9
2. Perlombongan dan pengkuarian	-2.2	-1.7	9.1	6.3	2.4
2.1 Minyak mentah dan kondensat	-9.3	-6.5	1.9	4.3	4.0
2.2 Gas asli	2.7	0.9	13.7	7.3	0.6
2.3 Perlombongan lain & pengkuarian dan perkhidmatan sokongan	0.9	5.7	13.7	8.4	7.3
3. Pembuatan	6.7	9.2	13.1	3.9	3.2
3.1 Minyak dan lemak daripada sayuran	0.2	-9.2	-0.3	1.8	13.5
3.2 Prosesan makanan	7.5	9.8	8.3	6.0	4.1
3.3 Minuman	7.3	21.4	22.5	2.1	-1.7
3.4 Produk tembakau	4.0	41.4	201.7	-12.9	15.4
3.5 Tekstil dan pakaian	5.3	4.4	5.9	-2.3	-0.2
3.6 Kulit dan produk berkaitan	2.2	20.9	81.1	18.2	7.4
3.7 Keluaran kayu	9.2	11.3	18.5	-7.6	-8.4
3.8 Kertas dan produk kertas	8.2	8.4	11.8	1.6	3.6
3.9 Percetakan dan pengeluaran semula media rakaman	1.4	11.5	8.4	5.8	3.6
3.10 Produk petroleum bertapis	2.5	2.8	10.5	4.6	6.3
3.11 Bahan kimia & produk kimia dan produk farmaseutikal	2.0	4.8	3.8	1.5	2.6
3.12 Produk getah	-22.0	-22.3	-12.8	-8.7	-7.2
3.13 Produk plastik	5.2	4.1	5.2	-3.9	-8.8
3.14 Produk mineral bukan logam	5.8	13.4	18.7	1.8	3.3
3.15 Logam asas	6.9	9.5	9.2	0.1	1.6
3.16 Produk logam yang direka	4.3	8.8	12.4	3.3	4.4
3.17 Jentera dan peralatan	6.6	6.0	10.9	1.6	1.1
3.18 Komputer dan kelengkapan peranti	9.1	8.7	9.9	-6.2	-7.8
3.19 Kelengkapan elektrik	14.5	7.1	13.6	7.5	2.0
3.20 Komponen & papan elektronik, peralatan komunikasi dan elektronik pengguna	18.0	19.3	19.1	11.4	5.0
3.21 Pembuatan peralatan perubatan, ketetapan & optik, jam tangan dan jam	7.3	7.5	19.2	12.3	7.6
3.22 Kenderaan bermotor dan peralatan pengangkutan	2.4	21.5	42.2	5.0	8.3
3.23 Perabot	7.4	17.8	25.2	-6.6	-11.1
3.24 Pembuatan lain dan pembaikan & pemasangan mesin dan kelengkapan	3.4	11.9	17.9	4.0	4.4

Jadual 8.12: KDNK mengikut jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, Malaysia, ST1 2019-ST1 2023 (samb.)
- Perubahan peratusan dari suku tahun yang sama tahun sebelumnya

Jenis aktiviti ekonomi	2022				(%)
	2023				
	I	II	III	IV	I
4. Pembinaan	-6.1	2.5	15.3	10.1	7.4
4.1 Bangunan kediaman	-15.2	2.8	9.9	2.8	-3.4
4.2 Bangunan bukan kediaman	0.9	10.1	30.5	10.7	6.4
4.3 Kejuruteraan awam	-16.0	-8.0	10.1	18.1	15.9
4.4 Aktiviti pembinaan pertukangan khas	10.4	7.0	13.7	8.0	8.7
5. Perkhidmatan	6.4	11.9	16.7	9.1	7.3
5.1 Elektrik dan gas	2.5	5.2	8.4	-1.1	-0.9
5.2 Air, pembetulan dan pengurusan sisa	2.5	0.1	4.7	2.5	4.0
5.3 Perdagangan borong	1.3	5.4	7.2	0.6	3.3
5.4 Perdagangan runcit	5.4	21.6	28.0	19.2	14.5
5.5 Kenderaan bermotor	9.5	66.3	132.7	7.3	11.2
5.6 Makanan dan minuman	16.8	24.5	31.0	14.9	3.7
5.7 Penginapan	86.0	139.2	295.1	78.6	55.7
5.8 Pengangkutan dan penyimpanan	25.5	35.6	41.1	23.1	17.0
5.9 Maklumat dan komunikasi	6.3	5.9	4.5	4.2	3.8
5.10 Kewangan	-2.2	0.2	8.1	4.1	2.8
5.11 Insurans	2.0	-6.5	-5.9	-5.1	-0.2
5.12 Hartanah	13.3	34.6	34.7	34.0	2.0
5.13 Perkhidmatan perniagaan	7.5	16.6	35.4	23.7	16.2
5.14 Perkhidmatan kesihatan swasta	15.6	6.5	6.7	6.0	8.7
5.15 Perkhidmatan pendidikan swasta	3.5	5.9	8.9	9.5	9.5
5.16 Perkhidmatan lain	5.9	9.4	19.8	6.3	5.9
5.17 Perkhidmatan kerajaan	5.8	4.9	4.2	5.0	5.1
6. Tambah: Duti import	-4.3	3.9	24.0	8.1	10.6
KDNK pada harga pembeli	4.8	8.8	14.1	7.1	5.6

Jadual 8.13: KDNK mengikut jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, Malaysia, ST1 2019-ST1 2023
- Perubahan peratusan dari suku tahun sebelumnya

(%)

Jenis aktiviti ekonomi	2019	2020	2021 ^e	2022 ^p	2019			
					I	II	III	IV
1. Pertanian	1.9	-2.4	-0.1	0.1	-4.8	-1.8	15.7	-12.7
1.1 Getah	6.1	-18.6	-8.8	-19.7	15.4	-34.0	45.1	-7.9
1.2 Kelapa sawit	1.5	-3.6	-5.6	3.8	-14.1	-6.6	18.2	-12.3
1.3 Ternakan	6.0	3.5	3.1	0.1	-7.3	4.2	10.1	1.0
1.4 Pertanian lain	4.0	3.8	5.9	-3.2	10.6	5.3	11.3	-17.7
1.5 Perhutanan dan pembalakan	-8.6	-19.5	2.0	-3.6	-8.5	5.5	5.3	-20.3
1.6 Perikanan laut	-0.3	-9.4	-0.4	-0.3	9.2	-10.9	31.5	-23.9
1.7 Akuakultur	-1.8	-1.9	-0.2	7.6	-14.2	15.3	16.2	-1.3
2. Perlombongan dan pengkuarian	-0.6	-9.7	0.9	2.6	-3.9	1.0	-11.0	13.0
2.1 Minyak mentah dan kondensat	-6.5	-9.5	-5.3	-2.7	-0.1	-1.4	-15.6	13.8
2.2 Gas asli	2.7	-9.4	7.1	5.9	-6.3	0.4	-9.5	14.8
2.3 Perlombongan lain & pengkuarian dan perkhidmatan sokongan	11.1	-12.6	-4.8	7.2	-8.4	17.8	1.6	1.6
3. Pembuatan	3.8	-2.7	9.5	8.1	-4.7	4.5	1.2	2.3
3.1 Minyak dan lemak daripada sayuran & haiwan	-1.1	-3.1	-9.0	-2.0	-16.3	0.3	-6.4	20.0
3.2 Prosesan makanan	6.9	4.9	9.9	7.9	-5.5	15.7	8.9	-8.8
3.3 Minuman	2.9	-14.3	9.9	13.0	-13.8	27.8	-4.8	-1.9
3.4 Produk tembakau	5.8	-18.4	-12.6	23.6	3.6	46.8	-13.2	-20.5
3.5 Tekstil dan pakaian	5.5	-12.0	6.7	3.1	-4.5	17.4	-6.3	0.8
3.6 Kulit dan produk berkaitan	5.0	-19.2	11.1	24.3	40.9	21.5	-24.2	-19.1
3.7 Keluaran kayu	5.0	-12.0	9.1	7.0	0.1	-0.2	7.9	-3.0
3.8 Kertas dan produk kertas	4.5	-2.7	15.2	7.6	19.6	8.8	-5.0	-15.6
3.9 Percetakan dan pengeluaran semula media rakaman	4.2	-5.0	3.3	6.2	3.1	-16.4	-3.6	22.9
3.10 Produk petroleum bertapis	2.8	-9.6	12.8	5.2	-4.4	2.5	-2.1	6.7
3.11 Bahan kimia & produk kimia dan produk farmaseutikal	2.1	-4.6	10.3	2.9	-9.1	-1.4	9.6	3.8
3.12 Produk getah	7.0	52.1	21.9	-16.6	-31.9	36.1	12.7	1.9
3.13 Produk plastik	2.8	2.6	12.0	2.7	-4.6	-1.2	32.8	-18.2
3.14 Produk mineral bukan logam	4.6	-15.0	1.3	9.3	-4.4	21.5	-0.3	-10.1
3.15 Logam asas	3.9	-5.2	3.0	6.1	-13.7	28.1	-0.2	-4.9
3.16 Produk logam yang direka	3.8	-15.5	6.8	6.9	7.9	12.8	-9.3	-6.6
3.17 Jentera dan peralatan	4.0	1.4	10.6	6.3	56.2	-27.4	1.8	-9.4
3.18 Komputer dan kelengkapan peranti	4.8	-1.4	13.7	5.0	-4.9	-2.5	-2.3	3.8
3.19 Kelengkapan elektrik	2.9	0.4	13.8	10.2	-3.8	16.1	-27.5	28.3
3.20 Komponen & papan elektronik, peralatan komunikasi dan elektronik pengguna	3.3	3.6	16.0	16.7	3.4	-8.2	2.9	5.0
3.21 Pembuatan peralatan perubatan, ketetapan & optik, jam tangan dan jam	0.4	-1.3	8.7	11.8	-35.0	43.8	0.1	10.2
3.22 Kenderaan bermotor dan peralatan pengangkutan	6.5	-4.7	1.4	15.1	-24.3	21.5	-6.3	21.0
3.23 Perabot	8.0	-6.9	-3.6	9.6	22.3	1.5	-9.0	-3.4
3.24 Pembuatan lain dan pembaikan & pemasangan mesin dan kelengkapan	4.4	-8.4	1.4	9.2	-21.7	0.8	55.8	-13.2

Jadual 8.13: KDNK mengikut jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, Malaysia, ST1 2019-ST1 2023 (samb.)
- Perubahan peratusan dari suku tahun sebelumnya

(%)

Jenis aktiviti ekonomi	2019	2020	2021 ^e	2022 ^p	2019			
					I	II	III	IV
4. Pembinaan	0.4	-19.3	-5.1	5.0	1.9	-3.3	5.0	-2.0
4.1 Bangunan kediaman	-2.9	-16.5	-12.4	-1.2	-0.1	-9.0	8.2	4.0
4.2 Bangunan bukan kediaman	-7.6	-15.8	-2.0	12.2	-19.6	-4.2	-0.6	19.2
4.3 Kejuruteraan awam	6.3	-28.1	-17.8	-0.3	16.7	-2.6	11.3	-15.4
4.4 Aktiviti pembinaan pertukangan khas	3.5	-8.9	20.7	9.7	9.6	3.9	-4.9	-3.3
5. Perkhidmatan	6.2	-5.2	2.2	10.9	-4.5	2.4	4.3	4.1
5.1 Elektrik dan gas	5.8	-3.2	2.0	3.6	2.2	3.9	0.8	-1.7
5.2 Air, pembetungan dan pengurusan sisa	7.7	7.9	5.8	2.4	0.6	-0.6	3.1	3.0
5.3 Perdagangan borong	5.7	-5.1	3.6	3.6	-12.2	9.5	10.4	-0.1
5.4 Perdagangan runcit	8.6	-5.7	3.0	18.3	-5.9	-0.5	4.2	10.2
5.5 Kenderaan bermotor	4.2	-9.9	-9.8	40.0	-12.9	2.4	25.1	-6.3
5.6 Makanan dan minuman	10.2	-20.8	-8.3	21.4	-3.7	2.0	2.2	10.2
5.7 Penginapan	6.6	-50.6	-24.6	125.1	-5.6	4.2	6.7	1.9
5.8 Pengangkutan dan penyimpanan	6.8	-21.5	1.4	30.8	-2.3	2.0	2.4	4.7
5.9 Maklumat dan komunikasi	6.5	5.9	6.1	5.2	3.5	3.4	1.6	-1.9
5.10 Kewangan	4.4	2.3	9.1	2.5	-0.4	0.0	2.8	3.3
5.11 Insurans	6.0	4.9	12.9	-3.8	0.7	-6.2	2.9	7.1
5.12 Hartanah	5.2	-17.1	-12.8	28.5	0.9	2.0	1.9	0.6
5.13 Perkhidmatan perniagaan	9.1	-13.4	-8.3	20.3	-1.1	4.5	-1.6	7.6
5.14 Perkhidmatan kesihatan swasta	5.9	-6.1	7.9	8.5	-0.5	7.0	-0.4	0.2
5.15 Perkhidmatan pendidikan swasta	5.8	-6.8	-2.8	7.0	-4.8	4.1	7.7	-0.7
5.16 Perkhidmatan lain	5.5	-11.7	-5.3	10.1	2.1	0.3	2.0	1.3
5.17 Perkhidmatan kerajaan	3.4	5.0	5.4	5.0	-11.2	1.3	4.4	10.3
6. Tambah: Duti import	-2.2	-5.2	2.0	7.3	-5.4	4.2	-0.9	-3.6
KDNK pada harga pembeli	4.4	-5.5	3.3	8.7	-4.2	2.2	3.2	2.6

Jadual 8.13: KDNK mengikut jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, Malaysia, ST1 2019-ST1 2023 (samb.)
- Perubahan peratusan dari suku tahun sebelumnya

(%)

Jenis aktiviti ekonomi	2020				2021			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV
1. Pertanian	-8.1	8.4	14.4	-13.3	-6.7	6.6	13.6	-8.8
1.1 Getah	-7.4	-37.1	41.7	8.5	-9.8	-27.6	41.6	-12.6
1.2 Kelapa sawit	-19.5	28.9	12.8	-16.6	-20.5	19.1	12.5	-1.7
1.3 Ternakan	-6.5	-2.5	10.8	2.0	-6.2	-0.1	7.8	-0.6
1.4 Pertanian lain	9.5	2.9	11.8	-18.8	13.3	3.2	11.7	-19.2
1.5 Perhutanan dan pembalakan	-14.3	7.2	10.0	-10.9	-5.8	8.2	12.3	-6.7
1.6 Perikanan laut	2.1	-16.5	37.8	-18.0	1.7	-10.5	36.9	-21.6
1.7 Akuakultur	-24.9	14.6	19.0	-8.2	-21.4	19.2	10.9	-0.6
2. Perlombongan dan pengkuarian	-4.4	-16.0	2.9	9.1	2.5	-2.3	-11.9	12.3
2.1 Minyak mentah dan kondensat	2.0	-17.1	0.7	3.5	3.9	-1.9	-13.7	5.8
2.2 Gas asli	-6.9	-15.4	2.5	13.0	4.7	0.6	-14.3	14.8
2.3 Perlombongan lain & pengkuarian dan perkhidmatan sokongan	-17.5	-13.8	16.0	13.7	-13.3	-21.3	16.8	25.7
3. Pembuatan	-6.2	-16.0	28.1	2.1	-2.9	-0.2	0.2	12.5
3.1 Minyak dan lemak daripada sayuran & haiwan	-26.2	38.7	-9.9	-11.3	-22.1	33.6	-4.6	8.9
3.2 Prosesan makanan	-6.0	11.6	9.4	-10.4	-0.8	13.0	8.5	-7.9
3.3 Minuman	-16.7	-18.9	37.1	0.4	-8.8	9.7	-4.9	17.0
3.4 Produk tembakau	-3.9	-51.8	188.3	-20.3	-2.6	-12.8	-71.5	341.8
3.5 Tekstil dan pakaian	-6.5	-33.3	48.7	7.2	-4.5	-11.7	6.2	16.2
3.6 Kulit dan produk berkaitan	38.8	-35.3	6.8	0.1	51.3	1.2	-48.1	29.0
3.7 Keluaran kayu	-2.1	-42.9	68.8	4.6	-1.5	-10.4	-0.5	24.0
3.8 Kertas dan produk kertas	13.8	-11.8	24.8	-15.5	19.2	0.4	7.7	-9.6
3.9 Percetakan dan pengeluaran semula media rakaman	2.4	-42.0	41.1	23.0	3.8	-28.7	-4.4	42.9
3.10 Produk petroleum bertapis	-3.1	-27.4	21.8	8.6	-0.7	1.9	8.4	-0.3
3.11 Bahan kimia & produk kimia dan produk farmaseutikal	-9.0	-16.9	22.2	5.0	-0.3	-9.5	15.4	6.4
3.12 Produk getah	-22.9	66.7	24.0	4.3	-19.9	43.7	-9.2	-14.2
3.13 Produk plastik	-7.0	-8.9	57.1	-19.2	-2.0	-2.7	41.4	-20.3
3.14 Produk mineral bukan logam	-8.7	-34.7	71.9	-3.8	-5.1	-13.1	-0.5	24.3
3.15 Logam asas	-17.0	-7.1	41.1	-5.0	-16.8	8.6	1.1	15.9
3.16 Produk logam yang direka	4.5	-34.5	39.3	-0.5	8.9	-8.1	-8.7	18.7
3.17 Jentera dan peralatan	48.8	-30.3	13.6	-11.5	50.0	-21.9	2.1	-2.7
3.18 Komputer dan kelengkapan peranti	-5.7	-15.5	35.2	1.1	-5.3	5.0	3.5	7.5
3.19 Kelengkapan elektrik	-8.1	9.5	-17.0	23.7	-4.5	27.9	-29.3	31.5
3.20 Komponen & papan elektronik, peralatan komunikasi dan elektronik pengguna	4.3	-19.4	24.6	4.2	7.3	-8.2	5.4	13.3
3.21 Pembuatan peralatan perubatan, ketetapan & optik, jam tangan dan jam	-36.7	32.7	9.7	9.0	-33.7	48.1	-6.4	21.2
3.22 Kenderaan bermotor dan peralatan pengangkutan	-28.9	-15.7	45.8	24.3	-28.5	9.4	-31.6	90.5
3.23 Perabot	13.6	-34.6	45.5	-4.0	14.1	-12.1	-37.4	50.4
3.24 Pembuatan lain dan pembaikan & pemasangan mesin dan kelengkapan	-26.5	-38.5	155.0	-15.0	-24.2	-6.3	30.5	12.3

Jadual 8.13: KDNK mengikut jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, Malaysia, ST1 2019-ST1 2023 (samb.)
- Perubahan peratusan dari suku tahun sebelumnya

Jenis aktiviti ekonomi	(%)							
	2020				2021			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV
4. Pembinaan	-7.5	-41.4	65.4	-3.7	-3.9	-8.3	-6.3	6.6
4.1 Bangunan kediaman	-10.1	-38.6	54.1	5.0	-4.0	-24.8	-3.9	9.4
4.2 Bangunan bukan kediaman	-21.3	-29.5	28.9	31.8	-21.6	1.6	-17.5	34.2
4.3 Kejuruteraan awam	3.5	-58.6	129.3	-32.0	10.3	-12.5	-2.0	-13.8
4.4 Aktiviti pembinaan pertukangan khas	-6.5	-21.7	41.1	6.0	0.1	5.9	-2.9	6.1
5. Perkhidmatan	-7.3	-16.5	19.6	3.1	-4.8	-3.0	0.2	11.6
5.1 Elektrik dan gas	-3.1	-6.1	9.0	0.5	-3.3	1.4	-1.8	8.5
5.2 Air, pembetulan dan pengurusan sisa	-3.4	7.2	3.2	2.2	-2.8	2.9	2.1	1.7
5.3 Perdagangan borong	-14.3	-15.1	32.7	3.5	-13.3	0.4	7.9	6.9
5.4 Perdagangan runcit	-10.4	-22.8	28.5	9.4	-7.2	-7.2	-1.9	20.6
5.5 Kenderaan bermotor	-20.7	-45.0	154.5	-6.1	-17.2	-32.9	-12.5	117.2
5.6 Makanan dan minuman	-10.2	-32.4	14.6	1.4	-2.5	-5.7	-4.5	15.1
5.7 Penginapan	-15.7	-77.2	131.2	-12.5	-11.7	-18.5	-24.0	169.3
5.8 Pengangkutan dan penyimpanan	-9.9	-42.8	54.6	-3.3	-2.6	-5.4	-1.0	22.6
5.9 Maklumat dan komunikasi	3.5	1.5	2.1	-0.1	2.5	1.0	2.5	0.4
5.10 Kewangan	-2.0	-12.8	22.2	1.6	2.5	0.4	-4.1	2.6
5.11 Insurans	4.5	-8.9	-2.2	14.8	9.5	-9.7	3.5	9.2
5.12 Hartanah	-2.8	-31.1	22.2	-3.2	0.6	-15.4	0.8	1.2
5.13 Perkhidmatan perniagaan	-5.3	-21.3	7.1	-1.5	-0.7	-2.1	-10.7	13.7
5.14 Perkhidmatan kesihatan swasta	-4.1	-14.4	16.2	0.7	-4.8	9.1	2.2	3.6
5.15 Perkhidmatan pendidikan swasta	-6.1	-12.5	11.9	-2.3	-4.7	0.5	1.8	1.4
5.16 Perkhidmatan lain	-2.6	-22.7	15.9	-1.0	-2.6	-3.3	-6.8	14.4
5.17 Perkhidmatan kerajaan	-9.5	-0.6	6.9	9.0	-8.9	0.6	5.4	7.8
6. Tambah: Duti import	-15.4	2.6	11.9	22.8	-15.7	2.3	-17.3	25.8
KDNK pada harga pembeli	-7.0	-15.7	21.1	1.9	-4.1	-1.8	-0.1	10.2

Jadual 8.13: KDNK mengikut jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, Malaysia, ST1 2019-ST1 2023 (samb.)
- Perubahan peratusan dari suku tahun sebelumnya

Jenis aktiviti ekonomi	2022				(%)
	2023				
	I	II	III	IV	I
1. Pertanian	-9.4	4.1	17.7	-8.9	-9.6
1.1 Getah	-13.6	-22.5	42.2	-18.0	-4.3
1.2 Kelapa sawit	-21.1	10.1	23.0	2.5	-25.5
1.3 Temakan	-5.1	-3.4	12.6	-5.3	-5.5
1.4 Pertanian lain	4.2	4.9	9.1	-20.3	12.5
1.5 Perhutanan dan pembalakan	-17.3	9.2	21.0	-13.5	-14.3
1.6 Perikanan laut	7.7	-14.0	34.9	-21.5	8.1
1.7 Akuakultur	-21.6	26.8	16.1	-11.5	-23.9
2. Perlombongan dan pengkuarian	1.2	-1.7	-2.2	9.4	-2.5
2.1 Minyak mentah dan kondensat	1.2	1.3	-6.0	8.3	0.8
2.2 Gas asli	3.8	-1.2	-3.4	8.4	-2.6
2.3 Perlombongan lain & pengkuarian dan perkhidmatan sokongan	-12.6	-17.5	25.7	19.8	-13.6
3. Pembuatan	-5.1	2.1	3.8	3.4	-5.8
3.1 Minyak dan lemak daripada sayuran & haiwan	-27.8	21.1	4.7	11.2	-19.5
3.2 Prosesan makanan	-4.8	15.3	7.1	-9.8	-6.6
3.3 Minuman	-12.1	24.1	-4.0	-2.5	-15.4
3.4 Produk tembakau	-5.4	18.6	-39.2	27.6	25.3
3.5 Tekstil dan pakaian	-3.5	-12.4	7.8	7.3	-1.5
3.6 Kulit dan produk berkaitan	50.9	19.7	-22.3	-15.8	37.0
3.7 Keluaran kayu	-1.2	-8.7	5.9	-3.3	-2.1
3.8 Kertas dan produk kertas	10.7	0.6	11.0	-17.8	12.8
3.9 Percetakan dan pengeluaran semula media rakaman	4.2	-21.6	-7.1	39.6	1.9
3.10 Produk petroleum bertapis	-6.8	2.2	16.5	-5.6	-5.4
3.11 Bahan kimia & produk kimia dan produk farmaseutikal	-8.2	-7.0	14.3	4.1	-7.2
3.12 Produk getah	-30.4	43.1	1.9	-10.0	-29.3
3.13 Produk plastik	-4.0	-3.7	42.9	-27.3	-8.8
3.14 Produk mineral bukan logam	-1.6	-6.8	4.1	6.7	-0.1
3.15 Logam asas	-16.0	11.3	0.8	6.3	-14.8
3.16 Produk logam yang direka	4.7	-4.1	-5.7	9.1	5.8
3.17 Jentera dan peralatan	37.4	-22.4	6.9	-10.9	36.7
3.18 Komputer dan kelengkapan peranti	-6.5	4.6	4.6	-8.3	-8.1
3.19 Kelengkapan elektrik	-3.8	19.5	-25.0	24.6	-8.7
3.20 Komponen & papan elektronik, peralatan komunikasi dan elektronik pengguna	7.6	-7.1	5.2	5.9	1.5
3.21 Pembuatan peralatan perubatan, ketetapan & optik, jam tangan dan jam	-36.2	48.5	3.8	14.2	-38.8
3.22 Kenderaan bermotor dan peralatan pengangkutan	-28.2	29.9	-20.0	40.6	-25.9
3.23 Perabot	29.9	-3.6	-33.5	12.2	23.8
3.24 Pembuatan lain dan pembaikan & pemasangan mesin dan kelengkapan	-24.6	1.3	37.5	-0.9	-24.4

Jadual 8.13: KDNK mengikut jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, Malaysia, ST1 2019-ST1 2023 (samb.)
- Perubahan peratusan dari suku tahun sebelumnya

(%)

Jenis aktiviti ekonomi	2022				2023
	I	II	III	IV	I
4. Pembinaan	2.6	0.1	5.4	1.7	0.1
4.1 Bangunan kediaman	7.3	-8.9	2.9	2.2	0.8
4.2 Bangunan bukan kediaman	-10.2	10.8	-2.2	13.8	-13.7
4.3 Kejuruteraan awam	13.7	-4.2	17.2	-7.5	11.6
4.4 Aktiviti pembinaan pertukangan khas	1.1	2.7	3.2	0.8	1.8
5. Perkhidmatan	-1.9	1.9	4.6	4.3	-3.5
5.1 Elektrik dan gas	-5.1	4.0	1.2	-1.0	-4.9
5.2 Air, pembetulan dan pengurusan sisa	-4.1	0.5	6.9	-0.5	-2.7
5.3 Perdagangan borong	-12.5	4.4	9.8	0.3	-10.2
5.4 Perdagangan runcit	-4.0	7.1	3.3	12.3	-7.8
5.5 Kenderaan bermotor	-14.1	1.9	22.4	0.2	-10.9
5.6 Makanan dan minuman	12.7	0.5	0.4	1.0	1.7
5.7 Penginapan	11.5	4.8	25.6	21.7	-2.8
5.8 Pengangkutan dan penyimpanan	9.3	2.2	3.0	7.0	3.9
5.9 Maklumat dan komunikasi	2.3	0.6	1.2	0.1	1.9
5.10 Kewangan	-0.9	2.8	3.4	-1.2	-2.2
5.11 Insurans	-0.1	-17.2	4.1	10.2	5.0
5.12 Hartanah	31.4	0.5	0.8	0.7	-0.1
5.13 Perkhidmatan perniagaan	8.2	6.2	3.7	3.8	1.6
5.14 Perkhidmatan kesihatan swasta	0.2	0.4	2.4	2.9	2.7
5.15 Perkhidmatan pendidikan swasta	-0.2	2.8	4.8	1.9	-0.2
5.16 Perkhidmatan lain	2.8	-0.1	2.0	1.5	2.4
5.17 Perkhidmatan kerajaan	-7.5	-0.2	4.7	8.6	-7.4
6. Tambah: Duti import	-10.1	11.0	-1.3	9.7	-8.0
KDNK pada harga pembeli	-3.0	1.9	4.7	3.4	-4.3

Jadual 8.14: KDNK mengikut jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, Malaysia, ST1 2019-ST1 2023
- Peratus sumbangan kepada KDNK

(%)

Jenis aktiviti ekonomi	2019	2020	2021 ^e	2022 ^p	2019			
					I	II	III	IV
1. Pertanian	7.1	7.4	7.1	6.6	7.2	6.9	7.8	6.6
1.1 Getah	0.2	0.2	0.2	0.1	0.3	0.2	0.2	0.2
1.2 Kelapa sawit	2.7	2.7	2.5	2.4	2.8	2.5	2.9	2.5
1.3 Ternakan	1.1	1.2	1.2	1.1	1.0	1.1	1.1	1.1
1.4 Pertanian lain	1.9	2.0	2.1	1.9	1.8	1.9	2.0	1.6
1.5 Perhutanan dan pembalakan	0.4	0.4	0.4	0.3	0.5	0.5	0.5	0.4
1.6 Perikanan laut	0.6	0.5	0.5	0.5	0.6	0.5	0.7	0.5
1.7 Akuakultur	0.3	0.3	0.3	0.3	0.2	0.3	0.3	0.3
2. Perlombongan dan pengkuarian	7.2	6.9	6.7	6.4	7.7	7.6	6.5	7.2
2.1 Minyak mentah dan kondensat	3.0	2.9	2.6	2.3	3.3	3.2	2.6	2.9
2.2 Gas asli	3.6	3.4	3.5	3.4	3.7	3.7	3.2	3.6
2.3 Perlombongan lain & pengkuarian dan perkhidmatan sokongan	0.7	0.6	0.6	0.6	0.6	0.7	0.7	0.7
3. Pembuatan	22.2	22.8	24.2	24.1	22.1	22.6	22.1	22.1
3.1 Minyak dan lemak daripada sayuran & haiwan	0.9	0.9	0.8	0.8	0.9	0.9	0.8	1.0
3.2 Prosesan makanan	1.2	1.3	1.4	1.4	1.1	1.3	1.3	1.2
3.3 Minuman	0.4	0.3	0.4	0.4	0.3	0.4	0.4	0.4
3.4 Produk tembakau	0.3	0.2	0.2	0.2	0.2	0.3	0.3	0.2
3.5 Tekstil dan pakaian	0.4	0.4	0.4	0.4	0.4	0.4	0.4	0.4
3.6 Kulit dan produk berkaitan	0.1	0.0	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.0
3.7 Keluaran kayu	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.6	0.5
3.8 Kertas dan produk kertas	0.3	0.3	0.4	0.4	0.3	0.4	0.3	0.3
3.9 Percetakan dan pengeluaran semula media rakaman	0.3	0.3	0.3	0.3	0.3	0.3	0.3	0.3
3.10 Produk petroleum bertapis	2.7	2.6	2.9	2.8	2.8	2.8	2.6	2.8
3.11 Bahan kimia & produk kimia dan produk farmaseutikal	2.4	2.4	2.6	2.4	2.4	2.3	2.4	2.4
3.12 Produk getah	0.6	0.9	1.1	0.8	0.4	0.6	0.6	0.6
3.13 Produk plastik	0.7	0.8	0.8	0.8	0.7	0.7	0.9	0.7
3.14 Produk mineral bukan logam	0.9	0.8	0.8	0.8	0.8	1.0	0.9	0.8
3.15 Logam asas	0.6	0.6	0.6	0.6	0.5	0.7	0.6	0.6
3.16 Produk logam yang direka	1.2	1.1	1.1	1.1	1.2	1.3	1.2	1.1
3.17 Jentera dan peralatan	0.7	0.8	0.8	0.8	0.9	0.7	0.7	0.6
3.18 Komputer dan kelengkapan peranti	0.4	0.4	0.5	0.4	0.4	0.4	0.4	0.4
3.19 Kelengkapan elektrik	0.4	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.4	0.4
3.20 Komponen & papan elektronik, peralatan komunikasi dan elektronik pengguna	4.3	4.7	5.3	5.7	4.7	4.2	4.2	4.3
3.21 Pembuatan peralatan perubatan, ketetapan & optik, jam tangan dan jam	0.4	0.4	0.4	0.4	0.3	0.4	0.4	0.4
3.22 Kenderaan bermotor dan peralatan pengangkutan	1.8	1.9	1.8	1.9	1.6	1.9	1.7	2.1
3.23 Perabot	0.4	0.4	0.3	0.3	0.4	0.4	0.3	0.3
3.24 Pembuatan lain dan pembaikan & pemasangan mesin dan kelengkapan	0.3	0.3	0.3	0.3	0.3	0.3	0.4	0.4

Jadual 8.14: KDNK mengikut jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, Malaysia, ST1 2019-ST1 2023 (samb.)
- Peratus sumbangan kepada KDNK

(%)

Jenis aktiviti ekonomi	2019	2020	2021 ^e	2022 ^p	2019			
					I	II	III	IV
4. Pembinaan	4.7	4.0	3.7	3.5	4.9	4.6	4.7	4.5
4.1 Bangunan kediaman	1.1	1.0	0.8	0.7	1.1	1.0	1.1	1.1
4.2 Bangunan bukan kediaman	1.0	0.9	0.8	0.9	1.0	1.0	0.9	1.1
4.3 Kejuruteraan awam	1.7	1.3	1.1	1.0	1.8	1.7	1.9	1.5
4.4 Aktiviti pembinaan pertukangan khas	0.8	0.8	1.0	1.0	0.9	0.9	0.8	0.8
5. Perkhidmatan	57.6	57.8	57.1	58.3	57.0	57.1	57.7	58.6
5.1 Elektrik dan gas	2.1	2.2	2.2	2.1	2.2	2.2	2.2	2.1
5.2 Air, pembetulan dan pengurusan sisa	0.5	0.6	0.6	0.6	0.6	0.5	0.5	0.5
5.3 Perdagangan borong	7.6	7.6	7.6	7.3	7.0	7.5	8.0	7.8
5.4 Perdagangan runcit	7.7	7.7	7.7	8.4	7.7	7.5	7.6	8.1
5.5 Kenderaan bermotor	1.7	1.7	1.4	1.9	1.6	1.6	2.0	1.8
5.6 Makanan dan minuman	2.8	2.4	2.1	2.3	2.8	2.8	2.7	2.9
5.7 Penginapan	0.7	0.4	0.3	0.5	0.7	0.7	0.7	0.7
5.8 Pengangkutan dan penyimpanan	3.8	3.1	3.1	3.7	3.8	3.8	3.7	3.8
5.9 Maklumat dan komunikasi	5.9	6.6	6.8	6.6	6.0	6.0	6.0	5.7
5.10 Kewangan	4.9	5.3	5.6	5.3	5.0	4.8	4.8	4.9
5.11 Insurans	1.7	1.9	2.0	1.8	1.8	1.6	1.6	1.7
5.12 Hartanah	1.5	1.3	1.1	1.3	1.5	1.5	1.5	1.5
5.13 Perkhidmatan perniagaan	3.3	3.0	2.7	3.0	3.3	3.4	3.2	3.4
5.14 Perkhidmatan kesihatan swasta	0.7	0.7	0.7	0.7	0.7	0.7	0.7	0.7
5.15 Perkhidmatan pendidikan swasta	0.8	0.8	0.8	0.8	0.8	0.8	0.9	0.8
5.16 Perkhidmatan lain	3.4	3.2	3.0	3.0	3.5	3.5	3.4	3.4
5.17 Perkhidmatan kerajaan	8.3	9.3	9.5	9.1	8.2	8.1	8.2	8.8
6. Tambah: Duti import	1.1	1.1	1.1	1.1	1.2	1.2	1.1	1.1
KDNK pada harga pembeli	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Jadual 8.14: KDNK mengikut jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, Malaysia, ST1 2019-ST1 2023 (samb.)
- Peratus sumbangan kepada KDNK

(%)

Jenis aktiviti ekonomi	2020				2021			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV
1. Pertanian	6.5	8.4	7.9	6.8	6.6	7.1	8.1	6.7
1.1 Getah	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2	0.1	0.2	0.1
1.2 Kelapa sawit	2.2	3.3	3.1	2.5	2.1	2.5	2.8	2.5
1.3 Ternakan	1.1	1.3	1.2	1.2	1.2	1.2	1.3	1.1
1.4 Pertanian lain	1.9	2.4	2.2	1.7	2.0	2.2	2.4	1.8
1.5 Perhutanan dan pembalakan	0.3	0.4	0.4	0.4	0.3	0.4	0.4	0.4
1.6 Perikanan laut	0.5	0.5	0.6	0.5	0.5	0.5	0.6	0.5
1.7 Akuakultur	0.2	0.3	0.3	0.3	0.2	0.3	0.3	0.3
2. Perlombongan dan pengkuarian	7.4	7.4	6.3	6.7	7.2	7.1	6.3	6.4
2.1 Minyak mentah dan kondensat	3.2	3.1	2.6	2.6	2.8	2.8	2.5	2.4
2.2 Gas asli	3.6	3.6	3.1	3.4	3.7	3.8	3.3	3.4
2.3 Perlombongan lain & pengkuarian dan perkhidmatan sokongan	0.6	0.6	0.6	0.7	0.6	0.5	0.6	0.7
3. Pembuatan	22.2	22.1	23.4	23.5	23.8	24.1	24.2	24.7
3.1 Minyak dan lemak daripada sayuran & haiwan	0.8	1.3	1.0	0.8	0.7	0.9	0.9	0.9
3.2 Prosesan makanan	1.2	1.6	1.4	1.2	1.3	1.5	1.6	1.3
3.3 Minuman	0.3	0.3	0.4	0.3	0.3	0.4	0.4	0.4
3.4 Produk tembakau	0.2	0.1	0.3	0.2	0.3	0.2	0.1	0.3
3.5 Tekstil dan pakaian	0.4	0.3	0.4	0.4	0.4	0.3	0.4	0.4
3.6 Kulit dan produk berkaitan	0.1	0.0	0.0	0.0	0.1	0.1	0.0	0.0
3.7 Keluaran kayu	0.6	0.4	0.5	0.5	0.6	0.5	0.5	0.6
3.8 Kertas dan produk kertas	0.3	0.4	0.4	0.3	0.4	0.4	0.4	0.3
3.9 Percetakan dan pengeluaran semula media rakaman	0.3	0.2	0.3	0.3	0.4	0.3	0.2	0.3
3.10 Produk petroleum bertapis	2.9	2.5	2.5	2.6	2.7	2.8	3.1	2.8
3.11 Bahan kimia & produk kimia dan produk farmaseutikal	2.4	2.4	2.4	2.4	2.5	2.3	2.7	2.6
3.12 Produk getah	0.5	1.0	1.0	1.1	0.9	1.3	1.2	0.9
3.13 Produk plastik	0.7	0.7	1.0	0.8	0.8	0.8	1.1	0.8
3.14 Produk mineral bukan logam	0.8	0.6	0.9	0.8	0.8	0.7	0.7	0.8
3.15 Logam asas	0.5	0.6	0.7	0.6	0.5	0.6	0.6	0.6
3.16 Produk logam yang direka	1.2	0.9	1.1	1.0	1.2	1.1	1.0	1.1
3.17 Jentera dan peralatan	0.9	0.8	0.7	0.6	1.0	0.8	0.8	0.7
3.18 Komputer dan kelengkapan peranti	0.4	0.4	0.4	0.4	0.4	0.5	0.5	0.5
3.19 Kelengkapan elektrik	0.4	0.6	0.4	0.5	0.5	0.6	0.4	0.5
3.20 Komponen & papan elektronik, peralatan komunikasi dan elektronik pengguna	4.8	4.6	4.7	4.8	5.4	5.1	5.3	5.5
3.21 Pembuatan peralatan perubatan, ketetapan & optik, jam tangan dan jam	0.3	0.5	0.4	0.4	0.3	0.5	0.4	0.5
3.22 Kenderaan bermotor dan peralatan pengangkutan	1.6	1.6	1.9	2.3	1.7	1.9	1.3	2.3
3.23 Perabot	0.4	0.3	0.4	0.3	0.4	0.4	0.2	0.3
3.24 Pembuatan lain dan pembaikan & pemasangan mesin dan kelengkapan	0.3	0.2	0.4	0.4	0.3	0.3	0.4	0.4

Jadual 8.14: KDNK mengikut jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, Malaysia, ST1 2019-ST1 2023 (samb.)
- Peratus sumbangan kepada KDNK

(%)

Jenis aktiviti ekonomi	2020				2021			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV
4. Pembinaan	4.5	3.1	4.2	4.0	4.0	3.7	3.5	3.4
4.1 Bangunan kediaman	1.0	0.8	1.0	1.0	1.0	0.8	0.7	0.7
4.2 Bangunan bukan kediaman	0.9	0.8	0.8	1.0	0.9	0.9	0.7	0.9
4.3 Kejuruteraan awam	1.7	0.8	1.6	1.1	1.2	1.1	1.1	0.8
4.4 Aktiviti pembinaan pertukangan khas	0.8	0.7	0.9	0.9	0.9	1.0	1.0	0.9
5. Perkhidmatan	58.4	57.8	57.1	57.8	57.4	56.7	56.9	57.6
5.1 Elektrik dan gas	2.2	2.4	2.2	2.1	2.1	2.2	2.2	2.1
5.2 Air, pembetulan dan pengurusan sisa	0.6	0.7	0.6	0.6	0.6	0.6	0.7	0.6
5.3 Perdagangan borong	7.2	7.2	7.9	8.0	7.3	7.4	8.0	7.8
5.4 Perdagangan runcit	7.8	7.2	7.6	8.2	7.9	7.5	7.3	8.0
5.5 Kenderaan bermotor	1.5	1.0	2.1	1.9	1.7	1.1	1.0	2.0
5.6 Makanan dan minuman	2.8	2.3	2.2	2.1	2.2	2.1	2.0	2.1
5.7 Penginapan	0.6	0.2	0.3	0.3	0.3	0.2	0.2	0.4
5.8 Pengangkutan dan penyimpanan	3.7	2.5	3.2	3.0	3.1	3.0	2.9	3.3
5.9 Maklumat dan komunikasi	6.3	7.6	6.4	6.3	6.7	6.9	7.1	6.5
5.10 Kewangan	5.1	5.3	5.3	5.3	5.7	5.8	5.6	5.2
5.11 Insurans	1.9	2.1	1.7	1.9	2.1	2.0	2.0	2.0
5.12 Hartanah	1.5	1.3	1.3	1.2	1.3	1.1	1.1	1.0
5.13 Perkhidmatan perniagaan	3.4	3.2	2.8	2.7	2.8	2.8	2.5	2.6
5.14 Perkhidmatan kesihatan swasta	0.7	0.7	0.7	0.7	0.7	0.8	0.8	0.7
5.15 Perkhidmatan pendidikan swasta	0.8	0.9	0.8	0.8	0.8	0.8	0.8	0.7
5.16 Perkhidmatan lain	3.5	3.2	3.1	3.0	3.1	3.0	2.8	2.9
5.17 Perkhidmatan kerajaan	8.6	10.1	8.9	9.6	9.1	9.3	9.8	9.6
6. Tambah: Duti import	1.0	1.2	1.1	1.3	1.2	1.2	1.0	1.1
KDNK pada harga pembeli	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Jadual 8.14: KDNK mengikut jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, Malaysia, ST1 2019-ST1 2023 (samb.)
- Peratus sumbangan kepada KDNK

Jenis aktiviti ekonomi	2022				(%) 2023
	I	II	III	IV	I
1. Pertanian	6.3	6.4	7.2	6.3	6.0
1.1 Getah	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1
1.2 Kelapa sawit	2.1	2.2	2.6	2.6	2.0
1.3 Ternakan	1.1	1.1	1.1	1.0	1.0
1.4 Pertanian lain	1.9	2.0	2.0	1.6	1.8
1.5 Perhutanan dan pembalakan	0.3	0.3	0.4	0.3	0.3
1.6 Perikanan laut	0.5	0.4	0.6	0.4	0.5
1.7 Akuakultur	0.2	0.3	0.3	0.3	0.2
2. Perlombongan dan pengkuarian	6.7	6.4	6.0	6.4	6.5
2.1 Minyak mentah dan kondensat	2.5	2.4	2.2	2.3	2.4
2.2 Gas asli	3.6	3.5	3.2	3.4	3.5
2.3 Perlombongan lain & pengkuarian dan perkhidmatan sokongan	0.6	0.5	0.6	0.7	0.6
3. Pembuatan	24.2	24.2	24.0	24.0	23.6
3.1 Minyak dan lemak daripada sayuran & haiwan	0.6	0.8	0.8	0.8	0.7
3.2 Prosesan makanan	1.3	1.5	1.5	1.3	1.3
3.3 Minuman	0.3	0.4	0.4	0.4	0.3
3.4 Produk tembakau	0.2	0.3	0.2	0.2	0.3
3.5 Tekstil dan pakaian	0.4	0.3	0.3	0.4	0.4
3.6 Kulit dan produk berkaitan	0.1	0.1	0.1	0.0	0.1
3.7 Keluaran kayu	0.6	0.5	0.5	0.5	0.5
3.8 Kertas dan produk kertas	0.4	0.4	0.4	0.3	0.4
3.9 Percetakan dan pengeluaran semula media rakaman	0.3	0.3	0.2	0.3	0.3
3.10 Produk petroleum bertapis	2.7	2.7	3.0	2.7	2.7
3.11 Bahan kimia & produk kimia dan produk farmaseutikal	2.5	2.3	2.5	2.5	2.4
3.12 Produk getah	0.7	0.9	0.9	0.8	0.6
3.13 Produk plastik	0.8	0.7	1.0	0.7	0.7
3.14 Produk mineral bukan logam	0.8	0.8	0.7	0.8	0.8
3.15 Logam asas	0.6	0.6	0.6	0.6	0.5
3.16 Produk logam yang direka	1.2	1.1	1.0	1.0	1.2
3.17 Jentera dan peralatan	1.0	0.8	0.8	0.7	1.0
3.18 Komputer dan kelengkapan peranti	0.5	0.5	0.5	0.4	0.4
3.19 Kelengkapan elektrik	0.5	0.6	0.4	0.5	0.5
3.20 Komponen & papan elektronik, peralatan komunikasi dan elektronik pengguna	6.1	5.5	5.6	5.7	6.1
3.21 Pembuatan peralatan perubatan, ketetapan & optik, jam tangan dan jam	0.3	0.5	0.4	0.5	0.3
3.22 Kenderaan bermotor dan peralatan pengangkutan	1.7	2.1	1.6	2.2	1.7
3.23 Perabot	0.4	0.4	0.3	0.3	0.4
3.24 Pembuatan lain dan pembaikan & pemasangan mesin dan kelengkapan	0.3	0.3	0.4	0.3	0.3

Jadual 8.14: KDNK mengikut jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, Malaysia, ST1 2019-ST1 2023 (samb.)
- Peratus sumbangan kepada KDNK

Jenis aktiviti ekonomi	2022				2023
	I	II	III	IV	I
4. Pembinaan	3.6	3.5	3.5	3.5	3.7
4.1 Bangunan kediaman	0.8	0.7	0.7	0.7	0.7
4.2 Bangunan bukan kediaman	0.8	0.9	0.8	0.9	0.8
4.3 Kejuruteraan awam	1.0	0.9	1.0	0.9	1.1
4.4 Aktiviti pembinaan pertukangan khas	1.0	1.0	1.0	0.9	1.0
5. Perkhidmatan	58.2	58.2	58.2	58.7	59.1
5.1 Elektrik dan gas	2.1	2.1	2.1	2.0	2.0
5.2 Air, pembetulan dan pengurusan sisa	0.6	0.6	0.6	0.6	0.6
5.3 Perdagangan borong	7.0	7.2	7.5	7.3	6.9
5.4 Perdagangan runcit	8.0	8.4	8.2	8.9	8.6
5.5 Kenderaan bermotor	1.7	1.7	2.0	2.0	1.8
5.6 Makanan dan minuman	2.4	2.4	2.3	2.2	2.4
5.7 Penginapan	0.5	0.5	0.6	0.7	0.7
5.8 Pengangkutan dan penyimpanan	3.7	3.7	3.6	3.8	4.1
5.9 Maklumat dan komunikasi	6.8	6.7	6.5	6.3	6.7
5.10 Kewangan	5.3	5.4	5.3	5.1	5.2
5.11 Insurans	2.1	1.7	1.7	1.8	2.0
5.12 Hartanah	1.4	1.3	1.3	1.3	1.3
5.13 Perkhidmatan perniagaan	2.9	3.0	3.0	3.0	3.2
5.14 Perkhidmatan kesihatan swasta	0.8	0.7	0.7	0.7	0.8
5.15 Perkhidmatan pendidikan swasta	0.8	0.8	0.8	0.8	0.8
5.16 Perkhidmatan lain	3.1	3.0	3.0	2.9	3.1
5.17 Perkhidmatan kerajaan	9.2	9.0	9.0	9.4	9.1
6. Tambah: Duti import	1.1	1.2	1.1	1.1	1.1
KDNK pada harga pembeli	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Jadual 8.15: KDNK mengikut jenis perbelanjaan pada harga malar 2015, Malaysia, ST1 2020-ST1 2023
- RM juta

Jenis perbelanjaan	2020	2021 ^e	2022 ^p	2020			
				I	II	III	IV
1. Perbelanjaan penggunaan akhir swasta	802,747	817,756	908,974	213,285	166,551	214,653	208,258
1.1 Makanan dan minuman bukan alkohol	195,369	207,066	221,369	47,956	45,915	52,697	48,801
1.2 Pakaian dan kasut	27,503	27,744	32,303	7,058	4,463	8,154	7,828
1.3 Perumahan, air, elektrik, gas dan bahan api lain	126,625	130,030	138,145	31,617	30,953	32,613	31,442
1.4 Hiasan, perkakasan dan penyelenggaraan isi rumah	39,328	39,730	43,614	11,077	7,905	10,452	9,894
1.5 Pengangkutan	93,462	87,496	116,321	25,777	10,821	28,599	28,264
1.6 Komunikasi	77,522	85,875	94,692	19,574	19,096	19,107	19,745
1.7 Perkhidmatan rekreasi dan kebudayaan	28,548	23,193	33,884	12,468	2,445	6,423	7,213
1.8 Restoran dan hotel	66,709	60,696	76,209	22,349	12,948	15,206	16,205
1.9 Lain-lain	147,681	155,925	152,438	35,408	32,006	41,401	38,866
2. Perbelanjaan penggunaan akhir kerajaan	179,721	191,268	199,943	40,624	39,709	43,587	55,801
3. Pembentukan modal tetap kasar	281,175	278,982	297,816	76,020	61,358	72,873	70,924
3.1 Jenis aset							
3.1.1 Struktur	157,257	141,502	148,217	44,871	30,278	41,871	40,237
3.1.2 jentera dan peralatan	100,173	113,551	125,130	25,175	24,681	25,340	24,977
3.1.3 Aset lain	23,745	23,929	24,469	5,973	6,399	5,662	5,711
3.2 Sektor							
3.2.1 Awam	70,522	62,674	65,985	17,556	10,869	18,030	24,067
3.2.2 Swasta	210,653	216,308	231,830	58,463	50,489	54,843	46,857
4. Perubahan inventori dan barangan berharga*	-4,464	19,060	21,465	-3,317	10,222	-10,012	-1,357
5. Eksport barangan dan perkhidmatan	830,157	984,094	1,126,661	208,782	175,905	219,086	226,383
5.1 Eksport barangan	751,100	911,525	1,012,837	179,462	159,711	202,459	209,467
5.2 Eksport perkhidmatan	79,057	72,569	113,823	29,320	16,194	16,627	16,916
6. Tolak Import barangan dan perkhidmatan	743,087	900,516	1,043,918	190,703	163,061	188,050	201,273
6.1 Import barangan	623,825	772,112	884,831	155,495	137,181	159,170	171,979
6.2 Import perkhidmatan	119,262	128,404	159,087	35,208	25,880	28,881	29,294
Perbelanjaan atas KDNK pada harga pembeli	1,346,249	1,390,644	1,510,939	344,690	290,686	352,137	358,736

*Termasuk perbezaan statistik

Jadual 8.15: KDNK mengikut jenis perbelanjaan pada harga malar 2015, Malaysia, ST1 2020-ST1 2023 (samb.)
- RM juta

Jenis perbelanjaan	2021				2022				2023
	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I
1. Perbelanjaan penggunaan akhir swasta	209,899	185,946	205,904	216,007	221,127	219,889	236,283	231,675	234,126
1.1 Makanan dan minuman bukan alkohol	50,978	48,681	55,912	51,495	53,309	54,049	59,713	54,298	55,112
1.2 Pakaian dan kasut	7,019	5,718	7,408	7,599	7,143	6,979	9,049	9,132	8,209
1.3 Perumahan, air, elektrik, gas dan bahan api lain	33,193	31,509	33,472	31,857	33,819	33,751	35,545	35,029	36,821
1.4 Hiasan, perkakasan dan penyelenggaraan isi rumah	10,608	9,450	9,735	9,937	10,942	10,991	11,335	10,346	11,365
1.5 Pengangkutan	25,577	14,079	18,648	29,191	27,871	26,885	29,043	32,522	30,994
1.6 Komunikasi	21,081	21,408	21,389	21,997	23,566	23,690	23,704	23,731	25,274
1.7 Perkhidmatan rekreasi dan kebudayaan	6,316	3,376	6,041	7,460	6,689	5,911	10,637	10,647	7,013
1.8 Restoran dan hotel	16,164	14,166	13,524	16,841	17,926	19,367	19,378	19,537	19,563
1.9 Lain-lain	38,963	37,559	39,775	39,628	39,861	38,266	37,879	36,432	39,774
2. Perbelanjaan penggunaan akhir kerajaan	43,448	44,201	44,707	58,911	46,434	45,223	47,596	60,690	45,431
3. Pembentukan modal tetap kasar	73,623	71,446	65,078	68,835	73,732	75,562	73,626	74,895	77,324
3.1 Jenis aset									
3.1.1 Struktur	40,283	36,313	30,961	33,945	37,095	37,682	36,123	37,317	39,885
3.1.2 Jentera dan peralatan	27,779	28,441	27,973	29,359	31,123	31,174	30,951	31,881	31,940
3.1.3 Aset lain	5,561	6,693	6,144	5,531	5,514	6,706	6,552	5,697	5,498
3.2 Sektor									
3.2.1 Awam	14,351	12,189	12,842	23,291	14,206	12,583	14,518	24,678	15,010
3.2.2 Swasta	59,272	59,257	52,236	45,544	59,526	62,980	59,107	50,217	62,314
4. Perubahan inventori dan barangan berharga*	-2,340	15,833	2,430	3,137	5,544	12,337	3,200	384	2,727
5. Eksport barangan dan perkhidmatan	233,326	240,971	243,357	266,440	262,090	279,313	295,779	289,478	253,500
5.1 Eksport barangan	216,302	222,796	225,670	246,757	241,618	252,205	264,141	254,874	221,112
5.2 Eksport perkhidmatan	17,024	18,175	17,687	19,682	20,472	27,108	31,638	34,605	32,388
6. Tolak Import barangan dan perkhidmatan	213,952	220,628	224,190	241,746	248,324	264,879	271,599	259,116	232,247
6.1 Import barangan	184,269	190,477	190,441	206,925	212,954	227,252	229,751	214,875	190,064
6.2 Import perkhidmatan	29,683	30,151	33,749	34,821	35,371	37,627	41,849	44,241	42,183
Perbelanjaan atas KDNK pada harga pembeli	344,005	337,770	337,286	371,583	360,603	367,444	384,884	398,008	380,860

*Termasuk perbezaan statistik

Jadual 8.16: KDNK mengikut jenis perbelanjaan pada harga malar 2015, Malaysia, ST1 2020-ST1 2023
- Perubahan peratusan dari suku tahun yang sama tahun sebelumnya

Jenis perbelanjaan	2020	2021 ^e	2022 ^p	2020			
				I	II	III	IV
1. Perbelanjaan penggunaan akhir swasta	-3.9	1.9	11.2	7.2	-18.2	-1.7	-3.1
1.1 Makanan dan minuman bukan alkohol	5.8	6.0	6.9	7.5	3.6	6.0	5.9
1.2 Pakaian dan kasut	-12.5	0.9	16.4	6.2	-38.1	-10.7	-7.3
1.3 Perumahan, air, elektrik, gas dan bahan api lain	3.8	2.7	6.2	2.5	0.0	6.3	6.6
1.4 Hiasan, perkakasan dan penyelenggaraan isi rumah	-10.7	1.0	9.8	3.1	-26.1	-9.8	-10.0
1.5 Pengangkutan	-13.8	-6.4	32.9	1.3	-56.8	-2.2	-1.6
1.6 Komunikasi	8.1	10.8	10.3	9.5	6.1	6.6	10.2
1.7 Perkhidmatan rekreasi dan kebudayaan	-48.8	-18.8	46.1	-3.0	-81.6	-54.5	-53.4
1.8 Restoran dan hotel	-26.6	-9.0	25.6	2.8	-41.1	-32.7	-34.1
1.9 Lain-lain	16.5	5.6	-2.2	25.3	-0.2	24.1	17.4
2. Perbelanjaan penggunaan akhir kerajaan	4.1	6.4	4.5	5.4	0.6	7.9	2.9
3. Pembentukan modal tetap kasar	-14.4	-0.8	6.8	-4.4	-29.0	-11.4	-11.7
3.1 Jenis aset							
3.1.1 Struktur	-18.3	-10.0	4.7	-3.7	-41.3	-12.6	-13.1
3.1.2 Jentera dan peralatan	-8.6	13.4	10.2	-6.1	-10.9	-8.2	-9.0
3.1.3 Aset lain	-10.6	0.8	2.3	-2.6	-10.1	-15.7	-13.3
3.2 Sektor							
3.2.1 Awam	-21.2	-11.1	5.3	-14.2	-40.0	-12.9	-20.4
3.2.2 Swasta	-11.9	2.7	7.2	-1.1	-26.1	-10.8	-6.5
4. Perubahan inventori dan barangan berharga*	..	..	..	..	..	..	..
5. Eksport barangan dan perkhidmatan	-8.6	18.5	14.5	-7.0	-21.5	-4.2	-1.9
5.1 Eksport barangan	-0.7	21.4	11.1	-3.9	-14.5	6.8	8.4
5.2 Eksport perkhidmatan	-47.8	-8.2	56.8	-22.1	-56.6	-57.4	-54.9
6. Tolak Import barangan dan perkhidmatan	-7.9	21.2	15.9	-1.9	-18.5	-7.8	-3.4
6.1 Import barangan	-3.6	23.8	14.6	-0.3	-15.0	-2.0	2.7
6.2 Import perkhidmatan	-25.3	7.7	23.9	-8.5	-33.2	-30.4	-28.3
Perbelanjaan atas KDNK pada harga pembeli	-5.5	3.3	8.7	0.7	-16.9	-2.5	-3.2

*Termasuk perbezaan statistik

Jadual 8.16: KDNK mengikut jenis perbelanjaan pada harga malar 2015, Malaysia, ST1 2020-ST1 2023 (samb.)
- Perubahan peratusan dari suku tahun yang sama tahun sebelumnya

Jenis perbelanjaan	(%)									
	2021				2022				2023	
	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	
1. Perbelanjaan penggunaan akhir swasta	-1.6	11.6	-4.1	3.7	5.3	18.3	14.8	7.3	5.9	
1.1 Makanan dan minuman bukan alkohol	6.3	6.0	6.1	5.5	4.6	11.0	6.8	5.4	3.4	
1.2 Pakaian dan kasut	-0.6	28.1	-9.1	-2.9	1.8	22.1	22.2	20.2	14.9	
1.3 Perumahan, air, elektrik, gas dan bahan api lain	5.0	1.8	2.6	1.3	1.9	7.1	6.2	10.0	8.9	
1.4 Hiasan, perkakasan dan penyelenggaraan isi rumah	-4.2	19.5	-6.9	0.4	3.1	16.3	16.4	4.1	3.9	
1.5 Pengangkutan	-0.8	30.1	-34.8	3.3	9.0	91.0	55.7	11.4	11.2	
1.6 Komunikasi	7.7	12.1	11.9	11.4	11.8	10.7	10.8	7.9	7.2	
1.7 Perkhidmatan rekreasi dan kebudayaan	-49.3	38.1	-5.9	3.4	5.9	75.1	76.1	42.7	4.8	
1.8 Restoran dan hotel	-27.7	9.4	-11.1	3.9	10.9	36.7	43.3	16.0	9.1	
1.9 Lain-lain	10.0	17.4	-3.9	2.0	2.3	1.9	-4.8	-8.1	-0.2	
2. Perbelanjaan penggunaan akhir kerajaan	7.0	11.3	2.6	5.6	6.9	2.3	6.5	3.0	-2.2	
3. Pembentukan modal tetap kasar	-3.2	16.4	-10.7	-2.9	0.1	5.8	13.1	8.8	4.9	
3.1 Jenis aset										
3.1.1 Struktur	-10.2	19.9	-26.1	-15.6	-7.9	3.8	16.7	9.9	7.5	
3.1.2 Jentera dan peralatan	10.3	15.2	10.4	17.5	12.0	9.6	10.6	8.6	2.6	
3.1.3 Aset lain	-6.9	4.6	8.5	-3.1	-0.8	0.2	6.6	3.0	-0.3	
3.2 Sektor										
3.2.1 Awam	-18.3	12.1	-28.8	-3.2	-1.0	3.2	13.1	6.0	5.7	
3.2.2 Swasta	1.4	17.4	-4.8	-2.8	0.4	6.3	13.2	10.3	4.7	
4. Perubahan inventori dan barangan berharga*	..	..	..	..	..	..	..	..	..	
5. Eksport barangan dan perkhidmatan	11.8	37.0	11.1	17.7	12.3	15.9	21.5	8.6	-3.3	
5.1 Eksport barangan	20.5	39.5	11.5	17.8	11.7	13.2	17.0	3.3	-8.5	
5.2 Eksport perkhidmatan	-41.9	12.2	6.4	16.4	20.3	49.2	78.9	75.8	58.2	
6. Tolak Import barangan dan perkhidmatan	12.2	35.3	19.2	20.1	16.1	20.1	21.1	7.2	-6.5	
6.1 Import barangan	18.5	38.9	19.6	20.3	15.6	19.3	20.6	3.8	-10.7	
6.2 Import perkhidmatan	-15.7	16.5	16.9	18.9	19.2	24.8	24.0	27.1	19.3	
Perbelanjaan atas KDNK pada harga pembeli	-0.2	16.2	-4.2	3.6	4.8	8.8	14.1	7.1	5.6	

*Termasuk perbezaan statistik

Jadual 8.17: KDNK mengikut jenis perbelanjaan pada harga malar 2015, Malaysia, ST1 2020-ST1 2023
- Perubahan peratusan dari suku tahun sebelumnya

(%)

Jenis perbelanjaan	2020	2021 ^e	2022 ^p	2020			
				I	II	III	IV
1. Perbelanjaan penggunaan akhir swasta	-3.9	1.9	11.2	-0.7	-21.9	28.9	-3.0
1.1 Makanan dan minuman bukan alkohol	5.8	6.0	6.9	4.1	-4.3	14.8	-7.4
1.2 Pakaian dan kasut	-12.5	0.9	16.4	-16.4	-36.8	82.7	-4.0
1.3 Perumahan, air, elektrik, gas dan bahan api lain	3.8	2.7	6.2	7.2	-2.1	5.4	-3.6
1.4 Hiasan, perkakasan dan penyelenggaraan isi rumah	-10.7	1.0	9.8	0.8	-28.6	32.2	-5.3
1.5 Pengangkutan	-13.8	-6.4	32.9	-10.3	-58.0	164.3	-1.2
1.6 Komunikasi	8.1	10.8	10.3	9.3	-2.4	0.1	3.3
1.7 Perkhidmatan rekreasi dan kebudayaan	-48.8	-18.8	46.1	-19.4	-80.4	162.8	12.3
1.8 Restoran dan hotel	-26.6	-9.0	25.6	-9.2	-42.1	17.4	6.6
1.9 Lain-lain	16.5	5.6	-2.2	6.9	-9.6	29.4	-6.1
2. Perbelanjaan penggunaan akhir kerajaan	4.1	6.4	4.5	-25.1	-2.3	9.8	28.0
3. Pembentukan modal tetap kasar	-14.4	-0.8	6.8	-5.4	-19.3	18.8	-2.7
3.1 Jenis aset							
3.1.1 Struktur	-18.3	-10.0	4.7	-3.1	-32.5	38.3	-3.9
3.1.2 Jentera dan peralatan	-8.6	13.4	10.2	-8.3	-2.0	2.7	-1.4
3.1.3 Aset lain	-10.6	0.8	2.3	-9.3	7.1	-11.5	0.9
3.2 Sektor							
3.2.1 Awam	-21.2	-11.1	5.3	-41.9	-38.1	65.9	33.5
3.2.2 Swasta	-11.9	2.7	7.2	16.6	-13.6	8.6	-14.6
4. Perubahan inventori dan barangan berharga*	..	..	..	..	..	..	..
5. Eksport barangan dan perkhidmatan	-8.6	18.5	14.5	-9.5	-15.7	24.5	3.3
5.1 Eksport barangan	-0.7	21.4	11.1	-7.1	-11.0	26.8	3.5
5.2 Eksport perkhidmatan	-47.8	-8.2	56.8	-21.9	-44.8	2.7	1.7
6. Tolak: Import barangan dan perkhidmatan	-7.9	21.2	15.9	-8.4	-14.5	15.3	7.0
6.1 Import barangan	-3.6	23.8	14.6	-7.1	-11.8	16.0	8.0
6.2 Import perkhidmatan	-25.3	7.7	23.9	-13.8	-26.5	11.6	1.4
Perbelanjaan atas KDNK pada harga pembeli	-5.5	3.3	8.7	-7.0	-15.7	21.1	1.9

*Termasuk perbezaan statistik

Jadual 8.17: KDNK mengikut jenis perbelanjaan pada harga malar 2015, Malaysia, ST1 2020-ST1 2023 (samb.)
- Perubahan peratusan dari suku tahun sebelumnya

(%)

Jenis perbelanjaan	2021				2022				2023
	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I
1. Perbelanjaan penggunaan akhir swasta	0.8	-11.4	10.7	4.9	2.4	-0.6	7.5	-1.9	1.1
1.1 Makanan dan minuman bukan alkohol	4.5	-4.5	14.9	-7.9	3.5	1.4	10.5	-9.1	1.5
1.2 Pakaian dan kasut	-10.3	-18.5	29.6	2.6	-6.0	-2.3	29.7	0.9	-10.1
1.3 Perumahan, air, elektrik, gas dan bahan api lain	5.6	-5.1	6.2	-4.8	6.2	-0.2	5.3	-1.5	5.1
1.4 Hiasan, perkakasan dan penyelenggaraan isi rumah	7.2	-10.9	3.0	2.1	10.1	0.4	3.1	-8.7	9.9
1.5 Pengangkutan	-9.5	-45.0	32.5	56.5	-4.5	-3.5	8.0	12.0	-4.7
1.6 Komunikasi	6.8	1.6	-0.1	2.8	7.1	0.5	0.1	0.1	6.5
1.7 Perkhidmatan rekreasi dan kebudayaan	-12.4	-46.5	78.9	23.5	-10.3	-11.6	79.9	0.1	-34.1
1.8 Restoran dan hotel	-0.3	-12.4	-4.5	24.5	6.4	8.0	0.1	0.8	0.1
1.9 Lain-lain	0.2	-3.6	5.9	-0.4	0.6	-4.0	-1.0	-3.8	9.2
2. Perbelanjaan penggunaan akhir kerajaan	-22.1	1.7	1.1	31.8	-21.2	-2.6	5.2	27.5	-25.1
3. Pembentukan modal tetap kasar	3.8	-3.0	-8.9	5.8	7.1	2.5	-2.6	1.7	3.2
3.1 Jenis aset									
3.1.1 Struktur	0.1	-9.9	-14.7	9.6	9.3	1.6	-4.1	3.3	6.9
3.1.2 Jentera dan peralatan	11.2	2.4	-1.6	5.0	6.0	0.2	-0.7	3.0	0.2
3.1.3 Aset lain	-2.6	20.4	-8.2	-10.0	-0.3	21.6	-2.3	-13.0	-3.5
3.2 Sektor									
3.2.1 Awam	-40.4	-15.1	5.4	81.4	-39.0	-11.4	15.4	70.0	-39.2
3.2.2 Swasta	26.5	0.0	-11.8	-12.8	30.7	5.8	-6.1	-15.0	24.1
4. Perubahan inventori dan barangan berharga*	..	..	..	..	..	..	..	..	..
5. Eksport barangan dan perkhidmatan	3.1	3.3	1.0	9.5	-1.6	6.6	5.9	-2.1	-12.4
5.1 Eksport barangan	3.3	3.0	1.3	9.3	-2.1	4.4	4.7	-3.5	-13.2
5.2 Eksport perkhidmatan	0.6	6.8	-2.7	11.3	4.0	32.4	16.7	9.4	-6.4
6. Tolak: Import barangan dan perkhidmatan	6.3	3.1	1.6	7.8	2.7	6.7	2.5	-4.6	-10.4
6.1 Import barangan	7.1	3.4	0.0	8.7	2.9	6.7	1.1	-6.5	-11.5
6.2 Import perkhidmatan	1.3	1.6	11.9	3.2	1.6	6.4	11.2	5.7	-4.7
Perbelanjaan atas KDNK pada harga pembeli	-4.1	-1.8	-0.1	10.2	-3.0	1.9	4.7	3.4	-4.3

*Termasuk perbezaan statistik

Jadual 8.18: KDNK mengikut jenis perbelanjaan pada harga malar 2015, Malaysia, ST1 2020-ST1 2023
- Peratus sumbangan kepada KDNK

(%)

Jenis perbelanjaan	2020	2021 ^e	2022 ^p	2020			
				I	II	III	IV
1. Perbelanjaan penggunaan akhir swasta	59.6	58.8	60.2	61.9	57.3	61.0	58.1
1.1 Makanan dan minuman bukan alkohol	14.5	14.9	14.7	13.9	15.8	15.0	13.6
1.2 Pakaian dan kasut	2.0	2.0	2.1	2.0	1.5	2.3	2.2
1.3 Perumahan, air, elektrik, gas dan bahan api lain	9.4	9.4	9.1	9.2	10.6	9.3	8.8
1.4 Hiasan, perkakasan dan penyelenggaraan isi rumah	2.9	2.9	2.9	3.2	2.7	3.0	2.8
1.5 Pengangkutan	6.9	6.3	7.7	7.5	3.7	8.1	7.9
1.6 Komunikasi	5.8	6.2	6.3	5.7	6.6	5.4	5.5
1.7 Perkhidmatan rekreasi dan kebudayaan	2.1	1.7	2.2	3.6	0.8	1.8	2.0
1.8 Restoran dan hotel	5.0	4.4	5.0	6.5	4.5	4.3	4.5
1.9 Lain-lain	11.0	11.2	10.1	10.3	11.0	11.8	10.8
2. Perbelanjaan penggunaan akhir kerajaan	13.3	13.8	13.2	11.8	13.7	12.4	15.6
3. Pembentukan modal tetap kasar	20.9	20.1	19.7	22.1	21.1	20.7	19.8
3.1 Jenis aset							
3.1.1 Struktur	11.7	10.2	9.8	13.0	10.4	11.9	11.2
3.1.2 Jentera dan peralatan	7.4	8.2	8.3	7.3	8.5	7.2	7.0
3.1.3 Aset lain	1.8	1.7	1.6	1.7	2.2	1.6	1.6
3.2 Sektor							
3.2.1 Awam	5.2	4.5	4.4	5.1	3.7	5.1	6.7
3.2.2 Swasta	15.6	15.6	15.3	17.0	17.4	15.6	13.1
4. Perubahan inventori dan barangan berharga*	-0.3	1.4	1.4	-1.0	3.5	-2.8	-0.4
5. Eksport barangan dan perkhidmatan	61.7	70.8	74.6	60.6	60.5	62.2	63.1
5.1 Eksport barangan	55.8	65.5	67.0	52.1	54.9	57.5	58.4
5.2 Eksport perkhidmatan	5.9	5.2	7.5	8.5	5.6	4.7	4.7
6. Tolak: Import barangan dan perkhidmatan	55.2	64.8	69.1	55.3	56.1	53.4	56.1
6.1 Import barangan	46.3	55.5	58.6	45.1	47.2	45.2	47.9
6.2 Import perkhidmatan	8.9	9.2	10.5	10.2	8.9	8.2	8.2
Perbelanjaan atas KDNK pada harga pembeli	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

*Termasuk perbezaan statistik

Jadual 8.18: KDNK mengikut jenis perbelanjaan pada harga malar 2015, Malaysia, ST1 2020-ST1 2023 (samb.)
- Peratus sumbangan kepada KDNK

(%)

Jenis perbelanjaan	2021				2022				2023
	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I
1. Perbelanjaan penggunaan akhir swasta	61.0	55.1	61.0	58.1	61.3	59.8	61.4	58.2	61.5
1.1 Makanan dan minuman bukan alkohol	14.8	14.4	16.6	13.9	14.8	14.7	15.5	13.6	14.5
1.2 Pakaian dan kasut	2.0	1.7	2.2	2.0	2.0	1.9	2.4	2.3	2.2
1.3 Perumahan, air, elektrik, gas dan bahan api lain	9.6	9.3	9.9	8.6	9.4	9.2	9.2	8.8	9.7
1.4 Hiasan, perkakasan dan penyelenggaraan isi rumah	3.1	2.8	2.9	2.7	3.0	3.0	2.9	2.6	3.0
1.5 Pengangkutan	7.4	4.2	5.5	7.9	7.7	7.3	7.5	8.2	8.1
1.6 Komunikasi	6.1	6.3	6.3	5.9	6.5	6.4	6.2	6.0	6.6
1.7 Perkhidmatan rekreasi dan kebudayaan	1.8	1.0	1.8	2.0	1.9	1.6	2.8	2.7	1.8
1.8 Restoran dan hotel	4.7	4.2	4.0	4.5	5.0	5.3	5.0	4.9	5.1
1.9 Lain-lain	11.3	11.1	11.8	10.7	11.1	10.4	9.8	9.2	10.4
2. Perbelanjaan penggunaan akhir kerajaan	12.6	13.1	13.3	15.9	12.9	12.3	12.4	15.2	11.9
3. Pembentukan modal tetap kasar	21.4	21.2	19.3	18.5	20.4	20.6	19.1	18.8	20.3
3.1 Jenis aset									
3.1.1 Struktur	11.7	10.8	9.2	9.1	10.3	10.3	9.4	9.4	10.5
3.1.2 Jentera dan peralatan	8.1	8.4	8.3	7.9	8.6	8.5	8.0	8.0	8.4
3.1.3 Aset lain	1.6	2.0	1.8	1.5	1.5	1.8	1.7	1.4	1.4
3.2 Sektor									
3.2.1 Awam	4.2	3.6	3.8	6.3	3.9	3.4	3.8	6.2	3.9
3.2.2 Swasta	17.2	17.5	15.5	12.3	16.5	17.1	15.4	12.6	16.4
4. Perubahan inventori dan barangan berharga*	-0.7	4.7	0.7	0.8	1.5	3.4	0.8	0.1	0.7
5. Eksport barangan dan perkhidmatan	67.8	71.3	72.2	71.7	72.7	76.0	76.8	72.7	66.6
5.1 Eksport barangan	62.9	66.0	66.9	66.4	67.0	68.6	68.6	64.0	58.1
5.2 Eksport perkhidmatan	4.9	5.4	5.2	5.3	5.7	7.4	8.2	8.7	8.5
6. Tolak: Import barangan dan perkhidmatan	62.2	65.3	66.5	65.1	68.9	72.1	70.6	65.1	61.0
6.1 Import barangan	53.6	56.4	56.5	55.7	59.1	61.8	59.7	54.0	49.9
6.2 Import perkhidmatan	8.6	8.9	10.0	9.4	9.8	10.2	10.9	11.1	11.1
Perbelanjaan atas KDNK pada harga pembeli	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

*Termasuk perbezaan statistik

JADUAL STATISTIK

KDNK MENGIKUT NEGERI

KDNK NEGERI KELANTAN

Jadual 8.19: KDNK mengikut negeri pada harga malar 2015, 2015-2022 - RM juta

Negeri	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021 ^e	2022 ^p
1. Johor	110,002	116,682	123,561	130,586	134,226	128,074	131,303	142,056
2. Kedah	39,550	41,156	43,067	44,804	46,841	46,042	47,511	50,937
3. Kelantan	21,408	22,476	23,501	24,143	25,479	25,188	25,797	26,894
4. Melaka	36,077	37,713	40,830	42,376	43,583	41,030	41,900	45,488
5. Negeri Sembilan	40,186	41,771	43,816	45,694	48,034	46,336	47,783	50,840
6. Pahang	49,450	50,875	54,591	56,290	58,434	54,885	55,403	61,395
7. Pulau Pinang	78,146	82,493	86,768	91,234	94,645	92,691	99,111	112,126
8. Perak	63,176	65,958	69,337	73,031	75,993	74,264	76,923	80,213
9. Perlis	5,353	5,570	5,695	5,885	6,151	5,785	5,868	6,200
10. Selangor	268,825	281,839	302,186	323,215	345,008	326,805	343,983	384,871
11. Terengganu	31,124	32,133	33,979	34,838	36,001	33,994	35,238	37,309
12. Sabah	73,776	77,518	83,793	85,012	85,642	77,840	78,999	81,931
13. Sarawak	121,585	124,513	130,169	133,010	136,759	127,556	131,572	140,161
14. W.P. Kuala Lumpur ¹	180,865	191,641	206,175	220,359	233,794	217,447	219,706	239,811
15. W.P. Labuan	5,999	6,412	6,790	7,245	7,623	7,613	7,650	7,954
16. Supra ²	51,420	50,562	46,512	46,044	45,738	40,698	41,896	42,754
Jumlah KDNK pada harga pembeli	1,176,941	1,229,312	1,300,769	1,363,766	1,423,952	1,346,249	1,390,644	1,510,939

**Jadual 8.20: KDNK mengikut negeri pada harga malar 2015, 2015-2022
- Perubahan peratusan tahunan dan peratus sumbangan kepada KDNK**

(%)

Negeri	Perubahan peratusan tahunan							Peratus sumbangan kepada KDNK							
	2016	2017	2018	2019	2020	2021 ^e	2022 ^p	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021 ^e	2022 ^p
1. Johor	6.1	5.9	5.7	2.8	-4.6	2.5	8.2	9.3	9.5	9.5	9.6	9.4	9.5	9.4	9.4
2. Kedah	4.1	4.6	4.0	4.5	-1.7	3.2	7.2	3.4	3.3	3.3	3.3	3.3	3.4	3.4	3.4
3. Kelantan	5.0	4.6	2.7	5.5	-1.1	2.4	4.3	1.8	1.8	1.8	1.8	1.8	1.9	1.9	1.8
4. Melaka	4.5	8.3	3.8	2.9	-5.9	2.1	8.6	3.1	3.1	3.1	3.1	3.1	3.0	3.0	3.0
5. Negeri Sembilan	3.9	4.9	4.3	5.1	-3.5	3.1	6.4	3.4	3.4	3.4	3.4	3.4	3.4	3.4	3.4
6. Pahang	2.9	7.3	3.1	3.8	-6.1	0.9	10.8	4.2	4.1	4.2	4.1	4.1	4.1	4.0	4.1
7. Pulau Pinang	5.6	5.2	5.1	3.7	-2.1	6.9	13.1	6.6	6.7	6.7	6.7	6.6	6.9	7.1	7.4
8. Perak	4.4	5.1	5.3	4.1	-2.3	3.6	4.3	5.4	5.4	5.3	5.4	5.3	5.5	5.5	5.3
9. Perlis	4.0	2.2	3.3	4.5	-6.0	1.4	5.7	0.5	0.5	0.4	0.4	0.4	0.4	0.4	0.4
10. Selangor	4.8	7.2	7.0	6.7	-5.3	5.3	11.9	22.8	22.9	23.2	23.7	24.2	24.3	24.7	25.5
11. Terengganu	3.2	5.7	2.5	3.3	-5.6	3.7	5.9	2.6	2.6	2.6	2.6	2.5	2.5	2.5	2.5
12. Sabah	5.1	8.1	1.5	0.7	-9.1	1.5	3.7	6.3	6.3	6.4	6.2	6.0	5.8	5.7	5.4
13. Sarawak	2.4	4.5	2.2	2.8	-6.7	3.1	6.5	10.3	10.1	10.0	9.8	9.6	9.5	9.5	9.3
14. W.P. Kuala Lumpur ¹	6.0	7.6	6.9	6.1	-7.0	1.0	9.2	15.4	15.6	15.9	16.2	16.4	16.2	15.8	15.9
15. W.P. Labuan	6.9	5.9	6.7	5.2	-0.1	0.5	4.0	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.6	0.6	0.5
16. Supra ²	-1.7	-8.0	-1.0	-0.7	-11.0	2.9	2.0	4.4	4.1	3.6	3.4	3.2	3.0	3.0	2.8
KDNK pada harga pembeli	4.4	5.8	4.8	4.4	-5.5	3.3	8.7	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

¹Termasuk W.P. Putrajaya

²Negeri Supra merangkumi aktiviti pengeluaran yang melangkaui pusat kepentingan ekonomi utama bagi mana-mana negeri

Jadual 8.21: KDNK mengikut negeri dan jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, 2015 - RM juta

Jenis aktiviti ekonomi	Pertanian	Perlombongan dan pengkuarian	Pembuatan	Pembinaan	Perkhidmatan	Tambah: Duti import	KDNK pada harga pembeli
1. Johor	15,610	476	32,359	7,269	53,058	1,230	110,002
2. Kedah	5,423	83	11,427	863	21,465	288	39,550
3. Kelantan	5,102	229	1,147	445	14,455	30	21,408
4. Melaka	4,141	44	14,068	947	16,811	66	36,077
5. Negeri Sembilan	3,235	165	15,678	1,339	18,951	817	40,186
6. Pahang	11,665	1,311	10,417	2,105	23,885	66	49,450
7. Pulau Pinang	2,084	124	33,597	2,712	38,917	712	78,146
8. Perak	10,352	354	11,190	2,578	38,628	73	63,176
9. Perlis	1,161	32	458	193	3,414	94	5,353
10. Selangor	4,076	499	75,537	16,674	163,967	8,072	268,825
11. Terengganu	2,765	146	11,296	904	15,965	49	31,124
12. Sabah	14,817	18,207	6,266	2,446	31,755	285	73,776
13. Sarawak	16,988	29,852	32,128	3,843	38,370	404	121,585
14. W.P. Kuala Lumpur	a	117	5,641	12,915	159,752	2,437	180,865
15. W.P. Labuan	118	-	1,168	148	4,490	74	5,999
16. Supra	-	51,420	-	-	-	-	51,420
Jumlah KDNK pada harga pembeli	97,539	103,059	262,379	55,382	643,883	14,699	1,176,941

**Jadual 8.22: KDNK mengikut negeri dan jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, 2015
- Peratus sumbangan kepada KDNK Malaysia**

Jenis aktiviti ekonomi	Pertanian	Perlombongan dan pengkuarian	Pembuatan	Pembinaan	Perkhidmatan	Tambah: Duti import	KDNK pada harga pembeli
1. Johor	16.0	0.5	12.3	13.1	8.2	8.4	9.3
2. Kedah	5.6	0.1	4.4	1.6	3.3	2.0	3.4
3. Kelantan	5.2	0.2	0.4	0.8	2.2	0.2	1.8
4. Melaka	4.2	0.0	5.4	1.7	2.6	0.4	3.1
5. Negeri Sembilan	3.3	0.2	6.0	2.4	2.9	5.6	3.4
6. Pahang	12.0	1.3	4.0	3.8	3.7	0.5	4.2
7. Pulau Pinang	2.1	0.1	12.8	4.9	6.0	4.8	6.6
8. Perak	10.6	0.3	4.3	4.7	6.0	0.5	5.4
9. Perlis	1.2	0.0	0.2	0.3	0.5	0.6	0.5
10. Selangor	4.2	0.5	28.8	30.1	25.5	54.9	22.8
11. Terengganu	2.8	0.1	4.3	1.6	2.5	0.3	2.6
12. Sabah	15.2	17.7	2.4	4.4	4.9	1.9	6.3
13. Sarawak	17.4	29.0	12.2	6.9	6.0	2.8	10.3
14. W.P. Kuala Lumpur	..	0.1	2.1	23.3	24.8	16.6	15.4
15. W.P. Labuan	0.1	-	0.4	0.3	0.7	0.5	0.5
16. Supra	-	49.9	-	-	-	-	4.4
KDNK pada harga pembeli	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Jadual 8.23: KDNK mengikut negeri dan jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, 2015
- Peratus sumbangan kepada KDNK negeri

(%)

Jenis aktiviti ekonomi	Pertanian	Perlombongan dan pengkuarian	Pembuatan	Pembinaan	Perkhidmatan	Tambah: Duti import	KDNK pada harga pembeli
1. Johor	14.2	0.4	29.4	6.6	48.2	1.1	100.0
2. Kedah	13.7	0.2	28.9	2.2	54.3	0.7	100.0
3. Kelantan	23.8	1.1	5.4	2.1	67.5	0.1	100.0
4. Melaka	11.5	0.1	39.0	2.6	46.6	0.2	100.0
5. Negeri Sembilan	8.1	0.4	39.0	3.3	47.2	2.0	100.0
6. Pahang	23.6	2.7	21.1	4.3	48.3	0.1	100.0
7. Pulau Pinang	2.7	0.2	43.0	3.5	49.8	0.9	100.0
8. Perak	16.4	0.6	17.7	4.1	61.1	0.1	100.0
9. Perlis	21.7	0.6	8.6	3.6	63.8	1.8	100.0
10. Selangor	1.5	0.2	28.1	6.2	61.0	3.0	100.0
11. Terengganu	8.9	0.5	36.3	2.9	51.3	0.2	100.0
12. Sabah	20.1	24.7	8.5	3.3	43.0	0.4	100.0
13. Sarawak	14.0	24.6	26.4	3.2	31.6	0.3	100.0
14. W.P. Kuala Lumpur	..	0.1	3.1	7.1	88.3	1.3	100.0
15. W.P. Labuan	2.0	-	19.5	2.5	74.8	1.2	100.0
16. Supra	-	100.0	-	-	-	-	100.0
KDNK pada harga pembeli	8.3	8.8	22.3	4.7	54.7	1.2	100.0

Jadual 8.24: KDNK mengikut negeri dan jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, 2016 - RM juta

Jenis aktiviti ekonomi	Pertanian	Perlombongan dan pengkuarian	Pembuatan	Pembinaan	Perkhidmatan	Tambah: Duti import	KDNK pada harga pembeli
1. Johor	15,030	569	34,122	8,978	56,266	1,717	116,682
2. Kedah	5,202	96	11,934	998	22,604	322	41,156
3. Kelantan	5,287	257	1,172	575	15,159	25	22,476
4. Melaka	4,312	53	14,626	998	17,655	68	37,713
5. Negeri Sembilan	3,056	198	16,133	1,466	19,976	942	41,771
6. Pahang	11,193	879	10,820	2,726	25,173	84	50,875
7. Pulau Pinang	1,988	135	35,411	2,984	41,167	808	82,493
8. Perak	10,151	414	11,752	2,786	40,762	93	65,958
9. Perlis	1,200	28	449	212	3,579	102	5,570
10. Selangor	3,872	643	78,710	16,243	173,870	8,501	281,839
11. Terengganu	2,681	159	12,116	920	16,207	50	32,133
12. Sabah	13,255	21,992	6,037	2,357	33,575	302	77,518
13. Sarawak	16,632	29,253	33,567	3,633	40,982	446	124,513
14. W.P. Kuala Lumpur	a	129	5,795	14,509	168,742	2,464	191,641
15. W.P. Labuan	114	-	1,256	121	4,844	77	6,412
16. Supra	-	50,562	-	-	-	-	50,562
Jumlah KDNK pada harga pembeli	93,977	105,368	273,899	59,508	680,561	16,000	1,229,312

**Jadual 8.25: KDNK mengikut negeri dan jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, 2016
- Perubahan peratusan tahunan****(%)**

Jenis aktiviti ekonomi	Pertanian	Perlombongan dan pengkuarian	Pembuatan	Pembinaan	Perkhidmatan	Tambah: Duti import	KDNK pada harga pembeli
1. Johor	-3.7	19.7	5.4	23.5	6.0	39.6	6.1
2. Kedah	-4.1	15.2	4.4	15.7	5.3	11.6	4.1
3. Kelantan	3.6	12.3	2.1	29.4	4.9	-17.5	5.0
4. Melaka	4.1	19.6	4.0	5.4	5.0	4.4	4.5
5. Negeri Sembilan	-5.5	19.5	2.9	9.5	5.4	15.3	3.9
6. Pahang	-4.0	-33.0	3.9	29.5	5.4	25.7	2.9
7. Pulau Pinang	-4.6	9.0	5.4	10.0	5.8	13.5	5.6
8. Perak	-1.9	16.8	5.0	8.0	5.5	27.2	4.4
9. Perlis	3.4	-10.5	-2.1	9.7	4.8	7.7	4.0
10. Selangor	-5.0	29.0	4.2	-2.6	6.0	5.3	4.8
11. Terengganu	-3.0	9.4	7.3	1.8	1.5	2.0	3.2
12. Sabah	-10.5	20.8	-3.7	-3.6	5.7	5.7	5.1
13. Sarawak	-2.1	-2.0	4.5	-5.4	6.8	10.4	2.4
14. W.P. Kuala Lumpur	..	9.9	2.7	12.3	5.6	1.1	6.0
15. W.P. Labuan	-3.1	-	7.5	-18.8	7.9	3.9	6.9
16. Supra	-	-1.7	-	-	-	-	-1.7
KDNK pada harga pembeli	-3.7	2.2	4.4	7.4	5.7	8.8	4.4

Jadual 8.26: KDNK mengikut negeri dan jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, 2016
- Peratus sumbangan kepada KDNK Malaysia

(%)

Jenis aktiviti ekonomi	Pertanian	Perlombongan dan pengkuarian	Pembuatan	Pembinaan	Perkhidmatan	Tambah: Duti import	KDNK pada harga pembeli
1. Johor	16.0	0.5	12.5	15.1	8.3	10.7	9.5
2. Kedah	5.5	0.1	4.4	1.7	3.3	2.0	3.3
3. Kelantan	5.6	0.2	0.4	1.0	2.2	0.2	1.8
4. Melaka	4.6	0.0	5.3	1.7	2.6	0.4	3.1
5. Negeri Sembilan	3.3	0.2	5.9	2.5	2.9	5.9	3.4
6. Pahang	11.9	0.8	4.0	4.6	3.7	0.5	4.1
7. Pulau Pinang	2.1	0.1	12.9	5.0	6.0	5.1	6.7
8. Perak	10.8	0.4	4.3	4.7	6.0	0.6	5.4
9. Perlis	1.3	0.0	0.2	0.4	0.5	0.6	0.5
10. Selangor	4.1	0.6	28.7	27.3	25.5	53.1	22.9
11. Terengganu	2.9	0.2	4.4	1.5	2.4	0.3	2.6
12. Sabah	14.1	20.9	2.2	4.0	4.9	1.9	6.3
13. Sarawak	17.7	27.8	12.3	6.1	6.0	2.8	10.1
14. W.P. Kuala Lumpur	..	0.1	2.1	24.4	24.8	15.4	15.6
15. W.P. Labuan	0.1	-	0.5	0.2	0.7	0.5	0.5
16. Supra	-	48.0	-	-	-	-	4.1
KDNK pada harga pembeli	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Jadual 8.27: KDNK mengikut negeri dan jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, 2016
- Peratus sumbangan kepada KDNK negeri

(%)

Jenis aktiviti ekonomi	Pertanian	Perlombongan dan pengkuarian	Pembuatan	Pembinaan	Perkhidmatan	Tambah: Duti import	KDNK pada harga pembeli
1. Johor	12.9	0.5	29.2	7.7	48.2	1.5	100.0
2. Kedah	12.6	0.2	29.0	2.4	54.9	0.8	100.0
3. Kelantan	23.5	1.1	5.2	2.6	67.4	0.1	100.0
4. Melaka	11.4	0.1	38.8	2.6	46.8	0.2	100.0
5. Negeri Sembilan	7.3	0.5	38.6	3.5	47.8	2.3	100.0
6. Pahang	22.0	1.7	21.3	5.4	49.5	0.2	100.0
7. Pulau Pinang	2.4	0.2	42.9	3.6	49.9	1.0	100.0
8. Perak	15.4	0.6	17.8	4.2	61.8	0.1	100.0
9. Perlis	21.5	0.5	8.1	3.8	64.3	1.8	100.0
10. Selangor	1.4	0.2	27.9	5.8	61.7	3.0	100.0
11. Terengganu	8.3	0.5	37.7	2.9	50.4	0.2	100.0
12. Sabah	17.1	28.4	7.8	3.0	43.3	0.4	100.0
13. Sarawak	13.4	23.5	27.0	2.9	32.9	0.4	100.0
14. W.P. Kuala Lumpur	..	0.1	3.0	7.6	88.1	1.3	100.0
15. W.P. Labuan	1.8	-	19.6	1.9	75.6	1.2	100.0
16. Supra	-	100.0	-	-	-	-	100.0
KDNK pada harga pembeli	7.6	8.6	22.3	4.8	55.4	1.3	100.0

Jadual 8.28: KDNK mengikut negeri dan jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, 2017- RM juta

Jenis aktiviti ekonomi	Pertanian	Perlombongan dan pengkuarian	Pembuatan	Pembinaan	Perkhidmatan	Tambah: Duti import	KDNK pada harga pembeli
1. Johor	16,170	656	36,465	8,407	59,999	1,864	123,561
2. Kedah	5,465	110	12,449	928	23,808	306	43,067
3. Kelantan	5,477	300	1,278	521	15,899	26	23,501
4. Melaka	4,625	57	15,621	1,720	18,613	194	40,830
5. Negeri Sembilan	3,321	217	16,654	1,716	20,916	992	43,816
6. Pahang	12,254	709	11,531	3,231	26,720	147	54,591
7. Pulau Pinang	2,034	144	37,426	2,689	43,458	1,017	86,768
8. Perak	10,942	438	12,691	2,113	43,028	124	69,337
9. Perlis	1,249	31	459	121	3,723	112	5,695
10. Selangor	4,319	692	84,964	17,580	186,018	8,613	302,186
11. Terengganu	2,921	174	12,586	1,276	16,916	105	33,979
12. Sabah	13,883	25,441	6,362	2,322	35,434	352	83,793
13. Sarawak	16,728	30,214	34,811	4,355	43,541	520	130,169
14. W.P. Kuala Lumpur	a	146	5,871	16,406	180,196	3,556	206,175
15. W.P. Labuan	119	-	1,296	136	5,093	147	6,790
16. Supra	-	46,512	-	-	-	-	46,512
Jumlah KDNK pada harga pembeli	99,509	105,838	290,464	63,522	723,361	18,076	1,300,769

**Jadual 8.29: KDNK mengikut negeri dan jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, 2017
- Perubahan peratusan tahunan**

(%)

Jenis aktiviti ekonomi	Pertanian	Perlombongan dan pengkuarian	Pembuatan	Pembinaan	Perkhidmatan	Tambah: Duti import	KDNK pada harga pembeli
1. Johor	7.6	15.1	6.9	-6.4	6.6	8.6	5.9
2. Kedah	5.0	14.5	4.3	-7.0	5.3	-4.8	4.6
3. Kelantan	3.6	16.7	9.0	-9.5	4.9	6.2	4.6
4. Melaka	7.3	7.6	6.8	72.4	5.4	183.6	8.3
5. Negeri Sembilan	8.7	9.8	3.2	17.0	4.7	5.3	4.9
6. Pahang	9.5	-19.3	6.6	18.5	6.1	76.0	7.3
7. Pulau Pinang	2.3	6.2	5.7	-9.9	5.6	25.9	5.2
8. Perak	7.8	5.9	8.0	-24.2	5.6	33.7	5.1
9. Perlis	4.1	8.3	2.3	-42.8	4.0	10.4	2.2
10. Selangor	11.5	7.6	7.9	8.2	7.0	1.3	7.2
11. Terengganu	9.0	9.1	3.9	38.7	4.4	110.7	5.7
12. Sabah	4.7	15.7	5.4	-1.5	5.5	16.6	8.1
13. Sarawak	0.6	3.3	3.7	19.8	6.2	16.6	4.5
14. W.P. Kuala Lumpur	..	12.8	1.3	13.1	6.8	44.3	7.6
15. W.P. Labuan	3.7	-	3.2	12.6	5.1	91.7	5.9
16. Supra	-	-8.0	-	-	-	-	-8.0
KDNK pada harga pembeli	5.9	0.4	6.0	6.7	6.3	13.0	5.8

Jadual 8.30: KDNK mengikut negeri dan jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, 2017
- Peratus sumbangan kepada KDNK Malaysia

(%)

Jenis aktiviti ekonomi	Pertanian	Perlombongan dan pengkuarian	Pembuatan	Pembinaan	Perkhidmatan	Tambah: Duti import	KDNK pada harga pembeli
1. Johor	16.2	0.6	12.6	13.2	8.3	10.3	9.5
2. Kedah	5.5	0.1	4.3	1.5	3.3	1.7	3.3
3. Kelantan	5.5	0.3	0.4	0.8	2.2	0.1	1.8
4. Melaka	4.6	0.1	5.4	2.7	2.6	1.1	3.1
5. Negeri Sembilan	3.3	0.2	5.7	2.7	2.9	5.5	3.4
6. Pahang	12.3	0.7	4.0	5.1	3.7	0.8	4.2
7. Pulau Pinang	2.0	0.1	12.9	4.2	6.0	5.6	6.7
8. Perak	11.0	0.4	4.4	3.3	5.9	0.7	5.3
9. Perlis	1.3	0.0	0.2	0.2	0.5	0.6	0.4
10. Selangor	4.3	0.7	29.3	27.7	25.7	47.6	23.2
11. Terengganu	2.9	0.2	4.3	2.0	2.3	0.6	2.6
12. Sabah	14.0	24.0	2.2	3.7	4.9	1.9	6.4
13. Sarawak	16.8	28.5	12.0	6.9	6.0	2.9	10.0
14. W.P. Kuala Lumpur	..	0.1	2.0	25.8	24.9	19.7	15.9
15. W.P. Labuan	0.1	-	0.4	0.2	0.7	0.8	0.5
16. Supra	-	43.9	-	-	-	-	3.6
KDNK pada harga pembeli	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Jadual 8.31: KDNK mengikut negeri dan jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, 2017
- Peratus sumbangan kepada KDNK negeri

(%)

Jenis aktiviti ekonomi	Pertanian	Perlombongan dan pengkuarian	Pembuatan	Pembinaan	Perkhidmatan	Tambah: Duti import	KDNK pada harga pembeli
1. Johor	13.1	0.5	29.5	6.8	48.6	1.5	100.0
2. Kedah	12.7	0.3	28.9	2.2	55.3	0.7	100.0
3. Kelantan	23.3	1.3	5.4	2.2	67.7	0.1	100.0
4. Melaka	11.3	0.1	38.3	4.2	45.6	0.5	100.0
5. Negeri Sembilan	7.6	0.5	38.0	3.9	47.7	2.3	100.0
6. Pahang	22.4	1.3	21.1	5.9	48.9	0.3	100.0
7. Pulau Pinang	2.3	0.2	43.1	3.1	50.1	1.2	100.0
8. Perak	15.8	0.6	18.3	3.0	62.1	0.2	100.0
9. Perlis	21.9	0.5	8.1	2.1	65.4	2.0	100.0
10. Selangor	1.4	0.2	28.1	5.8	61.6	2.9	100.0
11. Terengganu	8.6	0.5	37.0	3.8	49.8	0.3	100.0
12. Sabah	16.6	30.4	7.6	2.8	42.3	0.4	100.0
13. Sarawak	12.9	23.2	26.7	3.3	33.4	0.4	100.0
14. W.P. Kuala Lumpur	..	0.1	2.8	8.0	87.4	1.7	100.0
15. W.P. Labuan	1.7	-	19.1	2.0	75.0	2.2	100.0
16. Supra	-	100.0	-	-	-	-	100.0
KDNK pada harga pembeli	7.6	8.1	22.3	4.9	55.6	1.4	100.0

Jadual 8.32: KDNK mengikut negeri dan jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, 2018 - RM juta

Jenis aktiviti ekonomi	Pertanian	Perlombongan dan pengkuarian	Pembuatan	Pembinaan	Perkhidmatan	Tambah: Duti import	KDNK pada harga pembeli
1. Johor	16,246	711	38,338	9,217	64,402	1,672	130,586
2. Kedah	5,468	115	12,827	1,009	25,104	281	44,804
3. Kelantan	5,431	359	1,281	324	16,721	26	24,143
4. Melaka	4,567	62	16,335	1,496	19,731	185	42,376
5. Negeri Sembilan	3,323	224	17,208	1,916	22,126	897	45,694
6. Pahang	12,419	705	12,194	2,399	28,454	119	56,290
7. Pulau Pinang	1,969	156	39,458	2,620	46,120	910	91,234
8. Perak	10,994	461	13,222	2,337	45,911	107	73,031
9. Perlis	1,260	33	466	147	3,881	98	5,885
10. Selangor	4,535	737	91,133	18,646	200,324	7,841	323,215
11. Terengganu	2,847	183	13,056	1,161	17,527	64	34,838
12. Sabah	13,836	23,994	6,514	2,918	37,423	327	85,012
13. Sarawak	16,614	29,627	35,579	4,402	46,312	475	133,010
14. W.P. Kuala Lumpur	a	146	5,868	17,446	193,472	3,426	220,359
15. W.P. Labuan	126	-	1,365	156	5,481	118	7,245
16. Supra	-	46,044	-	-	-	-	46,044
Jumlah KDNK pada harga pembeli	99,637	103,557	304,843	66,194	772,990	16,546	1,363,766

**Jadual 8.33: KDNK mengikut negeri dan jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, 2018
- Perubahan peratusan tahunan**

Jenis aktiviti ekonomi	Pertanian	Perlombongan dan pengkuarian	Pembuatan	Pembinaan	Perkhidmatan	Tambah: Duti import	KDNK pada harga pembeli (%)
1. Johor	0.5	8.5	5.1	9.6	7.3	-10.3	5.7
2. Kedah	0.1	4.9	3.0	8.7	5.4	-8.4	4.0
3. Kelantan	-0.8	19.7	0.3	-37.7	5.2	-1.6	2.7
4. Melaka	-1.2	9.5	4.6	-13.1	6.0	-4.6	3.8
5. Negeri Sembilan	0.1	3.0	3.3	11.6	5.8	-9.5	4.3
6. Pahang	1.3	-0.6	5.8	-25.7	6.5	-19.2	3.1
7. Pulau Pinang	-3.2	8.7	5.4	-2.6	6.1	-10.5	5.1
8. Perak	0.5	5.1	4.2	10.6	6.7	-13.8	5.3
9. Perlis	0.9	6.1	1.5	21.5	4.3	-12.3	3.3
10. Selangor	5.0	6.6	7.3	6.1	7.7	-9.0	7.0
11. Terengganu	-2.5	5.4	3.7	-9.0	3.6	-38.9	2.5
12. Sabah	-0.3	-5.7	2.4	25.7	5.6	-7.1	1.5
13. Sarawak	-0.7	-1.9	2.2	1.1	6.4	-8.7	2.2
14. W.P. Kuala Lumpur	..	0.1	-0.1	6.3	7.4	-3.7	6.9
15. W.P. Labuan	5.8	-	5.3	14.9	7.6	-20.0	6.7
16. Supra	-	-1.0	-	-	-	-	-1.0
KDNK pada harga pembeli	0.1	-2.2	5.0	4.2	6.9	-8.5	4.8

Jadual 8.34: KDNK mengikut negeri dan jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, 2018
- Peratus sumbangan kepada KDNK Malaysia

(%)

Jenis aktiviti ekonomi	Pertanian	Perlombongan dan pengkuarian	Pembuatan	Pembinaan	Perkhidmatan	Tambah: Duti import	KDNK pada harga pembeli
1. Johor	16.3	0.7	12.6	13.9	8.3	10.1	9.6
2. Kedah	5.5	0.1	4.2	1.5	3.2	1.7	3.3
3. Kelantan	5.5	0.3	0.4	0.5	2.2	0.2	1.8
4. Melaka	4.6	0.1	5.4	2.3	2.6	1.1	3.1
5. Negeri Sembilan	3.3	0.2	5.6	2.9	2.9	5.4	3.4
6. Pahang	12.5	0.7	4.0	3.6	3.7	0.7	4.1
7. Pulau Pinang	2.0	0.2	12.9	4.0	6.0	5.5	6.7
8. Perak	11.0	0.4	4.3	3.5	5.9	0.6	5.4
9. Perlis	1.3	0.0	0.2	0.2	0.5	0.6	0.4
10. Selangor	4.6	0.7	29.9	28.2	25.9	47.4	23.7
11. Terengganu	2.9	0.2	4.3	1.8	2.3	0.4	2.6
12. Sabah	13.9	23.2	2.1	4.4	4.8	2.0	6.2
13. Sarawak	16.7	28.6	11.7	6.7	6.0	2.9	9.8
14. W.P. Kuala Lumpur	..	0.1	1.9	26.4	25.0	20.7	16.2
15. W.P. Labuan	0.1	-	0.4	0.2	0.7	0.7	0.5
16. Supra	-	44.5	-	-	-	-	3.4
KDNK pada harga pembeli	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Jadual 8.35: KDNK mengikut negeri dan jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, 2018
- Peratus sumbangan kepada KDNK negeri

(%)

Jenis aktiviti ekonomi	Pertanian	Perlombongan dan pengkuarian	Pembuatan	Pembinaan	Perkhidmatan	Tambah: Duti import	KDNK pada harga pembeli
1. Johor	12.4	0.5	29.4	7.1	49.3	1.3	100.0
2. Kedah	12.2	0.3	28.6	2.3	56.0	0.6	100.0
3. Kelantan	22.5	1.5	5.3	1.3	69.3	0.1	100.0
4. Melaka	10.8	0.1	38.5	3.5	46.6	0.4	100.0
5. Negeri Sembilan	7.3	0.5	37.7	4.2	48.4	2.0	100.0
6. Pahang	22.1	1.3	21.7	4.3	50.5	0.2	100.0
7. Pulau Pinang	2.2	0.2	43.2	2.9	50.6	1.0	100.0
8. Perak	15.1	0.6	18.1	3.2	62.9	0.1	100.0
9. Perlis	21.4	0.6	7.9	2.5	65.9	1.7	100.0
10. Selangor	1.4	0.2	28.2	5.8	62.0	2.4	100.0
11. Terengganu	8.2	0.5	37.5	3.3	50.3	0.2	100.0
12. Sabah	16.3	28.2	7.7	3.4	44.0	0.4	100.0
13. Sarawak	12.5	22.3	26.7	3.3	34.8	0.4	100.0
14. W.P. Kuala Lumpur	..	0.1	2.7	7.9	87.8	1.6	100.0
15. W.P. Labuan	1.7	-	18.8	2.2	75.6	1.6	100.0
16. Supra	-	100.0	-	-	-	-	100.0
KDNK pada harga pembeli	7.3	7.6	22.4	4.9	56.7	1.2	100.0

Jadual 8.36: KDNK mengikut negeri dan jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, 2019 - RM juta

Jenis aktiviti ekonomi	Pertanian	Perlombongan dan pengkuarian	Pembuatan	Pembinaan	Perkhidmatan	Tambah: Duti import	KDNK pada harga pembeli
1. Johor	16,403	813	40,125	6,700	68,577	1,609	134,226
2. Kedah	5,646	125	13,430	1,090	26,327	224	46,841
3. Kelantan	5,814	417	1,300	383	17,535	30	25,479
4. Melaka	4,433	68	16,745	1,358	20,918	62	43,583
5. Negeri Sembilan	3,557	236	17,630	1,843	24,037	731	48,034
6. Pahang	12,849	820	12,767	1,727	30,217	55	58,434
7. Pulau Pinang	2,068	171	40,510	2,644	48,645	606	94,645
8. Perak	11,312	505	13,683	2,490	47,971	32	75,993
9. Perlis	1,334	33	470	167	4,075	72	6,151
10. Selangor	4,709	859	95,942	20,664	214,348	8,487	345,008
11. Terengganu	3,016	201	13,093	1,165	18,509	16	36,001
12. Sabah	13,719	22,736	6,472	3,099	39,428	187	85,642
13. Sarawak	16,578	30,013	36,613	4,476	48,761	318	136,759
14. W.P. Kuala Lumpur	a	153	6,119	18,470	205,331	3,720	233,794
15. W.P. Labuan	133	-	1,384	177	5,898	32	7,623
16. Supra	-	45,738	-	-	-	-	45,738
Jumlah KDNK pada harga pembeli	101,573	102,887	316,283	66,453	820,576	16,179	1,423,952

**Jadual 8.37: KDNK mengikut negeri dan jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, 2019
- Perubahan peratusan tahunan****(%)**

Jenis aktiviti ekonomi	Pertanian	Perlombongan dan pengkuarian	Pembuatan	Pembinaan	Perkhidmatan	Tambah: Duti import	KDNK pada harga pembeli
1. Johor	1.0	14.3	4.7	-27.3	6.5	-3.8	2.8
2. Kedah	3.3	9.1	4.7	8.1	4.9	-20.3	4.5
3. Kelantan	7.1	15.9	1.5	18.1	4.9	15.0	5.5
4. Melaka	-2.9	9.6	2.5	-9.2	6.0	-66.5	2.9
5. Negeri Sembilan	7.0	5.4	2.5	-3.8	8.6	-18.6	5.1
6. Pahang	3.5	16.2	4.7	-28.0	6.2	-53.7	3.8
7. Pulau Pinang	5.0	9.6	2.7	0.9	5.5	-33.4	3.7
8. Perak	2.9	9.5	3.5	6.6	4.5	-70.4	4.1
9. Perlis	5.8	2.3	1.0	13.2	5.0	-26.7	4.5
10. Selangor	3.8	16.5	5.3	10.8	7.0	8.2	6.7
11. Terengganu	5.9	9.7	0.3	0.4	5.6	-75.1	3.3
12. Sabah	-0.8	-5.2	-0.6	6.2	5.4	-42.7	0.7
13. Sarawak	-0.2	1.3	2.9	1.7	5.3	-33.0	2.8
14. W.P. Kuala Lumpur	..	4.7	4.3	5.9	6.1	8.6	6.1
15. W.P. Labuan	6.1	-	1.4	13.5	7.6	-73.2	5.2
16. Supra	-	-0.7	-	-	-	-	-0.7
KDNK pada harga pembeli	1.9	-0.6	3.8	0.4	6.2	-2.2	4.4

Jadual 8.38: KDNK mengikut negeri dan jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, 2019
- Peratus sumbangan kepada KDNK Malaysia

(%)

Jenis aktiviti ekonomi	Pertanian	Perlombongan dan pengkuarian	Pembuatan	Pembinaan	Perkhidmatan	Tambah: Duti import	KDNK pada harga pembeli
1. Johor	16.1	0.8	12.7	10.1	8.4	9.9	9.4
2. Kedah	5.6	0.1	4.2	1.6	3.2	1.4	3.3
3. Kelantan	5.7	0.4	0.4	0.6	2.1	0.2	1.8
4. Melaka	4.4	0.1	5.3	2.0	2.5	0.4	3.1
5. Negeri Sembilan	3.5	0.2	5.6	2.8	2.9	4.5	3.4
6. Pahang	12.7	0.8	4.0	2.6	3.7	0.3	4.1
7. Pulau Pinang	2.0	0.2	12.8	4.0	5.9	3.7	6.6
8. Perak	11.1	0.5	4.3	3.7	5.8	0.2	5.3
9. Perlis	1.3	0.0	0.1	0.3	0.5	0.4	0.4
10. Selangor	4.6	0.8	30.3	31.1	26.1	52.5	24.2
11. Terengganu	3.0	0.2	4.1	1.8	2.3	0.1	2.5
12. Sabah	13.5	22.1	2.0	4.7	4.8	1.2	6.0
13. Sarawak	16.3	29.2	11.6	6.7	5.9	2.0	9.6
14. W.P. Kuala Lumpur	..	0.1	1.9	27.8	25.0	23.0	16.4
15. W.P. Labuan	0.1	-	0.4	0.3	0.7	0.2	0.5
16. Supra	-	44.5	-	-	-	-	3.2
KDNK pada harga pembeli	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Jadual 8.39: KDNK mengikut negeri dan jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, 2019
- Peratus sumbangan kepada KDNK negeri

(%)

Jenis aktiviti ekonomi	Pertanian	Perlombongan dan pengkuarian	Pembuatan	Pembinaan	Perkhidmatan	Tambah: Duti import	KDNK pada harga pembeli
1. Johor	12.2	0.6	29.9	5.0	51.1	1.2	100.0
2. Kedah	12.1	0.3	28.7	2.3	56.2	0.5	100.0
3. Kelantan	22.8	1.6	5.1	1.5	68.8	0.1	100.0
4. Melaka	10.2	0.2	38.4	3.1	48.0	0.1	100.0
5. Negeri Sembilan	7.4	0.5	36.7	3.8	50.0	1.5	100.0
6. Pahang	22.0	1.4	21.8	3.0	51.7	0.1	100.0
7. Pulau Pinang	2.2	0.2	42.8	2.8	51.4	0.6	100.0
8. Perak	14.9	0.7	18.0	3.3	63.1	0.0	100.0
9. Perlis	21.7	0.5	7.6	2.7	66.2	1.2	100.0
10. Selangor	1.4	0.2	27.8	6.0	62.1	2.5	100.0
11. Terengganu	8.4	0.6	36.4	3.2	51.4	0.0	100.0
12. Sabah	16.0	26.5	7.6	3.6	46.0	0.2	100.0
13. Sarawak	12.1	21.9	26.8	3.3	35.7	0.2	100.0
14. W.P. Kuala Lumpur	..	0.1	2.6	7.9	87.8	1.6	100.0
15. W.P. Labuan	1.7	-	18.2	2.3	77.4	0.4	100.0
16. Supra	-	100.0	-	-	-	-	100.0
KDNK pada harga pembeli	7.1	7.2	22.2	4.7	57.6	1.1	100.0

Jadual 8.40: KDNK mengikut negeri dan jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, 2020 - RM juta

Jenis aktiviti ekonomi	Pertanian	Perlombongan dan pengkuarian	Pembuatan	Pembinaan	Perkhidmatan	Tambah: Duti import	KDNK pada harga pembeli
1. Johor	16,857	658	38,651	4,176	66,406	1,327	128,074
2. Kedah	5,518	112	13,619	1,113	25,434	248	46,042
3. Kelantan	5,818	342	1,234	396	17,374	24	25,188
4. Melaka	4,584	59	15,322	992	19,970	104	41,030
5. Negeri Sembilan	3,319	200	16,761	1,370	23,822	864	46,336
6. Pahang	13,001	614	12,246	1,352	27,597	75	54,885
7. Pulau Pinang	2,049	139	41,627	2,234	45,979	663	92,691
8. Perak	11,430	432	14,156	2,057	46,137	51	74,264
9. Perlis	1,088	30	444	151	4,032	40	5,785
10. Selangor	4,721	755	95,114	18,665	200,127	7,423	326,805
11. Terengganu	2,903	176	11,862	1,080	17,943	31	33,994
12. Sabah	12,798	19,936	6,042	2,197	36,597	269	77,840
13. Sarawak	14,907	28,591	33,428	4,082	46,160	388	127,556
14. W.P. Kuala Lumpur	a	138	5,733	13,589	194,204	3,780	217,447
15. W.P. Labuan	115	-	1,368	163	5,910	58	7,613
16. Supra	-	40,698	-	-	-	-	40,698
Jumlah KDNK pada harga pembeli	99,109	92,879	307,606	53,616	777,693	15,346	1,346,249

**Jadual 8.41: KDNK mengikut negeri dan jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, 2020
- Perubahan peratusan tahunan**

Jenis aktiviti ekonomi	Pertanian	Perlombongan dan pengkuarian	Pembuatan	Pembinaan	Perkhidmatan	Tambah: Duti import	KDNK pada harga pembeli (%)
1. Johor	2.8	-19.1	-3.7	-37.7	-3.2	-17.5	-4.6
2. Kedah	-2.3	-10.7	1.4	2.0	-3.4	10.7	-1.7
3. Kelantan	0.1	-18.0	-5.1	3.5	-0.9	-20.4	-1.1
4. Melaka	3.4	-12.7	-8.5	-26.9	-4.5	67.1	-5.9
5. Negeri Sembilan	-6.7	-15.3	-4.9	-25.6	-0.9	18.3	-3.5
6. Pahang	1.2	-25.1	-4.1	-21.7	-8.7	36.9	-6.1
7. Pulau Pinang	-0.9	-18.8	2.8	-15.5	-5.5	9.4	-2.1
8. Perak	1.0	-14.4	3.5	-17.4	-3.8	62.1	-2.3
9. Perlis	-18.5	-9.8	-5.6	-9.6	-1.0	-44.0	-6.0
10. Selangor	0.3	-12.1	-0.9	-9.7	-6.6	-12.5	-5.3
11. Terengganu	-3.8	-12.5	-9.4	-7.3	-3.1	92.5	-5.6
12. Sabah	-6.7	-12.3	-6.6	-29.1	-7.2	43.9	-9.1
13. Sarawak	-10.1	-4.7	-8.7	-8.8	-5.3	21.8	-6.7
14. W.P. Kuala Lumpur	..	-9.4	-6.3	-26.4	-5.4	1.6	-7.0
15. W.P. Labuan	-13.6	-	-1.2	-8.2	0.2	83.2	-0.1
16. Supra	-	-11.0	-	-	-	-	-11.0
KDNK pada harga pembeli	-2.4	-9.7	-2.7	-19.3	-5.2	-5.2	-5.5

Jadual 8.42: KDNK mengikut negeri dan jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, 2020
- Peratus sumbangan kepada KDNK Malaysia

(%)

Jenis aktiviti ekonomi	Pertanian	Perlombongan dan pengkuarian	Pembuatan	Pembinaan	Perkhidmatan	Tambah: Duti import	KDNK pada harga pembeli
1. Johor	17.0	0.7	12.6	7.8	8.5	8.6	9.5
2. Kedah	5.6	0.1	4.4	2.1	3.3	1.6	3.4
3. Kelantan	5.9	0.4	0.4	0.7	2.2	0.2	1.9
4. Melaka	4.6	0.1	5.0	1.9	2.6	0.7	3.0
5. Negeri Sembilan	3.3	0.2	5.4	2.6	3.1	5.6	3.4
6. Pahang	13.1	0.7	4.0	2.5	3.5	0.5	4.1
7. Pulau Pinang	2.1	0.1	13.5	4.2	5.9	4.3	6.9
8. Perak	11.5	0.5	4.6	3.8	5.9	0.3	5.5
9. Perlis	1.1	0.0	0.1	0.3	0.5	0.3	0.4
10. Selangor	4.8	0.8	30.9	34.8	25.7	48.4	24.3
11. Terengganu	2.9	0.2	3.9	2.0	2.3	0.2	2.5
12. Sabah	12.9	21.5	2.0	4.1	4.7	1.8	5.8
13. Sarawak	15.0	30.8	10.9	7.6	5.9	2.5	9.5
14. W.P. Kuala Lumpur	..	0.1	1.9	25.3	25.0	24.6	16.2
15. W.P. Labuan	0.1	-	0.4	0.3	0.8	0.4	0.6
16. Supra	-	43.8	-	-	-	-	3.0
KDNK pada harga pembeli	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Jadual 8.43: KDNK mengikut negeri dan jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, 2020
- Peratus sumbangan kepada KDNK negeri

(%)

Jenis aktiviti ekonomi	Pertanian	Perlombongan dan pengkuarian	Pembuatan	Pembinaan	Perkhidmatan	Tambah: Duti import	KDNK pada harga pembeli
1. Johor	13.2	0.5	30.2	3.3	51.9	1.0	100.0
2. Kedah	12.0	0.2	29.6	2.4	55.2	0.5	100.0
3. Kelantan	23.1	1.4	4.9	1.6	69.0	0.1	100.0
4. Melaka	11.2	0.1	37.3	2.4	48.7	0.3	100.0
5. Negeri Sembilan	7.2	0.4	36.2	3.0	51.4	1.9	100.0
6. Pahang	23.7	1.1	22.3	2.5	50.3	0.1	100.0
7. Pulau Pinang	2.2	0.2	44.9	2.4	49.6	0.7	100.0
8. Perak	15.4	0.6	19.1	2.8	62.1	0.1	100.0
9. Perlis	18.8	0.5	7.7	2.6	69.7	0.7	100.0
10. Selangor	1.4	0.2	29.1	5.7	61.2	2.3	100.0
11. Terengganu	8.5	0.5	34.9	3.2	52.8	0.1	100.0
12. Sabah	16.4	25.6	7.8	2.8	47.0	0.3	100.0
13. Sarawak	11.7	22.4	26.2	3.2	36.2	0.3	100.0
14. W.P. Kuala Lumpur	..	0.1	2.6	6.2	89.3	1.7	100.0
15. W.P. Labuan	1.5	-	18.0	2.1	77.6	0.8	100.0
16. Supra	-	100.0	-	-	-	-	100.0
KDNK pada harga pembeli	7.4	6.9	22.8	4.0	57.8	1.1	100.0

Jadual 8.44: KDNK mengikut negeri dan jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, 2021 - RM juta

Jenis aktiviti ekonomi	Pertanian	Perlombongan dan pengkuarian	Pembuatan	Pembinaan	Perkhidmatan	Tambah: Duti import	KDNK pada harga pembeli
1. Johor	16,980	587	40,727	3,424	68,316	1,269	131,303
2. Kedah	5,667	103	14,465	1,019	25,933	324	47,511
3. Kelantan	5,888	353	1,260	401	17,862	33	25,797
4. Melaka	4,556	55	15,835	897	20,497	59	41,900
5. Negeri Sembilan	3,306	186	17,962	1,366	24,352	610	47,783
6. Pahang	13,000	507	12,990	1,603	27,252	51	55,403
7. Pulau Pinang	2,002	130	46,768	2,522	47,064	625	99,111
8. Perak	11,798	402	15,453	1,920	47,314	35	76,923
9. Perlis	1,024	29	468	151	4,121	76	5,868
10. Selangor	4,954	708	107,531	17,493	205,213	8,084	343,983
11. Terengganu	2,753	178	12,994	1,107	18,190	16	35,238
12. Sabah	12,520	20,574	5,931	2,370	37,364	240	78,999
13. Sarawak	14,434	27,875	37,122	4,497	47,288	355	131,572
14. W.P. Kuala Lumpur	a	134	5,978	11,974	197,788	3,830	219,706
15. W.P. Labuan	117	-	1,354	143	5,997	39	7,650
16. Supra	-	41,896	-	-	-	-	41,896
Jumlah KDNK pada harga pembeli	99,000	93,717	336,839	50,889	794,552	15,646	1,390,644

**Jadual 8.45: KDNK mengikut negeri dan jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, 2021
- Perubahan peratusan tahunan****(%)**

Jenis aktiviti ekonomi	Pertanian	Perlombongan dan pengkuarian	Pembuatan	Pembinaan	Perkhidmatan	Tambah: Duti import	KDNK pada harga pembeli
1. Johor	0.7	-10.7	5.4	-18.0	2.9	-4.4	2.5
2. Kedah	2.7	-7.8	6.2	-8.4	2.0	30.8	3.2
3. Kelantan	1.2	3.1	2.1	1.2	2.8	39.8	2.4
4. Melaka	-0.6	-6.6	3.3	-9.5	2.6	-43.1	2.1
5. Negeri Sembilan	-0.4	-6.7	7.2	-0.3	2.2	-29.4	3.1
6. Pahang	-0.0	-17.3	6.1	18.5	-1.3	-32.5	0.9
7. Pulau Pinang	-2.3	-6.6	12.4	12.9	2.4	-5.8	6.9
8. Perak	3.2	-7.0	9.2	-6.7	2.6	-32.0	3.6
9. Perlis	-5.9	-5.0	5.4	0.2	2.2	89.0	1.4
10. Selangor	4.9	-6.3	13.1	-6.3	2.5	8.9	5.3
11. Terengganu	-5.2	1.0	9.5	2.5	1.4	-47.9	3.7
12. Sabah	-2.2	3.2	-1.8	7.9	2.1	-11.1	1.5
13. Sarawak	-3.2	-2.5	11.1	10.2	2.4	-8.4	3.1
14. W.P. Kuala Lumpur	..	-2.9	4.3	-11.9	1.8	1.3	1.0
15. W.P. Labuan	1.3	-	-1.0	-11.8	1.5	-31.9	0.5
16. Supra	-	2.9	-	-	-	-	2.9
KDNK pada harga pembeli	-0.1	0.9	9.5	-5.1	2.2	2.0	3.3

Jadual 8.46: KDNK mengikut negeri dan jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, 2021
- Peratus sumbangan kepada KDNK Malaysia

(%)

Jenis aktiviti ekonomi	Pertanian	Perlombongan dan pengkuarian	Pembuatan	Pembinaan	Perkhidmatan	Tambah: Duti import	KDNK pada harga pembeli
1. Johor	17.2	0.6	12.1	6.7	8.6	8.1	9.4
2. Kedah	5.7	0.1	4.3	2.0	3.3	2.1	3.4
3. Kelantan	5.9	0.4	0.4	0.8	2.2	0.2	1.9
4. Melaka	4.6	0.1	4.7	1.8	2.6	0.4	3.0
5. Negeri Sembilan	3.3	0.2	5.3	2.7	3.1	3.9	3.4
6. Pahang	13.1	0.5	3.9	3.1	3.4	0.3	4.0
7. Pulau Pinang	2.0	0.1	13.9	5.0	5.9	4.0	7.1
8. Perak	11.9	0.4	4.6	3.8	6.0	0.2	5.5
9. Perlis	1.0	0.0	0.1	0.3	0.5	0.5	0.4
10. Selangor	5.0	0.8	31.9	34.4	25.8	51.7	24.7
11. Terengganu	2.8	0.2	3.9	2.2	2.3	0.1	2.5
12. Sabah	12.6	22.0	1.8	4.7	4.7	1.5	5.7
13. Sarawak	14.6	29.7	11.0	8.8	6.0	2.3	9.5
14. W.P. Kuala Lumpur	..	0.1	1.8	23.5	24.9	24.5	15.8
15. W.P. Labuan	0.1	-	0.4	0.3	0.8	0.3	0.6
16. Supra	-	44.7	-	-	-	-	3.0
KDNK pada harga pembeli	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Jadual 8.47: KDNK mengikut negeri dan jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, 2021
- Peratus sumbangan kepada KDNK negeri

(%)

Jenis aktiviti ekonomi	Pertanian	Perlombongan dan pengkuarian	Pembuatan	Pembinaan	Perkhidmatan	Tambah: Duti import	KDNK pada harga pembeli
1. Johor	12.9	0.4	31.0	2.6	52.0	1.0	100.0
2. Kedah	11.9	0.2	30.4	2.1	54.6	0.7	100.0
3. Kelantan	22.8	1.4	4.9	1.6	69.2	0.1	100.0
4. Melaka	10.9	0.1	37.8	2.1	48.9	0.1	100.0
5. Negeri Sembilan	6.9	0.4	37.6	2.9	51.0	1.3	100.0
6. Pahang	23.5	0.9	23.4	2.9	49.2	0.1	100.0
7. Pulau Pinang	2.0	0.1	47.2	2.5	47.5	0.6	100.0
8. Perak	15.3	0.5	20.1	2.5	61.5	0.0	100.0
9. Perlis	17.4	0.5	8.0	2.6	70.2	1.3	100.0
10. Selangor	1.4	0.2	31.3	5.1	59.7	2.4	100.0
11. Terengganu	7.8	0.5	36.9	3.1	51.6	0.0	100.0
12. Sabah	15.8	26.0	7.5	3.0	47.3	0.3	100.0
13. Sarawak	11.0	21.2	28.2	3.4	35.9	0.3	100.0
14. W.P. Kuala Lumpur	..	0.1	2.7	5.5	90.0	1.7	100.0
15. W.P. Labuan	1.5	-	17.7	1.9	78.4	0.5	100.0
16. Supra	-	100.0	-	-	-	-	100.0
KDNK pada harga pembeli	7.1	6.7	24.2	3.7	57.1	1.1	100.0

Jadual 8.48: KDNK mengikut negeri dan jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, 2022 - RM juta

Jenis aktiviti ekonomi	Pertanian	Perlombongan dan pengkuarian	Pembuatan	Pembinaan	Perkhidmatan	Tambah: Duti import	KDNK pada harga pembeli
1. Johor	17,304	631	42,949	3,967	75,672	1,533	142,056
2. Kedah	5,614	111	15,633	1,206	28,024	349	50,937
3. Kelantan	5,601	382	1,299	480	19,086	45	26,894
4. Melaka	4,526	60	16,905	943	22,988	67	45,488
5. Negeri Sembilan	3,287	201	19,394	1,445	26,195	318	50,840
6. Pahang	13,633	557	13,745	1,586	31,823	51	61,395
7. Pulau Pinang	2,069	140	54,182	2,721	52,371	643	112,126
8. Perak	11,338	438	15,606	2,038	50,742	52	80,213
9. Perlis	1,046	31	489	153	4,354	129	6,200
10. Selangor	4,874	777	117,207	18,203	233,125	10,686	384,871
11. Terengganu	2,623	192	14,061	1,145	19,280	8	37,309
12. Sabah	12,492	20,307	5,780	2,517	40,565	270	81,931
13. Sarawak	14,542	29,475	39,207	4,676	51,832	428	140,161
14. W.P. Kuala Lumpur	a	145	6,297	12,215	218,981	2,172	239,811
15. W.P. Labuan	121	-	1,377	148	6,274	34	7,954
16. Supra	-	42,754	-	-	-	-	42,754
Jumlah KDNK pada harga pembeli	99,073	96,199	364,131	53,441	881,310	16,785	1,510,939

Jadual 8.49: KDNK mengikut negeri dan jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, 2022 - Perubahan peratusan tahunan

Jenis aktiviti ekonomi	Pertanian	Perlombongan dan pengkuarian	Pembuatan	Pembinaan	Perkhidmatan	Tambah: Duti import	KDNK pada harga pembeli (%)
1. Johor	1.9	7.5	5.5	15.9	10.8	20.8	8.2
2. Kedah	-0.9	7.8	8.1	18.3	8.1	7.7	7.2
3. Kelantan	-4.9	8.4	3.1	19.7	6.8	36.7	4.3
4. Melaka	-0.7	7.6	6.8	5.0	12.2	13.2	8.6
5. Negeri Sembilan	-0.6	7.9	8.0	5.7	7.6	-47.9	6.4
6. Pahang	4.9	9.7	5.8	-1.0	16.8	0.8	10.8
7. Pulau Pinang	3.4	7.9	15.9	7.9	11.3	3.0	13.1
8. Perak	-3.9	8.9	1.0	6.1	7.2	48.1	4.3
9. Perlis	2.2	7.2	4.5	1.1	5.7	68.4	5.7
10. Selangor	-1.6	9.7	9.0	4.1	13.6	32.2	11.9
11. Terengganu	-4.7	8.1	8.2	3.4	6.0	-48.1	5.9
12. Sabah	-0.2	-1.3	-2.5	6.2	8.6	12.6	3.7
13. Sarawak	0.7	5.7	5.6	4.0	9.6	20.4	6.5
14. W.P. Kuala Lumpur	..	7.7	5.3	2.0	10.7	-43.3	9.2
15. W.P. Labuan	3.6	-	1.7	3.2	4.6	-13.3	4.0
16. Supra	-	2.0	-	-	-	-	2.0
KDNK pada harga pembeli	0.1	2.6	8.1	5.0	10.9	7.3	8.7

Jadual 8.50: KDNK mengikut negeri dan jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, 2022
- Peratus sumbangan kepada KDNK Malaysia

(%)

Jenis aktiviti ekonomi	Pertanian	Perlombongan dan pengkuarian	Pembuatan	Pembinaan	Perkhidmatan	Tambah: Duti import	KDNK pada harga pembeli
1. Johor	17.5	0.7	11.8	7.4	8.6	9.1	9.4
2. Kedah	5.7	0.1	4.3	2.3	3.2	2.1	3.4
3. Kelantan	5.7	0.4	0.4	0.9	2.2	0.3	1.8
4. Melaka	4.6	0.1	4.6	1.8	2.6	0.4	3.0
5. Negeri Sembilan	3.3	0.2	5.3	2.7	3.0	1.9	3.4
6. Pahang	13.8	0.6	3.8	3.0	3.6	0.3	4.1
7. Pulau Pinang	2.1	0.1	14.9	5.1	5.9	3.8	7.4
8. Perak	11.4	0.5	4.3	3.8	5.8	0.3	5.3
9. Perlis	1.1	0.0	0.1	0.3	0.5	0.8	0.4
10. Selangor	4.9	0.8	32.2	34.1	26.5	63.7	25.5
11. Terengganu	2.6	0.2	3.9	2.1	2.2	0.0	2.5
12. Sabah	12.6	21.1	1.6	4.7	4.6	1.6	5.4
13. Sarawak	14.7	30.6	10.8	8.8	5.9	2.5	9.3
14. W.P. Kuala Lumpur	..	0.2	1.7	22.9	24.8	12.9	15.9
15. W.P. Labuan	0.1	-	0.4	0.3	0.7	0.2	0.5
16. Supra	-	44.4	-	-	-	-	2.8
KDNK pada harga pembeli	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Jadual 8.51: KDNK mengikut negeri dan jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, 2022
- Peratus sumbangan kepada KDNK negeri

(%)

Jenis aktiviti ekonomi	Pertanian	Perlombongan dan pengkuarian	Pembuatan	Pembinaan	Perkhidmatan	Tambah: Duti import	KDNK pada harga pembeli
1. Johor	12.2	0.4	30.2	2.8	53.3	1.1	100.0
2. Kedah	11.0	0.2	30.7	2.4	55.0	0.7	100.0
3. Kelantan	20.8	1.4	4.8	1.8	71.0	0.2	100.0
4. Melaka	10.0	0.1	37.2	2.1	50.5	0.1	100.0
5. Negeri Sembilan	6.5	0.4	38.1	2.8	51.5	0.6	100.0
6. Pahang	22.2	0.9	22.4	2.6	51.8	0.1	100.0
7. Pulau Pinang	1.8	0.1	48.3	2.4	46.7	0.6	100.0
8. Perak	14.1	0.5	19.5	2.5	63.3	0.1	100.0
9. Perlis	16.9	0.5	7.9	2.5	70.2	2.1	100.0
10. Selangor	1.3	0.2	30.5	4.7	60.6	2.8	100.0
11. Terengganu	7.0	0.5	37.7	3.1	51.7	0.0	100.0
12. Sabah	15.2	24.8	7.1	3.1	49.5	0.3	100.0
13. Sarawak	10.4	21.0	28.0	3.3	37.0	0.3	100.0
14. W.P. Kuala Lumpur	..	0.1	2.6	5.1	91.3	0.9	100.0
15. W.P. Labuan	1.5	-	17.3	1.9	78.9	0.4	100.0
16. Supra	-	100.0	-	-	-	-	100.0
KDNK pada harga pembeli	6.6	6.4	24.1	3.5	58.3	1.1	100.0

Jadual 8.52: KDNK mengikut negeri pada harga semasa, 2015-2022 - RM juta

Negeri	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021 ^e	2022 ^p
1. Johor	110,002	120,119	130,563	136,433	140,580	135,770	146,750	165,164
2. Kedah	39,550	42,044	44,939	46,283	48,644	48,386	50,772	56,373
3. Kelantan	21,408	23,194	25,049	25,469	27,016	26,808	28,268	30,306
4. Melaka	36,077	37,928	42,758	44,184	45,593	42,813	44,881	50,795
5. Negeri Sembilan	40,186	42,593	46,495	48,305	51,111	49,550	53,648	60,213
6. Pahang	49,450	53,175	58,883	59,227	61,108	60,504	66,196	76,075
7. Pulau Pinang	78,146	83,536	89,177	93,292	97,644	97,084	103,935	121,154
8. Perak	63,176	67,869	73,154	75,860	79,576	78,957	86,541	93,112
9. Perlis	5,353	5,670	5,947	6,187	6,482	6,016	6,189	6,701
10. Selangor	268,825	286,297	312,960	333,765	358,032	339,866	364,628	421,641
11. Terengganu	31,124	32,467	36,056	37,096	38,491	33,917	36,250	38,221
12. Sabah	73,776	80,503	95,006	100,703	99,048	84,296	102,452	122,138
13. Sarawak	121,585	124,189	138,804	146,246	150,265	137,177	162,794	199,786
14. W.P. Kuala Lumpur	180,865	193,983	213,197	229,310	244,595	227,921	233,053	262,730
15. W.P. Labuan	5,999	6,421	6,898	7,350	7,725	7,667	7,840	8,285
16. Supra	51,420	49,710	52,425	58,048	56,828	41,758	54,701	78,663
Jumlah KDNK pada harga pembeli	1,176,941	1,249,698	1,372,310	1,447,760	1,512,738	1,418,491	1,548,898	1,791,358

Jadual 8.53: KDNK per kapita mengikut negeri pada harga semasa, 2015-2022 - RM

Negeri	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021 ^e	2022 ^p
1. Johor	30,469	32,894	35,315	36,388	37,377	33,861	36,505	41,001
2. Kedah	18,864	19,835	20,961	21,398	22,378	22,701	23,597	26,061
3. Kelantan	12,159	12,909	13,695	13,690	14,341	14,956	15,598	16,555
4. Melaka	40,582	42,088	46,828	47,900	49,109	42,880	44,679	50,363
5. Negeri Sembilan	36,908	38,744	41,739	43,017	45,384	41,292	44,552	49,851
6. Pahang	30,754	32,688	35,751	35,577	36,560	38,022	41,335	47,127
7. Pulau Pinang	46,020	48,633	51,130	52,921	55,202	55,783	59,733	69,591
8. Perak	25,610	27,343	29,341	30,302	31,719	31,633	34,399	37,031
9. Perlis	21,540	22,588	23,596	24,408	25,513	21,117	21,522	23,126
10. Selangor	43,513	45,506	49,048	51,547	55,030	48,591	51,980	59,804
11. Terengganu	26,808	27,434	29,848	30,202	30,929	29,508	30,966	32,210
12. Sabah	19,830	21,169	24,639	25,832	25,368	24,657	30,022	35,766
13. Sarawak	45,006	45,346	50,177	52,387	53,551	55,907	66,027	80,772
14. W.P. Kuala Lumpur	97,060	103,506	113,358	121,509	129,677	108,985	112,084	126,423
15. W.P. Labuan	63,069	66,348	70,705	74,271	77,799	80,602	81,652	85,522
Malaysia	37,739	39,505	42,854	44,708	46,513	43,717	47,547	54,785

1. Data 2015-2019 menggunakan anggaran Penduduk Pertengahan Tahun berasaskan Banci Penduduk dan Perumahan 2010 dan data ini akan disemak semula dengan menggunakan data Banci Penduduk dan Perumahan 2020.

2. Data 2020-2022 menggunakan anggaran Penduduk Pertengahan Tahun berasaskan Banci Penduduk dan Perumahan 2020.

Jadual 8.54: KDNK mengikut jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, Kelantan, 2015-2022 - RM juta

Jenis aktiviti ekonomi	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021 ^e	2022 ^p
1. Pertanian	5,102	5,287	5,477	5,431	5,814	5,818	5,888	5,601
1.1 Tanaman	3,182	3,249	3,592	3,768	4,127	4,221	4,318	4,055
1.2 Ternakan	265	270	283	293	310	310	307	303
1.3 Perhutanan dan pembalakan	896	850	763	886	915	913	911	907
1.4 Perikanan	759	918	839	484	462	373	352	336
2. Perlombongan dan pengkuarian	229	257	300	359	417	342	353	382
3. Pembuatan	1,147	1,172	1,278	1,281	1,300	1,234	1,260	1,299
3.1 Minyak dan lemak daripada sayuran & haiwan, proses makanan, minuman dan produk tembakau	178	185	206	211	224	225	200	202
3.2 Tekstil, pakaian dan produk kulit	99	105	113	115	113	90	79	80
3.3 Produk kayu, perabot, keluaran kertas dan percetakan	193	214	220	228	215	173	201	213
3.4 Produk petroleum, kimia, getah dan plastik	240	233	237	230	240	258	260	259
3.5 Produk mineral bukan logam, logam asas dan produk logam yang direka	163	172	183	173	185	166	176	180
3.6 Produk elektrik, elektronik dan optikal	244	232	289	295	295	294	314	334
3.7 Peralatan pengangkutan, pembuatan lain dan pembaikan	31	31	30	30	29	28	30	30
4. Pembinaan	445	575	521	324	383	396	401	480
4.1 Pembinaan bangunan	309	359	267	204	216	202	191	200
4.2 Kejuruteraan awam	96	170	191	86	102	127	146	219
4.3 Aktiviti pembinaan pertukangan khas	39	46	62	35	65	68	64	61
5. Perkhidmatan	14,455	15,159	15,899	16,721	17,535	17,374	17,862	19,086
5.1 Utiliti, pengangkutan & penyimpanan dan maklumat & komunikasi	1,834	1,941	2,081	2,182	2,308	2,345	2,476	2,647
5.2 Perdagangan borong dan runcit, makanan & minuman dan penginapan	4,642	4,893	5,160	5,517	5,883	5,414	5,373	6,033
5.3 Kewangan dan insurans, hartanah dan perkhidmatan perniagaan	1,188	1,240	1,276	1,324	1,393	1,408	1,489	1,564
5.4 Perkhidmatan-perkhidmatan lain	1,574	1,634	1,704	1,778	1,857	1,864	1,894	1,954
5.5 Perkhidmatan kerajaan	5,218	5,451	5,679	5,920	6,095	6,343	6,630	6,887
6. Tambah: Duti import	30	25	26	26	30	24	33	45
KDNK pada harga pembeli	21,408	22,476	23,501	24,143	25,479	25,188	25,797	26,894

Jadual 8.55: KDNK mengikut jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, Kelantan, 2015-2022
- Perubahan peratusan tahunan dan peratus sumbangan kepada KDNK

(%)

Jenis aktiviti ekonomi	Perubahan peratusan tahunan							Peratus sumbangan kepada KDNK							
	2016	2017	2018	2019	2020	2021 ^e	2022 ^p	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021 ^e	2022 ^p
1. Pertanian	3.6	3.6	-0.8	7.1	0.1	1.2	-4.9	23.8	23.5	23.3	22.5	22.8	23.1	22.8	20.8
1.1 Tanaman	2.1	10.6	4.9	9.5	2.3	2.3	-6.1	14.9	14.5	15.3	15.6	16.2	16.8	16.7	15.1
1.2 Ternakan	2.2	4.5	3.8	5.6	0.1	-1.1	-1.1	1.2	1.2	1.2	1.2	1.2	1.2	1.2	1.1
1.3 Perhutanan dan pembalakan	-5.2	-10.3	16.1	3.3	-0.2	-0.2	-0.5	4.2	3.8	3.2	3.7	3.6	3.6	3.5	3.4
1.4 Perikanan	20.9	-8.6	-42.3	-4.5	-19.3	-5.5	-4.5	3.5	4.1	3.6	2.0	1.8	1.5	1.4	1.3
2. Perlombongan dan pengkuarian	12.3	16.7	19.7	15.9	-18.0	3.1	8.4	1.1	1.1	1.3	1.5	1.6	1.4	1.4	1.4
3. Pembuatan	2.1	9.0	0.3	1.5	-5.1	2.1	3.1	5.4	5.2	5.4	5.3	5.1	4.9	4.9	4.8
3.1 Minyak dan lemak daripada sayuran & haiwan, prosesan makanan, minuman dan produk tembakau	3.9	11.1	2.4	6.6	0.1	-10.8	0.9	0.8	0.8	0.9	0.9	0.9	0.9	0.8	0.8
3.2 Tekstil, pakaian dan produk kulit	5.8	7.9	2.1	-2.3	-20.2	-12.6	1.8	0.5	0.5	0.5	0.5	0.4	0.4	0.3	0.3
3.3 Produk kayu, perabot, keluaran kertas dan percetakan	11.0	2.7	3.5	-5.6	-19.5	16.4	5.8	0.9	1.0	0.9	0.9	0.8	0.7	0.8	0.8
3.4 Produk petroleum, kimia, getah dan plastik	-3.0	1.9	-3.0	4.2	7.8	0.6	-0.3	1.1	1.0	1.0	1.0	0.9	1.0	1.0	1.0
3.5 Produk mineral bukan logam, logam asas dan produk logam yang direka	5.5	6.1	-5.5	7.0	-10.1	5.8	2.0	0.8	0.8	0.8	0.7	0.7	0.7	0.7	0.7
3.6 Produk elektrik, elektronik dan optikal	-4.6	24.3	2.0	0.2	-0.5	6.9	6.5	1.1	1.0	1.2	1.2	1.2	1.2	1.2	1.2
3.7 Peralatan pengangkutan, pembuatan lain dan pembaikan	-0.3	-0.6	-0.5	-5.0	-2.1	5.4	2.7	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1
4. Pembinaan	29.4	-9.5	-37.7	18.1	3.5	1.2	19.7	2.1	2.6	2.2	1.3	1.5	1.6	1.6	1.8
4.1 Pembinaan bangunan	16.1	-25.6	-23.8	5.9	-6.2	-5.6	5.0	1.4	1.6	1.1	0.8	0.8	0.8	0.7	0.7
4.2 Kejuruteraan awam	76.6	12.4	-55.2	19.0	24.0	15.5	49.6	0.5	0.8	0.8	0.4	0.4	0.5	0.6	0.8
4.3 Aktiviti pembinaan pertukangan khas	18.1	35.7	-43.7	86.9	3.4	-5.0	-5.0	0.2	0.2	0.3	0.1	0.3	0.3	0.2	0.2

Jadual 8.55: KDNK mengikut jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, Kelantan, 2015-2022 (samb.)
- Perubahan peratusan tahunan dan peratus sumbangan kepada KDNK

(%)

Jenis aktiviti ekonomi	Perubahan peratusan tahunan							Peratus sumbangan kepada KDNK							
	2016	2017	2018	2019	2020	2021 ^e	2022 ^p	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021 ^e	2022 ^p
5. Perkhidmatan	4.9	4.9	5.2	4.9	-0.9	2.8	6.8	67.5	67.4	67.7	69.3	68.8	69.0	69.2	71.0
5.1 Utiliti, pengangkutan & penyimpanan dan maklumat & komunikasi	5.8	7.2	4.9	5.8	1.6	5.6	6.9	8.6	8.6	8.9	9.0	9.1	9.3	9.6	9.8
5.2 Perdagangan borong dan runcit, makanan & minuman dan penginapan	5.4	5.4	6.9	6.6	-8.0	-0.7	12.3	21.7	21.8	22.0	22.9	23.1	21.5	20.8	22.4
5.3 Kewangan dan insurans, hartanah dan perkhidmatan perniagaan	4.4	2.9	3.8	5.1	1.1	5.7	5.1	5.5	5.5	5.4	5.5	5.5	5.6	5.8	5.8
5.4 Perkhidmatan-perkhidmatan lain	3.8	4.3	4.3	4.4	0.4	1.6	3.2	7.4	7.3	7.3	7.4	7.3	7.4	7.3	7.3
5.5 Perkhidmatan kerajaan	4.5	4.2	4.2	3.0	4.1	4.5	3.9	24.4	24.3	24.2	24.5	23.9	25.2	25.7	25.6
6. Tambah: Duti import	-17.5	6.2	-1.6	15.0	-20.4	39.8	36.7	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.2
KDNK pada harga pembeli	5.0	4.6	2.7	5.5	-1.1	2.4	4.3	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

JADUAL STATISTIK

INDEKS HARGA PENGGUNA

PENDUDUK

PENDAPATAN DAN PERBELANJAAN

TENAGA BURUH

STATISTIK SISWAZAH

STATISTIK PELANCONGAN

EKSPORT DAN IMPORT

STATISTIK PERTUBUHAN PERNIAGAAN

ALAM SEKITAR

INDEKS KEBAHAGIAAN RAKYAT

Jadual 8.56: Indeks Harga Pengguna mengikut negeri, 2015-2022

Negeri	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
2010=100								
Malaysia	112.8	115.2	119.5	120.7	121.5	120.1	123.1	127.2
Johor	114.8	118.0	123.0	124.3	125.1	123.3	126.3	130.6
Kedah	112.5	114.4	118.9	117.9	119.5	117.4	120.4	123.5
Kelantan	113.6	115.3	119.3	120.1	120.6	118.8	122.5	125.9
Melaka	112.4	114.7	119.4	120.3	120.4	118.1	120.9	124.2
Negeri Sembilan	113.2	115.4	120.2	121.6	122.5	120.5	123.6	127.0
Pahang	112.4	114.4	118.0	118.7	119.0	117.6	121.1	124.7
Pulau Pinang	113.4	116.2	120.9	122.0	123.3	122.3	124.9	128.9
Perak	110.8	112.3	116.0	116.8	117.5	116.0	119.1	123.0
Perlis	109.3	110.9	115.3	115.2	115.6	113.2	116.5	120.2
Selangor	114.0	116.6	121.5	123.2	124.3	123.5	126.8	132.1
Terengganu	111.4	113.0	116.5	117.0	117.1	115.6	119.5	123.2
Sabah	109.8	110.6	114.1	114.8	115.0	112.8	114.6	118.0
Sarawak	110.9	112.6	116.0	116.7	116.8	114.7	117.1	120.8
W.P. Kuala Lumpur	112.4	115.5	119.8	121.5	123.0	122.3	124.7	128.5
W.P. Labuan	114.8	115.2	117.6	117.9	118.3	116.0	117.8	120.6
W.P. Putrajaya	112.8	115.5	118.7	119.0	120.3	120.0	124.7	133.8

Jadual 8.57: Peratus perubahan tahunan Indeks Harga Pengguna mengikut negeri, 2015-2022

Negeri	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
2010=100								
Malaysia	2.1	2.1	3.7	1.0	0.7	-1.2	2.5	3.3
Johor	2.9	2.8	4.2	1.1	0.6	-1.4	2.4	3.4
Kedah	1.8	1.7	3.9	-0.8	1.4	-1.8	2.6	2.6
Kelantan	1.8	1.5	3.5	0.7	0.4	-1.5	3.1	2.8
Melaka	2.0	2.0	4.1	0.8	0.1	-1.9	2.4	2.7
Negeri Sembilan	2.5	1.9	4.2	1.2	0.7	-1.6	2.6	2.8
Pahang	1.6	1.8	3.1	0.6	0.3	-1.2	3.0	3.0
Pulau Pinang	2.4	2.5	4.0	0.9	1.1	-0.8	2.1	3.2
Perak	1.6	1.4	3.3	0.7	0.6	-1.3	2.7	3.3
Perlis	0.9	1.5	4.0	-0.1	0.3	-2.1	2.9	3.2
Selangor	2.5	2.3	4.2	1.4	0.9	-0.6	2.7	4.2
Terengganu	1.5	1.4	3.1	0.4	0.1	-1.3	3.4	3.1
Sabah	0.8	0.7	3.2	0.6	0.2	-1.9	1.6	3.0
Sarawak	1.4	1.5	3.0	0.6	0.1	-1.8	2.1	3.2
W.P. Kuala Lumpur	2.8	2.8	3.7	1.4	1.2	-0.6	2.0	3.0
W.P. Labuan	1.4	0.3	2.1	0.3	0.3	-1.9	1.6	2.4
W.P. Putrajaya	2.0	2.4	2.8	0.3	1.1	-0.2	3.9	7.3

Jadual 8.58: Indeks Harga Pengguna, Kelantan, 2015-2022

Kumpulan utama	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
	2010=100							
Jumlah	113.6	115.3	119.3	120.1	120.6	118.8	122.5	125.9
Makanan dan minuman bukan alkohol	120.2	123.8	128.0	129.3	130.6	131.8	134.6	140.6
Minuman alkohol dan tembakau	149.4	179.0	179.0	179.6	183.3	183.5	183.8	184.1
Pakaian dan kasut	101.7	102.0	101.1	99.4	98.1	97.6	97.2	97.7
Perumahan, air, elektrik, gas dan bahan api lain	109.6	111.2	112.9	114.7	116.9	113.0	115.7	117.3
Hiasan, perkakasan dan penyelenggaraan isi rumah	107.0	109.0	110.6	110.4	110.8	111.0	112.7	115.8
Kesihatan	114.6	117.6	120.7	122.4	124.2	126.3	126.9	128.5
Pengangkutan	107.6	101.6	114.9	116.2	111.8	99.5	112.6	116.0
Komunikasi	101.4	99.0	98.7	97.9	98.5	99.4	99.4	99.3
Perkhidmatan rekreasi dan kebudayaan	103.2	104.7	106.8	106.0	106.9	107.8	108.2	109.0
Pendidikan	119.4	123.6	124.6	125.8	129.4	130.3	131.2	131.9
Restoran dan hotel	112.3	114.6	116.3	117.5	118.7	119.5	120.7	124.7
Pelbagai barangan dan perkhidmatan	109.8	112.5	113.4	111.8	113.3	117.8	118.8	120.9

Jadual 8.59: Peratus perubahan tahunan Indeks Harga Pengguna, Kelantan, 2015-2022

Kumpulan utama	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
	2010=100							
Jumlah	1.8	1.5	3.5	0.7	0.4	-1.5	3.1	2.8
Makanan dan minuman bukan alkohol	3.1	3.0	3.4	1.0	1.0	0.9	2.1	4.5
Minuman alkohol dan tembakau	15.4	19.8	0.0	0.3	2.1	0.1	0.2	0.2
Pakaian dan kasut	0.9	0.3	-0.9	-1.7	-1.3	-0.5	-0.4	0.5
Perumahan, air, elektrik, gas dan bahan api lain	1.7	1.5	1.5	1.6	1.9	-3.3	2.4	1.4
Hiasan, perkakasan dan penyelenggaraan isi rumah	2.9	1.9	1.5	-0.2	0.4	0.2	1.5	2.8
Kesihatan	4.0	2.6	2.6	1.4	1.5	1.7	0.5	1.3
Pengangkutan	-5.1	-5.6	13.1	1.1	-3.8	-11.0	13.2	3.0
Komunikasi	2.3	-2.4	-0.3	-0.8	0.6	0.9	0.0	-0.1
Perkhidmatan rekreasi dan kebudayaan	0.6	1.5	2.0	-0.7	0.8	0.8	0.4	0.7
Pendidikan	3.2	3.5	0.8	1.0	2.9	0.7	0.7	0.5
Restoran dan hotel	3.0	2.0	1.5	1.0	1.0	0.7	1.0	3.3
Pelbagai barangan dan perkhidmatan	4.6	2.5	0.8	-1.4	1.3	4.0	0.8	1.8

Jadual 8.60: Siri masa anggaran penduduk pertengahan tahun mengikut negeri dan jantina, Malaysia, 2015-2022

('000)

Negeri	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Jumlah	31,186.1	31,633.5	32,022.6	32,382.3	32,523.0	32,447.4	32,576.3	32,698.1
Johor	3,610.3	3,651.8	3,697.0	3,749.4	3,761.2	4,009.7	4,020.0	4,028.3
Kedah	2,096.5	2,119.7	2,143.9	2,163.0	2,173.7	2,131.4	2,151.7	2,163.1
Kelantan	1,760.6	1,796.7	1,829.0	1,860.5	1,883.8	1,792.5	1,812.3	1,830.6
Melaka	889.0	901.1	913.1	922.4	928.4	998.4	1,004.5	1,008.6
Negeri Sembilan	1,088.8	1,099.3	1,114.0	1,122.9	1,126.2	1,200.0	1,204.2	1,207.9
Pahang	1,607.9	1,626.7	1,647.0	1,664.7	1,671.4	1,591.3	1,601.5	1,614.3
Pulau Pinang	1,698.1	1,717.7	1,744.1	1,762.8	1,768.8	1,740.4	1,740.0	1,740.9
Perak	2,466.9	2,482.1	2,493.2	2,503.5	2,508.8	2,496.0	2,515.8	2,514.4
Perlis	248.5	251.0	252.0	253.5	254.0	284.9	287.6	289.8
Selangor	6,178.0	6,291.5	6,380.7	6,475.0	6,506.1	6,994.4	7,014.7	7,050.3
Terengganu	1,161.0	1,183.4	1,208.0	1,228.3	1,244.5	1,149.4	1,170.6	1,186.6
Sabah	3,720.5	3,802.8	3,855.9	3,898.4	3,904.4	3,418.8	3,412.6	3,414.9
Sarawak	2,701.5	2,738.7	2,766.3	2,791.7	2,806.0	2,453.7	2,465.6	2,473.5
W.P. Kuala Lumpur	1,780.4	1,789.7	1,793.2	1,790.0	1,782.5	1,982.1	1,964.0	1,961.2
W.P. Labuan	95.1	96.8	97.6	99.0	99.3	95.1	96.0	96.9
W.P. Putrajaya	83.0	84.4	87.5	97.2	103.7	109.2	115.2	117.0
Lelaki	16,112.1	16,346.3	16,542.7	16,721.4	16,764.9	16,966.2	17,000.5	17,039.8
Johor	1,909.8	1,931.1	1,952.6	1,976.4	1,974.6	2,141.3	2,138.8	2,138.2
Kedah	1,063.1	1,075.6	1,088.7	1,097.8	1,101.5	1,087.3	1,095.8	1,101.2
Kelantan	887.6	906.7	923.2	939.9	952.1	900.1	909.7	918.5
Melaka	447.9	453.4	459.2	463.6	465.9	524.9	527.4	528.8
Negeri Sembilan	563.7	569.1	576.8	580.8	580.6	624.0	624.2	625.1
Pahang	858.2	867.3	878.2	886.8	886.9	844.2	847.0	853.0
Pulau Pinang	855.2	864.6	877.1	886.5	889.1	892.6	891.4	891.0
Perak	1,249.3	1,257.0	1,262.9	1,266.7	1,268.2	1,300.2	1,309.0	1,304.6
Perlis	123.8	125.3	125.7	126.3	126.5	142.3	143.6	144.6
Selangor	3,212.5	3,271.6	3,316.2	3,365.0	3,375.1	3,710.8	3,710.0	3,713.3
Terengganu	591.6	603.4	616.4	626.1	633.2	587.9	599.1	607.1
Sabah	1,942.3	1,986.6	2,013.8	2,035.6	2,037.2	1,779.8	1,779.5	1,779.1
Sarawak	1,407.4	1,427.9	1,442.3	1,455.1	1,460.3	1,269.6	1,273.6	1,276.1
W.P. Kuala Lumpur	913.0	918.3	919.4	919.4	915.2	1,058.9	1,045.2	1,040.8
W.P. Labuan	48.1	48.9	49.2	49.9	50.0	48.9	49.4	49.8
W.P. Putrajaya	38.5	39.5	41.0	45.6	48.6	53.6	56.7	57.6
Perempuan	15,074.0	15,287.2	15,479.8	15,660.8	15,758.2	15,481.2	15,575.8	15,658.3
Johor	1,700.5	1,720.7	1,744.5	1,773.0	1,786.6	1,868.4	1,881.1	1,890.0
Kedah	1,033.4	1,044.1	1,055.2	1,065.1	1,072.3	1,044.1	1,055.9	1,061.9
Kelantan	873.0	890.1	905.8	920.6	931.7	900.1	909.7	918.5
Melaka	441.1	447.7	453.9	458.9	462.5	473.5	477.1	479.8
Negeri Sembilan	525.1	530.2	537.1	542.1	545.6	576.0	579.9	582.7
Pahang	749.7	759.4	768.9	778.0	784.6	747.1	754.4	761.2
Pulau Pinang	842.9	853.0	867.0	876.3	879.7	847.9	848.6	849.9
Perak	1,217.6	1,225.2	1,230.3	1,236.7	1,240.6	1,195.8	1,206.8	1,209.9
Perlis	124.7	125.7	126.3	127.2	127.6	142.5	144.0	145.2
Selangor	2,965.5	3,019.9	3,064.5	3,110.1	3,131.0	3,283.7	3,304.7	3,326.0
Terengganu	569.4	580.0	591.6	602.2	611.3	561.6	571.5	579.5
Sabah	1,778.2	1,816.2	1,842.1	1,862.8	1,867.2	1,639.0	1,633.1	1,635.9
Sarawak	1,294.1	1,310.8	1,324.0	1,336.5	1,345.7	1,184.1	1,192.0	1,197.4
W.P. Kuala Lumpur	867.4	871.4	873.8	870.7	867.3	923.2	918.8	920.3
W.P. Labuan	47.0	47.9	48.3	49.1	49.3	46.2	46.6	47.0
W.P. Putrajaya	44.5	45.0	46.5	51.5	55.1	55.6	58.5	59.4

1. Data 2015-2019 menggunakan anggaran Penduduk Pertengahan Tahun berasaskan Banci Penduduk dan Perumahan 2010 dan data ini akan disemak semula dengan menggunakan data Banci Penduduk dan Perumahan 2020.

2. Data 2020-2022 menggunakan anggaran Penduduk Pertengahan Tahun berasaskan Banci Penduduk dan Perumahan 2020.

Jadual 8.61: Ringkasan perangkaan penting mengikut negeri, Malaysia, 2021

Indikator	Kelahiran hidup	Kadar kelahiran kasar ¹	Kematian	Kadar kematian kasar ¹	Pertambahan semula jadi	Kadar pertambahan semula jadi kasar ¹	Kelahiran mati	Kadar kelahiran mati ²	Kematian perinatal	Kadar mortaliti perinatal ²
Malaysia	439,744	13.5	224,569	6.9	215,175	6.6	2,219	5.0	3,628	8.2
Johor	49,990	12.4	26,951	6.7	23,039	5.7	259	5.2	431	8.6
Kedah	33,040	15.4	18,457	8.6	14,583	6.8	138	4.2	256	7.7
Kelantan	34,764	19.2	13,926	7.7	20,838	11.5	202	5.8	331	9.5
Melaka	13,192	13.1	7,083	7.1	6,109	6.1	60	4.5	107	8.1
Negeri Sembilan	16,777	13.9	9,165	7.6	7,612	6.3	60	3.6	114	6.8
Pahang	24,507	15.3	10,366	6.5	14,141	8.8	107	4.3	192	7.8
Pulau Pinang	18,571	10.7	13,978	8.0	4,593	2.6	98	5.2	149	8.0
Perak	30,816	12.2	21,303	8.5	9,513	3.8	147	4.7	244	7.9
Perlis	4,076	14.2	2,234	7.8	1,842	6.4	13	3.2	29	7.1
Selangor	90,118	12.8	42,051	6.0	48,067	6.9	426	4.7	634	7.0
Terengganu	26,337	22.5	8,469	7.2	17,868	15.3	119	4.5	221	8.4
Sabah	41,608	12.2	18,873	5.5	22,735	6.7	324	7.7	510	12.2
Sarawak	31,274	12.7	17,596	7.1	13,678	5.5	137	4.4	213	6.8
W.P. Kuala Lumpur	21,046	10.7	13,334	6.8	7,712	3.9	110	5.2	164	7.8
W.P. Labuan	1,522	15.9	517	5.4	1,005	10.5	4	2.6	11	7.2
W.P. Putrajaya	2,106	18.3	266	2.3	1,840	16.0	15	7.1	22	10.4

¹Kadar adalah bagi setiap 1,000 penduduk

²Kadar adalah bagi setiap 1,000 kelahiran

Jadual 8.61: Ringkasan perangkaan penting mengikut negeri, Malaysia, 2021 (samb.)

Indikator	Kematian neonatal	Kadar mortaliti neonatal ³	Kematian bayi	Kadar mortaliti bayi ³	Kematian kanak-kanak	Kadar mortaliti kanak-kanak ⁴	Kematian kurang daripada 5 tahun	Kadar mortaliti kurang daripada 5 tahun ³	Kematian ibu bersalin	Nisbah mortaliti ibu bersalin ⁵	Kadar kesuburan jumlah ⁶
Malaysia	1,818	4.1	2,704	6.1	541	0.3	3,245	7.4	300	68.2	1.7
Johor	221	4.4	343	6.9	59	0.2	402	8.0	32	64.0	1.7
Kedah	146	4.4	203	6.1	28	0.2	231	7.0	27	81.7	2.0
Kelantan	181	5.2	249	7.2	36	0.3	285	8.2	26	74.8	2.8
Melaka	62	4.7	94	7.1	14	0.2	108	8.2	10	75.8	1.7
Negeri Sembilan	72	4.3	111	6.6	14	0.2	125	7.5	14	83.4	1.8
Pahang	109	4.4	148	6.0	25	0.2	173	7.1	5	20.4	2.2
Pulau Pinang	66	3.6	100	5.4	15	0.2	115	6.2	20	107.7	1.2
Perak	130	4.2	192	6.2	28	0.2	220	7.1	20	64.9	1.8
Perlis	21	5.2	31	7.6	8	0.5	39	9.6	-	-	1.9
Selangor	264	2.9	402	4.5	94	0.2	496	5.5	80	88.8	1.5
Terengganu	127	4.8	167	6.3	32	0.4	199	7.6	8	30.4	3.0
Sabah	232	5.6	374	9.0	125	0.5	499	12.0	28	67.3	1.4
Sarawak	97	3.1	152	4.9	43	0.4	195	6.2	12	38.4	1.6
W.P. Kuala Lumpur	74	3.5	116	5.5	14	0.1	130	6.2	12	57.0	1.2
W.P. Labuan	8	5.3	9	5.9	6	0.7	15	9.9	5	328.5	1.8
W.P. Putrajaya	8	3.8	13	6.2	-	-	13	6.2	1	47.5	1.9

³Kadar adalah bagi setiap 1,000 kelahiran hidup

⁴Kadar adalah bagi setiap 1,000 penduduk berumur 1-4 tahun

⁵Nisbah adalah bagi setiap 100,000 kelahiran hidup

⁶Kadar adalah bagi setiap perempuan berumur 15-49 tahun

Jadual 8.62: Jangkaan hayat ketika lahir mengikut jantina dan negeri, 2016-2022

Negeri	2016	2017	2018	2019	2020	2021 ^p	2022 ^e
Lelaki							
Malaysia	72.1	72.1	72.3	72.5	72.5	72.3	71.3
Johor	71.9	71.8	72.0	72.1	72.1	71.9	71.2
Kedah	70.2	70.3	70.4	70.7	70.4	70.2	68.6
Kelantan	69.0	69.3	69.6	69.7	69.6	69.5	68.7
Melaka	71.9	71.8	72.0	72.2	71.8	71.3	70.2
Negeri Sembilan	70.6	70.5	70.6	70.9	70.4	71.1	70.2
Pahang	70.9	71.0	71.2	71.5	70.7	70.8	70.2
Pulau Pinang	72.3	72.3	72.6	72.9	72.0	71.9	70.9
Perak	71.1	71.0	71.1	71.3	71.1	71.1	70.3
Perlis	70.0	69.4	69.2	69.3	70.2	70.2	69.4
Selangor	73.1	73.1	73.4	73.6	75.5	75.1	73.3
Terengganu	68.9	69.1	69.4	69.6	69.1	69.5	69.0
Sabah	72.6	72.5	72.6	72.5	72.6	72.3	72.0
Sarawak	74.5	74.4	74.6	74.5	72.9	72.6	72.1
W.P. Kuala Lumpur	74.6	74.4	74.5	74.6	74.1	73.5	71.8
W.P. Labuan	76.2	76.0	76.2	76.3	73.6	73.2	72.4
W.P. Putrajaya	72.6	71.7	72.8	72.5	72.2	72.3	71.9
Perempuan							
Malaysia	77.0	77.1	77.2	77.4	77.2	77.0	75.8
Johor	76.9	76.9	77.1	77.3	76.9	76.6	75.4
Kedah	75.9	76.0	76.2	76.4	76.1	75.6	73.4
Kelantan	75.1	75.2	75.5	75.8	75.1	74.8	73.3
Melaka	77.2	77.5	77.6	77.8	76.4	76.0	74.8
Negeri Sembilan	76.7	76.8	76.9	77.0	76.4	76.2	74.9
Pahang	76.2	76.3	76.4	76.6	75.7	75.8	75.1
Pulau Pinang	77.7	77.7	78.0	78.2	76.7	76.7	75.8
Perak	77.3	77.2	77.3	77.4	76.7	76.8	76.1
Perlis	75.0	74.8	74.8	74.9	75.6	75.8	75.3
Selangor	77.4	77.4	77.7	78.0	79.6	79.2	77.5
Terengganu	74.6	74.9	75.2	75.2	74.6	74.5	73.1
Sabah	76.2	76.3	76.1	76.3	76.4	76.0	75.2
Sarawak	78.3	78.2	78.4	78.4	77.6	77.5	76.9
W.P. Kuala Lumpur	79.0	79.0	79.3	79.5	79.1	78.3	76.6
W.P. Labuan	78.7	78.7	79.0	79.0	77.3	76.6	76.8
W.P. Putrajaya	72.0	72.6	73.5	74.5	76.7	77.4	77.0

2016-2019: Berdasarkan Banci Penduduk dan Perumahan Malaysia 2010 (Banci 2010)

2020-2022: Berdasarkan Banci Penduduk dan Perumahan Malaysia 2020 (Banci 2020)

^pPermulaan

^eAnggaran

Jadual 8.63: Pendapatan isi rumah kasar bulanan penengah, purata dan kadar pertumbuhan tahunan dikompaun mengikut negeri, Malaysia, 2019 dan 2022

Negeri	Bilangan isi rumah ('000)		Penengah			Purata		
			(RM)		Kadar pertumbuhan tahunan dikompaun	(RM)		Kadar pertumbuhan tahunan dikompaun
	2019	2022	2019	2022	2019-2022 (%)	2019	2022	2019-2022 (%)
Malaysia	7,276.7	7,909.2	5,873	6,338	2.5	7,901	8,479	2.4
Johor	879.3	999.4	6,427	6,879	2.3	8,013	8,517	2.0
Kedah	497.7	534.2	4,325	4,402	0.6	5,522	5,550	0.2
Kelantan	345.4	357.8	3,563	3,614	0.5	4,874	4,885	0.1
Melaka	227.9	262.0	6,054	6,210	0.8	7,741	8,057	1.3
Negeri Sembilan	270.8	309.3	5,005	5,226	1.4	6,707	6,788	0.4
Pahang	348.8	382.6	4,440	4,753	2.3	5,667	5,777	0.6
Pulau Pinang	448.7	478.3	6,169	6,502	1.8	7,774	8,267	2.0
Perak	639.4	649.9	4,273	4,494	1.7	5,645	5,779	0.8
Perlis	58.8	75.8	4,594	4,713	0.9	5,476	5,664	1.1
Selangor	1,623.1	1,774.8	8,210	9,983	6.5	10,827	12,233	4.1
Terengganu	257.6	281.4	5,545	5,878	1.9	6,815	7,248	2.1
Sabah	513.2	601.3	4,235	4,577	2.6	5,745	6,171	2.4
Sarawak	625.4	596.8	4,544	4,978	3.0	5,959	6,457	2.7
W.P. Kuala Lumpur	484.3	553.0	10,549	10,234	-1.0	13,257	13,325	0.2
W.P. Labuan	23.7	21.6	6,726	6,904	0.9	8,319	8,250	-0.3
W.P. Putrajaya	32.7	30.9	9,983	10,056	0.2	12,840	13,473	1.6

Jadual 8.64: Pendapatan isi rumah kasar bulanan penengah dan purata kumpulan isi rumah mengikut negeri, Malaysia, 2022

Negeri	Penengah (RM)			Purata (RM)		
	Tertinggi 20%	Pertengahan 40%	Terendah 40%	Tertinggi 20%	Pertengahan 40%	Terendah 40%
Malaysia	15,867	7,694	3,440	19,652	7,971	3,401
Johor	15,404	8,232	3,843	18,331	8,378	3,753
Kedah	10,051	5,138	2,666	12,040	5,280	2,578
Kelantan	9,449	4,279	2,190	11,288	4,421	2,148
Melaka	15,036	7,432	3,692	17,773	7,659	3,608
Negeri Sembilan	13,023	6,299	3,135	14,950	6,480	3,022
Pahang	10,148	5,512	3,220	11,453	5,636	3,082
Pulau Pinang	15,524	7,642	3,680	18,187	7,919	3,663
Perak	10,765	5,332	2,675	12,690	5,502	2,603
Perlis	10,296	5,381	2,828	11,665	5,590	2,746
Selangor	21,410	11,432	5,708	26,611	11,607	5,673
Terengganu	12,638	6,676	3,834	15,061	6,822	3,772
Sabah	11,880	5,511	2,615	14,265	5,711	2,583
Sarawak	12,617	6,005	2,748	14,425	6,205	2,726
W.P. Kuala Lumpur	22,343	11,890	6,270	30,146	12,180	6,068
W.P. Labuan	14,491	7,874	4,690	16,241	8,008	4,522
W.P. Putrajaya	27,019	11,296	6,290	30,552	12,090	6,342

Mengikut had pendapatan kumpulan isi rumah bagi negeri masing-masing

Jadual 8.65: Agihan pendapatan kasar mengikut kumpulan isi rumah dan negeri, Malaysia, 2022

(%)

Negeri	Jumlah	Terlinggi 20%	Pertengahan 40%	Terendah 40%
Malaysia	100.0	46.3	37.6	16.1
Johor	100.0	43.0	39.3	17.7
Kedah	100.0	43.3	38.1	18.6
Kelantan	100.0	46.1	36.3	17.6
Melaka	100.0	44.1	38.0	17.9
Negeri Sembilan	100.0	44.0	38.2	17.8
Pahang	100.0	39.6	39.0	21.4
Pulau Pinang	100.0	43.9	38.2	17.9
Perak	100.0	43.9	38.1	18.0
Perlis	100.0	41.1	39.4	19.5
Selangor	100.0	43.4	38.0	18.6
Terengganu	100.0	41.5	37.6	20.9
Sabah	100.0	46.2	37.0	16.8
Sarawak	100.0	44.6	38.5	16.9
W.P. Kuala Lumpur	100.0	45.2	36.6	18.2
W.P. Labuan	100.0	39.1	38.9	22.0
W.P. Putrajaya	100.0	45.2	35.9	18.9

Mengikut had pendapatan kumpulan isi rumah bagi negeri masing-masing

Jadual 8.66: Pendapatan isi rumah kasar bulanan penengah, purata dan kadar pertumbuhan tahunan dikompaun mengikut strata, kumpulan etnik ketua isi rumah dan daerah pentadbiran, Kelantan, 2019 dan 2022

Daerah pentadbiran	Penengah			Purata		
	(RM)		Kadar pertumbuhan tahunan dikompaun	(RM)		Kadar pertumbuhan tahunan dikompaun
	2019	2022	2019-2022 (%)	2019	2022	2019-2022 (%)
Kelantan	3,563	3,614	0.5	4,874	4,885	0.1
Bandar	4,019	4,174	1.3	5,429	5,458	0.2
Luar bandar	3,115	3,249	1.4	4,264	4,407	1.1
Kumpulan etnik						
Bumiputera	3,532	3,578	0.4	4,810	4,829	0.1
Cina	4,683	4,461	-1.6	6,398	6,573	0.9
India	n.s	n.s	n.s	n.s	n.s	n.s
Daerah pentadbiran						
Bachok	3,621	3,625	0.0	4,728	4,811	0.6
Kota Bharu	4,171	4,330	1.2	5,577	5,693	0.7
Machang	3,708	3,429	-2.6	4,841	4,987	1.0
Pasir Mas	3,341	3,508	1.6	4,745	4,602	-1.0
Pasir Puteh	3,458	3,453	-0.0	4,688	4,712	0.2
Tanah Merah	3,166	2,991	-1.9	4,338	4,177	-1.3
Tumpat	3,500	3,749	2.3	4,838	4,741	-0.7
Gua Musang	2,942	3,342	4.2	4,009	4,473	3.7
Kuala Krai	2,896	2,763	-1.6	3,979	3,798	-1.6
Jeli	2,943	2,906	-0.4	3,872	3,735	-1.2
Kecil Lojing	3,138	2,630	-5.9	3,002	3,153	1.6

Kumpulan etnik merujuk kepada etnik ketua isi rumah

n.s: Berdasarkan insiden sampel yang terpilih, analisis terperinci tidak signifikan untuk diterbitkan

Jadual 8.67: Peratusan isi rumah mengikut kumpulan isi rumah, strata dan daerah pentadbiran, Kelantan, 2019 dan 2022

(%)

Daerah pentadbiran	2019			2022		
	Tertinggi 20%	Pertengahan 40%	Terendah 40%	Tertinggi 20%	Pertengahan 40%	Terendah 40%
Bilangan isi rumah ('000)	69.1	138.2	138.2	71.5	143.1	143.1
Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Bandar	65.3	55.4	42.9	56.2	48.5	37.2
Luar bandar	34.7	44.6	57.1	43.8	51.5	62.8
Daerah pentadbiran						
Bachok	7.8	8.6	8.6	7.7	9.2	8.9
Kota Bharu	44.3	34.6	26.7	43.0	33.8	24.6
Machang	5.2	6.8	5.4	6.1	5.3	6.2
Pasir Mas	10.5	11.8	12.8	10.3	13.4	13.0
Pasir Puteh	6.8	6.8	7.7	7.3	7.0	7.8
Tanah Merah	6.5	7.8	9.1	5.8	7.1	10.7
Tumpat	8.4	10.8	9.1	8.8	10.5	9.6
Gua Musang	3.3	4.7	7.0	4.3	5.6	5.5
Kuala Krai	5.2	5.3	9.3	4.9	4.8	8.7
Jeli	2.0	2.1	3.7	1.6	2.8	4.1
Kecil Lojing	0.0	0.7	0.6	0.2	0.5	0.9

Mengikut had pendapatan kasar kumpulan isi rumah, Kelantan 2019

Terendah 40% : < RM3,030

Pertengahan 40% : RM3,030 - RM6,619

Tertinggi 20% : ≥ RM6,620

Mengikut had pendapatan kasar kumpulan isi rumah, Kelantan 2022

Terendah 40% : < RM3,060

Pertengahan 40% : RM3,060 - RM6,469

Tertinggi 20% : ≥ RM6,470

0.0 menunjukkan nilai yang kurang daripada 0.05 peratus

Jadual 8.68: Peratusan isi rumah dan agihan pendapatan mengikut strata dan daerah pentadbiran, Kelantan, 2019 dan 2022

(%)

Daerah pentadbiran	2019		2022	
	Isi rumah	Agihan pendapatan	Isi rumah	Agihan pendapatan
Bilangan isi rumah ('000)	345.4		357.8	
Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0
Bandar	52.4	58.4	45.5	50.8
Luar bandar	47.6	41.6	54.5	49.2
Daerah pentadbiran				
Bachok	8.4	8.2	8.8	8.7
Kota Bharu	33.4	38.2	32.0	37.2
Machang	5.9	5.9	5.9	6.0
Pasir Mas	11.9	11.6	12.6	11.9
Pasir Puteh	7.2	6.9	7.4	7.1
Tanah Merah	8.1	7.2	8.3	7.1
Tumpat	9.7	9.6	9.8	9.5
Gua Musang	5.3	4.4	5.3	4.9
Kuala Krai	6.9	5.6	6.4	5.0
Jeli	2.7	2.1	3.1	2.4
Kecil Lojing	0.5	0.3	0.6	0.4

Jadual 8.69: Pekali Gini bagi pendapatan isi rumah kasar bulanan mengikut strata dan daerah pentadbiran, Kelantan, 2019 dan 2022

Daerah pentadbiran	Pekali Gini	
	2019	2022
Kelantan	0.378	0.385
Bandar	0.377	0.381
Luar bandar	0.368	0.381
Daerah pentadbiran		
Bachok	0.361	0.374
Kota Bharu	0.381	0.384
Machang	0.352	0.414
Pasir Mas	0.381	0.362
Pasir Puteh	0.386	0.378
Tanah Merah	0.346	0.377
Tumpat	0.374	0.367
Gua Musang	0.367	0.360
Kuala Krai	0.382	0.399
Jeli	0.328	0.350
Kecil Lojing	0.233	0.365

Jadual 8.70: Perbelanjaan penggunaan isi rumah bulanan penengah, purata dan kadar pertumbuhan tahunan dikompaun mengikut negeri, Malaysia, 2019 dan 2022

Negeri	Penengah			Purata		
	(RM)		Kadar pertumbuhan tahunan dikompaun	(RM)		Kadar pertumbuhan tahunan dikompaun
	2019	2022		2019	2022	
Malaysia	3,683	4,282	5.0	4,609	5,150	3.7
Johor	4,038	4,636	4.6	4,826	5,342	3.4
Kedah	2,766	3,298	5.9	3,373	3,765	3.7
Kelantan	2,655	3,048	4.6	3,231	3,505	2.7
Melaka	3,938	4,861	7.0	4,983	5,707	4.5
Negeri Sembilan	3,717	3,869	1.3	4,362	4,678	2.3
Pahang	3,107	3,513	4.1	3,661	4,107	3.8
Pulau Pinang	3,809	4,481	5.4	4,651	5,322	4.5
Perak	2,938	3,341	4.3	3,582	3,903	2.9
Perlis	3,166	3,355	1.9	3,475	3,834	3.3
Selangor	4,874	5,747	5.5	6,099	6,770	3.5
Terengganu	3,846	4,216	3.1	4,345	4,796	3.3
Sabah	2,279	2,770	6.5	2,799	3,342	5.9
Sarawak	2,955	3,379	4.5	3,469	3,915	4.0
W.P. Kuala Lumpur	5,719	6,232	2.9	6,947	7,823	4.0
W.P. Labuan	3,553	3,822	2.4	4,102	4,176	0.6
W.P. Putrajaya	6,486	6,644	0.8	8,010	8,897	3.5

Jadual 8.71: Komposisi perbelanjaan penggunaan isi rumah bulanan mengikut negeri, Malaysia, 2022

Kumpulan perbelanjaan	Jumlah		Johor		Kedah		Kelantan	
	(RM)	(%)	(RM)	(%)	(RM)	(%)	(RM)	(%)
01 Makanan dan minuman	841	16.3	930	17.4	853	22.7	845	24.1
Beras	40	0.8	40	0.8	41	1.1	44	1.3
Roti dan bijirin lain	74	1.4	81	1.5	74	2.0	69	2.0
Daging	123	2.4	119	2.2	144	3.8	166	4.7
Ikan dan makanan laut	198	3.9	250	4.7	226	6.0	210	6.0
Susu, keju dan telur	68	1.3	70	1.3	64	1.7	56	1.6
Minyak dan lemak	35	0.7	43	0.8	28	0.8	26	0.8
Buah-buahan	56	1.1	46	0.9	47	1.3	56	1.6
Sayur-sayuran	89	1.7	111	2.1	78	2.1	73	2.1
Gula, jem, madu, coklat dan manisan	26	0.5	27	0.5	25	0.7	30	0.9
Keluaran makanan t.t.t.l.	89	1.7	100	1.9	83	2.2	77	2.2
Kopi, teh, koko dan minuman bukan alkohol	43	0.8	43	0.8	42	1.1	38	1.1
02 Minuman alkohol dan tembakau	95	1.8	119	2.3	62	1.7	71	2.0
03 Pakaian dan kasut	140	2.7	144	2.7	165	4.4	92	2.6
04 Perumahan, air, elektrik, gas dan bahan api lain	1,193	23.2	1,191	22.3	679	18.0	618	17.6
05 Hiasan, perkakasan dan penyelenggaraan isi rumah	242	4.7	214	4.0	161	4.3	122	3.5
06 Kesihatan	141	2.8	207	3.9	107	2.8	53	1.5
07 Pengangkutan	584	11.3	622	11.7	539	14.3	439	12.6
08 Maklumat dan komunikasi	337	6.6	344	6.4	243	6.5	220	6.3
09 Rekreasi, sukan dan kebudayaan	156	3.0	172	3.2	89	2.4	62	1.8
10 Perkhidmatan pendidikan	68	1.4	87	1.6	53	1.4	34	1.0
11 Restoran dan perkhidmatan penginapan	831	16.1	731	13.7	476	12.6	621	17.7
Perbelanjaan makanan di luar rumah	664	12.9	567	10.6	399	10.6	553	15.8
Perbelanjaan minuman di luar rumah	126	2.4	124	2.3	52	1.4	59	1.7
Perkhidmatan penginapan dan lain-lain	41	0.8	40	0.8	25	0.7	9	0.3
12 Insurans dan perkhidmatan kewangan	208	4.0	237	4.4	111	2.9	68	1.9
13 Penjagaan diri, perlindungan sosial dan pelbagai barangan dan perkhidmatan	314	6.1	344	6.4	227	6.0	260	7.4
Komposisi perbelanjaan penggunaan isi rumah bulanan (01-13)	5,150	100.0	5,342	100.0	3,765	100.0	3,505	100.0

Jadual 8.71: Komposisi perbelanjaan penggunaan isi rumah bulanan mengikut negeri, Malaysia, 2022 (samb.)

Kumpulan perbelanjaan	Melaka		Negeri Sembilan		Pahang		Pulau Pinang	
	(RM)	(%)	(RM)	(%)	(RM)	(%)	(RM)	(%)
01 Makanan dan minuman	907	15.9	869	18.6	818	19.9	715	13.4
Beras	40	0.7	37	0.8	37	0.9	29	0.6
Roti dan bijirin lain	87	1.5	68	1.4	65	1.6	61	1.1
Daging	111	1.9	122	2.6	112	2.7	99	1.9
Ikan dan makanan laut	210	3.7	222	4.7	202	4.9	178	3.3
Susu, keju dan telur	81	1.4	70	1.5	59	1.4	78	1.5
Minyak dan lemak	45	0.8	36	0.8	36	0.9	32	0.6
Buah-buahan	58	1.0	50	1.1	54	1.3	46	0.9
Sayur-sayuran	94	1.6	100	2.1	88	2.2	73	1.4
Gula, jem, madu, coklat dan manisan	36	0.6	27	0.6	26	0.6	20	0.4
Keluaran makanan t.t.t.l.	102	1.8	99	2.1	99	2.4	68	1.3
Kopi, teh, koko dan minuman bukan alkohol	43	0.8	40	0.9	39	1.0	31	0.6
02 Minuman alkohol dan tembakau	104	1.8	128	2.7	83	2.0	97	1.8
03 Pakaian dan kasut	228	4.0	125	2.7	118	2.9	155	2.9
04 Perumahan, air, elektrik, gas dan bahan api lain	983	17.2	918	19.6	793	19.3	1,319	24.8
05 Hiasan, perkakasan dan penyelenggaraan isi rumah	334	5.9	188	4.0	209	5.1	238	4.5
06 Kesihatan	213	3.7	146	3.1	116	2.8	141	2.6
07 Pengangkutan	809	14.2	537	11.4	480	11.7	464	8.7
08 Maklumat dan komunikasi	383	6.7	316	6.8	309	7.5	318	6.0
09 Rekreasi, sukan dan kebudayaan	252	4.4	213	4.6	146	3.6	148	2.8
10 Perkhidmatan pendidikan	59	1.0	84	1.8	60	1.5	82	1.5
11 Restoran dan perkhidmatan penginapan	812	14.2	635	13.6	571	13.9	1,090	20.5
Perbelanjaan makanan di luar rumah	640	11.2	535	11.4	470	11.4	906	17.0
Perbelanjaan minuman di luar rumah	105	1.8	74	1.6	78	1.9	166	3.1
Perkhidmatan penginapan dan lain-lain	67	1.2	26	0.6	24	0.6	19	0.3
12 Insurans dan perkhidmatan kewangan	191	3.4	192	4.1	156	3.8	233	4.4
13 Penjagaan diri, perlindungan sosial dan pelbagai barangan dan perkhidmatan	432	7.6	327	7.0	248	6.0	322	6.1
Komposisi perbelanjaan penggunaan isi rumah bulanan (01-13)	5,707	100.0	4,678	100.0	4,107	100.0	5,322	100.0

Jadual 8.71: Komposisi perbelanjaan penggunaan isi rumah bulanan mengikut negeri, Malaysia, 2022 (samb.)

Kumpulan perbelanjaan	Perak		Perlis		Selangor		Terengganu	
	(RM)	(%)	(RM)	(%)	(RM)	(%)	(RM)	(%)
01 Makanan dan minuman	847	21.7	840	21.9	795	11.7	1,032	21.5
Beras	32	0.8	32	0.8	36	0.5	31	0.6
Roti dan bijirin lain	69	1.8	63	1.6	75	1.1	90	1.9
Daging	119	3.0	113	2.9	106	1.6	131	2.7
Ikan dan makanan laut	227	5.8	260	6.8	171	2.5	257	5.4
Susu, keju dan telur	66	1.7	46	1.2	74	1.1	62	1.3
Minyak dan lemak	32	0.8	28	0.7	37	0.5	33	0.7
Buah-buahan	54	1.4	46	1.2	68	1.0	85	1.8
Sayur-sayuran	100	2.6	94	2.4	76	1.1	108	2.2
Gula, jem, madu, coklat dan manisan	24	0.6	22	0.6	29	0.4	42	0.9
Keluaran makanan t.t.t.l.	83	2.1	99	2.6	88	1.3	144	3.0
Kopi, teh, koko dan minuman bukan alkohol	42	1.1	38	1.0	36	0.5	50	1.0
02 Minuman alkohol dan tembakau	83	2.1	67	1.7	96	1.4	75	1.6
03 Pakaian dan kasut	127	3.3	104	2.7	166	2.5	175	3.7
04 Perumahan, air, elektrik, gas dan bahan api lain	791	20.3	685	17.9	1,616	23.9	861	18.0
05 Hiasan, perkakasan dan penyelenggaraan isi rumah	160	4.1	147	3.8	377	5.6	268	5.6
06 Kesihatan	120	3.1	98	2.6	165	2.4	127	2.7
07 Pengangkutan	424	10.9	540	14.1	742	11.0	498	10.4
08 Maklumat dan komunikasi	255	6.5	264	6.9	460	6.8	285	5.9
09 Rekreasi, sukan dan kebudayaan	99	2.5	92	2.4	217	3.2	120	2.5
10 Perkhidmatan pendidikan	39	1.0	67	1.8	101	1.5	72	1.5
11 Restoran dan perkhidmatan penginapan	564	14.4	551	14.4	1,313	19.4	842	17.6
Perbelanjaan makanan di luar rumah	464	11.9	482	12.6	1,024	15.1	691	14.4
Perbelanjaan minuman di luar rumah	61	1.6	53	1.4	213	3.2	114	2.4
Perkhidmatan penginapan dan lain-lain	39	1.0	16	0.4	75	1.1	37	0.8
12 Insurans dan perkhidmatan kewangan	140	3.6	120	3.1	378	5.6	108	2.3
13 Penjagaan diri, perlindungan sosial dan pelbagai barangan dan perkhidmatan	254	6.5	259	6.7	343	5.0	333	6.9
Komposisi perbelanjaan penggunaan isi rumah bulanan (01-13)	3,903	100.0	3,834	100.0	6,770	100.0	4,796	100.0

Jadual 8.71: Komposisi perbelanjaan penggunaan isi rumah bulanan mengikut negeri, Malaysia, 2022 (samb.)

Kumpulan perbelanjaan	Sabah		Sarawak		W.P. Kuala Lumpur		W.P. Labuan		W.P. Putrajaya	
	(RM)	(%)	(RM)	(%)	(RM)	(%)	(RM)	(%)	(RM)	(%)
01 Makanan dan minuman	712	21.3	879	22.4	926	11.8	857	20.5	788	8.9
Beras	57	1.7	54	1.4	43	0.6	50	1.2	47	0.5
Roti dan bijirin lain	63	1.9	77	2.0	85	1.1	77	1.8	72	0.8
Daging	113	3.4	172	4.4	132	1.7	163	3.9	139	1.6
Ikan dan makanan laut	138	4.1	172	4.4	190	2.4	173	4.1	164	1.8
Susu, keju dan telur	55	1.6	66	1.7	72	0.9	67	1.6	67	0.7
Minyak dan lemak	27	0.8	34	0.9	42	0.5	30	0.7	43	0.5
Buah-buahan	41	1.2	50	1.3	68	0.9	24	0.6	47	0.5
Sayur-sayuran	79	2.4	96	2.5	99	1.3	86	2.1	64	0.7
Gula, jem, madu, coklat dan manisan	19	0.6	21	0.5	34	0.4	24	0.6	26	0.3
Keluaran makanan t.t.t.l.	68	2.0	78	2.0	106	1.4	102	2.4	85	1.0
Kopi, teh, koko dan minuman bukan alkohol	52	1.5	60	1.5	55	0.7	62	1.5	35	0.4
02 Minuman alkohol dan tembakau	75	2.2	108	2.8	114	1.5	86	2.0	79	0.9
03 Pakaian dan kasut	90	2.7	109	2.8	124	1.6	88	2.1	217	2.4
04 Perumahan, air, elektrik, gas dan bahan api lain	911	27.2	898	22.9	2,396	30.6	1,197	28.7	2,672	30.0
05 Hiasan, perkakasan dan penyelenggaraan isi rumah	126	3.8	154	3.9	352	4.5	155	3.7	465	5.2
06 Kesihatan	72	2.1	102	2.6	177	2.3	73	1.8	208	2.3
07 Pengangkutan	399	11.9	466	11.9	814	10.4	441	10.6	1,133	12.7
08 Maklumat dan komunikasi	230	6.9	253	6.5	466	6.0	362	8.6	626	7.0
09 Rekreasi, sukan dan kebudayaan	53	1.6	124	3.2	239	3.0	88	2.1	415	4.7
10 Perkhidmatan pendidikan	22	0.7	34	0.9	76	1.0	32	0.8	209	2.4
11 Restoran dan perkhidmatan penginapan	370	11.1	419	10.7	1,381	17.7	484	11.6	1,303	14.6
Perbelanjaan makanan di luar rumah	295	8.8	345	8.8	1,070	13.7	398	9.5	1,010	11.3
Perbelanjaan minuman di luar rumah	52	1.6	54	1.4	263	3.4	62	1.5	164	1.8
Perkhidmatan penginapan dan lain-lain	23	0.7	19	0.5	49	0.6	25	0.6	130	1.5
12 Insurans dan perkhidmatan kewangan	73	2.2	94	2.4	262	3.3	79	1.9	274	3.1
13 Penjagaan diri, perlindungan sosial dan pelbagai barangan dan perkhidmatan	209	6.3	275	7.0	496	6.3	234	5.6	508	5.7
Komposisi perbelanjaan penggunaan isi rumah bulanan (01-13)	3,342	100.0	3,915	100.0	7,823	100.0	4,176	100.0	8,897	100.0

Jadual 8.72: Perbelanjaan penggunaan isi rumah bulanan penengah, purata dan kadar pertumbuhan tahunan dikompaun mengikut kumpulan etnik ketua isi rumah dan strata, Kelantan, 2019 dan 2022

Daerah pentadbiran	Penengah			Purata		
	(RM)		Kadar pertumbuhan tahunan dikompaun	(RM)		Kadar pertumbuhan tahunan dikompaun
	2019	2022	2019-2022 (%)	2019	2022	2019-2022 (%)
Kelantan	2,655	3,048	4.6	3,231	3,505	2.7
Strata						
Bandar	3,005	3,398	4.1	3,661	3,857	1.7
Luar bandar	2,330	2,825	6.4	2,759	3,214	5.1
Kumpulan etnik						
Jumlah	2,655	3,048	4.6	3,231	3,505	2.7
Jumlah warganegara	2,691	3,401	7.8	3,269	3,527	2.5
Bumiputera	2,655	3,400	8.2	3,214	3,478	2.6
Cina	3,541	3,545	0.0	4,388	4,610	1.6
India	n.s	n.s	-	n.s	n.s	-
Bukan warganegara Malaysia	n.s	n.s	-	n.s	n.s	-

n.s: Berdasarkan insiden sampel terpilih, analisis terperinci bagi etnik India dan bukan warganegara Malaysia tidak signifikan untuk diterbitkan

Jadual 8.73: Perbelanjaan penggunaan isi rumah bulanan penengah dan purata mengikut daerah pentadbiran, Kelantan, 2022

Daerah pentadbiran	Penengah (RM)	Purata (RM)
Kelantan	3,048	3,505
Bachok	2,826	3,282
Kota Bharu	3,397	3,886
Machang	2,739	3,267
Pasir Mas	2,904	3,225
Pasir Puteh	3,188	3,525
Tanah Merah	2,858	3,247
Tumpat	3,526	3,831
Gua Musang	3,205	3,625
Kuala Krai	2,381	2,853
Jeli	2,541	2,746
Kecil Lojing	2,245	2,720

Jadual 8.74: Purata Pendapatan Garis Kemiskinan (PGK) mengikut negeri dan strata, Malaysia, 2019 dan 2022

Negeri	Bandar (RM)		Luar bandar (RM)		Keseluruhan (RM)	
	2019	2022	2019	2022	2019	2022
Malaysia	2,210	2,660	2,199	2,342	2,208	2,589
Johor	2,517	2,665	2,455	2,481	2,505	2,627
Kedah	2,267	2,303	2,218	2,206	2,254	2,271
Kelantan	2,158	2,415	2,119	2,199	2,139	2,297
Melaka	2,387	2,721	2,140	2,122	2,375	2,670
Negeri Sembilan	2,138	2,617	1,930	1,876	2,088	2,402
Pahang	2,344	2,675	2,146	2,235	2,270	2,480
Pulau Pinang	1,974	2,258	2,379	2,136	1,989	2,250
Perak	2,089	2,332	2,025	2,199	2,077	2,297
Perlis	2,012	2,199	1,871	2,069	1,967	2,140
Selangor	2,029	2,848	1,901	2,421	2,022	2,830
Terengganu	2,520	2,799	2,477	2,662	2,507	2,751
Sabah	2,506	2,706	2,589	2,795	2,537	2,742
Sarawak	2,243	2,860	1,979	2,263	2,131	2,618
W.P. Kuala Lumpur	2,216	2,816	n.a	n.a	2,216	2,816
W.P. Labuan	2,627	2,606	2,684	2,196	2,633	2,576
W.P. Putrajaya	2,128	2,450	n.a	n.a	2,128	2,450

n.a: Tidak berkenaan

Jadual 8.75: Insiden kemiskinan mutlak mengikut negeri dan strata, Malaysia, 2019 dan 2022

Negeri	Bandar (%)		Luar bandar (%)		Keseluruhan (%)	
	2019	2022	2019	2022	2019	2022
Malaysia	3.8	4.5	12.4	12.0	5.6	6.2
Johor	3.6	4.2	4.8	6.1	3.9	4.6
Kedah	8.0	8.8	10.8	9.5	8.8	9.0
Kelantan	9.1	11.6	16.0	14.6	12.4	13.2
Melaka	3.8	4.3	4.9	3.9	3.9	4.2
Negeri Sembilan	3.7	4.0	6.2	5.4	4.3	4.4
Pahang	3.4	5.6	5.9	7.1	4.3	6.3
Pulau Pinang	1.8	1.9	4.8	3.5	1.9	2.0
Perak	6.5	6.3	10.6	10.9	7.3	7.5
Perlis	4.4	3.9	2.9	4.1	3.9	4.0
Selangor	1.1	1.5	2.0	3.1	1.2	1.5
Terengganu	5.5	5.0	7.4	8.3	6.1	6.2
Sabah	12.5	13.9	31.1	28.5	19.5	19.7
Sarawak	4.8	8.3	14.6	14.6	9.0	10.8
W.P. Kuala Lumpur	0.2	1.4	n.a	n.a	0.2	1.4
W.P. Labuan	3.3	2.7	1.3	0.0	3.1	2.5
W.P. Putrajaya	0.4	0.1	n.a	n.a	0.4	0.1

n.a: Tidak berkenaan

Jadual 8.76: Insiden kemiskinan tegar mengikut negeri dan strata, Malaysia, 2019 dan 2022

Negeri	Bandar (%)		Luar bandar (%)		Keseluruhan (%)	
	2019	2022	2019	2022	2019	2022
Malaysia	0.2	0.1	0.9	0.7	0.4	0.2
Johor	0.2	0.1	0.1	0.3	0.2	0.1
Kedah	0.5	0.3	0.5	0.5	0.5	0.3
Kelantan	0.7	0.3	1.3	1.2	1.0	0.8
Melaka	0.3	0.0	0.0	0.3	0.3	0.1
Negeri Sembilan	0.4	0.1	0.6	0.1	0.4	0.1
Pahang	0.2	0.0	0.1	0.2	0.1	0.1
Pulau Pinang	0.1	0.0	0.2	0.2	0.1	0.1
Perak	0.5	0.0	0.7	0.7	0.5	0.2
Perlis	0.4	0.1	0.0	0.1	0.3	0.1
Selangor	0.1	0.0	0.4	0.1	0.2	0.0
Terengganu	0.2	0.1	0.5	0.4	0.3	0.2
Sabah	0.6	0.5	3.0	2.1	1.5	1.2
Sarawak	0.1	0.3	0.8	0.6	0.4	0.4
W.P. Kuala Lumpur	0.0	0.0	n.a	n.a	0.0	0.0
W.P. Labuan	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
W.P. Putrajaya	0.0	0.0	n.a	n.a	0.0	0.0

n.a: Tidak berkenaan

Jadual 8.77: Insiden kemiskinan mengikut strata dan daerah pentadbiran, Kelantan, 2019 dan 2022

(%)

Daerah pentadbiran	Insiden kemiskinan mutlak		Insiden kemiskinan relatif	
	2019	2022	2019	2022
Kelantan	12.4	13.2	9.9	12.2
Bandar	9.1	11.6	7.0	8.4
Luar bandar	16.0	14.6	13.0	15.3
Daerah pentadbiran				
Bachok	13.1	12.1	10.7	10.4
Kota Bharu	9.1	10.5	7.5	7.5
Machang	7.1	12.0	8.8	14.6
Pasir Mas	13.1	9.0	9.5	10.9
Pasir Puteh	12.7	15.9	12.1	12.3
Tanah Merah	12.0	17.9	8.9	14.7
Tumpat	12.5	13.5	8.7	11.2
Gua Musang	17.2	18.5	16.3	12.0
Kuala Krai	22.4	22.4	17.3	30.6
Jeli	18.5	11.3	9.6	17.9
Kecil Lojing	33.3	43.8	11.1	43.8

Insiden kemiskinan relatif menggunakan 1/2 nilai pendapatan penengah

Jadual 8.78: Kadar penyertaan tenaga buruh mengikut negeri dan kumpulan umur, Malaysia, 2022

Negeri	Jumlah	15–19	20–24	25–29	30–34	35–39	40–44	45–49	50–54	55–59	60–64
Jumlah (%)	69.3	24.6	65.5	85.5	86.8	84.4	84.2	78.6	72.6	59.7	35.8
Johor	70.9	25.5	72.3	93.8	86.2	81.6	83.8	73.4	74.1	63.6	44.5
Kedah	63.8	18.7	62.5	84.8	82.3	73.9	83.9	75.5	66.8	58.3	26.4
Kelantan	58.0	15.5	41.2	69.6	82.9	75.9	82.8	74.8	68.1	52.6	43.9
Melaka	69.3	24.5	64.5	92.7	79.2	92.7	95.3	73.0	73.4	44.9	29.7
Negeri Sembilan	64.0	19.6	67.9	84.1	79.4	79.9	76.5	76.3	67.3	48.6	28.1
Pahang	64.8	20.0	61.9	73.4	81.6	82.6	79.3	78.1	73.6	62.5	32.1
Pulau Pinang	70.3	13.9	73.7	89.8	83.3	83.0	88.6	80.8	71.3	61.1	29.3
Perak	65.2	15.8	69.4	88.2	82.7	84.0	84.9	72.6	65.0	51.7	32.5
Perlis	64.2	18.1	57.1	74.2	82.6	80.4	76.1	81.6	72.7	57.7	34.4
Selangor	76.9	31.0	65.5	89.6	95.3	90.2	89.3	88.0	82.3	67.1	35.0
Terengganu	58.8	13.8	50.8	74.7	74.6	77.9	74.9	76.3	69.4	57.1	29.3
Sabah	70.9	41.2	73.7	86.8	85.8	81.0	75.9	73.1	69.4	58.3	32.6
Sarawak	67.9	20.9	58.5	80.4	89.7	85.8	82.8	74.9	71.9	69.9	48.8
W.P. Kuala Lumpur	72.4	15.4	75.5	94.3	87.7	91.4	86.2	84.0	67.2	46.3	36.9
W.P. Labuan	67.0	32.1	77.5	67.9	79.4	70.8	80.9	70.9	66.4	66.6	48.1
W.P. Putrajaya	75.7	58.0	77.4	68.3	98.9	88.0	78.7	74.2	88.8	63.5	17.6

Jadual 8.79: Penduduk bekerja mengikut negeri dan pekerjaan, Malaysia, 2022

Negeri	Jumlah	Pengurus	Profesional	Juruteknik dan profesional bersekutu	Pekerja sokongan perkeranian	Pekerja perkhidmatan dan jualan	Pekerja mahir pertanian, perhutanan, penternakan dan perikanan	Pekerja kemahiran dan pekerja pertukangan yang berkaitan	Operator mesin & loji dan pemasangan	Pekerja asas
Jumlah ('000)	15,391.7	712.2	1,993.2	1,855.1	1,534.7	3,763.2	723.8	1,380.7	1,584.4	1,844.4
Johor	1,819.5	75.8	187.1	225.1	169.7	453.4	51.6	171.1	280.8	204.8
Kedah	964.8	35.2	113.8	105.2	77.5	243.8	70.9	91.0	131.5	96.0
Kelantan	713.8	14.7	76.2	47.2	50.8	233.5	29.2	84.7	48.2	129.2
Melaka	447.7	25.4	60.3	66.3	40.8	111.6	6.0	36.0	61.4	39.8
Negeri Sembilan	473.7	27.5	74.6	63.9	37.8	106.7	12.9	35.4	56.1	58.7
Pahang	715.9	24.0	68.1	63.5	50.8	196.1	66.2	66.7	72.9	107.5
Pulau Pinang	873.9	46.5	143.4	118.1	90.4	197.6	7.9	62.5	147.1	60.3
Perak	1,066.8	58.6	130.7	112.3	104.7	276.8	43.5	94.7	125.2	120.3
Perlis	109.5	5.4	12.5	10.2	8.0	32.4	8.4	12.4	9.5	10.7
Selangor	3,597.6	218.0	583.2	601.8	490.2	754.7	56.8	346.8	308.9	237.2
Terengganu	480.2	16.0	47.0	47.5	33.7	135.7	27.0	88.2	33.1	52.1
Sabah	1,875.8	48.2	147.6	161.1	153.8	483.4	173.5	123.3	123.3	461.5
Sarawak	1,312.5	45.0	117.4	111.6	118.9	306.8	167.3	109.1	128.6	207.9
W.P. Kuala Lumpur	857.5	68.4	217.5	104.6	91.5	217.5	0.9	52.2	54.0	50.7
W.P. Labuan	45.0	2.4	5.6	8.2	6.3	8.2	1.5	5.9	2.4	4.5
W.P. Putrajaya	37.5	1.1	8.1	8.5	9.9	5.0	0.0	0.6	1.2	3.1
Jumlah (%)	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Johor	11.8	10.6	9.4	12.1	11.1	12.0	7.1	12.4	17.7	11.1
Kedah	6.3	4.9	5.7	5.7	5.0	6.5	9.8	6.6	8.3	5.2
Kelantan	4.6	2.1	3.8	2.5	3.3	6.2	4.0	6.1	3.0	7.0
Melaka	2.9	3.6	3.0	3.6	2.7	3.0	0.8	2.6	3.9	2.2
Negeri Sembilan	3.1	3.9	3.7	3.4	2.5	2.8	1.8	2.6	3.5	3.2
Pahang	4.7	3.4	3.4	3.4	3.3	5.2	9.1	4.8	4.6	5.8
Pulau Pinang	5.7	6.5	7.2	6.4	5.9	5.3	1.1	4.5	9.3	3.3
Perak	6.9	8.2	6.6	6.1	6.8	7.4	6.0	6.9	7.9	6.5
Perlis	0.7	0.8	0.6	0.5	0.5	0.9	1.2	0.9	0.6	0.6
Selangor	23.4	30.6	29.3	32.4	31.9	20.1	7.8	25.1	19.5	12.9
Terengganu	3.1	2.2	2.4	2.6	2.2	3.6	3.7	6.4	2.1	2.8
Sabah	12.2	6.8	7.4	8.7	10.0	12.8	24.0	8.9	7.8	25.0
Sarawak	8.5	6.3	5.9	6.0	7.7	8.2	23.1	7.9	8.1	11.3
W.P. Kuala Lumpur	5.6	9.6	10.9	5.6	6.0	5.8	0.1	3.8	3.4	2.7
W.P. Labuan	0.3	0.3	0.3	0.4	0.4	0.2	0.2	0.4	0.2	0.2
W.P. Putrajaya	0.2	0.2	0.4	0.5	0.6	0.1	0.0	0.0	0.1	0.2

Jadual 8.80: Penduduk bekerja mengikut negeri dan industri, Malaysia, 2022

Negeri	Jumlah ¹	Pertanian, perhutanan dan perikanan	Perlombongan dan pengkuarian	Pembuatan	Bekalan elektrik, gas, wap dan pendingin udara	Bekalan air; pembetulan, pengurusan sisa dan aktiviti pemulihan	Pembinaan	Perdagangan borong dan runcit; pembaikan kenderaan bermotor dan motosikal
Jumlah ('000)	15,391.7	1,540.8	84.3	2,590.7	79.1	88.3	1,170.5	2,932.6
Johor	1,819.5	127.6	12.3	456.1	7.5	14.5	119.1	390.3
Kedah	964.8	103.9	2.0	193.3	4.2	6.6	57.4	175.7
Kelantan	713.8	69.1	1.8	73.9	1.8	0.7	90.3	162.8
Melaka	447.7	12.3	3.3	104.1	3.0	2.8	29.4	91.3
Negeri Sembilan	473.7	29.4	2.1	80.4	4.0	4.1	37.9	76.2
Pahang	715.9	143.2	2.3	78.5	5.0	8.1	44.1	110.6
Pulau Pinang	873.9	14.4	2.8	304.0	3.3	5.3	52.4	128.3
Perak	1,066.8	100.2	2.2	186.8	5.9	3.4	72.2	189.2
Perlis	109.5	9.8	0.2	10.4	0.2	1.9	9.5	16.9
Selangor	3,597.6	86.6	33.5	573.8	28.6	21.7	287.1	742.1
Terengganu	480.2	39.8	6.7	56.4	3.3	2.7	70.4	84.8
Sabah	1,875.8	505.6	3.7	244.4	3.4	4.9	132.1	328.0
Sarawak	1,312.5	294.7	6.4	146.9	6.8	7.8	106.9	222.4
W.P. Kuala Lumpur	857.5	3.2	0.8	76.2	1.7	3.7	57.7	202.1
W.P. Labuan	45.0	1.1	4.2	5.0	0.3	0.1	3.3	7.1
W.P. Putrajaya	37.5	-	-	0.7	-	0.1	0.5	5.0
Jumlah (%)	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Johor	11.8	8.3	14.6	17.6	9.5	16.4	10.2	13.3
Kedah	6.3	6.7	2.3	7.5	5.3	7.5	4.9	6.0
Kelantan	4.6	4.5	2.1	2.9	2.3	0.8	7.7	5.6
Melaka	2.9	0.8	3.9	4.0	3.8	3.2	2.5	3.1
Negeri Sembilan	3.1	1.9	2.5	3.1	5.1	4.6	3.2	2.6
Pahang	4.7	9.3	2.7	3.0	6.3	9.1	3.8	3.8
Pulau Pinang	5.7	0.9	3.3	11.7	4.2	6.0	4.5	4.4
Perak	6.9	6.5	2.6	7.2	7.4	3.9	6.2	6.5
Perlis	0.7	0.6	0.2	0.4	0.3	2.2	0.8	0.6
Selangor	23.4	5.6	39.8	22.1	36.2	24.6	24.5	25.3
Terengganu	3.1	2.6	8.0	2.2	4.2	3.0	6.0	2.9
Sabah	12.2	32.8	4.3	9.4	4.3	5.5	11.3	11.2
Sarawak	8.5	19.1	7.6	5.7	8.5	8.8	9.1	7.6
W.P. Kuala Lumpur	5.6	0.2	1.0	2.9	2.1	4.2	4.9	6.9
W.P. Labuan	0.3	0.1	5.0	0.2	0.4	0.1	0.3	0.2
W.P. Putrajaya	0.2	-	-	0.0	-	0.1	0.0	0.2

¹Jumlah termasuk 'Aktiviti badan dan pertubuhan luar wilayah'

Jadual 8.80: Penduduk bekerja mengikut negeri dan industri, Malaysia, 2022 (samb.)

Negeri	Pengangkutan dan penyimpanan	Penginapan dan aktiviti perkhidmatan makanan dan minuman	Maklumat dan komunikasi	Aktiviti kewangan dan insurans/takaful	Aktiviti hartanah	Aktiviti profesional saintifik dan teknikal	Aktiviti pentadbiran dan khidmat sokongan
Jumlah ('000)	711.4	1,547.7	236.4	397.2	83.7	365.7	862.4
Johor	101.2	148.4	9.4	32.3	12.0	40.8	98.4
Kedah	34.2	94.9	4.3	13.4	2.5	12.4	49.6
Kelantan	26.6	72.3	3.4	9.9	1.3	6.9	48.5
Melaka	13.1	46.4	4.5	10.8	1.4	8.0	25.7
Negeri Sembilan	25.1	47.8	6.3	11.9	2.5	13.0	30.7
Pahang	31.4	68.5	3.5	8.0	1.3	9.6	46.7
Pulau Pinang	55.6	83.8	9.1	20.0	4.8	21.2	39.3
Perak	39.0	123.6	9.9	20.5	1.7	19.7	59.5
Perlis	3.6	15.8	0.7	1.5	0.5	0.9	8.8
Selangor	210.6	394.1	114.7	162.1	34.6	108.6	229.0
Terengganu	14.3	53.8	3.7	7.1	0.9	6.5	35.5
Sabah	60.7	189.1	9.0	17.2	3.5	18.0	81.7
Sarawak	55.6	101.7	9.6	20.6	2.3	23.4	55.0
W.P. Kuala Lumpur	36.8	100.2	47.3	59.6	14.2	74.8	49.3
W.P. Labuan	2.8	5.2	0.3	1.1	0.2	0.8	4.3
W.P. Putrajaya	0.8	2.1	0.8	0.9	0.1	1.1	0.4
Jumlah (%)	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Johor	14.2	9.6	4.0	8.1	14.3	11.2	11.4
Kedah	4.8	6.1	1.8	3.4	3.0	3.4	5.8
Kelantan	3.7	4.7	1.4	2.5	1.6	1.9	5.6
Melaka	1.8	3.0	1.9	2.7	1.7	2.2	3.0
Negeri Sembilan	3.5	3.1	2.7	3.0	3.0	3.6	3.6
Pahang	4.4	4.4	1.5	2.0	1.6	2.6	5.4
Pulau Pinang	7.8	5.4	3.8	5.0	5.7	5.8	4.6
Perak	5.5	8.0	4.2	5.2	2.0	5.4	6.9
Perlis	0.5	1.0	0.3	0.4	0.6	0.2	1.0
Selangor	29.6	25.5	48.5	40.8	41.3	29.7	26.6
Terengganu	2.0	3.5	1.6	1.8	1.1	1.8	4.1
Sabah	8.5	12.2	3.8	4.3	4.2	4.9	9.5
Sarawak	7.8	6.6	4.1	5.2	2.7	6.4	6.4
W.P. Kuala Lumpur	5.2	6.5	20.0	15.0	17.0	20.5	5.7
W.P. Labuan	0.4	0.3	0.1	0.3	0.2	0.2	0.5
W.P. Putrajaya	0.1	0.1	0.3	0.2	0.1	0.3	0.0

Jadual 8.80: Penduduk bekerja mengikut negeri dan industri, Malaysia, 2022 (samb.)

Negeri	Pentadbiran awam dan pertahanan; aktiviti keselamatan sosial wajib	Pendidikan	Aktiviti kesihatan kemanusiaan dan kerja sosial	Kesenian, hiburan dan rekreasi	Aktiviti perkhidmatan lain	Aktiviti isi rumah sebagai majikan
Jumlah ('000)	747.7	943.7	599.0	63.5	279.0	67.8
Johor	59.4	90.2	58.6	4.7	29.4	7.1
Kedah	70.9	82.9	41.4	3.0	11.2	1.0
Kelantan	32.7	59.5	37.3	1.9	12.0	1.0
Melaka	32.4	33.7	14.5	1.6	8.5	0.9
Negeri Sembilan	31.2	36.7	19.2	2.2	8.7	4.2
Pahang	53.9	56.9	28.9	3.4	9.4	2.7
Pulau Pinang	33.8	42.7	32.2	3.1	13.3	4.6
Perak	65.2	90.3	55.6	4.2	15.6	2.2
Perlis	12.2	10.3	4.2	0.5	1.4	0.1
Selangor	100.9	186.4	149.0	17.6	97.5	19.0
Terengganu	30.9	34.1	17.9	2.4	8.6	0.6
Sabah	82.5	88.5	54.6	10.1	25.2	13.9
Sarawak	91.4	85.0	49.0	4.5	19.5	3.1
W.P. Kuala Lumpur	26.8	41.6	32.2	4.0	17.9	7.1
W.P. Labuan	4.5	2.6	1.0	0.2	0.5	0.2
W.P. Putrajaya	19.0	2.4	3.5	-	0.3	-
Jumlah (%)	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Johor	7.9	9.6	9.8	7.4	10.5	10.5
Kedah	9.5	8.8	6.9	4.7	4.0	1.5
Kelantan	4.4	6.3	6.2	3.0	4.3	1.5
Melaka	4.3	3.6	2.4	2.5	3.0	1.3
Negeri Sembilan	4.2	3.9	3.2	3.5	3.1	6.2
Pahang	7.2	6.0	4.8	5.4	3.4	4.0
Pulau Pinang	4.5	4.5	5.4	4.9	4.8	6.8
Perak	8.7	9.6	9.3	6.6	5.6	3.2
Perlis	1.6	1.1	0.7	0.8	0.5	0.1
Selangor	13.5	19.8	24.9	27.7	34.9	28.0
Terengganu	4.1	3.6	3.0	3.8	3.1	0.9
Sabah	11.0	9.4	9.1	15.9	9.0	20.5
Sarawak	12.2	9.0	8.2	7.1	7.0	4.6
W.P. Kuala Lumpur	3.6	4.4	5.4	6.3	6.4	10.5
W.P. Labuan	0.6	0.3	0.2	0.3	0.2	0.3
W.P. Putrajaya	2.5	0.3	0.6	-	0.1	-

Jadual 8.81: Kadar pengangguran mengikut negeri, Malaysia, 2015-2022

Negeri	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Jumlah (%)	3.1	3.4	3.4	3.3	3.3	4.5	4.6	3.9
Johor	3.1	3.6	3.4	3.0	2.7	3.5	3.8	3.3
Kedah	2.6	2.9	2.8	2.9	2.8	4.2	3.9	3.0
Kelantan	3.6	3.8	3.6	4.0	4.0	4.3	4.2	3.7
Melaka	1.0	0.9	1.0	1.1	1.1	2.2	2.0	1.6
Negeri Sembilan	3.1	2.7	2.8	3.0	3.1	3.8	4.2	3.7
Pahang	2.9	2.6	2.9	2.6	2.9	3.1	3.3	2.5
Pulau Pinang	1.6	2.1	2.1	2.2	2.0	3.5	3.6	2.8
Perak	3.2	3.4	3.7	3.3	3.4	4.8	5.3	4.6
Perlis	2.9	2.9	3.4	3.4	3.3	4.3	4.3	3.9
Selangor	2.4	3.2	2.8	2.8	2.9	4.3	4.3	3.6
Terengganu	4.0	4.2	4.5	4.8	3.5	4.1	4.0	3.6
Sabah	5.0	5.4	5.6	5.8	5.8	8.0	8.2	7.5
Sarawak	3.5	3.3	3.0	3.2	3.1	4.3	4.5	3.7
W.P. Kuala Lumpur	3.3	3.3	3.1	2.4	2.6	4.0	4.2	3.1
W.P. Labuan	5.0	7.8	8.5	7.1	6.9	7.2	7.4	7.2
W.P. Putrajaya	1.0	1.7	1.5	1.3	1.2	1.5	1.6	1.0

Jadual 8.82: Penengah dan purata gaji & upah bulanan pekerja mengikut negeri, Malaysia, 2015-2021

Negeri	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Bilangan Penerima ('000)							
Malaysia	8,348.6	8,424.1	8,677.1	8,761.2	9,195.2	9,390.7	9,711.9
Johor	1,013.8	1,039.1	1,092.0	1,106.0	1,133.6	1,162.1	1,169.2
Kedah	519.6	502.7	506.2	529.3	550.6	583.8	622.8
Kelantan	337.7	352.9	362.1	367.5	383.9	409.5	440.8
Melaka	187.3	271.3	284.2	283.8	299.5	320.5	345.9
Negeri Sembilan	275.6	294.8	303.2	309.1	314.9	332.9	326.6
Pahang	507.3	374.5	386.1	393.1	424.7	452.0	449.7
Pulau Pinang	556.2	555.8	565.6	566.2	586.7	613.6	600.2
Perak	653.5	647.9	659.2	676.2	699.9	689.4	753.6
Perlis	56.2	62.2	61.5	61.8	69.4	70.4	76.3
Selangor	1,982.3	2,043.0	2,147.8	2,153.5	2,333.6	2,291.3	2,304.6
Terengganu	267.1	272.4	285.0	285.0	306.7	318.9	334.6
Sabah	646.5	661.7	654.2	665.2	688.4	705.9	753.1
Sarawak	697.0	706.1	728.8	743.0	775.7	799.9	853.2
W.P. Kuala Lumpur	583.5	575.3	579.8	557.2	564.8	576.1	612.8
W.P. Labuan	30.6	30.6	28.7	31.1	30.5	32.2	35.1
W.P. Putrajaya	34.4	33.7	32.8	33.2	32.1	32.2	33.4
Penengah (RM)							
Malaysia	1,942	2,000	2,160	2,308	2,442	2,062	2,250
Johor	2,200	2,200	2,250	2,418	2,512	2,124	2,184
Kedah	1,400	1,510	1,650	1,703	1,748	1,474	1,757
Kelantan	1,200	1,345	1,500	1,604	1,639	1,343	1,632
Melaka	1,600	1,760	2,145	2,332	2,415	2,120	2,190
Negeri Sembilan	1,950	2,060	2,170	2,348	2,433	2,062	2,297
Pahang	1,620	1,650	1,870	2,111	2,225	1,753	1,917
Pulau Pinang	1,900	2,000	2,160	2,215	2,346	2,082	2,353
Perak	1,500	1,650	1,700	1,775	1,858	1,629	1,918
Perlis	1,495	1,630	1,800	1,989	2,010	1,571	1,797
Selangor	2,500	2,500	2,580	2,695	2,956	2,725	2,884
Terengganu	1,500	1,500	1,700	1,874	1,911	1,514	1,669
Sabah	1,480	1,600	1,763	1,951	1,980	1,716	1,930
Sarawak	1,450	1,500	1,800	2,033	2,070	1,593	2,059
W.P. Kuala Lumpur	2,500	2,500	2,650	2,946	3,106	3,037	3,054
W.P. Labuan	1,900	2,000	2,170	2,419	2,712	2,130	2,611
W.P. Putrajaya	3,000	3,250	3,500	3,673	3,749	3,717	3,837
Purata (RM)							
Malaysia	2,487	2,657	2,879	3,087	3,224	2,933	3,037
Johor	2,549	2,656	2,932	3,228	3,266	2,840	2,853
Kedah	2,024	2,109	2,193	2,294	2,413	2,300	2,465
Kelantan	2,069	2,248	2,319	2,419	2,571	2,463	2,543
Melaka	2,174	2,297	2,565	2,853	2,990	2,925	2,937
Negeri Sembilan	2,464	2,628	2,874	3,048	3,218	3,013	3,045
Pahang	2,122	2,185	2,425	2,662	2,754	2,684	2,708
Pulau Pinang	2,414	2,603	2,672	2,811	3,022	2,883	3,080
Perak	2,030	2,206	2,281	2,387	2,571	2,463	2,608
Perlis	2,248	2,271	2,465	2,628	2,723	2,596	2,588
Selangor	3,073	3,239	3,454	3,668	3,892	3,480	3,544
Terengganu	2,107	2,341	2,522	2,695	2,766	2,424	2,490
Sabah	2,046	2,224	2,507	2,745	2,836	2,678	2,826
Sarawak	2,077	2,255	2,513	2,757	2,819	2,509	2,826
W.P. Kuala Lumpur	3,162	3,482	3,969	4,336	4,359	3,823	4,013
W.P. Labuan	2,425	2,610	2,849	3,054	3,323	2,942	3,268
W.P. Putrajaya	3,743	3,995	4,220	4,530	4,695	4,497	4,504

Data merujuk kepada warganegara sahaja

Jadual 8.83: Penengah dan purata gaji & upah bulanan pekerja mengikut negeri dan jantina, Malaysia, 2015-2021

Negeri	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Bilangan Penerima ('000)							
Lelaki	5,049.4	5,034.4	5,151.2	5,209.8	5,435.9	5,551.0	5,733.9
Johor	638.2	652.0	677.3	684.4	703.5	750.9	733.3
Kedah	306.5	292.0	292.1	307.2	327.5	368.5	368.4
Kelantan	219.8	215.8	228.9	228.6	242.1	253.4	297.9
Melaka	112.1	155.6	162.7	161.2	170.4	181.5	182.5
Negeri Sembilan	168.2	171.1	181.9	181.9	188.7	196.1	188.6
Pahang	313.5	230.0	241.2	247.9	264.4	289.3	264.3
Pulau Pinang	324.7	321.1	325.9	321.9	337.2	347.1	332.4
Perak	402.6	391.4	391.4	402.5	416.3	421.7	427.3
Perlis	33.2	37.2	37.8	38.6	41.3	41.7	45.1
Selangor	1,162.3	1,171.7	1,213.3	1,229.6	1,283.0	1,213.7	1,333.0
Terengganu	173.3	179.2	180.2	183.4	194.0	205.1	210.2
Sabah	381.3	397.1	391.9	400.5	419.9	421.3	464.0
Sarawak	448.8	458.7	474.4	477.2	498.3	506.7	520.8
W.P. Kuala Lumpur	327.9	327.0	318.8	310.9	314.9	320.2	330.3
W.P. Labuan	19.8	19.2	19.1	19.8	19.8	19.8	20.7
W.P. Putrajaya	17.3	15.1	14.4	14.2	14.5	14.0	15.1
Penengah (RM)							
Lelaki	2,000	2,000	2,170	2,342	2,477	2,093	2,315
Johor	2,300	2,200	2,400	2,556	2,646	2,169	2,232
Kedah	1,500	1,600	1,650	1,760	1,812	1,505	1,716
Kelantan	1,200	1,225	1,400	1,604	1,601	1,343	1,580
Melaka	1,700	1,800	2,170	2,382	2,489	2,169	2,263
Negeri Sembilan	2,000	2,080	2,250	2,442	2,513	2,169	2,361
Pahang	1,700	1,682	1,865	2,140	2,260	1,722	1,902
Pulau Pinang	2,000	2,000	2,170	2,241	2,481	2,272	2,422
Perak	1,560	1,703	1,760	1,935	2,013	1,722	2,008
Perlis	1,410	1,630	1,650	2,011	2,070	1,571	1,772
Selangor	2,500	2,600	2,745	2,888	3,169	2,887	3,149
Terengganu	1,500	1,600	1,680	1,860	1,911	1,632	1,692
Sabah	1,500	1,600	1,750	1,947	1,980	1,692	1,930
Sarawak	1,440	1,600	1,750	2,063	2,081	1,687	1,964
W.P. Kuala Lumpur	2,500	2,500	2,800	2,963	3,096	3,093	3,255
W.P. Labuan	2,000	2,100	2,250	2,513	2,841	2,386	2,794
W.P. Putrajaya	3,015	3,500	3,535	3,849	3,985	3,717	3,835
Purata (RM)							
Lelaki	2,558	2,741	2,953	3,174	3,304	2,963	3,085
Johor	2,684	2,852	3,158	3,483	3,507	2,922	2,888
Kedah	2,047	2,108	2,148	2,323	2,387	2,241	2,398
Kelantan	1,926	2,078	2,156	2,272	2,371	2,308	2,383
Melaka	2,219	2,397	2,599	2,939	3,095	2,985	2,982
Negeri Sembilan	2,590	2,815	3,031	3,189	3,272	3,060	3,055
Pahang	2,168	2,219	2,406	2,632	2,718	2,608	2,671
Pulau Pinang	2,555	2,734	2,791	3,010	3,186	2,992	3,151
Perak	2,082	2,260	2,310	2,461	2,653	2,462	2,600
Perlis	2,144	2,302	2,388	2,522	2,640	2,505	2,503
Selangor	3,236	3,404	3,651	3,855	4,114	3,679	3,816
Terengganu	2,105	2,358	2,521	2,705	2,793	2,428	2,495
Sabah	2,026	2,243	2,509	2,703	2,830	2,615	2,788
Sarawak	2,068	2,295	2,504	2,751	2,827	2,509	2,721
W.P. Kuala Lumpur	3,366	3,635	4,129	4,465	4,528	4,062	4,292
W.P. Labuan	2,556	2,775	3,054	3,166	3,457	3,154	3,372
W.P. Putrajaya	3,944	4,282	4,538	5,074	4,991	4,633	4,540

Data merujuk kepada warganegara sahaja

Jadual 8.83: Penengah dan purata gaji & upah bulanan pekerja mengikut negeri dan jantina, Malaysia, 2015-2021 (samb.)

Negeri	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Bilangan Penerima ('000)							
Perempuan	3,299.2	3,389.7	3,525.9	3,551.4	3,759.3	3,839.6	3,978.0
Johor	375.6	387.1	414.7	421.6	430.1	411.1	435.9
Kedah	213.1	210.7	214.1	222.2	223.2	215.4	254.5
Kelantan	117.9	137.1	133.2	138.8	141.8	156.1	142.9
Melaka	75.1	115.6	121.5	122.6	129.1	139.0	163.4
Negeri Sembilan	107.4	123.7	121.3	127.3	126.2	136.8	138.0
Pahang	193.8	144.6	144.9	145.2	160.2	162.7	185.4
Pulau Pinang	231.6	234.7	239.6	244.3	249.5	266.5	267.9
Perak	250.9	256.5	267.9	273.7	283.6	267.7	326.3
Perlis	23.0	25.0	23.7	23.2	28.0	28.7	31.2
Selangor	820.0	871.3	934.6	923.9	1,050.6	1,077.5	971.6
Terengganu	93.8	93.2	104.8	101.6	112.7	113.8	124.4
Sabah	265.2	264.7	262.3	264.8	268.5	284.6	289.1
Sarawak	248.2	247.4	254.4	265.8	277.4	293.2	332.4
W.P. Kuala Lumpur	255.6	248.2	261.0	246.3	249.9	255.9	282.4
W.P. Labuan	10.8	11.4	9.6	11.3	10.7	12.4	14.4
W.P. Putrajaya	17.1	18.6	18.4	18.9	17.6	18.3	18.3
Penengah (RM)							
Perempuan	1,855	2,000	2,145	2,227	2,370	2,019	2,145
Johor	1,700	1,685	1,800	2,104	2,254	1,861	2,071
Kedah	1,200	1,200	1,550	1,533	1,670	1,404	1,803
Kelantan	1,300	1,600	1,800	1,605	1,670	1,312	1,825
Melaka	1,500	1,680	2,000	2,154	2,158	2,019	2,100
Negeri Sembilan	1,850	1,800	2,015	2,137	2,261	1,918	2,213
Pahang	1,500	1,650	2,000	1,967	1,980	1,852	1,922
Pulau Pinang	1,700	2,000	2,160	2,082	2,206	1,950	2,267
Perak	1,200	1,500	1,650	1,640	1,650	1,514	1,784
Perlis	1,500	1,600	2,145	1,959	1,900	1,352	1,922
Selangor	2,500	2,500	2,515	2,549	2,788	2,523	2,347
Terengganu	1,300	1,300	2,145	1,903	1,853	1,312	1,592
Sabah	1,400	1,542	1,800	1,964	2,060	1,808	1,924
Sarawak	1,500	1,500	2,145	1,952	2,070	1,593	2,384
W.P. Kuala Lumpur	2,500	2,420	2,500	2,930	3,179	3,028	2,863
W.P. Labuan	1,500	1,762	1,800	2,024	2,261	1,716	2,063
W.P. Putrajaya	3,000	3,250	3,500	3,563	3,710	3,729	3,837
Purata (RM)							
Perempuan	2,380	2,532	2,772	2,959	3,108	2,889	2,968
Johor	2,320	2,324	2,564	2,813	2,873	2,691	2,795
Kedah	1,990	2,111	2,254	2,253	2,450	2,401	2,562
Kelantan	2,336	2,517	2,598	2,660	2,911	2,715	2,875
Melaka	2,106	2,162	2,519	2,739	2,853	2,846	2,887
Negeri Sembilan	2,267	2,369	2,639	2,846	3,138	2,944	3,032
Pahang	2,047	2,131	2,456	2,712	2,813	2,819	2,761
Pulau Pinang	2,217	2,424	2,512	2,549	2,800	2,741	2,991
Perak	1,947	2,122	2,240	2,280	2,452	2,464	2,617
Perlis	2,397	2,225	2,589	2,805	2,847	2,730	2,709
Selangor	2,843	3,016	3,198	3,419	3,621	3,255	3,169
Terengganu	2,112	2,309	2,524	2,678	2,721	2,418	2,483
Sabah	2,075	2,194	2,503	2,807	2,845	2,770	2,887
Sarawak	2,094	2,179	2,529	2,767	2,805	2,507	2,989
W.P. Kuala Lumpur	2,899	3,281	3,774	4,173	4,145	3,524	3,687
W.P. Labuan	2,185	2,332	2,439	2,858	3,075	2,603	3,119
W.P. Putrajaya	3,541	3,762	3,971	4,120	4,453	4,393	4,474

Data merujuk kepada warganegara sahaja

Jadual 8.84: Statistik utama siswazah, Kelantan, 2016-2021

Statistik utama		2016	2017	2018	2019	2020 ^e	2021 ^p
Jumlah	('000)	175.7	184.1	210.0	223.4	225.0	245.0
Tenaga Buruh		139.3	142.2	164.3	176.2	178.6	187.1
Bekerja		131.1	131.8	154.5	163.9	167.0	178.5
Penganggur		8.2	10.4	9.8	12.4	11.5	8.6
Luar Tenaga Buruh		36.4	41.9	45.7	47.1	46.4	57.9
Kadar Penyertaan Tenaga Buruh Siswazah	(%)	79.3	77.2	78.2	78.9	79.4	76.4
Kadar Pengangguran Siswazah	(%)	5.9	7.3	6.0	7.0	6.5	4.6
 Lelaki	 ('000)	 76.5	 81.3	 91.0	 96.4	 96.7	 104.1
Tenaga Buruh		62.4	65.7	73.7	81.0	82.8	84.5
Bekerja		58.9	60.9	70.5	76.1	78.3	81.7
Penganggur		3.5	4.8	3.2	4.9	4.5	2.9
Luar Tenaga Buruh		14.1	15.6	17.3	15.4	13.9	19.6
Kadar Penyertaan Tenaga Buruh Siswazah	(%)	81.5	80.8	81.0	84.0	85.6	81.2
Kadar Pengangguran Siswazah	(%)	5.6	7.3	4.3	6.0	5.4	3.4
 Perempuan	 ('000)	 99.2	 102.7	 119.0	 126.9	 128.3	 140.9
Tenaga Buruh		76.9	76.5	90.6	95.2	95.8	102.6
Bekerja		72.2	70.9	84.0	87.7	88.7	96.8
Penganggur		4.7	5.6	6.6	7.5	7.0	5.7
Luar Tenaga Buruh		22.3	26.2	28.5	31.7	32.6	38.3
Kadar Penyertaan Tenaga Buruh Siswazah	(%)	77.5	74.5	76.1	75.0	74.6	72.8
Kadar Pengangguran Siswazah	(%)	6.1	7.3	7.3	7.9	7.3	5.6

Jadual 8.85: Purata gaji & upah bulanan siswazah bekerja mengikut negeri, Malaysia, 2016-2021**(RM)**

Negeri	2016	2017	2018	2019	2020^e	2021^p
Jumlah	4,331	4,676	4,897	5,020	4,489	4,582
Johor	4,297	4,635	4,842	4,945	4,451	4,538
Kedah	3,911	3,686	3,832	3,946	3,729	3,806
Kelantan	4,195	4,287	4,439	4,622	4,426	4,566
Melaka	3,486	3,681	4,086	4,308	4,083	4,258
Negeri Sembilan	3,998	4,559	4,641	4,872	4,496	4,676
Pahang	3,425	4,097	4,269	4,551	4,392	4,571
Pulau Pinang	3,903	3,955	4,270	4,384	4,245	4,330
Perak	3,643	3,948	4,005	4,425	3,955	4,200
Perlis	3,812	4,093	4,791	4,708	4,315	4,380
Selangor	4,576	4,918	5,216	5,376	4,772	4,844
Terengganu	4,071	4,194	4,460	4,599	4,058	4,123
Sabah	3,867	4,311	4,795	4,820	3,900	3,924
Sarawak	4,136	4,614	4,950	4,946	4,300	4,349
W.P. Kuala Lumpur	5,794	6,564	6,424	6,361	5,443	5,468
W.P. Labuan	4,194	4,465	4,859	4,824	4,354	4,377
W.P. Putrajaya	4,503	5,028	5,413	5,579	5,365	5,530

Jadual 8.86: Penengah gaji & upah bulanan siswazah bekerja mengikut negeri, Malaysia, 2016-2021**(RM)**

Negeri	2016	2017	2018	2019	2020^e	2021^p
Jumlah	3,520	3,550	3,936	4,300	3,815	3,911
Johor	3,743	3,550	3,950	4,157	3,819	3,871
Kedah	3,500	3,100	3,164	3,508	3,052	3,138
Kelantan	4,110	3,617	3,911	4,244	3,815	3,898
Melaka	3,000	3,100	3,127	3,475	3,420	3,507
Negeri Sembilan	3,200	3,500	3,745	3,995	3,634	3,696
Pahang	3,145	3,600	3,733	4,063	3,850	3,933
Pulau Pinang	3,145	3,000	3,205	3,715	3,485	3,613
Perak	3,200	3,165	3,393	3,531	3,403	3,438
Perlis	3,760	3,780	4,491	4,100	4,088	4,186
Selangor	3,650	3,701	4,220	4,589	4,037	4,130
Terengganu	3,450	3,400	3,579	3,701	3,198	3,229
Sabah	3,500	3,700	4,517	4,458	3,620	3,635
Sarawak	3,800	4,200	4,328	4,345	3,915	3,919
W.P. Kuala Lumpur	4,000	4,000	4,654	5,500	4,976	5,088
W.P. Labuan	3,801	3,500	3,911	4,025	3,533	3,561
W.P. Putrajaya	4,000	4,000	4,287	4,370	4,356	4,377

Jadual 8.87: Bilangan pelawat domestik mengikut negeri dikunjungi, 2015-2022

('000)

Negeri	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Jumlah	176,936	189,253	205,408	221,272	239,121	131,660	65,976	171,603
Johor	11,589	12,207	13,141	13,487	14,274	7,243	3,658	12,376
Kedah	12,425	13,188	13,305	14,480	14,831	10,108	4,023	11,186
Kelantan	9,070	8,646	9,624	9,846	10,986	6,058	1,921	6,627
Melaka	11,552	12,268	12,625	13,123	13,979	7,275	3,878	11,757
Negeri Sembilan	9,984	10,130	10,822	12,802	13,303	7,918	5,485	11,490
Pahang	14,398	14,168	16,491	18,111	18,498	9,905	3,405	13,189
Pulau Pinang	9,341	12,565	12,643	14,450	15,411	8,929	5,061	10,003
Perak	15,966	16,783	20,110	17,553	21,070	13,173	4,489	14,567
Perlis	1,410	1,410	1,414	2,156	2,088	1,193	407	1,669
Selangor	22,063	24,124	25,491	30,179	33,589	19,715	10,212	21,990
Terengganu	11,483	12,010	12,979	13,742	14,158	7,420	3,719	10,233
Sabah	15,722	16,518	17,792	20,360	22,035	10,337	3,815	12,589
Sarawak	15,355	16,282	17,670	19,380	19,793	9,393	6,511	15,465
W.P. Kuala Lumpur	15,080	16,784	19,049	19,165	22,633	12,435	9,116	16,913
W.P. Labuan	310	354	381	545	524	107	54	244
W.P. Putrajaya	1,188	1,816	1,872	1,892	1,949	451	223	1,306

Jadual 8.88: Bilangan pelancong mengikut negeri dikunjungi, 2022

('000)

Negeri asal	Negeri dikunjungi								
	Malaysia	Johor	Kedah	Kelantan	Melaka	Negeri Sembilan	Pahang	Pulau Pinang	Perak
Malaysia	65,056.0	6,253.8	5,594.6	3,544.8	4,559.3	3,760.8	7,794.1	3,484.2	6,866.5
Johor	6,450.8	1,999.4	628.5	486.1	717.3	460.6	429.3	167.2	284.1
Kedah	4,317.9	134.5	2,214.9	204.5	124.1	56.1	207.3	290.9	409.3
Kelantan	2,814.2	167.8	53.2	454.4	102.7	31.5	346.5	147.0	165.6
Melaka	2,148.6	355.4	74.5	63.6	318.9	216.6	260.6	102.0	108.4
Negeri Sembilan	3,550.1	385.9	114.1	182.5	394.6	896.7	533.2	189.2	211.0
Pahang	5,364.7	430.1	84.9	454.7	142.4	205.1	2,079.7	117.1	191.4
Pulau Pinang	2,851.5	36.6	434.0	70.3	60.3	30.0	214.7	832.1	348.9
Perak	3,535.4	150.1	413.5	43.2	182.6	64.4	200.5	153.7	1,308.7
Perlis	357.7	4.0	88.0	33.6	3.2	4.4	6.9	49.6	59.8
Selangor	16,829.5	1,708.6	1,019.0	795.4	1,639.1	1,010.3	2,322.1	1,058.1	2,628.7
Terengganu	1,472.4	32.5	15.3	231.3	19.1	19.4	52.8	24.0	19.2
Sabah	3,842.6	75.2	24.3	9.5	6.0	10.7	7.8	2.9	35.8
Sarawak	4,352.7	24.7	17.6	4.9	16.9	4.1	8.9	45.7	54.9
W.P. Kuala Lumpur	6,863.5	718.5	401.7	501.9	814.3	731.6	1,098.1	296.4	1,009.6
W.P. Labuan	108.9	5.3	3.7	2.2	1.7	1.3	0.2	1.6	0.4
W.P. Putrajaya	195.7	25.2	7.2	6.7	16.2	18.0	25.5	6.7	30.7

Jadual 8.88: Bilangan pelancong mengikut negeri dikunjungi, 2022 (samb.)

('000)

Negeri asal	Negeri dikunjungi							
	Perlis	Selangor	Terengganu	Sabah	Sarawak	W.P. Kuala Lumpur	W.P. Labuan	W.P. Putrajaya
Malaysia	711.0	6,388.8	3,689.3	3,823.0	3,988.9	4,117.1	111.7	368.0
Johor	78.5	441.5	162.8	27.9	13.6	484.9	5.7	63.1
Kedah	155.6	211.4	87.5	17.6	3.5	182.0	1.1	17.5
Kelantan	25.1	544.9	339.4	35.5	18.7	327.6	3.3	50.8
Melaka	4.3	398.7	101.7	22.4	3.8	107.8	0.2	9.6
Negeri Sembilan	23.5	240.4	220.7	14.4	15.2	105.9	4.5	18.2
Pahang	37.4	422.5	729.7	29.6	4.2	376.7	7.4	51.9
Pulau Pinang	129.6	128.7	101.4	24.6	24.6	381.2	0.2	34.4
Perak	42.1	343.8	70.6	17.5	64.6	424.9	4.0	51.2
Perlis	23.9	31.5	5.6	0.9	1.9	41.0	2.3	1.2
Selangor	117.1	2,505.4	883.2	120.9	100.8	879.1	4.5	37.2
Terengganu	8.4	20.5	805.3	15.8	8.6	188.3	0.9	11.0
Sabah	2.5	127.8	22.3	3,182.8	13.8	267.3	50.4	3.6
Sarawak	23.3	68.9	9.2	166.6	3,685.9	195.0	25.9	0.2
W.P. Kuala Lumpur	36.8	883.5	127.5	72.5	24.9	128.3	0.1	17.9
W.P. Labuan	0.1	11.0	1.9	70.5	4.5	3.2	1.0	0.1
W.P. Putrajaya	2.7	8.2	20.5	3.6	0.4	23.8	0.3	0.1

Jadual 8.89: Perdagangan luar negeri mengikut lokasi - eksport dan import, Malaysia, 2015-2022 - RM juta

Negeri		2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022 ^P
Malaysia	Eksport	777,355	786,964	934,927	1,003,587	995,072	983,827	1,241,022	1,551,619
	Import	685,778	698,819	836,422	879,804	849,411	800,481	987,344	1,296,136
Johor	Eksport	152,311	168,946	202,507	205,064	201,798	207,200	240,790	325,460
	Import	118,582	128,703	168,399	177,007	176,601	158,409	193,555	289,818
Kedah	Eksport	21,707	20,750	23,839	24,197	27,206	27,393	40,033	54,466
	Import	28,834	32,444	37,197	37,528	34,707	38,767	57,882	74,067
Kelantan	Eksport	4,061	3,981	4,361	4,246	3,282	3,638	2,734	3,884
	Import	1,468	1,375	1,710	1,806	1,602	2,904	1,926	2,117
Melaka	Eksport	28,078	29,790	34,665	30,647	28,849	29,596	30,574	31,818
	Import	27,043	26,091	29,032	35,285	33,711	23,638	25,473	41,106
Negeri Sembilan	Eksport	19,846	17,724	19,962	20,913	21,891	20,048	23,021	25,181
	Import	21,720	21,008	29,588	30,328	29,180	22,931	31,373	44,314
Pahang	Eksport	16,650	13,499	13,937	13,151	25,399	28,483	32,640	35,545
	Import	7,949	7,793	13,610	13,800	13,566	13,938	15,329	22,641
Pulau Pinang	Eksport	181,577	188,455	229,612	284,741	283,972	313,842	355,591	463,324
	Import	135,411	144,021	177,936	185,654	177,795	187,397	231,968	293,104
Perak	Eksport	27,129	29,226	30,326	29,279	28,916	30,968	39,338	37,137
	Import	19,393	20,813	26,989	29,358	27,288	25,883	31,958	36,726
Perlis	Eksport	1,131	1,266	1,445	1,277	1,064	979	1,147	1,539
	Import	1,171	1,406	1,423	1,645	1,291	721	834	1,259
Selangor	Eksport	169,446	171,307	195,590	195,745	196,775	172,489	254,579	276,951
	Import	219,251	217,907	240,664	246,080	236,494	217,220	277,412	333,362
Terengganu	Eksport	15,221	14,278	18,055	21,205	16,492	13,770	17,533	17,859
	Import	5,915	3,603	6,422	4,298	5,986	4,202	4,908	5,980
Sabah	Eksport	29,203	29,664	35,530	35,449	28,201	23,912	32,666	41,491
	Import	8,223	6,000	6,512	8,587	8,266	16,881	8,093	10,180
Sarawak	Eksport	73,769	63,648	81,451	84,107	81,569	67,123	86,166	131,588
	Import	14,752	18,999	18,442	21,185	20,136	18,934	23,520	34,344
W.P. Kuala Lumpur ¹	Eksport	24,662	22,579	28,821	35,078	34,040	31,883	65,557	68,505
	Import	64,670	61,918	68,603	76,400	74,627	61,861	73,582	89,055
W.P. Labuan	Eksport	4,766	5,221	6,155	6,920	7,337	5,273	10,861	19,035
	Import	2,869	2,153	3,520	2,571	3,149	2,936	1,982	3,394

¹Termasuk W.P. Putrajaya

^PSementara

Jadual 8.90: Eksport dan import barangan mengikut pintu keluar dan masuk, Kelantan, 2015-2022 - RM juta

Negeri/Pintu keluar dan masuk		2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Kelantan	Eksport	2,775	2,309	2,611	3,202	3,088	2,096	2,275	6,441
	Import	254	255	239	252	263	247	453	394
Kota Bharu/ Pengkalan Kubor	Eksport	2,480	1,950	2,256	2,806	2,528	1,525	1,809	2,945
	Import	59	48	37	42	35	7	0	0
Rantau Panjang	Eksport	295	359	346	318	286	368	466	385
	Import	166	166	158	159	178	224	347	386
Lain-lain	Eksport	0	0	9	78	275	203	-	3,111
	Import	29	41	45	51	51	16	106	8

Jadual 8.91: Bilangan pertubuhan/syarikat perniagaan mengikut sektor dan negeri, 2022

Negeri	Pertanian	Perlombongan dan pengkuarian	Pembuatan	Pembinaan	Perkhidmatan	Jumlah
Johor	2,699	299	10,740	9,787	107,678	131,203
Kedah	934	109	3,619	4,435	46,060	55,157
Kelantan	463	251	2,287	2,689	45,284	50,974
Melaka	652	72	1,973	3,247	29,790	35,734
Negeri Sembilan	896	108	2,511	5,075	33,472	42,062
Pahang	1,924	536	2,323	4,304	39,895	48,982
Pulau Pinang	944	135	5,865	5,764	73,204	85,912
Perak	2,166	421	5,417	6,783	66,069	80,856
Perlis	73	6	374	1,222	5,943	7,618
Selangor	2,175	884	19,215	22,512	235,544	280,330
Terengganu	401	199	2,547	4,160	30,978	38,285
Sabah	2,170	182	2,294	6,080	72,114	82,840
Sarawak	1,480	324	3,550	6,799	73,714	85,867
W.P. Kuala Lumpur	970	845	5,185	11,128	156,677	174,805
W.P. Labuan	15	9	148	272	2,415	2,859
W.P. Putrajaya	6	1	49	67	1,380	1,503
Jumlah	17,968	4,381	68,097	94,324	1,020,217	1,204,987

1. Berdasarkan pertubuhan aktif daripada *Malaysia Statistical Business Register*, 31 Disember 2022

2. Berdasarkan Klasifikasi Industri Malaysia 2008 Ver 1.0

Jadual 8.92: Perbelanjaan perlindungan alam sekitar mengikut negeri, Malaysia, 2017-2021**(RM'000)**

Negeri	2017	2018	2019	2020	2021
Jumlah	2,592,648	2,695,687	2,885,259	2,972,801	3,115,940
Johor	428,690	326,505	678,474	808,783	862,398
Kedah	105,247	94,199	113,265	95,790	128,481
Kelantan	31,434	14,625	10,650	28,912	25,186
Melaka	100,608	78,231	83,447	106,161	95,676
Negeri Sembilan	78,726	292,266	91,805	84,634	97,961
Pahang	78,197	200,640	155,698	170,315	205,747
Pulau Pinang	282,461	219,700	177,632	211,486	198,977
Perak	74,682	71,625	93,303	122,630	121,367
Perlis	9,009	5,022	15,392	6,258	7,943
Selangor	489,284	500,592	543,455	530,436	557,525
Terengganu	308,052	247,830	126,597	236,448	220,152
Sabah	90,282	100,026	249,863	109,520	130,864
Sarawak	248,621	210,639	251,732	235,613	239,412
W.P. Kuala Lumpur	260,882	325,150	292,570	223,988	221,029
W.P. Labuan	2,152	6,517	1,144	1,366	2,586
W.P. Putrajaya	4,321	2,120	232	462	635

Jadual 8.93: Perbelanjaan perlindungan alam sekitar mengikut negeri dan jenis perbelanjaan, Malaysia, 2021**(RM'000)**

Negeri	Jumlah	Pengurusan pencemaran	Perlindungan hidupan liar & habitat	Penilaian dan caj alam sekitar	Pengurusan sisa	Perbelanjaan lain untuk perlindungan alam sekitar
Jumlah	3,115,940	2,210,166	12,189	70,599	803,705	19,281
Johor	862,398	660,433	4,289	9,754	184,388	3,535
Kedah	128,481	90,088	171	1,567	36,049	606
Kelantan	25,186	17,233	806	1,234	5,800	112
Melaka	95,676	78,090	-	922	16,335	328
Negeri Sembilan	97,961	67,819	569	4,536	24,222	815
Pahang	205,747	182,567	22	1,603	20,844	711
Pulau Pinang	198,977	114,391	12	4,221	78,889	1,465
Perak	121,367	85,945	455	2,428	31,288	1,251
Perlis	7,943	5,894	-	20	2,025	4
Selangor	557,525	363,703	23	7,196	184,977	1,626
Terengganu	220,152	184,519	55	2,129	32,338	1,111
Sabah	130,864	95,273	3,244	7,781	21,818	2,748
Sarawak	239,412	137,636	543	14,045	84,967	2,222
W.P. Kuala Lumpur	221,029	125,313	1,999	13,112	77,863	2,742
W.P. Labuan	2,586	945	-	-	1,641	-
W.P. Putrajaya	635	318	-	50	262	5

Jadual 8.94: Perbelanjaan modal perlindungan alam sekitar mengikut jenis perbelanjaan, Kelantan, 2017-2021

(RM'000)

Negeri	2017	2018	2019	2020	2021
Jumlah	2,788	1,072	3,517	8,342	4,270
Pengurusan pencemaran	2,331	876	3,462	2,030	3,410
Perlindungan hidupan liar dan habitat	10	29	-	6,237	276
Penilaian dan caj alam sekitar	24	116	50	13	255
Pengurusan sisa	424	-	5	14	291
Perbelanjaan lain untuk perlindungan alam sekitar	-	51	-	48	38

Jadual 8.95: Perbelanjaan operasi perlindungan alam sekitar mengikut jenis perbelanjaan, Kelantan, 2017-2021

(RM'000)

Negeri	2017	2018	2019	2020	2021
Jumlah	28,646	13,553	7,133	20,571	20,916
Pengurusan pencemaran	17,161	9,212	4,056	10,370	13,823
Perlindungan hidupan liar dan habitat	352	74	15	73	530
Penilaian dan caj alam sekitar	1,596	373	455	1,698	980
Pengurusan sisa	8,633	3,867	2,563	8,387	5,509
Perbelanjaan lain untuk perlindungan alam sekitar	903	27	43	43	74

Jadual 8.96: Pengeluaran estet getah mengikut negeri, 2015-2022

Negeri	Pengeluaran (tan metrik)							
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Johor	7,235	6,762	6,359	6,054	6,851	6,268	4,362	3,992
Kedah & Perlis	15,457	14,285	13,145	13,499	13,560	10,502	8,351	6,662
Kelantan & Terengganu	5,969	8,252	7,645	8,194	14,714	15,358	11,538	14,209
Melaka & Negeri Sembilan	11,401	9,106	7,982	7,494	7,306	6,085	3,810	2,067
Pahang	7,495	6,548	5,470	5,380	4,948	4,094	3,266	7,013
Perak	6,762	5,344	4,653	4,313	4,062	4,026	5,080	7,801
Selangor	2,571	2,684	4,010	7,360	6,434	5,549	4,346	1,726
Sabah & Sarawak	140	56	58	3,158	3,352	4,539	4,593	3,915
Jumlah	57,028	53,036	49,321	55,453	61,227	56,421	45,347	47,387

Jadual 8.97: Indeks Kebahagiaan Rakyat Malaysia mengikut komponen dan negeri, 2021

Negeri	Jumlah	Keluarga	Perumahan dan alam sekitar	Penyeritaan sosial	Kesihatan	Kemudahan komunikasi	Pendidikan
Johor	6.69	7.36	6.68	6.58	7.01	6.26	6.80
Kedah	6.59	7.24	6.64	6.88	6.66	6.44	6.09
Kelantan	7.02	7.43	7.18	7.06	7.28	6.31	7.10
Melaka	5.85	6.27	5.50	5.49	6.08	5.60	5.89
Negeri Sembilan	6.68	7.33	6.68	6.57	7.09	6.47	6.23
Pahang	6.75	8.21	6.66	7.04	6.98	6.60	6.61
Pulau Pinang	6.65	7.26	6.51	6.41	7.18	6.23	6.85
Perak	6.35	6.96	6.39	6.27	6.66	6.25	6.19
Perlis	6.96	7.43	7.26	7.41	7.06	6.38	7.06
Selangor	5.74	6.53	5.50	5.63	5.84	5.64	5.64
Terengganu	7.20	7.87	7.09	6.63	7.70	6.33	7.03
Sabah	6.28	6.76	6.12	6.38	6.73	5.45	5.83
Sarawak	6.69	7.57	6.68	7.02	6.95	6.06	6.23
W.P. Kuala Lumpur	7.77	9.08	7.71	7.07	7.96	7.76	7.72
W.P. Labuan	9.29	9.91	9.61	9.34	9.49	9.64	8.01
W.P. Putrajaya	7.28	7.83	7.74	7.18	7.43	7.11	7.18
Malaysia	6.48	7.23	6.39	6.46	6.75	6.14	6.30

Jadual 8.98: Indeks Kebahagiaan Rakyat Malaysia mengikut negeri dan strata, 2021

Negeri	Strata	
	Bandar	Luar Bandar
Johor	6.67	6.78
Kedah	6.66	6.39
Kelantan	7.07	6.94
Melaka	5.85	5.91
Negeri Sembilan	6.67	6.72
Pahang	6.79	6.69
Pulau Pinang	6.64	6.63
Perak	6.34	6.40
Perlis	6.93	7.07
Selangor	5.73	5.86
Terengganu	7.22	7.14
Sabah	6.27	6.31
Sarawak	6.82	6.48
W.P. Kuala Lumpur	7.77	n.a
W.P. Labuan	9.21	9.50
W.P. Putrajaya	7.28	n.a

n.a: Tidak berkenaan

BAB 9

INDIKATOR-INDIKATOR LAIN TERPILIH

LEMBAGA MINYAK SAWIT MALAYSIA

PUSAT MAKLUMAT HARTA TANAH NEGARA

KEMENTERIAN PENDIDIKAN MALAYSIA

KEMENTERIAN KESIHATAN MALAYSIA

JABATAN SIASATAN DAN PENGUATKUASAAN
TRAFIK BUKIT AMAN

JABATAN KESELAMATAN DAN KESIHATAN PEKERJAAN

PERTUBUHAN KESELAMATAN SOSIAL

KEMENTERIAN SUMBER MANUSIA

POLIS DIRAJA MALAYSIA

LEMBAGA PEMBANGUNAN PELABURAN MALAYSIA

KEMENTERIAN KEWANGAN MALAYSIA

KEMENTERIAN KOMUNIKASI DAN
MULTIMEDIA MALAYSIA

Jadual 9.1: Pengeluaran kelapa sawit bagi buah tandan segar yang diterima oleh kilang mengikut negeri, 2020-2022

('000 tan)

Negeri	2020	2021	2022
Johor	16,112	14,559	15,320
Kedah	1,093	1,177	1,201
Kelantan	1,652	1,526	1,625
Negeri Sembilan	3,427	3,216	3,565
Pahang	15,442	14,203	15,889
Perak	9,610	9,789	9,717
Selangor	2,707	2,760	2,667
Terengganu	2,780	2,170	2,072
Sabah	22,480	21,430	21,324
Sarawak	20,732	19,759	20,645
Lain-lain negeri	935	804	789
Jumlah	96,969	91,394	94,814

Sumber: Lembaga Minyak Sawit Malaysia

Jadual 9.2: Pengeluaran minyak sawit mentah mengikut negeri, 2020-2022

('000 tan)

Negeri	2020	2021	2022
Johor	3,158	2,851	2,970
Kedah	218	237	237
Kelantan	338	314	336
Negeri Sembilan	651	631	676
Pahang	2,999	2,796	3,013
Perak	1,841	1,902	1,866
Selangor	510	522	499
Terengganu	541	430	408
Sabah	4,647	4,362	4,287
Sarawak	4,054	3,908	4,005
Lain-lain negeri	184	163	157
Jumlah	19,141	18,116	18,453

Sumber: Lembaga Minyak Sawit Malaysia

Jadual 9.3: Pengeluaran isirong sawit mengikut negeri, 2020-2022

('000 tan)

Negeri	2020	2021	2022
Johor	874	779	812
Kedah	58	63	61
Kelantan	81	75	83
Negeri Sembilan	176	161	179
Pahang	778	714	786
Perak	506	513	505
Selangor	142	143	140
Terengganu	134	107	101
Sabah	1,044	957	947
Sarawak	861	863	895
Lain-lain negeri	51	44	43
Jumlah	4,704	4,418	4,551

Sumber: Lembaga Minyak Sawit Malaysia

Jadual 9.4: Keluasan luas bertanam kelapa sawit mengikut negeri, 2020-2022

Negeri	Hektar		
	2020	2021	2022
Johor	740,828	699,216	676,853
Kedah	89,782	86,986	86,487
Kelantan	167,599	164,279	161,852
Melaka	56,361	54,132	52,346
Negeri Sembilan	190,462	184,675	178,560
Pahang	782,247	755,906	749,813
Pulau Pinang	12,829	9,683	8,579
Perak	391,768	369,019	352,097
Perlis	694	760	886
Selangor	126,525	110,249	106,008
Terengganu	178,628	172,942	170,824
Sabah	1,543,054	1,523,624	1,508,060
Sarawak	1,584,520	1,606,261	1,622,375
Jumlah	5,865,297	5,737,732	5,674,740

Sumber: Lembaga Minyak Sawit Malaysia

Jadual 9.5: Bilangan hotel mengikut lokasi, Kelantan, 2022

Jenis	Bandar	Pantai	Bukit	Lain-lain	Jumlah
Hotel	74	16	-	1	91
Bilik	3661	679	-	20	4,360

Sumber: Pusat Maklumat Harta Tanah Negara

Jadual 9.6: Ringkasan penawaran sedia ada bilik hotel mengikut negeri, 2015-2022

Negeri	Jumlah bilik							
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Johor	23,035	23,852	27,226	29,492	31,736	31,066	31,066	31,791
Kedah	12,361	21,532	16,183	17,036	13,851	13,154	13,154	13,251
Kelantan	4,056	4,056	4,480	4,431	4,360	4,360	4,360	4,360
Melaka	11,853	11,853	15,355	16,751	17,031	16,929	17,031	18,055
Negeri Sembilan	6,956	6,987	8,742	9,994	10,029	9,396	9,396	9,542
Pahang	21,470	12,718	28,834	24,457	25,376	25,375	25,527	25,601
Pulau Pinang	16,239	16,525	18,999	19,581	21,815	22,088	22,406	23,185
Perak	13,733	13,795	16,071	16,212	16,110	16,198	16,338	16,451
Perlis	970	970	1,081	1,230	1,276	1,245	1,245	1,245
Selangor	17,119	17,769	20,477	22,372	23,762	22,702	23,002	24,201
Terengganu	8,241	8,241	7,860	8,758	9,655	10,718	10,718	10,809
Sabah	17,009	17,009	20,853	22,671	23,860	22,549	22,799	23,402
Sarawak	17,106	17,537	18,518	19,997	20,552	19,954	20,114	20,387
W.P. Kuala Lumpur	35,856	36,850	39,230	40,676	44,784	40,897	40,897	45,576
W.P. Labuan	1,702	1,702	1,587	1,722	1,749	1,697	1,697	1,697
W.P. Putrajaya	1,041	1,041	1,068	1,302	1,026	1,769	1,769	1,769
Jumlah	208,747	212,437	246,564	256,682	266,972	260,097	261,519	271,322

Sumber: Pusat Maklumat Harta Tanah Negara

Jadual 9.7: Ringkasan penawaran sedia ada bilik hotel mengikut penarafan bintang, Kelantan, 2015-2022

Penarafan	2015		2016		2017		2018	
	Hotel	Bilik	Hotel	Bilik	Hotel	Bilik	Hotel	Bilik
5 bintang	1	298	1	298	2	570	2	570
4 bintang	2	412	2	412	3	507	3	507
3 bintang	7	764	7	764	9	973	9	973
2 bintang	10	613	10	613	8	402	8	402
1 bintang	1	45	1	45	4	121	4	121
3 orkid	7	230	7	230	7	232	7	232
2 orkid	7	208	7	208	7	205	7	205
1 orkid	4	61	4	61	9	206	9	206
Tiada penarafan	44	1,425	44	1,425	41	1,264	42	1,215
Jumlah	83	4,056	83	4,056	90	4,480	91	4,431

Sumber: Pusat Maklumat Harta Tanah Negara

Jadual 9.7: Ringkasan penawaran sedia ada bilik hotel mengikut penarafan bintang, Kelantan, 2015-2022 (samb.)

Penarafan	2019		2020		2021		2022	
	Hotel	Bilik	Hotel	Bilik	Hotel	Bilik	Hotel	Bilik
5 bintang	2	570	2	570	2	570	2	570
4 bintang	3	507	3	507	3	507	3	507
3 bintang	9	912	9	912	9	912	9	912
2 bintang	8	402	8	402	8	402	8	402
1 bintang	4	121	4	121	4	121	4	121
3 orkid	7	232	7	232	7	232	7	232
2 orkid	7	205	7	205	7	205	7	205
1 orkid	9	206	9	206	9	206	9	206
Tiada penarafan	42	1,205	42	1,205	42	1,205	42	1,205
Jumlah	91	4,360	91	4,360	91	4,360	91	4,360

Sumber: Pusat Maklumat Harta Tanah Negara

Jadual 9.8: Ringkasan jumlah luas kompleks beli-belah mengikut negeri, 2015-2022

Negeri	Jumlah luas (meter persegi)							
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Johor	1,703,044	1,764,087	1,925,489	2,167,045	2,392,121	2,469,646	2,442,257	2,456,467
Kedah	551,385	569,677	580,678	580,678	588,094	582,409	582,356	596,952
Kelantan	220,570	315,130	334,880	341,440	342,055	342,055	381,280	403,475
Melaka	433,023	563,389	596,834	596,074	596,074	635,388	635,388	635,388
Negeri Sembilan	441,164	470,614	543,368	576,360	595,880	597,350	605,456	605,456
Pahang	272,203	272,203	402,077	384,215	412,591	439,179	448,799	450,826
Pulau Pinang	1,699,540	1,675,911	1,738,912	1,741,513	1,823,589	1,831,021	1,863,714	1,844,184
Perak	948,753	967,662	949,676	956,434	952,610	958,199	991,062	1,095,112
Perlis	47,652	55,872	55,872	55,872	55,872	55,872	56,421	56,421
Selangor	3,151,290	3,378,280	3,502,525	3,510,417	3,620,521	3,704,593	3,729,665	3,959,058
Terengganu	128,325	152,146	165,174	165,121	164,309	192,051	203,379	204,564
Sabah	678,884	678,884	738,029	755,587	755,587	761,558	745,796	751,388
Sarawak	792,212	830,551	862,757	930,584	1,005,136	1,038,299	1,084,338	1,084,338
W.P. Kuala Lumpur*	2,732,474	2,915,199	3,095,478	3,175,851	3,179,334	3,217,448	3,483,210	3,336,156
W.P. Labuan	28,434	28,434	28,434	28,434	28,698	28,614	28,614	28,614
Jumlah	13,828,953	14,638,039	15,520,183	15,965,625	16,512,471	16,853,682	17,281,735	17,508,399

Sumber: Pusat Maklumat Harta Tanah Negara

*Termasuk W.P. Putrajaya

Jadual 9.9: Ringkasan jumlah luas pejabat tujuan khas mengikut negeri, 2015-2022

Negeri	Jumlah luas (meter persegi)							
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Johor	1,080,843	1,083,867	1,137,938	1,195,057	1,293,521	1,343,334	1,374,661	1,394,909
Kedah	340,408	362,894	363,616	420,704	428,672	428,672	432,312	432,028
Kelantan	381,462	381,462	386,070	386,070	391,525	391,525	391,077	391,077
Melaka	398,487	398,487	402,247	402,247	402,247	411,050	411,050	416,781
Negeri Sembilan	295,483	306,657	306,657	311,156	333,083	339,649	342,435	342,435
Pahang	397,067	397,067	401,046	420,221	420,374	420,570	421,719	421,719
Pulau Pinang	1,105,422	1,104,634	1,113,401	1,123,156	1,123,274	1,103,533	1,110,561	1,075,427
Perak	613,463	618,799	620,131	626,861	628,252	633,568	646,045	652,685
Perlis	131,038	131,038	131,038	131,038	131,038	131,038	131,038	131,038
Selangor	3,306,328	3,394,403	3,621,559	3,749,814	4,020,955	4,177,519	4,282,121	4,547,884
Terengganu	342,721	342,721	343,711	343,711	361,587	360,738	360,738	427,243
Sabah	671,674	685,975	804,851	811,944	829,798	806,852	822,600	826,013
Sarawak	665,542	701,829	711,986	731,160	738,245	764,088	818,073	820,737
W.P. Kuala Lumpur*	10,335,622	10,771,784	11,089,149	11,123,538	11,420,851	11,800,727	12,358,503	12,354,780
W.P. Labuan	66,252	66,716	66,716	66,725	67,051	67,051	67,051	67,051
Jumlah	20,131,812	20,748,333	21,500,116	21,843,402	22,590,473	23,179,914	23,969,984	24,301,807

Sumber: Pusat Maklumat Harta Tanah Negara

*Termasuk W.P. Putrajaya

Jadual 9.10: Ringkasan stok sedia ada, penawaran akan datang dan perancangan penawaran kediaman, kedai dan hartanah perindustrian, Kelantan, 2022

	Unit kediaman	Unit kedai	Unit industri	Luas kompleks beli-belah (m.p.)	Luas pejabat tujuan khas (m.p.)	Unit hotel
Stok sedia ada	88,914	14,380	630	403,475	391,077	91
Penawaran akan datang	11,215	1,016	5	-	-	1
Perancangan penawaran	4,006	742	44	-	-	-
Jumlah	104,135	16,138	679	403,475	391,077	92

Sumber: Pusat Maklumat Harta Tanah Negara

m.p.: meter persegi

Jadual 9.11: Ringkasan nilai transaksi hartanah mengikut kategori pemberi pindah milik dan penerima pindah milik, Kelantan, 2015-2022

Pemberi & penerima pindah milik	RM juta							
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Kediaman								
Perseorangan & perseorangan	437	510	595	645	707	701	744	840
Pemaju & perseorangan	35	28	74	95	137	187	176	255
Syarikat & perseorangan	61	39	17	6	16	7	18	32
Syarikat & syarikat	1	8	14	1	3	1	16	0
Lain-lain	35	23	18	10	13	6	16	9
Jumlah	568	609	718	757	875	902	970	1,136
Komersial								
Perseorangan & perseorangan	86	75	81	81	92	71	95	98
Pemaju & perseorangan	19	4	12	12	15	26	35	28
Syarikat & perseorangan	63	39	21	14	37	41	9	21
Syarikat & syarikat	21	21	8	75	28	174	53	9
Lain-lain	16	15	19	10	5	3	19	4
Jumlah	207	153	141	193	177	315	211	160
Perindustrian								
Perseorangan & perseorangan	2	0	5	6	4	3	1	8
Pemaju & perseorangan	2	-	-	-	-	-	-	-
Syarikat & perseorangan	3	0	11	1	3	-	4	5
Syarikat & syarikat	14	20	104	14	133	46	17	30
Lain-lain	1	1	37	2	90	1	1	-
Jumlah	22	22	158	24	229	50	23	43
Tanah pembangunan								
Perseorangan & perseorangan	92	123	122	130	132	169	86	104
Pemaju & perseorangan	-	-	-	-	-	-	-	-
Syarikat & perseorangan	1	4	0	7	0	0	0	0
Syarikat & syarikat	-	24	3	0	-	-	-	21
Lain-lain	5	-	0	1	74	1	0	1
Jumlah	99	151	125	138	206	170	87	126

Sumber: Pusat Maklumat Harta Tanah Negara

Jadual 9.12: Statistik terpilih pendidikan mengikut negeri, 2021-2022

Negeri	Bilangan sekolah					
	2021			2022		
	Sekolah rendah	Sekolah menengah	Jumlah	Sekolah rendah	Sekolah menengah	Jumlah
Johor	906	284	1,190	908	284	1,192
Kedah	548	203	751	548	204	752
Kelantan	418	178	596	418	178	596
Melaka	238	77	315	238	78	316
Negeri Sembilan	352	125	477	353	126	479
Pahang	543	198	741	543	198	741
Pulau Pinang	271	129	400	270	128	398
Perak	852	250	1,102	852	253	1,105
Perlis	74	30	104	74	30	104
Selangor	663	278	941	661	279	940
Terengganu	352	153	505	352	154	506
Sabah	1,075	221	1,296	1,075	221	1,296
Sarawak	1,265	193	1,458	1,265	193	1,458
W.P. Kuala Lumpur	190	104	294	188	104	292
W.P. Labuan	17	10	27	17	11	28
W.P. Putrajaya	16	11	27	16	11	27
Jumlah	7,780	2,444	10,224	7,778	2,452	10,230

Jadual 9.12: Statistik terpilih pendidikan mengikut negeri, 2021-2022 (samb.)

Negeri	Bilangan guru					
	2021			2022		
	Sekolah rendah	Sekolah menengah	Jumlah	Sekolah rendah	Sekolah menengah	Jumlah
Johor	26,457	20,821	47,278	25,818	21,274	47,092
Kedah	16,306	13,381	29,687	16,821	13,680	30,501
Kelantan	15,346	12,398	27,744	15,636	12,607	28,243
Melaka	7,495	5,967	13,462	7,599	6,091	13,690
Negeri Sembilan	9,263	7,785	17,048	9,300	7,986	17,286
Pahang	13,581	11,178	24,759	13,737	11,561	25,298
Pulau Pinang	10,163	8,982	19,145	10,301	9,024	19,325
Perak	19,636	16,937	36,573	19,961	17,330	37,291
Perlis	2,272	2,261	4,533	2,293	2,282	4,575
Selangor	34,209	26,022	60,231	33,952	27,213	61,165
Terengganu	11,243	10,161	21,404	11,475	10,466	21,941
Sabah	25,360	16,077	41,437	25,201	16,694	41,895
Sarawak	23,536	14,606	38,142	23,190	15,332	38,522
W.P. Kuala Lumpur	8,825	7,939	16,764	8,465	7,991	16,456
W.P. Labuan	710	613	1,323	672	645	1,317
W.P. Putrajaya	1,360	851	2,211	1,468	927	2,395
Jumlah	225,762	175,979	401,741	225,889	181,103	406,992

Sumber: Kementerian Pendidikan Malaysia

1. Data 2021 sehingga 30 Jun 2021

2. Data 2022 sehingga 30 Jun 2022

3. Data meliputi sekolah Kerajaan dan sekolah bantuan Kerajaan

Jadual 9.13: Bilangan kes penyakit berjangkit, Kelantan, 2015-2021

Jenis penyakit		Bilangan kes						
		2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Penyakit bawaan air dan makanan	Kolera	-	-	-	-	-	-	-
	Disenteri	2	4	-	1	1	-	-
	Keracunan makanan	584	1,053	768	681	899	426	67
	HEPATITIS A	14	1	2	-	-	-	-
	Tifoid	182	60	37	44	14*	13	5
Penyakit bawaan vektor	Demam denggi	2,840	6,162	2,508	1,944	5,992	3,881	223
	Demam denggi berdarah	10	18	7	6	11	8	-
	Malaria	54	111	168	135	119	111	124
	Tifus	-	-	3	-	1	-	-
Penyakit cegahan vaksin	Diphtheria	-	-	-	1	1	-	-
	HEPATITIS B	167	178	172	168	195	151	75
	Campak	24	43	35	54	172	74	5
Penyakit transmisi secara seksual	Gonorrhea	31	65	69	89	74	49	28
	Sifilis	79	72	113	126	132	74	70
Penyakit berjangkit lain	AIDS	106	161	144	49	80	48	27
Jumlah		4,093	7,928	4,026	3,298	7,691	4,835	624

Sumber: Petunjuk Kesihatan, Kementerian Kesihatan Malaysia

*Termasuk Paratyphi

Jadual 9.14: Bilangan doktor, doktor gigi, jururawat, ahli farmasi dan optometris mengikut sektor dan nisbah kepada penduduk, Kelantan, 2021

	Sektor awam	Sektor swasta	Jumlah	Nisbah kepada penduduk
Doktor	4,006	356	4,362	1: 442
Doktor gigi	684	101	785	1: 2,457
Jururawat	5,323	522	5,845	1: 330
Ahli farmasi	598	142	740	1: 2,606
Optometris	18	67	85	1: 18,370

Sumber : Petunjuk Kesihatan, Kementerian Kesihatan Malaysia

Jadual 9.15: Bilangan fasiliti kesihatan awam dan nisbah fasiliti kesihatan awam kepada penduduk, Kelantan, 2021

	Jenis	Bilangan fasiliti
Klinik kesihatan	Klinik kesihatan	103
	Klinik desa	156
	Klinik kesihatan ibu dan anak	-
	Nisbah klinik kesihatan : penduduk	1: 7,447
Klinik kesihatan bergerak (pasukan)		14
Klinik Komuniti*		3
Perkhidmatan doktor udara	Bil. helikopter	-
	Pasukan	-

Sumber: Petunjuk Kesihatan, Kementerian Kesihatan Malaysia

*Dahulu dikenali Klinik 1Malaysia (sebelum tahun 2019), termasuk Pusat Transformasi Bandar (UTC) dan Pusat Transformasi Luar Bandar (RTC)

Jadual 9.16: Bilangan kemasukan pesakit mengikut negeri, sektor awam*, 2015-2021

Negeri	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Johor	330,679	324,370	281,413	345,930	362,362	306,155	283,759
Kedah	196,692	195,350	158,714	211,782	213,782	180,992	173,244
Kelantan	175,481	193,765	185,900	197,309	202,462	178,276	167,469
Melaka	91,063	95,053	91,611	91,731	93,608	84,230	77,056
Negeri Sembilan	115,070	121,815	113,628	128,232	132,510	115,507	111,524
Pahang	156,333	155,581	156,410	167,905	171,762	145,811	135,986
Pulau Pinang	128,793	133,095	132,192	141,415	138,822	124,776	123,400
Perak	238,987	248,384	241,689	246,370	250,564	217,265	231,045
Perlis	36,004	37,136	38,748	36,614	34,625	28,751	26,124
Selangor	375,285	337,654	311,978	340,315	357,863	385,049	329,395
Terengganu	137,427	142,460	136,164	148,186	149,287	131,884	123,104
Sabah	239,484	259,231	201,476	242,264	267,142	219,881	246,604
Sarawak	199,818	206,745	205,058	213,785	216,453	175,167	264,045
W.P. Kuala Lumpur	233,315	234,872	225,700	231,437	213,360	191,856	174,980
W.P. Labuan	7,403	8,033	8,091	8,205	8,422	8,673	11,257
W.P. Putrajaya	15,203	38,035	38,783	40,459	43,035	37,417	33,785
Jumlah	2,677,037	2,731,579	2,527,555	2,791,939	2,856,059	2,531,690	2,512,777

Sumber: Petunjuk Kesihatan, Kementerian Kesihatan Malaysia

* Termasuk hospital, Institusi Perubatan Khas dan institusi selain KKM

Jadual 9.17: Bilangan kemasukan pesakit mengikut negeri, sektor swasta*, 2015-2021

Negeri	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Johor	90,617	99,604	77,931	77,486	94,223	97,897	78,022
Kedah	44,703	49,163	39,848	52,216	50,658	37,524	37,987
Kelantan	16,439	16,140	14,806	16,489	16,577	14,069	12,178
Melaka	59,029	58,093	63,757	61,983	70,743	51,622	47,454
Negeri Sembilan	51,122	51,177	51,922	52,794	53,690	43,565	38,246
Pahang	14,887	24,050	22,543	23,385	25,016	21,100	17,780
Pulau Pinang	160,176	157,500	161,805	159,851	172,577	116,915	55,545
Perak	88,540	89,872	91,027	92,868	93,561	82,372	59,402
Perlis	-	-	-	636	2,668	2,352	2,803
Selangor	313,622	304,003	303,872	318,482	337,118	269,754	242,779
Terengganu	3,535	3,801	5,286	6,472	8,788	8,907	9,197
Sabah	11,919	16,376	17,133	18,398	16,585	15,893	12,875
Sarawak	36,625	38,587	29,787	39,095	46,379	37,528	34,636
W.P. Kuala Lumpur	173,504	164,673	165,875	178,890	181,975	116,796	125,293
W.P. Labuan	-	-	-	-	-	-	-
W.P. Putrajaya	-	-	-	-	-	-	-
Jumlah	1,064,718	1,073,039	1,045,592	1,099,045	1,170,558	916,294	774,197

Sumber: Petunjuk Kesihatan, Kementerian Kesihatan Malaysia

* Termasuk hospital swasta, rumah bersalin swasta, rumah jagaan kejururawatan swasta dan hospis swasta

Jadual 9.18: Statistik jumlah kemalangan mengikut negeri, 2015-2022

Negeri	Jumlah kemalangan							
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Johor	67,112	73,116	76,121	78,812	82,502	58,207	50,521	76,028
Kedah	22,016	23,200	23,262	23,239	24,867	19,651	19,010	25,547
Kelantan	9,960	10,544	10,786	10,983	11,295	9,752	9,614	12,664
Melaka	17,069	18,601	18,771	19,120	19,593	14,543	13,271	19,713
Negeri Sembilan	22,939	24,428	24,941	25,123	25,838	19,905	18,268	26,934
Pahang	19,635	20,465	20,813	20,641	21,196	17,000	15,663	22,517
Pulau Pinang	39,856	42,244	43,007	45,734	47,198	35,234	33,523	48,694
Perak	36,736	38,531	38,587	38,278	39,720	30,669	28,710	40,281
Perlis	1,861	2,062	1,925	2,093	2,098	1,615	1,638	2,279
Selangor	140,957	151,253	154,958	163,078	168,222	123,230	101,863	156,815
Terengganu	10,381	10,793	10,713	10,607	11,355	9,152	8,595	12,084
Sabah ¹	17,290	17,298	17,244	18,006	18,520	12,906	13,288	18,187
Sarawak	19,130	20,065	19,807	20,600	21,341	16,158	14,602	19,508
W.P. Kuala Lumpur ²	64,664	68,866	72,940	72,284	73,771	50,215	41,720	64,337
Jumlah	489,606	521,466	533,875	548,598	567,516	418,237	370,286	545,588

Sumber: Jabatan Siasatan dan Penguatkuasaan Trafik Bukit Aman

¹ Termasuk W.P. Labuan

² Termasuk W.P. Putrajaya

Jadual 9.19: Statistik utama kemalangan pekerjaan, Kelantan, 2021

Kemalangan pekerjaan		2021
Bilangan kemalangan pekerjaan		
Jumlah		294
Kewarganegaraan		
Warganegara		245
Bukan warganegara		49
Jantina		
Lelaki		249
Perempuan		45
Sektor OSHA		
Pertanian, perhutanan dan perikanan		55
Perlombongan dan pengkuarian		9
Pembuatan		50
Pembinaan		20
Utiliti		6
Perdagangan borong dan runcit		17
Pengangkutan, penyimpanan dan komunikasi		12
Hotel dan restoran		1
Kewangan, insurans, hartanah dan perkhidmatan perniagaan		17
Perkhidmatan		107
Bilangan kematian pekerjaan		
Jumlah		8
Kewarganegaraan		
Warganegara		2
Bukan warganegara		6
Jantina		
Lelaki		8
Perempuan		-
Sektor OSHA		
Pertanian, perhutanan dan perikanan		1
Perlombongan dan pengkuarian		1
Pembuatan		1
Pembinaan		2
Utiliti		1
Perdagangan borong dan runcit		-
Pengangkutan, penyimpanan dan komunikasi		-
Hotel dan restoran		-
Kewangan, insurans, hartanah dan perkhidmatan perniagaan		1
Perkhidmatan		1

Sumber: Jabatan Keselamatan dan Kesihatan Pekerjaan (JKKP)
 Pertubuhan Keselamatan Sosial (PERKESO)
 Kementerian Sumber Manusia

Jadual 9.19: Statistik utama kemalangan pekerjaan, Kelantan, 2021 (samb.)

Kemalangan pekerjaan		2021
Kadar kemalangan pekerjaan (setiap 1,000 pekerja)		
Jumlah		0.43
Kewarganegaraan		
Warganegara		n.a
Bukan warganegara		n.a
Jantina		
Lelaki		0.57
Perempuan		0.18
Sektor OSHA		
Pertanian, perhutanan dan perikanan		0.75
Perlombongan dan pengkuarian		3.59
Pembuatan		0.77
Pembinaan		0.25
Utiliti		1.77
Perdagangan borong dan runcit		0.11
Pengangkutan, penyimpanan dan komunikasi		0.41
Hotel dan restoran		0.01
Kewangan, insurans, hartanah dan perkhidmatan perniagaan		0.92
Perkhidmatan		0.56
Kadar kematian pekerjaan (setiap 100,000 pekerja)		
Jumlah		1.16
Kewarganegaraan		
Warganegara		n.a
Bukan warganegara		n.a
Jantina		
Lelaki		1.83
Perempuan		-
Sektor OSHA		
Pertanian, perhutanan dan perikanan		1.37
Perlombongan dan pengkuarian		39.84
Pembuatan		1.54
Pembinaan		2.46
Utiliti		29.50
Perdagangan borong dan runcit		-
Pengangkutan, penyimpanan dan komunikasi		-
Hotel dan restoran		-
Kewangan, insurans, hartanah dan perkhidmatan perniagaan		5.39
Perkhidmatan		0.52

Sumber: Jabatan Keselamatan dan Kesihatan Pekerjaan (JKKP)
 Pertubuhan Keselamatan Sosial (PERKESO)
 Kementerian Sumber Manusia
 n.a: Data tidak tersedia

Jadual 9.20: Statistik jenayah, Kelantan, 2019-2021

	2019	2020	2021
Jumlah jenayah kekerasan	470	504	426
Bunuh	9	13	8
Rogol	73	108	107
Samun*	210	172	110
Mencederakan	178	211	201
Jumlah jenayah harta benda	3,075	2,027	1,591
Pecah rumah dan curi	929	626	483
Kecurian kenderaan			
Lori/ Van	20	14	4
Kereta	301	118	73
Motosikal/ Skuter	1,069	709	483
Curi/Ragut	1	-	-
Kecurian lain	755	560	548

Sumber: Polis Diraja Malaysia

*Termasuk samun berkawan bersenjata api, samun berkawan tidak bersenjata api, samun bersenjata api dan samun tidak bersenjata api

Jadual 9.21: Aliran masuk Pelaburan Langsung Asing (FDI) mengikut rantau dan ekonomi, 2017-2022, USD juta

Negara	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Ekonomi Dunia	1,644,872	1,375,437	1,707,830	961,983	1,478,137	1,294,738
Negara Maju	943,166	678,200	998,716	315,461	597,243	378,320
Eropah	518,733	323,683	634,327	132,537	50,711	-106,770
Amerika Utara	331,723	240,896	280,473	122,766	453,439	337,690
Lain-lain	92,710	113,621	83,917	60,158	93,093	147,400
Negara Membangun	701,705	697,237	709,114	646,522	880,894	916,418
Afrika	40,358	44,171	45,962	39,195	79,583	44,929
Asia	504,352	497,309	503,480	516,465	662,137	661,807
Asia Tenggara	157,336	148,971	166,685	118,596	212,812	222,568
Malaysia	9,399	7,618	7,813	3,160	12,173	16,940
Latin Amerika dan Caribbean	156,052	154,464	158,143	89,857	137,898	208,454

Sumber: World Investment Report 2023, UNCTAD

Jadual 9.22: Jumlah pelaburan domestik projek pembuatan yang diluluskan mengikut negeri, Malaysia, 2019-2022

(RM'000)

Negeri	2019	2020	2021	2022
Johor	4,916,501	2,579,534	3,105,521	1,992,612
Kedah	3,390,922	1,809,021	385,890	871,062
Kelantan	12,110	43,854	90,746	79,200
Melaka	609,454	683,951	367,445	578,375
Negeri Sembilan	2,259,058	2,388,329	527,793	599,390
Pahang	1,004,511	1,034,639	239,673	2,512,717
Pulau Pinang	1,854,918	3,562,795	1,784,567	3,951,886
Perak	4,968,962	2,178,361	1,996,508	1,730,722
Perlis	-	612,902	12,280	-
Selangor	6,625,376	6,946,018	6,052,771	4,642,009
Terengganu	588,771	94,393	84,011	292,163
Sabah	1,603,196	11,942,232	481,953	793,997
Sarawak	837,403	477,925	49,888	103,736
W.P. Kuala Lumpur	169,509	258,936	274,063	103,236
W.P. Labuan	-	70,238	36,196	1,671
W.P. Putrajaya	-	-	-	-
Jumlah	28,840,690	34,683,127	15,489,304	18,252,778

Sumber: Lembaga Pembangunan Pelaburan Malaysia

Jadual 9.23: Jumlah pelaburan asing projek pembuatan yang diluluskan mengikut negeri, Malaysia, 2019-2022

(RM'000)

Negeri	2019	2020	2021	2022
Johor	6,538,748	4,204,802	3,847,720	12,589,934
Kedah	8,085,955	2,256,200	65,833,424	11,112,115
Kelantan	6,366	-	-	913,280
Melaka	269,884	1,272,153	3,554,592	6,514,131
Negeri Sembilan	1,306,660	3,790,223	2,373,368	6,532,587
Pahang	3,938,514	3,749,866	10,250,681	24,610
Pulau Pinang	15,000,442	10,550,168	74,439,117	9,759,059
Perak	1,624,253	1,148,787	4,084,785	2,185,180
Perlis	53,300	-	-	-
Selangor	10,414,861	11,479,144	1,458,273	7,565,739
Terengganu	50,037	1,817,026	3,747,419	17,791
Sabah	4,852,991	11,479	4,379,468	7,587,157
Sarawak	1,745,140	15,252,562	5,618,045	1,181,937
W.P. Kuala Lumpur	4,706	1,047,522	4,298	36,193
W.P. Labuan	-	-	7,404	1,600
W.P. Putrajaya	-	-	-	-
Jumlah	53,891,857	56,579,932	179,598,594	66,021,312

Sumber: Lembaga Pembangunan Pelaburan Malaysia

Jadual 9.24: Jumlah pelaburan projek pembuatan yang diluluskan mengikut negeri, Malaysia, 2019-2022**(RM'000)**

Negeri	2019	2020	2021	2022
Johor	11,455,248	6,784,337	6,953,241	14,582,546
Kedah	11,476,877	4,065,221	66,219,314	11,983,177
Kelantan	18,476	43,854	90,746	992,480
Melaka	879,338	1,956,104	3,922,037	7,092,505
Negeri Sembilan	3,565,717	6,178,551	2,901,160	7,131,978
Pahang	4,943,025	4,784,505	10,490,354	2,537,326
Pulau Pinang	16,855,360	14,112,963	76,223,684	13,710,945
Perak	6,593,214	3,327,147	6,081,293	3,915,902
Perlis	53,300	612,902	12,280	-
Selangor	17,040,236	18,425,162	7,511,044	12,207,749
Terengganu	638,808	1,911,419	3,831,431	309,954
Sabah	6,456,187	11,953,711	4,861,421	8,381,154
Sarawak	2,582,543	15,730,486	5,667,932	1,285,673
W.P. Kuala Lumpur	174,215	1,306,458	278,361	139,429
W.P. Labuan	-	70,238	43,600	3,271
W.P. Putrajaya	-	-	-	-
Jumlah	82,732,546	91,263,059	195,087,898	84,274,090

Sumber: Lembaga Pembangunan Pelaburan Malaysia

Jadual 9.25: Jumlah pelaburan domestik projek pembuatan yang diluluskan mengikut daerah pentadbiran, Kelantan, 2019-2022**(RM'000)**

Daerah pentadbiran	2019	2020	2021	2022
Gua Musang	-	-	-	24,745
Kota Bharu	12,010	-	90,746	19,753
Kuala Krai	-	6,714	-	-
Pasir Mas	100	-	-	-
Tanah Merah	-	-	-	34,702
Tumpat	-	37,140	-	-
Kelantan	12,110	43,854	90,746	79,200

Sumber: Lembaga Pembangunan Pelaburan Malaysia

Jadual 9.26: Jumlah pelaburan asing projek pembuatan yang diluluskan mengikut daerah pentadbiran, Kelantan, 2019-2022

(RM'000)

Daerah pentadbiran	2019	2020	2021	2022
Gua Musang	-	-	-	505
Kota Bharu	6,366	-	-	912,775
Kuala Krai	-	-	-	-
Pasir Mas	-	-	-	-
Tanah Merah	-	-	-	-
Tumpat	-	-	-	-
Kelantan	6,366	-	-	913,280

Sumber: Lembaga Pembangunan Pelaburan Malaysia

Jadual 9.27: Jumlah pelaburan projek pembuatan yang diluluskan mengikut daerah pentadbiran, Kelantan, 2019-2022

(RM'000)

Daerah pentadbiran	2019	2020	2021	2022
Gua Musang	-	-	-	25,250
Kota Bharu	18,376	-	90,746	932,528
Kuala Krai	-	6,714	-	-
Pasir Mas	100	-	-	-
Tanah Merah	-	-	-	34,702
Tumpat	-	37,140	-	-
Kelantan	18,476	43,854	90,746	992,480

Sumber: Lembaga Pembangunan Pelaburan Malaysia

Jadual 9.28: Jumlah pelaburan domestik projek pembuatan yang diluluskan mengikut industri, Kelantan, 2019-2022

(RM'000)

Industri	2019	2020	2021	2022
Jentera dan peralatan	6,188	-	-	-
Kayu dan produk kayu	-	6,714	-	52,065
Kertas, percetakan dan penerbitan	50	-	-	-
Kimia dan produk kimia	-	-	9,458	-
Produk elektrik dan elektronik	50	-	-	-
Produk getah	-	-	81,288	-
Produk logam fabrik	5,822	-	-	27,135
Produk mineral dan bukan logam	-	37,140	-	-
Tekstil dan produk tekstil	-	-	-	-
Jumlah	12,110	43,854	90,746	79,200

Sumber: Lembaga Pembangunan Pelaburan Malaysia

Jadual 9.29: Jumlah pelaburan asing projek pembuatan yang diluluskan mengikut industri, Kelantan, 2019-2022

(RM'000)

Industri	2019	2020	2021	2022
Jentera dan peralatan	-	-	-	-
Kayu dan produk kayu	-	-	-	505
Kertas, percetakan dan penerbitan	-	-	-	-
Kimia dan produk kimia	-	-	-	-
Produk elektrik dan elektronik	-	-	-	912,775
Produk getah	-	-	-	-
Produk logam fabrik	-	-	-	-
Produk mineral dan bukan logam	-	-	-	-
Tekstil dan produk tekstil	6,366	-	-	-
Jumlah	6,366	-	-	913,280

Sumber: Lembaga Pembangunan Pelaburan Malaysia

Jadual 9.30: Jumlah pelaburan projek pembuatan yang diluluskan mengikut industri, Kelantan, 2019-2022**(RM'000)**

Industri	2019	2020	2021	2022
Jentera dan peralatan	6,188	-	-	-
Kayu dan produk kayu	-	6,714	-	52,570
Kertas, percetakan dan penerbitan	50	-	-	-
Kimia dan produk kimia	-	-	9,458	-
Produk elektrik dan elektronik	50	-	-	912,775
Produk getah	-	-	81,288	-
Produk logam fabrik	5,822	-	-	27,135
Produk mineral dan bukan logam	-	37,140	-	-
Tekstil dan produk tekstil	6,366	-	-	-
Jumlah	18,476	43,854	90,746	992,480

Sumber: Lembaga Pembangunan Pelaburan Malaysia

Jadual 9.31: Nilai pelaburan projek pembuatan yang diluluskan oleh penyertaan asing mengikut negara, Kelantan, 2019-2022**(RM'000)**

Negara	2019	2020	2021	2022
Jepun	-	-	-	683,762
Jerman	6,366	-	-	-
Singapura	-	-	-	229,013
Taiwan	-	-	-	505
Jumlah	6,366	-	-	913,280

Sumber: Lembaga Pembangunan Pelaburan Malaysia

Jadual 9.32: Nilai pemberian sebenar kepada kerajaan negeri, Kelantan, 2021

Jenis pemberian	Nilai (RM)
Pemberian mengikut bilangan penduduk	26,748,180
Pemberian penyelenggaraan jalan negeri	167,847,767
Pemberian khas tahunan	tb
Pemberian pertambahan hasil	-
Geran tahunan kepada pihak berkuasa tempatan (Geran tahunan berasaskan kaedah keseimbangan)	21,930,518
Bayaran perkhidmatan kepada negeri-negeri	20,973,742
Pemberian di bawah senarai bersama	39,552,279
Bayaran pemansuhan duti import dan eksais atas barangan petroleum	tb
Pemberian bayaran bil lampu jalan dan lampu isyarat PBT	2,123,898
Pemberian berdasarkan tahap pembangunan ekonomi, infrastruktur dan kesejahteraan hidup	42,535,200
Pemberian kekurangan akaun mengurus	-
Pemberian kepada perpustakaan negeri	1,740,772
Pemberian kepada muzium negeri	1,350,000
Pemberian pelancongan	37,706
Jumlah	324,840,062

Sumber: Kementerian Kewangan Malaysia
tb: tidak berkenaan

Jadual 9.33: Statistik terpilih internet dan media sosial mengikut negeri, 2020

Negeri	Bilangan pusat internet desa
Johor	4
Kedah	4
Kelantan	2
Melaka	1
Negeri Sembilan	1
Pahang	3
Pulau Pinang	5
Perak	1
Perlis	2
Selangor	3
Terengganu	3
Sabah	6
Sarawak	2
W.P. Kuala Lumpur	-
W.P. Labuan	-
W.P. Putrajaya	-
Jumlah	37

Sumber: Kementerian Komunikasi dan Multimedia Malaysia

RUJUKAN

- Bank Negara Malaysia (2022). *Laporan Tinjauan Ekonomi & Monetari 2022*.
- Economic Survey of Singapore 2022, Ministry of Trade and Industry (MTI) 2023.
- Euro Area International Trade in Goods Deficit €8.8 Bn, Eurostats 2023.
- GDP: Preliminary Estimate For 2022Q4, and Outlook For 2023, National Statistics Republic of China (Taiwan) (NSRC) 2023.
- Gross National Income: Fourth Quarter and Annual 2022 (Preliminary), Bank of Korea (BOK) 2023.
- Gross Domestic Product, Fourth Quarter 2022 and Year 2022 (Advance Estimate), Bureau of Economic Analysis (BEA) 2023.
- International Monetary Fund (IMF) World Economy Outlook (WEO) April 2023.
- International Monetary Fund (IMF) World Economy Outlook (WEO) July 2023.
- Jabatan Perangkaan Malaysia. *Banci Getah Bulanan 2022*.
- Jabatan Perangkaan Malaysia. *Indeks Volum Perdagangan Borong & Runcit Suku Tahun Pertama 2023*.
- Jabatan Perangkaan Malaysia. *Laporan Anggaran Penduduk Semasa, Malaysia, 2023*
- Jabatan Perangkaan Malaysia. *Laporan Indeks Harga Pengguna Tahunan 2022*.
- Jabatan Perangkaan Malaysia. *Laporan Indeks Kebahagiaan Rakyat Malaysia 2021*.
- Jabatan Audit Negara Malaysia. *Laporan Kemiskinan di Malaysia, 2022*.
- Jabatan Audit Negara Malaysia. *Laporan Ketua Audit Negara*.
- Jabatan Perangkaan Malaysia. *Laporan Perangkaan Perdagangan Luar Negeri mengikut Negeri, 2023*.
- Jabatan Perangkaan Malaysia. *Laporan Perdagangan Luar Negeri 2022*.
- Jabatan Perangkaan Malaysia. *Laporan Statistik Siswazah, 2021*.
- Jabatan Perangkaan Malaysia. *Laporan Survei Tenaga Buruh 2022*.
- Jabatan Perangkaan Malaysia. *Laporan Survei Tenaga Buruh Malaysia Suku Tahun Pertama 2023*.
- Jabatan Perangkaan Malaysia. *Laporan Survei Pelancongan Domestik mengikut Negeri, 2022*.
- Jabatan Perangkaan Malaysia. *Laporan Survei Gaji & Upah, Malaysia, 2021*.
- Jabatan Perangkaan Malaysia. *Laporan Survei Pendapatan Isi Rumah mengikut Negeri, 2022*.
- Jabatan Perangkaan Malaysia. *Laporan Survei Perbelanjaan Isi Rumah mengikut Negeri dan Daerah Pentadbiran, 2022*.
- Jabatan Perangkaan Malaysia. *Penerbitan KDNK Tahunan 2022*.
- Jabatan Perangkaan Malaysia. *Penerbitan KDNK Suku Tahunan 2023*.

Jabatan Perangkaan Malaysia. *Penunjuk Ekonomi Malaysia Indeks Pelopor, Serentak & Susulan, Mei 2023*.

Jabatan Perangkaan Malaysia. *Perangkaan Muktamad Perdagangan Luar Negeri 2023*.

Jabatan Perangkaan Malaysia. *Statistik Pelaburan Langsung Asing di Malaysia 2022*.

Jabatan Perangkaan Malaysia. *Sorotan Statistik Ekonomi Malaysia Siri ke-6 2023*.

Jabatan Perangkaan Malaysia. *Statistik Ekonomi Tahunan 2022, Perbelanjaan Perlindungan Alam Sekitar*.

"Korea's Exports Break Records for 2nd Consecutive Year!"- Export Value Records \$683.9 Billion in 2022 (up 6.1%), South Korea Ministry of Trade, Industry and Energy (MOTIE) 2023.

Kementerian Kewangan Malaysia (MOF) (2022). *Belanjawan 2023: Membangun Malaysia MADANI*.

Kementerian Kewangan Malaysia (MOF) (2022). *Laporan LAKSANA ke-83 dan ke-84 (2022)*.

Kementerian Kewangan Malaysia (MOF) (2022). *Laporan Tinjauan Ekonomi & Fiskal dan Anggaran Hasil 2023*

Kementerian Kewangan Malaysia (MOF) (2022). *Ucapan Bajet 2022*.

Kementerian Kewangan Malaysia (MOF) (2022). *Vaksinasi COVID-19 untuk kanak-kanak (PICKids)*.

Kementerian Pelancongan, Seni dan Budaya, (MOTAC) (2022).

Labour Force in Singapore, Ministry of Manpower of Singapore (MOM) 2023.

Labor Force, U.S. Bureau of Labor Statistics (BLS) 2023.

Laman sesawang Eurostat. *GDP and main components (output, expenditure and income)* : https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/NAMQ_10_GDP__custom_7066588/default/table?lang=en

Malaysian Investment Development Authority (MIDA) (2022). *Laporan Prestasi Pelaburan Malaysia 2022*

Malaysia Tourism Promotion Board (MTPB) (2023). *Malaysia Tourism Statistics in Brief 2022*.

National Statistics Office (NSO) 2023.

Preliminary Accounting Results of GDP For The Fourth Quarter and The Whole Year of 2022, National Bureau of Statistics (NBSC), China 2023.

Pejabat Setiausaha Kerajaan Negeri

Penyata Kewangan, Pihak Berkuasa Tempatan

Quarterly Estimates of GDP For January-March 2023 (Second Preliminary Estimates), Economic and Social Research Institute Cabinet Office, Government of Japan 2023.

Review of China's Foreign Trade In The First Half of 2022, General Administration of Customs of People's Republic of China (GACC).

Slaid Majlis Peluncuran Ekonomi MADANI Memperkasa Rakyat. Retrieved from; <https://www.pmo.gov.my/2023/07/slaid-majlis-peluncuran-ekonomi-madani-memperkasa-rakyat/>

Statistics Korea (KOSTAT) 2023.

Trade Statistics of Japan, Ministry of Finance 2023.

United Nations World Economic Situation and Prospects (UN WESP) 2023.

World Health Organization (WHO) 2023.

PENGHARGAAN

SIDANG PENGARANG

Sayeeda Kamaruddin
Abdul Hadi Alias
Sulizah Abdul Salam
Syazwani Aliah Abd Rahman
Nur Najihah Sazuki
Huzaifah Mohammad
Nor Azizah Harun

Noor Hidayah Sulaiman
Ibrahim Roslan
Normala Nordin
Nor Shazwani Jamaludin
Ummi Nurwadaah Daili
Nur Raihana Zainal Azilan
Nursakinah Mazlan

Nor Haziqah Mohd Yusri
Nurul Aqilah Zulfikri
Ahmad Hadri Tarif
Siti Husna Hidayah Noor Azman
Nur Amirah Sapawira
Muhammad Fareed Aiman Abdul Razak

EDITOR BUKU LAPORAN

Suzana Abu Bakar
Azni Mazhana Abdul Manab
Rita Ithnin
Siti Kartini Salim
Nor Idaryna Harun
Nur Ellya Saed

Mohd Amin Ishak
Mohd Saiful Husain
Mohammad Nazri Adam
Nur Madihah Ibrahim
Nur Azizan Zainuddin
Amerudin Abdul Ghani

Nur Atikah Abdul Aziz
Nurul Aishah Rahman
T. Noor Rabihah T. Mahamed
Nurul Effa Farhana Halim
Suriah Mat Husin

EDITOR RENCANA

Norhayati Jantan
Siti Haslinda Mohd Din
Norfariza Hanim Kasim
Zainol Jamil
Sayeeda Kamaruddin
Salmiah Ponggot

Baharuddin Mamat
Normawati Ahmad
Nan Hasnani Long Padang
Siti Azah Mamod
Abdul Latif Abd Kadir

Nor Edrin Adlina Ghozali
Farrahlizawati Mohd Isa
Norzarita Samsudin
Siti Nur Alifah Zabidi
Shahida Mohd Shatibi

BAHAGIAN/DOSM NEGERI

Bahagian Perangkaan Perkhidmatan
Bahagian Perangkaan Harga, Pendapatan dan Perbelanjaan
Bahagian Perangkaan Penduduk dan Demografi
Biro Statistik Buruh Malaysia
Bahagian Perangkaan Tenaga Manusia dan Sosial
Core Team Analitik Data Raya
Bahagian Perangkaan Perdagangan Antarabangsa
Bahagian Perangkaan Pertanian dan Alam Sekitar
Bahagian Petunjuk Ekonomi
Bahagian Perangkaan Imbangan Pembayaran
Bahagian Perangkaan Komunikasi Strategik dan Antarabangsa
Bahagian Khidmat Pengurusan
Jabatan Perangkaan Negeri

PERTANYAAN BERHUBUNG DENGAN PENERBITAN INI DAN PENERBITAN LAIN BOLEH JUGA DIBUAT DI PEJABAT PERANGKAAN NEGERI BERIKUT:

Pengarah
Jabatan Perangkaan Malaysia Negeri Johor
Tingkat 14, Menara Tabung Haji,
Jalan Ayer Molek,
80000 Johor Bharu, Johor.
Tel : 07 - 2253700
Faks : 07 - 2249972
E-mel : jpjohor@dosm.gov.my

Pengarah
Jabatan Perangkaan Malaysia Negeri Kedah
Aras 1, Zon C, Wisma Persekutuan,
Pusat Pentadbiran Kerajaan Persekutuan,
Bandar Muadzam Shah,
06550 Anak Bukit, Kedah.
Tel : 04 - 7001240
Faks : 04 - 7338412
E-mel : jpkedah@dosm.gov.my

Pengarah
Jabatan Perangkaan Malaysia Negeri Kelantan
Tingkat 8, Bangunan Persekutuan,
Jalan Bayam,
15514 Kota Bharu, Kelantan.
Tel : 09 - 7419449
Faks : 09 - 7482142
E-mel : jpkelantan@dosm.gov.my

Pengarah
Jabatan Perangkaan Malaysia Negeri Melaka
Aras 7 & 8, Wisma Persekutuan,
Jalan MITC, Hang Tuah Jaya,
75450 Ayer Keroh,
Melaka.
Tel : 06 - 2522725
Faks : 06 - 2522711
E-mel : jpmelaka@dosm.gov.my

Pengarah
Jabatan Perangkaan Malaysia Negeri Sembilan
Tingkat 12, Wisma Persekutuan,
Jalan Dato' Abdul Kadir,
70000 Seremban, Negeri Sembilan.
Tel : 06 - 7655000
Faks : 06 - 7655002
E-mel : jpnsembilan@dosm.gov.my

Pengarah
Jabatan Perangkaan Malaysia Negeri Pahang
Tingkat 7, Bangunan Persekutuan,
Jalan Gambut,
25000 Kuantan, Pahang.
Tel : 09 - 5163931/7
Faks : 09 - 5144636
E-mel : jppahang@dosm.gov.my

Pengarah
Jabatan Perangkaan Malaysia
Wilayah Persekutuan,
Tingkat 14 & 15, Wisma FGV,
Jalan Raja Laut,
50350 Kuala Lumpur.
Tel : 03 - 22672400
Faks : 03 - 26910639
E-mel : dosmwp@dosm.gov.my

Pengarah
Jabatan Perangkaan Malaysia, Negeri Pulau Pinang
Tingkat 6, Bangunan Persekutuan,
10400 Jalan Anson,
Pulau Pinang.
Tel : 04 - 2266244
Faks : 04 - 2299499
E-mel : jppulaupinang@dosm.gov.my

Pengarah
Jabatan Perangkaan Malaysia Negeri Perak
Tingkat 3, Blok A,
Bangunan Persekutuan Ipoh,
Jalan Dato' Seri Ahmad Said (Greentown),
30450 Ipoh, Perak.
Tel : 05 - 2436107
Faks : 05 - 2551073
E-mel : jpperak@dosm.gov.my

Pengarah
Jabatan Perangkaan Malaysia Negeri Terengganu
Tingkat 9, Wisma Persekutuan,
Jalan Sultan Ismail,
20200 Kuala Terengganu, Terengganu.
Tel : 09 - 6223062
Faks : 09 - 6229659
E-mel : admin_jptrg@dosm.gov.my

Pengarah
Jabatan Perangkaan Malaysia Negeri Sabah
Tingkat 1-3, Blok C,
Kompleks Pentadbiran Kerajaan Persekutuan Sabah,
Jalan UMS, Beg Berkunci 2046,
88999 Kota Kinabalu, Sabah.
Tel : 088 - 484602
Faks : 088 - 484659
E-mel : jpsabah@dosm.gov.my

Pengarah
Jabatan Perangkaan Malaysia Negeri Sarawak
Tingkat 7 & 8, Bangunan Tun Datuk
Patinggi Tuanku Haji Bujang,
Jalan Simpang 3,
93514 Kuching, Sarawak.
Tel : 082 - 240287
Faks : 082 - 242609
E-mel : sarawak@dosm.gov.my

Pengarah
Jabatan Perangkaan Malaysia Negeri Selangor
Tingkat 9, Bangunan Darul Ehsan,
Jalan Indah, Seksyen 14,
40000 Shah Alam, Selangor.
Tel : 03 - 55150200
Faks : 03 - 55180408
E-mel : jpselangor@dosm.gov.my

Pengarah
Jabatan Perangkaan Malaysia Negeri Perlis
Tingkat 1, Bangunan Perodua Kangar,
No. 2C, Persiaran Jubli Perak,
01000 Kangar, Perlis.
Tel : 04 - 9767381/9769025
Faks : 04 - 9768950
E-mel : jpperlis@dosm.gov.my

www.dosm.gov.my

@StatsMalaysia